

Leszek Nowacki

Historia wrzesińskiego sportu
1911–2011

Leszek Nowacki

Historia wrzesińskiego sportu 1911–2011

Wydawnictwo popularyzujące sport wrzesiński – egzemplarz bezpłatny
Września 2012

Skład i druk:
Wydawnictwo KROPKA Jolanta i Waldemar Śliwczyńscy
62-300 Września, ul. Fromborska 18
tel. 61 437 49 50
e-mail: drukarnia@wrzesnia.info.pl

Wydawca:
Wrzesińskie Obiekty Sportowo-Rekreacyjne
62-300 Września, ul. Gnieźnińska 32a, skr. poczt. 52
tel./fax 61 436 05 52
e-mail: wosr.wr@neostrada.pl
www.wosr.wrzesnia.pl

ISBN 978-83-932454-4-4

Spis treści

Wstęp	7	13. Szachy	101
I. Początki sportu polskiego	9	14. Brydż sportowy	104
II. Sport we wrzesińskim wydaniu	10	15. Tenis ziemny	105
1. Przed niepodległością (1854-1914)	10	16. Tenis stołowy	108
2. Międzywojnie (1918-1939)	11	17. Strzelanie	110
3. Okres okupacji (1939-1945)	25	18. Pływanie	112
4. Ludowa Polska (1945-1989)	26	19. Inne sporty	115
5. III Rzeczpospolita (1989-2011)	33	Skróty zastosowane w IV rozdziale	122
III. Historia dyscyplin sportowych	39	IV. Sportowe biogramy	124
1. Piłka nożna	39	V. Wrzesiński sport w statystyce	168
2. Futsal	51	1. Kluby, sekcje, rozgrywki	168
3. Piłka siatkowa	52	2. Rekordy	174
4. Piłka siatkowa plażowa	62	3. Medaliści, finaliści, reprezentanci	179
5. Piłka koszykowa	64	4. Victoria	203
6. Hokej na lodzie	69	VI. Sport w obiektywie	206
7. Hokej na trawie	73	VII. Indeks nazwisk	216
8. Lekka atletyka	75	VIII. Bibliografia	229
9. Sporty motorowe	89		
10. Boks	92		
11. Kolarstwo	96		
12. Karate	99		

Wstęp

Wrześnianie długo uczyli się sportu, smakowali go, pokochali, a na koniec zaczęli odnosić spektakularne sukcesy. Proces ten liczony całym stuleciem może i przebiegał wolno, miał okresy przyspieszenia i regresu, ale zawsze był uzależniony od zainteresowania kibiców, sponsorów i władz miasta.

Publikacja, którą Państwo właśnie trzymają w rękach, jest pierwszą próbą zebrania w całość historii o wrzesińskim sporcie. Okazją do wydania tej monografii jest cały wiek, jaki mija od pierwszych udokumentowanych zawodów zorganizowanych przez polską organizację.

Zebranie wyników i połączenie ich w opowieść o wrzesińskim sporcie było drogą przez mękę. „Orędownik Wrzesiński”, praktycznie jedyne źródło wiedzy o sporcie przedwojennym, traktował go mocno wybiórczo, miesiącami zapominał o nim całkowicie, a w skąpych relacjach rzadko przypisywał nazwiskom imiona. Od 1945 przez kolejne 45 lat nie wychodziła we Wrześni żadna prasa. Sport w naszym mieście nie był najwyższych lotów, sukcesy były sporadyczne, toteż poznańskie dzienniki poświęcały mu niewiele miejsca. Tak naprawdę pozostały jedynie archiwa. Te klubowe i okręgowych związków sportowych są bardzo fragmentaryczne, w wielu przypadkach wręcz nie istnieją. Dokumenty w archiwach państwowych są rozproszone w wielu zasobach i o różnym stopniu szczegółowości. Nieliczne publikacje, opisujące lub tylko dotyczące fragmentów wrzesińskiego sportu, bywa, że podają sprzecz-

ne ze sobą fakty. Weryfikacja ich nie była łatwa, a docieranie do informacji źródłowych w wielu przypadkach już niemożliwe. Wiele dała pomoc rodzin ludzi związanych z wrzesińskim sportem. Szczególnie przydatne okazały się bogate w fotografie albumy. Za co szczerze dziękuję.

Zmierzyłem się też z problemem natury technicznej. Ograniczenia wydawcy co do obszerności publikacji nie można było przeskoczyć. Musiałem ciąć pierwotny tekst, dokonywać znaczących skrótów, zrezygnować z wielu zdjęć, co będzie pewnym usprawiedliwieniem przed Czytelnikami niemile zaskoczonymi małą ilością miejsca poświęconego ich dyscyplinie.

Założona metodologia zakładała brak rozdziału traktującego wyłącznie o poszczególnych klubach. Zdecydowałem się wyróżnić jedynie dyscypliny, a to ze względu na większe możliwości spójnej narracji. Organizacji prowadzących sekcje sportowe można na przestrzeni 100 lat naliczyć ponad 80. Nie można było sobie pozwolić na aż takie szatkowanie treści.

Zdaję sobie sprawę, że nie uniknąłem błędów. Mam jedynie nadzieję, że nie są one na tyle znaczące, by zafałszowały całości obrazu.

Zachęcam do lektury i wierzę, że wielu Czytelników w tej pozycji odnajdzie nie tylko własne osiągnięcia sportowe, ale także dostanie do rąk niezbite dowody na uczestnictwo we wrzesińskim sporcie swoich dzieci, rodziców czy dziadków.

Leszek Nowacki

I. Początki sportu polskiego

O pierwszych zawodach sportowych na ziemiach polskich można mówić w odniesieniu do wyścigów konnych organizowanych w 1841 na Polach Mokotowskich w Warszawie. Urzędnicy carscy, pod płaszczykiem walki z hazardem, szybko jednak zakazali tej rozrywki. Ponad ćwierć wieku później, w 1878, zaborca zgodził się na powołanie Warszawskiego Towarzystwa Wioślarskiego, pierwszej organizacji strictly sportowej. W kolejnych latach powstawały: Warszawskie Towarzystwo Cyklistów (1886) i Warszawskie Towarzystwo Łyżwiariskie (1893). Wielką rolę w rozwoju polskiego sportu trzeba przypisać Towarzystwu Gimnastycznemu Sokół. Pierwsze gniazdo Sokola na ziemiach polskich, zwane później Sokółem Macierzą, powołano do życia we Lwowie w 1867. Dopiero siedemnaście lat później zaczęły powstawać kolejne gniazda. Wśród nich był pierwszy w zaborze pruskim Sokół inowrocławski. W 1886 powołano do życia Sokola w Poznaniu.

Organizacja miała charakter patriotyczno-sportowy. Jej głównym celem było przygotowanie kadry polskiej młodzieży do walki o niepodległość. Choć była konserwatywna i główny nacisk kładła na gimnastykę i szermierkę, to właśnie ona w czasie II Zlotu Sokola (1894) zorganizowała pierwszy mecz piłkarski na naszych ziemiach. W czasie tego pojedynku rywalizowały sokole reprezentacje Lwowa i Krakowa.

Po uzyskaniu niepodległości polski sport nabrał przyspieszenia. W październiku 1919 powołano Polski Komitet Olimpijski. W tym samym miesiącu powstał Polski Związek Lekkiej Atletyki, który już po roku zorganizował pierwsze mistrzostwa kraju. Swój inauguracyjny start na igrzyskach olimpijskich polscy sportowcy zanotowali w Paryżu w 1924, skąd przywieźli dwa medale. Na drugim stopniu stanęła czwórka kolarzy torowych. Brąz w hipicznym konkursie skoków zdobył rotmistrz Adam Królikiewicz.

Srebrni medaliści VIII Igrzysk Olimpijskich w Paryżu.
Stoją od lewej: Józef Lange, Franciszek Szymczyk, Jan Łazariski
i Tomasz Stankiewicz

II. Sport we wrześńskim wydaniu

1. Przed niepodległością (1854-1914)

Pod skrzydłami Sokola

Trzy daty i towarzyszące im wydarzenia konkurują o miano początku wrześńskiego sportu. Wskazanie na ten jedyny moment, od którego należałoby liczyć historię naszego sportu, nie jest łatwe. Żadne z kandydujących wydarzeń – te z 1854, 1895 i 1911 roku – nie do końca spełniają ostre kryteria.

O zawodach sportowych we Wrześni można mówić praktycznie od 1854 roku, gdy w naszym mieście zawiązało się Bractwo Kurkowe, organizujące co roku zawody strzeleckie o miano swego króla. Było to jednak stowarzyszenie, które do 1918 skupiało w swych szeregach w większości Niemców, a do tego w XIX wieku miało być narzędziem germanizującym żywioł polski. Efekty takiej działalności musiały być mizerne, skoro po odzyskaniu niepodległości Polacy nie zamierzali odciąć się od niemieckich korzeni Bractwa. W 1924 zorganizowano nawet obchody 70-lecia stowarzyszenia, nazywanego także Giełdą Strzelecką.

Wyłącznie polską organizacją było Towarzystwo Gimnastyczne Sokół. Pierwsze jego gniazdo na terenie wrześńskiego powia-

tu powstało w 1894 w Miłosławiu. Rok później także Września miała swojego Sokola. Pozostałe gniazda (w Orzechowie, Czeszewie i Strzałkowie) utworzono już po zakończeniu I wojny światowej.

13 kwietnia 1896 druhowie z Miłosławia i Wrześni wzięli udział w zlocie sokolim w Poznaniu. Rok później zlot okręgowy zorganizowano w Miłosławiu, a w 1898 we Wrześni. Trudno jednak zloty okręgowe przed I wojną światową nazywać zawodami stricte sportowymi. Były one przede wszystkim okazją do patriotycznych spotkań. Towarzyszyły im pokazy sprawności fizycznej, a zespoły prezentowały układy gimnastyczne i elementy musztry, organizowano wieczornice i pochody.

W sprawozdaniach z imprez okręgowych z udziałem wrześnian, zawsze (nawet na początku lat 20. XX wieku) mówiło się o „popisach”, a nie o zawodach i rywalizacji. Nawet jeżeli gniazda były nagradzane (pochwała dla wrześnian w 1899 na zlocie w Krotoszynie), to nic nie wiemy, by je klasyfikowano i tworzono rankingi. Istotą nie była rywalizacja, a demonstracja tężyzny fizycznej. Pierwsze udokumentowane, zresztą nieliczne konkurencje prawdziwie sportowe na złotych z udziałem wrześńskich sokolów odnajdujemy dopiero w latach dwudziestych.

Członkowie wrześńskiego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego Sokół (na zdjęciu w pierwszych latach XX w.) zorganizowali pierwsze zawody sportowe w naszym mieście w 1911

O czysto polskich zawodach sportowych możemy mówić dopiero w roku 1911. I to od tej daty, o ile do rąk historyków nie trafią dotąd nieznane dokumenty przesuwające wstecz początek wrzesińskiego sportu, należy liczyć jego historię. W tym to roku Sokół zorganizował imprezę, którą sekretarz towarzystwa Władysław Kaliszewski w sprawozdaniu spisanim 10 lat później z okazji 25-lecia istnienia Sokola nazwał „wielkimi igrzyskami”. O zawodach z 1911 nie wiemy nic za wyjątkiem nazwy samej imprezy i zespołów w niej występujących. Obok wrześniaków startowali druhowie z Miłosławia, Jarocina, Pleszewa i Gniezna. Nie wiemy, w jakich konkurencjach rywalizowano. Nazwa „igrzyska”, a w dodatku „wielkie”, wskazuje na związek z rozgrywanymi już od 15 lat nowożytnymi igrzyskami olimpijskimi. Kaliszewski nie stosował słowa „igrzyska” wymiennie ze „złotem”. Złot okręgowy z udziałem wrzesińskiego Sokola w roku 1911 odbył się w Koźminie. „Igrzyska” padają jeszcze w odniesieniu do imprezy organizowanej przez Sokół 16 sierpnia 1923 roku. Na łamach „OW” sprawozdawca pisał o „igrzyskach gimnastyczno-sportowych” lub wymiennie „igrzyskach wojskowo-sokolicznych”.

Nie mamy też informacji co do miejsca rozgrywania igrzysk z 1911. We Wrześni w owym czasie nie istniało żadne boisko sportowe w dzisiejszym rozumieniu tego słowa. Do rywalizacji nadawał się plac przy koszarach, który stał się areną sportowych zmagani w pierwszych latach trzeciej dekady XX w. Przed I wojną światową w koszarach stacjonowały oczywiście wojska pruskie, więc zgody na udostępnienie placu polskiej organizacji spodziewać się nie było można. O negatywnym nastawieniu Niemców przekonali się wrześniacy druhowie już w 1898, kiedy to musieli pokonywać administracyjne problemy, organizując złot okręgowy w naszym mieście.

Wielce prawdopodobnym miejscem zawodów mógł być ogród któregoś z członków Sokola, jak miało to miejsce chociażby w czasie okręgowego zlotu w 1907, gdy swój teren udostępniła rodzina Dzieciuchowiczów. Jako alternatywę dla igrzysk można by rozpatrywać przedpałacowy trawnik parku hrabiny Ponińskiej, na którym choćby w 1921 odbyły się „ćwiczenia wolne Sokola i wywiadła Sokolic”.

Początki Sokola nie były łatwe. Towarzystwo nie dysponowało salą ćwiczeń, dlatego w pierwszych latach swojej działalności, gdy pogoda nie dopisywała, zajęcia odbywały się w pracowni powoźnika Knispla. Gniazdo wrzesińskie w pierwszym roku swojego istnienia liczyło 86 druhow. Pierwszym prezesem został Ludwik Krzyżagórski, który wraz z Antonim Kaczorowskim, Plucińskim i Jerzykowskim pozyskiwali najniezbędniejsze urządzenia i przybory gimnastyczne. W latach 1901-1907 zapał działaczy mocno osłabł – co wyraźnie podkreśla w swoim sprawozdaniu Władysław Kaliszewski. Nie podaje jednak

przyczyny tego faktu. Można się domyślać, że powodem była retorsja władz niemieckich spowodowana strajkami szkolnymi. W tym okresie znacznie zmniejszyła się liczba ćwiczących. Ostatnie zebranie gniazda odbyło się 6 lipca 1914. Zaraz potem do armii niemieckiej zmobilizowano niemal wszystkich wrzesińskich sokołów. Na ponad cztery lata sport, a właściwie jego namiastka, całkowicie zamarł w mieście.

2. Międzywojnie (1918-1939)

Zmilitaryzowany sport

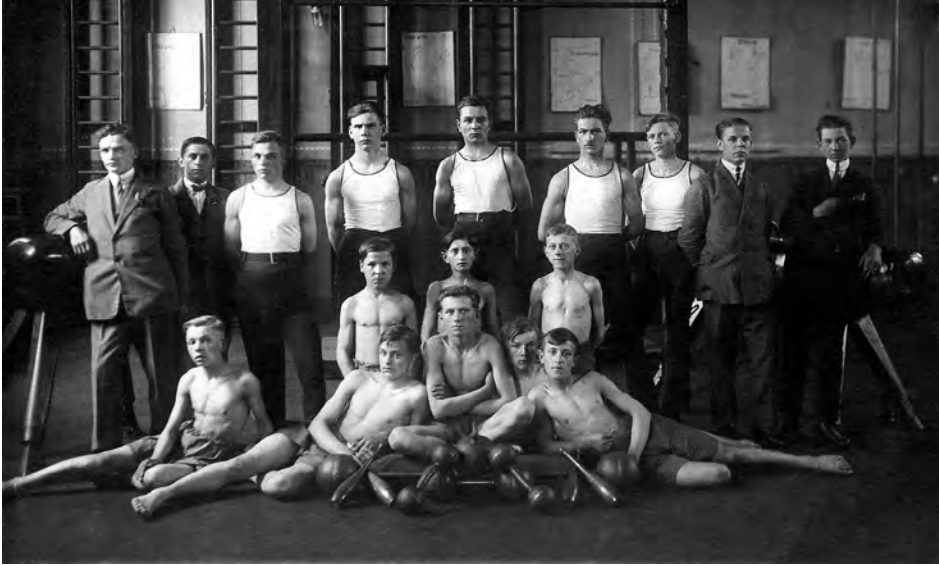
Po czterech latach przerwy 28 września 1918 odbyło się pierwsze zebranie Sokola. Za czas wznowienia działalności wrzesińskiego gniazda Władysław Kaliszewski uznawał jednak marzec 1919, kiedy to z wojny wróciła większość druhow. Od samego początku w zebraniach brała udział grupa około 100 osób. W tym czasie nastąpiło połączenie Sokola żeńskiego z męskim i liczba członków wzrosła do 170. Nie oznacza to, że życie sportowe we Wrześni szybko się odrodziło. Rok 1919 był niezwykle ciężki dla Sokola. Część jego członków wstąpiła do armii polskiej, mimo to towarzystwo brało udział w zlocie w Miłosławiu i „popisach” we Wrześni.

10 sierpnia 1919 roku jednostka wojskowa zorganizowała zabawę letnią (letnią) dla żołnierza polskiego, której celem była integracja ze społeczeństwem. Odbyła się ona w lasku w Białęzycach, na placu ćwiczeń. W programie były między innymi zabawy towarzyskie. Czy choć niektóre miały charakter sportowy – trudno dociec.

Słowo „sport” w 1919 roku pada tylko raz na łamach „Wreschner Stadt- und Kreisblatt”, gazecie, która już niebawem została przekształcona przez Andrzeja Prądyńskiego w „Orędownik Wrzesiński”. W Kinie Zamkowym wyświetlano film „Dramatyczne derby”. Reklama zachęcająca wrześniaków do obejrzenia obrazu mówiła o „największym filmie sportowym sezonu i kolosalnym dramacie filmowym w sześciu wielkich odsłonach z kół amerykańskiej burżuazji arystokratycznej”.

W roku 1920 działacze Sokola chcieli hucznie obchodzić 25 lat istnienia towarzystwa. Na 14 i 15 sierpnia planowano uroczystości i zawody sportowe.

12 lipca na zebraniu wrzesińskiego Sokola 25 jego druhow wyraziło chęć obrony ojczyzny i następnego dnia wstąpili do Legii Ochotniczej Wrzesińskiej. Złot odwołano, a 15 sierpnia, w dniu Cudu nad Wisłą, odbyły się jedynie małe zawody lekkoatletyczne. Zakupiony wcześniej sztandar zamiast na zlocie druh Waliszewski poświęcił 15 lipca o 6.00 rano w kościele farnym. Uroczystości związane z 25-leciem zorganizowano rok później.

Grupa ćwiczebna Towarzystwa Gimnastycznego Sokół w sali gimnazjum w połowie lat 20. XX w. Trzeci z lewej stoi Antoni Kiereta, ósmy z lewej Stefan Staszak

W tym samym roku, po sześcioletniej przerwie, wznowiła działalność Giełda Strzelecka, która starym zwyczajem w Zielone Świątki organizowała strzelanie do tarczy o „godność królewską”. Polskiej już Giełdzie przewodniczył K. Borecki.

Jak organizować zawody sportowe, pokazał 14 sierpnia 1921 major Łęgowski ze swoim 56 pp strzelców wielkopolskich. Impreza przyniosła pierwsze nazwiska zwycięzców. Na 100 metrów triumfował sierżant Raj przed szeregowym Śpiewakiem i szeregowym Szulcem. Obok konkurencji lekkoatletycznych (100 m, 1000 m, sztafety) rywalizowano w wyścigach konnych (płaskim, z przeszkodami, myśliwskim) oraz w rzucie granatem. Dzień Sportowy na placu ćwiczeń w Białężycach zgromadził wielu kibiców, choć organizatorzy sprzedawali bilety w cenie od 20 do 100 marek. Zapewnili nawet transport z Rynku do Białężyc i z powrotem – za 20 marek. Dochód z zawodów, sięgający 130 tys. marek, został przeznaczony na cele Czerwonego Krzyża. Co ciekawe, 56 pp już dwa miesiące później wyszedł z Wrześni, zastąpiony przez 68 pp.

Dopiero rok 1922 ukazał sportowców innych niż tych spod znaku organizacji militarnych i paramilitarnych. „Umundurowanie” całego polskiego sportu w tym okresie aż tak bardzo nie dziwi. Wojna światowa, wojny z Ukrainą i Rosją Radziecką, powstania wielkopolskie i śląskie nie pozwalały Polakom przez niemal osiem lat rozstawać się z bronią. Także później, aż do wybuchu II wojny światowej, władze powiatowe i miejskie

organizowały zawody tylko dla organizacji „wojskowo-wychowawczych”.

Piłkarze łamią monopol

Gdy w 1922 roku na scenę weszła EKAWERA („OW” pisał ją także: Ekawera), wrzesiński sport nabrał nowej jakości. Piłka nożna zaczęła niepodzielnie rządzić i wzbudzać największe emocje.

EKAWERA była zaledwie nieformalnym stowarzyszeniem wrześnian, którzy tuż po uzyskaniu niepodległości fascynowali się piłką. Nazwa to skrót od „Edward Kulczak Września”. Choć członkowie spotykali się przynajmniej od 2 marca, to za początek wrzesińskiego piłkarstwa uważa się datę 16 maja 1922. Tego dnia w Hotelu Warszawskim przy ulicy Miłosławskiej członkowie stowarzyszenia zebraли się, by skompletować pierwszą drużynę piłki nożnej. Szefem tej grupy i jej głównym sponsorem był Edward Kulczak, wzięty krawiec męski z ulicy Warszawskiej. W październiku 1922 roku EKAWERA rozegrała swój pierwszy oficjalny mecz, i w dodatku zwyciężyła, z I Towarzystwem Sportowym Herkules Poznań. To spotkanie dało początek zorganizowanej piłce nożnej w powiecie wrzesińskim. Jeszcze w październiku tego samego roku miasto było świadkiem pierwszego turnieju piłkarskiego. W szranki stanęły cztery drużyny: EKAWERA, 68 pp. oraz dwa zespoły Drużyny Sportowej Swarzędz.

Piłkarski zespół Sokola (na zdjęciu z pierwszej połowy lat 20. XX w.) w tym okresie kompletowany był tylko okazjonalnie. Część piłkarzy grała w tym czasie też w EKAWERZE i I WKS

Konkurencja odezwała się szybko. 8 czerwca na łamach „OW” ukazało się wezwanie na trening zespołu KOSMOS. Duże litery nazwy mogły wskazywać na podjęcie rywalizacji z EKAWERĄ na każdym polu, nawet formy nazewnictwa. W 1923 w meczach towarzyskich grały drużyny piłkarskie Towarzystwa Młodzieży Stempa oraz gimnazjalna Pogoń. Na swoim placu ćwiczeń mecze w ramach mistrzostw 17 dywizji piechoty rozgrywał zespół 68 pp.

Rok 1923 był szczególnie głównie z okazji rozegrania międzynarodowego meczu. 7 października EKAWERA zmierzyła się z Ligą Rosyjską ze Strzałkowa, w której grali internowani w strzałkowskim obozie jenieckim żołnierze armii sowieckiej. Za wyjątkiem wojskowych, pozostałe kluby zniknęły ze szpał gazety, a pewnie i z wrzesińskich boisk. Mamy tę pewność co do EKAWERY, która w 1924 przekształciła się w I Wrzesiński Klub Sportowy. Nowy piłkarski klub został oficjalnie zarejestrowany i przez pięć kolejnych lat rządził na wrzesińskich boiskach. A grano w różnych miejscach. Sznurowaną piłkę kopano za koszarami, w Parku Hrabiny, na skwerze przy Szkolnej i na targu końskim, na którym w 1927 wyrósł miejski stadion. W innych dyscyplinach nie było tak wesoło. 24 maja 1925, po dniu sprawności fizycznej „Orędownik Wrzesiński” pisał:

Należytego zrozumienia doniosłości ćwiczeń fizycznych nie ma jeszcze ani wśród młodzieży, ani w społeczeństwie. Wymownym dowodem tej oceny, to niedzielne zawody (...). Na około 12 zreszeń

noszących dzisiaj nazwy klubów sportowych i wojskowo wychowawczych zaledwie cztery dostarczyły 28 zawodników do pięcioboju łatwiejszego, mianowicie: Sokół Września 12, Sokół Strzałkowo 8, Harcerski Klub Gimnazjalny 4 i Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej 4. Pięcioboju trudnego wobec zgłoszenia tylko 3 zawodników nie przeprowadzono.

W 1925 można znaleźć pierwsze wzmianki o Gimnazjalnym Klubie Sportowym, który okresami potrafił złamać monopol I WKS w piłce nożnej. Od połowy lat dwudziestych na sportowych arenach pojawili się zawodnicy Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej oraz Sokola. Ci ostatni zauważyli, że piłka nożna – uznawana za sport plebejski – może dostarczać wiele zadowolenia.

Hrabia Mycielski

W 1927 zawiązał się w naszym mieście Wrzesiński Klub Lawn-Tennisa (jeszcze w tym samym roku pisany Lawn Tenisa, a później już tylko Tenisa). Założyli go profesorowie gimnazjum: Franciszek Wojterski i Leon Charoński, oraz Bolesław Waniorek i Marian Kaczmarek. Niepoślednią rolę w powodzeniu tego przedsięwzięcia odegrał Stanisław hr. Mycielski, który na początku lat trzydziestych był pierwszą rakiętą klubu. Otaczał go nimb byłego wicemistrza Polski, co podkreślał „Orędownik Wrzesiński”. (Tego faktu nie udało się potwierdzić w ubogich zresztą źródłach. Co prawda tenis ziemny w Polsce

w latach dwudziestych dopiero rączkował, ale i tak wywalczenie wicemistrzostwa łączyłoby się z poświęceniem tej dyscypliny wiele czasu i półprofesjonalnym podejściem do treningu. A to trudno sobie wyobrazić w odniesieniu do osoby hrabiego. Być może wicemistrzostwo kraju zostało wywalczone w rywalizacji jakieś grupy, organizacji, związku, których wielu Stanisław Mycielski był aktywnym członkiem. Nie wiemy jednak, czy na przykład mistrzostwa Polski arystokracji były rozgrywane w dwudziestoleciu międzywojennym). Hrabia wygrywał czempionaty miasta, ale też inspirował młodzież, szczególnie gimnazjalną, do chwytania za rakiety. Przewodniczył powiatowemu oddziałowi Ligi Morskiej i Kolonialnej i trzeba przyznać, że każde działanie tej organizacji stawało się medialnym wydarzeniem. „OW” poświęcał imprezom sporo miejsca na swoich łamach. Raz nawet przybrało to groteskowy, ale też zamierzony charakter. Liga zapowiadała wyścigi psów jako pierwszą taką imprezę w kraju. „OW” „cytował” zagraniczne agencje prasowe rozplywające się na temat wrzesińskiej inicjatywy. Donosił (uzyskując informację „z dobrze poinformowanych kół zbliżonych do rządowych”), jakoby Warszawa, zazdrośna o swoją rolę lidera na każdym polu, zastanawiała się nad przeniesieniem wyścigów właśnie do stolicy lub umniejszenia znaczenia wrzesińskich zawodów. „OW” pisał, cytując jakoby Agencję George’a:

Na wiadomość, że Września pierwsza w kraju urządza wyścigi psów, prezes towarzystwa The International Dog-Races Association (Międzynarodowe Stowarzyszenie Wyścigów Psów) nadał pod adresem tutejszego komitetu entuzjastyczną depeszę, zawiadamiając, że wysłała na te wyścigi delegatów w osobie prezesa towarzystwa Don Rodrigueza hr. Harto di Beurasucka oraz Marikza Hectora Mac Countla (sic!). Jednocześnie załadowano pod adresem Wrześni słynną niezwyciężoną ekipę tak zwanych „latających buldogów”, która inauguruje naszą imprezę i doda jej niewidzianego blasku.

Na zawody do Wrześni miała wybierać się rzesza kibiców z różnych zakątków kraju. Ponoć rezerwowano specjalne pościagi, a stadion miejski miał wzbogacić się o dodatkową wielką trybunę. Cała ta zabawna prasowa inscenizacja z „burą suką” i „kundlem” miała miejsce w czerwcu 1933 i była odległa czasowo od prima aprilis. Hrabia Mycielski musiał mieć niezłą zabawę, bo wielu wrześnian uwierzyło w doniesienie. Zawody oczywiście odbyły się, wystartowało kilkadziesiąt psów, głównie z naszego powiatu, a odzewem była tylko krótka prasowa notka w „Kurierze Gnieźnieńskim”. Nie trzeba dodawać, że żadni delegaci międzynarodowej organizacji zajmującej się wyścigami psów do Wrześni nie dotarli...

Liga z wielką pompą organizowała mistrzostwa Wrześni w pływaniu. Miejscem zawodów były miejskie Łazienki. Skocznię oraz trasę dla pływaków wykonał oddział saperów 68 pp, pły-

walnię udekorowano girlandami, sztandarami oraz orderami LMiK. Trybuny (a właściwie wyniesienie terenu) wypełniło 2000 kibiców. Na otwarcie imprez odgrywano hymn państwowy. W 1932 zawody otwierał przybyły z Warszawy minister Twardowski, rok później nagrody wręczała panna Chłapowska z Bonikowa, córka ambasadora w Paryżu.

Głośno było też o jednej z wypraw kajakowych. W kwietniu 1933 na stawku w parku pałacu na Opieszynie chrzczono pierwszy kajak, zbudowany z materiałną pomocą Stanisława hr. Mycielskiego. W lipcu sześciuosobowa ekipa wyruszyła na spływ „Przez Polskę do Morza” organizowany przez krajową centralę Ligi Morskiej i Kolonialnej. „Orędownik” wiele miejsca poświęcał przygotowaniom i samemu startowi:

Kajaki Wrześnian, Wicher i Gutowianin wodowano na jeziorze skorzęcińskim, by przez Jez. Kamienieckie do Noteci, a dalej Kanalem Noteckim i Kanalem Bydgoskim oraz Brdą dotrzeć do Wisły. 4 sierpnia mają wszyscy zameldować się w Toruniu, a potem 10 sierpnia dotrzeć do Gdyni na apel. Sygnał dał St. hr. Mycielski. Kajakiem branderowym był Wrześnianin zaopatrzony w radioodbiornik. Komendantem sześciuosobowej ekipy został Włodzimierz Hoffmann... Informacji o szczęśliwym dotarciu do mety w gazecie już nie można znaleźć. Zapewne coś musiało wydarzyć się w drodze, bo LMiK z hr. Mycielskim na czele nie przegapiłby okazji do propagandowego wykorzystania tego faktu.

Agresja towarzyszy piłce

O ile z poczynań, a głównie z oryginalnych akcji promujących działania Ligi można się było pośmiać, o tyle piłkę traktowano we Wrześni bardzo poważnie. Tak poważnie, że nie raz, nie dwa dochodziło na trybunach i boisku do gorszących scen. Mówienie dzisiaj o eskalacji zachowań kibiców mija się z prawdą. Fani kopanej od zarania istnienia swojej dyscypliny porażali agresywnością. Pierwszy lokalny zgrzyt, bardziej groteskowy niż groźny, miał miejsce latem 1924 roku, w czasie derbowego meczu dwóch WKS-ów. I Wrzesiński Klub Sportowy zmierzył się z Wojskowym Klubem Sportowym przy 68 pułku piechoty, który już od trzech lat stacjonował w naszym mieście. Żołnierze tworzyli lepszy zespół, prowadzili do przerwy 1:0, ale w drugiej połowie pierwsze skrzypce zaczął grać... arbiter! Sędzia Edward Kulczak, twórca lokalnej piłki nożnej i związany różnymi funkcjami z I WKS, wyraźnie faworyzował swój klub. Maczał już palce przy wyrównującym голу, ale odgwiżdżając rzut karny, wystawił cierpliwość wojaków na dużą próbę. Po ostrej wymianie zdań z arbitrem piłkarze pułku ostentacyjnie opuścili boisko. Kulczak nakazał Szczepanowi Stankowskiemu strzelenie jedenastki do pustej bramki (sic!), a po chwili odgwiżdżał walkower. Mecz zweryfikowano jako 5:1 dla I WKS – do wyniku z boiska dodano trzy gole za rejteradę!

Drużyna Victorii, założona ledwie kilka miesięcy wcześniej, 7.10.1931 zremisowała 1:1 z lokalnym rywalem GKS i zdobyła puchar mistrza Wrześni. Czwarty z lewej Józef Kuliński, szósty Antoni Kiereta

Osiem lat później, w czasie dwumeczu Victorii z uczniami Gimnazjalnego Klubu Sportowego, doszło już do wydarzeń z udziałem fanów piłki. W pierwszym pojedynku triumfowali biało-zieloni 1:0, ale dziennikarz „Orędownika Wrzesińskiego” w relacji ze spotkania nie omieszczał zauważyć: „Nie można też zamilczeć o niesportowym zachowaniu się części publiczności, zapewne członków Victorii, która zachowaniem swem żywo przypominała zgłodniałe zwierzątka w zwierzyńcu poznańskim”.

Do rewanżu i na boisku, i na trybunach doszło bardzo szybko. Ten sam sprawozdawca dwa tygodnie później tajemniczo pisał: „W II połowie gry zaszedł wypadek, którego sprawcą był jeden z widzów, a który podzielał na reszcie publiczności, o czym jednak zamilczę”. Victoria przegrała 0:1 i wniosła protest, z czego należy wnioskować, że winowajcą był kibic GKS-u. Biało-zieloni nie doczekali się weryfikacji wyniku. Zwyciężyli jednak w trzecim, decydującym o mistrzostwie meczu i to oni mogli cieszyć się ze zdobycia pucharu.

W 1933 wrześnianie szansę wywalczenia awansu do klasy B zaprzepaścili w Poznaniu, przegrywając z tamtejszym Sokółem aż 1:5. Dziennikarz „OW” z niesmakiem opisywał wydarzenia towarzyszące temu pojedynkowi: „Victoria padła ofiarą brutalnej gry. Każde zderzenie naszego gracza kosztowało bądź to wybięciem zębów, bądź kopnięciem czy uderzeniem pięścią.” Minęła cała dekada od pierwszej, niecodziennej potyczki mia-

sta z koszarami. Późną wiosną 1935 Victoria rozegrała kolejny mecz o mistrzostwo Wrześni z drużyną 68 pp. Nerwowy, pełen ostrych spięć pojedynek został przerwany przy stanie 1:2. Po nieuznaniu przez licencjonowanego sędziego Roberta Krupę wyrównującej bramki na boisko wtargnęli kibice. Najbardziej krewcy zaatakowali salwującego się ucieczką nauczyciela gimnazjum. Zdecydowanie interweniowała żandarmeria wojskowa, która z założonymi na broń bagnietami rozpedziła gawieź. Ten incydent miał poważne konsekwencje dla klubu. Powiatowy Komitet Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego, który sprawom wychowawczym poświęcał wiele uwagi, tupnął nogą. Victorii groziło rozwiązanie. Ostatecznie skończyło się na zdymisjonowaniu bogu ducha winnego prezesa Pawła Deckerta.

W tym samym roku na Victorię posypały się i inne ciosy. Po remisowym pojedynku z Polonią w Śmiglu miejscowi kibole żegnali wrześnian i sędziego celnie rzucanymi kamieniami. Krwawiące rany można było obmyć dopiero w rowie melioracyjnym pod Kościanem!

Arbitrzy nie mogli być pewni swego zdrowia i w innych meczach. Na własnej skórze doświadczył tego wrzesiński sędzia Eugeniusz Jarnejczyk, który został pobity przez piłkarzy i kibiców w czasie ligowego pojedynku Unii Swarzędz ze Stellą Gniezno. Jeszcze na miejscu napięcie studzone było policyjnymi pałkami. Jeden z zawodników Unii został zdyskwalifikowa-

ny na pięć lat, a klub ukarano grzywną w wysokości 25 złotych. Jesienią 1937 Victoria przegrała na własnym stadionie mecz klasy B ze Stellą Żabikowo. Na trybunach doszło do wielu incydentów, w których brylowali kibice gości. Przyjezdnych „dzielnie” wspomagali fani Sokoła Września, lokalnego konkurenta Victorii. Narosło nieporozumienia przedstawiciele obu wrześnińskich klubów rozwiązywali przez kilka następných dni na okolicznych łąkach. Miało być honorowo. Rękawice do walk wypożyczano po cichu od Sokoła, który szczycił się silną bokserką sekcją.

Sokół wraca na scenę

Mimo to, a może właśnie dlatego, piłka cieszyła się sporym zainteresowaniem mieszkańców miasta. Wokół boiska potrafiło skupić się i półtora tysiąca kibiców.

Victoria wygrywała na powiatowym podwórku od początku swojego istnienia, ale nigdy nie przychodziło jej to z łatwością. W pierwszej połowie lat trzydziestych poważnych konkurentów miała w zespołach GKS-u i pułku. W drugiej połowie przypomniał o sobie Sokół. Na piłkę przyjdzie jeszcze czas, teraz słów kilka o innych występach sokołów.

Na walnym zebraniu Sokoła w styczniu 1924 zabrakło przedstawicieli „młodzieży ćwiczącej starszej”. Autor artykułu, kto wie czy nie sam Andrzej Prądyński, pisał:

Nasza młodzież wrześnińska mimo nawołań wprost stroni od towarzysztwa, dającego jej możliwość wychowania fizycznego (...). Wnijdźcie Panowie młodzi w siebie! Zastanówcie się, ile tracicie na zdrowiu, nie używając sportu po całodziennej pracy.

W połowie marca 1924 „OW” pisał, że na comiesięczne zebranie przyszło wiele osób (przeważnie z grona profesorskiego gimnazjum), w tym 21 wstąpiło w szeregi Sokoła. Wyglądało to na szeroko zakrojoną akcję, która nie przyniosła zamierzonego i szybkiego efektu. Sokół sporadycznie wystawiał zespół piłkarski, a jego członkowie, jeżeli tylko poczuli smykałkę do futbolu, przechodzili najpierw do I WKS, a później Victorii. Druhowie nieśmiało rywalizowali też w innych dyscyplinach. W 1930 roku zajęli mało eksponowane czwarte miejsce w mistrzostwach Wrześni w piłce koszykowej. Rok później w tej samej dyscyplinie stanęli na trzecim stopniu podium. Największe sukcesy Sokół zaczął odnosić na bokserkim ringu. W 1932 – pierwszym roku, w którym znajdujemy jakąkolwiek wzmiankę o walkach we Wrześni – TG wystawiło do mistrzostw miasta tylko trzech bokserów, co przy dziewiątce z Victorii nie mogło imponować. Jeszcze w 1934 Sokół przegrał mecz z drużyną Związku Strzeleckiego 6:8. Jesienią 1935 młoda drużyna Sokoła trenowała pod okiem Leśniaka z Gniezna. Od tego momentu do wybuchu wojny na ringu królowali już tylko bokserzy Sokoła. Zwieńczeniem tego okresu było powołanie Władysława

Bokserzy Sokoła w połowie lat 30. XX w. Stoją w strojach od lewej: Władysław Niedzielski, Jan Kmieciak, Jan Nowak, Stanisław Witczak, Zygmunt Jaskulski, Stanisław Staszak, Seweryn Jarecki i Marian Jaskólski. Za plecami Niedzielskiego Józef Witak

Niedzielskiego na mecz bokserski Poznań – Berlin. Zawodnik Sokoła zmierzył się z dwukrotnym mistrzem Europy Niemcem Herbertem Nurnbergiem.

Najlepszym klubem w mieście był ten, który brylował w piłce. Aby podjąć rękawicę rzuconą przez Victorię, Sokół musiał zaistnieć i na tej płaszczyźnie. Jeszcze w 1935 odmłodzona drużyna TG potrafiła przegrać z Victorią 0:14. Efekty pracy przysłyły szybko. Już rok później Sokół zgłosił sekcję do rozgrywek okręgowych w klasie C. Wiosną 1938 klub wywalczył sobie awans do klasy B i przez sezon grał wyżej niż Victoria. To był prawdziwy szok dla biało-zielonych. Palma pierwszeństwa w mieście zaczęła wymykać się im z rąk. Sokół rozrastał się organizacyjnie. W latach 1937-1938 posiadał osiem sekcji i 98 zarejestrowanych zawodników, którymi opiekowało się aż sześciu instruktorów.

Hokeiści różnej maści

Kije do ręki wrześnianie wzięli w drugiej połowie lat trzydziestych. Hokej na lodzie, a już na pewno ten na trawie, nie były dyscyplinami nadzwyczaj popularnymi w kraju. Miało to tę dobrą stronę, że nasi hokeiści od razu byli zauważani w Wielkopolsce.

Szczególnie hokej na lodzie nie był tanią dyscypliną. Co prawda ochraniaczy na niemal wszystkie części ciała wówczas nie

stosowano, ale i tak łyżwy oraz odpowiedni kij trochę kosztowały. Chociażby z tego powodu dyscyplina rozwinęła się głównie wśród gimnazjalnej młodzieży – dzieci wrześnian lepiej sytuowanych. Nie mając konkurentów na własnym podwórku, GKS siłą rzeczy musiał szukać rywali poza Wrześnią. Gimnazjaliści uczestniczyli w rozgrywkach szkół średnich (mistrzostwa kuratorium), a także brali udział w meczach i turniejach towarzyskich. Grali z sukcesami, co w przedwojennej sportowej Wrześni aż tak częste nie było. GKS został dwukrotnie wice-mistrzem kuratorium. Pierwszy ślad ich występów znajdujemy w lutym 1934, kiedy wrześnianie zremisowali w Jarocinie ze swoją imienniczką 1:1. Ciekawostką jest fakt, że mecz rozgrywano przy sztucznym oświetleniu! Równy rok później turniej z udziałem trzech ekip zorganizowano we Wrześni. Nasi reprezentanci zmierzyli się z GKS Pleszew i AKW Poznań. „Orędownik Wrzeński” donosił, że niektóre mecze obserwowało i 1000 kibiców.

Nie ma wątpliwości, że hokej na trawie został wprowadzony na wrzeński grunt z Gniezna w drugiej połowie lat trzydziestych. Powtórkę z rozrywki mieliśmy równo dwadzieścia lat później. Była jednak zasadnicza różnica. W ekipie przedwojennej, w odróżnieniu od tej z lat pięćdziesiątych, zdecydowaną przewagę liczebną mieli wrześnianie. Co ciekawe, choć ówczesni sportowcy chętnie startowali w różnych dyscyplinach, to

Kolejowe Przystosowanie Wojskowe Września w trakcie meczu ze Stellą w Gnieźnie (czerwiec lub lipiec 1939). Do wznowienia przygotowuje się Edward Józwiak (w głębi)

wśród „trawiarzy” spotykamy tylko dwóch „lodziarzy”. Victoria wystąpiła w rozgrywkach związkowych w 1937 roku. Nie zdołała się przebić ze swojej grupy do czterozespołowego finału krajowego i została sklasyfikowana w Polsce na dzielonym piątym-siódmych miejscu. W trzecim roku obecności naszego hokeja na trawie w rozgrywkach państwowych występuje już nie Victoria, a KPW (Kolejowe Przystosowanie Wojskowe) Września. Do końca nie są jasne przyczyny tej zmiany. Można przypuszczać, że zbliżająca się wojna spowodowała zmilitaryzowanie niektórych płaszczyzn sportu, także tych wrzesińskich. KPW zdążyło rozegrać tylko dwa mecze w grupie wielkopolskiej. Przegrało ze Stellą Gniezno, zremisowało z KPW Gniezno i zajmowało drugie miejsce w tabeli. Ponieważ do finału awansował jedynie zwycięzca grupy (z poznańskiej dwa najlepsze zespoły), szanse gry o medale były minimalne.

GKS niejedno ma imię

Gimnazjalny Klub Sportowy był klubem uczniowskim – nad wyraz aktywnym, ale jednak szkolnym. Swoją historię klub wywodzi z gimnazjalnego klubu Pogoń, o którym dowiadujemy się w maju 1923. 13 dnia tego miesiąca drużyna piłkarska klubu na boisku 68 pp zmierzyła się z gimnazjalistami z Gniezna. Pierwszą zmiankę o GKS znajdujemy w 1925 przy okazji meczu z I WKS. Gimnazjaliści zebrali wówczas dobre recenzje na łamach „Orędownika Wrzesińskiego”. W roku swojego powstania GKS miał skupiać 32 członków w dwóch sekcjach: piłki nożnej i lekkiej atletyki. Opiekunem gimnazjalnych sportowców w tym czasie był Jan Radzik. Dzielił on uwagę między harcerzy a sportowców, co tym drugim nie zawsze wychodziło na dobre. W zawodach sportowych zespół z Witkowskiej nie raz występował nie w barwach GKS-u, ale Drużyny Harcerskiej (w 1925 także Harcerskiego Klubu Gimnazjalnego). Można podejrzewać, że GKS w tym czasie nie miał ram formalnych, gdyż w listopadzie 1928 następuje oficjalne powołanie władz klubowych, które raczył zauważyć „OW”. Nadzór pedagogiczny sprawował ówczesny nauczyciel wychowania fizycznego Leon Charoński. Od 1931 roku, gdy ze szkołą z Gnieźnieńskiej związał się Robert Krupa, o sportowcach Gimnazjum mówiono coraz głośniej. Uczniowie dobrze radzili sobie na piłkarskim boisku, równych sobie nie mieli w koszykówce, siatkówce, szachach i hokeju na lodzie. Z powodzeniem rywalizowali w tenisie stołowym, szczylicili się kilkoma indywidualnościami w lekkiej atletyce. Tyczkarz Kazimierz Lieske i kulomiot Aleksander Łukomski w okresie swoich startów w barwach gimnazjalnego klubu byli klasą dla innych. Choć regulamin GKS-u wprost tego nie precyzował, to jednak nie były mile widziane starty uczniów w barwach innych stowarzyszeń sportowych. Wyjątek czyniono dla klubu tenisowego, głównie dlatego, że jego

zarząd stanowili profesorowie szkoły, a i osoba hrabiego Stanisława Mycielskiego robiła swoje.

GKS z powodu uczniowskiego charakteru nie mógł, chociażby ze względów formalnych, startować w rozgrywkach związkowych. Tę niedogodność miał rozwiązać GKS Unitas. Zarząd nowego klubu stanowili absolwenci Gimnazjum i osoby blisko związane ze szkołą. Największe sukcesy zaczęli odnosić hokeiści na lodzie. Unitas z łaciny tłumaczy się na „jedność” i tę zasadę konsekwentnie wcielano w życie. Kluby formalnie istniały niezależnie od siebie, ale członkowie GKS-u mogli bez problemu startować w barwach Unitas. Dochodziło też do derbowych pojedynków między oboma klubami. Szczególnie w hokeju, gdyż na tym polu we Wrześni nie zrodził się żaden rywal. GKS Unitas powstał w 1938 i przez półtora roku wykazywał nadzwyczajną aktywność, organizując między innymi mistrzostwa Wrześni w tenisie ziemnym i szachach. Przed wybuchem wojny nie zdążył jednak zgłosić jakiegokolwiek drużyny do rozgrywek związkowych.

Gotowi na wojnę

Pierwsze lata niepodległości i ciągły strach przed jej utraceniem powodowały, że duży nacisk w okresie międzywojennym kładziono na sporty obronne. Kluby z pionu wojskowo-patriotycznego cieszyły się więc u władz szczególnym uznaniem. Często tylko dla nich organizowano zawody, a pozostałe stowarzyszenia sportowe dopuszczano jedynie poza klasyfikacją. Pierwszą imprez o charakterze sportowym z konkurencjami wojskowymi zorganizował 56 pp. W 1921 na placu ćwiczeń w Białężycach w rzucie granatem, który wchodził do kanonu konkurencji lekkoatletycznych, triumfował szeregowy Smakulski. Przeprowadzono też trzy wyścigi konne: płaski na 2800 m, z przeszkodami na 1800 m i myśliwski. Zawody konne jednostka wojskowa organizowała przez cały okres dwudziestolecia międzywojennego. W latach trzydziestych odbywały się one w Gutowie Małym. O ich znaczeniu świadczy obecność wszystkich wrzesińskich wódatarzy. W 1934 zawody otwierał generał Zahorski.

W 1923 Rada Wychowania Fizycznego, której przewodniczył Adam Charkiewicz, a kierownikiem był W. Kaliszewski, zorganizowała Dzień Sprawności Fizycznej nazwany Olimpiadą. Zawody miały charakter 5-boju, w skład którego, obok dwóch konkurencji lekkoatletycznych, wchodził marsz na 3 km, strzelanie na 100 m oraz rzut granatem. Zawody rozgrywano w czterech grupach wiekowych: 16-18, 18-20, 20-30 i 30-50 lat). Każde stowarzyszenie wystawiało zespół składający się z czterech zawodników, po jednym w każdej kategorii wiekowej. W pierwszej Olimpiadzie wystartowało tylko 35 sportowców, rok później było ich już dwukrotnie więcej.

W kolejnych latach trud organizacji imprez przejął na siebie Powiatowy Komitet Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego. Drugi członek tej nazwy dobitnie wskazuje, w jakim kierunku szedł ówczesny sport.

Strzelanie było popularnym sportem wrześniaków jeszcze w XIX wieku. Okazją do trafiania w tarczę mieli wówczas tylko członkowie Bractwa Kurkowego. W 1921 roku zawody wyłoniły króla kurkowego. Został nim Edward Kubale, mistrz blacharski z Wrześni. W Jesiennym Świątku Przystosowania Wojskowego na strzelniczy w Podstolicach wystartowało 44 zawodników. W rywalizacji zespołowej zwyciężyło Towarzystwo Powstańców i Wojaków Września, a indywidualnie triumfował Jan Janowski. W okresie międzywojennym Bractwu Kurkowemu wyrósł groźny konkurent. Bardzo aktywny w latach trzydziestych był Związek Strzelecki.

Do dyscyplin parawojskowych można z powodzeniem zaliczyć uprawiane we Wrześni: boks, szermierkę, pływanie i... kolarstwo. Włączenie do kanonu tej ostatniej może nieco dziwić. Trzeba jednak pamiętać, że rower był dla ówczesnego wojska ważnym środkiem transportu. Formowano jednostki kolarzy, tak więc obcowanie z rowerem było wskazane. Pierwszą informację o zawodach kolarskich znajdujemy pod datą 3 maja 1929. Wyścig wygrał Ignacy Lemański, a uzyskany czas (18:04 min) świadczy, że dystans nie był długi. Trzy lata później mistrzostwa miasta rozegrano na 20 km, a w 1935 dystans wy-

dłużono do 40 km. O prymat najlepszego kolarza rywalizowali Bolesław Kulecki i Marian Lewandowski.

Impulsem do organizowania wyścigów we Wrześni był przejazd przez miasto 15 września 1928 kolumny wyścigowej pierwszego, historycznego Tour de Pologne. Peleton 63 zawodników zawitał przed 10.00. „Orędownik Wrzesiński” w humorystyczny sposób opisywał ich krótki pobyt:

Przejeżdżając przez Wrześnię, natrafili kołownicy na ranną toaletę ulic i jakby na przekorę rozgłoszonej czystości miasta, wobec zatarasowania ulic wozami, musieli – chcąc nie chcąc – przecinać pozmiataną kopczyki śmieci ku irytacji własnej i pocziwych zamiataaczy.

W gronie kolarzy zmagającymi się z wrzesińskimi śmieciami był triumfator etapu Poznań – Łódź, zwycięzca sześciu z ośmiu etapów rozegranych w wyścigu i ostatecznie triumfator 1.TdP Feliks Więcek. Ten zawodnik Bydgoskiego Klubu Kolarskiego, a w cywilu czeladnik rzeźnicki, był w okresie międzywojennym największą gwiazdą polskiego sportu, która zawitała do Wrześni. W 1928 został wybrany w plebiscycie trzecim najlepszym sportowcem kraju; ustąpił pola jedynie Halinie Konopackiej i Bronisławowi Czechowi.

Boks, po pierwszych dwóch latach dominacji Victorii, stał się domeną Sokola. Towarzystwo Gimnastyczne pod koniec lat trzydziestych zatrudniło nawet trenera, a szkolenia młodych adeptów odbywały się w ramach często organizowanych we Wrześni akcji „Pierwszy bokserski krok”. Sokół rozgrywał me-

Wrzesińskie organizacje parawojskowe doskonaliły strzelanie na obiekcie w Podstolicach w latach 1938-1939

cze towarzyskie, do rozgrywek ligowych jednak nie zgłosił drużyny.

W styczniu 1939 Poznański Okręgowy Związek Bokserski powołał Władysława Niedzielskiego z Sokoła do reprezentacji Poznania na mecz z Berlinem. Pojedynek miał odbyć się w hali Targów Poznańskich, a kibice wrzesińscy szykowali się do wyjazdu na ten pojedynek. Niedzielski miał bokswać w wadze lekkiej i zmierzyć się z mistrzem Europy Nurnbergiem. Był to wielki awans i dla Sokoła, i całego sportu wrzesińskiego.

W grudniu 1931 zorganizowano „Pierwszy krok szermierczy”. W sali gimnazjum prym wiodli zawodnicy GKS i Victorii. Zwycięzcą został uczeń szkoły z Witkowskiej Sobkowiak. W późniejszych latach nie znajdujemy już na łamach „Orędownika Wrzesińskiego” jakichkolwiek śladów zawodów szermierczych.

Pływanie promowała Liga Morska i Kolonialna. Zawody rozgrywano w miejskich kąpieliskach usytuowanych przy Wrześnicy, opodal mostu kolejowego. Do rywalizacji stawały też kobiety, choć możemy naliczyć tylko kilka pań stających w szranki w kostiumach kąpielowych.

Sport na wrzesińskiej wsi

Nie sposób pominąć roli mieszkańców bliskich Wrześni wsi, choć nie zapisali się szczególnie dużymi zgłoskami. Warto jednak zajrzeć na te tereny, choćby dlatego, że dotychczasowe publikacje (nie tylko sportowe) w większości po macoszemu traktują większą część wrzesińskiej gminy.

Sportowe życie ograniczało się praktycznie do Wrześni. Na wsi sport był wielką ekstrawagancją, stratą czasu i przejawem wielkopańskich manier. Uwaga ubogiej społeczności koncentrowała się na zdobyciu środków do życia, a nie na wynajdywaniu nowych rozrywek. Niewielka grupa mieszkańców wsi, głównie związanych z organizacjami patriotycznymi, miała odwagę podjęcia rywalizacji z wrześnianami, i to zazwyczaj w dyscyplinach... sportowych!

W czasie Dnia Sportu Powiatowego w 1932 trzecie miejsce w strzelaniu drużynowym zajęło Przystosowanie Wojskowe Marzenin. Ta sama organizacja w tym samym roku desygnowała jednego zawodnika do mistrzostw Wrześni w boksie. Po trzech latach do mistrzostw powiatu Związku Strzeleckiego zgłosiło się ośmiu bokserów z Psar Polskich, Gulczewa, Chwalibogowa i Skarboszewa. Tylko Franciszek Abramowicz z Gulczewa i Edward Olbrycht ze Skarboszewa odnieśli po jednym zwycięstwie.

Mistrzem Wrześni w 1932 w wyścigu kolarskim na 20 km został Stefan Czyżewski z PW Marzenin, a czwarte miejsce zajął jego sąsiad Szczepan Andrzejewski. Ten drugi zwyciężył w tym samym roku w wyścigu z okazji 5-lecia Sokoła w Jarząbkowie.

W wyścigu z okazji 3 maja w 1936 drugie miejsce zajął Ludwik Lipert z Gutowa Wielkiego.

W lipcu 1935 68 pp zorganizował w swojej stadninie w Gutowie Małym Dzień Konia. Obok konkurencji we władaniu bronią uczestnicy rywalizowali w jeździe figurowej pojedynczej i w zaprzęgu oraz z przeszkodami. Zwyciężyła majętność Gutowo Wielkie, przed Sokołowem, Jankiem Olkiem z Węgierek i Wincentym Lewandowskim ze Skarboszewa.

Właśnie zawody jeździeckie były jedynymi imprezami sportowymi rozgrywanymi poza Wrześnią. Na początku lat dwudziestych jeźdźcy rywalizowali na placu ćwiczeń w Białężycach, w latach trzydziestych areną zmagania był teren ćwiczeń wojskowych w Gutowie Małym.

W tej podwrzesińskiej miejscowości w 1934 odbył się siedmiodniowy obóz przysposobienia wojskowego, na którym junacy zdobywali Państwową Odznakę Sportową. Normy na to odznaczenie wypełniło 11 członków Związku Strzeleckiego ze Strzyżewa i Nowej Wsi Królewskiej.

Mieszkańcy wsi nie stronili też od rywalizacji na lekkoatletycznych obiektach. Piotr Rutecki z Oblączkowa w 1927 został pierwszym rekordzistą Wrześni w biegu na 400 m (67,4 s). Edward Frąckowiak z Gozdowa w roku 1933 przewodził tabeli najlepszych wyników na 800 m (2:19,4 min). Wielokrotnie na podium po biegach ulicznych stawał Jan Andrzejewski z Psar Polskich. Teodor Andrzejewski z Marzenina był czołowym wrzesińskim oszczepnikiem (37,50 m).

Kobiety na boiskach

Okres międzywojenny nie był szczególnie przyjazny dla kobiecego sportu. Emancypacja dopiero raczkowała, a małomiasteczkowa moralność najchętniej zamykałaby płęć piękną w domach.

Pierwszy ślad kobiet w organizacjach sportowych naszego miasta odnajdujemy w Sokole w roku 1918. Towarzystwo Gimnastyczne przez całe dwudziestolecie było główną organizacją otwierającą szeroko drzwi przed sportowymi ambicjami pań. Dopiero ładnych parę lat po odzyskaniu niepodległości można było je zobaczyć, reprezentujące Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej, Wrzesiński Klub Lawn Tenisa, Szkołę Wydziałową Żeńską czy Harcerkę Września. Do 1939 roku udało się naliczyć niespełna 50 pań udzielających się we wrzesińskim sporcie. Ich dokonaniom należy się więcej miejsca.

W marcu 1919 roku liczba członków towarzystwa wzrosła do 170 osób, co wiązało się z połączeniem sokoła żeńskiego z męskim. Z tej informacji można wywnioskować, że Sokół żeński istniał przed marcem 1919. Niestety, nie sposób określić, jak długą historią mógł się już wówczas szczycić. Do 1914 Sokół wystawiał do złotów jedynie druhów, o druhnach nie znaj-

Wrzesińskie sokolice brały aktywny udział w życiu towarzystwa od 1918. W 1931 aż 11 dziewczyn TG zdobyło Państwową Odznakę Sportową III stopnia

dujemy informacji. Szybko kobiety zajęły się sprawami organizacyjnymi. Do 1924 skarbnikami Sokola były kolejno Maria Grześkiewiczówna i Władysława Jakubowska. Ta druga właśnie w tym roku została wybrana wiceprezesem, a później – aż do wybuchu wojny – szefowała żeńskiemu Sokolowi. Funkcję sekretarza w 1918 piastowała Kubiakówna. W 1927 na próżno szukać kobiet w ścisłych władzach Sokola. Zapewne w tym roku (a może i we wcześniejszym) żeński Sokół ponownie stanowią niezależną organizację. Panie pokazały się, pomagając zaistnieć we Wrzesni tenisowi ziemnemu. W 1927 założycielskiemu zebraniu klubu sekretarżowała Aniela Munchberżanka, a do wybranej wówczas Komisji Trzech, która miała nawiązać kontakty z tenisem poznańskim, weszła Kosiatówna. Trzy lata później w pięcioosobowym zarządzie Wrzesińskiego Klubu Lawn Tenisa były trzy kobiety. Funkcję sekretarza piastowała Maria Miedzińska, skarbnikiem była Stefania Kreślakówna, a jej zastępcą Wanda Waniorkówna.

W 1932 do zarządu weszły: Zytówna, raz jeszcze Waniorkówna i Barciszewska.

Na boiskach panie wyraźnie były rodzyнками. We wrześniu 1921 roku w czasie obchodów 25-lecia Sokola na trawniku parku hrabiny Ponińskiej odbyły się „wywiadła sokolic”. Cztery miesiące wcześniej, w czasie okręgowych zawodów Sokola, poznaliśmy nazwisko pierwszej wrzesińskiej zawodniczki. W biegu na 60 metrów triumfowała Szmytkowska. Rok póź-

niej, w czasie Okręgowego Zlotu Sokola, wśród dziewcząt wyróżniły się Szymańska i Siudzińska.

W 1925 sokolice ćwiczyły w sali gimnazjum. We wtorek miały przez godzinę sałę do własnej dyspozycji, w niedzielę dwie godziny musiały dzielić z sokołami.

W 1931 roku o Państwową Odznakę Sportową III stopnia kandydowało aż 187 sportowców. Normę spełniło 54 zawodników, w tym, co zaskakujące, aż 17 kobiet. Z żeńskiego Sokola zaszczytu tego dostąpiło 11 dziewczyn. Oznakę wręczono: Irenie Jasiakównie, Pelagii Kuczborskiej, Czesławie Naglewiczównie, Zofii Maćkowiakównie, Amandzie Przybylance, Marii Przybylance, Zofii Skrzypkowiakównie, G. Sobczakównie, Czesławie Szelańgiewiczównie, Janinie Szelańgiewiczównie oraz Ludgardzie Walichtównie. Bożena Basińska, Getruda Błaszczakówna, Irena Grobelniakówna, Wanda Matuszakówna, Felicja Wojciechowska oraz Bożena Sommerfeldówna były uczennicami Szkoły Wydziałowej Żeńskiej. Brak innych odznaczonych świadczy, że kobiece życie sportowe przed rokiem 1931 ograniczało się tylko do Sokola i SWŻ.

W 1933 roku wrześnianie wystąpili w zawodach okręgowych Sokola w Gnieźnie. Z dobrej strony zaprezentowały się kobiety, zwyciężając w sztafecie 4x75 m. Irena Jasiakówna była pierwsza w czwórboju, a Kulczyńska uplasowała się tuż za nią. W latach trzydziestych „Orędownik Wrzesiński” wymieniał jeszcze osiągnięcia Marii Izydorkówny i Stanisławy Spychałówny.

Panie nie tylko ograniczały się do gimnastyki i lekkiej atletyki. Chętnie sięgały też po tenisową raketę. W 1932 w wewnętrznych mistrzostwach klubu triumfowała I. Deresiewiczówna, pokonując w półfinale M. Kilkowską, a w finale dyrektorową Mikołajczakową. Czwartą półfinalistką była M. Zytówna. W rozegranych w tym samym roku mistrzostwach Wrześni wygrała Kilkowska. W turnieju piłeczkę odbijały również Opielińska, H. Jagielska, Wawrzyniakowa oraz tenisistka występująca pod inicjałami M.K. Rok później w meczu z Witkowem pokazała się Kulińska.

Do wody kobiety wchodziły rzadko. W 1927 Jadwiga Porawska, uczennica Szkoły Wydziałowej, podjęła w Poznaniu „próbę pływacką”. „OW” pisał:

Płynąc przez przeciąg całej godziny w formie przepisowej na Warcie, zdobyła sobie młodzianka pływaczka tytuł pływaka-mistrza. Na podstawie pisemnego zaświadczenia ma p. Porawska uprawnienia do pływania w czapce białej z czerwonym otokiem z odznaką P.W. w formie kotwicy-trupie główki.

W 1932 w Wielkich Zawodach Pływackich na dystansie 50 metrów wystartowały Irena Jasiakówna i Waleria Sotkiewiczówna. Rok później na tym samym dystansie zaprezentowała się Purołówna. W 1938 na Jeziorze Powidzkim Zofia Krajewska reprezentująca Harcerkę Września pokonała dystans 100 m w czasie 2:24 min. Jej klubowa koleżanka Zofia Bujakiewiczówna przypłynęła pół sekundy później.

O wiele chętniej dziewczyny uprawiały piłkę siatkową. W czerwcu 1930 w czasie Święta Sportowego w Szkole Wydziałowej Żeńskiej rozegrano mecze piłki siatkowej między uczennicami klasy IV i VI. Pierwszy raz „Orędownik Wrzesiński” podał informację o grze zespołowej w wykonaniu płci pięknej. Z relacji dziennikarza dowiedzieliśmy się, że mecz został „wykonany w żywym tempie i nadzwyczaj sprawnie”, a zawodami kierowała nauczycielka Laskowska. Dwa lata później wrzesińskie sokolice wygrały 2:0 z Sokołem Żeńskim Gniezno. O pierwszym meczu międzymiastowym „OW” pisał: „Pięknej i ciekawej grze przypatrywała się licznie zgromadzona i życzliwa Sokołowi publiczność. (15:8)+(15:12)=2:0”. W 1933 wrzesiński Sokół bez straty seta wygrał zawody z rywalkami z Gniezna i Strzałkowa. Zwycięstwo dało awans do zawodów Dzielnicy Wielkopolskiej w Poznaniu.

Piłka koszykowa nie przyjęła się wśród dziewcząt. Po meczu w Szkole Wydziałowej Żeńskiej z 1930 roku, w którym walczyły reprezentacje dwóch klas, więcej żadna informacja o kobiecym баскетcie nie ukazała się we wrzesińskiej prasie.

Panie nie stroniły od broni. Już w 1933 Maria Sikorzanka zdobyła na zawodach Komendy Powiatu Związku Strzeleckiego odznakę strzelecką klasy III brązową. Wystrzelała więcej punktów niż spora grupa nagrodzonych mężczyzn. W 1936 najlep-

szą kobietą zawodów z okazji 3 maja została K. Urbańska. Dwa lata później w Mistrzostwach Wrześni w ramach Powiatowego Dnia Sportu indywidualnie triumfowała Alicja Kręglewska, przed Marią Grodzką oraz Krystyną Gawelówną. W konkursie drużynowym wygrała ekipa Koła Absolwentek Szkoły Powiatowej, drugie miejsce wystrzelała Szkoła Wydziałowa Żeńska, a trzecie KSMŻ.

W szkołach działały kółka sportowe, choć pozostawały one w cieniu żeńskiego Sokoła, a nawet KSMŻ. Opiekunką sportowego kółka w 7-klasowej Publicznej Szkole Powszechnej Żeńskiej w końcówce lat trzydziestych była Włodzimiera Reifferówna. I na niej kończy się krótka lista kobiet, o których możemy z całą pewnością powiedzieć, że w dwudziestoleciu międzywojennym działały we wrzesińskim sporcie.

Obiekty sportowe

Geografia wrzesińskich obiektów sportowych zmieniała się z biegiem lat. Z początku sportowcy spod znaku Sokoła musieli ćwiczyć po ogrodach. Nie było to aż tak bardzo uciążliwe, gdy zważy się, że gimnastyka nie wymagała wielkich i utwardzonych placów. Dowodem na to, że nie unikano trawników także w czasie, gdy boisko przykoszarowe było już dostępne dla polskich organizacji, są zawody okręgowe Sokoła w przyłączeniowym parku w roku 1921. Plac koszarowy miał spore wymiary, umożliwiające uprawianie wielu dyscyplin. Ważne było to szczególnie dla dynamicznie rozwijającej się piłki. Położenie miało też spory minus: z placu przede wszystkim korzystali żołnierze. Cywilnej części miasta udostępniano boiska, ale w momentach gdy nikt akurat nie maszerował. Taki stan rzeczy nie mógł trwać długo.

W lutym 1927 roku burmistrz Wacław Sołtysiak zapowiedział przystąpienie do budowy „wzorowego stadionu sportowego, według stylu wielkomiejskiego kosztem kilkunastu tysięcy złotych”. Potrzebny grunt miasto nabyło wskutek wymiany z kapitanem rezerwy Kaliniewskim. Władze miejskie zaapelowały, by w budowę finansowo zaangażował się też powiat. Niestety, wielkie plany trzeba było weryfikować. „Od budowy dalszych boisk, wskutek braku funduszy, odstąpiono”. Komitet budowy narzekał też na „bierny stosunek do tej inicjatywy naszych gmin i miasteczek”. Tak czy owak stadion powstał i przez wiele lat był chlubą wrzesińskiego sportu.

W 1928 za koszarami, na placu, który już wcześniej służył piłkarzom, powstał drugi obiekt z boiskiem piłkarskim i lekkoatletyczną bieżnią. Powstał dzięki pomocy finansowej starostwa, ale jego gospodarzem był 68 pp – dlatego też często nazywany był „wojskowym”.

Pierwsze dwa korty tenisowe powstały w 1928 na stadionie miejskim. Kiepskie warunki terenowe zmusiły klub tenisowy

Trybuna na stadionie miejskim była w okresie międzywojennym jedyną trwałą konstrukcją tego typu na wrzesińskich obiektach sportowych

do wybudowania w 1932 dwóch nowych kortów w parku miejskim – i to tam dochodziło do międzyklubowych meczów.

Bractwo Strzeleckie przez długi czas korzystało ze strzelnicy w Czachrowie. W latach dwudziestych przeprowadzało też zawody na strzelnicy w Podstolicach. W 1928 roku bracia kurkowi wybudowali własny, piękny i przestronny obiekt na parceli przy Szosie Witkowskiej (obecna ulica Słowackiego).

Łaźnia rzeczna istniała już za pruskich czasów. Bardziej zaawansowane łaźnie miejskie powstały na początku lat 20. XX wieku i usytuowane były przy Wrześnicy, na terenie między dzisiejszą tamą na zalewie a nasypem kolejowym. Stały się miejscem wielu zawodów pływackich. W 1932 naturalne wyniesienie terenu przy łaźniakach miało zgromadzić 2000 kibiców mistrzostw Wrześni. Autorem tej informacji była organizująca imprezę Liga Morska i Kolonialna, która miała tendencje do wyolbrzymiania faktów, dlatego liczbę należy traktować z przymrużeniem oka.

Bokserzy swoją dyscyplinę uprawiali w sali Odeonu przy Warszawskiej. Rządziej, głównie w czasie imprez organizowanych przez Związek Strzelecki, boksowali w sali Domu Żołnierza. Zdarzało się, że mecze toczono także w sali Hotelu Polskiego przy Zamkowej (obecnie Harcerskiej), którą reklamowano jako „dobrze ogrzana”.

Na stawie w Parku Hrabiny funkcjonowało lodowisko. Na wysokich skarpach mogli gromadzić się kibice oglądający mecze

hokeistów GKS. Sprzedawano także bilety na miejsca siedzące, co może świadczyć o tym, że przy stawie istniała jakaś konstrukcja zbliżona funkcją do trybuny.

W koszarach funkcjonowała salka sportowa. Jej małe rozmiary, a także fakt, że służyła 68 pp, powodowały, że niezwykle rzadko rozgrywano tam pojedynki sportowe. „OW” dał świadectwo jednego takiego wydarzenia. W meczu koszykówki żołnierze walczyli z gimnazjalistami, którzy porażkę tłumaczyli niespotykanymi nigdzie indziej obręczami zawieszonymi na ścianach. Pozostałe obiekty sportowe należały do szkół i poza salą gimnazjum nie były wysokich lotów. Wybudowana w 1911 sala spełniała oczekiwania wrzesińskich sportowców, ale nie każdy miał do niej dostęp. Z urzędu korzystali z niej zawodnicy GKS, a na mocy sformalizowanej umowy zajęcia przeprowadzali tam też członkowie Sokoła męskiego i żeńskiego.

Victorii wzloty i upadki

Klub wyrósł z futbolowych korzeni. Protoplastą była czysto piłkarska EKAWERA, a poprzednikiem I Wrzesiński Klub Sportowy, w którym kopana stanowiła sól istnienia. Victoria, wychodząc naprzeciw oczekiwaniom władz, a także realizując własne ambicje najlepszego klubu we Wrześni, startowała we wszystkich dyscyplinach. I trzeba przyznać, że odnosiła sukcesy. Jej zawodnicy z powodzeniem rywalizowali w boksie, szermierce, koszykówce i lekkiej atletyce. Nie stronili od siatkówki

Zespół Victorii z 1935 pozuje do zdjęcia w niezidentyfikowanym miejscu i z nieznanym rywalem. W tym roku wrześnianie przegrali baraże o wejście do klasy B

i tenisa stołowego. Pod względem różnorodności startów Victorii mógł tylko dorównywać GKS, a w końcu lat trzydziestych Sokół.

Najważniejsza była oczywiście piłka nożna, bo to ona skupiała największe zainteresowanie kibiców. Klub występował w najniższej klasie rozgrywkowej, ale w piątym roku swojego istnienia zdołał wywalczyć awans do klasy B. „Orędownik Wrzesiński”, powodowany lokalnym patriotyzmem, stawał po stronie Victorii w meczach ligowych, ale w rozgrywkach lokalnych faworyzował wrzesińskich rywali biało-zielonych. Klub nie był pupilem właściciela gazety Andrzeja Prądyńskiego i jego redaktorów.

Splendoru Victorii dodał hokej na trawie. To ta dyscyplina pozwoliła zaistnieć klubowi na ogólnokrajowej arenie. Wrześnianie grali tylko w grupie wielkopolskiej i nie zakwalifikowali się do finału, ale i tak byli klasyfikowani na dzielnym piątym-siódmy miejscu w Polsce.

Victorii nie można odmówić jednego – przez długi czas była jedynym klubem sportowym z prawdziwego zdarzenia. Później tym śladem poszedł Sokół, a wybuch wojny przeszkodził zaistnieć GKS Unitas. Biało-zieloni mieli problemy z rekrutacją młodzieży, bo każdy z uczniów należał do jednej z organizacji, a tych o charakterze patriotycznym, wojskowym, uczniowskim czy ideologicznym we Wrześni nie brakowało. Stowarzyszenia miały swoje sportowe ambicje i chciały, by ich członkowie wła-

śnie je reprezentowali na boiskach. Gdy ktoś łamał statutowe reguły, jak miało to miejsce chociażby w przypadku dwóch gimnazjalistów i hokeistów trawiastych Victorii Kasprzyka i Stanisława Szlągiewicza, był relegowany ze stowarzyszenia, w tym przypadku z GKS Unitas. Młodzież, szczególnie ta uzdolniona piłkarsko, dobiegała do kadry Victorii w wieku nieco późniejszym. Najlepszym przykładem byłby tu utalentowany bramkarz Tadeusz Garbacki, zawodnik GKS-u, który w 1936 zasilił biało-zielonych.

Victoria dwukrotnie bliska była rozwiązaniu. Pierwszy kryzys miał charakter organizacyjno-finansowy, drugi... wychowawczy. W artykule podsumowującym pięciolecie funkcjonowania klubu, zamieszczonym na łamach „OW” w styczniu 1937, czytamy: „W 1934 przyszło do poważnego przesilenia w klubie, że omal nie został on rozwiązany (...). Ster klubu przejął p. Dec kert. Człowiek o dużych walorach sportowych wyniósł klub na odpowiednie wyżyny”. Prezes nie cieszył się długo swoją funkcją. Po incydencie z 1935, w czasie meczu Victoria – 68 pp, kiedy to krewkich kibiców musiała pogonić żandarmeria wojskowa, został zmuszony do podania się do dymisji. Był to najniższy wymiar kary dla klubu, gdyż władze miejskie poważnie zastanawiały się nad jego rozwiązaniem. Dokonano przecież zamachu na dobre imię polskiego żołnierza, tak w osobach piłkarzy 68 pp, jak i sędziego Roberta Krupy, który był oficerem rezerwy.

Choć klub w roku wybuchu wojny miał zaledwie osiem lat, to już zdążył stracić palmę pierwszeństwa we wrzeńskim sporcie. W piłce hegemonię Victorii przerwał Sokół, grając przez sezon w wyższej lidze niż Victoria. Duży cios klub odebrał w 1939. Co ciekawe, żadna wcześniejsza publikacja nie podjęła tej sprawy. W niewyjaśnionych okolicznościach, najprawdopodobniej z powodu zbliżającej się wojny i militaryzacji wielu dziedzin życia, także tej strony sportowej, Victorię przemianowano na Kolejowe Przysposobienie Wojskowe Września. Jeszcze wiosną piłkarze Victorii zdołali wywalczyć awans do upragnionej klasy B. To był ten krótki okres 1939, w którym na łamach „OW” ukazywała się stara nazwa. Zmiana nastąpiła prawdopodobnie na przełomie maja i czerwca. Poszlaki są bardzo przekonujące. W tym czasie Sokół doznał klęski od piłkarzy KPW, a 24 czerwca szykował się do rewanżu. Żaden inny klub sportowy nie miał prawa wygrać z zaprawionym w bojach Sokółem. Tym bardziej nowy. Dokonać tego mogli tylko byli piłkarze Victorii. Zaraz potem ruszyła liga hokeja na trawie, gdzie Wrześnię reprezentowało KPW, czego obok tekstów w „Orędowniku Wrzeńskim” dowodzą także fotografie zespołu. Drużyna występowała już w nowych kostiumach z właściwym logo. W innych letnich dyscyplinach byli zawodnicy Victorii także startowali już w barwach KPW.

Jednak to, co najgorsze, także dla innych stowarzyszeń sportowych, miała przynieść wojna.

3. Okres okupacji

Okupacja niemiecka niemal całkowicie zamroziła życie sportowe. Ta uwaga tyczy się całego terytorium Polski, nie tylko Wrześni. Władze niemieckie wprowadziły zakaz jakiegokolwiek aktywności sportowej. Restrykcje za nieprzestrzeganie zarządzenia sięgały kary śmierci. Nierzadko kończyło się obozem koncentracyjnym, a wywózka na roboty do Rzeszy była łagodniejszą karą.

Wrześnianie, szczególnie ci młodszy, nie zawsze potrafili utrzymać na wodzy fizjologiczną potrzebę ruchu. Zimą spotykano się na Abstrajku, by tam pograć w hokeja. Zaaranżowano nawet mecz z niemiecką młodzieżą. Pojedynek miał się skończyć zwycięstwem wrześnian i poszczuciem ich psami przez pokonanych.

Z ustnych przekazów wiemy też o meczu piłki nożnej, jaki w 1943 rozegrano na boisku za koszarami. Przeciwnikiem reprezentantów Wrześni byli poznaniacy zatrudnieni w orzechowskiej wytwórni sklejek. Spotkanie nie trwało długo. Boisko zostało otoczone przez wojsko, a zawodników i tę część kibiców, która nie zdołała zbiec, aresztowano. Dziwnym zbiegiem okoliczności kary dla Polaków były nad wyraz łagodne. Skończyło się na obowiązku świadczenia dodatkowej pracy w osiem kolejnych niedziel przy budowie domków jednorodzinnych dla Niemców.

Bracia Wachlowie (w kolejności od lewej: Bronisław, Bolesław, Aleksander i Tadeusz, Kaczanowo 1936) jako jedyni wrześnianie w czasie wojny występowali w rozgrywkach ligowych. Reprezentowali polonijną drużynę FC Olympia Chicago

Wrześnianie w czasie okupacji mieli prezentować swoje umiejętności także daleko poza obszarem swojego miasta. W 1941 w Sokołowie Podlaskim, dokąd deportowano sporą grupę mieszkańców naszego miasta, rozegrano mecz miejscowych piłkarzy z drużyną Poznania. Tę drugą reprezentowało trzech byłych piłkarzy przedwojennej Victorii. Bramki strzegł Tadeusz Kubiak, a w polu wystąpili Mieczysław Gradowski i Marian Purol.

Rodowici wrześnianie w czasie wojny grali też w oficjalnych rozgrywkach piłkarskich. Do Stanów Zjednoczonych jeszcze w 1938 wypłynęło czterech braci Wachlów. Aleksander był jednym z najlepszych w powiecie biegaczy, Tadeusz należał do czołowych piłkarzy Sokoła i koszykarzy GKS-u. W Chicago cała czwórka (także Bolesław i Bronisław) z powodzeniem reprezentowała FC Olympia, a Tadeusz był najlepszym strzelcem polonijnego zespołu. Olimpijczycy na 13 meczów w sezonie 1941 wygrali aż 9 i tylko w 4 doznali porażek.

Wrzesiński sport okresu dwudziestolecia międzywojennego poniósł wielką stratę w czasie II wojny światowej. W obozie w Charkowie zamordowano Roberta Krupę, opiekuna Gimnazjalnego Klubu Sportowego, prezesa Unitas, aktywnego organizatora i piłkarskiego arbitra. W Katyniu zginął Stanisław Kaczmarek, czołowy długodystansowiec. W Starobielsku życie stracił Zygmunt Chudziak, czołowy koszykarz GKS w latach 1932-1933. W Poznaniu w więzieniu na Młyńskiej hitlerowcy zamordowali Kazimierza Lieskego. Był rekordzistą Wrześni w skoku o tyczce, ale też piłkarzem GKS, w czasie okupacji organizował w powiecie konspirację. Życie stracili też rzucający oszczepem Ludwik Liebersbach oraz kulomiot, trójboista, koszykarz, ale przede wszystkim bardzo dobry obrońca Aleksander Łukomski. We wrześniu 1939 poległ także Stefan Adamczak, tyczkarz, dziesięciokrotny mistrz Polski i olimpijczyk z Amsterdamu, który figurował na listach osobowych wrzesińskiego 68 pp, choć w naszym mieście nigdy nie występował. Mimo pobytów w obozach koncentracyjnych wojnę udało się przeżyć Ignacemu Janickiemu i Florianowi Najrzałowi.

4. Ludowa Polska

Wątpliwa wolność

Powojenny start nie zwiastował czarnych lat klubowego sportu. Pierwsze zawody w wolnej Wrześni rozegrano zanim skapitulował Berlin. 1 maja 1945 roku Ignacy Szypulski, ówczesny burmistrz Wrześni, zorganizował zawody sportowe o charakterze lekkoatletycznym. Zwycięzcą biegu na 400 metrów został Edward Józwiak, bramkarz Victorii zarówno w piłce nożnej, jak i piłce motorowej. Z zachowanego dyplomu zna-

my nawet czas triumfatora. Józwiak pokonał jedno okrążenie bieżni w czasie 62,6 s.

Imprezę przeprowadzono na boisku za koszarami, gdyż stadion przy ulicy Kosynierów w tym czasie służył do innych celów. Na płycie obiektu zorganizowano obóz przejściowy dla jeńców, a później dla reemigrantów ze Wschodu.

Jeszcze wcześniej, bo w marcu 1945, powołano do życia we Wrześni Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza. Dopiero jednak jego następczyni – powstała pięć lat później Liga Przyjaciół Żołnierza – rozwinęła działalność sportową.

Po wyzwoleniu trudy codziennego życia zaprzętały tyle uwagi, że myśl o sportowym wyczynie przez długi czas nikomu nie przychodziła do głowy. Wrześnian bardziej absorbowwała idea odtworzenia zasobu klubowego.

Już od samego początku władza ludowa postawiła szlaban dla Towarzystwa Gimnastycznego Sokół i Bractwa Kurkowego. Przedwojennym prezesom dyskretnie dano znać, by nawet nie próbowali reaktywować klubowej działalności.

Władza ludowa zgodziła się na funkcjonowanie Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej tylko w archidiecezjach poznańskiej i krakowskiej, a zaraz potem całkowicie zdelegalizowała KSMM.

W pierwszych powojennych latach trud budowania sportu wzięta na siebie Powiatowa Rada Wychowania Fizycznego i Przynależności Wojskowego (w późniejszych latach przemianowana na Powiatowy Komitet Kultury Fizycznej). Dużo uwagi ciało to poświęcało wybudowaniu trybuny na miejskim stadionie. W skład rady w 1948 wchodził między innymi: przewodniczący dr Edward Tomaszewski, sędzia Kazimierz Drzewiecki, prof. Wilhelm Rupp, por. Antoni Ciszak, komendant Powiatowego Urzędu Wychowania Fizycznego i Przynależności Wojskowego, oraz powiatowy inspektor kultury fizycznej Stefan Stachowiak. Do końca tego roku we Wrześni działały tylko trzy kluby: Victoria, Kolejowy Klub Sportowy (który reprezentował przed władzą Stanisław Piotrowski) i Gimnazjalny Klub Sportowy. Co prawda w 1946 zawiązał się Harcerski Klub Sportowy z sekcją gier sportowych i lekkoatletyczną, ale funkcjonował zaledwie kilka miesięcy. Powodem jego rozwiązania był wyjazd z Wrześni prezesa Włodzimierza Matuszewskiego, już następny rok przyniósł poważne zmiany. Wzorem radzieckiej struktury sportu wprowadzono pionowy zrzeszeniowy. Victoria trafiła do pionu spożywców i tak jak inne kluby z tego kanonu musiała przyjąć nazwę Spójnia. Działacze dotknęła zmiana nazwy, a szczególnie ubodły nowe, bordowo-białe klubowe barwy. Spore straty zanotowali i inni. Kolejowy Klub Sportowy, który po 1945 starał się kultywować przedwojenną działalność Kolejowego Przynależności Wojskowego, musiał mocną sekcję bokserską oddać milicyjnej Gwardii.

Bokserzy Kolejowego Klubu Sportowego Września przed meczem z Mogilnem w 1947. W strojach sportowych stoją od lewej: Bolesław Śliwczyński, J. Sierszuła, Czesław Biskup, Stanisław Staszak, Seweryn Jarecki, Marian Jaskólski, Zenon Nawrocki. W głębi przed Śliwczyńskim Zygmunt Jaskólski

W tajemniczy sposób zniknął z wrzesińskich aren GKS. Sprawozdanie z działalności Liceum Ogólnokształcącego z czerwca 1949 nie wymienia klubu w gronie działających w szkole organizacji, a przecież w grudniu 1948 jego przedstawiciele byli zapraszani na zebrania przez Powiatową Radę WFIPW.

Organizacyjny sukces, zdyskontowany kilkanaście lat później, odniósł sport pionu wiejskiego. Krótko po wyzwoleniu powstały na terenie wrzesińskiego powiatu Ludowe Zespoły Sportowe, które okazały się forpocztą ludowego klubu lekkoatletycznego. W zestawieniu Zarządu Wojewódzkiego Zrzeszenia Samopomocy Chłopskiej z dnia 20 czerwca 1946 roku figurują już: LZS Gozdowo, LZS Kaczanowo i LZS Psary Polskie. Znienawidzony nie tylko przez wrześnian pion milicyjny zrodził w naszym mieście Gwardię. Jej sekcja lekkoatletyczna, choć miała kierownika w osobie Henryka Wichlacza, nie zdołała zaistnieć. O pojedynkach piłkarskich z udziałem tego klubu mówiono dużo i zawsze źle. Funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa potrafili przed meczami zastraszać rywali przesłuchaniami. Raz przed pojedynkiem z Victorią posunięto się nawet do zatrzymania co lepszych piłkarzy przeciwnika. Wypuszczono ich dopiero po meczu.

Przy Zakładach Główników powstała Stal, klub pionu metalowców. Miała ona odegrać poważną rolę we wrzesińskim sporcie. W 1952 Stal skupiała 124 członków w siedmiu sekcjach: piłki nożnej, piłki koszykowej, piłki siatkowej, strzeleckiej, tenisa

stołowego, lekkoatletycznej i hokeja na lodzie. Trudno dzisiaj ocenić w pełni i dokładnie określić lata funkcjonowania Unii, prowadzącej sekcję motorową, a przez moment nawet hokejową. Epizodyczną rolę odegrał też Start, który przejął od Unii sekcję motorową. W 1951 obok Stali istniały dwie Spójnie (przy PZGS i przy Szkole Mleczarskiej) oraz Gwardia. Koła sportowe funkcjonowały przy szkołach średnich. W ogólniaku działał SKS Zryw, przy Technikum Mechanicznym SKS Grom, w Technikum Mleczarskim sportowo uzdolniona młodzież skupiała się w SKS Metro, funkcjonował także SKS Weterynaryjny przy Technikum Weterynaryjnym, przemianowany później w LZS. Koła Ludowych Zespołów Sportowych założono także w Kleparzu i Gutowie Małym.

Szybko powstała też Sparta, która przeżyła chwilę chwały i... umarła. Społeczne sekcje (lekkoatletyczna, gier sportowych i piłki nożnej) istniały także przy Powiatowym Komitecie Kultury Fizycznej.

Odradzanie sportu

Wojna wypaliła wielkie piętno na wrzesińskim sporcie, ale nie większe niż gdziekolwiek w kraju. Po blisko sześciu latach przerwy w uprawianiu sportu przyszło wszystko rozpocząć na nowo. Początki nie porażały szczególnymi osiągnięciami. Wrześnianie, podobnie jak miało to miejsce przed wojną, chwyтали się wielu dyscyplin i kto wie, czy to rozproszenie nie

zaprzepaściło szanse na wcześniejsze dochowanie się sukcesów.

Oczywiście prym wiedli piłkarze. Każdy szanujący się klub musiał posiadać sekcję piłkarską. Przez pierwsze trzy lata dominowała Victoria, której nie był w stanie zagrozić Kolejarz. Później, po przefarbowaniu biało-zielonych, sprawa nieco się zagmatwała. O prymat na wrzesińskich boiskach walczyły: Spójnia, Stal, Sparta i Gwardia. Nie pomogła obecność w grupie szkoleniowców Antoniego Becelewskiego, reemigranta z Francji i piłkarza tamtejszych klubów polonijnych.

Wiele emocji wzbudzał boks. Ponieważ Sokół nie mógł odtworzyć swoich struktur po wojnie, przedwojenni bokserzy zmuszeni byli kontynuować karierę w Kolejowym Klubie Sportowym. Po likwidacji klubu sekcję przejęła Gwardia, a później Sparta. Klub walczył w klasie A i był raczej bez szans na to, by uzyskać awans do II ligi. W latach czterdziestych na ring wychodził jeszcze Władysław Niedzielski. Największy sukces tego okresu – a jak niedługa przyszłość pokazała, całej historii naszego boksu – stał się udziałem ówczesnego juniora Zbigniew Sypniewskiego. W 1953 nastolatek Gwardii wywalczył w Białymstoku tytuł wicemistrza Polski juniorów, a potem... zamienił rękawice na buty piłkarskie!

Od początku dużego impetu nabrały działania miłośników sportów motorowych. Najpierw w Unii, a potem w Starcie organizowano wyścigi na różnych nawierzchniach. Wrześnianie mogli także obserwować mecze piłki motorowej. Na największe sukcesy trzeba było jeszcze poczekać z górą ćwierć wieku. Koszykarze wrzesińscy, skupieni najpierw w Victorii, a później Spójni, na przestrzeni pierwszych dziesięciu lat po wojnie balansowali między klasami A i B. Szczycili się przyzwoitym poziomem, zdecydowanie wyższym niż ten, jaki prezentowały siatkarki. Wyłącznie amatorski status miały rozgrywki tenisistów ziemnych i szachistów. Początkowo większych sukcesów nie odnosili lekkoatleci, choć przy Liceum Ogólnokształcącym działała prężna sekcja prowadzona przez Leonarda Więckiego. Już niedługo jego wychowanek Bernard Kobielski miał podnieść tę dyscyplinę na wysoki poziom.

Pierwsze dziesięć powojennych lat było raczej zabawą w sport. Przełom, i to w kilku dyscyplinach naraz, nastąpił dokładnie w połowie lat pięćdziesiątych.

Pierwsze sukcesy przyszły z niespodziewanej strony. Do wrzesińskiej Spójni z jej poznańskiej imienniczki przyszedł trener

pływania Bogdan Górczewski. Solidny warsztat szkoleniowy szybko przełożył się na wyniki. Edmund Bartkowiak przez krótki czas był jednym z lepszych zawodników na 100 metrów stylem motylkowym. Niewiele gorszym żabkarzem był Jerzy Mikołajczak, a dobrze w tym stylu zapowiadał się Ryszard Tomaszewski. Kilku innych pływaków, wychowanków Górczewskiego, w czasie studiów reprezentowało inne kluby. Sekcja szybko się jednak rozsyłała i w 1957 nie było po niej śladu.

Jeszcze krótszy epizod zanotował we Wrześni hokej na trawie. Tradycyjnie mocne w tej dyscyplinie Gniezno z chęcią oddało jedną ze swych drużyn naszemu miastu. Zespół Sparty Września występował w pierwszej, najwyższej lidze, i to z powodzeniem. W 1956 zajął piąte miejsce. Rok ten był pierwszym i ostatnim, w którym Sparta występowała w barwach Wrześni. Po inauguracyjnym sezonie hokeiści, w zdecydowanej większości mieszkańcy Gniezna, wrócili do swojego miasta.

Wyraźnie trwalsze okazały się sukcesy lekkoatletów. Rozpoczął Bernard Kobielski, który w barwach AZS Poznań został czołowym dziesięcioboistą kraju, a w sztafecie 4x100 poprawił klubowy rekord Polski. Jeszcze studiując, rozpoczął w swoim rodzinnym mieście pracę szkoleniową.

Złudne symptomy odwilży

W 1957 z połączenia Sparty i Stali powstali Zjednoczeni. Zaawansowane rozmowy trwały już od listopada poprzedniego

Drużyna LO z 1950. Od lewej: Eugeniusz Ziętek, Jerzy Wróblewski, Waclaw Robaszekiewicz, Waldemar Domagalski, Jan Rychlewski, Bernard Kobielski, Stanisław Janiak, Władysław Paszkiewicz, Eugeniusz Paterka

roku. Stal, mając za sobą możnego sponsora (T-10), postawiła ostre warunki, na które nie chcieli zgodzić się działacze Sparty. Kartą przetargową tych drugich była groźba powrotu do starej nazwy Victoria, a to w okresie politycznej odwilży wydawało się działaczom wcale prawdopodobne. Kroki w tym kierunku musiały być mocno zaawansowane, skoro przynajmniej w czterech oficjalnych pismach wychodzących z powiatowych urzędów na przełomie listopada i grudnia 1956 widniała stara nazwa klubu. O pomyłce nie może być mowy, skoro jeden dokument zaświadcza nawet o walnym zebraniu Victorii. Pamięć o klubie z przedwojennymi korzeniami była ciągle żywa wśród mieszkańców Wrzesni. Działacze sportowi Stali musieli obawiać się, że sympatię kibiców zdobędzie Victoria. Doszło do kompromisu, czego wyrazem była nazwa klubu. Ostatecznie pod dokumentem zjednoczeniowym podpisali się działacze Sparty (a jednak!) i Stali.

Powiatowa Komisja Kultury Fizycznej działająca przy Powiatowej Radzie Narodowej nie miała wątpliwości co do zasadności zjednoczenia sportu pod jednym szyldem, czego wyrazem była opinia z jednego ze sprawozdań (maj 1958): „Istniejące w tym okresie rozbięcie kół sportowych stwarzało niezdrową atmosferę, w której wykazywali się sami zawodnicy, i sprzyjało szerzeniu się najczęściej nieufności wśród działaczy sportowych”. W końcu roku 1956, chcąc wykorzystać polityczną odwilż, związał się w Krakowie komitet, który chciał reaktywować Towarzystwo Gimnastyczne Sokół. Władza ludowa nie zgodziła się na takie rozwiązanie. W odpowiedzi na płaszczyźnie sportu masowego powołała w 1957 Towarzystwo Krzewienia Kultury Fizycznej. Oczywiście, w myśl powszechnego mydlenia oczu demokracją, poszczególne powiaty same miały decydować o potrzebie zakładania lokalnych kół TKKF. Pod koniec listopada na forum Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej dyskutowano nad sensem powołania we Wrzesni nowego tworu. Jan Smolarek podważył sens nowej nazwy. Nawoływał do przywrócenia TG Sokół, które miało bogate tradycje i łatwo mogło skupić wokół siebie działaczy. Poparli go inni członkowie PKKF. Smolarek, w tym ciele jeden z nielicznych bezpartyjnych, miał nadzieję, że zmiany zapoczątkowane przez Poznański Czerwiec mają trwalsze podwaliny (jakich argumentów użyto, by storpedować pomysł Smolarka, tego już sprawozdanie z posiedzenia PKKF nie wyjaśnia). Rzeczywistość świetnie rozumiał Leonard Więckowski, który zabrał głos, przekonując o potrzebie powołania TKKF, głównie ze względu na dobro młodzieży.

Jerzy Juśkowiak jako pierwszy reprezentował, i to z powodzeniem, wrzesiński klub na międzynarodowych arenach. Wystartował w barwach LZS Wrzesnia na IO w Rzymie w 1960

Jan Włodarczyk namawiał do natychmiastowego powołania nowej organizacji. Ostatecznie PKKF powołał tymczasowe władze TKKF. Pierwszym przewodniczącym został właśnie Włodarczyk, instruktor sportu, działacz i inspektor oświaty. Chichot historii dało się słyszeć we Wrzesni ponad trzydzieści lat później, kiedy wrzesińscy działacze TKKF swój oddział nazwali Sokółem (sic!), bezprawnie próbując przywłaszczyć sobie wiekową tradycję.

Krótki okres świetności

Pierwsze poważne sukcesy przyszły bardzo szybko. W 1957 dwaj zawodnicy LZS Orkan Stanisław Sobisz i Jerzy Juśkowiak zdominowali juniorskie mistrzostwa kraju w sprincie i na dystansach płotkowych. Rok później powtórzyli sukces, a klub został włączony do rozgrywek II ligi. Już pod nazwą Orkan

Września zdołał się w niej utrzymać przez trzy sezony. W międzyczasie Juškowiak wystartował w sztafecie na Igrzyskach Olimpijskich w Rzymie (1960). Stał się pierwszym zawodnikiem wrzesińskiego klubu, który dostąpił tego zaszczytu. Poznańska centrala LZS, zazdrosna o osiągnięcia prowincjonalnego miasteczka, przeniosła drugoligowy zespół Orkana do Poznania. Spory awans już pod koniec lat pięćdziesiątych można było zauważyć w piłce nożnej i hokeju na lodzie. Powodem jakościowego skoku stało się połączenie sił Sparty i Stali. Zjednoczeni swój klubowy byt zaczęli z przytupem. W sprawozdaniu z działalności za rok 1957 chwalili się 1286 członkami i 10 sekcjami. Obok piłkarskiej i hokejowej aktywnie działały sekcja koszykarska i siatkarska. Pływacka, strzelecka, tenisa stołowego, szachowa, kolarska i tenisa ziemnego były na marginesie klubowego życia. Dwa lata później dołączyły sekcje lekkiej atletyki i podnoszenia ciężarów, które ograniczały się do rozgrywania meczów towarzyskich.

W dwa lata od powstania Zjednoczeni grali w piłce nożnej już dwie klasy wyżej. W III lidze potrafili utrzymać się przez siedem sezonów. Na podkreślenie zasługuje fakt, że w tym okresie w rozgrywkach dwóch wyższych lig uczestniczyło tylko 36 zespołów! Nigdy później wrześnianie nie ustępowali pola tak małej liczbie klubów. W sezonie 1964/1965 piłkarze Zjednoczonych grali w jednych rozgrywkach z pierwszą drużyną Lecha Poznań! To w tym okresie w zespole debiutował Roman

Jakóbczak, późniejszy reprezentant Polski. Wcześniej do kadry narodowej trafił inny wychowanek klubu Marian Wilczyński. Śladem piłkarzy szli hokeiści. Pierwszy sygnał lepszej lodowej przyszłości dali w 1954 młodzi zawodnicy MKS. Prowadzeni przez Tadeusza Krzywdzińskiego hokeiści zajęli w Stalinogrodzie (obecne Katowice) pierwsze miejsce w mistrzostwach Polski klubów szkolnych. Zjednoczeni grali w lidze międzywojewódzkiej i kilkakrotnie, pierwszy raz już w 1958, pukali w barażach do II ligi. Dwa kolejne, choć nadal nieudane podejścia, miały miejsce w sezonach 1960 i 1961.

Sukces zanotowała także egzotyczna we Wrześni dyscyplina. W 1957 Tadeusz Kizierowski, szermierz Klubu Sportów Ogólnowojskowych przy Lidze Przyjaciół Żołnierza, zajął ósme miejsce we florecie w mistrzostwach Polski. Dwa lata później ten sam zawodnik zamienił floret na szablę i wystartował już w pięcioboju nowoczesnym. Uplasował się na dziesiątej pozycji i został powołany do kadry narodowej. W 1965, na końcu złotego okresu wrzesińskiego sportu, wicemistrzem Polski w gokartach został Stanisław Grajek.

Tąpnięcie na całym froncie

Kryzys przyszedł niezwykle gwałtownie. Równocześnie, w roku 1963, poległ zarówno lekkoatleci Orkana, jak i hokeiści lodowi Zjednoczonych. O ile ci pierwsi zostali uderzeni administracyjną decyzją poznańskich działaczy Ludowych Ze-

Hokeiści Zjednoczonych (1960).
Stoją od lewej: J. Jakubczak, Z. Banaszak, B. Nowaczyk, R. Kostrzewski, E. Rybczyński, T. Kizierowski, R. Staniszewski, Z. Sypniewski, S. Konieczny, S. Pawłowski, T. Witczak, Cz. Dzieciuchowicz, K. Kosiński, J. Graczyk, W. Misiorny

społów Sportowych, to ambicje sportowe hokeistów przekreślili sami włodarze wrzesińskiego klubu. Drastyczny krok rozwiązania sekcji podyktowany był finansowymi i pogodowymi argumentami, ale niedosyt pozostał.

Od powstania klubu członkiem wspierającym Zjednoczonych była cała załoga Tonsilu. Każdemu pracownikowi odciągano od miesięcznej pensji 2 zł. Dopiero w 1963 rada pracownicza sprzeciwiła się temu i składek już nie płacono. Zakład nie był w stanie wyrównać tych strat z własnych funduszy. A sportowe ambicje piłkarzy i hokeistów kosztowały.

Dłużej próbie czasu opierali się piłkarze. W 1966 grali jeszcze w III lidze, trzy lata później rozpoczynali sezon już dwa szczeble niżej, a po kolejnych trzech była to nominalnie VI liga! W połowie lat sześćdziesiątych padła też sekcja bokserska, ale w jej przypadku drużyna nigdy nie stanowiła monolitu.

Co gorsza, dla kibiców nie było alternatywy. Koszykarze – mimo tego, co dawał sekcji Roman Tutak – nie potrafili przeskoczyć pewnej bariery. Męską sekcję siatkarską zarząd Zjednoczonych rozwiązał w 1964, a dwa lata wcześniej rozpadła się drużyna kobieca. Pozostałe dyscypliny albo funkcjonowały na poziomie juniorskim, albo nadal nie wyszły poza rekreację. Wrześnię zaczął dosięgać sportowy marazm.

Reanimacja na krótką metę

Próbie przełamania kryzysu Zjednoczeni podjęli ponownie na lodowej tafli. Do reaktywacji sekcji doszło w 1967. Do klubu powrócili szukający szczęścia w innych zespołach: Kazimierz Mąkowski, Zbigniew Sypniewski i Kazimierz Kosiński. Drużyna grała w klasie makroregionalnej i już w 1969 zakwalifikowała się (czwarty raz w swojej historii) do barałów o II ligę. I tym razem niewiele to dało. Dopiero sukcesywnie sprowadzane do Wrześni posiłki z Bydgoszczy i Torunia pozwoliły wywalczyć upragniony awans. Przez dwa lata kibice ekscytowali się walką Zjednoczonych o utrzymanie. Po pierwszym sezonie sztuka ta się nie udała, ale ligowy byt uratowała reorganizacja rozgrywek. W drugim szczście dopisało, ale w tym miejscu wkroczyli działacze klubu, rozwiązując sekcję. Argument, z którym trudno było polemizować, mówił o braku nawet perspektyw budowy we Wrześni sztucznego lodowiska. Wyjazdy na treningi i mecze do Poznania kosztowały wiele czasu i pieniędzy. Najważniejsze jednak, że odrywały wrzesińskich kibiców od drużyny, przynajmniej dużą ich część. Kilkuletnia przygoda z prawdziwym sportem została przerwana w 1974.

Nie powiodła się też próba powrotu na wrzesiński grunt lekkoatletyki przez duże L. Co prawda wrześnianie odnosili sukcesy na stadionach już wcześniej, ale miało to miejsce w barwach klubu poznańskiego. Nie można tu pominąć wyjazdu na Igrzyska Olimpijskie do Meksyku Adama Kaczora, jego medali na

mistrzostwach Polski seniorów i udanych startów w reprezentacji kraju. Niemal identyczną drogę przeszedł Tadeusz Kulczycki. Triumfy, choć na niższym szczeblu, święcili także: Mięczysław Czarniecki, Henryk Goździewicz czy Zofia Walkowiak. Po likwidacji Orkana sił na bieżni próbowali Zjednoczeni. Od 1965 w rozgrywkach ligowych startowały grupy juniorskie. Zaraz potem klub zgłosił do rozgrywek seniorów. Zajmował wysokie miejsca w klasie okręgowej, a jego siła opierała się na Marku Mielcarku, Ryszardzie Wawrzyniaku i przede wszystkim Janie Kamienieckim. Rosnąca pozycja Zjednoczonych szybko doczekała się reakcji ze strony działaczy poznańskiego Orkana. Klub w 1969 utworzył w pobliskim Sokołowie swoją filię. Nowa sekcja pięknie wpisywała się w mocarstwowe ambicje Hilarego Korzyniowskiego. Dyrektor w zarządzanym przez siebie Kombinacie Państwowych Gospodarstw Rolnych chciał mieć klub z prawdziwego zdarzenia; wizytówkę, którą mógł kluć w oczy rolniczych konkurentów z Manieczek i Pudliszek. Zawodnicy wywodzący się głównie z Technikum Weterynaryjnego robili furorę w kategoriach juniorskich. Medale mistrzostw Polski w latach 1969-1970 zdobywali: Zenon Jażdżewski, Ewa Szczęśniak, Wiesław Szpilka i Aurelia Januchowska. W sekcji trenował Jan Pusty, późniejszy piąty płotkarz Igrzysk Olimpijskich z Moskwy.

Sukcesy Orkana Sokołowo w pewnej mierze stały się powodem likwidacji sekcji Zjednoczonych. Działacze wrzesińskiego klubu wykorzystali fakt, że tuż za miedzą pojawił się klub lekkoatletyczny i zaproponował swoim zawodnikom przejście do konkurenta. Likwidując sekcję, zarząd zaoszczędził pieniądze, które tak bardzo potrzebne były piłkarzom, a przede wszystkim hokeistom. Ambicje utrzymania wielosekcyjnego klubu kolejny raz spełzły na niczym.

Klub szukał środków na różne sposoby. Już w 1970 prezes Zjednoczonych Janusz Łosiński zaproponował zmianę początku nazwy z MKS na MZKS (Miejski Klub Sportowy miał zastąpić Międzyzakładowy Klub Sportowy). Wszystko po to, by zaangażować do finansowania sportu także inne, obok Tonsilu, zakłady pracy. Powiatowa Rada Kultury Fizycznej i Turystyki pozytywnie zaopiniowała ten plan i od 1971 przystąpiono do działań. Przydzielono sekcje do poszczególnych firm. Piłką nożną miał zaopiekować się Stokbet (seniorzy), Meramont (juniorzy) i PBRol (trampkarze). Pierwszy zespół koszykarzy miała przejąć SIWL, a drugi WSS Społem. Hokej pozostawał w Tonsilu, a sporty motorowe miała dofinansowywać Mikroma. Rewolucja, bo w takich kategoriach należało postrzegać zmiany, nie spełniła jednak oczekiwań. Piłkarze, na których tradycyjnie ze zwiększoną uwagą patrzyli kibice, nadal egzystowali w niższych ligach. Przez krótki moment stolica powiatowej piłki przeniosła się do Sokołowa. Hilary Korzyniowski sprowadził

do Orkana szkoleniowców i piłkarzy Lecha. Posiłki spowodowały, że klub szybko piął się do góry i przez dwa sezony grał w wyższej lidze niż Zjednoczeni.

Victoria powraca na scenę

Druga połowa lat siedemdziesiątych była ciemnym okresem wrzesińskiego sportu. Sekcja hokejowa została zlikwidowana, lekkoatletów Zjednoczonych nie było już od kilku lat, a żadna inna dyscyplina nie potrafiła osiągnąć znaczących sukcesów. Nawet lekkoatleci Orkana Sokołowo, mimo ciągle zdobywanych medali w kategoriach juniorskich, nie świecili już takim blaskiem jak jeszcze kilka lat wcześniej. W lidze seniorów reprezentowali już Orkana Poznań.

Sportowi działacze, szczególnie ci związani ze Zjednoczonymi, próbowali coś zmienić. Rozpoczęto od powrotu do nazwy Victoria. Zaraz za tym poszły organizacyjne działania. Drużynę piłkarską do IV ligi w 1982 wprowadził Zbigniew Sypniewski, rok później koszykarze prowadzeni przez Stefana Tomczaka awansowali do III ligi. Przywrócono klubowi sekcję siatkarską. III ligę wywalczyli szachiści Wrzosu.

Już w samej końcówce lat siedemdziesiątych dobrze zaczęło się dziać we wrzesińskim motocrossie, a na początku kolej-

nej dekady zaczęto zbierać żniwa. W 1981 srebro mistrzostw Polski wywalczył Andrzej Szalbierz. Rok później jego sukces powtórzył Jacek Lonka. W 1983 Lonka został mistrzem Polski i... raz jeszcze okazało się, że sportowe ambicje podlegają brutalnemu prawu pieniądza. A kasa w klubie była dziurawa. Wahadło zaczęło się wychylać w drugą stronę. Zamknięto sekcję funkcjonującą pod nazwą Motoklub Victoria, która była klubowym wicemistrzem Polski. Patrzący przez pryzmat piłki nożnej działacze nie mieli skrupułów. I tylko szkoda tych kolejnych tytułów mistrza kraju, które Jacek Lonka wywalczył w innych barwach. Co prawda nasi motocrossowcy występowali przez krótki okres w nowo powstałym Wrzosie Września, ale i ten twór nie przetrwał próby czasu. Zapal działacze szybko rozbił się o umiarkowane zainteresowanie władz, a co za tym poszło o ograniczone możliwości finansowe.

Koszykarze i piłkarze utrzymywali swoje wyjściowe pozycje. Po kilku latach prosperity gorzej wiodło się piłkarzom z Sokołowa. LZS Psary Polskie, drugi wiejski klub wrzesińskiej gminy, musiał zawiesić swój udział w rozgrywkach. W 1984 definitywnie zlikwidowano sekcję lekkoatletyczną Orkana Sokołowo, bo Kombinat PGR nie chciał już łożyć na tę dyscyplinę. Orkan przeniósł się do Wrześni, ale prowadził już tylko sekcję młodzików (do 15. roku życia). Wszyscy starsi lekkoatleci reprezentowali ponownie Orkana Poznań. W ten sposób Września nie mogła zdyskontować osiągnięć kilkorga uczniów swoich szkół. Andrzej Popa, pochodzący z Obornik uczeń Zespołu Szkół Rolniczych, wywalczył trzy srebrne medale Lekkoatletycznych Mistrzostw Europy Juniorów w biegu na 100, 200 i sztafecie 4x100 metrów. Mariusz Hawrylak został piątym zawodnikiem biegu na 800 metrów Mistrzostw Świata Juniorów w kanadyjskim Sandburry. Trenerzy wiele spodziewali się również po Wiolecie Koperskiej i Dorocie Adamczyk, rodowitych wrześniankach. Kariera dziewczyn, medalistek juniorskich mistrzostw Polski, z różnych względów szybko się zakończyła. Juniorskie medale mistrzostw Polski zdobywał też wszechstronny Grzegorz Federowicz. Widoczną w kraju biegaczką na średnich dystansach była Aleksandra Siewert, ale utalentowana lekkoatletka już w 1979 zmieniła „rolnika” wrzesińskiego na średzkiego.

Na przekór innym wrzesińskim sekcjom całkiem dobrze wiodło się siatkarzom. Prowadzony przez Ryszarda Tuszyńskiego zespół już po roku gry w klasie A w 1984 uzyskał awans do ligi makroregionalnej.

Zazwyczaj po motocrossowych wyścigach było odwrotnie. Na drugim stopniu podium Jacek Lonka, na pierwszym Waldemar Lonka

5. III Rzeczpospolita (1989-2011)

Kłopoty z wolnością

Okres transformacji ustrojowej po czerwcu 1989 zachwiał i tak słabym wrzesińskim sportem. Władza samorządowa, zajęta budowaniem nowej rzeczywistości społecznej, nie zauważała potrzeb klubów. Pierwszy rękę do góry podniósł Orkan Września, który w 1991 zlikwidował sekcję lekkoatletyczną. Strata nie była szczególnie wielka, bo ludowy klub już od siedmiu lat reprezentowali tylko młodzicy. Juniorzy trenowali pod okiem Adama Kaczora i Andrzeja Pujdaka, ale startowali w barwach Orkana Poznań. Po raz pierwszy od 37 lat wrzesińska gmina została pozbawiona jakiegokolwiek sekcji lekkoatletycznej – i ten fakt już musiał boleć.

Zaraz potem działacze Victorii raz na zawsze, a przynajmniej do 2011, porzucili obowiązującą od swego zarania wizję budowania dominującego we Wrześni wielosekcyjnego klubu. Żegnając się z siatkarzami, koszykarzami i brydżystami, zarząd Victorii tłumaczył, że ruch ten jest podyktowany potrzebą chwili, bo brakuje pieniędzy, i że takie trendy wyznaczają rozwój współczesnego sportu.

Pierwsza połowa lat dziewięćdziesiątych zaowocowała kilkoma sukcesami, ale ich autorzy reprezentowali inne kluby. Jacek Lonka seryjnie zdobywał w motocrossie złote medale mistrzostw Polski. Krzysztof Waszak, w barwach Orkana Poznań i Śląska Wrocław, liczył się w krajowych rzutach; zdobywał seryjnie medale mistrzostw Polski w kategoriach juniorskich i młodzieżowych w pchnięciu kulą oraz w rzucie dyskiem, wystartował w Lekkoatletycznych Mistrzostwach Europy Juniorów w Salonikach (1991) i w końcu w rzucie dyskiem wszedł do wąskiego finału mistrzostw Polski (1994). Jeszcze lepiej zapowiadał się Jacek Bocian, który na Węgrzech (1995) zdobył dwa srebrne medale na 400 m i w sztafecie 4x400 m czempionatu Europy juniorów.

Dobrze radzili sobie sportowcy w najmłodszych kategoriach wiekowych, ale sport seniorski we Wrześni opierał się praktycznie na piłkach: nożnej, koszykowej i siatkowej. Zajmując w 1990 drugie miejsce w klasie okręgowej i wykorzystując reorganizację rozgrywek, Zenon Piasecki wprowadził piłkarzy Victorii do ligi makroregionalnej. Przez kolejne sześć lat tę czwartą ligę udawało się utrzymać. W tym czasie w zespole grał Waldemar Przysiuda, który szybko awansował do Lecha Poznań i jako trzeci rodowity wrześnianin zadebiutował w I lidze.

Koszykarze Victorii w sezonie 1992/1993 zajęli trzecie miejsce w III lidze, najlepsze w historii klubu, i zaraz potem, na towarzyskim turnieju w Garbsen (Niemcy), dowiedzieli się o likwidacji sekcji. W odpowiedzi koszykarscy działacze założyli

Wrzesiński Klub Koszykówki i od nowego sezonu wystartowali w rozgrywkach. Dwa lata później WKK zakwalifikował się do baraży o wyższą klasę rozgrywkową. Nie pomógł atut własnego parkietu, ale te boje pozwoliły stworzyć wokół koszykówki dobrą atmosferę. Zaowocowała ona niebawem zawodnikami reprezentacyjnego poziomu.

Siatkarze w barwach Victorii zagraли tylko jeden sezon dłużej. Rozwiązanie sekcji (1994) nastąpiło w okresie, gdy na parkiecie pokazało się sporo uzdolnionej młodzieży. Grając w barwach MKS, młodzi siatkarze Ryszarda Tuszyńskiego awansowali do najlepszej ósemki mistrzostw Polski juniorów. Ani wcześniej, ani do roku 2011 sztuka ta nie udała się żadnemu przedstawicielowi gier zespołowych.

Drużyna seniorów, która szybko przybrała nazwę Tonsil (1996), awansowała do ligi międzywojewódzkiej.

Wychodzenie z zapaści

Druga połowa lat dziewięćdziesiątych pokazywała, że wrzesiński sport zaczyna wychodzić z pewnej zapaści. Dobra praca szkoleniowa na niższych szczeblach zaczęła przynosić wymierne efekty.

Przełom nastąpił w lekkiej atletyce. Chodzący własnymi ścieżkami Tadeusz Smoliński po raz drugi zmusił Orkana Poznań do zmiany strategii. Gdy w latach sześćdziesiątych powołał silną sekcję przy Zjednoczonych, ludowi działacze zareagowali szybko i założyli klub w Sokołowie. W 1995 były płotkarz Orkana zarejestrował Weterana Września. Klub skupiał młodzików i leciwych już długodystansowców traktujących bieganie amatorsko. Tym ruchem spędził jednak sen z oczu rywalom. W 1997 przy Zespole Szkół Rolniczych powołano dwusekcyjny (piłka siatkowa dziewcząt i lekkoatletyka) Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Orkan. Na bieżni klub reprezentowali tylko młodzicy, ale i tak można było mówić o postępie, tym bardziej że w końcówce XX wieku pojawiła się grupa utalentowanej młodzieży, z Tomaszem Szymkowiakiem na czele.

Dobrze działało się też na siatkarskim parkiecie. Tonsil okrępił w lidze międzywojewódzkiej i coraz odważniej zaczął patrzeć wyżej. Pierwszy raz stanął do walki w barażach o II ligę w 1999. W Brzegu Dolnym sztuka ta się nie udała, podobnie jak rok później w Bełchatowie. Działacze mieli jednak ambicje, sprowadzili kilku zawodników z zewnątrz i szykowali się do decydującego szturmu.

Koszykarze także mieli powody do zadowolenia. W 1999 po raz drugi w swojej krótkiej historii WKK walczył w barażach o II ligę. I tym razem nie było im dane świętować awansu. W Olsztynie wygrali jednak pierwszy mecz na tym szczeblu rozgrywek. W zespole seniorów nie było dane zagrać Łukaszowi Koszarkowi, który w 1999 podjął naukę w Szkole Mistrzo-

stwa Sportowego w Warce i rozpoczął grę w II lidze. Na tym szczeblu w Albie Chorzów zadebiutował wcześniej Łukasz Olejnik.

Zmienne nastroje towarzyszyły grze piłkarzy Victorii. W 1996 na skutek reorganizacji spadli do klasy okręgowej (V liga). Ostatni rok XX wieku przyniósł im jednak awans do IV ligi. Zespół wprowadził na wyższy szczebel Henryk Miłoszewicz, ale nie sposób oddać części chwały Kazimierzowi Kuleckiemu, który po jesieni 1999, gdy oddawał drużynę następcy, zajmował z nią pozycję lidera.

W latach dziewięćdziesiątych nadal karty zrzucali brydżyści. Przy stolikach widoczni byli Stefan Malak i Bogdan Janota. Konsekwentni byli też szachiści Wrzосу, choć wyrosła im konkurencja. Do rozgrywek seniorskich drużyny zgłosiły Iskra Marzenin i Żak Września. Po 1989 jak grzyby po deszczu zaczęły powstawać kluby sportów walki. Największy sukces odniósł Wrzesiński Klub Karate, którego reprezentant Grzegorz Sakwa w 1998 został wicemistrzem Europy w kategorii juniorów. Wysooko w kategoriach juniorskich klasyfikowana była także Halina Olejniczka.

W 1998 wrzesiński LOK i kierujący nim Roman Łapawiec mieli okazję do świętowania sukcesu. W letniej odmianie biathlonu (bieg łączony ze strzelaniem) Dawid Wiącek dwukrotnie stanął w Rydze (Łotwa) na drugim stopniu podium juniorskich mistrzostw Europy.

Kłęska koszykarzy, kłęska piłkarzy

To, co najlepsze, miało spotkać wrzeński sport w pierwszej dekadzie XXI wieku. W tym czasie rodowici wrześnianie nie tylko przebijali się do krajowej czołówki wielu dyscyplin i konkurencji, ale także było ich widać w Europie. Dotyczy to sportów indywidualnych, i tylko siatkówka – zarówno odmiany halowej, jak i plażowej – jako jedyna z gier zespołowych miała powody do dumy.

Największą stratę poniosła koszykówka. Jeszcze w sezonie 2000/2001 WKK zajmował szóste miejsce w III lidze, ale już po następnym przebijali się do krajowej czołówki wielu dyscyplin i konkurencji, ale także było ich widać w Europie. Dotyczy to sportów indywidualnych, i tylko siatkówka – zarówno odmiany halowej, jak i plażowej – jako jedyna z gier zespołowych miała powody do dumy. Największą stratę poniosła koszykówka. Jeszcze w sezonie 2000/2001 WKK zajmował szóste miejsce w III lidze, ale już po następnym przebijali się do krajowej czołówki wielu dyscyplin i konkurencji, ale także było ich widać w Europie. Dotyczy to sportów indywidualnych, i tylko siatkówka – zarówno odmiany halowej, jak i plażowej – jako jedyna z gier zespołowych miała powody do dumy.

Wszystko to działo się w okresie, gdy wychowankowie MKS i WKK zaczęli podbijać polskie i europejskie parkiety. Najstarszy Łukasz Olejnik występował w I-ligowym Zastalu Zielona Góra. Łukasz Koszarek jest jednym z najlepszych polskich koszykarzy ekstraklasy (Polonia Warszawa, Turów Zgorzelec, Anwil Włocławek, Trefl Sopot). Zdobywał medale mistrzostw Polski, kilkadziesiąt razy reprezentował kraj, nawet w mistrzostwach Europy. W końcu wylądował (2009) we włoskim

Łukasz Koszarek (pierwszy z prawej) w towarzystwie Marcina Gortata (trzeci z prawej) w składzie koszykarskiej reprezentacji Polski przed mecz mistrzostw Europy z Turcją. Z 15 Hedо Turkoglu, kolejna gwiazda NBA

zespolu Pepsi Caserta i zdobył z nim trzecie miejsce w jednej z najsilniejszych europejskich lig. Do reprezentacji, poprzez ekstraklasowe AZS Koszalin i Kotwicę Kołobrzeg, trafił też Dawid Witos. Zagrał w niej kilka spotkań.

Dużo więcej kibice spodziewali się po piłkarzach. Ci, prowadzeni przez Henryka Miłoszewicza, przez trzy sezony dobijali się do III ligi. Dwa razy brakowało bardzo niewiele, ale porażki w ważnych meczach odebrały szansę na powtórzenie osiągnięć z pierwszej połowy lat sześćdziesiątych. Reorganizacja rozgrywek (utworzenie ekstraklasy) spowodowała, że Victoria została zakwalifikowana do IV ligi, choć nominalnie był to piąty szczebel rozgrywek.

W pierwszej połowie dekady polityka Victorii opierała się na ściąganiu do klubu wielu piłkarzy z ligowym doświadczeniem, ale też w zaawansowanym wieku. W drużynie grali między innymi Mirosław Okoński i Jerzy Podbrożny, byli reprezentanci Polski. Brakowało jednak miejsca w zespole seniorów dla najlepszych juniorów. Ten fakt spowodował przesilenie w klubie. Funkcję prezesa stracił Ryszard Bromberek. Także wiceprezes Jerzy Kopczyński, którego obwiniano o stworzenie szkodliwej dla klubu strategii, pożegnał się z Victorią (2007). W fotelu prezesa zasiadł Piotr Kopaczewski. Mimo głośnych zapowiedzi członków zarządu (lansowanie hasła „III liga kusi, Victoria awansować musi”), do 2011 nie udało się zespołowi awansować do nominalnie IV ligi. W nową dekadę klub wchodził z grupą młodych, perspektywicznych piłkarzy. Drużynę i z ławki, i nadal z boiska prowadził Waldemar Przysiuda. Victoria z nowym prezesem Eugeniuszem Nowickim ciągle liczyła na pozyskanie większych pieniędzy, które umożliwiłyby realizację sportowych ambicji.

Chwile chwały zakończone tragicznym finałem przeżywali piłkarze Błękitnych Psary Polskie. Klub awansował do okręgówki, a po dwóch latach, w sezonie 2003/2004, grał już w IV lidze, co było olbrzymią sensacją. Działacze przeliczyli się jednak z możliwościami finansowymi, a piłkarze nie potrafili zdobyć choćby punktu. Przed rundą wiosenną klub wycofał zespół z rozgrywek i do 2011 jej nie reaktywował. Także Kosynier Sokołowo, drugi wiejski klub wrzesińskiej gminy, nie wytrzymał konkurencji i w 2008 zawiesił działalność sekcji seniorskiej.

Siatkarze na salonach

Przełomowym momentem dla wrzesińskiej siatkówki był rok 2001. W końcu, po dwóch nieudanych startach w barażach o II ligę, Tonsil wywalczył awans. Klub funkcjonował pod tą nazwą tylko dlatego, że na zmianę w trakcie sezonu nie pozwalały przepisy. Firma Tonsil od dawna nie wywiązywała się z finansowych zobowiązań i w marcu 2001 powstał Klub Piłki Siatkowej Progress. Września po raz pierwszy w historii miała

ligę krajową. Początki były jednak bardzo trudne. Ojciec sukcesu Ryszard Tuszyński zrezygnował z prowadzenia drużyny, a obowiązek ten wzięli na swoje barki Daniel Więcek i Jarosław Gęпка. Po rundzie zasadniczej Progress zajął przedostatnie miejsce, ale w play-out było jeszcze gorzej. Drużyna przegrała wszystkie mecze i zaliczyła spadek. W kolejnym sezonie okazało się, że kilka zespołów ze względów finansowych wycofało się z rozgrywek i PZPS zaproponował wrześnianom ponownie grę na tym szczeblu. Klub skorzystał z okazji, ale nic na tym nie zyskał. Niby wzmocniano drużynę, ale sprowadzeni zawodnicy nie potrafili zapewnić Progressowi utrzymania. Z dobrej strony – ale tylko sportowej, bo trenerzy nie zawsze potrafili utrzymać go w ryzach – pokazał się Marcin Iglewski. Doświadczenia, które przydało się kilka lat później, nabierali Krystian Kempiański i Jakub Więcek. W sezonie 2002/2003 zespół wrzesiński przegrał w rundzie zasadniczej wszystkie 14 meczów. W play-out odniósł tylko jedno zwycięstwo ze Stalą Grudziądz, o dwa za mało, by utrzymać II ligę. Klub przeżywał trudne chwile. Musiał nawet walczyć przez dwa sezony w lidze III B (nominalnie piątej).

Września w 2003 nie straciła jednak II ligi. Gdy Progress spadał, awans zanotowały siatkarki Orkana. Sukces był tym większy, że odniesiony tylko wrzesińskimi siłami. Kobięca siatkówka aż do 2011 nie posiłkowała się dziewczynami spoza powiatu. Orkan musiał walczyć w grupie północno-wschodniej, co wiązało się z dalekimi wyjazdami i dużymi kosztami. Mimo to dziewczyny (praktycznie wszystkie w tym czasie były jeszcze juniorkami) potrafiły utrzymać ligę. Po rundzie zasadniczej zajmowały szóste miejsce. W play-out podopieczne trenerów Wioletty i Tomasa Bakosiów wygrały 3:0 z Sokodem Mogilno i zapewniły sobie pozostanie w II lidze. W nagrodę zostały przez PZPS przeniesione do grupy północno-zachodniej – i paradoksalnie ta decyzja zadecydowała o spadku. W silniejszej stawce zespołów Orkan w 14 meczach odniósł tylko trzy zwycięstwa. Z ostatniego, ósmego miejsca przystąpił do play-out, w którym nie potrafił obronić ligi. Przegrał ją w tajbreku ostatniego, piątego meczu z AZS-AWF Poznań.

Zespół spadł do III ligi i przez następne sześć lat (do 2011) plasował się w środkowych rejonach tabeli. Przez ten czas nie dotarł do strefy barażów. Przyczyn było kilka. Z drużyny odeszły liderki. Martyna Wardak przez moment grała w pierwszoligowym AZS-AWF Poznań, Agata Więcek próbowała sił w drugoligowych Olimpii Sulęcina i Sokole Mogilno. Ten ostatni klub reprezentowały też Magdalena Witasik i Ilona Zielińska. Drugim powodem braku szans powrotu na drugoligowe parkiety było przeniesienie uwagi na siatkówkę plażową.

A ta zaistniała na krajowych boiskach w 2003. Martyna Wardak i Joanna Kubiak zdobyły tytuły wicemistrzyń Polski w katego-

rii junierek. Zaraz w ich ślady poszły Ilona Zielińska i Katarzyna Wawrzyniak, które zdominowały juniorskie mistrzostwa. Pszczółki – bo taki przydomek ze względu na wielką pracowitość na boisku i niewielki wzrost zdobyły obie wrześnianki – zaczęły szybko odnosić sukcesy na poziomie senierek. Ich mecze w turniejach Grand Prix Polski można było nawet oglądać na antenie Polsatu. Medalu mistrzostw Polski senierek jednak nie zdobyły, kończyło się na czwartym miejscu. Ten sam problem miała Martyna Wardak, która musiała grać w parach z zawodniczkami innych klubów. W 2009 spróbowała wskoczyć na podium, grając razem z Iloną Zielińską, ale i tym razem czegoś wrześniankom zabrakło. Wardak, zniechęcona, zapowiedziała zakończenie kariery, ale w 2011 raz jeszcze podjęła rękawicę, grając w parze z aktualną mistrzynią kraju Joanną Wiatr. Była na pierwszym miejscu listy rankingowej PZPS, ale związek w tym jednym roku nie zorganizował krajowego czempionatu. Ilona i Martyna nie raz reprezentowały Polskę na międzynarodowych arenach. Wardak grała nawet w turnieju najważniejszego kobiecego cyklu w Chinach. Najważniejszy sukces stał się jednak udziałem Pauliny Stasiak. W 2011 siatkarka Orkana zajęła 9. miejsce w mistrzostwach świata junierek. Co nie udało się kobietom, osiągnął Marcin Iglewski. Grając w parze ze Sławakiem Emilem Siewiorkiem, w 2005 stanął na trzecim stopniu podium mistrzostw Polski w siatkówce plażowej. Reprezentował też Polskę w zawodach World Tour. Jakub

Więcek, wcześniejszy partner z boiska Iglewskiego, w mistrzostwach kraju został sklasyfikowany na 7. miejscu. Spory wpływ na sukcesy naszych siatkarki plażowych miało podjęcie się przez działaczy Progressu trudu organizacji turniejów Grand Prix Polski. Na boiskach przy Gnieźnieńskiej pojawiała się cała krajowa czołówka polskich zawodników, o czym przedstawiciele innych dyscyplin mogli tylko pomarzyć. Gdy wydawało się, że i mężczyźni skoncentrują się na piasku, w halową odmianę postanowił zainwestować Karol Krysiński. Wzmocniona drużyna seniorów Progressu przybrała nazwę Krispol i w sezonie 2007/2008 jak burza przeszła III ligę. Nie miała też problemu z przejściem dwustopniowych barażów o II ligę. Kolejny sezon nie był jednak szczęśliwy dla drużyny. Sprowadzeni zawodnicy nie spełnili pokładanych w nich oczekiwań. Wrześnianie zajęli w rundzie zasadniczej ostatnie, dziesiąte miejsce. Ligę przegrali w rundzie play-out. W najważniejszym meczu ulegli we Wrześni MDK Trzcianka w tajbreku, klasycznie, do 13! Po raz drugi w swojej krótkiej historii klub pozostał w II lidze, korzystając z możliwości wykupienia „dzikiej karty”. Tym razem jednak wyciągnięto właściwe wnioski. Do Wrześni ściągnięto kilku nowych zawodników, powrócił też Marcin Iglewski. Trenera Jarosława Grępkę zastąpił Krzysztof Wójcik, były reprezentant Polski. Nowy szkoleniowiec zobowiązał się utrzymać II ligę i obietnicę spełnił. Krispol zajął 6. lokatę po rundzie

Martyna Wardak (z lewej) i Ilona Wawrzyniak grając wspólnie musiały zadowolić się czwartym miejscem mistrzostw Polski w siatkówce plażowej. Martyna swoje złoto wywalczyła w parze z Joanną Wiatr w 2011

zasadniczej i nie musiał już walczyć w play-out. W sezonie 2010/2011 zespół od początku nadawał ton rozgrywkom. Po zaciętej walce z AZS UAM Poznań i Colmanem Kalisz zajął po rundzie zasadniczej pierwsze miejsce. W play-off najpierw w pięciu meczach (3:2) pokonał Sobieskiego Żagań, a w wielkim finale w identycznym stosunku ograł poznańskich akademików. Pierwsze miejsce w II lidze nie oznaczało automatycznego awansu. Progress starał się uzyskać prawo do organizacji turnieju mistrzów czterech grup II ligi, ale skuteczniejsi okazali się działacze Wandy Kraków. Okazało się to o tyle ważne, że właśnie mecz między obiema drużynami faktycznie decydował o awansie do I ligi. Gospodarze, skutecznie wspierani przez własnych sędziów, wygrali pojedynek, a Krispol po porażce z Cuprum Lubin i zwycięstwie nad Camperem Wyszaków musiał w zawodach zadowolić się trzecim miejscem, pierwszym niepremiowanym awansem. W całym sezonie na pochwałę zasłużyli kapitan drużyny Marcin Iglewski oraz dwaj środkowi: Adam Józefczak i Patryk Skup.

Sezon 2011/2012 miał być tym, który wprowadzi drużynę na siatkarskie salony. Początki były udane. W grudniu 2011 Krispol miał wyraźną przewagę nad konkurentami.

Nie wolno pominąć sukcesu wrzesińskiej myśli szkoleniowej. W 2005 Wioletta Bakoś, trener siatkarek Orkana, została powołana przez PZPS na stanowisko trenera kadry junierek w piłce siatkowej plażowej. Nikt wcześniej podobnego zaszczytu nie dostąpił. Była utalentowana płotkarka teraz okazała się skutecznym selekcjonerem i szkoleniowcem. W 2008 została uznana przez Polski Komitet Olimpijski za najlepszą polską trenerkę. Jej podopieczne zdobyły medale mistrzostw Europy i świata.

Docenieni zostali też działacze. Daniel Więcek w 2004 został wybrany do zarządu Polskiego Związku Piłki Siatkowej. Społeczne funkcje w sekcji plażowej piastował jeszcze w 2011.

Dekada indywidualności

W złotą dekadę weszli lekkoatleci. Orkan Września nadal reprezentowali tylko młodzicy, a juniorzy, jak to weszło do tradycji, startowali w barwach poznańskiego klubu matki. Dopiero w 2008 wrzesińskie barwy przybrał pierwszy od 46 lat senior – Tomasz Szymkowiak. Klub nie potrafił jednak zdyskontować tego faktu. Wrzesiński Orkan nie umiał zbudować swoich struktur, powalcząc o sponsorów. Trwał mentalnie w minionej epoce, hołdując postawom roszczeniowym wobec samorządów. Trzymajmy się jednak chronologii.

Pierwsze lata XXI wieku to grad medali zdobywanych w juniorskich mistrzostwach przez dwóch Tomaszów – Szymkowiaka i Pakulskiego. Na mistrzostwa świata juniorów, ale w roli rezerwowego, pojechał Marcin Kulczak. W czempionacie Europy

junierek wystąpiła Cecylia Świerczyńska i na dystansie 2000 m z przeszkodami zajęła wysokie, szóste miejsce. W 2006 doszło do dawno oczekiwanego wydarzenia. Tomasz Szymkowiak zdobył tytuł mistrza Polski seniorów w biegu na 3000 m z przeszkodami. Kolejne lata przyniosły dominację wrześnianina w tej konkurencji. Wychowanek trenera Andrzej Pujdaka pięć razy z rzędu stawał na najwyższym stopniu podium krajowego czempionatu. W dodatku w 2010 i 2011 wygrywał też mistrzostwa na 10000 m, a wiosną 2011 był też najlepszy w Polsce w biegu przełajowym na 4 km. W 2011 planował też zwycięstwa w mistrzostwach na belkach i biegu na 5000 m. Niestety, uległ kontuzji i musiał wcześniej zakończyć sezon. Nie mógł wystartować w mistrzostwach świata, a przecież już wcześniej nabrał międzynarodowego doświadczenia. Dwukrotnie startował w mistrzostwach Europy. W Goeteborgu w 2006 zapłacił frycowe i zajął 18. miejsce, ale w Barcelonie w 2010 otarł się o podium, plasując się na czwartej pozycji. Miał też na koncie starty w najważniejszych zawodach. W 2008, już w barwach Orkana Września i jako drugi reprezentant naszego klubu, wystartował w Igrzyskach Olimpijskich. Wyprzedziło go tylko trzech białych przeszkodowców. Z Afrykanami nie miał szans i musiał zadowolić się 23. miejscem. O trzy lokaty wyżej był w berlińskich mistrzostwach świata (2009).

Razem z Szymkowiakiem Polskę reprezentowały dwie kolejne dziewczyny. Na mistrzostwach Europy i świata junierek, choć bez spektakularnych wyników, wystartowała Marzena Kościelniak. Dwie imprezy mistrzostw Europy junierek młodszych i juniorek zaliczyła też Martyna Losa.

Osobny rozdział w naszej lekkoatletyce otworzył Mateusz Michalski. Niedowidzący sprinter wystartował na Paraolimpiadzie w Pekinie (2008), gdzie zajął dziewiąte i ósme miejsca na sprinterskich dystansach. Po roku wywalczył złoto na 100 i srebro na 200 m na Rodos, w mistrzostwach Europy niepełnosprawnych. W 2011 okazał się najlepszym sprinterem świata na obu dystansach – zarówno w mistrzostwach federacji niepełnosprawnych (Nowa Zelandia), jak i niedowidzących (Turcja).

Na królowej sportu nie kończyły się osiągnięcia wrześnian w pierwszej dekadzie XXI wieku. Fachowców od motocrossu zachwycał idący śladem swojego ojca Łukasz Lonka. Jeszcze jako uczeń wrzesińskiego ogólniaka zdobywały tytuły mistrza Polski juniorów, które zwieńczył brązowym krążkiem czempionatu Europy w tej kategorii wiekowej. Swoją pierwszą tytuł mistrza kraju seniorów wywalczył w 2009. W kolejnych dwóch latach powtarzał ten wyczyn. W 2010 odniósł sukces bez precedensu w historii polskiego motocrossu. Stał na trzecim stopniu podium mistrzostw Europy seniorów. Kolejny rok poświęcił na zdobywanie doświadczenia na zachodnich torach. Ścigał się z najlepszymi zawodnikami świata, ale bez od-

powiedniego profesjonalnego zaplecza nie mógł przeskoczyć bariery sprzętowej. Znalazł jednak czas na przyjazdy do kraju. Trzeci raz z rzędu wywalczył tytuł mistrza Polski. Szkoda, że mieszkanie Gutowa Wielkiego musiał startować w barwach głogowskiego klubu. Alternatywy jednak nie miał. Nadal na torze, 30 lat po zdobyciu pierwszego medalu mistrzostw Polski, w wyścigach krajowego czempionatu startował Jacek Lonka.

O palmę pierwszeństwa we wrzesińskim sporcie mógł walczyć swoimi wynikami także Mateusz Zarzecki. Zawodnik Wrzesińskiego Klubu Karate swoją międzynarodową karierę rozpoczął w 2007 w Lubjanie, gdzie w drużynie Polski kadetów wywalczył tytuł wicemistrza Europy. Rok później w Belgradzie (Jugosławia) został podwójnym (indywidualnym i drużynowym) juniorskim mistrzem Starego Kontynentu. W 2009 na imprezie tej samej rangi w Constancy (Rumunia) musiał zadowolić się srebrem i brązem. W pierwszych mistrzostwach świata seniorów wystartował w 2008 w Odessie (Ukraina). Nabrane doświadczenie wykorzystał dwa lata później. Na mistrzostwach Europy seniorów w Portugalii dwukrotnie stawał na podium. W 2011 wystartował we Włoszech na mistrzostwach globu i także zdobył dwa krążki. To były pierwsze medale na imprezie takiej rangi zdobyte przez jakiegokolwiek wrześnianina.

O Łukaszu Koszarku – zdecydowanie najlepszym koszykarzu, jakiego wychowała Września – pisaliśmy we wcześniejszym podrozdziale.

Ostatni triumf wrześińskiego sportu w roku 2011 miał miejsce w grudniu. Polski Związek Piłki Siatkowej na podstawie wyników w całym sezonie przyznał Martynie Wardak tytuł mistrzyni Polski. Utlentowana siatkarka została pierwszą wrześnianką ze złotym medalem w kategorii senierek. Miasto mogło się poszczycić w roku 2011 pięcioma tytułami mistrzowskimi. Ten rekord bez precedensu w historii naszego sportu trudno będzie poprawić

Przedstawiciele innych sportów siłą rzeczy pozostawali w cieniu. Nie zniechęcało to brydżystów, którzy awansowali w 2010 do III ligi (nominalna IV). Większą aktywność zaczęli wykazywać tenisiści ziemni, a ci najmłodsi brali nawet udział w mistrzostwach okręgu. Zapaść zanotowały szachy. Żak, Iskra Marzenin i Wrzós kolejno wycofywały swoje zespoły z rozgrywek drużynowych. Co gorsza, nie było też sukcesów indywidualnych, a uczestników finałów mistrzostw Polski na szczeblu juniorskim można było policzyć na palcach jednej ręki. Swoją działalność zawiesił Wrześiński Klub Tenisa Stołowego. Na stołach piłeczki odbijano już tylko rekreacyjnie.

Pierwsza dekada XXI wieku okazała się najlepszą dla wrześińskiego sportu. Równie dobrze rozpoczęła się ta druga. Największe sukcesy odnosiliśmy w dyscyplinach indywidualnych. Nie bez pomocy samorządów, które wysokimi stypendiami pomagały naszym najlepszym sportowcom zabezpieczać koszty uprawiania tej wymagającej dziedziny życia.

Poważną międzynarodową karierę Tomasz Szymkowiak (trzeci z lewej) rozpoczął od Uniwersjady w Bangkoku (2007), gdzie wywalczył piąte miejsce

III. Historia dyscyplin sportowych

Kolejność omawianych dyscyplin nie jest przypadkowa. W pierwszym rzędzie uwagę Czytelników zwracamy w kierunku gier zespołowych, później sportów indywidualnych. W obrębie tych dwóch grup pozycja uzależniona jest od kilku czynników: stażu, sukcesów, jej pokrewieństwa z poprzednio wymienianą, liczby klubów i zawodników, zainteresowaniem kibiców. Dyscypliny mniej popularne lub niemające swoich przedstawicieli w rozgrywkach związkowych umieściłem w szufladzie „inne sporty”.

1. Piłka nożna

Pierwsze kopnięcia piłki

Pierwsze ślady piłki nożnej we Wrześni można odszukać w 1922. W tym roku powstała EKAWERA. Jej założycielem i głównym sponsorem był Edward Kulczak, wzięty krawiec męski z Warszawskiej. Dwie pierwsze litery nazwy to inicjały fascynata piłki, kolejne nawiązywały do nazwy miasta. W 1922 EKAWERA (w prasie pisana również małymi literami) rozegrała we Wrześni pierwszy turniej. Rok później miała już na swoim koncie międzynarodowy pojedynek. Zagrała mecz z Ligą Rosyjską Strzałkowo, zespołem rekrutującym się spośród jeńców armii sowieckiej przebywających w strzałkowskim obozie. Kluby z wiodącą sekcją piłkarską zaczęły powstawać jak grzyby po deszczu. Już w 1922 na trening zwoływał swoich członków KOSMOS, w tym samym roku na wrzesińskim boisku pokazała się drużyna 68 pp. Żołnierze w lipcu 1923 z powodzeniem walczyli w mistrzostwach 17 dywizji piechoty. W rozegranym na własnym boisku meczu 68 pp pokonał 69 pp 2:0 (2:0). W 1923 piłkarzami pochwalili się Gimnazjalny Klub Pogoń. 13 maja stoczył pojedynek z Gimnazjum Gniezno. „Orędownik Wrzesiński” w tym samym roku odnotował trzy mecze drużyny Stowarzyszenia Młodzieży Stempa. Tajemniczy zespół, którego ślad zaginął w następnych latach, zagrał w kwietniu z Gimnazjum Gniezno, a w maju z Poznanianką Poznań i EKAWERA. W kwietniu 1924 Ekawera przemianowała się w I Wrzesiński Klub Sportowy. W swoim inauguracyjnym meczu w drugi dzień świąt wielkanocnych I WKS zmierzył się z KSb Gimnazjalistów Gniezno. Wyniku nie poznaliśmy, ale z prasy można było się dowiedzieć, że bilety kosztowały 1,5 mln marek polskich, a dla młodzieży trzy razy mniej. Część zysków przekazano na pomoc dla powodzian.

Klub zgłosił drużynę do rozgrywek ligowych. Musiał rozpocząć od klasy C, gdy w okręgu istniały jeszcze klasy B i A. Polska

piłka w tym czasie nie miała ogólnokrajowej ligi, a mistrza wyłaniano w skomplikowany sposób.

24 lipca 1924 I WKS grał „zawody footballowe” ze Stellą II Gniezno (w grupie walczyły jeszcze Lech Gniezno i Unia Swarzędz). „OW”, zapowiadając pojedynek, pisał: „Obie drużyny były poważnymi kandydatami o mistrzostwo klasy C. Spodziewać się więc należy interesującej gry zwłaszcza ze strony I W.K.S., który obecnie jest w bardzo dobrej formie”.

Liga ligą, ale prawdziwe emocje wśród kibiców rozpałały mecze o mistrzostwo Wrześni. 13 lipca 1924 roku o prymat w mieście zagrały ekipy I WKS i 68 pp. Pojedynek przeszedł do historii wrzesińskiego sportu z powodu niecodziennego wydarzenia i związanych z nim reperkusji (piszemy o nich w rozdziale II). Pierwszy raz poznaliśmy pełne składy uczestników spotkania. Część imion można było ustalić na podstawie innych występów. Barwy I WKS reprezentowali: Kubacki, Antoni Kiereta, Szczepan Stankowski, Sylwester Ziętek, Władysław Dolata, Józef Ignasiński, Jagodziński, Wojtkowiak, Kazimierz Giżewski, Józef Kuliński, Florian Bulczyński. W drużynie wojskowych zagraли: Huelsler, Skowroński, Lange, Wierzbicki, Walusz, Szajniak, Dutkiewicz, Krawczyk, Mierzwa, Czerniak, Kosmowski. Do miana najlepszego wrzesińskiego klubu tego okresu kandydowali gimnazjaliści, którzy, poczynawszy od 1925, występowali pod nazwą GKS. W maju tego roku uczniowie z Witkowskiej rozgromili 4:0 Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, kolejną organizację z drużyną piłkarską. We wrześniu GKS w spektakularnym meczu ograł 2:0 68 pp. „Orędownik Wrzesiński” w sprawozdaniu z tego pojedynku pisał:

Zwycięstwo KS Gimnazjum zupełnie zasłużone. Na wyróżnienie zasługuje środkowy napastnik, który spokojną i celową grą podobał się na ogół. Z wojskowych para obrońców i niezły bramkarz. Z zadowoleniem trzeba stwierdzić, że młody KS Gimnazjum w bardzo krótkim czasie potrafił się wybić na czoło klubów sportowych istniejących w mieście naszym. Toteż nadzwyczaj ciekawym byłoby spotkanie tej drużyny z I WKS, który, jak wiadomo, dzierży dotychczas prymat.

Do oficjalnego meczu nie doszło 25 października, gdyż I WKS nie zdołał skompletować drużyny. Zespoły miały spotkać się 8 listopada, ale „OW” już nie poinformował o wyniku.

W 1926 I WKS nadal walczył w klasie C. W składzie drużyn „wrzesińskiej” grupy miejsce Lecha Gniezno zajął Prąd Gniezno. Wrześnianie w rozgrywkach uczestniczyli jeszcze w 1928. I w tym miejscu zaczyna się okres omijany przez dotychczasowe publikacje. Na podstawie analizy doniesień prasowych można zaryzykować tezę, że w latach 1929-1930, jeżeli nawet jeszcze istniał I WKS, to nie brał udziału w rozgrywkach ligo-

wych. Tezę tę można podeprzeć kilkoma ważnych poszlakami. Faktem jest, że pod koniec lat dwudziestych XX w. „OW” poświęcał sportowi niewiele miejsca, trudno jednak wyobrazić sobie sytuację, by żadna notka o meczach I WKS nie przebiła się na łamy gazety, choćby dlatego, że klub piłkarski byłby jedynym we Wrześni uczestniczącym w rozgrywkach związkowych. Druga poszlaka jeszcze bardziej przemawia za rozwiązaniem klubu. W 1930 GKS rozgromił 6:0 Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej. „OW” zauważył w zespole SMP nieskuteczną grę Józefa Kulińskiego, Kazimierza Giżewskiego i Mariana Balcerkiewicza. A przecież cała ta trójka reprezentowała I WKS, a za chwilę Victorię. Kropkę nad „i” zdaje się stawiać sprawozdanie ze stycznia 1937, omawiające pięciolecie działalności sportowej Victorii. Nieznany z nazwiska autor pisał: *Prahistoria wrzesińskiego piłkarstwa nie jest długa. W szeregu innych powiatów Wielkopolski istniały już od lat kluby związkowe, rozgrywając swe mistrzostwa, gdy na ziemi wrzesińskiej jeszcze niemal nikt nie wiedział, co znaczy słowo „football”. Wprawdzie już w roku 1922 był klub sportowy EKAWERA I WKS – kopano nożną na boiskach i łąkach, kopano ją jednak podług samorodnych reguł, lub zgoła bez reguł. Toteż dopiero 1931, w którym po raz pierwszy zaczęto stosować przepisy angielskie, można uważać za rok narodzin piłkarstwa wrzesińskiego.*

Oczywiście nie jest prawdą, że angielskie reguły wprowadzono do Wrześni dopiero w 1931, bo przecież I WKS uczestniczył

w rozgrywkach już w 1924. Autor sprawozdania wydaje się tego nie pamiętać, co może dowodzić, że Victoria powstała już na ugorze i nie była bezpośrednią kontynuatorką tradycji I WKS.

Victoria wkracza na scenę

Być może to zapaść organizacyjna była powodem powstania nowego klubu. Victorię powołano do życia na zebraniu założycielskim 11 kwietnia 1931 roku. Klub utworzyli działacze dawnej EKAWERY i I Wrzesińskiego Klubu Sportowego. Pierwszym prezesem został Teofil Janicki, ale bez materialnego wsparcia Stefana Gulcza klub nie miałby szans przetrwać. Gulcz był między innymi właścicielem zlokalizowanego przy Warszawskiej browaru Victoria i to właśnie od tego piwowarskiego przybytku nazwę otrzymał klub. Patronat browaru przetrwał do 1939, choć Stefan Gulcz zmarł już w 1932. Jego żona nie zamierzała przerwać sponsoringu. Pomoc miała charakter rzeczowy. Piłkarze mogli liczyć na dożywianie, a nierzadko po meczu wytaczano beczkę piwa. Członkowie klubu w okresie wielkiego kryzysu mieli też preferencje przy zatrudnieniu w browarze do prac sezonowych. Gulczowie zapewniali transport na mecze wyjazdowe. Klub utrzymywał się także ze składek członkowskich, które musiały starczyć na wyposażenie piłkarskie. Victoria kilka miesięcy po założeniu została zgłoszona do okręgowych rozgrywek klasy C, a na inaugurację swoich występów

Piłkarze Victorii ok. 1936 roku, kiedy to po serii meczów barażowych wywalczyli awans do klasy B

przegrała u siebie z Pocztowncem Poznań 1:2. W pierwszym wyjazdowym meczu wrześnianie doznali porażki 3:5 z Pogonią Środa Wlkp.

Sezon 1934 – jesień

Klasa C

Victoria – Czarni Poznań	1:2
Stella Żabikowo – Victoria	0:3
Pogoń Poznań – Victoria	1:3
Czarni Poznań – Victoria	6:0
Victoria – Stella Żabikowo	4:2
Victoria – Pogoń Poznań	0:3 (wo)
1. Czarni Poznań	6 10 26-9 awans
2. Victoria Września	6 6 11-14
3. Pogoń Poznań	6 4 12-19
4. Stella Żabikowo	6 4 13-19

Wróćmy raz jeszcze do sprawozdania:

Głównym inicjatorem tego realnego przedsięwzięcia (założenia Victorii – przyp. autora) był por. Borkowski, b. komendant WFIPW. Ówczesny zarząd rozwinął energiczną działalność. Wyniki jego pracy były bardzo owocne, dzięki dużej inicjatywie prezesa klubu p. Teofila Janickiego (...). Od roku 1933-1934, czyli dwa lata po założeniu, zaznaczył się kryzys gospodarczy klubu. Zespół przestał odnosić zwycięstwa także w meczach towarzyskich (...). W 1934 przyszło do poważnego przesilenia w klubie, że omal nie został on rozwiązany (...). Ster klubu przejął p. Deckert. Człowiek o dużych walorach sportowych wyniósł klub na odpowiednie wyżyny.

W latach 1932-1936 Victoria pięć razy z rzędu zdobywała tytuł mistrza Wrześni. Najgroźniejszym rywalem był GKS i to zawodnicy tych klubów stanowili o sile wrzesińskiej piłki. Do reprezentacji miasta na mecz z GKS Venetia Ostrów (8:1) powołano w czerwcu 1934: Tadeusza Garbackiego, Ostrowskiego, Alfonsa Kemnitza, Władysława Makowskiego i Aleksandra Łukomskiego (wszyscy GKS) oraz Szczepana Stankowskiego, Wrzaliaka, Feliksa Janickiego, Ignacego Janickiego, Mariana Balcerkiewicza i Czesława Sędłaka (wszyscy Victoria). Ciężkie mecze biało-zieloni toczyli z drużyną Wojskowego Klubu Sportowego przy 68 pp. O tych wydarzeniach pisaliśmy w rozdziale II.

Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej, a później Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej, nie było groźnym rywalem, podobnie jak drużyna Związku Strzeleckiego. Szybko jednak taki groźny rywal wyrósł – był nim Sokół. Zanim Victoria została sprowadzona na ziemię, świętowała sukces. Jesienią 1935 zajęła pierwsze miejsce w swojej grupie klasy C. Wiosną 1936, wygrywając w decydującym meczu barażów z HCP Poznań 1:0, wywalczyła awans do klasy B.

Sezon 1935 – jesień

Klasa C

Sokół Mogilno – Victoria	0:4
Sokół Gniezno – Victoria	1:4
Victoria – Sokół Mogilno	2:0
Victoria – Sokół Gniezno	4:0
1. Victoria	4 8 14-1
2. Sokół Mogilno	4 2 7-13
3. Sokół Gniezno	4 2 7-14

Sezon 1936 – wiosna

Klasa C, półfinały

HCP Poznań – Victoria	3:0
Victoria – San Poznań	3:0
Victoria – HCP Poznań	1:0
San Poznań – Victoria	0:2
1. HCP Poznań	4 6 10-1
2. Victoria	4 6 6-3
3. San Poznań	4 0 0-22

Mecz barażowy w Swarzędzu:

Victoria – HCP Poznań 1:0 – i awans do finału

Klasa C, grupa finałowa

I runda

Orkan Fabianowo – Victoria	3:2
Victoria – Pogoń Śmigiel	1:1
Polonia Środa – Victoria	0:0
Victoria – Sparta Oborniki	2:1

II runda

Victoria – Orkan Fabianowo	3:0 (wo)
1. Pogoń Środa Wlkp.	4 7 8-1
2. Victoria Września	4 6 8-5
3. Pogoń Śmigiel	4 5 11-8
4. Sparta Oborniki	4 4 13-16
5. Orkan Fabianowo	4 2 4-14

II runda, kolejne mecze

Pogoń Śmigiel – Victoria	2:2
Sparta Oborniki – Victoria	1:4
Victoria – Pogoń Środa	2:1
Victoria – Orkan Fabianowo	2:0

Victoria zajęła 2. miejsce z tą samą liczbą punktów, co Pogoń Środa. Uzyskała awans, a rozegrany w Poznaniu mecz decydujący o zwycięstwie nie miał już istotnego znaczenia. Victoria przegrała z Pogonią Środa 3:4.

Niestety, przygoda Victorii z wyższą klasą rozgrywkową trwała tylko dwa sezony. Jesienią 1938 klub musiał ponownie grać w klasie C. W tym roku spotkał go kolejny bolesny cios. Sokół, lokalny rywal, który miał zespół w rozgrywkach zaledwie od dwóch sezonów, właśnie wywalczył awans do klasy B. Przez

Sokół z 1935. Stoją od lewej: Nowak, Henryk Buda, Gradowski, Andrysiak; czwarty od prawej Mieczysław Sypniewski; klęczy od lewej Jaskulski; bramkarz Sylwester Morawski

rok grał wyżej niż Victoria. Zieloni (bo takie barwy przywdziało Towarzystwo Gimnastyczne Sokół) w wyścigu o awans wyprzedzili rywali grupowych: HCP Poznań i Hutę Szkła Antoninek. Do wyróżniających się piłkarzy Sokoła drugiej połowy lat trzydziestych należeli: Mularczyk (napastnik, ale w razie potrzeby i bramkarz), Kazimierz Poprawa, Kasprzyk, Jaskulski (lewoskrzydłowy), Leon Bartczak, (Teodor?) Andryszak, Henryk Buda (prawoskrzydłowy). Najskuteczniejszymi strzelcami byli jednak Tadeusz Wachel i Torz. W Sokole grali też oficerowie 68 pp: por. Nowak (bramkarz) i por. Marian Duczmał (ten drugi wcześniej reprezentował Victorię). Wiosną 1939 Victoria wywalczyła sobie awans do klasy B, ale nie zdążyła już w niej zagrać. Wybuchła wojna.

Gdyby jednak hitlerowcy zaatakowali Polskę dwa miesiące później, w rozgrywkach klasy B wystąpiłoby prawdopodobnie Kolejowe Przystosobienie Wojskowe Września. To kolejny mało znany obszar historii klubu, którego nie poruszyła żadna publikacja. Zapewne w okolicach przełomu maja i czerwca 1939 Victoria w ramach militaryzacji wielu dziedzin życia przemieniła się w KPW.

Co by jednak nie powiedzieć o przedwojennym wrzesińskim piłkarstwie, to nie stało ono na najwyższym poziomie. Piłkę kopało stosunkowo wielu chłopaków, ale brakowało odpowiednich sponsorów i szkoleniowców z prawdziwego zdarzenia. W rozgrywkach związkowych uczestniczyły tylko trzy

zespoły: I WKS (1924-1928), Victoria (1931-1939), Sokół (1936-1939). Grały w najniższych ligach i tylko trzy razy zanotowały awans do klasy B (1936, 1937, 1939).

Piłka czasu wojny

Restrykcje nałożone przez Niemców, a grożące za uprawianie sportu, skutecznie odstraszały piłkarzy od boisk. Jedna próba złamania zakazu o mało co nie skończyła się fatalnie. W 1943 na boisku za koszarami rozegrano mecz, w którym przeciwnikami reprezentantów Wrześni byli poznaniacy zatrudnieni w orzechowskiej wytwórni sklejek. Boisko zostało otoczone przez wojsko, a zawodników aresztowano. Zbiegiem okoliczności kary były łagodne. Uczestnicy meczu zostali zmuszeni do dodatkowej pracy w osiem kolejnych niedziel.

Wiadomo o jeszcze jednym wydarzeniu piłkarskim z udziałem wrześnian. W 1941 w Sokołowie Podlaski, dokąd deportowano sporą grupę mieszkańców naszego miasta, rozegrano mecz miejscowych piłkarzy z drużyną Poznania. W ekipie Wielkopolan wystąpiło trzech byłych piłkarzy przedwojennej Victorii. W bramce stanął Tadeusz Kubiak, a w polu zagrali Mieczysław Gradowski i Marian Purol. W tej samej drużynie grał także Edward Twórz, piłkarz Warty i reprezentacji Polski.

Rodowici wrześnianie w czasie wojny grali w oficjalnych rozgrywkach piłkarskich. Do Stanów Zjednoczonych jeszcze w 1938 wyemigrowało czterech braci Wachłów. Aleksander był jed-

nym z najlepszych w powiecie biegaczy, Tadeusz należał do czołowych piłkarzy Sokola i koszykarzy GKS-u. W Chicago cała czwórka (także Bolesław i Bronisław) reprezentowała FC Olympia. Za oceanem eksplodował talent Tadeusza, który został najlepszym strzelcem polonijnego zespołu. Drużyna Wachlów na 13 meczów w sezonie 1941 wygrała aż 9, czym sam zainteresowany chwalił się w liście do rodziny.

Ograniczona niepodległość

Po wojnie zaraz po lekkoatletach na boiska wybiegli piłkarze. Niestety, Sokół w komunistycznej rzeczywistości nie mógł się odrodzić. Pierwszy mecz Victoria rozegrała w 1945. Przegrała 1:5 z żołnierzami jednego ze stacjonujących we Wrześni oddziałów Armii Czerwonej. Począwszy od 1946, między marcem a czerwcem, klub występował w najniższej klasie C. W grupie IX tej klasy (utworzono 12 grup, każda po cztery zespoły) rywalizowała też druga wrzesińska drużyna – Kolejowy Klub Sportowy. Nasze ekipy walczyły z Pogonią Mogilno i Pocztowym Klubem Sportowym Poznań. Jesienią nastąpiły zmiany w grupach. 7 października 1946 Victoria wygrała 3:1 (0:1) mecz klasy C z Huraganem Pobiedziska.

Po dwóch latach wrześnianie awansowali do klasy B. Funkcję grającego trenera na kilka następnych lat objął Antonii Becelewski, reemigrant z Francji.

Victoria wytrwała tylko do 1949 roku. Jak przed wybuchem wojny, tak i teraz władza zmusiła klub do zmiany nazwy. Tym razem Victoria odgórnie została Spójnią, weszła do zrzeszenia spożywców i podlegała Powiatowemu Zarządowi Gminnej Spółdzielni mieszczańskiej przy Harcerskiej. Fotel prezesa utrzymał jednak Edward Tomaszewski.

Września pierwszy raz w swej historii miała trzy kluby uczestniczące w rozgrywkach ligowych, ale ich poziom nie mógł zachwycać. Spójnia na początku lat pięćdziesiątych grała w klasie A, gdy dwa pozostałe wrzesińskie kluby – Stal i Gwardia – występowały w klasie B. W 1952 Stal wygrała III grupę podokręgu gnieźnieńskiego i awansowała do klasy A. W tym roku jubileusz 150 meczów w klubie po wojnie obchodził Z. Knitter. Spójnia i Stal posiadały jeszcze drugie zespoły, oparte na młodzieży i grające w klasie C. Balansująca na granicy spadku Spójnia straciła ostatecznie klasę A i w sezonie 1953 rywalizowała w jednej grupie ze Stalą.

W latach 50. funkcjonowała klasa D, zwana powiatową. Grały w niej zespoły LZS-owskie. W 1956 pierwsze miejsce wywalczył LZS Gutowo Małe, ale zrezygnował z awansu do klasy C ze względów finansowych. W to miejsce wskoczył drugi na mecie rozgrywek LZS Pyzdry. Rotacje w rozgrywkach były duże. W 1955 odgórną decyzją likwidacji uległa Gwardia, klub pionu milicyjnego, który nie cieszył się szczególną sympatią wrze-

śnian. W 1956 pierwsze miejsce w klasie B zajęła tonsilowska Stal. W 1954 Spójnia przemianowała się na Spartę i w 1955 oraz w roku następnym grała w klasie A. W 1957 zanotowała spadek, jednak już jako nowy klub. 4 stycznia 1957 doszło do połączenia Sparty i ciągle rosnącej w siłę Stali, której bezpieczeństwo finansowe gwarantowały Zakłady Wytwórcze Głośników Tonsil. Przedwojenni działacze, stanowiący nadal większość w zarządzie Sparty, chcieli przywrócenia nazwy Victoria. Nie zgadzała się na to Stal i ostatecznie stanęło na mało wyszukanej nazwie – Zjednoczeni.

Zjednoczenie wyszło na dobre

Połączenie klubów było równoważne z połączeniem sił na piłkarskim boisku. W Victorii, a później Spójni i Sparcie, na przestrzeni ponad dziesięciu lat grali: Jan i Andrzej Ziętkowie, Janusz Łosiński, Zbigniew Haller, Marian Bromberek, Tadeusz Kubiak, Edward Józwiak, Józef Witak, Klemens Wróblewski, Marian Janusz, Władysław Jarzabek, Stefan Czyżniewski, Władysław Wichłacz, Kazimierz Mularczyk, Bolesław Kasprzyk, Stefan Jarantowski, Stefan Gośliński, Lech Szablikowski, Zbigniew Borowiński, Roman Rogaliński, Sylwester Wojciechowski, Zbigniew Banaszak, Tadeusz Kwiatkowski, Stanisław Chromiński i Kazimierz Stankiewicz. Ze Sparty pierwszy zespół Zjednoczonych zasilił: Zbigniew Sypniewski, Bogdan Trepiński (wyróżniani w sprawozdaniach za pracowitość), Andrzej Kaczmarek, Tadeusz Fengler, Hieronim Nowicki oraz Jerzy i Zygmunt Okoniewscy. Zjednoczonych opuścił młodziutki Marian Wilczyński, który w kolejnych latach robił karierę w Lechu Poznań, Śląsku Wrocław i ŁKS Łódź. W 1957 Wilczyński zagrał w reprezentacji Polski juniorów przeciwko Austrii, później trafił też do kadry Polski seniorów, ale mecz z Węgrami w Poznaniu (1962) spędził na ławce rezerwowych. Szymkowiaka w bramce trudno było zastąpić.

Zjednoczeni w swoim pierwszym sezonie potrafili wywalczyć awans do klasy A. W kolejnym uplasowali się na drugim miejscu za Górnikiem Konin. Zbiegiem okoliczności otworzyła się przed klubem szansa awansu. Doszło do barałów, w których Zjednoczeni lepszym stosunkiem bramek wyprzedzili Spartę Szamotuły i KS Mosina. Klub wywalczył ligę wojewódzką. Pierwszy sezon w III lidze był bardzo udany. Zjednoczeni uplasowali się na trzecim miejscu. Sezon 1960 był nietypowy ze względu na reorganizację. Dwie rundy rozgrywano wiosną. Wrześnianie zajęli dopiero przedostatnie miejsce, ale uratowali ligę, bo spadek zaliczała tylko ostatnia drużyna. Jesienią ruszył sezon 1960/61, a Zjednoczeni uplasowali się w środku tabeli. Już w 1959 odszedł z Wrześni Antoni Becelewski, przez sporą grupę wrzesińskich piłkarzy tamtego okresu uważany za człowieka, który zaszczeplił w klubie zasady nowoczesnego

futbolu. Został zwolniony zaledwie dwa lata po tym, jak, wykorzystując osobiste kontakty, zorganizował wyjazd piłkarzy do Francji na towarzyskie mecze z polonijnymi zespołami. Do rewizyty doszło w 1958, a Zjednoczeni pokonali reprezentację Polonii 3:2. Szkoleniem po Becelewskim zajął się Tadeusz Polka, a po chwili byli piłkarze Warty: Edward Nowicki i Tadeusz Kołtuniak. W połowie lat sześćdziesiątych na trenerskiej ławce zasiadł Henryk Czapczyk, a później szkoleniem zajęli się „swoi”: Stanisław Konieczny (1966) i Zbigniew Sypniewski (1966-1967).

Sezon 1959

Klasa Wojewódzka (III liga)

1. Polonia Poznań	22	32	60-30
2. Proсна Kalisz	22	26	44-30
3. Zjednoczeni Września	22	25	35-28
4. Kolejarz Kępno	22	24	34-31
5. Polonia Leszno	22	24	26-24
6. Obra Kościan	22	21	33-28
7. Górnik Konin	22	21	25-26
8. Polonia Nowy Tomyśl	22	21	32-43
9. Dyskobolia Grodzisk Wlkp.	22	19	28-37
10. Warta II Poznań	22	18	31-35
11. Lech II Poznań	22	18	36-44
12. Polonia Chodzież	22	15	21-49

Do drużyny w 1959 trafił z Sandecji Nowy Sącz Mieczysław Gwiżdż. Rozegrał w Zjednoczonych dwa sezony, a później trafił do Cracovii i Wisły Kraków, dla których strzelał bramki w I lidze.

W pierwszej połowie lat sześćdziesiątych trzon zespołu stanowili: Tadeusz Fengler, Jacek Monarszyński (odszedł do Warty Poznań, ale już w 1964 zakończył karierę z powodu kontuzji), Jerzy Klimczak (wszyscy trzej to bramkarze), Zbigniew Sypniewski, Andrzej Kaczmarek, Zbigniew Banaszak, Kazimierz Kosiński, Jarosław Melewski, Stanisław Adamski, Tadeusz Witczak, Jerzy i Marian Pieczyńscy, Ryszard Klimczak, Bogdan Trepiński, Andrzej Ziętek, Stefan Wichłacz, Tadeusz Urbaniak, Józef Reselski, Tadeusz Olejniczak, Konstanty Ciucias, Eugeniusz Nowaczyk, Jerzy Waszak oraz Stanisław Mularczyk, późniejszy zawodnik II-ligowej Olimpii Poznań.

Najlepsi strzelcy Victorii po sezonie 1961/1962

1. Marian Pieczyński 15 goli
2. Jerzy Waszak 10 goli
3. Józef Reselski 9 goli
4. Stanisław Mularczyk 6 goli
5. Andrzej Ziętek 5 goli

Ze Zjednoczonych do wojska odszedł Roman Jakóbczak, który poprzez Czarnych Żagań, Śląsk Wrocław, Pogoń Szczecin trafił do Lecha Poznań, a potem do reprezentacji kraju. Wyjechał z kadrą w 1974 na Mundial do Niemiec, ale nie zagrał tam w żadnym meczu. W końcowych latach swojej kariery grał we francuskich klubach niższych lig.

W sezonie 1961/1962 Zjednoczeni zajęli 15. miejsce na 17 zespołów i powinni spaść z ligi. Afera z grą nieuprawnionego zawodnika w Prośnie Kalisz przesunęła ich w tabeli i III liga pozostała we Wrześni.

Kolejny sezon Zjednoczeni zakończyli na wysokim trzecim miejscu, ustępując jedynie Warcie i Olimpii Poznań. W sezonie 1963/1964 wrześnianie plasowali się na szóstej pozycji. Kolejne rozgrywki okazały się historyczne dla klubu.

Sezon 1964/1965

III liga

1. Lech Poznań	26	50	93-10
2. Olimpia Poznań	26	47	70-23
3. Warta Poznań	26	33	68-30
4. Górnik Konin	26	30	53-49
5. Grunwald Poznań	26	29	38-41
6. Dyskobolia Grodzisk Wlkp.	26	29	52-59
7. Polonia Poznań	26	28	51-46
8. Zjednoczeni Września	26	27	41-44
9. Energetyk Poznań	26	27	41-50
10. Calisia Kalisz	26	26	39-59
11. Włókniarz Kalisz	26	26	39-56
12. KKS Kępno	26	25	49-51
13. Victovia Witkowo	26	18	35-80
14. Sokół Piła	26	9	29-80

Zjednoczeni pierwszy i ostatni raz zagraли w jednej lidze z pierwszą drużyną Lecha Poznań. Kolejorz awansował i dwukrotnie (2:0 i 3:0) pokonał biało-zielonych. Wrześnianie zajęli ósmą lokatę.

Równia pochyła i konkurenci

Sezon 1965/1966 był pożegnalnym z III ligą. Co prawda nasi piłkarze zajęli 10. miejsce na 13 ekip, ale reorganizacja rozgrywek i utworzenie ligi międzywojewódzkiej zepchnęły Zjednoczonych do ligi okręgowej (IV liga). W sezonie 1968/1969 klub otrzymał kolejny cios – zespół został zdegradowany do klasy A, a po trzech latach sięgnął dna i grał już w klasie B! Co prawda pobyt na tym szczeblu rozgrywek trwał tylko rok, ale Zjednoczeni pierwszy raz w swojej historii musieli walczyć z lokalnym rywalem LZS Psary Polskie.

Początek lat siedemdziesiątych to wysyp zespołów piłkarskich z terenu wrzesińskiej gminy. W sezonie 1970/1971 prym wiódł

Zjednoczeni lata 60. Trzecioligowy zespół wyprowadza Tadeusz Witczak

mający zespół w klasie B LZS Psary Polskie. W połowie dekady siła zespołu prowadzonego przez Marka Cichego, a później Ryszarda Klimczaka, opierała się na: Krzysztofie Murliku, Leonie Szymkowiaku, Zdzisławie Wysockim, Stanisławie Andrzejewskim, Jerzym Izydorku, Rzepce, Izydorku, Zenonie Marczaku i Bogdanie Gierszewskim. W sezonie 1971/1972 w klasie C walczyły już Orkan Sokołowo i LZS Kaczanowo. Rok później do tych rozgrywek dołączył LZS Gutowo Wielkie. W tym okresie do największego znaczenia doszli piłkarze z Sokołowa. W kombinacji nie brakowało pieniędzy, a były też sportowe ambicje. Zespół prowadzili: Zbigniew Sypniewski, Marian Pieczyński oraz Jan Kaczmarek i Zbigniew Franiak, byli zawodnicy pierwszoligowego Lecha. Po nich funkcję szkoleniowca przejmowali: Mieczysław Olejnik, Zenon Piechocki i Stanisław Figas. W sezonie 1975/1976 Orkan walczył z Victorią w klasie A. Od sezonu 1979/1980 przez trzy kolejne lata sokołowanie grali w okręgówce, gdy Victoria męczyła się klasę niżej.

W latach siedemdziesiątych przez boisko w Sokołowie przewinęło się wielu ciekawych zawodników. Obok ciągle grających, ale też piastujących funkcje trenerów Jana Kaczmarka i Zbigniewa Franiaka, piłkę kopało też kilku innych byłych lechitów: Zenon Piechocki, Adam Giel i reprezentant Polski juniorów Andrzej Witkowski. Drużynie przewodził jej późniejszy trener Stanisław Figas, dobrze prezentował się Eugeniusz Dębniak, karierę rozpoczynał Grzegorz Kaźmierczak, a najwięcej

goli zdobywał Jerzy Włodarczak. Na sukcesy zespołu złożyły się też poczynania Marka Blachowskiego i Karola Zielińskiego (grających później w Grunwaldzie Poznań), Andrzeja Staszaka i Lecha Jakubczaka, brata Romana.

Na początku lat osiemdziesiątych Orkan stać było nawet na utrzymanie drugiego zespołu, trenującego i grającego najpierw na boisku w Bierzgliźnie, a później w Marzeninie. Wówczas to objawiły się talenty Bogumiła Gruszczyńskiego i Marka Gierałki. W latach siedemdziesiątych zespół Zjednoczonych prowadzili: Kazimierz Śmiglak, Wojciech Terakowski (z miernym skutkiem, bo drużyna spadła do klasy B) i Tadeusz Olejniczak.

W sezonie 1975/1976 Zjednoczeni awansowali z klasy A do okręgówki. Na awans zapracowali: Andrzej Haremza, Hieronim Miernik, Jerzy Maćkowiak, Andrzej Chromiński, Jan Pecyna, Andrzej Lebioda, Jacek Koszarek, Zenon Jurkowski, Krzysztof Prętkowski, Karol Jarantowski, Marek Miśkiewicz, Karol Nowaczyk i Włodzimierz Chromiński, oraz najbardziej utalentowani: Zbigniew Nowicki, który grał później w III lidze, i Marek Szambelan, zapraszany przez trenera Lecha Poznań Jerzego Kopę na testy do pierwszoligowego zespołu.

Przygoda z okręgówką trwała tylko dwa sezony i nie pomogła nawet obecność na ławce trenerskiej Włodzimierza Jakubowskiego, byłego piłkarza Lecha. Zespół rozsypał się. Do Orkana Sokołowo przeszli Piotr i Grzegorz Twardowscy, Jacek Koszarek i Jerzy Włodarczak. Służbę wojskową zaczął odbywać Zbigniew Nowicki.

Trzecia piłkarska drużyna świata przyjmowana przez I sekretarza PZPR Edwarda Gierka i premiera Piotra Jaroszewicza (1974). Piąty z prawej klęczy Roman Jakóbczak

W czasie A-klasowej banicji w 1979 nastąpiła zmiana nazwy klubu. Do okręgówki nie udało się powrócić Victorii po sezonie 1980/1981. Wrześnianie w dramatycznych okolicznościach (w bramce, w miejsce usuniętego z boiska Andrzeja Haremzy, musiał stanąć obrońca Kazimierz Kulecki) przegrali baraż z Dyskobolią Grodzisk. Po roku Zbigniew Sypniewski wprowadził jednak zespół do ligi okręgowej.

Sezon 1980/1981

Klasa okręgowa

1. Lech II Poznań	30	53	81-25
2. Sparta Szamotuły	30	45	56-20
3. Admira Teletra Poznań	30	42	62-19
4. Grunwald Poznań	30	39	59-36
5. Unia Swarzędz	30	37	50-29
6. Olimpia II Poznań	30	32	40-40
7. Polonia Poznań	30	30	41-39
8. Orkan Objezierze	30	30	35-38
9. Orkan Sokołowo	30	26	30-33
10. Przemysław Poznań	30	25	33-48
11. Warta II Poznań	30	24	42-45
12. Lechia Kostrzyn	30	24	30-70
13. Warta Śrem	30	23	36-73
14. Orkan Konarzewo	30	20	29-53
15. Promień Opalenica	30	19	36-68
16. Orkan Kaźmierz	30	11	27-73

Z Victorią idzie lepsze

W sezonie 1982/1983 Victoria uplasowała się na wysokim szóstym miejscu. Rok później nie było już tak różowo i klub mógł się poszczycić zaledwie 12. lokatą. W 1984 zespół przejął były piłkarz Lecha Stanisław Manicki. W pierwszym jego sezonie Victoria zajęła piąte miejsce. Przez kolejne lata niewiele się zmieniło. Drużyna należała do czołówek ligi okręgowej, choć o awansie nie miała co marzyć.

W piłkę grano nadal w Sokołowie i Psarach Polskich. Orkan nie odnosił już takich sukcesów, jak pięć lat wcześniej. W trzech kolejnych sezonach, począwszy od 1983/1984, zajmował w klasie A gorsze miejsca od lokalnego konkurenta. Nie mogło to dziwić, bo dwaj najlepsi piłkarze zmienili barwy klubowe. Bogumił Gruszczynski ostatecznie wyłądował w Warcie Poznań, gdzie został nawet kapitanem trzecioligowego zespołu. Marek Gierałka via Warta zakotwiczył na obronie drugoligowego Igloopolu Dębica. Do tego samego klubu trafił również z Sokołowa Krzysztof Czajczyński. Orkan reprezentowali też: Radosław Hylak, Włodzimierz Hypki, Zbigniew i Ireneusz Staszakowie, Roman i Andrzej Kaźmierczakowie, Ryszard i Krzysztof Siubowie, Marek Szafranski, Józef Lewandowski oraz Henryk „Jaszyn” Zawada.

LZS Psary bardzo liczył na dobrze zapowiadającą się młodzież: Macieja Pawłowskiego, Dariusza Łojkę, Dariusza Andrzejewskiego, Mirosława Piechnika i Pawła Duszyńskiego. Awans do okręgówki zawieszony był jednak za wysoko. Bliżej był spadek

do klasy B, z której w sezonie 1988/1989 klub wycofał zespół przed startem do rundy wiosennej.

W latach 1986-1987 zespół Victorii opuściło dwóch czołowych zawodników. Zbigniew Nowicki powędrował do Mieszka Gniezno, a Robert Czerniak zakotwiczył w Warcie Poznań. W nową dekadę drużynę wprowadził Zenon Piechocki. Nadchodziły najlepsze sezony. W 1988/1989 Victoria uplasowała się na trzecim miejscu z niewielką stratą do rezerw Lecha i Warty. Rok później ustąpiła pola tylko beniaminkowi Kotwicy Kórnik. Dzięki temu wrzesnianie, w wyniku reorganizacji rozgrywek, zostali zakwalifikowani do ligi makroregionalnej. Musieli walczyć także z zespołami województwa pińskiego i gorzowskiego. W pierwszym sezonie (1991/1992) Victoria zajęła ósme miejsce, w drugim, już pod powracającym do Wrześni Stanisławem Manickim, była dziewiątym zespołem. Rok później zajęła drugą pozycję za Polonią Jastrowie.

W Victorii w tym czasie grali: Gerard Fengler, Krzysztof Chmiel, Artur Chałupniczak, Kazimierz Kulecki, Robert Czerniak, Roman Kropaczewski, Marcin Jędraszak, Andrzej Przybylski, Grzegorz Klechamer, Tomasz Lisowski, Bogumił Gruszczyński, Tomasz Zamiara, Krzysztof Prętkowski, Tomasz Krzyżkowiak, Michał Jędraszak, Radosław Olejniczak oraz Jacek Krzyżkowiak i Waldemar Przysiuda. Dwaj ostatni poszukali szczęścia w innych klubach. Krzyżkowiak odszedł do Górnika Konin, a Przysiuda poprzez Wartę Śrem trafił do Lecha Poznań, dla którego strzelał gole w ekstraklasie.

Bardziej konsekwentne od Psar Polskich było Sokołowo. Klub, który po rozstaniu z lekkoatletami zmienił nazwę z Orkana na Kosynier, potrafił długie lata utrzymać się w klasie A. Zanotował spadek dopiero w sezonie 1993/1994. Klub szczyt się ligą wielkopolską juniorów. W 1995 Dawida Gierałkę, Łukasza Rewersa i Bartłomieja Figasa pozyskał do zespołu juniorów Lech Poznań. Klubowym barwom wierni pozostali Dariusz i Robert Idziakowie oraz Krzysztof i Grzegorz Bartosikowie.

W sezonie 1994/1995 nastąpiła kolejna reorganizacja. Victoria trafiła do grupy wschodniej ligi makroregionalnej (IV liga). Trenerem został Robert Czerniak, najmłodszy szkoleniowiec w historii klubu, który doprowadził zespół do czwartego miejsca. Po roku zmienił go Jan Stępczak, kolejny były piłkarz Kolejorza. Z powodu zapaści finansowej Victorii Stępczak opuścił Wrześnię, a jego miejsce zajął ciągle grający Bogdan Gruszczyński. Roszadom trenerskim nie było końca. Wiosną 1996 Gruszczyńskiego zmienił Jerzy Komasa. Pół roku później po raz trzeci do tej samej wody wszedł Stanisław Manicki, który jednak nie dotrwał do końca sezonu, zastąpiony przez Bogumiła Gruszczyńskiego. Victoria zajęła ósme miejsce. Kadre zespołu uzupełnili w tym czasie: Tomasz Strzelczyk, Marcin Haller, Robert Jaworski, Piotr Matysiak, Marcin Cichy i Jacek Tyłski.

Sezon 1997/1998 to znów czas reorganizacji. Z pięciu grup IV ligi zostały utworzone tylko dwie, co dla Victorii oznaczało degradację do V ligi. Obowiązki szkoleniowca przejął Marek Jakubowski, ale po czterech kolejnych porażkach zastąpił go duet Kazimierz Kulecki – Roman Kropaczewski. Ostatecznie, choć nie bez problemów, udało się utrzymać zespół w niskiej przecież lidze.

Pucharowe boje

Kolejny sezon był już udany. Victoria prowadziła po jesieni, a wiosną zespół przejął Henryk Miłoszewicz, dziewięciokrotny reprezentant Polski. Awans stał się faktem.

Sezon 1998/1999

V liga (klasa okręgowa)

1. Victoria Września	26	62	55-14
2. 1920 Mosina	26	60	66-24
3. Wełna Skoki	26	58	57-36
4. Polonia Nowy Tomyśl	26	42	48-33
5. Lechia Kostrzyn	26	40	47-41
6. Tarnovia Tarnowo Podgórne	26	39	53-37
7. Mieszko Gniezno	26	25	51-45
8. Sokół Rakoniewice	26	34	47-45
9. Warta II Poznań	26	29	42-59
10. Korona Bukowiec	26	27	29-46
11. Arka Kiekrz	26	26	35-61
12. Kłos Zaniemyśl	26	24	28-49
13. Sparta Szamotuły	26	22	30-52
14. Polonia Poznań	26	19	26-57

Awans dla Victorii wywalczyli: Gerard Fengler, Bartłomiej Stasiak, Błażej Jaworski, Tomasz Lisowski, Jacek Tyłski, Artur Chałupniczak, Tomasz Zamiara, Jacek Krzyżkowiak, Robert Jaworski, Jarosław Jabłoński, Jacek Pasek, Tomasz Fabiś, Andrzej Przybylski, Zbigniew Ziętkowski, Piotr Cyraniak, Dawid Goclik, Tomasz Waszak, Maciej Kucz, Tomasz Krzyżkowiak i Radosław Olejniczak.

Sezon 1999/2000 był udany. Zespół zajął ósmą pozycję. W kolejnym Victoria została przydzielona do grupy południowo-wschodniej IV ligi. Prowadziła po jesieni, a w przerwie zimowej kadre wzmocnili zawodnicy Warty Poznań: Krystian Stoński i Gerard Putz, oraz Robert Raszewski. Niestety, atak na III ligę skończył się niepowodzeniem. Victoria przegrała w końcówce sezonu mecz na własnym boisku z Aluminium i to piłkarze z Konina awansowali. Trener Henryk Miłoszewicz jeszcze przed końcem rozgrywek podał się do dymisji. Victoria wygrała wszystkie mecze wyjazdowe (!), ale oddawała punkty w pojedynkach na własnym boisku.

Henryka Miłoszewicza zastąpił Eugeniusz Samolczyk, który poprowadził zespół Victorii w meczach Pucharu Polski. Wrześnianie w finale na szczeblu Wielkopolski ograli Drawę Krzyż 2:1 i awansowali do prestiżowych rozgrywek szczebla krajowego.

W 1/32 finału nasi piłkarze ograli Stal Stalowa Wola 1:0, po голу Jacka Krzyżkowiaka w 77. min. Gol był zwieńczeniem kontry, którą udało się wyprowadzić zaraz po wybronieniu przez Roberta Raszewskiego rzutu karnego.

W 1/16 finału przyszło się zmierzyć z ekstraklasowym Groclinem Grodzisk Wlkp. Rywal przyjechał w pełnym składzie, a dwie z trzech bramek (0:3) zdobył reprezentant kraju Grzegorz Rasiak.

Puchar Polski był świętem, a na co dzień Września żyła ligą. W kolejnym sezonie kibice przeżyli déjà vu. Victoria wyraźnie przewodziła po rundzie jesiennej, by na koniec rozgrywek zameldować się na drugim miejscu. Tym razem na drodze do awansu stanął Tur Turek, a zespoły na mecie dzielił zaledwie jeden punkt. I podobnie jak rok wcześniej, decydujący o awansie był bezpośredni pojedynek, który wrześnianie przegrali wiosną 2:4.

Sezon 2001/2002

IV liga

1. Tur Turek	26	65	67-15
2. Victoria Września	26	64	63-14
3. Kania Gostyń	26	56	64-24
4. Jarota Jarocin	26	51	60-20
5. Rawia Rawicz	26	36	37-46
6. SKP Słupca	26	36	33-38
7. LKS Gołuchów	26	33	40-40
8. Dąbroczanka Pępowo	26	32	37-38
9. Polonia Kępno	26	29	34-48
10. Biały Orzeł Koźmin Wlkp.	26	26	32-41
11. Zryw Dąbie	26	26	31-68
12. Rolbud OSiR Pleszew	26	25	25-43
13. Piast Kobylin	26	23	32-63
14. Górnik Kłodawa	6	12	18-75

Samolczyka zastąpił Damian Łukasik, były piłkarz Lecha mający za żonę wrześniankę. W kolejnych dwóch sezonach Victoria zajmowała trzecie i drugie miejsca w tabeli IV ligi. W rozgrywkach sezonu 2004/2005 odstawała już od ścisłej czołówki, zajmując piątą lokatę. Na domiar złego kolejna reorganizacja polskiej piłki wprowadziła ekstraklasę, a druga liga stała się pierwszą. W konsekwencji wrześcińska piłka była de facto piątoliową.

Piłkarze Victorii po zwycięstwie w Pucharze Polski na szczeblu okręgu (2005). Od prawej: Robert Raszewski, Douda Camara (pierwszy czarnoskóry reprezentant wrześcińskiego klubu), Zbigniew Ziętkowski i Paweł Zieliński

Wrzesińska piłka pierwszych lat XXI wieku nastawiona była na zawodników z zewnątrz. Ambicją wiceprezesa Jerzego Kopczyńskiego było ściąganie do Victorii piłkarzy z głośnymi nazwiskami, choć mającymi już najlepsze lata za sobą. Dobre układy z poznańskimi klubami, a szczególnie z Kolejorzem, pozwoliły zobaczyć w biało-zielonych barwach byłych lechitów: Mirosława Okońskiego, Jerzego Podbrożnego (obaj reprezentanci Polski), Sławomira Twardygrosza, Davida Topolskiego, Mariusza Szefflera, Norberta Łuczaka, Mirosława Golińskiego, Sławomira Konkiewicza (Warta), pierwszego w historii wrzesińskiego sportu czarnoskórego Doude Camarę (Amica Wronki) i Marka Piegę (Sokół Pniewy). Większość z nich grała jednak krótkie epizody w Victorii.

Wzlot i upadek Błękitnych

Sezon 2003/2004 zakończył sześć pięknych lat Błękitnych Psary Polskie. Klub o tej nazwie powstał w 1994 i prezes Artur Pawłowski jeszcze jesienią zgłosił zespół do rozgrywek klasy B. Powrócił na A-klasowe salony w rozgrywkach 1997/1998. Jesienią 2001 pierwszy raz w swojej historii grał już w klasie okręgowej. Dla ambitnych działaczy było to ciągle mało. Prezesem klubu został już w 1999 Józef Matuszewski, członek zarządu gminy i były ludowy lekkoatleta. Po pierwszym roku gry w klasie okręgowej Błękitni uplasowali się na piątym miejscu. W Cenosie, firmie Mariana Rzeźnika, zdobyli sponsora i w sezonie 2002/2003 wywalczyli awans do IV ligi.

Trener Jacek Pawlak sukces osiągnął dzięki grze: Macieja Izydorka i Michała Przybysza (bramkarze) oraz Rafała Chałupniczaka, Gerarda Szwarcza, Arkadiusza Obalskiego, Andrzeja Przybylskiego, Tomasza Fabisia, Michała Jędraszaka, Marka Lisieckiego, Marcina Jędraszaka, Radosława Perkiewicza, Leszka Ślebiody, Pawła Andrzejczaka i Arkadiusza Janiszewskiego. Spory udział w wyniku miał też wiceprezes Ryszard Bigosiński. Wyzwania były olbrzymie, ale wzmocnienia nie na poziom IV ligi.

Na początku listopada z funkcji trenera zrezygnował Jacek Pawlak, a zastąpił go Marek Gierałka, który poprowadził zespół za ledwie w trzech meczach. Jesienią 2003 zespół w 16 meczach nie zdobył nawet jednego punktu, trafiając ledwie trzy razy do bramki rywali. Wiosną klub wycofał drużynę z rozgrywek. Zespołu seniorów Błękitni nie zdołali odbudować do 2011. Co prawda przez dwa sezony (do wiosny 2006) w niższych klasach grała Victoria II Błękitni Psary Polskie, ale faktycznie były to rezerwy wrzesińskiego klubu. Nazwa służyła uzyskaniu dodatkowych funduszy od samorządów. Nie był to zresztą proceder odosobniony. Wiele klubów w różnym okresie szukało niekonwencjonalnych metod pozyskania funduszy dla swojej działalności sportowej.

sezon 2003/2004

IV liga, gr. południowa

1. Jarota Jarocin	30	84	102-20
2. Victoria Września	30	63	61-23
3. Olimpia Koło	30	56	61-32
4. LKS Gołuchów	30	56	50-28
5. Astra Krotoszyn	30	55	46-28
6. Kania Gostyń	30	46	45-36
7. Korona Piaski	30	46	50-46
8. Sokół Kleczew	30	44	40-47
9. Doktor Czarnylas	30	43	41-40
10. Mróz Wisła Borek Wlkp.	30	42	49-53
11. Ostrovia Ostrów Wlkp.	30	40	47-47
12. Dąbroczanka Pępowo	30	40	40-44
13. Proсна Kalisz	30	37	53-56
14. Biały Orzeł Koźmin Wlkp.	30	24	28-54
15. Polonia Kępno	30	10	20-101
16. Błękitni Psary Polskie	30	0	3-81

Victoria po raz drugi w krótkim odstępie czasu wygrała Puchar Polski na szczeblu Wielkopolski. Na neutralnym boisku w Wolsztynie rozgromiła poznańską trzecioligową Wartę 5:0. W I rundzie na szczeblu centralnym wrzesińskie prowadzenie przez trenera Kuleckiego przegrali już z trzecioligową Kotwicą Kołobrzeg 0:4.

W połowie pierwszej dekady XXI wieku Kosynier Sokołowo pod wodzą trenera Grzegorza Kaźmierczaka balansował między klasą A i klasą B. Nie pomogło zaangażowanie braci Sebastiana, Miłosza i Roberta Kaczorów, Marcina Nowaka, Sławomira Jabłońskiego i Bartosza Darula. Klub borykał się z problemami finansowymi. W końcu, po spadku zanotowanym w sezonie 2007/2008, rozwiązano zespół seniorów i do końca 2011 koncentrowano się wyłącznie w klubie na zespołach dziecięcych i młodzieżowych.

Niespełnione nadzieje

Przez półtora roku w wysokiej jak na rezerwy klasie okręgowej grał drugi zespół Victorii. W sezonie 2007/2008 zajął 11. miejsce. W kolejnym w rundzie jesiennej zdobył 18 oczek, co było dobrym prognostykiem przez rundą rewanżową. Niestety, wiosną nie przystąpił do gry. Zarząd klubu w rozwiązaniu drużyny widział możliwość zaoszczędzenia środków na pierwszy zespół.

W sezonie 2005/2006 Victoria była już ósmą drużyną rozgrywek, a po roku skończyła je o jedno miejsce niżej. W ówczesnym składzie odnajdujemy już Tomasza Roszyka, a spośród wrześnian także: Dawida Goclika, Błażeja Jaworskiego, Marcina Kwartę, Jakuba Cierpiszewskiego, Jarosława Jabłońskiego,

Tomasza Krzyżkowiaka i Piotra Surdyka. Sporo w drużynie było też przyjezdnych. Na boisko wybiegali: Maciej Ratajski, Norbert Łuczak, Sebastian Pleśnierowicz, Piotr Skitek, Robert Borkowski, Sławomir Twardygroz, Marek Borowiak, Krzysztof Urbanowicz i grający trener Jacek Przybylski. W klubie zaszła mała rewolucja. Walne zgromadzenie sprawozdawczo-wyborcze postawiło na nowego prezesa. Ryszarda Bromberka, któremu zarzucano stawianie na zawodników spoza Wrześni, zastąpił Piotr Kopaczewski. Wielka akcja promocyjna i obietnice szybkiego awansu do III ligi spaliły na panewce. Szósta pozycja w sezonie 2007/2008 też nie mogła satysfakcjonować kibiców. Nie pomógł autorytet trenera Jana Stępczaka, który po raz trzeci zawitał w klubie. Wiosną 2009 poznańskiego szkoleniowca, który jednocześnie był selekcjonerem polskiej kadry piłkarek, zastąpił Waldemar Przysiuda. Wychowanek Victorii i były piłkarz Lecha powrócił do wrzesińskiej drużyny rok wcześniej. Po zastąpieniu Stępczaka musiał pełnić dwie funkcje. Victoria na koniec sezonu uplasowała się na 12. miejscu i walczyła w barażach o utrzymanie ligi. Nowemu szkoleniowcowi udało się ta sztuka. Opierając się praktycznie na własnych wychowankach, Victoria w sezonie 2009/2010 zajęła piąte miejsce, a rok później powtórzyła ten wynik. Zespół był mieszanką doświadczenia i młodości. W drużynie grała lub dobijała się do pierwszego składu grupa młodych wilków: Mateusz Goździaszek, Mateusz Duszyński, Kamil Gut, Jordan

Nowak, Jakub Groszkowski, Szymon Krawczyński, Patryk Wal-kowiak, Patryk Buczkowski. Była też grupa dwudziestoparoletnich zawodników: Bartosz Sypniewski, Maciej Lisiecki, Paweł Zieliński, Tomasz Roszyk. Wieloletnim doświadczeniem mogli imponować: Waldemar Przysiuda, Bartłomiej Figas i Tomasz Lisowski, który w czerwcu 2011 zdecydował się na zakończenie 25-letniej kariery. Szybko jednak zdjął buty z kołka, decydując się pomóc A-klasowemu Płomieniowi Nekla.

Juniorzy w dwóch kategoriach wiekowych, pod okiem trenerów Janusza Hofmana i Artura Chałupniczaka, grali w lidze wielkopolskiej, co nie zdarzyło się jeszcze w historii klubu.

W nowy sezon 2011/2012 Victoria weszła zmianami. Na fotelu prezesa Piotra Kopaczewskiego, któremu nie udało się zrealizować planu awansu do III ligi (nominalnie IV), zastąpił Eugeniusz Nowicki. Niestety, z drużyny odeszli stanowiący o jej sile Maciej Lisiecki (król strzelców poprzedniego sezonu) i skuteczny w bramce Tomasz Roszyk.

Po zakończeniu pierwszej rundy, ale przed dwoma ostatnimi meczami jesieni, przeniesionymi awansem z rundy wiosennej, działacze Victorii niespodziewanie zwolnili z funkcji trenera Waldemara Przysiułę. Jego następcą został Aleksander Stachowiak. Wrześnianie plasowali się na dziewiątej pozycji. Ponieważ odejście z klubu w akcie solidarności z trenerem zapowiedziało kilku zawodników, wiosną 2012 Victoria miała przystąpić do walki o utrzymanie.

Błękitni Cenos Psary Polskie był rewelacją wrzesińskiego piłkarstwa na początku pierwszej dekady XXI w. Zespół w 2003 awansował do IV ligi

2. Futsal

Halowa piłka nożna, choć z początku w rekreacyjnym wydaniu, zaistniała we Wrześni w drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych. Wrzesińska Liga Rekreacyjna Piłki Nożnej 5-osobowej funkcjonowała nieprzerwanie do momentu wydania tej książki. W trzech ligach w najlepszym okresie rywalizowało nawet 30 zespołów, a w pierwszych latach trybuny hali przy Słowackiego zapełniały się sporą grupą kibiców. Mniejszy wpływ na rozwój futsalu miały turnieje Victorii organizowane od 1998, bo i przepisy były różne od futsalowych (grano m.in. na większe bramki).

Pierwszy raz wrzesińska drużyna wystąpiła w Wielkopolskiej Lidze Halowej w 2002. Przywilej zainauguowania futsalu we Wrześni przypadł zespołowi CPiR (sponsor: Centrum Paliw i Rozpuszczalników).

W kwietniu 2003 dwa zespoły ligi rekreacyjnej – PiK i KAENKA – wystartowały w Pucharze Polski, ale odpadły po pierwszych turniejach. W tym samym miesiącu obie te drużyny oraz Avans Września przystąpiły do II Halowych Mistrzostw WOZPN.

W marcu 2004 Techpak, halowy mistrz Wrześni, wygrywając turniej we Wrocławiu, przeszedł pierwszą rundę Pucharu Polski. Zespół zagrał w składzie: Gerard Fengler, Robert Andrzejewski, Mateusz Doliński, Krzysztof Graczyk, Grzegorz Klechamer, Tomasz Lisowski, Dariusz Maciejewski, Bogusław Michałak, Andrzej Przybylski, Marek Sikorski i Jacek Tyłski. Drugiej rundy, rozegranej w Nowej Rudzie, Techpak już nie przeskoczył.

W 2005 Techpak wygrał IV Otwarte Halowe Mistrzostwa Wielkopolskiego Związku Piłki Nożnej w Futsal. Rok później dwa wrzesińskie zespoły – Techpak i Gestamp – zgłosiły się do rozgrywek III ligi futsalu. Szczególnie ten drugi zespół wzbudzał wiele kontrowersji w piłkarskim świątku. Piotr Kopaczewski, twórca drużyny, starał się bardzo profesjonalnie prowadzić klub. Był casting na trenera, były odnowy biologiczne, przewożenie autokarem zespołu na mecze, także te rozgrywane we Wrześni, i relatywnie wysokie diety nawet dla nastoletnich zawodników. Szczególnie dużo krytycznych słów kierowała pod adresem Gestampu Victoria, uważając, że jej młodzi zawodnicy nie powinni godzić futsalu z piłką nożną.

Na inaugurację Gestamp wygrał 9:1 z Kadetem Kicin. Wrześnianie, prowadzeni przez trenera Aleksandra Stachowiaka, rozpoczęli mecz składem: Marcin Adryan, Adrian Bukowski, Jakub Cierpiszewski, Mateusz Goździaszek i Bartosz Śliwczyński (bramkarz). Grali także: Mateusz Jackowski, Henryk Kopaczewski, Wojciech Kopaczewski, Michał Kubasik, Tomasz Roszyk i Robert Raszewski (obaj bramkarze), Damian Wyrzykiewicz oraz Marcin Ziola.

Świetnie rozpoczął też Techpak, który wygrał pięć pierwszych meczów. Na listę strzelców wpisywali się: Artur Chałupniczak, Bartłomiej Figas, Dawid Goclik, Krzysztof Graczyk, Bogumił Gruszczynski, Tomasz Lisowski, Dariusz Maciejewski, Andrzej Przybylski, Tomasz Strzelczyk i Jacek Tyłski, a bramki strzegł Krzysztof Chmiel.

W szóstej kolejce rozgrywek III ligi doszło do pierwszego w historii derbowego meczu, zakończonego remisem 1:1. Historyczne gole zdobyli Bartosz Sypniewski i Bartłomiej Figas. Także w rewanżu padł remis (2:2). Podział punktów spowodował, że wrzesińskie ekipy straciły kontakt z dwiema czołowymi drużynami w tabeli: Marwitem Zławień Wielka i Red Devils Chojnice.

Tabela III ligi po sezonie 2006/2007

1. Red Devils Chojnice	18	46	121-39
2. Marwit Zławień Wielka	18	45	135-53
3. Gestamp	18	38	111-55
4. Techpak	18	35	116-50
5. KS 1920 Mosina	18	27	103-81
6. Goliat Piła	18	24	95-78
7. UKS Krobia	18	21	83-122
8. Wawrzyniec Sempolno	18	17	93-95
9. Kadet Kicin	18	6	31-202
10. Medan Gniezno	18	1	42-155

Awansowały dwa zespoły, ale decyzją władz futsalowych z maja 2007 do II ligi dokooptowano Gestamp. Piotr Kopaczewski, piastujący w tym właśnie czasie funkcję w futsalowym związku, zaprzeczał, jakoby miał w tym jakiś udział. Tym zapewnieniom nie wszyscy dawali wiarę.

W międzyczasie Piotra Kopaczewskiego wybrano na prezesa Victorii i zrezygnował on ze współzrządzenia w Gestampie Września. Przyznał swoim niedawnym oponentom rację i nie angażował już więcej w grę na parkiecie młodzieży Victorii. Inna sprawa, że piłkarze i tak realizowali się w ligach rekreacyjnych. Nowy, przystępujący do rozgrywek II ligi zespół został wzmocniony futsalcami spoza Wrześni. Najwięcej piłkarzy przyszło do Gestampu z Gniezna. Zmiana nastąpiła także na stanowisku trenera. Nowym szkoleniowcem został Robert Cieślewicz.

W Gestampie w sezonie 2007/2008 występowali: Waldemar Kowalczewski i Bartosz Śliwczyński (obaj bramkarze), Sebastian Bernard, Krzysztof Graczyk, Mateusz Jackowski, Marek Janaszak, Jakub Kaczmarek, Wojciech Kopaczewski, Michał Kubasik, Adrian Leciejewski, Marcin Sobczak, Bartosz Staszewski i Krzysztof Zamiar. Dyrektorem sportowym Gestampu był Marcin Kopaczewski.

II liga po sezonie 2007/2008

1. Red Devils Chojnice	22	54	111-41
2. TPH Polkowice	22	50	142-68
3. Radan Gliwice	22	48	95-52
4. Tacho Toruń	22	44	107-61
5. Beneton Gorzów Wlkp.	22	36	77-76
6. Remedium Pyskowice	22	31	92-76
7. Kanglida Gorzów Wlkp.	22	30	102-102
8. Marwit Zławieś	22	27	91-94
9. Gestamp Września	22	26	79-93
10. Szkoła Piłkarska Głogów	22	18	78-130
11. MKS Praszka	22	12	64-112
12. Polonia Szczecin	22	6	30-163

Tydzień przed końcem rozgrywek Gestamp Polska, hiszpańska firma sponsorująca zespół, zapowiedziała, że nie przedłuży umowy z drużyną futsalu. Ponieważ nie znalazł się nowy sponsor, w 2008 dyscyplina na szczepku rozgrywek związkowych zniknęła z wrzesińskiego parkietu. Do końca roku 2011 w mieście grywano już tylko rekreacyjnie.

3. Piłka siatkowa

Przedwojenne początki

Pierwszą informację o meczu piłki siatkowej we Wrześni znajdujemy w „Orędowniku Wrzesińskim” w czerwcu 1930. Dotyczyła siatkówki kobiecej. Rok później poznaliśmy pierwszy wynik meczu z udziałem siatkarzy. W lutym 1931 w spotkaniu rozegranym pod dachem (co przez najbliższe pół wieku nie było wcale standardem) klasa VIII Gimnazjum Państwowego pokonała klasę VII 30:20. Wyniki meczów podawano wówczas, sumując rezultaty obu partii, a pierwszy set tego konkretnego pojedynku skończył się wynikiem 15:13. Dziennikarz „OW” narzekał jednak na poziom, zalecając zwrócenie większej uwagi na przepisy gry.

W 1932, w czasie Świąta Sportu Powiatowego, które w wielu dyscyplinach traktowano jako mistrzostwa Wrześni, zwyciężyła Victoria. Pierwsza wiadomość o rozegranym meczu z rywalem spoza Wrześni pochodzi z 4 września 1932. I tym razem palma pierwszeństwa przypadła kobietom. Miesiąc później GKS zmierzył się ze Stellą Gniezno, która posiadała silną sekcję gier zespołowych. Wyniku tej rywalizacji jednak nie poznaliśmy.

W 1933 powstała drużyna siatkarska przy I Wrzesińskiej Drużynie Harcerskiej im. Kazimierza Wielkiego, skupiająca młodzież kupiecką, urzędniczą i rzemieślniczą, ale pozaszkolną. Sukcesy przyszły tego samego roku. I WDH wygrała po 2:1 z Victorią,

Sokołem i SMP. Zaraz potem drużyna zanotowała zwycięstwa – raz jeszcze z Victorią i ze Szkołą Mleczarską. „OW” pisał: „Harcerze odnoszą coraz to nowe zwycięstwa, krocząc zwycięsko naprzód, a ich zespół siatkarzy stał się zespołem nieprzeciętnym”.

W maju 1933 rozegrano mecz między Harcerzami a SMP (2:0 – 15:6, 15:3). Zawody trwały ledwie 24 minuty. „Zespół harcerzy cechowała dobra technika i zgranie, z których wyróżniał się Józef Stachowiak, grając bardzo ładnie. Młodzież natomiast mniej zgrana, wyróżniał się jedynie Leon Siudziński. Sędziował doskonale p. Stefan Stachowiak”. I WDH kandydowała do miana najlepszego zespołu Wrześni tego okresu, a najlepszym zawodnikiem stawał się Stachowiak, którego umiejętności dziennikarze podnosili po każdym meczu.

W maju 1933 możemy mówić o poważnym sukcesie wrzesińskiej siatkówki, i to jej żeńskiej odmiany. Na wrzesińskim turnieju kół Sokoła gniazdo z naszego miasta wystawiło dwie drużyny. Obie, po zwycięstwie nad Strzałkowem i Gniezmem, zmierzyły się w finale. Wygrała pierwsza drużyna wrzesińskiego Sokoła, nie tracąc seta w turnieju, i zakwalifikowała się do zawodów Dzielnicy Wielkopolskiej w Poznaniu. „OW” miał nadzieję na zwycięstwo i tam oraz reprezentowanie Wielkopolski na zawodach związkowych we Lwowie z okazji 70-lecia założenia pierwszego w Polsce gniazda.

Na początku listopada 1933 reprezentacja GKS bawiła w Ostrowie na jubileuszu Venetii, jednego z najbardziej zasłużonych dla sprawy Polski klubów. Doszło tam do pierwszego wyjazdowego meczu naszego zespołu. „Echo Gimnazjalne” piórem jednego z uczniów pisało: „Nasza reprezentacja, zresztą bardzo uszczuplona ze względów oszczędnościowych, okazała się bardzo słabą (...). Drużyna siatkówki wskutek nierozstrzygniętej gry (sic!) gra w następnym dniu ponownie i przegrywa”. Co znaczy w siatkówce zwrot „nierozstrzygnięta gra”, pozostało tajemnicą młodego dziennikarza na zawsze.

Po trzech latach przewodnia rola I WDH rozplynęła się we mgle. W 1936 harcerze zostali rozgromieni przez GKS 0:2 (4:15, 12:15). Uczniowie z Witkowskiej nie zdołali jednak w tym roku zdobyć miana najlepszej drużyny turnieju, który sami organizowali. Nie weszli nawet do finału zawodów. Triumfowała drużyna Wojskowego Klubu Sportowego, która na przełomie kwietnia i maja pokonała ekipę Sokoła. W czerwcu rozegrano mistrzostwa Wrześni. Czempionem została Victoria, wyprzedzając Hufiec Gimnazjalny i Związek Strzelecki. Z niewiadomych powodów do rywalizacji nie dopuszczono męskiej ekipy Sokoła. Rewanż wzięły kobiety wrzesińskiego gniazda, które w mistrzostwach w pokonanym polu pozostawiły Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej i Kolejowe Przystosobienie Wojskowe Żeńskie.

W 1936 gościliśmy we Wrześni siatkarzy z Miłosławia. Lekcja, jaką zafundowali naszym zawodnikom, była zwiastunem świetlanej przyszłości dyscypliny w tym miasteczku. W sierpniu Pocztowe Przystosobienie Wojskowe Września poległo z rąk Poczowego Przystosobienia Wojskowego Miłosław 0:2 (0:15, 1:15). Dziennikarz „OW” pisał:

Sądząc ze spotkań, treningów oraz formy PPW Września, należało sądzić, że wrześnianie spotkanie to rozstrzygną na swoją korzyść. Tymczasem PPW Miłosław sprawiło wszystkim zebranych miłą niespodziankę. Po prostu rozgromiło wrześnian i dużo nie brakowało, by wrześnianie przegrali mecz na sucho. Drużyna PPW Miłosław, chociaż istniejąca od kilku zaledwie tygodni, ma już wszystkie niemal walory, aby zaliczyć się do „ekstraklasy” na terenie powiatu Września i sądzimy, że niejedna drużyna wrzesińska od niej lanie dostanie. Pozatem rozegrano dodatkowo kilka partii, gdzie również PPW Miłosław udowodnił swą bezapelacyjną supremację. Sędziował dobrze p. Woźniak.

Bogaty w siatkarskie wydarzenia rok zakończył wyjazd GKS do Szkoły Handlowej w Słupcy. Wrześnianie wygrali 2:1 (15:8, 3:15, 15:12).

W przedostatnim roku przed wybuchem wojny mistrzostwa Wrześni zgromadziły na starcie sześć drużyn. Sokół wystawił dwie ekipy, w szranki stanęły też: Victoria, GKS, I WDH i Związek Strzelecki. Niestety, prasa nie doniosła, która z nich zdobyła tytuł mistrzowski. W sierpniu 1938 GKS Unitas zorganizował zawody sportowe z Unią Swarzędz. W ich ramach rozgrywano

też mecze w piłce siatkowej. W końcu września 1938 rozegrano turnieju „piłki ręcznej” (pod tą nazwą kryła się siatkówka i koszykówka). Wygrali Harcerze Września, przed Harcerzami Miłosław i Sokołem Strzałkowo.

Ostatnia przedwojenna informacja o siatkówce pochodzi z czerwca 1939. Piłka siatkowa była jedną z dyscyplin rozgrywanych w ramach Powiatowego Święta Sprawności Fizycznej. Wśród mężczyzn triumfował GKS przed KPW I i Szkołą Mleczarską. Do turnieju kobiet przystąpiły dwa zespoły. Drużyna żeńskiego Sokoła wygrała z KSMŻ.

W Polsce Ludowej bez fanfar

Po wojnie pierwsza odrodziła się siatkówka kobieca, choć początkowo miała charakter towarzyski.

Powiatowy Komitet Wychowania Fizycznego organizował mistrzostwa, ale poziom nie był najwyższy. W 1957 mistrzem powiatu został LZS Technikum Weterynaryjnego, wicemistrzostwo trafiło do rąk SKS Pogoń przy LO, a brązowe medale odebrała Jednostka Wojskowa.

Po latach całkowitego zastoju pojawiła się pod barwami Zjednoczonych sekcja męska, którą zorganizował Zenon Janiszewski. Rozpoczęła grę w klasie B, ale już po roku awansowała i w sezonie 1961/1962 walczyła w klasie A. Drużynę trenował Romuald Bednarek, który równocześnie grał w II-ligowym Orliku Miłosław. Rękę szkoleniowca widać było od zaraz. Zespół zajął 3. miejsce, ale z powodu połączenia się dwóch wyprze-

Siatkarze Zjednoczonych. Od lewej: Henryk Fic, Telesfor Wróbel, Zdzisław Wołąsewicz, Jan Byliński, Jan Kryszak i Zenon Pilak

dzających go klubów zdobył awans do klasy okręgowej (III ligi). To już były za głębokie wody i nowy trener Janusz Piotrowski ze swoją ekipą uplasował się na ostatnim miejscu, notując spadek. Drużyna szybko się rozpadła, bo kariery zakończyła większość siatkarzy. Zjednoczeni zlikwidowali sekcję w 1964. Do podstawowych zawodników zespołu należeli: Jan Kryszak, Henryk Fic, Jan Byliński, Zdzisław Wołasewicz, Zenon Pilak, Telesfor Wróbel, Zdzisław Mackiewicz. Nieco później grali też: Aleksander Surazyński, Stanisław Gutowski i Marek Samelak. W drugiej połowie lat sześćdziesiątych wrzeșińska siatkówka praktycznie zamarła. Najlepsi siatkarze, jak Ryszard Kurzawski, Ryszard Tuszyński i Henryk Warsiński, swych sił próbowali w Orliku Bugaj (Miłostaw), który grał nawet w lidze strefowej, będącej de facto II ligą.

W latach siedemdziesiątych przywoity poziom osiągnął zespół Międzyszkolnego Klubu Sportowego, prowadzony przez Janusza Piotrowskiego. Brak zainteresowania Zjednoczonych, a później Victorii zmusił czołowych zawodników do przejścia w 1980 do Słupcy, gdzie miejscowi Budowlani budowali silny zespół. Powrócili trzy lata później wraz z trenerem Ryszardem Tuszyńskim. Siatkarze z kompletem punktów wygrali klasę A i rozpoczęli walkę w barażach o awans do zachodniej ligi makroregionalnej. W turnieju rozegranym we Wrześni wygrali z Lubuszaniem Drezdenko, Płytą Karlino, Światowidem Łobez i Notecią Czarnków. Później musieli stoczyć jeszcze cztery wy-

grane mecze z Olimpią Sulęcín i uzyskali awans. Na ten sukces zapracowali: Jerzy Welsandt, Zbigniew Pędziński, Tomasz Adamczyk, Grzegorz Zieliński, Daniel Więcek, Jarosław Grępa, Grzegorz Rogoziński, Jarosław Wachoński, Marek Krawczyk, Jerzy Owczarzak, Andrzej Głowacki, Krzysztof Waszak, Dariusz Marciniak, Robert Wyrzykiewicz, Jarosław Szafraniak, Jacek Pawlaczek i Michał Dragon. Nie można też pominąć roli, jaką w drużynie odgrywał jej kierownik – Kazimierz Dudek.

Juniorzy dali sygnał

Problemy finansowe, które dotknęły zresztą cały wrzeșiński sport tego okresu, doprowadziły do rozwiązania sekcji po sezonie 1993/1994.

W sezonie 1992/1993 Września w rozgrywkach seniorskich miała dwa zespoły juniorskie. Zarówno MKS I Września (oparty na uczniach ZSZ z Wojska Polskiego – trener Kazimierz Krawczyk), jak i MKS II Września (w którym grali uczniowie ZSM pod okiem trenera Ryszarda Tuszyńskiego) występowały w klasie A. Rywalizowały między innymi z Orlikiem Miłostaw.

W 1994 MKS mógł poszczycić się ogromnym sukcesem w kategorii juniora. Zespół zajął 2. miejsce w mistrzostwach makroregionalnych. Po zwycięstwie nad Kariną Gubin (3:0) i MKS Toruń oraz po porażce z Jastrzębiem Borynia (0:3) zajął też drugie miejsce w półfinałach i awansował do finałów mistrzostw Polski. W Warszawie w swojej grupie wrześnianie za-

Ryszard Tuszyński wprowadził Progress do II ligi (2001). Odnosił też spore sukcesy z juniorami (finał mistrzostw kraju w 1994) i w rozgrywkach szkół rolniczych

jęli trzecie miejsce (z Avią Świdnik 3:2, z Chełmcem Wałbrzych 0:3 i MDK Warszawa 0:3), ale późniejsze porażki z Okocimskim Brzesko i Avią dały ósme miejsce. Ani wcześniej, ani później żaden z zespołów juniorskich w grach zespołowych nie dotarł tak wysoko.

W drugiej połowie lat dziewięćdziesiątych MKS, mający w nazwie Tonsil, grał w lidze międzywojewódzkiej i był liczącą się drużyną tych rozgrywek. Rywalizował z takimi tuzami klubowej siatkówki, jak: Stilon Gorzów, Morze Szczecin, Politechnika Poznań, Piast Międzychód czy Joker Piła. Pierwsze skrzypce grali: Łukasz Kukulski, Łukasz Jadczyk, Piotr Kłóska, Sławomir Stefański, Jakub Bajer, Wiktor Ratajczak, Radosław Kosmowski, Grzegorz Walkowski, Michał Szafraniak, Konrad Niewiedziała. Odważnie wchodziła na parkiet młodzież: Dawid Kutkowski, Jakub Więcek, Krystian Kempieński, Marcin Iglewski i Artur Barlelein.

Zespół pierwszy raz stanął przed szansą awansu do II ligi wiosną 1999. Przegrał jednak pierwszą rundę barałów (półfinał) w Wołowie. Przed kolejnymi rozgrywkami wzmocniono zespół. Do ekipy dołączył Artur Janiak, a rok wcześniej Arkadiusz Paszek, zawodnicy pochodzący z Miłosławia, którzy mieli za sobą udane sezony w I lidze. Niestety, drugie podejście do II ligi wiosną 2000 roku także nie przyniosło efektów, w dodatku w niezwyklej okolicznościach. W półfinałach barałów w Bełchatowie wrześnianie po dwóch pierwszych wygranych meczach byli pewni swego. Przegrana 0:3 ze Skrą II Bełchatów spowodowała, że trzy zespoły miały taką samą liczbę punktów, a dwa identyczny stosunek setów. Liczono stosunek piłek i okazało się, że najgorszy ma Tonsil. Awans do finału barałów drużyna trenera Ryszarda Tuszyńskiego przegrała nie jedną piłką (małym punktem), ale... 0,0048 piłki!

Fakt ten podciął skrzydła ambitnym siatkarskim działaczom. W dodatku sponsor tytularny nie chciał łożyć już więcej na rzecz klubu. Poważnie zastanawiano się, czy wystawiać drużynę do rozgrywek III ligi sezonu 2000/2001. Ostatecznie przystąpiono do rywalizacji, ale zespołem juniorskim. Początek był fatalny, drużyna poniosła cztery kolejne porażki, ale z upływem czasu męźniała i pięła się w górę tabeli. Ostatecznie zajęła 2. miejsce w swojej grupie. W drugiej, finałowej fazie III ligi także ustąpiła pola tylko Zrywowi Przykona i trzeci raz z rzędu wywalczyła miejsce w barałach.

Ani przysłówie mówiące, że do trzech razy sztuka, ani wzmocnienia, które dotarły do Wrześni tuż przed ostateczną rozgrywką, nic by nie dały, gdyby nie... reorganizacja rozgrywek. Powiększenie liczby grup do czterech spowodowało, że z finałowej rundy z czterech walczących ekip awans uzyskiwały aż trzy. Najpierw trzeba było zająć jedno z dwóch pierwszych miejsc w półfinałach. W Trzebiatowie Tonsil zrealizował plany,

wygrując wszystkie trzy mecze. Finał grany był we Wrześni. Już w pierwszym dniu zawodów, wygrywając 3:0 z Mechanikiem Nysa, Tonsil praktycznie zapewnił sobie II ligę. Dwie kolejne porażki nie mogły już nic zmienić.

Wyjściową siódmkę, która dała Wrześni II ligę, stanowili: Adam Radojewski, Marcin Iglewski, Jarosław Baszyński, Krystian Kempieński, Jakub Bajer, Jacek Pobóg-Lenartowicz i Marcin Mielcarek (libero). W barałach nie mógł zagrać kontuzjowany atakujący Michał Włodarczyk, rzadziej na boisku pojawiali się: Jacek Pudłowski, Bartosz Gruszczyński, Wiktor Ratajczak i Jan Wojtek.

Progress wkracza na scenę

To były ostatnie zawody wrzesińskich siatkarzy pod taką nazwą. Zakłady głośników zalegały od maja poprzedniego roku z wpłatami na konto klubu. Odpowiedzią było ukonstytuowanie się 4 marca nowego stowarzyszenia. Wiczesem Klubu Piłki Siatkowej Progress został Andrzej Bandosz, a jego zastępcami Paweł Szczepaniak i Daniel Więcek, szef firmy Progress i pomysłodawca uzdrowienia wrzesińskiej siatkówki. Ze względów organizacyjnych w wiosennych barałach grał Tonsil, a do II ligi przystąpił już Progress.

W czasie gdy Tonsil grał o awans, jego juniorzy walczyli w półfinale mistrzostw Polski. Na Śląsk młodzi zawodnicy pojechali bez trenera Ryszarda Tuszyńskiego – który musiał zadbać o seniorów – a jedynie z kierownikiem zespołu Tadeuszem Muzolfem. Młodzi wrześnianie byli bardzo blisko powtórzenia sukcesu sprzed siedmiu lat i awansu do najlepszej ósemki w kraju. Ostatecznie zostali sklasyfikowani na jedenastej pozycji w Polsce.

Baraże o II ligę

Półfinał – Trzebiatów

Tonsil – Alpat Gdynia	3:1
Tonsil – Rega Trzebiatów	3:0
Tonsil – Chemik Bydgoszcz	3:2
1. Tonsil Września	3 6 9:3
2. Alpat Gdynia	3 5 7:5
3. Rega Trzebiatów	3 4 4:7
4. Chemik Bydgoszcz	3 3 4:9

Finał – Września

Tonsil – Mechanik Nysa	3:0 (22, 19, 17)
Tonsil – Agrotur Stara Wieś	2:3 (23, -19, -20, 25, 14)
Tonsil – Lokator Zduńska Wola	1:3 (24, -18, 23, 23)
1. Lokator Zduńska Wola	3 5 6:5
2. Agrotur Stara Wieś	3 5 6:5
3. Tonsil Września	3 4 6:6
4. Mechanik Nysa	3 4 3:6

Przed startem rozgrywek doszło do małego zgrzytu w nowym klubie. Zarząd nie chciał przyjąć warunków trenera Ryszarda Tuszyńskiego, który ostatecznie zrezygnował z prowadzenia pierwszego zespołu. Była to spora strata dla seniorskiej siatkówki, który straciła doświadczonego i cieszącego się wśród zawodników dużym autorytetem szkoleniowca. Zespół objął trenerski duet Jarosław Grępa – Daniel Więcek.

Inauguracja II ligi, mimo porażki, wypadła całkiem dobrze. Na dzień dobry Progress zmierzył się z Orłem Międzyrzecz, drużyną o pięknej historii i sporych ambicjach. Świetne spotkanie rozegrał Marcin Iglewski. Wrześnianie doprowadzili do tajbrea, w którym prowadzili już 4:0. To jednak było za mało na późniejszego zwycięzcę ligi.

Kolejne mecze udowodniły, że drużyna nie jest w stanie udźwignąć oczekiwań kibiców. W rundzie zasadniczej Progress na czternaście meczów wygrał tylko trzy i z przedostatniego miejsca przystąpił do rundy play-out. Tam okazało się, że może być jeszcze gorzej. Najpierw wrześnianie przegrali w trzech meczach z Ikarzem Legnica, by później, w rozgrywce „o życie”, ulec w podobnym stosunku Stali Grudziądz. Progress zaliczył spadek, a ligi nie potrafili utrzymać: Artur Janiak, Jakub Więcek, Bartosz Gruszczyński, Konrad Mańkowski, Artur Helman, Grzegorz Walkowski, Sławomir Burdziński (libero), Waldemar Szczepaniak, Maciej Banecki, Marcin Iglewski, Krystian Kempański, Tomasz Gaziński i Jacek Pobóg-Lenartowicz.

Sezon 2001/2002

Runda zasadnicza

1. Orzeł Międzyrzecz	14	24	38:15
2. Juventur Wałbrzych	14	24	33:21
3. Joker Piła	14	23	33:22
4. Astra Ustronie Morskie	14	22	29:25
5. Gwardia Zielona Góra	14	22	30:29
6. Ikar Legnica	14	19	27:30
7. Progress Września	14	17	16:38
8. Stal Grudziądz	14	15	13:39

Runda play-out, o miejsca V-VIII

Ikar Legnica – Progress	3:2 (-19, 28, 23, -21, 13) 1:0
Ikar Legnica – Progress	3:0 (21, 21, 17) 2:0
Progress – Ikar	0:3 (18, 21, 22) 0:3

Runda play-out, o miejsce VII

Progress – Stal Grudziądz	2:3 (24, 27, -21, -21, 15) 0:1
Progress – Stal Grudziądz	0:3 (14, 17, 22) 0:2
Stal Grudziądz – Progress	3:1 (20, 16, -16, 16) 3:0

Spadek jednak nie doszedł do skutku. Z powodów finansowych z rozgrywek II ligi wycofały się niektóre zespoły i Polski Związek Piłki Siatkowej szukał możliwości zapewnienia tych

dziur. Progress skorzystał z okazji i zagrał swój drugi sezon. Jak się później okazało, decyzja była mocno kontrowersyjna, bo gra, a przede wszystkim wyniki nie przysporzyły mu oddanych kibiców.

W sesji zasadniczej sezonu 2002/2003 wrześnianie przegrali wszystkie czternaście meczów. Jakby tego było mało, zdobyli zaledwie dwa sety! Niepoprawni optymiści jeszcze liczyli, że karta odwróci się w rundzie play-out. Progress próbował chwycić się brzytwy. Sprowadził do drużyny przed ostatnimi meczami trzech nowych zawodników. Wzmocnienie było żadne, bo średnia wieku nowych nabytków przekroczyła 40 lat! W dodatku doszło do poważnej różnicy zdań między kadrą szkoleniową a Marcinem Iglewskim, który został zawieszony w prawach zawodnika.

Rywale w play-out byli tacy sami jak rok wcześniej, a wyniki bardzo podobne. W pierwszej rundzie Progress przegrał trzy mecze po 0:3 z Ikarzem, w drugiej, decydującej, zdołał wygrać ze Stalą tylko jeden na cztery mecze. W składzie zespołu wystąpiło kilku zawodników, którzy nie mieli okazji zagrania w Progressie w poprzednich sezonach. Byli to: Witold Poinc, Daniel Więcek (libero), Mirosław Kos, Jerzy Augustyniak, Bartosz Cieloszyk, Jan Bauer i Szymon Bułkowski.

Sezon 2002/2003

Sezon zasadniczy

1. AZS Gwardia Z. Góra	14	27	40:12
2. Joker Piła	14	24	35:12
3. Orzeł Międzyrzecz	14	23	33:22
4. Astra Ustronie Morskie	14	23	29:22
5. Ikar Legnica	14	21	27:23
6. Stal Grudziądz	14	18	20:23
7. Alpat Gdynia	14	18	18:35
8. Progress Września	14	14	2:42

Runda play-out, o miejsca V-VIII

Ikar Legnica – Progress	3:0 1:0
Ikar Legnica – Progress	3:0 2:0
Progress – Ikar Legnica	0:3 (15, 13, 23) 0:3

Runda play-out, o miejsce VII

Stal Grudziądz – Progress	3:1 (22, 19, -28, 21) 1:0
Stal Grudziądz – Progress	3:0 (20, 21, 22) 2:0
Progress – Stal Grudziądz	3:2 (-16, 25, -19, 19, 11) 1:2
Progress – Stal Grudziądz	0:3 (26, 21, 22) 1:3

Po dwuletniej przygodzie z II ligą trzeba było pogodzić się z grą na niższych szczeblach. Przez kilka lat ambicje sportowe zeszyły na dalszy plan. Progress grał nawet w lidze III B, nominalnie piątej. Pracowano z młodzieżą i czekano na lepsze czasy.

Nowy sponsor, nowe nadzieje

Po kilku latach trzeciogigowej banicji zaczęły ożywać nadzieje na lepsze jutro męskiej siatkówki, szczególnie od momentu, gdy sponsorem KPS Progress został Krispol, firma Karola Krysińskiego. W sezonie 2007/2008 wrześnianie przeszli jak burza przez rozgrywki III ligi. Przegrali co prawda w końcówce mecz w Kaliszu z tamtejszymi Grześkami, ale nie miało to wpływu na końcowy układ tabeli i udział wrześnian w barażach o II ligę. Dyplomatyczne zabiegi Daniela Więcka, członka zarządu PZPS, przyniosły efekt. Września otrzymała prawo organizacji zarówno turnieju półfinałowego, jak i finałowego. W pierwszym Progress był klasą dla rywali. W trzech meczach stracił tylko dwa sety i wyprzedził Chemika Bydgoszcz, Regę Trzebiatów i Trefl II Gdańsk. Sytuacja powtórzyła się w drugim wiosennym turnieju roku 2008. Ponownie zespół trenera Jarosława Gręпки oddał przeciwnikom jedynie dwie partie. Wyprzedzając AZS Opole, Resovię II Rzeszów i Politechnikę Lubelską, Progress drugi raz w historii wrześńskiej siatkówki awansował do II ligi. Wielki udział w tym wyniku miał ściągnięty przed sezonem do Wrześni Grzegorz Klimek. Na sukces zapracowali przede wszystkim wrześnianie: Jakub Więcek, Mateusz Iglewski, Krystian Kempiański, Tomasz Kotecki, Dawid Pałasz, Sławomir Stefański, Krzysztof Gręпка, Karol Szecht, Paweł Kołodziński, Łukasz Cieloszyk, Kamil Ziętek, Jakub Dworecki.

Sezon 2007/2008

Baraże o II ligę

Półfinał – Września

Progress – Rega Merida Trzebiatów	3:0
Progress – Trefl II Gdańsk	3:1
Chemik Bydgoszcz – Progress	1:3
1. KPS Progress Września	3 6 9:2
2. BKS Chemik Bydgoszcz	3 5 7:3
3. GKS Rega Merida Trzebiatów	3 4 3:8
4. Trefl Piłka Siatkowa SA II Gdańsk	3 3 3:9

Finał – Września

Progress – AZS Opole	3:1
Progress – AZS Politechnika Lubelska	3:1
Resovia II Rzeszów – Progress	0:3
1. KPS Progress Września	3 6 9:2
2. AZS Opole	3 5 7:4
3. AKS Resovia II Rzeszów	3 4 4:6
4. AZS Politechnika Lubelska	3 3 1:9

Po raz kolejny okazało się, że w przypadku Progressu dużo łatwiej awansować do II ligi, niż się w niej utrzymać. Wrześnianie w osiemnastu meczach zdobyli 10 punktów, które nie pozwoliły uniknąć ostatniego miejsca po rundzie zasadniczej. Nic nie dały przedsezonowe wzmocnienia Kamilem Łyczką, Krzysz-

Drużyna Krispolu z 2011. W kadrze znajdowało się sześciu rodowitych wrześnian. Zespół z powodzeniem w rozgrywkach II ligi siatkarskiej prowadził trener Krzysztof Wójcik (z lewej)

tofem Ormanem, Pawłem Bońkowskim i Robertem Kiwiorem. Późną jesienią do zespołu dołączył Emil Siewiorek. Problemy wychowawcze z częścią zawodników i usunięcie z kadry Łyczki, a także rezygnacja z gry Krzysztofa Ormana, miały wpływ na taką, a nie inną postawę zespołu. Większość oczek nasi siatkarze zdobyli w ostatnich meczach, toteż była nadzieja, że forma zwyczajnie i utrzymanie w play-out jest możliwe.

W pierwszej rundzie Progress przegrał w dwóch meczach (grano do dwóch wygranych) z Olimpią Sulęcín. W drugiej i ostatecznej, po zwycięstwie w Trzciance, szansa na uratowanie II ligi była ogromna. Wystarczyło wygrać we Wrześni następny mecz. Niestety, po raz drugi o spadku wrzesińskiego zespołu z II ligi zadecydował tajbrek, w przypadku meczu z MDK przegrany dwoma punktami! Wypuszczenie z rąk olbrzymiej szansy rozbiło psychicznie zespół. Trzeci mecz w Trzciance był tylko formalnością. MDK kosztem Krispolu uratował ligowy byt.

Sezon 2008/2009

Runda zasadnicza

1. KS Joker Piła	18	42	46:22
2. KS Morze Bałtyk Szczecin	18	35	39:30
3. Victoria PWSZ Wałbrzych	18	33	39:29
4. MSKS Orion Sulechów	18	33	39:30
5. KU AZS UAM Poznań	18	30	39:33
6. Stelmet AZS Zielona Góra	18	30	37:32
7. STS Olimpia Sulęcín	18	25	36:36
8. MKS Cuprum Lubin	18	16	29:47
9. MKS MDK Trzcianka	18	16	25:45
10. Krispol Września	18	10	24:49

Runda play-out, o miejsca VII-X

Olimpia Sulęcín – Krispol	3:0 (1:0)
Krispol – Olimpia Sulęcín	2:3 (0:2)

Runda play-out, o miejsce IX

MDK Trzcianka – Krispol	2:3 (0:1)
Krispol – MDK Trzcianka	2:3 (1:1)
MDK Trzcianka – Krispol	3:0 (2:1)

Co rzadkie, łącząc duże pieniądze na klub sponsor nie zamierzał się wycofać. Krispol chciał pozostać z zespołem także w III lidze. Przed startem sezonu 2009/2010 okazało się, że można wykupić „dziką kartę” do II ligi. Wrześnianie skorzystali z okazji. Jeszcze przed tym faktem z posady trenera seniorskiej drużyny zrezygnował Jarosław Gręпка. Rozpoczęły się poszukiwania szkoleniowca z zewnątrz. Działacze zdecydowali się zatrudnić Krzysztofa Wójcika, poprzednio trenera Jokera Piła, Chemika Bydgoszcz i Ósemki Siedlce, a w czasie swojej zawodniczej kariery także reprezentacyjnego libero. Niedaleka przyszłość pokazała, że była to trafiona decyzja. Nowy szko-

leniowiec spowodował, że do Wrześni, po kilku latach rozbratu z lokalną siatkówką, powrócił Marcin Iglewski. Także inne transfery okazały się w większości trafione. W zespole główne skrzypce grali wrześnianie. Zdarzało się, że na parkiecie równocześnie przebywało czterech naszych wychowanków.

Krispol grał dobrze. W 18 meczach zdobył 29 punktów, blisko trzy razy więcej niż w poprzednim sezonie. Była nawet szansa zajęcia czwartego miejsca po rundzie zasadniczej i zagrania w play-off o najwyższe miejsca. Świetny finisz jednak zakończył się na przedostatnim meczu. Ostatni wrześnianie przegrali u siebie 0:3 z Cuprum Lubin i musieli zadowolić się szóstą pozycją, gwarantującą ligowy byt.

Przed sezonem 2010/2011 trener Krzysztof Wójcik zobowiązał się przed zarządem, że wprowadzi zespół do finałowej czwórki drużyn II ligi. Co prawda karierę zakończył kapitan Jakub Więcek, ale przyszli nowi siatkarze. Trener wzmacnił ekipę aż sześcioma nowymi zawodnikami. Zespół stanowili: Marcin Iglewski, Mateusz Iglewski, Krystian Kempniński, Tomasz Kotecki, Krzysztof Gręпка (wszyscy wrześnianie), Adam Józefczak, Patryk Skup, Bartłomiej Wojnowski, Oskar Dzięwit, Tomasz Borkowski, Michał Kocon, Łukasz Krawczuk i Tomasz Guziałek. Od początku Krispol zaczął wygrywać. Pierwsze mecze wskazały, że w walce o mistrzostwo ligi będą się liczyć trzy zespoły. Obok Krispolu były to AZS UAM Poznań i Colman Kalisz. Po wspaniałym finiszu wrześnianie wygrali rundę zasadniczą i z pierwszego miejsca przystąpili do rozgrywki play-off. W pierwszej rundzie nie bez kłopotów, mając problemy w meczach wyjazdowych, ograli 3:2 Sobieskiego Żagań. W drugiej rundzie Krispol rozegrał prawdziwy bój z poznaniakami. AZS UAM prowadził już 2:1 w meczach (grano do trzech wygranych), a mimo to poległ od naporu siatkarzy Krzysztofa Wójcika. Krispol rozegrał kapitalny mecz w Poznaniu, by w decydującym pojedynku rozbić rywala we Wrześni. Na trybunach naliczono 750 rozemocjonowanych kibiców. Klub zajął pierwsze miejsce i zapewnił sobie start w turnieju mistrzów.

Sezon 2010/2011

Runda zasadnicza

1. Krispol Września	17	46	49:13
2. AZS UAM Poznań	17	42	45:14
3. Colman Kalisz	17	41	44:16
4. Sobieski Arena Żagań	17	26	32:31
5. AZS UZ Zielona Góra	17	24	32:32
6. Olimpia Sulęcín	17	20	29:36
7. Morze Bałtyk Szczecin	17	16	25:42
8. Trefl II Gdańsk	17	16	21:40
9. Koset Grudziądz	9	8	11:23
10. LO MS Świnoujście	17	4	8:49

Runda play-off, o miejsca 1-4

Krispol – Sobieski Żagań	3:1 (1:0)
Krispol – Sobieski Żagań	3:0 (2:0)
Sobieski Żagań – Krispol	3:1 (1:2)
Sobieski Żagań – Krispol	3:2 (2:2)
Krispol – Sobieski Żagań	3:0 (3:2)

Runda play-off, o 1. miejsce

Krispol – AZS UAM Poznań	3:2 (1:0)
Krispol – AZS UAM Poznań	1:3 (1:1)
AZS UAM Poznań – Krispol	3:1 (2:1)
AZS UAM Poznań – Krispol	1:3 (2:2)
Krispol – AZS UAM Poznań	3:0 (3:2)

Zaraz po zwycięstwie Krispol sondował w PZPS możliwość organizowania we Wrześni decydującego o awansie turnieju. Okazało się, że przywilej ten zapewnił sobie już wcześniej Kraków. Późniejsze wydarzenia (za niska, niespełniająca wymogów hala Wandy, fatalne warunki sanitarne, krakowska obsada sędziowska i lokalni obserwatorzy ich pracy) pokazały, że gród nad Wisłą nie zaniedbał niczego, by awansować do I ligi.

Krispol, walcząc także z arbitrami, przegrał pierwszy mecz z Wandą Kraków, poległ też w drugiej potyczce ze zdecydowanie najlepszym zespołem turnieju Cuprum Lubin. Zwycięstwo na otarcie łez z Camperem Wyszaków dało jedynie trzecią pozycję – pierwszą, która nie gwarantowała awansu. Siatka-

rze zagrali gorzej niż w pojedynkach z akademikami. Rewelacyjnie za to spisali się kibice, którzy w sile trzydziestu osób przez trzy dni zdzierali gardła. Pierwszy raz w historii naszego sportu „Wiadomości Wrzesińskie” przeprowadziły bezpośrednio transmisję internetową z turnieju. W czasie meczów odpowiednia strona portalu wrzesnia.info.pl zanotowała 25 tys. wejść.

Turniej mistrzów – Kraków, 15.04.2011

Krispol – Wanda Kraków	1:3 (23, 27, -22, 12)
Krispol – Cuprum Lubin	0:3 (23, 19, 16)
Camper Wyszaków – Krispol	2:3 (-22, 19, 23, -22, 14)
1. Cuprum Lubin	3 6 9:3
2. Wanda Kraków	3 5 8:6
3. Krispol Września	3 4 4:8
4. Camper Wyszaków	3 3 5:9

Do nowego sezonu Krispol przystąpił mocno zmienionym składem. W zespole zostali wrześnianie i Patryk Skup. Kadre uzupełnili: Marek Wawrzyniak, Michał Paniączyk, Wojciech Paniączyk i Wojciech Dziurkowski. Pierwsza runda była udana. Po dziewięciu meczach drużyna miała aż cztery punkty przewagi nad drugim zespołem. Działacze już myśleli o zapewnieniu sobie w warszawskiej centrali prawa do organizacji finału mistrzów drugich lig.

Karol Krysiński, właściciel firmy – tytułowego sponsora drugoligowej drużyny, w towarzystwie członków zarządu Stefana Tomczaka (z prawej) i Jarosława Gręпки, byłego trenera Progressu

Rewelacyjnie Krispol spisywał się w rozgrywkach Pucharu Polski sezonu 2011/2012. W pierwszej rundzie pokonał w Międzyrzecz miejscowego Orła, w drugiej, już we Wrześni, w tajbrecu uporał się z pierwszoligowym Jokerem, a w trzeciej nie dał szans kolejnej ekipie I ligi – GTPS Gorzów Wlkp. W IV rundzie wrześnianie nie sprostali wiceliderowi I ligi Pekpolowi Ostrołęka, przegrywając 1:3.

Kobiety nie chciały być gorsze

Pierwszą informację o meczu piłki siatkowej we Wrześni znajdujemy w „Orędowniku Wrzesińskim” w 1930 – i od razu dotyczyła ona siatkówki kobiecej. 15 czerwca tego roku, w czasie Święta Sportowego w Szkole Wydziałowej Żeńskiej, rozegrano mecz między uczennicami klasy IV i VI. Dziennikarz stwierdził, że gra była „wykonana w żywym tempie i nadzwyczaj sprawnie”. Zawodami kierowała nauczycielka Laskowska.

Pierwsza wiadomość o rozegranym meczu z rywalem spoza Wrześni pochodzi z 4 września 1932 – i tym razem palma pierwszeństwa znów przypadła kobietom. Sokół I Września wygrał 2:0 z Sokołem Żeńskim Gniezno. „OW” na swoich łamach donosił: „Pięknej i ciekawej grze przypatrywała się licznie zgromadzona i życzliwa Sokołowi publiczność. (15:8)+(15:12)=2:0”.

W sierpniu 1938 GKS Unitas zorganizował zawody sportowe z Unią Swarzędz. Rozgrywano też mecze w piłce siatkowej.

Ponieważ klub nie miał w swych szeregach kobiet, z Unią rywalizowała drużyna KSMŻ.

Ostatnia przedwojenna informacja o dyscyplinie pochodzi z czerwca 1939. Piłka siatkowa była jedną z dyscyplin rozgrywanych w ramach Powiatowego Święta Sprawności Fizycznej. Do turnieju kobiet przystąpiły dwa zespoły. Drużyna żeńskiego Sokola wygrała z KSMŻ.

Tuż po wojnie przy Victorii powstała sekcja kobiecej siatkówki prowadzona przez Zenona Adamczaka. Panie nie uczestniczyły w rozgrywkach ligowych, bo takich nie było. Victoria, a później Spójnia, rozgrywała jedynie mecze towarzyskie w Miłosławiu, Orzechowie i Poznaniu. W 1953 sekcja uległa likwidacji. Powody były prozaiczne: panie w większości zmieniły stan cywilny i musiały poświęcać czas bardziej obowiązkowi niż przyjemności. Do czołowych siatkarek tego okresu należały: Halina Kulczak, Eugenia Kocik-Nowacka, Daniela Beyga-Gregorowicz, Janina Pawłowska-Szafraniak, Wanda Kwiatkowska, Henryka Wichłacz, Maria Borowińska, Irena Musielak-Goździewicz, Bogumiła Plucińska-Zdziabek, Wirginia Panster, Barbara Krystofiak-Madaj, Helena Wojciechowska, Zofia Wróblewska, Barbara Rychlewska i Krystyna Kaczmarek.

Na przełomie lat 60. i 70. równocześnie z sekcją męską istniała drużyna kobieca prowadzona przez Romualda Bednarka. W rozgrywkach A-klasy uczestniczyły: Jadwiga Patelka, Bogumiła Misiorna, Maria Mosiężna, Anna Kędziora, Bożena Kacz-

Na boiskach o nawierzchni kortowej za trybuną stadionu miejskiego często rozgrywano mecze piłki ręcznej i siatkowej. Dominowały jednak rozgrywki szkolne

marek, Stanisława Pawlak i Jadwiga Bulczyńska. W 1962 zespół plasował się w połowie stawki klasy A, ale po zakończeniu sezonu został rozwiązany.

Przez 35 lat kobieca siatkówka we Wrześni praktycznie nie istniała. Rozgrywano wprawdzie mistrzostwa szkół ponadpodstawowych, ale poziom gry był prawdziwie szkolny.

Przełom nastąpił w 1997, gdy powstał LUKS Orkan, jako dwusekcyjny klub skupiający lekkoatletów i siatkarki. Zespół siatkówki pierwszy raz został zgłoszony do rozgrywek okręgowych w 1998, jednak pod nazwą ZSR Września. W pierwszym sezonie nie odniósł żadnego zwycięstwa. W drugim grał już jako Orkan i pierwsze punkty, w dodatku wyjazdowe, zdobył w październiku 1999 na Primie II Chodzież. Małżeństwo Wioletta i Tomasz Bakosowie konsekwentnie budowało drużynę, opierając ją na uczennicach ZSR, a od 1999 i na dziewczynach z LO. Zespół grał w III lidze i plasował się w środku ligowej tabeli. Gdy do głosu doszły uzdolnione roczniki junierek, zaświatała szansa na awans.

W 2001 Orkan uplasował się na drugiej pozycji, co wiązało się z możliwością gry w barażach o II ligę. Turniej rozegrano w marcu w Słupsku. Wrześnianki przegrały obydwie mecze: z OPP Kołobrzeg 2:3 (prowadząc 2:0) i Czarnymi Słupsk 1:3. Dziewczyny zajęły trzecie miejsce i musiały odłożyć na rok marzenia o awansie.

W sezonie 2002/2003 Orkan ponownie zajął drugą lokatę w lidze wojewódzkiej i uzyskał prawo gry w barażach o II ligę. Do Mogilna na pierwszą rundę zamiast czterech przyjechały tylko dwa zespoły. Mając zapewniony awans do finałów barażów, Orkan i tak pokonał 3:2 miejscowego Sokoła. Finał rozegrano we Wrześni. Tylko pierwsze miejsce dawało bezpośredni awans, drugi zespół musiał jeszcze udowodnić swoją wyższość nad przedostatnią drużyną II ligi. Po dramatycznym zwycięstwie nad Płomieniem Sosnowiec i pewnym nad Ósemką Siedlce wrześnianki uległy MKS Andrychów i, porównując stosunki setów (trzy zespoły zdobyły tę samą liczbę punktów), zajęły drugą lokatę.

Los nie okazał się łaskawy chwilę później, kiedy to przydzielił Orkanowi nowego przeciwnika. Olimpia Kozy, klub ściśle współpracujący z Bielskiem-Białą, przed decydującym barażem wzmocnił się ligowymi zawodniczkami i pokonał Orkan. Gdy wszyscy pogodzili się z brakiem awansu, przyszła propozycja z PZPS (znowu wycofanie się jednego z zespołów) wystartowania w II lidze. Została ona przyjęta i radość z awansu mogły świętować: Agnieszka Adamska, Dominika Hejna, Joanna Kubiak, Justyna Monarcha, Sandra Rajkowska, Izabela Tasiemska, Martyna Wardak, Katarzyna Wawrzyniak (libero), Agata Więcek, Justyna Więcek, Magdalena Witasik, Ilona Zielińska. W poprzednim podejściu do II ligi wkład w grę miały także: Natalia

Ratajczak, Paulina Tomaszewska i Katarzyna Kempieńska. Rok później na parkiecie pokazywały się także: Ewa Kajewska, Małgorzata Kortylewska i Agnieszka Muszyńska.

Sezon 2002/2003

Baraże o II ligę

Półfinał – Mogilno

Sokół Mogilno – Orkan 2:3

Finał – Września

Orkan – Płomień Sosnowiec 3:2

Orkan – Ósemka Siedlce 3:0

MKS Andrychów – Orkan 3:1

1. MKS Andrychów 3 5 8:4

2. **Orkan Września** 3 5 7:5

3. Płomień Sosnowiec 3 5 8:6

4. Ósemka Siedlce 3 3 1:9

Mecz o wejście z siódmym zespołem II ligi

Olimpia Kozy – Orkan 3:0

Olimpia Kozy – Orkan 3:1

Propozycja została przyjęta, ale wiązała się z dużą niedogodnością. Orkan został przydzielony do grupy III, co wiązało się z grą w miastach znacznie odległych od Wrześni. Na inaugurację Orkan przegrał 2:3 ze Skrą Bełchatów. Mimo to nasze siatkarki na parkiecie radziły sobie dobrze. Nikt nie myślał o wzmocnieniach. Orkan grał swoimi zawodniczkami i w czterech meczach odniósł pięć zwycięstw. Wystarczyło to, by zając po rundzie zasadniczej szóste miejsce.

Już w pierwszej rundzie play-out wrześnianki zapewniły sobie pozostanie w II lidze. Dziewczyny trenerów Bakosów najpierw wygrały dwa mecze we własnej sali z Sokołem, by po tygodniu postawić kropkę nad „i” w Mogilnie. Walkę o piąte miejsce w drugiej rundzie play-out trzeba było stoczyć z Politechniką Radom. Dwumecz został przegrany, co wiązało się z zajęciem szóstej pozycji w sezonie. Było z czego się cieszyć, tym bardziej że sala przy Kaliskiej potrafiła wypełnić się i 150 kibicami.

Sezon 2003/2004

Runda zasadnicza

1. EKS Skra Bełchatów 14 27 40:10

2. AZS Zeto Białystok 14 26 39:19

3. AZS AWF Warszawa 14 23 32:20

4. UKS Warmiss-Volley Olsztyn 14 22 27:26

5. AZS Politechnika Radom 14 20 27:29

6. **LUKS Orkan Września** 14 19 23:30

7. LKSS Sokół Marszał Mogilno 14 17 19:36

8. Bizon Sędziejowice 14 14 5:42

Runda play-out, o miejsca V-VIII

Orkan – Sokół Mogilno	3:2 (1:0)
Orkan – Sokół Mogilno	3:0 (2:0)
Sokół Mogilno – Orkan	2:3 (0:3)

Runda play-out, o miejsce V (dwumecz)

AZS Radom – Orkan	3:1 (1:0)
Orkan – AZS Radom	1:3 (0:2)

Pozostanie drużyny w II lidze zostało nagrodzone przez warszawską centralę. Orkan został przydzielony do grupy I, w której grały zespoły lokowane zdecydowanie bliżej Wrześni niż te z poprzednich rozgrywek. Zmiana rywali okazała się jednak mało szczęśliwa. Dziewczyny Orkana wygrały w sesji zasadniczej tylko trzy mecze na czternaście rozegranych i uplasowały się na ostatnim, ósmym miejscu. Niestety, drużynę prześladowały kontuzje, a nieobecność z tego powodu w kilku spotkaniach Martyny Wardak przełożyła się na wyniki.

Ostateczny cios w rundzie play-out Orkan otrzymał z rąk poznańskich zespołów. Najpierw uległ w czterech meczach Energetykowi. W decydującej rundzie przegrał z AZS AWF w pięciu pojedynkach. O tym, który zespół opuści II ligę, zadecydował przegrany przez wrześnianki tajbrek.

II liga kobiet

Sezon 2004/2005

runda zasadnicza

1. KS Pałac II Bydgoszcz	14	25	36:19
2. MLKS PKS PWSZ Zawisza Sulechów	14	23	34:20
3. PSPS Chemik Police	14	22	28:27
4. Uniwersytet Piast Szczecin	14	22	28:29
5. KS Energetyk Poznań	14	21	27:30
6. LKSS Sokół Mogilno	14	19	28:31
7. AZS AWF II Poznań	14	19	25:33
8. LUKS Orkan Września	14	17	21:38

Runda play-out, o V-VIII miejsce

Energetyk Poznań – Orkan	3:2 (1:0)
Energetyk Poznań – Orkan	3:1 (2:0)
Orkan – Energetyk Poznań	3:2 (1:2)
Orkan – Energetyk Poznań	0:3 (1:3)

Runda play-out, o 7. miejsce

AZS AWF II Poznań – Orkan	3:1 (1:0)
AZS AWF II Poznań – Orkan	3:0 (2:0)
Orkan – AZS AWF II Poznań	3:2 (1:2)
Orkan – AZS AWF II Poznań	3:0 (2:2)
AZS AWF II Poznań – Orkan	3:2 (3:2)

Orkan spadł i pierwszy raz od czterech lat nie mieliśmy we Wrześni żadnego II-ligowego zespołu. Choć brakowało środ-

ków na prowadzenie sekcji, to nie zabrakło uporu i systematycznej pracy małżeństwa Bakosiów. Klub nie mógł też narzekać na brak napływu uzdolnionych dziewcząt. Żeńska siatkówka powoli zaczęła się przesuwać w stronę plażówki. Te inklinacje, poniekąd słuszne, gdy spojrzeć się na osiągnięcia siatkarek plażowych, zaciążyły na wynikach halowej odmiany. Orkan do 2011 nie potrafił zdobyć choćby drugiego miejsca w lidze, by wystartować w barażach o II ligę. Na parkiecie pojawiły się dziewczyny młodszego pokolenia. W tym czasie wyróżniającymi się zawodniczkami były: Magdalena Słomian, Dorota Konieczka, Grażyna Urbańska, Marta Szafraniak, Ewa i Aneta Drożdżdzik, Paulina Stasiak, Agata Czerniak, Małgorzata Psyk i Magdalena Nawrocka.

Tabela III ligi po sezonie 2010/2011

1. UKS Murowana Goślina	14	42	42:5
2. UKŻPS Kościan	14	30	32:15
3. ZSMS Poznań	14	27	28:18
4. Orkan Września	14	21	25:26
5. MKS MOS Turek	14	17	24:29
6. Sparta Złotów	14	14	21:32
7. Szamotulanin Szamotuły	14	10	16:37
8. UKS Środa Wlkp.	14	7	11:37

W pierwszej rundzie sezonu 2011/2012 Orkan raz jeszcze udowodnił, że sukcesy na parkiecie nieprędko przyjdą. Na koniec roku zespół zajmował ostatnie, siódme miejsce w rozgrywkach. W oczy zaglądał spadek do ligi III B.

4. Piłka siatkowa plażowa

Krótki staż nie oznacza braku sukcesów. W przypadku wrzesińskiej siatkówki plażowej jest wręcz odwrotnie.

Ta jedna z najmłodszych na naszym terenie dyscyplin rodziła się... poza granicami powiatu. Od 1994 przez kilka następnych lat Daniel Więcek i jego przyjaciele organizowali turnieje siatkarskie na plaży jeziora skorzęcińskiego. Pierwszymi mistrzami Wrześni zostali w 1995 Daniel Więcek i Łukasz Jadczak. Na przełomie wieków mistrzowskie tytuły zdobywali także: Krystian Kempieński z Marcinem Iglewskim (1998), Jarosław Wachoński z Jarosławem Grępką (1999), Michał Dragon ze Sławomirem Stefańskim (2000) i Jakub Więcek z Marcinem Iglewskim (2001). W pierwszych kobiecych mistrzostwach triumfowała para Katarzyna Kempieńska – Marta Łukaszewska (2000), w następnych Martyna Wardak – Joanna Kubiak (2001). Wybudowanie dwóch boisk przy Samorządowej Szkole Podstawowej nr 2 i jednego przy Liceum Ogólnokształcącym spo-

wodowało przeniesienie zawodów do Wrześni. Dynamiczny rozwój nastąpił w momencie, gdy na Wrześnińskich Obiektach Sportowo-Rekreacyjnych przy ulicy Gnieźnieńskiej powstał cały kompleks boisk. I właśnie w roku 2003 Klub Piłki Siatkowej Progress, przy współudziale miasta, zaczął organizować turnieje w ramach cyklu Grand Prix Polski. Do Wrześni pod koniec maja lub na początku czerwca każdego roku zaczęli przyjeżdżać najlepsi polscy siatkarze plażowi, by walczyć o nagrody pieniężne i punkty do rankingu Polskiego Związku Piłki Siatkowej. Dwukrotnie zorganizowano również turnieje GP kobiet. W zawodach prezentowały się też pary zagraniczne. Przez pierwsze lata istnienia we Wrześni siatkówki plażowej poziom był czysto amatorski, bo i w Polsce dyscyplina ta dopiero raczkowała. Dopiero rozpoczęte szkolenie juniorów zaowocowało wynikami wzbudzającymi zazdrość przedstawicieli innych dyscyplin.

Sygnal do podboju polskich plaż dały Martyna Wardak i Joanna Kubiak, zdobywając w 2001 brązowy medal mistrzostw Polski juniorek młodszych. Rok później osiemnastoletnie siatkarki Orkana zajęły siódme miejsce w mistrzostwach senierek, a w 2003 wywalczyły srebro krajowego czempionatu juniorek. W tym samym roku Martyna Wardak, grając w parze

Julią Jurczyk, dziewczyną spoza Wrześni, otarła się o podium seniorskich mistrzostw, zajmując czwarte miejsce. Rok później wrzeńska plażówka w osobie Wardak zadebiutowała na międzynarodowej arenie. W młodzieżowych mistrzostwach Europy siatkarka zajęła 18. miejsce.

Szybko narodziła się druga eksportowa para dziewczyn. Ilona Zielińska i Katarzyna Wawrzyniak rozpoczęły zdobywanie medali krajowych mistrzostw od 2003. W roku tym wywalczyły brąz w kategorii junierek i złoto wśród junierek młodszych. W 2004 kolejny raz zdobyły juniorski brąz, ale też zajęły 5. miejsce w mistrzostwach senierek. W tyle nie chcieli zostać mężczyźni. W 2003 brązowy krążek mistrzostw kraju juniorów młodszych zdobył Mateusz Iglewski, wychowanek MKS Września, ale w tym czasie uczący się w Pile i reprezentujący tamtejszego Jokera. Marcin Iglewski, grając z partnerem spoza Wrześni, uplasował się na siódmym miejscu w mistrzostwach seniorów. W następnym roku zagrał już z Jakubem Więckiem, ale w krajowym czempionacie zajęli dziewiątą lokatę.

W 2004 do zarządu PZPS wybrany został Daniel Więcek, co było olbrzymim sukcesem wrzeńskiego działacza. Rok później stanowisko trenera młodzieżowej kadry Polski kobiet związek zaproponował Wiolecie Bakoś, na co dzień szkole-

Marcin Iglewski (z lewej) i Jakub Więcek należeli do czołówki polskich siatkarzy plażowych w połowie pierwszej dekady XXI w. Iglewski z innym partnerem wywalczył brąz mistrzostw Polski

niowcowi siatkarek Orkana. W 2005 Września doczekała się medalu mistrzostw Polski w kategorii seniorów. Marcin Iglewski, występując w parze ze Ślązakiem Emilem Siwiorkiem, wywalczył brąz.

W tym samym roku krążek tej samej barwy mistrzostw Polski juniorek zdobyła para Zielińska – Wawrzyniak. Choć 2006 nie zapisał się żadnym medalem krajowego czempionatu, to okazał się on bardzo pomyślny dla wrzeńskiej seniorskiej plażówki. Martyna Wardak z Iloną Zielińską i Marcin Iglewski z Emilem Siwiorkiem otarli się o podium. Obie nasze pary zajęły czwarte miejsca. Siódmą lokatę w mistrzostwach mężczyzn wywalczył Jakub Więcek.

Kolejny rok nie był już tak szczęśliwy. W mistrzostwach kraju nie zagrał kontuzjowany Marcin Iglewski, a Jakub Więcek uplasował się na 13. pozycji. I to był praktycznie koniec sukcesów mężczyzn na plażowych boiskach. Para Zielińska – Wardak zajęła dopiero 7. miejsce, a Dorota Konieczka grająca z Darią Paszek, partnerką spoza Wrześni, zadowolili się 13. lokatą. Ta ostatnia para wystartowała też w mistrzostwach Europy juniorek, ale i w Brnie 22. miejsce nie mogło satysfakcjonować. W 2008 Ilona Zielińska wystartowała w Akademickich Mistrzostwach Europy w Turcji i zajęła 5. miejsce. W mistrzostwach kraju seniorem, grając w parze z Martyną Wardak, musiała zadowolić się identyczna lokatą. W tych samych zawodach na siódmym miejscu uplasowały się Dorota Konieczka i Grażyna Urbańska. Jednak już po roku w czołówce krajowego czempionatu nie było żadnej naszej pary.

Rok 2010 rozpoczął się całkiem udanie. Martyna Wardak wystartowała nawet w Chinach w turnieju World Tour, później grała też w barwach Polski w turniejach satelickich. Mistrzostwa seniorem nie przyniosły jednak medalu. Para Zielińska – Wardak musiała zadowolić się czwartym miejscem. Wrześnianki przegrały mecz półfinałowy w tajbreku, choć prowadziły już w tym secie dwoma punktami. Srebro było na wyciągnięcie ręki.

W kolejnym roku w Radomiu na mistrzostwach Polski kadetek srebrny medal wywalczyła para Orkana Magdalena Nawrocka – Agata Czerniak. Mistrzynią kraju została Jagoda Gruszczyńska, która reprezentowała SMS Łódź. Były to pierwsze od pięciu lat medale wrześnianek na juniorskich mistrzostwach.

Trener Wioletta Bakoś do kadry Polski juniorek powołała swoją klubową zawodniczkę Paulinę Stasiak. Siatkarka Orkana zanotowała życiowy sukces, plasując się w mistrzostwach świata na 9. miejscu.

Martyna Wardak, grając w parze z Joanną Wiatr, była faworytką mistrzostw kraju seniorem, tym bardziej że wyraźnie prowadziła w rankingu ZPS po turniejach letniego sezonu. Związek pierwszy raz od wielu lat nie zorganizował finału mistrzostw,

ale w połowie grudnia podjął decyzję o przyznaniu tytułu najlepszej zawodniczce. Podstawą były wyniki w całym sezonie. Z nadziejami czekaliśmy na rok 2012.

5. Piłka koszykowa

Próbne galopy

Pierwsza informacja o wrzeńskiej piłce koszykowej pochodzi z 1929. W maju tego roku zawodnicy GKS gościli w Słupcy na zaproszenie Państwowego Seminarium. Rozegrali tam dwa mecze. Pierwszy zespół w składzie: Kazimierz Ciesielski, Józef Lis, Jan Makowski, Eugeniusz Spisak i Alfons Zgoliński, wygrał 16:14 z pierwszą drużyną seminarzystów. W spotkaniu drugich zespołów obu ekip górą byli gospodarze (12:10). Nie ma wiadomości co do składu GKS II. Wiadomo jedynie, że w tym zespole grali Marian Balcerkiewicz i Stanisław Frąckowiak. Sprawozdanie zamieszczone na łamach „Orędownika Wrzeńskiego” wyraźnie odbiega od obecnych dziennikarskich trendów. Choćby z tego powodu warto je we fragmencie przytoczyć:

Gra rozpoczęła się z silną przewagą gimnazjalistów, która zaznaczyła się głównie z pierwszej połowie. Już w pierwszych 2 minutach po dwukrotnym linjowym przebicium się całej trójki napadu zyskuje Makowski dla GKS-u dwa „kosze”. Następnie, po szeregu pięknie przeprowadzonych kombinacji zyskuje Spisak dalsze dwa „kosze” oraz Lis i Ciesielski po 1. U seminarzystów na szczególną uwagę zasługuje lewy napad, który też zdobywa dla swych barw 2 kosze oraz jednego z karnego.

Stosunek punktów do przerwy 5:14. Po przerwie przychodzą do głosu seminarzyści, starający się za wszelką cenę nie dopuścić do wielkiej porażki, gdy tymczasem u gimnazjalistów daje się we znaki zmęczenie, spowodowane nadawaniem zbyt szybkiego tempa grze w pierwszej połowie. Gra po przerwie mniej interesująca. Zainteresowanie jednak wzrasta pod koniec gry, gdy gimnazjaliści, nie chcąc dopuścić do wyrównania, nadają grze znowu szybsze tempo, któremu trudno było się oprzeć mniej zgrany seminarzystom. Wreszcie sędzia kończy match z wynikiem 16:14 dla GKS-u.

Jeśli zaś chodzi o ocenę drużyny, to zaznaczyć należy, że stanowią one dość dobre zespoły, szczególnie rzuca się w oczy doskonale dobrana „piątka” gimnazjalistów, zespół przewyższający silniejszego fizycznie przeciwnika swą techniką, błyskawiczną orientacją i opanowaniem piłki. Potrzeba jemu tylko systematycznego treningu i zgrania, w wyniku czego drużyna GKS stać się może w niedalekiej przyszłości poważnym zespołem.

Jeszcze tego samego roku GKS zmierzył się z żołnierzami 68 pp. Jedyną informacją z tego meczu jest fakt sędziowania spotkania przez profesora Leona Charońskiego.

W październiku 1930 w turnieju z okazji Święta Sportu Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego bierze udział już pięć wrzesińskich zespołów. Sądząc z wyniku podanego w punktach (42:4), Drużyna Harcerska Gimnazjum zdeklasowała rywali. O dominacji szkoły przy Witkowskiej świadczy druga lokata Hufca Gimnazjalnego. Trzecie miejsce zajął Związek Strzelecki, czwarte Sokół, a piąte było SMP.

Rok później tytuł mistrza powiatu zdobyła ledwie co powstała Victoria. W czerwcu 1931 biało-zieloni uczestniczyli w zawodach eliminacyjnych w Miejskim Ośrodku Wychowania Fizycznego w Poznaniu, gdzie walczyli o prawo gry w ogólnopolskich zawodach w Spale. Pokonali 56 pp. 18:4 i SMP Buk 24:2. Na wrzesińskim podwórku dominowali również w 1932.

Nie próżnował GKS, który w grudniu zremisował w Gnieźnie z tamtejszym mistrzem miasta GKS 10:10, a w kwietniu 1933 wyjechał do Poznania na turniej o Puchar Gąsiorowskiego, organizowany przez Akademicki Związek Sportowy. W drużynie GKS w tym czasie grali: Aleksander Łukomski, Rajmund Rey-

zner, Tadeusz Garbacki, Władysław Makowski, Franciszek Robakowski, Edmund Mojecki i Zygmunt Chudziak.

We wrześniu doszło do pojedynku między dwoma najsilniejszymi klubami. GKS wygrał z Victorią 29:13 (19:7), która do meczu wystawiła: Edwarda Budzyńskiego, Feliksa Janickiego (najlepsi w zespole), Antoniego Nowaka, Władysława Jaskólskiego i Stefana Stachowiaka. W następnych latach zespół uzupełniali: Pranke, Władysław Makowski, Józef Janicki i Antoni Pietrzak.

Dosyć niespodziewanie w 1935 korona mistrza Wrześni dostała się w ręce Wojskowego Klubu Sportowego 68 pp.

W marcu 1936 GKS rozgromił ZS Strzelec 49:14 (21:8), a wyróżniającymi się zawodnikami wśród zwycięzców byli: Aleksander Wachel (23 pkt), Stanisław Jankowski (12) i Janusz Łosiński (8). W Strzelcu rzutami z dystansu imponował Gaublitz.

Do mistrzostw Wrześni tego roku przystąpiło sześć zespołów. Do finału dotarły ekipy WKS i GKS. Wojskowi nie obronili tytułu. Gimnazjaliści rozpoczęli serial mistrzowski zakończony w 1938. Organizowano także zimowe mistrzostwa miasta. O pierwszych takich z udziałem siedmiu ekip dowiadujemy się w marcu 1938.

Ostatni turniej przedwojenny odbył się 18 czerwca 1939 z okazji Powiatowego Święta Sprawności Fizycznej. Triumfowało Kolejowe Przysposobienie Wojskowe (jeszcze dwa miesiące wcześniej Victoria), pokonując w finale GKS. Kolejne miejsca zajmowały: KPW II, Publiczna Szkoła Zawodowa i Września III.

Ligowy basket

Po II wojnie światowej zmieniła się tendencja we wrzesińskim sporcie. Kibiców, ale też zawodników, nie pasjonowały już derbowe pojedynki. Koszykówka weszła do rozgrywek związkowych. Pod koniec lat czterdziestych Victoria, oparta głównie na absolwentach gimnazjum, lidera przedwojennego basketu, grała w klasie B, a w 1948 wywalczyła awans do klasy A. Najczęściej w protokołach meczowych widniały nazwiska: Eugeniusza Ciszaka, Władysława Jarząbka, Janusza Kamińskiego, Władysława Niewiadomskiego, Wacława Robaszkiewicza, Stanisława Sierszuły, Jerzego Wróblewskiego, Eugeniusza Ziętka oraz Tadeusza Krzywdzińskiego, grającego trenera Victorii. Kierownikiem sekcji i to niezwykle wytrwałym, bo piastującym to niewdzięczne stanowisko przez blisko dwadzieścia lat, był Krzysztof Rewers. Przez kolejne lata zespół, już pod szyldem

Koszykarze Sokola z połowy lat 30. XX w. Stoją od lewej: Zygmunt Jaskulski, Kazimierz Mularczyk, Jan Nowak. Klęczą od lewej: Jan Jaskulski, Marian Nowak

Spójni, balansował między klasami A i B; spadki przeplatał awansami. Mecze rozgrywał w sali przy Witkowskiej, jedynym krytym obiekcie w mieście, oraz na świeżym powietrzu, co nie było czymś odosobnionym w ówczesnym баскетcie. Kibice mogli przyglądać się poczynaniom koszykarzy na gimnazjalnym boisku i tym usytuowanym w Parku Hrabiny. Do zaprawionej w bojach drużyny na początku lat pięćdziesiątych doszli: Józef Gregorowicz, Jerzy Klijewski i Tadeusz Kubiak.

W 1955 w klasie B grała Sparta – kolejne stadium Victorii. Najskuteczniejszymi zawodnikami zespołu byli wówczas: Ryszard Kostrzewski, jeden z najwszechstronniejszych sportowców w historii wrzesińskiego sportu, i Jacek Monarszyński. Rok później za piłką nadal biegali: Janusz Kamiński, Jerzy Wróblewski i Eugeniusz Ziętek. Na przestrzeni kilku lat dołączali do zespołu: Marek Dopierała, Teodor Dworecki, Jan Jedwabski, Jerzy Kaczmarek, Zbigniew Kamiński, Henryk Lisowski, Jerzy Miedziejko, Bogdan Robaszkiewicz, Roman Tutak, Andrzej Wróblewski oraz Feliks Michalak, grający trener drużyny. W 1956 Michalaka na stanowisku szkoleniowca zastąpił Jerzy Szymczak, któremu pomagał swoim olbrzymim doświadczeniem Janusz Patrzykont. Konsultant był zawodnikiem pierwszej piątki reprezentacji Polski, która na Igrzyskach Olimpijskich w Berlinie (1936) zajęła czwarte miejsce.

Od sezonu 1957/1958 na parkietach prezentowali się Zjednoczeni, ostatnie już wcielenie Victorii. Sekcja była bliska awan-

su do klasy A. Zdecydowanie najskuteczniejszymi strzelcami drużyny byli Roman Tutak (średnia 20,5 pkt na mecz) oraz Jerzy Kaczmarek (18,9). Awans przyszedł po roku. Jak zwykle w takich przypadkach, ambicje zaczęły odgrywać sporą rolę. Na tyle dużą, że klub sięgnął głęboko do kasy i zatrudnił w roli szkoleniowca Włodzimierza Pudelewicza, ciągle czołowego zawodnika Lecha Poznań.

Pudelewicz prowadził Zjednoczonych do 1965. W tym czasie zespół grał w klasie A i tylko dwa sezony (1962/1963 i 1963/1964) spędził w rozgrywkach niższego szczebla. Drużynę przejął Bogdan Krasoń i miał do dyspozycji – obok Tutaka, Dopierały, Jedwabskiego, Lisowskiego i Wróblewskiego – nową gwardię: Henryka Grępkę, Jacka Monarszyńskiego (także bramkarza Zjednoczonych), Kazimierza Ostacha, Gerarda Schneidera i Aleksandra Walickiego. Zaraz potem dołączyła koszykarska młodzież: Ryszard Kurzawski, Roman Fogel, Ryszard Pacyński, Zbigniew Przybylski, Henryk Warsiński, Zbigniew Obst, Włodzimierz Sull, Maciej Mocek. W 1969 awans do ligi wojewódzkiej stał się faktem. Z funkcji trenera zrezygnował Bogdan Krasoń, a jego miejsce na dziesięć kolejnych lat zajął Roman Tutak. W sezonie 1972/1973 wrzesnianie, grając z takimi potentatami, jak rezerwy pierwszoligowych drużyn Lecha i AZS oraz Obrą Kościan, Wartą Międzychód i Polonią Leszno, zajęli czwarte miejsce. Najlepszymi strzelcami byli: Zbigniew Kozłowski, Ryszard Kurzawski i Roman Tutak,

Koszykarze LO po zwycięskim turnieju w Gnieźnie (1948). Stoją od lewej: Władysław Jarząbek, Jerzy Wróblewski, Jerzy Klijewski, Eugeniusz Ziętek, Janusz Kamiński, kłęczący Józef Jarząbek

zdobywający w każdym sezonie średnią powyżej 15 punktów na mecz.

Od 1975 zespół grał w klasie A, co było efektem reorganizacji rozgrywek. Przez cztery lata plasował się w środkowych rejonach tabeli, mimo że na treningach zjawiało się niewielu koszykarzy. W ostatnich latach Zjednoczonych na parkiecie pojawili się jeszcze: Wiesław Knobloch, Roman Kopiński, Krzysztof Kubiak, Leszek Nowacki, Zbigniew Ogradowicz, Jerzy Szamałek, Andrzej Szelałowicz i Zbigniew Wróblewski. Ciągłe grał Roman Tutak, który bogatą karierę oficjalnie zakończył w 1985.

W 1979 w miejsce Zjednoczonych pojawiła się Victoria. Sekcja jednak notowała zapaść i dopiero w 1982 próby reanimacji koszykówki podjął się Stefan Tomczak, piastując tradycyjną w klubie funkcję grającego trenera. Zabieg powiódł się. Po roku sekcja awansowała do III ligi. Obok Tomczaka i ciągle grających Kopińskiego, Kozłowskiego i Szamałka, o sile zespołu decydowali: Przemysław Dworecki, Marek Frąszczak, Robert Jackowski, Marek Jakubowski, Piotr i Roman Kasprzewiczowie, Zbigniew Przytarski oraz Mariusz Sznek.

W 1986 na okres pięciu lat funkcję trenera drużyny seniorów przejął Ryszard Kurzawski. Nastąpiła wówczas pokoleniowa zmiana. Na parkiecie popisywali się: Przemysław Fic, Sławomir Helak, Piotr Pietrzak, Zbigniew Rakowski, Tomasz Rzymyszkiewicz, Rafał Strzyżewski, Maciej Szelałowicz, Dariusz Szykowny, Maciej Tomaszewski i Artur Wysocki.

W sezonie 1990/1991 zespół zajął ósme, ostatnie miejsce w lidze międzywojewódzkiej. Od nowych rozgrywek drużynę przejął na półtora roku Jarosław Graczyk. Do zespołu dołączyli między innymi: Bolesław Gąsiorek, Tomasz Kasprzyk, Maciej Pudłowski, Krzysztof Szuba i Piotr Wysocki.

Sezon 1992/1993 był najlepszym, ale też ostatnim w historii sekcji koszykówki Victorii. Zawodnicy już pod wodzą Jerzego Szamałka zajęli 3. miejsce w III lidze i kilka tygodni po zakończeniu rozgrywek, w czasie zwycięskiego towarzyskiego turnieju w Garbsen (Niemcy), dowiedzieli się, że zarząd klubu postanowił rozwiązać sekcję. Wrzesnia pozostała bez seniorskiej koszykówki. Działacze nie dopuścili jednak do obumarcia dyscypliny. Trzyosobowy zarząd nowo powstałego Wrzesińskiego Klubu Sportowego (przewodniczący Zbigniew Przytarski, sekretarz Leszek Karwasiński i skarbnik Jarosław Orłowski) zarejestrował klub i od jesieni 1993 zgłosił do rozgrywek III ligi. W sezonie 1994/1995 WKK zajął pierwsze miejsce w lidze międzywojewódzkiej i wywalczył prawo gry w barażach o II ligę. Turniej, którego stawką był awans, został rozegrany we Wrześni. WKK przegrał jednak wszystkie trzy mecze: z MOS MKS Pruszków 71:88, z Czarnymi Słupsk 54:60 i z Big Star Kalisz 63:75. Poprzedni skład wzmocnili: Górski, Tomasz Jasiński, Knopp, Marcin Miczuga i Jacek Panster. Po roku dołączy-

li: Marek Dembiński, Cezary Kurzawski, Łukasz Olejnik oraz Krzysztof Pecyna, a po kolejnym Rafał Cierpiszewski i Mariusz Solecki. Najlepiej zapowiadający się Łukasz Olejnik w sezonie 1997/1998 grał w II-ligowej Albie Chorzów. Na chwilę wrócił do Wrześni, by później walczyć w I-ligowym Zastalu Zielona Góra, a pod koniec pierwszej dekady XXI wieku grać w Kaliszu.

Sezon 1998/1999

runda zasadnicza

1. Sokół Christianapol	14	26	1101:886
2. Chemik Gorzów Wlkp.	14	24	1030:858
3. WKK Massive Września	14	23	1071:981
4. AZS Politechnika Koszalin	14	23	1042:981
5. Sport Poznań	14	20	945:972
6. Orzeł Białogard	14	19	1152:1163
7. Komfort Stargard Szcz.	14	18	941:1003
8. MOS Nowy Tomyśl	14	14	1025:1460

Play-off, I runda

WKK – Orzeł Białogard 2:0 (77:60, 83:66)

Play-off, II runda

WKK – Komfort Stargard Szcz. 1:2 (72:79, 66:48, 55:64)

Play-off, o 3. miejsce

WKK – AZS Politechnika Koszalin 70:64

Komfort wycofał się z rozgrywek play-off i jego miejsce zajął WKK

WKK potrafił po raz drugi zakwalifikować się do baraży o II ligę. W kwietniu 1999 w Olsztynie wygrał z Marine Agropol Gdańsk 75:66, ale porażki z Budowlanymi Olsztyn 75:87 i MKS Zgierz 83:94 pozwoliły zająć trzecie miejsce – pierwsze niepremiowane awansem. Inna sprawa, co otwarcie przyznawali działacze WKK, a co pokazała najbliższa przyszłość, klubu nie byłoby stać na udźwignięcie ciężaru finansowego rozgrywek na tak wysokim poziomie.

Bardzo dobrze prowadzona praca szkoleniowa z młodzieżą powodowała, że do zespołu co roku trafiała nowa grupa zawodników. W ostatnich sezonach końca XX wieku grali także: Michał Antkowiak, Krzysztof Dembiński, Daniel Kwapich, Maciej Napierała, Marcin Piechowiak, Tomasz Szelałowicz, Dawid Witos i Michał Zimny. Okazji zagrania w zespole seniorów nie miał Łukasz Koszarek. Zawodnik MKS Września w 1999 został uczniem i koszykarzem Szkoły Mistrzostwa Sportowego w Warce, robiąc w ciągu zaledwie kilku lat wielką karierę. Po maturze (2003) przeniósł się do pobliskiej Polonii Warszawa, z którą stawał na podium ekstraklasy. Później były także zespoły ścisłej krajowej czołówki: Turów Zgorzelec (2006/2007) i Anwil Włocławek (2007-2009). W 2009 wrześnianin przeniósł się do ligi włoskiej, gdzie z Pepsi Casertą wywalczył trzecie miejsce. W 2011 wrócił do kraju i zasilł ekstraklasowego Trefla Sopot.

Przez cały czas, od 2003, grał w reprezentacji Polski na pozycji rozgrywającego. Do końca 2011 rozegrał łącznie 92 mecze w biało-czerwonych barwach. Uczestniczył w trzech mistrzostwach Europy. W 2007 w Hiszpanii został rekordzistą asyst (11 w meczu z Włochami). W 2004 Wrześnię opuścił pilanin Dawid Witos, który przez Zastal Zielona Góra trafił do ekstraklasowych Kotwicy Kołobrzeg i AZS Koszalin. Zagrał też kilka spotkań w reprezentacji Polski seniorów.

W kolejnych sezonach WKK prowadzony przez duet trenerski Kurzawski – Szamałek plasował się w środku lub w dolnych rejonach tabeli III ligi. W sezonie 1999/2000 w lidze okręgowej seniorów grała koszykarska młodzież w barwach MKS Września. W tym samym sezonie WKK uplasował się na piątym miejscu. Rok później była to już szósta lokata.

III liga 2000/2001

1. Polonia Leszno	16	31	1475:1200
2. BT Opalenica	16	29	1506:1252
3. Obra Kościan	16	26	1325:1201
4. Rawia Rawicz	16	26	1318:1341
5. Tarnovia Tarnowo P.	16	24	1232:1272
6. WKK Września	16	23	1388:1412
7. OSiR Pleszew	16	21	1300:1403
8. Sokół Międzychód	16	19	1289:1411
9. Grom Słupca	16	17	1147:1488

Po sezonie 2001/2002 obaj trenerzy zrezygnowali z prowadzenia zespołu seniorów, koncentrując się na grupach młodzieżowych. Drużynie seniorów groziło rozwiązanie, ale ostatecznie przejął ją Robert Jackowski. Nie na długo. Ostatnie dwa lata istnienia sekcji były pasmem niekończących się porażek. WKK przegrał wszystkie mecze ligowe do wiosny 2004. Spaść z III ligi nie mógł, bo nie było rozgrywek niższego szczebla. Klub nie rozliczył się z dotacji za rok 2003 i w 2004 wrzesińska gmina nie ujęła go w gronie stowarzyszeń, które dostały dofinansowanie.

Ostatni prezes klubu Marian Jackowski wskutek problemów finansowych był zmuszony zawiesić jego działalność w 2004. Do końca 2011 funkcjonowały we Wrześni tylko grupy młodzieżowe i to wcale nie najstarszych roczników, a na dodatek w barwach Międzyszkolnego Klubu Sportowego. Z MKS wyszedł kolejny pierwszoligowy koszykarz – w barwach Pyry Poznań grał Sebastian Maćkowiak.

Kobiety w cieniu mężczyzn

Kobietom piłka koszykowa przez długi czas nie przypadła do gustu. Pierwsza i ostatnia informacja z okresu międzywojennego pochodzi z 15 czerwca 1930. Tego dnia w czasie święta sportowego w Szkole Wydziałowej Żeńskiej rozegrano mecz piłki koszykowej między uczennicami klasy V i VI. Sędziowała nauczycielka Laskowska.

Koszykarze Zjednoczonych (1974).
Stoją od lewej: Roman Tutak, Ryszard Kurzawski, Henryk Warsiński, Zbigniew Kozłowski, Adam Kozłowski, Zbigniew Przybylski, Aleksander Walicki.
W przysiadzie od lewej: Krzysztof Kubiak, Jerzy Szamałek, Wiesław Knobloch, Stefan Tomczak

Po wojnie kobiety basket zaistniał we Wrześni za sprawą dziewczyn Sparty. Klub w 1955 wziął udział w rozgrywkach ledwie co utworzonej klasy B. Wrzesińskie koszykarki rywalizowały z trzema klubami poznańskimi (Stalą, AZS i Gwardią) oraz ze Startem Piła. W sezonie 1956 Sparta grała już w klasie A. Po powołaniu w 1957 do życia Zjednoczonych sekcja nowego klubu grała w klasie B. Tak było do 1961, kiedy została rozwiązana. Inicjatorką powołania drużyny piłki koszykowej i pierwszą trenerką była Aleksandra Karolak-Chwastek, w latach 1953-1957 nauczycielka wychowania fizycznego w liceum przy Witkowskiej. Później szkoleniem zajął się trener męskiego zespołu Olimpii Poznań B. Gałka. Zespół nie odnosił szczególnych osiągnięć, a grały w nim między innymi: Alicja Grześkowiak, Halina Miętus i Danuta Stachowiak, córka znanego działacza Stefana Stachowiaka.

Po 1961 Września nie miała już zespołu senierek. W latach siedemdziesiątych najpierw Zjednoczeni, a później MKS Września posiadały drużyny w lidze junierek. Szkoleniem dziewczyn z sukcesami parą się Włodzimierz Sull. Spod jego ręki wyszła Ewa Frąszczak, która w latach osiemdziesiątych z powodzeniem grała w ekstraklasie.

6. Hokej na lodzie

Pierwsze ślizgawki

Pierwszy raz wrzesińska prasa zauważyła hokeistów zimą 1934. 4 lutego tego roku w Jarocinie miejscowy GKS podjął w czasie Święta Lodowego GKS Września. Mecz rozegrano przy sztucznym świetle, co w tamtych czasach był wydarzeniem bez precedensu. Pojedynek zakończył się remisem 1:1. Poznaliśmy też nazwiska pierwszych wrzesińskich hokeistów. Naszych barw bronili: Andrzej Mazur w bramce, Józef Drzewiecki i Aleksander Łukomski w obronie oraz Władysław Makowski, Jasiński i Mieczysław Walczak w ataku. Na zmiany wchodził Witold Wojciechowski.

Prawdopodobnie, że uczniowie z Witkowskiej rozgrywali wiele meczów, ale kolejna informacja w „Orędowniku Wrzesińskim” ukazała się dopiero rok później. Gazeta, zapowiadając turniej z udziałem GKS Września, GKS Pleszew oraz AKW Poznań, pisała o pierwszych takich zawodach w naszym mieście.

10 lutego 1935 na lodowisku miejskim przy wieży ciśnien rozegrano mecz między mistrzem szkół Bydgoszczy Seminaryjnym Klubem Sportowym Samara a GKS Września. Pierwszy raz sprzedawano bilety. Za miejsca stojące trzeba było zapłacić 20 lub 50 gr, a za siedzące 1 zł. Kibice do 10 lat mieli wstęp wolny. Wbrew temu, co można znaleźć w publikacji na temat hokeja, „OW” obszernie relacjonowała to spotkanie:

W I tercji wrześnianie mieli dwie kapitalne okazje do zdobycia bramki. W drugiej w zamieszaniu podbramkowym tracą pierwszego gola, a zaraz po tym, zmieniając zawodników w nieodpowiednim momencie, goście zdobywają drugą bramkę. Nie pomogła desperacka interwencja świetnie spisującego się w bramce Mazura.

Wrześnianie przegrali mecz 0:2, tracąc obie bramki w drugiej tercji. Spotkanie obserwoowało 1000 widzów, a sędziował Robert Krupa. W meczu nie mogli zagrać Władysław Makowski i Aleksander Łukomski, którzy pół roku wcześniej zdali maturę. Skład uzupełnili: Lieske, Pawlak, Szymański, Ludwik Szymczak i Mieczysław Walczak.

GKS do wybuchu wojny organizował mecze i turnieje. Chętnie też brał udział w imprezach rozgrywanych poza Wrześnią. W latach 1936 i 1937 zdobył tytuł wicemistrza szkół kuratorium poznańskiego. W tym okresie klub reprezentowali także: Janusz Łosiński, Alfons Morcinek (bramkarz), Zygmunt Owczarzak i Świdzki. Jedynym szkoleniowcem był Robert Krupa, nauczyciel wychowania fizycznego.

Przez długi czas GKS był jedyną drużyną we Wrześni, ale nie brał udziału w rozgrywkach związkowych. Na przeszkodzie stał statut. GKS był organizacją jedynie szkolną z zarządem uczniowskim, toteż nie miał osobowości prawnej. Sytuację miał naprawić GKS Unitas, nowy klub skupiający uczniów, absolwentów i sympatyków Gimnazjum. Niestety, do wybuchu wojny Unitas nie zdążył zgłosić sekcji do rozgrywek. W 1939 „OW” nie dostrzegła już GKS, co może świadczyć, że zespół pod tą nazwą nie występował. Wszystkie informacje dotyczą Unitas. W styczniu dochodzi do wewnętrznego pojedynku Unitas I – Unitas II. Zmierzyli się w nim starzy zawodnicy z uczniami Gimnazjum. Mecz zakończył się remisem 6:6. Trzy dni później Unitas rozegrał turniej w Gnieźnie, w którym pokonał KSGG 5:0 i KPW I Gniezno 1:0. W bramce wrzesińskiej stał Teodor Drapikowski, obronę stanowili Łukasz Najrzał i Józef Gregorowicz, a atak: Sołtysiak, Florian Najrzał, Jan Turek i Śmidowicz.

W czasie wojny młodzież ślizgała się, a nawet próbowała grać w hokeja na Abstrajku, stawku przy moście na Opieszynie. Mimo zakazu udało się nawet zakontraktować mecz z niemiecką młodzieżą. Po pojedynku wrześnianie musieli salwować się ucieczką, poszczuci przez pokonanych psami...

Dualizm na lodzie

Tradycja hokeja tak dalece zakorzeniła się we Wrześni, że we wznowionej w 1946 lidze wojewódzkiej nie mogło zabraknąć Victorii. W ramach rozgrywek rywalizowała ona z Astrą Krotoszyn, Stellą Gniezno i trzema klubami poznańskimi: AZS, Wartą i Ogniwem. Klub z powodzeniem reprezentowali: Józef Gregorowicz, Florian Najrzał, Tadeusz Krzywdziński, Marian Szcze-

paniak, Wiesław Niewiadomski, Zbigniew Borowiński, Marian Bromberek, Stanisław Sierszuła (bramkarz), Lech Szablikowski i Witold Śliwiński. Biało-zieloni grali przez trzy sezony, a po likwidacji klubu hokeiści przenieśli się do Unii Września. Pod koniec 1950 utworzono przy Spójni sekcję, która przejęła hokeistów byłej Victorii. W 1952 Tonsil zakupił dla Stali stroje hokejowe. W sprawozdaniu z działalności klub chwalił się, że w tym roku rozegrał trzy mecze, z których dwa wygrał. Trenerem został Stefan Kaczmarek, a w skład drużyny wchodził między innymi Wojciech Bagrowski, Zbigniew Sypniewski i Armański. W styczniu następnego roku Stal zgłosiła sekcję do rozgrywek. Od 1953 Wrześnię w lidze reprezentowały dwie ekipy. Spójnia zajęła drugie miejsce, Stal była trzecia. Taka sytuacja trwała przez dwa sezony. Od 1955 Spójnię, w składzie z Marianem Szczepaniakiem, Zbigniewem Banaszakiem i Ryszardem Kostrzewskim, zastąpiła Sparta Września, a do rozgrywek klasy A dołączył trzeci nasz klub – Zryw, skupiający w swych szeregach młodzież szkolną. Rok wcześniej właśnie ten zespół prowadzony przez Tadeusza Krzywdzińskiego wywalczył złoty medal w mistrzostwach Polski drużyn szkolnych, pokonując Kraków 5:0, Bydgoszcz 7:3 i w finale gospodarzy Stalinogród (obecnie Katowice) 6:2.

Hokeiści zmieniali barwy w obrębie wrzesińskich klubów i czasami trudno było się zorientować, kto aktualnie gra w Stali czy Zrywie, a kto w Spójni. W protokoły meczowe obok wyżej wy-

mienionych wpisywali się także: bramkarz Zbigniew Kamiński oraz Marian Łaniecki, Czesław Dzieciuchowicz, Stefan Kaczmarek, Tarasek i Edward Rybczyński.

Sytuacja wykrystalizowała się w 1957, kiedy doszło do zjednoczenia Sparty i Stali. Na lodowym placu boju zostali Zjednoczeni. Przez trzy sezony sekcja grała w lidze wojewódzkiej. W 1958 miała nawet szansę awansować do II ligi państwowej, ale w turnieju barażowym zajęła drugie miejsce za zwycięzcą ligi warszawskiej, a przed mistrzami ligi łódzkiej i olsztyńskiej. Nadal w rozgrywkach mieliśmy więcej niż jednego reprezentanta. Międzyszkolny Klub Sportowy nie był jednak wymagającym rywalem. W znanym nam z wyniku meczu derbowym z 1959 Zjednoczeni wygrali 8:0 po bramkach Tadeusza Fenglera (4), Zbigniewa Sypniewskiego, Zbigniewa Banaszaka, Edwarda Rybczyńskiego i Brunona Nowaczyka.

Po zwycięstwie w mistrzostwach okręgu (północno-zachodnia Polska) w 1960 klub ponownie mógł pukać do II ligi. Z powodu kłopotów finansowych zrezygnował jednak z udziału w łódzkim turnieju kwalifikacyjnym. Rok później Zjednoczeni znów sięgnęli po mistrzostwo ligi. W decydujących meczach pokonali SKT Szczecin 8:6 i 12:5. Łupem bramkowym podzielili się: Ryszard Kostrzewski (8), Roman Staniszewski (3), Tadeusz Fengler (2), Czesław Dzieciuchowicz (2), Edward Rybczyński (2), Stanisław Pawłowski (2) i Zbigniew Sypniewski. Na szczególne wyróżnienie obok strzelca największej liczby goli za-

Hokeiści Zrywu w latach 50. XX w.

służył Tadeusz Witczak. Obok wymienionych w sezonie tego roku grali jeszcze: Zbigniew Banaszak, Brunon Nowaczyk, Zbigniew Kamiński, Tadeusz Kizierowski, Władysław Misiorny, Marian Szczepaniak, Stanisław Konieczny, Kazimierz Kosiński i Jan Graczyk. Sekcja wywalczyła sobie prawo gry w barażach o II ligę, ale skończyło się tylko na trzecim miejscu.

W 1960 rozpoczęto budowę betonowej płyty pod lodowisko na stadionie miejskim.

W kolejnych sezonach wrześnianie byli w czołówce ligi międzyokręgowej, ale szansy walki w barażach o awans nie otrzymali. Do drużyny dołączyli: Kazimierz Szczepaniak, Stanisław Chromiński i Kazimierz Mąkowski. Powodem niezadowolających pozycji miał być zbyt duży udział w drużynie zawodników łączących obowiązki hokeisty i piłkarza nożnego. Zarząd klubu w 1962 polecił zaprzestanie takich praktyk i opowiedzenie się za jedną dyscypliną. Nie zapobiegło to zawieszeniu sekcji. Powodem decyzji z 1963 były kłopoty finansowe i niesprzyjająca pogoda, która nie pozwalała na właściwe przygotowania do sezonu.

Grała za to młodzież w barwach MKS, która potrafiła pokonać rówieśników z Pomorzana Toruń 9:2. Cztery gole w tym spotkaniu zdobył Szwarz, trzy trafienia zanotował Roman Jakóbczak.

Piękne ostatki

Do reaktywacji sekcji Zjednoczonych doszło w 1967. Zapewne miało to związek z daleko zaawansowanymi planami rozbudowy bazy. „Gazeta Poznańska” z 2 listopada tego roku pisała: „Rozpoczęto budowę ośrodka sportu naprzeciwko Meramontu, który będzie miał: tor gokartowy, boisko piłkarskie, lodowisko, basen pływacki i korty. Budowa potrwa 6-8 lat”. Czas pokazał, że przeliczono się z siłami. Oczywiście nie miały szans na realizację fantastyczne plany budowania sztucznego lodowiska wraz z basenem na stadionie miejskim. Taką informację przekazał Powiatowej Komisji Kultury Fizycznej w 1972 jej szef Roman Łapawiec,

Wróćmy jednak do 1967. Do klubu powrócili szukający szczęścia w innych zespołach Kazimierz Mąkowski, Zbigniew Sypniewski i Kazimierz Kosiński. Z MKS do Zjednoczonych przeszli: Janusz Mąkowski, Wojciech Goclik i Wojciech Przybylski. Wrzesiński klub zasilili też: Józef Skonieczny z Pomorzana Toruń, Marian Niewiada z Cybiny Poznań i Kazimierz Wojciechowski z Dolska. Zespół poprowadził Stanisław Konieczny, który przerwę w funkcjonowaniu sekcji wykorzystał na zdobycie uprawnień trenerskich. Kierownikiem sekcji został Zbigniew Kamiński.

W 1969 Zjednoczeni, po zwycięstwie w lidze makroregionalnej, po raz czwarty w swojej historii stanęli przed szansą

awansu do II ligi. Rywalami w barażach były: Okęcie Warszawa, Orzeł Baniocha, Stilon Gorzów i Cybina Poznań. I tym razem nie udało się zrealizować ambitnych planów.

Do drużyny dołączyli z Polonii Bydgoszcz Andrzej Szymański i Waldemar Thamm. Ten drugi transfer był efektem starań wrzesińskiego działacza Czesława Thamma, brata hokeisty. W 1971 przybyły kolejne wzmocnienia, tym razem z Pomorzana Toruń: Ryszard Piasecki, Jan Wieczerek i były kapitan reprezentacji Polski Andrzej Żurawski, uczestnik IO w 1964. Zjednoczeni piąty raz przystąpili do barażu o II ligę. Tym razem z powodzeniem. Wrześnianie pokonali 12:4 Bzurę Chodaków, zremisowali z Polonią Bytom 5:5 i w marcu 1972 mogli świętować wielki sukces. Bramki dla Zjednoczonych w tym trójmeczu zdobywali: Andrzej Żurawski (3), Kazimierz Mąkowski (3), Wojciech Przybylski (2), Józef Skonieczny (2), Jan Wieczerek (2), Ryszard Piasecki (2) oraz Janusz Mąkowski i Kazimierz Wojciechowski.

Od nowego, już drugoligowego sezonu grono zawodników uzupełnili: Stanisław Jagodziński i Wojciech Bagrowski (bramkarze), Paweł Maciejak, Stanisław Olejniczak, Andrzej Guzikowski, Lech Lipiński, Ryszard Olejniczak, Marek Orłowski, Leonard Kozielski, L. Rausch, Włodzimierz Brendel, Zbigniew Stefański i Andrzej Kłoczek.

Pierwszy historyczny punkt Zjednoczeni zdobyli w listopadzie 1972, remisując 3:3 z Unią Oświęcim, późniejszym wielokrotnym mistrzem Polski. Pierwsze zwycięstwo 5:4 podopieczni trenera Stanisława Koniecznego odnieśli też nad nie byle kim, bo Polonią Bytom. W sezonie drużyna zdobyła 23 punkty, co pozwoliło na zajęcie zaledwie przedostatniego, dziewiątego miejsca.

II liga – sezon 1972/1973

1. Zagłębie Sosnowiec	36	63	208:75
2. Unia Oświęcim	36	57	194:84
3. Stocznowiec Gdańsk	36	44	152:125
4. Cracovia Kraków	36	37	140:131
5. Stal Sanok	36	34	130:162
6. Odra Opole	36	28	125:129
7. Dolmel Wrocław	36	28	126:147
8. Włókniarz Zgierz	36	24	111:176
9. Zjednoczeni Września	36	23	116:211
10. Polonia Bytom	36	17	100:177

Przed ostatnią kolejką drużyna zajmowała jeszcze bezpieczną ósmą lokatę, ale niespodziewane zwycięstwo Włókniarza Zgierz nad Cracovią zepchnęło naszą drużynę do strefy spadkowej. Zespół uratował swój byt, bo decyzją PZHL zostały od sezonu 1973/1974 utworzone dwie grupy II ligi.

Aktywność Zjednoczonych nie ograniczała się jedynie do meczów II ligi. Wrześnianie z okazji różnych turniejów mierzyli się też z pierwszoligowcami.

Do drugiego i, jak się później okazało, ostatniego sezonu Zjednoczeni przystąpili w niezmiennym składzie. Paradoksalnie drużyna uniknęła spadku. Zdobyła 11 punktów. W rundzie rewanżowej wygrała dwukrotnie ze Zniczem Pruszków (9:3 i 10:8) i wyprzedziła konkurenta do spadku o 5 oczek.

Do sezonu 1974/1975 Zjednoczeni już nie przystąpili. Oddali dwa pierwsze mecze walkowerem i zarząd klubu wycofał sekcję z ligi. Część zawodników, spodziewając się takiego stanu rzeczy, już wcześniej poszukała sobie nowych pracodawców. Sprzęt hokejowy został sprzedany Śląskowi Wrocław.

Powód likwidacji hokeja we Wrześni był jeden: brak sztucznego lodowiska. Sekcja była praktycznie pozamiejscowa i odezwana od szerszych mas kibiców. A że fani hokeja potrafili dopingować swoich idoli, pokazały te nieliczne turnieje i mecze, które udało się zorganizować zimą we Wrześni. Treningi i ligowe mecze trzeba było odbywać na Bogdancie w Poznaniu, a to generowało koszty. W końcu pękła mydlana bańka. Szkoda, bo narybek juniorski rodem z MKS zapowiadał się całkiem, całkiem. Duże nadzieje wiązano z Bogdanem Olejniczakiem. W reprezentacji województwa na Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży grali: Jarosław Graczyk, Waldemar Śliwczyński, Waldemar Zieliński (bramkarz), Marian Haenel, Robert Nowaczyk

i Zdzisław Michalski. Drużyna ta w Opolu w 1974 zdobyła brązowe medale. W tym samym roku zniknęła też sekcja MKS. Września została bez hokeja, jeszcze rok wcześniej sztandarowej dyscypliny miasta.

II liga, grupa północna – sezon 1973/1974

1. Legia Warszawa	28	51	270:95
2. Stoczniowiec Gdańsk	28	43	235:72
3. Dolmel Wrocław	28	40	190:135
4. Boruta Zgierz	28	28	139:137
5. Włókniarz Zgierz	28	28	172:159
6. Stilon Gorzów	28	17	112:188
7. Zjednoczeni Września	28	11	95:249
8. Znicz Pruszków	28	6	90:288

Ślady dawnej świetności przypominało jeszcze przez kilkanaście lat lodowisko na stadionie miejskim przy Kosynierów. Później i je zaorano. Zniknęło także to MKS przy Wojska Polskiego. Gdy sztuczne lodowisko powstało w końcu we Wrześni, odezwali się dawni zawodnicy. Tafla była miniaturowa, małe były też ambicje. Wrzesińskie Towarzystwo Hokejowe, bo taką nazwę przybrała sekcja stworzona przez Andrzeja Jędrzejewskiego i Wojciecha Przybylskiego w 2006, uczestniczyło w poznańskiej lidze rekreacyjnej i organizowało turnieje. Rok wcześniej w I Turnieju Malta Cup 2005 wystartowały dwie wrzesińskie

Zjednoczeni Września w latach 70. XX w.

drużyny: Victoria i Duo-Med, zajmując 2. i 3. miejsca. Pod koniec tego roku grał zespół Zjednoczeni/Krispol. W lutym 2006 rozegrano turniej dla młodzieży. Zwyciężyła drużyna LO Team. Od 2009, gdy lodowisko zyskało hokejowe bandy, ożywiło się szkolenie młodzieży, którego podjęli się Eugeniusz Nawrocki i Zdzisław Michalski. Wszystko jednak na skalę, na jaką pozwalały rozmiary lodowiska i skromne fundusze.

W październiku 2011 Wrzeńskie Towarzystwo Hokejowe zgłosiło zespół do formowanych rozgrywek II ligi. W listopadzie WTH rozegrało inauguracyjny mecz. W zespole brakowało jednak młodzieży, a jego trzon stanowili zawodnicy w zaawansowanym jak na sportowców wieku.

7. Hokej na trawie

Od zarania w czołówce

Założycielem hokeja na trawie w Polsce był pochodzący z Wrześni Alfons Drzewiecki. To tutaj jego rodzice mieli posiadać mały sklepik. W 1921 założył pierwszą drużynę hokejową przy Łyżwiarzskim Klubie w Poznaniu, a pięć lat później brał udział w powołaniu Polskiego Związku Hokeja na Trawie.

Pierwsze mistrzostwa Wielkopolski rozegrano w 1928. We Wrześni sekcję założono przy Victorii wiosną 1937. Jesienią tego roku oficjalnie ją zarejestrowano i zgłoszono do rozgrywek o mistrzostwo Polski.

Pierwszy mecz młoda sekcja Victorii rozegrała we wrześniu w Gnieźnie. Rywalem była miejscowa Stella. Wrześnianie przegrali inauguracyjne spotkanie 0:1 po голу samobójczym. Według słów dziennikarza, zaprezentowali się bardzo dobrze, stawiając zacięty opór doświadczonemu przeciwnikom. Świetne recenzje zebrał strzegący bramki Tadeusz Kubiak.

Pierwszy raz kibice mogli zobaczyć swoich laskarzy we Wrześni 10 października 1937. W rewanżu Victoria uległa Stelli 0:3, przegrywając do przerwy jednym golem. „Orędownik Wrzeński” piórem swojego dziennikarza pisał:

Sport ten wywodzi się od Hindusów i oni też zostali mistrzami olimpijskimi w Berlinie. W Polsce jest znany od niedawna. Wielkie ośrodki, jak Warszawa, Łódź, Łwów, nie posiadają drużyny, toteż fakt ten może cieszyć tym bardziej, że Victoria od pewnego czasu wykazuje niewielką żywotność (...). Victoria zagrała ambitnie i przegrała za wysoko.

W relacji nie padło nazwisko żadnego wrzeńskiego hokeisty. Więcej informacji o meczach ligowych w 1937 „OW” już nie zamieścił. PZHT sklasyfikował Victorię w rozgrywkach o mistrzostwo Polski na dzielonym piątym-siódym miejscu, razem z Ogniskiem Siemianowice i Zuchowatymi Poznań. Mistrzostwo zdobyli Czarni Poznań, a na kolejnych pozycjach

plasowali się hokeiści WKS Poznań, Stelli Gniezno i KH Siemianowice.

1937 – wyniki mistrzostw Polski

1. KH Czarni Poznań
 2. WKS Poznań
 3. Stella Gniezno
 4. KH Siemianowice
- 5-7. Victoria Września**
- 5-7. Ognisko Siemianowice
 - 5-7. Zuchowaci Poznań

Nasi laskarze w 1937 zegrali przynajmniej dwa mecze towarzyskie i jeden pojedynek wewnątrzklubowy. 21 października zmierzyli się z Zuchowatymi Poznań, równo miesiąc później zegrali z aktualnym wicemistrzem Polski Wojskowym Klubem Sportowym Poznań. W obu przypadkach wyniku jednak nie poznaliśmy. 7 listopada, jako przedmecz spotkania piłkarskiego Oldboje – Victoria, laskarze wrzeńscy zegrali siódmkami dwie połowy po 20 minut. Poznaliśmy też nazwiska naszych hokeistów. Victorię I reprezentowali: Bogdan Wichłacz, Zenon Szymański, Mieczysław Kubiak, Stanisław Szelażewicz, Marian Sobczak, Sylwester Wojciechowski, Budzyński I. W zespole juniorów Victorii zegrali: Tadeusz Kubiak (bramkarz), Siudziński, Spisak, Eugeniusz Świdowski, Giżewski I, Giżewski II, Budzyński II (Edward).

Obok wymienionych zawodników w 1937 w barwach Victorii grał jeszcze Grajkowski, a do wybuchu II wojny światowej także Gabarecki (bramkarz), Edward Jóźwiak i Świdorski.

Hokeiści Victorii solidnie przygotowywali się do nowego sezonu roku 1938. Drużyna trenowała dwa razy w tygodniu. W środę rozpoczynała zajęcia od 17.00, w sobotę miała zapewnione boisko od 16.00. Klub cały czas zachęcał młodych sportowców innych dyscyplin, by spróbowali swoich sił z laską. Rozgrywano też mecze sparingowe. „OW” pisał:

W ramach przygotowań Victoria rozegrała mecz ze Stellą Gniezno, który o mało co nie zakończył się porażką wskutek fatalnego sędziowania. Sam mecz Victoria zagrała bardzo dobrze, choć musiała grać z trzema rezerwowymi. Najlepszym zawodnikiem był Szymański Z. na obronie. W drużynie gości wyróżniał się Hamerski, ale pod względem brutalnej gry.

24 kwietnia Victoria rozegrała mecz z WKS Poznań. Co do terminu nie ma wątpliwości – te rodzą się dopiero w odniesieniu do wyniku meczu. „OW” twierdził, że wrześnianie przegrali z wicemistrzem Polski 0:2, a dokumenty PZHT mówią o rezultacie 3:9 (1:4). Skąd ta różnica? Trudno dzisiaj dociec. Być może jedno ze źródeł pomyliło daty, możliwe też, że w tym samym terminie rozegrano dwa towarzyskie mecze.

Na początku sierpnia 1938 rozpoczęły się rozgrywki o mistrzostwo Polski w grupie poznańskiej. W pierwszej rundzie Victoria przegrała 0:2 z Czarnymi Poznań. „OW” donosił: *Ubiegłoroczni mistrzowie Polski przeważali w I połowie, zdobywając gole po strzałach Szerbarta. W II poł. inicjatywę przejęła Victoria, ale nie mogła zdobyć gola. Najlepszy w naszych barwach Szymański. W pozostałych meczach WKS Poznań pokonał Stellę Gniezno 4:1, a Warta ograła Zuchowatych 2:0.*

Po dwóch tygodniach rozegrano drugą kolejkę, w której Victoria pokonała WKS Poznań 2:1 (1:1). Bramki dla wrześnian zdobyli: M. Budzyński w 5. min oraz środkowy napastnik (nieznany z nazwiska, prawdopodobnie Budzyński I), który trafił do bramki wicemistrzów kraju w 60. min. Świetny mecz w bramce zagrał Wichłacz. W kolejnych rundach Victoria przegrała z Wartą w Poznaniu 1:4 oraz pokonała Stellę Gniezno 4:0.

O tym drugim meczu mamy więcej informacji. Trzy bramki zdobył środkowy ataku Budzyński I, a czwartą zaliczył lewoskrzydłowy Sylwester Wojciechowski. Victoria przeważała i powinna wygrać wyżej. Piękną akcją popisał się Stanisław Szelańiewicz, który minął kilku zawodników i asystował do Budzyńskiego. Ataki gości pewnie rozbijał obrońca Zenon Szymański. Gabarecki w bramce musiał interweniować tylko raz. Po meczach grupowych Victorii nie udało się zakwalifikować do fazy finałowej i została sklasyfikowana na piątym miejscu.

1938 – mistrzostwa Polski

1. WKS Poznań
2. Warta Poznań
3. KH Czarni Poznań
4. Ognisko Siemianowice
- 5-7. Stella Gniezno
- 5-7. Victoria Września**
- 5-7. Zuchowaci Poznań

W sezonie 1939 roku zespoły zostały podzielone na trzy grupy. KPW Września trafiło do grupy wielkopolskiej wraz ze Stellą i KPW Gniezno. Biorąc pod uwagę poprzednie mistrzostwa i potyczki z gnieźnieńską drużyną, były realne szanse na awans do finału, który miał być rozegrany w październiku w Siemianowicach. Pierwsze dwa mecze, bo tylko tyle rozegrali wrześnianie do wybuchu wojny, nie napawały optymizmem. Pod koniec czerwca przegrali u siebie ze Stellą 2:3, a na początku lipca zremisowali z KPW Gniezno 1:1. Przed drugą rundą czekało ich trudne zadanie, a szansa awansu do wielkiego finału, po zwycięstwie Stelli nad lokalnym rywalem, była już tylko iluzoryczna. Wybuch wojny na sześć lat wstrzymał rozgrywki. Po wyzwoleniu hokeiści na trawie pozostali w kolejarskich barwach. Kolejowy Klub Sportowy Września grał w lidze okręgowej. Rozgrywki były w stadium organizacji, walczone o tytuł

Hokeiści na trawie Kolejowego Przystosobienia Wojskowego Września (zdjęcie czerwiec – lipiec 1939) nie dokończyli rewanżowej rundy. Wybuchła wojna

mistrza Polski, ale I ligę powołano dopiero w 1950. Wrześnianie nie stronili, wzorem przedwojennych pojedynków, od meczów towarzyskich z tradycyjnie silnymi drużynami gnieźnieńskimi.

Kierownikiem sekcji i głównym animatorem przywrócenia Wrześni hokeja był Kazimierz Drzewiecki. Do wybijających się zawodników należeli: Stanisław Szelągiewicz, Władysław Wichłacz, Edward Józwiak (bramkarz), Mieczysław Budzyński, Jan Podlasz, Zygmunt Tabaka i Mieczysław Śmigórski.

KKS został rozwiązany w 1948. Jego silną sekcję bokserską przejęła Gwardia Września. O hokeistów nikt się nie upomniał.

Przeszczep się nie przyjął

W 1956 sekcję próbowano reaktywować we Wrześni przy Sparcie. Mówienie jednak, że przez osiem lat nikt we Wrześni nie chwycił za kij, byłoby mijaniem się z prawdą. Antoni Adamski, uczeń Technikum Mleczarskiego, był czołowym zawodnikiem Spójni Gniezno. W 1952 roku dostał powołanie do reprezentacji Polski i wyjechał z nią na Igrzyska Olimpijskie do Helsinek. Tam z drużyną wywalczył szóste miejsce. W koszulce z białym orłem wystąpił pięć razy, ale gola nie zdobył.

Jednak to nie ten fakt zadecydował o ofiarowaniu Wrześni I-ligowego zespołu. Pewien wpływ na to miała wieloletnia, przewrąca wojną, tradycja hokeja w naszym mieście. Za decyzją stał też człowiek. Florian Wojciechowski był co prawda mieszkańcem Gniezna, ale kierował wrzeńską skarbowką. To on, do spółki z Kazimierzem Drzewieckim, dopiął formalne sprawy przeniesienia pierwszoligowego zespołu do Sparty Września. Jedno z źródeł podaje, że ofiarodawcą było Ogniwo Gniezno. Tego faktu nie potwierdzają publikacje Polskiego Związku Hokeja na Trawie. W sezonie 1955 Ogniwa nie było w I lidze. Występowały za to Start, Kolejarz i Sparta, i to ten ostatni klub miał przekazać drużynę do Wrześni.

Rozgrywki sezonu 1956 były udane dla nowego klubu. Wrzeńska Sparta zajęła wysokie piąte miejsce. Do czołowej grupy zawodników należeli: Józef Kabaciński, Włodzimierz Tylczyński (członkowie kadry juniorów), Ryszard Swędrzyński, Zenon Miklas, Heliodor Adamski (brat Antoniego), Jan Kubiak, Marian Gielniak i Aleksander Drzewiecki (członek kadry narodowej seniorów, który jednak nie zagrał w żadnym oficjalnym meczu reprezentacji Polski). Trenerem drużyny był Eugeniusz Zbierski. Sparta weszła do annałów polskiego hokeja niecodziennym wydarzeniem. Ówczesny regulamin Pucharu Polski nie przewidywał remisu. Rozstrzygnięcie musiało zapaść na boisku, po zakończeniu dogrywki grano do pierwszej bramki. Mecz w Sparty w Szczecinie z miejscowym AZS trwał 210 minut! Wszyscy zawodnicy mieli kończyć spotkanie, grając na boso. Przygoda z I ligą trwała tylko jeden rok. W drużynie grali sami

gnieźnianie, a nie udało się spopularyzować hokeja wśród szkolnej młodzieży. W kolejnym sezonie hokeiści Sparty wzmocnili sekcję nowo powstałego Włókna Gniezno, które w roku 1957 zajęło piąte miejsce w I lidze.

1956 – I liga

1. Stella Gniezno	22	41	88:16
2. OWKS Poznań	22	33	57:14
3. Warta Poznań	22	31	39:17
4. Start Gniezno	22	30	42:28
5. Sparta Września	22	25	24:30
6. Siemianowiczanka Siemianowice Śl.	21	20	34:29
7. Kolejarz Gniezno	21	18	14:29
8. AZS Katowice	22	16	22:41
9. AZS Szczecin	22	15	16:47
10. AZS Poznań	22	14	25:42
11. Piast Gliwice	22	14	10:33
12. AZS Częstochowa	22	5	6:54

Związki hokeja z Wrześnią nie skończyły się na 1956. Do hokejowych działaczy mieliśmy szczęście. Alfonsowi Drzewickiemu, prekursorowi tej dyscypliny w Polsce, poświęcono trochę miejsca na początku tego rozdziału. Prezesem Polskiego Hokeja na Trawie został prezes Tonsilu z lat 60. Jan Maik. Marek Cichy, mieszkaniec Psar Polski i absolwent Technikum Mleczarskiego, był w latach 90. sekretarzem generalnym PZHT. Edmund Kraczek, absolwent Technikum Elektrycznego (1953), był wieloletnim kronikarzem związku.

8. Lekka atletyka

Trudne początki królowej

Lekkoatletyka wrzeńska do życia budziła się w bólach. Niepodległość niosła ze sobą ważniejsze problemy niż rywalizacja na boisku. Pierwsze udokumentowane wrzeńskie zawody z konkurencjami lekkoatletycznymi odbyły się 15 sierpnia 1920 roku, dokładnie w dniu Cudu nad Wisłą. Co ciekawe, Towarzystwo Gimnastyczne Sokół – organizator sportowej imprezy – obok informacji o zawodach zamieściło apel do swoich członków o wstępowanie w szeregi Ochotniczej Legii Wrzeńskiej. Inaugurujące zawody miały miejsce na dziedzińcu koszar. Niestety, „Orędownik Wrzeński” nie podał wyników rywalizacji. Szpalty gazety szczelnie wypełniały wiadomości z frontów wojny z Rosją Radziecką. Rok później z okazji srebrnego jubileuszu Sokoła ważnym wydarzeniem był bieg uliczny na 3000 metrów, ale i w tym przypadku nie poznaliśmy nazwisk zwycięzców.

Pierwszych triumfatorów konkurencji lekkoatletycznych „Orędownik Wrzesiński” podaje w 1921. 21 maja rozegrano zawody sokole z udziałem druhowi i druhen z Gniezna, Miłostawia i Wrzesni. W sprintach wrześnianie nie mieli sobie równych. Na 100 m mężczyzn zwyciężył Haenel, a na 60 m kobiet Szymkowska.

W roku 1922 Września była areną Okręgowego Zlotu Sokoła, na którym rozegrano nieznaną dzisiaj konkurencję – bieg rozstawny na 500 metrów – oraz indywidualny na 100 metrów. W sprincie trzecie miejsce zajął Kazimierz Jakubowski. W grupie młodzików równych sobie nie mieli Mieczysław Smolarek, Józef Trzęsicki oraz Marian Synoradzki. Wśród dziewcząt wyróżniły się nieznane z imion Szymańska i Siudzińska.

Zawody nazwane „Olympjadą”, a przeznaczone dla „organizacji wojskowo-wychowawczych”, przeprowadzono we Wrześni jesienią 1923 roku. Wystartowało zaledwie 34 zawodników i to jedyna informacja o tym wydarzeniu. Wiosną 1924 w drugiej edycji „Olympjady” udział wzięło już 68 sportowców. Poznaliśmy też nazwiska zwycięzców dwóch lekkoatletycznych konkurencji. Pierwsze rezultaty podane w metrach i sekundach pojawiły się na łamach „Orędownika Wrzesińskiego” dopiero w 1925 i od tego roku można notować rekordy Wrzesni. Nieco krótszą historię mają biegi uliczne organizowane z okazji Święta 3 Maja i określane mianem Biegów Narodowych. Zawodnicy rywalizowali na dwóch dystansach. W latach dwu-

dziestych biegano najczęściej na 1000 i 3000 m. Trasę okólną wyznaczano w centrum miasta ze startem i metą na Rynku, przed hotelem Biały Orzeł. W latach trzydziestych wydłużano dystanse nawet do 2000 i 5000 m, a i trasę zmieniano. W 1923 zwycięzcą został Stawiński, członek Sokoła, organizatora zawodów. W 1934 roku startowano z bramy ogrodów Bractwa Kurkowego, a trasa wiodła ulicami: Słowackiego, Warszawską, 3 Maja, Legii Wrzesińskiej, z powrotem na teren braci kurkowych. Na krótszym dystansie biegali zawodnicy do 18. roku życia, „piątkę” pokonywali ci, którzy przekroczyli tę granicę. Mimo że Biegi Narodowe odbywały się w całym kraju, a start na pierwszym dystansie następował o jednej godzinie, to chętnych do rywalizacji nie było wielu. W 1936 w szranki stanęło raptem 15 zawodników.

W wielu ulicznych biegach rocznicowych trofea dzielili między siebie: Stefan Stachowiak, Leonard Kowalewicz, Zacheusz Kadecki i Marian Orsztynowicz. Od 1927 roku do dnia wybuchu wojny zwycięstwo w biegu długim kogokolwiek spoza tej czwórki było traktowane jako wielka sensacja i długo komentowane „na mieście”.

Tak stało się chociażby w 1936 roku, kiedy Orsztynowicza wyprzedził Józef Suleja. Sensacja była tym większa, że strażak z Mikuszewa cały pięciokilometrowy dystans pokonał... boso! O wyczynie strażaka, nawet w Mikuszewie, nikt już nie pamięta. Karta w kronice miejscowej Ochotniczej Straży Pożarnej ze

Start do biegu w czasie zawodów organizacji paramilitarnych (1939)

skromną notatką o wyczynie strażaka dawno pożółkła. Stefan Stachowiak miał się ścigać w ulicznych biegach z Józefem Noji. Marian Orsztynowicz i Zacheusz Kadecki byli członkami Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, a po zmianie nazwy w 1934 roku Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej. Kadecki mógł poszczycić się w 1929 roku czternastym miejscem w Biegu „Kuriera Poznańskiego”. Zawody miały nie tylko liczną, ale przede wszystkim wybitną obsadę. Pierwsze miejsce zajął Stanisław Petkiewicz, wyprzedzając na finiszu samego Janusza Kusocińskiego.

Poprzeczka poszła w górę

Na wrzesińskich skoczniach niepodzielnie królowała Leonard Siudziński, który już w 1932 skoczył w dal 6,12 m, a dwa lata wcześniej rezultatem 162,5 cm poprawił krajowy rekord zrzeszenia SMP w skoku wzwyż. W tymże o granice 3 metrów ocierał się gimnazjalista Kazimierz Lieske. W oszczędzie wynikami imponował Bogdan Kaczmarek, a kulą daleko miotał Stanisław Jamry. Granicę 12 sekund na 100 metrów potrafiли złamać jedynie Marian Machyński i Wincenty Przybylski.

Z ustnych przekazów miało wynikać, że kulą w końcówce lat trzydziestych najdalej pchał Władysław Bąbol. Ponoć dostąpił zaszczytu rywalizowania z czołowymi polskimi miotaczami Mieczysławem Łomowskim i Zygmuntem Heliaszem (rekordzistą świata). Informacja o dominacji Bąbola na wrzesińskim podwórku wydaje się cokolwiek przesadzona. W roku 1938 w zawodach Święta Sportu zajął dopiero trzecie miejsce za Jamrym i Siudzińskim, a ten drugi był przede wszystkim skoczkiem!

Kobiety nieśmiało wychodziły na boiska. Najodważniejszą i odnoszącą spore sukcesy, głównie w trójboju, była Maria Lzydorkówna z Żeńskiego Towarzystwa Gimnastycznego Sokół. Panie można było tak naprawdę policzyć na palcach jednej ręki. W relacjach z zawodów „Orędownik Wrzesiński” wymieniał jeszcze Pelagię Kuczborską, Stanisławę Spychałównę oraz Irenę Jasiakównę.

Organizatorzy próbowali przyciągać lekkoatletów cennymi nagrodami – za zwycięstwo nie raz fundowano zegarek kieszonkowy. Mobilizowano młodzież wiejską, organizując zawody w dwóch grupach: dla wrzesińców i mieszkańców wsi. Tak było chociażby w czasie Święta Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego 24 maja 1936 roku.

Wrzesińska była miejscem wielu zawodów okręgowych, głównie sokolich i SMP-owskich. Dochodziło też do meczów. W 1930 na stadionie miejskim w fatalnych warunkach atmosferycznych zmierzyli się reprezentanci SMP Wrzesińska i SMP Boże Ciało Poznań. Silny zespół gości triumfował 67:45.

W 1933 roku wrzesińskianie wystąpili w zawodach okręgowych Sokoła w Gnieźnie, w których komplet trzech medali wywal-

czył Leonard Siudziński (w dal, wzwyż, kula). Z dobrej strony zaprezentowały się kobiety, zwyciężając w sztafecie 4x75 m. Irena Jasiakówna była pierwsza w czwórboju (10 pkt), Kulczyńska uplasowała się tuż za nią (12 pkt). Dwa lata później na zawodach tej samej rangi, również w Gnieźnie, obok Siudzińskiego (dwa złote medale i jeden srebrny) z dobrej strony pokazał się Stanisław Jamry, wygrywając kulę i zajmując trzecie miejsce w dysku.

Nie było sekcji związkowych, nikt też nie myślał o zdobywaniu uprawnień sędziowskich. Arbitrzy zawodów rekrutowali się spośród byłych zawodników, aktualnych działaczy klubowych i nauczycieli wychowania fizycznego. W roku 1930 w zawodach rozstrzygali: Władysław Kaliszewski, Sylwester Bandosz, Antoni Kiereta, dr Kazimierz Mercik, prof. Leon Charoński i Stanisław Machyński.

Lekkoatletyczne Mistrzostwa Wrzesni, 18.06.1939

100 m – Zenon Szymański (KPW) 12,0 s
800 m – Teodor Drapikowski (GKS) 2:15,5 min
1500 m – Waldemar Pikulik (KSM) 4:40,5 min
5000 m – K. Ratajczak (Sokół Orzechowo) 17:41 min
4x100 m – Sokół Wrzesińska 50,0 s
sztafeta olimpijska – GKS 3:32,4 min
w dal – Zenon Szymański (KPW) 5,69 m
wzwyż – Stanisław Salomon (GKS) 160 cm
tyczka – Cezary Stanisławski (KSM) 2,80 m
oszczep – Ignacy Lange (Szkoła Mleczarska) 43,73 m
dysk – Ignacy Lange (Szkoła Mleczarska) 38,68 m
kula – Ignacy Lange (Szkoła Mleczarska) 11,85 m

Ostatnie mistrzostwa Wrzesni z 1939 miały swoich dwóch bohaterów. Ignacy Lange, uczeń Szkoły Mleczarskiej, zdominował rzuty. Zenon Szymański z Kolejowego Przysposobienia Wojskowego nie miał sobie równych w konkurencjach szybkościowych.

Wrzesińska lekkoatletyka okresu dwudziestolecia międzywojennego poniosła wielką stratę w czasie II wojny światowej. Szerzej o grupie poległych i zamordowanych pisałem w rozdziale II.

Powrót na bieżnię

Wojna jeszcze trwała, ale wolna od ponad trzech miesięcy Wrzesińska budziła się do życia. 1 maja 1945 roku Ignacy Sypulski, ówczesny burmistrz Wrzesni, zorganizował zawody sportowe o charakterze lekkoatletycznym. Zwycięzcą biegu na 400 metrów został Edward Józwiak, bramkarz Victorii zarówno w piłce nożnej, jak i piłce motorowej. Z zachowanego dyplomu znamy nawet czas triumfatora. Józwiak pokonał jed-

no okrążenie bieżni w czasie 62,6 s, co szczególnie wielkim wynikiem nie było.

Imprezę przeprowadzono na boisku za koszarami, gdyż stadion przy ulicy Kosynierów w tym czasie służył do innych celów. Na płycie obiektu zorganizowano obóz przejściowy dla jeńców niemieckich, a później dla reemigrantów ze Wschodu. Po wyzwoleniu trudy codziennego życia zaprzętały tyle uwagi, że myśl o powołaniu lekkoatletycznego klubu przez długi czas nikomu do głowy nie przychodziła. Victoria oficjalnie posiadała sekcję lekkiej atletyki, którą kierował Zygmunt Wojciechowski, ale na zgłoszenie jej do poznańskiego związku trzeba było poczekać kolejnych dwadzieścia lat. Klub w sprawozdaniach do starostwa chwalił się rozegraniami w 1948 roku meczów lekkoatletycznych z ZZK Poznań i Wartą Poznań.

Papierowa sekcja I.a. istniała od 1948 roku w milicyjnej Gwardii Września, a przewodził jej Henryk Wichłacz.

W 1946 zawiązał się Harcerski Klub Sportowy z sekcją gier sportowych i lekkoatletyczną. Kierownikiem tej drugiej został Zdzisław Czechowski. Choć harcerze w okresie międzywojennym odnosili sukcesy na bieżni i w biegach ulicznych, to po wojnie próba reaktywowania tej tradycji speliła na niczym. Klub istniał ledwie kilka miesięcy. Powodem jego rozwiązania był wyjazd z Wrześni Włodzimierza Matuszewskiego, prezesa HKS-u.

Lekkoatletami chciała się chwalić powstała w 1947 roku Stal Września. W roku 1953 dowodził nimi Stefan Zaporowski.

Były to jednak mało znaczące przybudówki – liczyła się jedynie piłka nożna. Co gorsza, Września w tym czasie straciła nawet namiastkę lekkoatletycznego klubu. Władza ludowa zgodziła się na funkcjonowanie Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej tylko w archidiecezjach poznańskiej i krakowskiej, a zaraz potem całkowicie zdelegalizowała KSMM.

Krótko po wyzwoleniu powstały na terenie wrzesińskiego powiatu Ludowe Zespoły Sportowe, które okazały się forpocztą ludowego klubu lekkoatletycznego. W zestawieniu Zarządu Wojewódzkiego Zrzeszenia Samopomocy Chłopskiej z dnia 20 czerwca 1946 roku figurują: LZS Gozdowo, LZS Kaczanowo i LZS Psary Polskie.

Drugą płaszczyzną, która miała stać się podwaliną pod sukcesy wrzesińskiej lekkiej atletyki, był sport szkolny.

Młodzież wywodząca się głównie z Liceum Ogólnokształcącego, a skupiona wokół Gimnazjalnego Klubu Sportowego, pielęgnując przedwojenne tradycje, nadal ściagała się, skakała i rzucała. Treningi prowadził Leonard Więckowski, nauczyciel wychowania fizycznego w LO.

Oprócz młodzieży szkolnej, która od połowy lat pięćdziesiątych miała budować organizacyjne ramy, w szranki stawiali „starzy”. Kulą, choć okazjonalnie, pchał Władysław Bąbol. W kole

pojawił się też Józef Gregorowicz. Victorię, a później Spójnię, przy różnych okazjach reprezentowali Alfons Królak, Stanisław Robaszekiewicz i Zdzisław Tomczak. Najszybszym wrześnianinem w końcówce lat czterdziestych był jednak mocno związany z Victorią Krzysztof „Łapka” Rewers. Jego rekordem życiowym miało być 10,9 s, a biegi w granicach 11,0–11,2 s były ponoć na porządku dziennym.

Wyniki niepełnosprawnego szybkobiegacza zrobiły spore wrażenie na młodzieży. Sprint stał się we wrzesińskim światku lekkoatletycznym konkurencją numer jeden i pozostał nią długo, bardzo długo. Grubo poniżej 12 sekund setkę biegali wówczas licealiści z Witkowskiej: Bernard Kobielski, Jan Barański, Eugeniusz Paterka i Jerzy Wojtaszek.

O więcej niż przyzwoitym poziomie sprintów świadczy jeden z zachowanych dyplomów z zawodów rozegranych 15 czerwca 1947 roku. Drugie miejsce w sztafecie 4x100 imprezy organizowanej przez Powiatowy Komitet Przystosowania Wojskowego i Wychowania Fizycznego zajęła czwórka zawodników GKS w czasie 49,4 s. Silnym rywalem dla licealistów byli uczniowie Technikum Mechaniczno-Elektrycznego, którzy w 1951 roku biegali w składzie: Stefan Kaczmarek, Jerzy Mikołajczak, Tadeusz Witczak i Chrzan.

Młodzi lekkoatleci ze szkoły przy Wojska Polskiego trenowali pod okiem małżeństwa Haliny i Feliksa Aniołów. W 1950 roku tę dwójkę uzupełnił Tadeusz Krzywdziński. O ile sprinterzy tej szkoły musieli uznawać wyższość rywali z Witkowskiej, to dziewczyny TM-E nie miały sobie równych. Sztafeta 4x75 m (ten dystans był preferowany w rywalizacji dziewczyn) w składzie: Irena Stachorska, Aleksandra Wicińska, Urszula Kempaska i Felicja Szuba, królowały niepodzielnie na wrzesińskich arenach. Stachorska, która rządziła także w biegach średnich, oraz Wicińska zmieniły barwy i reprezentowały Kolejarza Poznań. Nie trwało to jednak długo. Nowy klub nie zwracał nawet kosztów za przejazdy na treningi i dziewczyny szybko zrezygnowały z robienia sportowej kariery.

Kobielski dał sygnał

Spod ręki Więckowskiego wyszło wielu ludzi sportu. Eugeniusz Paterka i Tadeusz Smoliński znaczyli wiele dla późniejszej lekkiej atletyki w mieście, ale – i tu nie sposób nie zgodzić się z wieloma opracowaniami – ojcem chrzestnym pierwszego wrzesińskiego lekkoatletycznego klubu został Bernard Kobielski.

Po ukończonych studiach na WSWF w Poznaniu (późniejszy AWF), będąc nadal zawodnikiem AZS Poznań, zaczął realizować się jako trener we Wrześni. Już w 1954 roku założył sekcję lekkoatletyczną w barwach LZS Września. Pierwszym prezesem nowego klubu został Romuald Mikołajczyk. Rok później uda-

ło się zarejestrować klub w Poznańskim Okręgowym Związku Lekkoatletycznym, pierwszy w całej, już ponad trzydziestoletniej historii tej dyscypliny we Wrześni. Młodzież garnęła się pod opiekę Kobielskiego. Nikogo to nie dziwiło. Roztaczała się przecież wokół niego aura świetnego lekkoatlety. Nie bez powodu. Był już wówczas dwukrotnym klubowym (w barwach AZS Poznań) rekordzistą Polski w sztafecie 4x100 m i czwartym dziesięcioboistą kraju. W roku 1955 kolejny magister wychowania fizycznego powrócił do miasta. Pracę w Państwowym Technikum Weterynaryjnym podjął Eugeniusz Paterka. Rozpoczął się złoty okres wrzesińskiej królowej sportu. Niestety, krótkotrwały – zaledwie sześćoletni.

Jak nakazywał rozum, Kobielski skoncentrował się na pracy z młodzieżą. Praktycznie jedynym seniorem występującym w 1954 roku w barwach LZS Września był Jerzy Wołoszyn, który nie wyobrażał sobie rozbratu ze sportem. W 1955 został Przewodniczącym Rady Powiatowej Ludowych Zespołów Sportowych. Funkcję tę piastował do 1975 roku, do momentu, gdy powiaty zniknęły z administracyjnej mapy kraju. W kolejnych latach przewodniczył lub był członkiem komisji rewizyjnej przy Radzie Wojewódzkiej LZS w Poznaniu. Działaczem był długoletnim i wytrwałym, ale karierę sportową zakończył w 1957 roku, zbyt wcześnie, niemal w przededniu złotego okresu wrzesińskiej lekkiej atletyki. Wszystkie warunki do sprawnego funkcjonowania klubu zostały spełnione. Byli wykwalifikowani

trenerzy i czujący lekką atletykę działacze. Przychylna atmosfera stworzona przez władze dopełniała reszty.

W 1956 roku zaczęła świecić gwiazda Stanisława Sobisza. Drugim eksportowym płotkarzem był Tadeusz Smoliński.

LZS Września startował w lidze okręgowej. Głównym konkurentem naszej ekipy była LZS Halszka Szamotuły. Jeszcze w roku 1957 zawodnicy i działacze obu ekip nie byli świadomi, że stawką tej rywalizacji może być awans do II ligi państwowej. Drużynowa lekka atletyka dopiero się w Polsce krystalizowała i wiele decyzji zapadało przy zielonym stoliku. Właśnie taka decyzja władz PZLA, oczywiście oparta na analizie uzyskiwanych przez kluby wyników, wprowadziła wrzesiński klub w roku 1958 do II ligi. Gdyby Warszawa, po konsultacjach z Poznaniem, wskazała na Halszkę, zapewne Adam Kaczor i wielu innych świetnych lekkoatletów nigdy do Wrześni by nie trafili...

Zaskakujący awans do II ligi wymógł na poznańskiej centrali Ludowych Zespołów Sportowych określone kroki. Zadecydowano, że drużynę wzmocnią utalentowani lekkoatleci z innych ludowych ośrodków Wielkopolski. W ten sposób trafił do naszego miasta Karol Świątkowski, dobry tyczkarz, ósmy zawodnik mistrzostw Polski seniorów z 1954 roku. Jeszcze większym wzmocnieniem okazał się Jerzy Juškowiak, dobrze zapowiadający się junior z Bojanowa, który pod okiem Bernarda Kobielskiego zaczął robić błyskawiczne postępy w sprincie.

Czołowi sprinterzy Gimnazjalnego Klubu Sportowego. Od lewej: Bernard Kobielski, Jan Barański, Eugeniusz Paterka

Juškowiak na co dzień wykonywał plan treningowy zaledwie 25-letniego szkoleniowca, a w weekendy rywalizował z Kobielskim na bieżni.

Drużyna nie była jednak wyrównana. Mocne sprinty kontrastowały chociażby ze słabymi kobiecymi płotkami. Mimo to II ligę udało się uratować. Zdecydowały o tym zawody w Sopocie. Trzeba jednak wiedzieć, że regulamin rozgrywek drużynowych był w tym okresie mocno zagmatwany. W lidze na tym szczeblu startowało 30 zespołów. O miejscu w tabeli decydowało kilka imprez, a wyniki przeliczano na punkty według tabel wielobojowych. Sopotkie zawody postawiły jednak kropkę nad „i”.

Drugoligowy zespół skupiał lekkoatletów z całej Wielkopolski, ale to rodowici wrześnianie stanowili o jego sile i to oni przyczynili się do utrzymania status quo. Żeńska część ekipy opierała się na młodzieży: Alicji Staniszewskiej, Jadwidze Patelce, Krystynie Toporek, Bożenie Juszkowiak i Hannie Kędziórze. Przez zespół na przestrzeni czterech lat przewijały się też Bożena Woźniak i Zofia Kosmala.

Męską „wrzesińską” grupę stanowili: Bernard Kobielski, Stanisław Sobisz, Tadeusz Smoliński, Ryszard Kostrzewski (z przerwą na służbę wojskową w Śląsku Wrocław w latach 1958-59), Zbigniew Beger, Marian Haenel, Edward Hancpol, Edward Żarkiewicz, Ryszard Dobroch, Ignacy Jagodziński, Bolesław Maćkowiak, Henryk Lisowski, Henryk Goździewicz, Marek Żurawiecki, Józef Matuszewski, Bronisław Dzierżyński, Jan Nadolny, Mieczysław Czarnecki, Wojciech i Stanisław Grodzicy.

Lata świetności

Rok 1958 był dla klubu wręcz wyśniony. Jadwiga Patelka pobiła rekord Polski kategorii młodziczek w rzucie oszczepem. Identyczny wyczyn w kategorii chłopców w pchnięciu kulą stał się udziałem Zbigniewa Gregorowicza. Stanisław Sobisz i Jerzy Juškowiak wywalczyli po dwa złote medale na Mistrzostwach Polski Juniorów. Wraz z Tadeuszem Smolińskim i Edwardem Żarkiewiczem dołożyli jeszcze brąz w sztafecie 4x100 m. „Lekkoatletyka” (nr 9/1958) pisała: „Wśród sprinterów błyszczał oczywiście Jerzy Juškowiak, u płotkarzy królował zaś Stanisław Sobisz. Obydwaj pochodzą z rewelacyjnego LKS Września”. Nigdy wcześniej ani później takie słowa na łamach renomowanego miesięcznika pod adresem wrzesińskiego klubu nie padły. Juškowiak i Sobisz dostąpili też zaszczytu reprezentowania kraju w międzynarodowych zawodach juniorów. Ten pierwszy został nawet powołany do kadry seniorów.

W barwach Orkana Września startował też Aleksander Daszkiewicz, uczeń Państwowego Technikum Weterynaryjnego. Był najlepszym miotaczem tego okresu, ale największe osiągnięcie sportowe miał odnieść równo ćwierć wieku później

w Górniku Zabrze. W 1983 roku, w Helsinkach, doprowadził swojego wychowanka Edwarda Sarula do pierwszego dla Polski tytułu mistrza świata – oczywiście w pchnięciu kulą.

W czerwcu 1958 na stadionie miejskim rozegrano mecz lekkoatletyczny Berlin – Poznań – Września. Wyniki końcowego spotkania nie podają znane nam publikacje, wiemy jednak, że Bernard Kobielski wygrał obie sprinterskie konkurencje. Na pierwszym stopniu podium stawał też po konkursie pchnięcia kulą Aleksander Daszkiewicz, a dyplomy za trzecie miejsca otrzymali Tadeusz Smoliński (w dal i 110 m ppł.) oraz Alicja Staniszewska (100 m).

Niewiele brakowało, aby rok 1959 zapisał się także wspaniałym osiągnięciem wrześnianina. Ryszard Kostrzewski, niezwykle wszechstronny sportowiec, w czasie służby wojskowej w Śląsku Wrocław skakał wzwyż jak natchniony. Niemal w każdych zawodach pokonywał poprzeczki zawieszane na wysokości powyżej 180 cm. Rekord życiowy wywindował do 186 cm. Trzeba pamiętać, że jeszcze wówczas skakano na piasek, a w tych warunkach najskuteczniejsza była technika przetrutowa, choć niektórzy wierni byli mniej efektywnej „kalifornijce”. Sześć tygodni później na Mistrzostwa Polski Seniorów do Gdańska jechał z dużymi nadziejami na medal. Uzasadnionymi. Jak pokazał konkurs, wyrównanie życiówki dałoby brąz. Niestety, w tych jednych z nielicznych zawodów nie udało się pokonać 180 cm i wrześnianin ukończył mistrzostwa poza pierwszą szóstką.

Najważniejszą imprezą roku 1959, przynajmniej dla wrzesińskich kibiców, był międzynarodowy mityng organizowany w naszym mieście przez Poznański Okręgowy Związek Lekkiej Atletyki. Na stadionie przy Kosynierów wystartowali między innymi zawodnicy z Berlina Zachodniego, pierwsi lekkoatleci zza „żelaznej kurtyny”. Młodzi Niemcy byli pierwszą jaskółką politycznej odwilży.

Września żyła lekką atletyką. Kibice dali temu dowód, gremialnie stawiając się na VIII Mistrzostwach Zrzeszenia LZS. Impreza była przygotowana perfekcyjnie. Publiczności przedstawiani byli sędziowie i zawodnicy przed każdym finałem. Swoją wielką rolę w nadaniu imprezie takiej formy miał Leonard Więckowski. Nauczyciel LO był w swoim żywiole. Na stadionie Zjednoczonych 5 i 6 lipca rywalizowali najlepsi w kraju ludowcy. Reprezentacja Wielkopolski oparta była na wrzesińskim klubie i zwyciężyła w punktacji drużynowej przed Zieloną Górą i Warszawą. Nasi lekkoatleci dziesięciokrotnie stawali na podium. Dwa złote medale odebrał Jerzy Juškowiak (100 m – 11,0 s i 200 m – 22,3 s). Triumfowali też Krystyna Toporek (dysk – 30,48 m) i Karol Świątkowski (tyczka – 3,80 m). Dwa srebra wywalczył Bernard Kobielski (100 m – 11,1 s i 200 m – 22,9 s). Tadeusz Smoliński cieszył się drugim miejscem w biegu

na 200 m ppł. (26,6 s) i trzecim w skoku w dal (6,49 m). Stanisław Sobisz wywalczył srebrny medal w biegu na 110 m przez płotki (17,2 s).

Działaczom LZS wiele miesięcy głowę zaprzętała myśl o nazwie z prawdziwego zdarzenia. Na zimowym obozie przed sezonem 1960 roku ktoś – nikt już nie pamięta, kto – miał zaproponować nazwę Orkan. Właśnie w tym czasie na polach pokazała się maszyna do zielonki o takiej nazwie. Była szczytem techniki. A poza tym klub już wówczas słynął z szybkich jak burza sprinterów...

Działacze wojewódzcy jeszcze się wahali, czy lepszą nazwą, która przecież miała być uniwersalna dla wszystkich ludowych klubów, nie będzie Piast. Ostatecznie postawiono na Orkan. Zamiłowanie sportowców do „mocnych” nazw w tym okresie było wyjątkowe. Różnych Błyskawic, Huraganów, Burz i Gromów było co niemiara. A orkan był maszyną do zielonki. Zielone był też barwy ludowców. Skojarzenie jednoznaczne.

Sezon 1960 okazał się kolejnym miłowym kamieniem dla wrzesińskiej królowej sportu. W Mielcu po raz trzeci udało się obronić drugoligowy byt. Jednak zdecydowanie większy kaliber miało indywidualne osiągnięcie Jerzego Juškowiaka. Wprawdzie 21-letni sprinter na mistrzostwach Polski seniorów przegrał brązowy medal o 0,1 s, ale wystartował na Igrzyskach Olimpijskich w Rzymie! Przy jego nocce biograficznej dumnie widniała nazwa klubu: LKS Września.

Juškowiak pobiegł w Wiecznym Mieście, ale linii mety nie minął. Sztafeta, której był członkiem, zgubiła po drodze pałeczkę. To była wielka tragedia dla Juškowiaka, Mariana Foika i Janusza Jarzębowskiego. Jednak nie dla Józefa Schmidta, czwartego uczestnika feralnej sztafety, który odbił sobie tę porażkę, zdobywając złoto w trójskoku.

Juškowiak reprezentował Polskę już od 1957 roku, wówczas jeszcze w kategorii juniora. Występ w Rzymie miał być dla niego, a przede wszystkim dla wrzesińskiego klubu, początkiem świetlanej przyszłości.

Wielkie początki końca

Paradoksalnie to ten sportowy wyczyn, w opinii jednego z członków klubu, zdecydował o przeniesieniu drugoligowej drużyny do Poznania. Centrum wojewódzkiego LZS-owskiego sportu funkcjonowało oczywiście w stolicy Wielkopolski, z tego miasta wywodziła się większość działaczy i na „taką” Wrześnię miał sływać splendor? Oczywiście przy reorganizacji podnoszono inne argumenty, wprost niedotykające zaściankowości miasteczka. Podkreślano problemy z utrzymaniem się w lidze i słabe warunki treningowe. Interes mógł mieć i Kobielski. Okrzepł w roli szkoleniowca, miał sukcesy, znalazł uznanie i swój podstawowy warsztat pracy chciał mieć w Poznaniu.

Rok 1961 był ostatnim drugoligowym sezonem dla wrzesińskiej lekkiej atletyki. Ligę udało się utrzymać na zawodach

Adam Kaczor podaje pałeczkę sztafetową Jerzemu Juškowiakowi. Obaj zdobyli brąz mistrzostw Polski seniorów w 1963

w Poznaniu. Z Orkanem, choć tylko na kilkanaście miesięcy służby wojskowej, pożegnał się Juśkowiak. W roku 1962 reprezentował Zawiszę Bydgoszcz – i to w jej barwach, niestety, wystartował w Mistrzostwach Europy w Belgradzie. W biegu na 100 metrów wychowanek Bernarda Kobielskiego zajął czwarte miejsce (10,4 s), a w sztafecie 4x100 metrów, razem z Marianem Foikiem, Andrzejem Zielińskim i Zbigniewą Syką, wywalczył srebro, bijąc przy okazji rekord Polski (39,5 s). Września, po oddaniu drugiej ligi, na otarcie łez dostała w spadku drugi zespół, który mógł walczyć jedynie w lidze okręgowej. Nie trwało to jednak długo i Orkan zniknął z mapy wrześnińskich klubów.

Budowanie nowego

Z centralizacją szkolenia nie wszyscy się zgadzali, a spory na ten temat wybuchały w różnych okresach. Pierwszy miał miejsce już w 1958 roku. Inne zdanie w tej materii niż Kobielski miał Eugeniusz Paterka. Przyczyną pierwszej schizmy miały być mało realne marzenia Kobielskiego o stworzeniu wielkiego klubu zrzeszającego zawodników z całej Wielkopolski. Małe ośrodki miały tylko dostarczać talentów.

Póki druga liga była we Wrześni, problem mieli inni. To nasze miasto czerpało profity z tego tytułu. Paterka miał przewidywać, że taki stan nie będzie trwał wiecznie. Życie potwierdziło jego obawy. Już w 1958 roku założył sekcję lekkoatletyczną przy Międzyszkolnym Klubie Sportowym Września. Zawodnicy startowali w ligach młodzieżowych POZLA. Po sezonie 1965 roku Paterka wrócił jednak na łono Orkana. Jak sam przyznał, dualizm na dłuższą metę w tak małym mieście nie był możliwy. MKS w 1963 roku w lidze okręgowej juniorek uplasował się na trzecim miejscu za Wartą i Energetykiem Poznań. W ostatnim roku swej działalności (1965) zajął pierwsze miejsce w klasie A juniorów.

W pierwszych latach po przenosinach do Poznania rodowici wrześnianie tylko dwukrotnie zdobywali tytuł mistrza Wielkopolski w kategorii seniorów. W 1963 roku uczynił to w rzucie oszczepem Mieczysław Czarnecki, a dwa lata później w biegu na 10000 metrów triumfował Henryk Goździewicz. Sezon roku 1963 był ostatnim przed dwudziestoletnią przerwą w funkcjonowaniu Orkana Września. Niespodziewanie przyniósł złoty medal w mistrzostwach Polski seniorów, choć nie do końca zasłużony. Zdobył go Jerzy Juśkowiak w biegu na 100 m. Na stadionie bydgoskiego Zawiszy jako pierwszy minął linię mety, a piąte miejsce przypadło Marianowi Dudziakowi. W protokole z zawodów w rubryce „przynależność klubowa” wpisano „Orkan Września”, podczas gdy obaj sprinterzy w tym okresie reprezentowali już Orkan Poznań, a Dudziak nigdy nie biegał we wrześnińskich barwach. Co ciekawe, w tej samej imprezie

w sztafecie 4x100 metrów, w której obaj wraz z Adamem Kaczorem i Jarzębowskiem zdobyli brąz, figurowali już jako zawodnicy poznańskiego Orkana. Dudziak już po roku święcił życiowy sukces. Biegając w reprezentacyjnej sztafecie, wywalczył srebro Igrzysk Olimpijskich w Tokio.

Nasi lekkoatleci reprezentowali Inspektorat Września w Spartakiadach Pracowników PGR. W V Spartakiadzie Wojewódzkiej Pracowników PGR w roku 1960 w Lesznie zwyciężyli zdecydowanie. W XI Spartakiadzie (1966) Zofia Walkowiak w barwach PGR Bieganowo wygrała skok w dal (5,12 m). Na ostatniej w historii XIII Spartakiadzie (1968) dla Wrześni wygrywali: Janina Stefańczyk na 800 m (2:24,8 min), Maria Ćwik w kuli (11,55 m) i Jan Charzewski na 800 m (1:59,9 min).

W barwach ligowego Orkana Poznań nadal startowali wrześnianie. Od 1967 roku, na przestrzeni siedmiu lat, w grupie tej byli: Tadeusz Kulczycki, Adam Kaczor, Aurelia Januchowska, Zofia Walkowiak, Karol Cieślak, Tadeusz Grygier, Ryszard Andrzejczak, Zenon Jażdżewski, Ewa Szczęśniak, Wiesław Szpilka, Andrzej Gruszczyński, Erwin Stulpa.

Dla wrześnian rok 1967 był niezwykle udany. Z Chorzowa, z Lekkoatletycznych Mistrzostw Polski Seniorów, dwóch naszych sztandarowych zawodników przywiozło cztery medale. Ani wcześniej, ani tym bardziej później sztuka ta się nie udała. Adam Kaczor po biegu na 200 m i po sztafecie 4x100 m dwukrotnie stawał na drugim stopniu podium. Tadeusz Kulczycki brązowy medal odebrał za bieg na 400 m przez płotki, a srebro za sztafetę 4x400 m.

Nie wszyscy uważali, że Września ma być jedynie dostawcą lekkoatletów do Orkana Poznań. Pamięć o II lidze i czterech latach świetności była jeszcze świeża. Szybko powstała sekcja młodzieżowa przy Zjednoczonych. Powołano ją do życia 1 września 1965 roku. Była spadkobiercą osiągnięć i kontynuatorem działań MKS, a jeszcze wcześniej Victorii. W 1966 roku, pierwszym sezonie startów, chłopcy Zjednoczonych wywalczyli drugie miejsce w klasie B okręgu poznańskiego. Rok później, już w klasie A, juniorzy zajęli 6. miejsce i awansowali do ligi okręgowej. W 1968 juniorzy uplasowali się na ósmej pozycji (na 19 zespołów), juniorki były trzecie (na 9 ekip). Seniorzy zajęli piąte miejsce w klasie A, ustępując w finałowej rozgrywce Energetykowi Poznań, Stali Ostrów Wielkopolski, MKS Malta Poznań i Victorii Jarocin, a wyprzedzając Ostrowię Ostrów Wielkopolski. W roku 1969 Zjednoczeni Września zajęli w lidze okręgowej seniorów pierwsze miejsce (309 pkt).

W 1970 roku w sekcji Zjednoczonych trenowało aż 21 lekkoatletów, którzy zostali sklasyfikowani na listach POZLA „30 najlepszych zawodników w kategorii senior, junior, młodzik” lub w zawodach o charakterze ponadpowiatowym. Byli nimi: Stefan Filipczak, Karol „Konrad” Cieślak, Kazimierz Sak, Ryszard

Dąbrowski, Marian Grzempka, Ryszard Wawrzyniak, Zenon Wawrzyniak, Maria Nowakowska, Maria Radzińska, Zbigniew Czyżewski, Teresa Chołuj, Maria Gadzińska, Irena Szymkowska, Maria Grzegorzewska, Tadeusz Muzolf, Zbigniew Nowiński, Andrzej Pożoga, Stanisław Szykowny, Henryk Stryszak, Danuta Witkowska, Henryk Czerniak. Nieco wcześniej sukcesy odnosili też: Tadeusz Banaś, Marek Mielcarek, Lech Skwierczyński, Krystyna Zawodniak, Urszula Bajka, a przede wszystkim Jan Kamieniecki.

Monopol Orkana został złamany. Zjednoczeni nie byli małym klubem w stylu MKS. Byli firmą, za którą stała niemała

historia poprzedniczki i sympatia wrześnian. Zagrożeniem dla ludowców było nie tyle zatrzymanie dopływu uzdolnionej młodzieży od Orkana Poznań – chodziło przede wszystkim o przychylność władz i stosunek kibiców. Ci ostatni jeszcze na początku lat siedemdziesiątych potrafilo szczerze zapewnić trybunę stadionu podczas lekkoatletycznych zawodów. Było o co walczyć. Trzeba było szybko reaktywować LZS-owską sekcję we Wrześni na poziomie seniora.

Kobielski był szanowany przez władze miasta, dlatego nie było problemów z umieszczeniem Adama Kaczora i Włodzimierza Puroła na stanowiskach nauczycieli w Państwowym Technikum Weterynaryjnym i Liceum Ogólnokształcącym. Do obu szkół zaczęto ściągać utalentowanych lekkoatletów z terenu. Do ogólniaka trafiła chociażby Aurelia Januchowska. Pierwsza połowa lat siedemdziesiątych miała okazać się dla wrześińskich lekkoatletów bardzo udana.

Reakcja na Zjednoczonych

Był rok 1969. Zjednoczeni rośli w siłę i władze Orkana musiały reagować. Wybór padł na Sokołowo, co nie mogło być żadnym zaskoczeniem. Przeciwnie od czterech lat Orkan był klubem Wojewódzkiego Zjednoczenia PGR. To w Sokołowie miała zamortychować wrześińska ludowa lekkoatletyka. Nowa sekcja pięknie wpisywała się w mocarstwowe ambicje Hilarego Korzyniowskiego. Dyrektor w zarządzanym przez siebie Kombinacie Państwowych Gospodarstw Rolnych chciał mieć klub z prawdziwego zdarzenia. Nie mógł zadowolony być jedynie lekką atletyką. Prawdziwego prestiżu nadawała przecież piłka nożna. W roku 1969 Zjednoczeni Września zajęli w lidze okręgowej seniorów pierwsze miejsce. Startujący głównie juniorskim składem Orkan Sokołowo był czwarty. Lokalnych rywali przedzieliły LKS Pleszew i Rawia Rawicz. Zmiana warty była natychmiastowa. Już rok później to Orkan triumfował w lidze, a Zjednoczeni zajęli szóste, ostatnie miejsce i zaliczyli spadek do klasy A.

Degradacja stała się idealnym pretekstem, by władze Zjednoczonych, od zarania skupiające głównie piłkarskich działaczy i patrzące na inne dyscypliny z politowaniem, mogły rozwiązać sekcję. A jeszcze zimą nic nie zapowiadało końca. Dziewięćciu lekkoatletów Zjednoczonych na przełomie lutego i marca pierwszy raz w historii klubu wyjechało w góry na zimowy obóz przygotowawczy! Prezes Janusz Łosiński zaproponował zawodnikom przejście do Orkana Sokołowo.

Mityng w Tallinie (1966) był przełomowy w karierze Adama Kaczora (pierwszy z prawej)

Nie bez wpływu na decyzję o likwidacji sekcji miał mecz lekkoatletyczny Orkan Poznań – Reprezentacja Okręgu Magdeburg. Zawody przeprowadzone 21 czerwca 1970 roku odbyły się gościnnie na stadionie miejskim administrowanym przez.. Zjednoczonych! Działacze konkurencyjnego klubu mieli na co popatrzeć. Poznański Orkan, oparty na wrzesińskich zawodnikach występujących w barwach Sokołowa, pokonał rywala. Psychologiczny wymiar tego wydarzenia był olbrzymi. Można mówić o klasycznym pokazie siły. Jeżeli władze Zjednoczonych mogły się jeszcze wahać z podjęciem decyzji o rozwiązaniu sekcji lekkoatletycznej, to po popisie konkurentów nie miały już skrpułów.

Orkan – Magdeburg 163:155
(młodziczki 35:38, młodzicy 42:39, seniorzy 36:34, seniorzy 50:44)

Wyniki wrześnian

Młodziczki: Krystyna Ławniczak (4x100 m – 1. miejsce – 51,0 s), Lucyna Iglewska (skok wzwyż – 3. miejsce – 130 cm i kula – 3. miejsce – 8,45 m);

Młodzicy: Andrzej Hammerling (100 m – 2. miejsce – 11,1 s, 200 m – 3. miejsce – 23,0 s i 4x100 m – 1. miejsce – 45,1 s), Jerzy Dembiński (200 m – 2. miejsce – 22,6 s i 4x100 m – 1. miejsce – 45,1 s), Marek Szulc (4x100 m – 1. miejsce – 45,1 s), Henryk Bartczak (4x100 m – 1. miejsce – 45,1 s, w dal – 1. miejsce – 6,60 m, wzwyż – 1. miejsce – 195 cm), Jan Pawlak (w dal – 3. miejsce – 6,17 m), Henryk Sarnowski (wzwyż – 2. miejsce – 175 cm), Andrzej Kania (kula – 3. miejsce – 11,71 m i dysk – 1. miejsce – 36,52 m);

Seniorzy: Ewa Szczeńniak (4x100 m – 1. miejsce – 49,6 s), Zofia Walkowiak (4x100 m – 1. miejsce – 49,6 s i w dal – 1. miejsce – 5,55 m i wzwyż – 2. miejsce 141), Ćwik Maria (kula – 1. miejsce – 11,77 m);

Seniorzy: Adam Kaczor (100 m – 1. miejsce – 10,7 s, 200 m – 1. miejsce – 21,8 s i 4x100 m – 1. miejsce – 43,2 s), Jan Chrzewski (800 m – 2. miejsce – 1:55,2 min), Ryszard Andrzejczak (5000 m – 3. miejsce – 15,46,6 min), Kazimierz Chudziński (4x100 m – 1. miejsce – 43,2 s, wzwyż – 1. miejsce – 190 cm).

Czy sekcja musiała upaść? Zdecydowanie tak. Opierała się praktycznie na jednym człowieku. Tadeusz Stoliński był trenerem i działaczem w jednej osobie, a nie stroną też od startów. Chodził swoimi ścieżkami i często – co pokazała przeszłość, a pokaże i przyszłość – miał inne zdanie od decydentów Orkana. Szły za tym i czyny, chociaż bez większych efektów. Rywalizacja z rolniczym potentatem, nawet pod sztandarem samodzielności wrzesińskiej lekkiej atletyki, była skazana na niepowodzenie.

Likwidując lekkoatletyczną sekcję, zarząd wielkodusznie zaproponował swoim zawodnikom przejście do konkurentów z Sokołowa. Tylko mała grupa z tego grona trafiła do Orkana. Reszta zakończyła kariery. Powodem były liczne międzyklubowe animozje. Stosunki między „miastem” a pochodzącą w dużej części z zewnątrz i mieszkającą w internacie młodzieżą Orkana jeszcze przez lata nie układały się poprawnie.

Sokołowa wzloty i upadki

Orkan Sokołowo rósł w siłę. Nie była to zasługa pozostania na scenie tylko jednego klubu, a wyłącznie świetnie układającej się pracy w Państwowym Technikum Weterynaryjnym. Brakowało dziewcząt, gdyż zawód weterynarza był wyraźnie męską domeną. Zasoby kobiece znaleziono w Technikum Rolniczym w Kaczkach Średnich. Wiele tamtejszych lekkoatletek reprezentowało sokołowski klub.

Już w 1965 roku do pracy w szkole rolniczej został przyjęty Adam Kaczor. Wraz z Eugeniuszem Paterką i nadal koordynującym działania z ramienia Orkana Poznań Bernardem Kobielskim stworzyli świetnie uzupełniający się team. Do atrakcyjnej zawodowo szkoły ściągano uzdolnioną młodzież z całej Wielkopolski. Klasyczna selekcja była jednak cokolwiek spóźniona. Przynajmniej o jedno nazwisko. Dwa lata przed przyjęciem Kaczora do Wrześni z naszego powiatu został wyłowiony Tadeusz Kulczycki. Świetnie zapowiadający się zawodnik, mieszkaniec Nekli, co prawda związał się z LZS-owską lekką atletyką, ale tą poznańską. Rozpoczął naukę w Technikum Rolniczym na Gołęczynie. Kulczycki w barwach Orkana robił systematyczne postępy, których zwieńczeniem był rok 1972. Wówczas jako pierwszy Polak złamał barierę 50 sekund w biegu na 400 metrów przez płotki, a na tym dystansie na Igrzyskach Olimpijskich w Monachium otarł się o finał, zajmując piąte miejsce w biegu półfinałowym.

Przed Kulczyckim na Igrzyska Olimpijskie w Meksyku pojechał Adam Kaczor, w roku 1968 już pełnoprawny wrześnianin. Wielokrotnego medalistę krajowych mistrzostw dopadł jednak pech w Ameryce Środkowej. Nie dość, że już na miejscu przyplątała się angina i trzeba było pogodzić się z rolą rezerwowego sztafety 4x100 metrów, to jeszcze błąd kierownictwa ekipy pozbawił go startu na 200 metrów.

Pierwsza połowa lat siedemdziesiątych była szczególnym okresem dla wrzesińskiej królowej sportu. W barwach Orkana Sokołowo startowali nie tylko chłopacy z Technikum Weterynaryjnego, ale także uczniowie i mieszkańcy innych powiatów. Przez dwa lata klub reprezentował Jan Pusty, koninianin, który w 1980 roku w Moskwie otarł się o medal Igrzysk Olimpijskich. Choć największa impreza czterolecia, z powodu politycznego bojkotu większości państw Zachodu, miała mniejszy wymiar

niż zazwyczaj, to piąte miejsce w biegu na 110 metrów przez płotki jest jednoznacznym dowodem sportowej klasy.

Wrześnianie, z urodzenia bądź miejsca nauki, zdobywali medale mistrzostw Polski seniorów i juniorów, reprezentowali kraj w meczach międzypaństwowych i międzynarodowych imprezach rangi mistrzowskiej. Warto w tym miejscu wymienić: Wiesława Szpilkę, Aurelię Januchowską, Henryka Bartczaka, Zenona Jażdżewskiego, Ewę Szczęśniak, Andrzeja Gruszczyńskiego, Kazimierza Chudzińskiego, Grzegorza Ślotałę i Erwina Stulpę. Bernard Kobielski wiele spodziewał się po Aurelii Januchowskiej. Mieszkanek Skoków sprowadził do Wrześni, gdzie podjęła naukę w LO. W roku 1970 wystartowała w Mistrzostwach Europy Juniorów w Paryżu i wywalczyła tam piąte miejsce. Niestety Aurelia, podobnie jak i kilku innych bardzo dobrych lekkoatletów, musiała zmieniać szkołę. Sportowcy nie mogli liczyć w LO przy Witkowskiej na najmniejszą taryfę ulgową. Aurelia Januchowska dokończyła liceum w innym mieście, wy-

sza za męża za Henryka Bartczaka, niedługo później urodziła dziecko i zakończyła świetnie zapowiadającą się karierę.

W 1973 roku w Duisburgu, w juniorskich mistrzostwach Staroego Kontynentu, wziął także udział Wiesław Szpilka. Zajął wysokie dziesiąte miejsce, nie kwalifikując się jednak do ścisłego finału.

W drugiej połowie lat siedemdziesiątych medale krajowych mistrzostw juniorskich także nie były rzadkością. Na podium stawali chronologicznie: Paweł Szewczyk, Jarosław Wolnowski, Władysław Tomczak, Roman Wasielak, Marek Zaworski, Krzysztof Ławniczak, Andrzej Pujdak, Barbara Sobaszekiewicz, Jan Ratajczak, Mirosław Kiedrowski, Piotr Mikołajczak, Piotr Wasielak i Edward Hierowski. Spektakularnych wyników, które mogłyby oddziaływać na wyobraźnię młodych adeptów, już nie było. Brakowało osiągnięć na szczeblu seniorskim, na szczeblu międzynarodowym. Ostatnim finalistą mistrzostw Polski seniorów był dziesięcioboista Kazimierz Chudziński, który w tym czasie już pożegnał się z Wrześnią. W 1976 roku w Spale, w barwach AZS Wrocław, zajął ósme miejsce. Na kolejne seniorskie finały trzeba było poczekać całą dekadę. W tym samym roku chodziarz Marek Zaworski pobił rekord Polski juniorów młodszych na 10 km. Rekord ten ostał się przez dwa lata. Bernard Kobielski poświęcił się pracy naukowej, a i Eugeniusz Paterka zaczął realizować się w innych płaszczyznach. Adam Kaczor praktycznie pozostał sam na placu boju. W dodatku, w związku z przebudową ulicy Opieszyn, w 1973 roku została rozebrana dawna ujeżdżalnia, którą przerobiono na salę sportową. Co prawda w roku 1979 oddano do użytku stadion lekkoatletyczny z bieżnią okólną przy Technikum Weterynaryjnym, ale kilka zim, do roku 1981 – momentu wybudowania nowej hali przy szkole – nie zostało optymalnie przepracowanych.

W 1981 roku kadrę nauczycielską szkoły rolniczej zasilili Hieronim Mazurkiewicz, wielokrotny reprezentant Polski w biegach średnich i długich. Niemal równocześnie, jeszcze na studiach na poznańskiej AWF, w pracę szkoleniową z młodzieżą zaangażował się Andrzej Pujdak. W 1983 młody trener Orkana podjął pracę w Zespole Szkół Zawodowych przy ulicy Wojska Polskiego.

Moda na bieganie

W 1983 roku, w 135. rocznicę Wiosny Ludów, zorganizowano Bieg Kosynierów. Piętnastokilometrowa trasa wiodła z Mi-

Tadeusz Kulczycki zajął dziewiąte miejsce w biegu na 400 m przez płotki w czasie Igrzysk Olimpijskich w Monachium (1972)

łosławia do Wrześni. Przez ponad ćwierć wieku zawody, przy których najbardziej napracował się gminny urzędnik Krzysztof Murlik, przechodziły różne koleje losu. Bywały lata, że startowało w nich ponad 100 lekkoatletów amatorów. W porowach kilkunastu mieszkańców powiatu rywalizowało z gośćmi z całej Wielkopolski. Od końca lat dziewięćdziesiątych stonkowo wysokie nagrody, w tym pieniężne, przyciągały zawodników zza wschodniej granicy. Niestety, liczba wrześnian znajdujących przyjemność w rywalizacji na asfaltowej trasie systematycznie malała. Ewaluowała formuła biegu. Zrezygowano ze startu z Miłosławia, na dwa lata bieg przeniósł się na miejsce bitwy, do Sokołowa. Powrócił do Wrześni i w roku 2010, w dniu otwarcia nowego tartanowego stadionu, ponownie święcił triumfy. Impreza zorganizowana przez Klub Biegacza Kosynier zgromadził na starcie około 150 biegaczy, w tym około trzydziestu z Wrześni. Po roku Janusz Grzegorek, prezes KB, zorganizował jeszcze lepszy bieg.

Bieg Kosynierów nie był jedyną imprezą masową. W 2000 roku Starostwo Powiatowe we Wrześni zorganizowało Półmaraton Wrzesiński. Impreza miała być alternatywą dla Biegu Kosynierów. Była odbierana jako pole samorealizacji jednego z działaczy oraz jako wyraz walki politycznej dwóch frakcji jednej z partii. Impreza powiatowa miała kilkudziesięciotysięczny budżet, co z góry stawiało ją w uprzywilejowanej pozycji. Krytyka prasy, która odślaniała zakulisowe posunięcia, a także zmia-

na władzy, spowodowały, że półmaraton miał tylko trzy edycje. Od roku 1996 odbywa się Bieg Osiedlowy organizowany przez TKKF Sokół. Z wyjątkiem czterech ostatnich edycji przewodził mu Czesław Thamm. Start i meta imprezy zlokalizowana była zawsze na ulicy Batorego.

To samo stowarzyszenie kilka lat z rzędu w latach dziewięćdziesiątych w okolicach 11 listopada przeprowadzało Biegi Niepodległości. Impreza rozgrywana w parku im. Józefa Piłsudskiego upadła wraz z malejącą liczbą startujących.

Najliczniejszą jednodniową imprezą biegową były zawody „Sport dla każdego”, zorganizowane w 1997 roku przez UKS Żak i Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. W Parku Hrabiny wystartowało wówczas 1100 uczniów szkół podstawowych wrzesińskiej gminy.

Orkan w części wraca do Wrześni

Po kilku latach wzmocnienie kadry szkoleniowej zaczęło przynosić efekty. Organizacyjnie lekkoatletyka wrzesińska została jednak osłabiona. Orkan na początku lat osiemdziesiątych pożegnał się z Sokołowem. Reaktywowano Orkan Września, ale już tylko na poziomie młodzika. Młodzież wrzesińska od kategorii juniora młodszego reprezentowała Orkan Poznań.

Druga połowa lat osiemdziesiątych została naznaczona dwoma nazwiskami. Andrzej Popa, pochodzący z Obornik uczeń Zespołu Szkół Rolniczych, wywalczył dwa srebrne medale Lek-

Bieg Kosynierów zgromadził na starcie także najmłodszych

koatletycznych Mistrzostw Europy Juniorów w biegu na 100 i 200 metrów. Mariusz Hawrylak został piątym zawodnikiem biegu na 800 metrów Mistrzostw Świata Juniorów. Trenerzy wiele spodziewali się również po Wiolecie Koperskiej i Dorocie Adamczyk, rodowitych wrześniankach. Kariery dziewczyn, medalistek juniorskich mistrzostw Polski, z różnych względów szybko się zakończyły. Juniorskie medale mistrzostw Polski zdobywał też wszechstronny Grzegorz Federowicz. Początek nowej dekady przyniósł kolejnego uczestnika wielkiej imprezy. Krzysztof Waszak, rodowity wrześnianin, wystartował, choć bez spektakularnych sukcesów, w pchnięciu kulą i rzucie dyskiem w Mistrzostwach Europy Juniorów w Salonikach. Na krajowych rzutniach królował w kategoriach juniorskich i młodzieżowców – został dziesięciokrotnym medalistą mistrzostw Polski. W czołówce seniorskiej pokazał się tylko raz. W 1994 roku w krajowym czempionacie zajął ósme miejsce, ale już w barwach Śląska Wrocław. W latach 1993-1995 mogliśmy się poszczycić jeszcze jednym multimedalistą. Jedenaście razy na podium mistrzostw kraju w różnych kategoriach wiekowych stawał Jacek Bocian, uczeń Zespołu Szkół Zawodowych z ulicy Wojska Polskiego. Bocian urodził się w Raszewach koło Żerkowa, ale osoba trenera Adama Kaczora była tym magnesem, który ściągnął go do Wrześni. Jeszcze w trakcie nauki trafił do „lisowszczyków”, grupy czterystumetrowców skupionych w kadrze Polski wokół trenera Józefa Lisowskiego. Zaraz po zakończeniu edukacji we Wrześni Bocian miał wyjechać na Igrzyska Olimpijskie do Atlanty w składzie sztafety 4x400 metrów. Niestety, przyplątała się kontuzja i olimpijski debiut musiał przelżyć o cztery lata. Na Igrzyskach Olimpijskich w Sydney była wielka szansa na zdobycie medalu, ale upadek Roberta Maćkowiaka pozwolił Bocianowi i kolegom ze sztafety uplasować się zaledwie na siódmym miejscu. Inna sprawa, że Bocian biegał tylko w eliminacjach. Absolwent ZSZ miał jednak okazję wielokrotnie stawać na podium światowych imprez. Największy sportowy sukces zanotował... kilka lat po zakończeniu kariery! W 2008 roku, przy zielonym stoliku, IAFF przyznała polskiej sztafecie 4x400 m złoty medal Mistrzostw Świata z 1999 roku. Na bieżni Polacy byli drudzy, ale jeden z uczestników zwycięskiej sztafety USA po latach przyznał się do stosowania środków dopingujących. Decyzja IAFF mogła być tylko jedna.

Ostatnia dekada drugiego tysiąclecia dla wrześńskiej lekkiej atletyki nie była jednak udana. Dwaj klasowi zawodnicy oraz Michał Drzażdżyński i Michał Chałupniczak, utalentowani juniorzy, pracowali na rzecz Orkana Poznań. Z lekkoatletycznej mapy całkowicie zniknął klub wrześński. Orkan Września, od wielu lat funkcjonujący już tylko na poziomie młodzika, został wyrejestrowany w 1991 roku. Po raz pierwszy od 37 lat w po-

wiecie nie było lekkoatletycznego klubu! Zaraz potem zniknęła z wrześńskiego pejzażu jedyna pełnowymiarowa bieżnia okólna. Victorii potrzebne było boisko treningowe, a luk bieżni wyraźnie przeskadzał nowej koncepcji. Z obiektów stadionu miejskiego, administrowanych przez piłkarzy, definitywnie wygoniono lekkoatletów.

Klubowe rotacje

Orkan Września wyrejestrował się w 1991 roku. Ruch ten był spowodowany kłopotami finansowymi. W tym czasie zlikwidowano Państwowe Gospodarstwa Rolne, które od 1965 roku, w większym lub mniejszym stopniu, sponsorowały kluby spod znaku LZS. Przez kilka lat na terenie powiatu nie było lekkoatletycznego klubu. Zawodnicy, nawet ci w kategorii młodzika, reprezentowali barwy Orkana Poznań. Co było tego powodem? Już wcześniej, gdy zrezygnowano z zespołu seniorskiego, a potem juniorskiego, działacze i trenerzy twierdzili, że Wrześni nie stać na utrzymanie zespołu. Władze polityczne w latach osiemdziesiątych skupiały całą uwagę na wydarzeniach pozasportowych. Kraj był w okresie bolesnej transformacji ustrojowo-gospodarczej i miasto nie chciało, ale pewnie i nie mogło wyasygnować większych środków. Struktury LZS miały dofinansowanie z budżetu centralnego, ale pozostałe źródła, szczególnie w małych ośrodkach, wysychały. Trenerzy nie mogli już liczyć na szczególne gratyfikacje ze strony gminy. Byli na garnuszkę Poznania i, chcąc nie chcąc, musieli rewanżować się podsyłaniem zawodników.

Życie nie lubi jednak próżni. W 1996 roku zarejestrowany został Weteran Września. Doprowadził do tego Tadeusz Smoliński, były zawodnik LKS Września, Orkana Września, Orkana Poznań i Zjednoczonych Września, później prezes i działacz Orkana Września. Smoliński, nie po raz pierwszy zresztą, nie mógł się pogodzić z likwidacją lekkiej atletyki we Wrześni. Na tym tle animozje między nim a pozostałymi działaczami i trenerami narastały od lat. Weteran miał być odpowiedzialny na posunięcie Orkana. W barwach nowego klubu występowali przez krótki czas młodzi lekkoatleci z Marzenina, a znacznie dłużej młodzicy z Kostrzyna. W biegach ulicznych startowali też byli zawodnicy, którzy ze względu na swój wiek podchodzili do udziału w imprezach rekreacyjnie. Stąd też taka, a nie inna nazwa. Weteran nie osiągnął wielkich wyników sportowych. Młodzicy przebijali się na listy POZLA najlepszych zawodników w poszczególnych konkurencjach, ale medali wojewódzkich mistrzostw już nie zdołali wywalczyć. Klub jednak przyczynił się do odnowy wrześńskiej l.a. Orkan Poznań po raz drugi w historii w obawie przed utratą swojego obszaru wpływów, wrócił do koncepcji startu młodzików w barwach swych rodzimych miejscowości. Nie bez znaczenia było też poprawienie

koniunktury gospodarczej. Liczono na dotację z gminy. W roku 1997 przy Zespole Szkół Rolniczych we Wrześni powstał dwusekcyjny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Orkan Września. Obok piłki siatkowej kobiet ponownie zaczęła funkcjonować sekcja lekkiej atletyki.

Konkurencja, podobnie jak wcześniej Zjednoczonych, tak teraz zabiła Weterana. Klub Smolińskiego egzystował jeszcze przez kilka lat, widniał na liście klubów zarejestrowanych w POZLA, ale aktywności nie wykazywał. W pierwszej dekadzie XXI wieku pojawiły się cztery inne kluby z sekcjami lekkoatletycznymi. Trzy z nich (UKS Żak, UKS Trójka Marzenin i UKS Olimp) miały jednak charakter uczniowski, prowadziły szkolenie z młodzieżą i szybko zawieszały lub likwidowały sekcję. W 2009 grupa biegaczy długodystansowych powołała do życia Klub Biegacza Kosynier, który szybko dał się poznać jako organizator imprez masowych.

Dekada Szymkowiaka

Końcówka wieku rozbudziła nadzieje na lepszą przyszłość. Na bieżniach, skoczniach i rzutniach pokazało się sporo rodowitych wrześnian o wielkiej smykałce do lekkiej atletyki. Tomasz Szymkowiak, Marcin Kulczak, Lidia i Cecylia Świerczyńskie, Przemysław Pawlak, Mariusz Solecki, Szymon Bułkowski, Jakub Jałoszyński, Damian Idzikowski, Sylwia Kasprzak, Arkadiusz Kościański mieli stanowić o sile klubu. Kilkoro zdobywało medale już w wieku młodzika, reprezentując Orkana Września. Większość stawała na podium w wieku juniorskim już w barwach poznańskiego Orkana. Krótko w gronie seniorów swoich sił próbowali Marcin Kulczak i Cecylia Świerczyńska. Młody sprinter był członkiem reprezentacyjnej sztafety 4x100 metrów na Mistrzostwach Świata Juniorów w Chile, w której pełnił jednak funkcję rezerwowego. Identyczna rola przypadła Kulczakowi na Mistrzostwach Europy Juniorów w Grosseto. Na tej samej imprezie w 2001 roku wystartowała Cecylia Świerczyńska, plasując się na wysokim szóstym miejscu w biegu na 2000 metrów z przeszkodami. Mieszkanca Barczyny ustanowiła też rekord Wielkopolski senierek w biegu na 3000 metrów z przeszkodami, który pozostaje niepokonywany do dziś.

To właśnie przeszkody stanowiły na początku wieku o sile wrzesińskiej królowej sportu.

Ostatnia opisywana dekada to wyraźna dominacja Tomasza Szymkowiaka. Medale w kategoriach juniorskich płynnie przełożyły się na sukcesy w wieku młodzieżowca i w końcu seniora. Rekordy Wrześni w biegach od 1500 metrów wznosił niemal co roku. Największe sukcesy zaczął jednak odnosić w biegu przeszkodowym na 3000 metrów. Rok 2008 to nie tylko 50. rocznica zaistnienia Wrześni na krajowej arenie – to także czas spektakularnych wyników Szymkowiaka, już oficjalnie zawod-

nika Orkana Września. W swojej koronnej konkurencji pobił rekord Wielkopolski, zdobył trzeci raz z rzędu tytuł mistrza Polski seniorów, zajął piąte miejsce w Lekkoatletycznym Pucharze Europy i wystartował na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie. Rok później wystartował w berlińskich mistrzostwach świata, ale nie zakwalifikował się do biegu finałowego. W 2009 i 2010 dołożył dwa tytuły mistrza Polski na belkach, a w 2010 został też mistrzem kraju w biegu na 10000 m. Rok ten był dla przeszkodowca rewelacyjny. W Paryżu na zawodach Diamentowej Ligi pobił swoją życiówkę, łamiąc barierę 8:20 min, ale największy sukces odniósł w Drużynowych Mistrzostwach Europy, w których zwyciężył w biegu na 3000 m z przeszkodami. Na tej imprezie sztuki tej dokonał jeszcze tylko jeden Polak – kulomiot Tomasz Majewski.

Przez trzy lata uczennicą Zespołu Szkół Technicznych i Ogólnokształcących była Marzena Kościelniak, mieszkanka Żerkowa. W kategoriach juniorskich na dystansach płotkarskich złote medale mistrzostw Polski przeplatała srebrnymi. W 2007 roku wystartowała w Mistrzostwach Europy Juniorów, zajmując 9. miejsce na 100 m przez płotki. Rok później na Mistrzostwach Świata Juniorów w Bydgoszczy nie awansowała jednak do półfinałowego biegu tego samego dystansu. Niepowodzenie osłodziła sobie złotem i srebrem mistrzostw Polski juniorów. Rozpoczynając studia w Poznaniu, zmieniła barwy klubowe – przeszła do miejscowej Olimpii. To w barwach tego klubu w 2010 została mistrzynią Polski senierek na 400 m ppł. i w tej konkurencji awansowała do finałowego biegu w Mistrzostwach Europy Seniorów.

Stałe postępy robiła osiemnastoletnia Karolina Krawczyk, najszersza wrześnianka w historii. Zawodniczka Adama Kaczora awansowała do obu sprinterskich finałów na mistrzostwach kraju junierek w Słupsku (2009). Na 100 metrów zajęła siódme miejsce, a na 200 m otarła się o medal, zajmując czwartą pozycję. Sezon zakończyła rekordami życiowymi na obu dystansach. Kolejny sezon był usiany kontuzjami i w 2011 Krawczyk nie zdecydowała się wystartować, kończąc krótką karierę.

W Lekkoatletycznych Mistrzostwach Świata Junierek Młodszych we włoskim Bressanone (2009) wystąpiła Martyna Losa. Czternaste miejsce w konkursie pchnięcia kulą podłamało wrzesińską miotaczkę. Aspiracje, poparte bardzo dobrym rekordem życiowym, sięgały znacznie wyżej, nawet do strefy medalowej. Złoto zdobyła dopiero w mistrzostwach Polski swojej kategorii wiekowej w Bielsku-Białej.

Ostatnią lekkoatletyczną imprezą sezonu 2009 był Supermaraton Kalisia. W zawodach, które są mistrzostwami Polski w biegu na 100 km, Iwona Żukowska zajęła pierwsze miejsce w kategorii kobiet, a Barbara Nowak-Lewandowska uplasowała się w czołówce. Wysoko w kategorii mężczyzn sklasyfikowa-

no Zenona Radziejewskiego, trzeciego zawodnika Kosyniera Września. Żukowska tytułu mistrzowskiego jednak nie zdobyła – nie posiadała bowiem „sztywnej” karty zawodniczej. Rocznicowy rok 2011 rozpoczął się rewelacyjnie. Tomasz Szymkowiak najpierw zdobył tytuł przełajowego mistrza Polski w biegu na 4 km, by na początku maja świętować obronę tytułu mistrzowskiego w biegu na 10000 m. Szybko jednak przyplątała się kontuzja ścięgna Achillesa i w lipcu przeskodowiec musiał zakończyć sezon. Nie mógł bronić mistrzostwa na belkach, nie wystartował na mistrzostwach świata. Odbudowała się Martyna Losa, która na mistrzostwach Polski juniorów zdobyła dwa medale w rzucie dyskiem i pchnięciu kulą. Zawodniczka trenera Przemysława Pawlaka reprezentowała Polskę na Lekkoatletycznych Mistrzostwach Europy Juniorów w Tallinie. Zajęła tam dziewiąte miejsce, a od wejścia do finałowej ósemki dzieliło ją 5 cm.

Osobny rozdział to wyniki Mateusza Michalskiego, niedowidzącego sprintera. Mieszkaniec Węgierek, choć reprezentował kluby pozawrzesińskie (Start Poznań i Start Gorzów Wlkp.), to jednak prowadzony był przez trenera Adama Kaczora. Jeszcze na dwa miesiące przed Paraolimpiadą w Pekinie (2008) wydawał się pewnym kandydatem do medali na 100 i 200 metrów. Kontuzja mięśnia dwugłowego uda postawiła pod dużym znakiem zapytania sam udział Michalskiego w imprezie czterolecia. Ostatecznie wystąpił w stolicy Chin, ale forma, osłabio-

na dłuższą przerwą w treningach, nie wystarczyła do medalu. W biegu na 100 metrów zajął dziewiąte miejsce, na dwukrotnie dłuższym dystansie był ósmym zawodnikiem. To niepowodzenie Michalski odbił sobie rok później na mistrzostwach Europy na Rodos. W biegu na 100 m został mistrzem, na dystansie 200 m zdobył srebrny medal. W 2011 już wyraźnie dominował na bieżni. Najpierw w styczniu Nowej Zelandii wywalczył dwa tytuły mistrza świata federacji niepełnosprawnych, a w kwietniu w Turcji powtórzył sukces w mistrzostwach świata federacji niedowidzących. Co ciekawe, mimo utraty wzroku na poziomie 90% był zdecydowanie najszybszym wrześnianinem końca pierwszej dekady XXI wieku.

9. Sporty motorowe

Podwaliny sukcesu

W okresie międzywojennym istniał we Wrześni Touring Klub, ale na łamach „Orędownika Wrzesińskiego” nie można znaleźć śladów jego sportowej działalności. Trudną za taką przyjął goszczenie przez to stowarzyszenie w 1934 uczestników Rajdu Monte Carlo. Kierowcy zmierzający z Tallina nad Morze Śródziemne zostali podjęci śniadaniem w Hotelu Francuskim. Rok później, między 10 a 12 stycznia, przez Wrześnię ponownie przejeżdżało 14 maszyn biorących udział w tym rajdzie.

Mateusz Michalski (w środku) w 2011 zdobył wszystkie możliwe złote medale lekkoatletycznych mistrzostw świata niedowidzących sprinterów

Jak donosiła lokalna prasa, 8 samochodów utknęło w zaspach. To, czego brakowało przed wojną, wrześnianie odbili sobie po niej. W 1946 klub motorowy poznańskiej Unii utworzył dwańście swoich filii w różnych miastach Wielkopolski. W tym gronie zabrakło jeszcze Wrześni. Unia pojawiła się w gronie lokalnych klubów dopiero w 1949. Jej początki, jak i późniejsza działalność nie są dostatecznie udokumentowane.

W 1950 z sekcji motorowej działającej wcześniej przy Victorii powstał Automobilklub Września. Działał do końca 1957, kładąc nacisk na turystykę motorową, ale posiadał też sekcję piłki na motorach. Tuż przed rozwiązaniem planowano poszerzenie działalności o sekcję małego żużla. W jego miejsce w marcu 1958 powołano Klub Motorowy Start Września, który był jednak filią klubu gnieźnieńskiego. Choć dysponował sekcją sportową, to priorytet miała turystyka motorowa. Najefektowniejszą konkurencją imprez turystycznych była wówczas „pogoń za lisem”. W latach 1964-1966 trzy razy z rzędu wygrał ją Lieske.

W tym okresie działalność sekcji sportu motorowego spoczywała na barkach Jana Begiera, Edwarda Radzińskiego i Mieczysława Śmigórskiego. Organizowano wyścigi na trasach trawiastych i crossowych, głównie na torze za koszarami, ale też, wykorzystując naturalnie pofałdowany teren, w Parku Hrabiny. Kilka razy ścigano się nawet na ulicach miasta. Na szosie w kierunku Pyzdr, z Wrześni do Kaczanowa, organizowano wyścigi szybkościowe, w których brylował Bolesław Hyżorek. Przez krótki okres grano w barwach Startu również w piłkę motorową. Rozgrywano głównie mecze z AZS Poznań, bo pozostałe kluby parające się tą dziedziną sportu lokowały się na Śląsku. Pierwszą szóstkę stanowili: Stanisław Bosacki, Stanisław Grajek, Wiesław Groblewski, Edward Józwiak (bramkarz), Józef Spychała oraz Stanisław Witczak. Ostatecznie sekcję rozwiązano w 1959.

Od grudnia 1956 motomaniacy znaleźli przystań także w Klubie Motorowym przy Lidze Przyjaciół Żołnierza, protoplaście Ligi Obrony Kraju. Ten ostatni klub w 1957 chlubił się trzema sekcjami: motocyklowo-sportową, turystyczną i szkoleniową. W sportowej realizowało się 17 zawodników. KM przy LPŻ w pierwszym roku swojej działalności zajął 7. miejsce w mistrzostwach okręgu. W 1959 w sekcji działało już 29 członków, a tym aż 26 juniorów!

Sekcja motorowa przy Zjednoczonych (nazywana też Motoklub Zjednoczeni) powstała stosunkowo późno, bo w 1962. Akces do niej zgłosili wszyscy wrzesińscy motocykliści ze sportowym zacięciem: Bogdan Albrecht, Marian Bączkiewicz, Stanisław Grajek, Wiesław Groblewski, Hilary Jeżewski, Andrzej i Michał Lisiakowie, Zenon i Mieczysław Morawscy, Stanisław Musielak oraz Jan i Roman Wardeńscy. Część sprzętu (jak i zawodników)

przejęto od zlikwidowanego Klubu Motorowego przy LPŻ. Wówczas to własnym sumptem wyprodukowano w klubowym warsztacie cztery pierwsze gokarty.

Sprzęt, jakim dysponowali wrześnianie, nie był szczytem nawet ówczesnej techniki. Jeżdżono na podrasowanych wuefemkach, później hitem stały się czeskie jawy i emzetki. Motocross uprawiano na promotach, składakach produkowanych seryjnie w Polsce. W połowie lat sześćdziesiątych kierownikiem sekcji był Zdzisław Hedrych, członek władz Polskiego Związku Motorowego i sędzia z najwyższą licencją. Na tym stanowisku zastąpił go kolejno: Mieczysław Śmigórski i lekarz Zbigniew Jagielski. Wrześnianie od pierwszych powojennych lat byli widoczni na zawodach rangi wojewódzkiej i strefowej, co wyróżniało ich na tle innych dyscyplin uprawianych w mieście.

W latach sześćdziesiątych, głównie w drugiej połowie, we Wrześni organizowano zawody katingowe. Gokarty ścigały się wokół skweru na Harcerskiej, a miejscowi kibice mieli komu kibicować. W 1964 w zawodach w ramach Dni Wrześni wystartowali zawodnicy Zastalu Zielona Góra, Stomilu Poznań i AW Poznań. Drugie miejsce zajął Stanisław Musielak, Stanisław Grajek był czwarty, Sylwester Miczuga ósmy, a Kazimierz Lisiak czternasty.

W 1965 Stanisław Grajek został wicemistrzem Polski, a cztery lata później zajął w klasyfikacji generalnej 7. miejsce i było to w tym okresie najwyższe osiągnięcie przedstawiciela sportów motorowych. W gokartach swych sił próbowali także: Kazimierz Lisiak, Stanisław Musielak (oba wicemistrzowie okręgu w motocrossie, 1965) i Sylwester Miczuga, niezwykle zasłużony jako mechanik całej sekcji. Kierownikiem sekcji gokartowej w 1967 był Edward Radziński.

Sporą popularnością w końcu lat pięćdziesiątych cieszył się tzw. mały żużel. Uprawiano go na specjalnie przygotowanych wuefemkach. W 1959 eliminacje okręgowe i strefowe w Zielonej Górze wygrał Wiesław Groblewski. W warszawskim finale, mimo technicznych problemów, uplasował się na trzecim miejscu.

Rok później mistrzem okręgu w motocrossowej klasie 125 ccm został brylujący w tej konkurencji Zenon Morawski. Sukcesy zaczęła odnosić ówczesna młodzież w osobach Edmunda, Jerzego i Tadeusza Pawłowskich. W połowie lat siedemdziesiątych na tor trafiła kolejna grupa uzdolnionych młodych adeptów motocrossu: Jacek, Krzysztof i Waldemar Lonkowie oraz Andrzej Szalbierz.

Złote lata motocrossu

W 1977 Września otrzymała od Polskiego Związku Motorowego organizację jednej z eliminacji mistrzostw Polski. Olbrzymim wysiłkiem działaczy przygotowano tor w Opatówku. Spo-

ry w tym udział miał Edward Rydz, ówczesny prezes Victorii, a jednocześnie naczelnik miasta i gminy. Zawody przeprowadzono przez kolejnych siedem lat. Być może ich prestiż – a kto wie, czy nie zainteresowanie sportem właściwych czynników – spowodowały, że utalentowana młodzież zaczęła robić szybkie postępy. Już w 1980 Andrzej Szalbierz zajął 10. miejsce w klasie 125 ccm, a Tadeusz Pawłowski uplasował się na 12. pozycji w klasie 250 ccm. Rok później Września świętowała pierwszy medal mistrzostw Polski w motocrossie, a Zjednoczeni zostali drugim klubem w Polsce. Andrzej Szalbierz wywalczył tytuł wicemistrza kraju, a Jacek Lonka był czwarty w klasie 125 ccm. W 1982 nasi najlepsi motocrossowcy zamienili się miejscami. Od 1983 rozpoczynał się złoty okres Jacka Lonki, który przez kolejnych kilkanaście lat niepodzielnie rządził w motocrossie, zdobywając 10 tytułów mistrza Polski. W czołówce swoich klas plasowali się Waldemar i Krzysztof Lonkowie.

Cała czwórka w 1981 weszła w skład kadry narodowej. Wrześnianie reprezentowali Polskę w Pucharze Pokoju i Przyjaźni Krajów Demokracji Ludowej, imprezie, która była alternatywą dla mistrzostw Europy. W 1985 Jacek Lonka zdobył nawet brązowy medal PPIP KDL.

W 1984 okazało się, że Zjednoczeni nie byli w stanie udźwignąć kosztów funkcjonowania motocrossu. Do tego doszły niesnaski w gronie motocrossowych działaczy. Dwa lata później oficjalnie zlikwidowano sekcję. Podjęto jeszcze próbę re-

aktywowania jej przy klubie motorowym Wrzos, ale w końcu spaliła ona na panewce. Wykruszyli się działacze, zawodnicy szukali nowych klubów. Jacek Lonka w czasie służby wojskowej jeździł w barwach Unii Poznań, później reprezentował Budowlanych Olsztyn i Górnika Czerwionka. Ostatecznie trafił z bratem do Głogowa, gdzie w barwach Automobilklubu jeździł jeszcze w 2011. Andrzej Szalbierz trafił do Unii Poznań.

W 2003 ponownie próbowano reaktywować sekcję w barwach Wrzesińskiego Towarzystwa Motocrossowego Speed-Cross, przekształconego dwa lata później w Motoklub Wrzos OFS. Niestety, w 2007 Wrzos zamknął podwoje, a sekcję przejął nowo powstały Motorowy Klub Sportowy w Nekli.

Jacek Lonka w 2006 zdobył swój ostatni, osiemnasty medal mistrzostw Polski. Przez równe ćwierć wieku stawał na podium. Pod tym względem nie ma sobie równych w kraju.

Rodzinne tradycje zapragnął kultywować Łukasz, syn Jacka Lonki. Pierwszy raz w mistrzostwach Polski seniorów wystartował już w 2006, kiedy ojciec stawał jeszcze na podium. Szesnastolatek zajął 8. miejsce w klasie 125 ccm. Pierwszy złoty medal seniorów wywalczył już trzy lata później w klasie 250 ccm. Po roku ponownie stanął na najwyższym stopniu podium w 450 ccm. W Motocrossowych Mistrzostwach Europy Juniorów w roku 2009 wywalczył brązowy medal. Rok później ponownie stanął na trzecim stopniu podium, ale już mistrzostw Europy seniorów. Takiego wyniku nie osiągnął nigdy

Łukasz Lonka poszedł w ślady ojca. Swoją pierwszy seniorski motocrossowy tytuł mistrza Polski seniorów zdobył jeszcze jako junior w 2009

żaden polski motocrossowiec! Chłopak, uznany za nadzieję tego sportu, 2011 rok spędzał głównie na zachodzie Starego Kontynentu, gdzie jeździł z najlepszymi zawodnikami świata. Ściągał się w krajach Beneluksu, Francji, Hiszpanii, Portugalii. Jeździł w zachodniej wersji mistrzostw Europy. Zbierał doświadczenie.

Tor w Opatówku odżył w pierwszej dekadzie XXI wieku. Choć administracyjnie leży w gminie Nekla, to na zawodach nadal gromadzi setki wrześnian. 28 medali mistrzostw Polski i dwa krążki europejskiego czempionatu mówią same za siebie. Obok lekkoatletów motocrossowcy są najbardziej zasłużoną dla wrześińskiego sportu grupą zawodniczą.

10. Boks

Pierwsze krzyżowanie rękawic

Wiem, że u wielu wywołam uśmiech politowania. Zdziwi na pewno niejednego, że ten brutalny sport znalazł sobie we mnie zwolennika i propagatora. Często stawiano mi zarzut, że boks to „bicie się brutalne”, które nie może być ani estetyczne, ani przyjemne, ani zdrowe. Chcę zaraz na początku wyjawić złe pojmowanie boks, jako ćwiczenia. Boks należy podzielić na dwa działy: ćwiczebny i zawodniczy. Boks ćwiczebny pozwala nam korzystać w całej rozciągłości z jego zalet bez bicia się z przeciwnikiem (...). Boks zawodniczy jest ostrzejszą formą, gdyż tu rozchodzi się o pokonanie przeciwnika, a więc skuteczne uderzenie go w odsłonięte miejsce, ale ten jest dostępny dla niewielu, i wymaga dużych zdolności z natury.

Tymi słowami niepodpisany pod swoim tekstem dziennikarz „Orędownika Wrześińskiego”, być może sam Andrzej Prądyński, w marcu 1932 propagował raczkujący dopiero we Wrześni boks. Pierwsza informacja dotycząca tej dyscypliny sportu ukazała się na łamach lokalnej gazety zaledwie dwa miesiące wcześniej. Komitet Powiatowy Wychowania Fizycznego namawiał młodzież do brania udziału w treningach, które przeprowadzano w sali gimnazjum.

W marcu 1932 odbyły się mistrzostwa Wrześni, w którym wystartowało 18 zawodników. Victoria wystawiła dziewięciu, Sokół Września trzech, po dwóch Sokół Strzałkowo i GKS, po jednym przedstawicielu miały Związek Strzelecki oraz Przysposobienie Wojskowe Marzenin. Walczono w pięciu wagach: piórkowej, lekkiej, półśredniej, średniej i półciężkiej. „Brak zupełnie wagi muszej i koguciej oraz ciężkiej, przedstawicieli których Września dotychczas nie posiada” – narzekał „OW”.

Gazeta bardzo ciekawie relacjonowała zawody:

W wadze piórkowej walczył Siudziński (Sokół Września) – Witosławski Mirosław (Sokół Strzałkowo). Od samego początku miał przewagę Witosławski, który też wygrał wysoko na punkty. Waga

lekka: W pierwszej parze spotkali się Spisak Eugeniusz z Witosławskim Walerianem. W pierwszej i drugiej rundzie znaczna przewaga Spisaka, trzecia natomiast należała do Witosławskiego, który jednakże nie zdołał wyrównać straconych punktów, toteż słusznie uznany został za pokonanego. W drugiej parze walczyli Jaskólski i Woźniak. Pierwsza i trzecia runda należała do Jaskólskiego, druga była wyrównana. Woźniak aczkolwiek fizycznie silniejszy, przegrał jedynie na skutek powolnej orientacji. Waga półśrednia: W wadze tej walczyły dwie pary. W pierwszej parze walczył Godzich z Kaczyńskim. Godzich bokser bardzo prymitywny wygrał spotkanie na skutek przewagi fizycznej, jaką miał nad młodzieńskim uczniem VI klasy tut. Gimnazjum. W drugiej parze wygrał spotkanie Nowak z Zychowiczem, bijąc go przez techniczne k.o. Waga średnia: Walczyły 3 pary. W pierwszej parze spotkali się Janicki z Olbrychtem uczniem VII klasy Gimnazjum. Technicznie lepszy Janicki wygrał spotkanie na punkty, pokazując przytem najładniejszą walkę dnia. W drugiej parze walczyli Budzyński Edward ze Spisakiem Władysławem. Wygrał Budzyński z powodu dyskwalifikacji Spisaka za niedozwolone faule. W ostatniej parze walczyli Budzyński Stanisław z Cyraniakiem – wygrał Budzyński, który nie podobał się publiczności, walcząc zbyt ordynarnie przy małej technice. W wadze półciężkiej spotkali się Banaszak z Andrzejewskim. Sędzia, widząc znaczną przewagę Banaszaka nad Andrzejewskim, przerwał walkę, uznając Andrzejewskiego za pokonanego (...). Zawody jako całość wypadły bardzo dobrze. Najwięcej podobali się Witosławski, Spisak Eugeniusz, Jaskólski, Janicki i Banaszak oraz Nowak, o wybitnie bokerskiej sylwetce. „OW” patetycznymi słowami wyrażał – jak pokazała przyszłość – płonną nadzieję, że dyscyplina stanie się ważna dla Wrześni: Mamy nadzieję, że już w najbliższych czasach odbędą się zawody z zamiejscowymi drużynami i zawodnicy wrześniacy, jak niegdyś Dzieci Wrześińskie, wsławią imię swego miasta daleko po ciasne mury rodzinne i powiedzą, że ta mała miejscina prowincjonalna nie zajmie pod względem sportowym miejsce.

Do meczów dochodziło, ale raczej z miernym skutkiem.

We Wrześni boks uprawiany był w tym czasie w trzech klubach. Sekcję posiadały Victoria, Sokół i Związek Strzelecki. Z tego okresu zachowała się informacja o tylko jednym derbowym pojedynku. W kwietniu 1934 w sali Odeonu odbył się mecz Sokoła ze Związkiem Strzeleckim. Sokół podszedł do spotkania bardzo ambicjonalnie – na mecz ściągnął z Gniezna dwóch zawodników. Okazało się jednak, że klub nie dopełnił formalności. Nowi zawodnicy nie byli ani ważeni, ani zbadani przez lekarza powiatowego, więc ich rywalom przyznano wygrane walkowerem. W dodatku w wadze piórkowej Sokół nie wystawił zawodnika i już na starcie przegrywał 0:6. Ostatecznie skończyło się na zwycięstwie ZS 8:6. Emocje związane z derbowymi meczami przeniosły się z boiska piłkarskiego pod dach. Publiczność zachowywała się skandalicznie, ubliżała

arbitrowi, dlatego ten w pewnym momencie odmówił sędziowania.

W styczniu 1935 Victoria zorganizowała mecz Poznań – Września. Goście przyjechali w składzie z Forsyakiem (Warta). Niestety, mimo szumnych prasowych zapowiedzi nasi reprezentanci nie potrafili stawić czoła renomowanym zawodnikom. Wrześnianie przegrali pięć walk, a jedyny remis osiągnął Kolasieński. W tym historycznym meczu barw miasta bronili jeszcze: Staszak, Siudziński, Osiński, Nowak i Niedzielski. Wyniki walk podane przez „OW” wskazują, że Września przegrała 1:11, ale w klubowych annałach zanotowano porażkę w stosunku 1:15. Prawdopodobnie nasze miasto nie potrafiło wystawić zawodników w dwóch wagach i cztery punkty oddaliśmy walkowerem.

Od tego momentu Victoria nie wystawiała swoich zawodników do ringu. Sekcja przestała istnieć. Trudno dzisiaj orzec, czy po-

wodem była sromotna porażka, czy też klęska finansowa przy organizacji meczu. Kibice nie dopisali, a sprowadzenie rywali z Poznania musiało trochę kosztować. Szybko z ambicji zaistnienia w boksie zrezygnował też Związek Strzelecki. W marcu 1935 zorganizował jeszcze mistrzostwa swojej organizacji. Od tego momentu nie można już znaleźć w prasie śladów bokserów spod znaku ZS.

Na arenie został jedynie Sokół, który aż do wybuchu wojny wykazywał sporą aktywność w ringu. Bokserów szkolił trener Leśniak z Gniezna. Klub toczył wiele meczów towarzyskich, ale nie ma śladu, by występował w rozgrywkach ligowych. W 1936 wrześnianie skrzyżowali rękawice z Sokołem Gniezno (7:7), HCP Poznań, Drużyną Harcerską Mogilno (4:10), KPW Bydgoszcz (10:6). W lutym 1937 doszło do pierwszego meczu międzynarodowego. Sokół walczył w hotelu Pod Białym Orłem z Deutscher Sport-Club Poznań. Niestety, do wyniku tego spotkania nie udało się dotrzeć.

W 1938 roku pieczę nad Sokołem objął trener Kotkiewicz z Poznania. Do rozegranych w lutym tego roku mistrzostw Wrześni zgłosiło się 40 zawodników, ale do walk przystąpiło jedynie 22. Sokół reprezentowało 12 bokserów, pozostała ósemka to śmiałkowie występujący w barwach Miejskiego Ośrodka Przygotowania Wojskowego. O tytuły rywalizowano w ośmiu kategoriach: papierowej (47,5 kg), muszej (51), koguciej (54), piórkowej (58), lekkiej (62), półśredniej (67), średniej (73) i ciężkiej (80).

Wyniki mistrzostw Wrześni 1-2.02.1938

walki finałowe

papierowa: Jarecki (Sokół) wygrał na punkty z Czerniakem (MOPW)

musza: Jaskólski wygrał na punkty z Sobczakiem (obaj Sokół)

kogucia: Witak (Sokół) wygrał przez k.o. W 1. rundzie z Wichłaczem (MOPW)

piórkowa: Biskup wygrał na punkty z Knocińskim (obaj Sokół)

lekka: Knociński wygrał na punkty z Karwasińskim (obaj Sokół)

półśrednia: Kmiecik przegrał na punkty z Niedzielskim (obaj Sokół)

średnia: Nowak wygrał przez dyskwalifikację z Sułkowskim (obaj Sokół)

ciężka: Cyraniak wygrał na punkty z Witczakiem (obaj Sokół)

Zygmunt Jaskulski należał do najlepszych wrzesińskich bokserów okresu międzywojennego

W tym samym roku wrześcianie stoczyli zwycięski pojedynek z Wartą II Poznań (10:4). Zmagali się też z Ostrowią Ostrów Wielkopolski (6:12), Sokołem Poznań, i KPW Poznań. Do wyników tych dwóch ostatnich meczów nie udało się dotrzeć.

W styczniu 1939 Poznański Okręgowy Związek Bokserski powołał Władysława Niedzielskiego z Sokoła do reprezentacji Poznania na mecz z Berlinem. Pojedynek miał odbyć się w hali Targów Poznańskich, a kibice wrześcińscy szykowali się do wyjazdu na mecz. Niedzielski boksował w wadze lekkiej i zmierzył się z aktualnym mistrzem Europy (Mediolan 1937) Herbertem Nurnbergiem. Wyniku pojedynku można się jedynie domyślać. Niemiec trzy miesiące po walce z Niedzielskim obronił w Dublinie tytuł najlepszego boksera Starego Kontynentu. Po wojnie zaś przez sześć lat walczył z powodzeniem w gronie zawodowców.

W marcu tego roku trzech zawodników Sokoła wystartowało w mistrzostwach okręgu. Niedzielski, Kolasiński i Sułkowski przegrali jednak w 1. rundzie turnieju.

W okresie międzywojennym wrześciński boks miał trzech zdecydowanie wyróżniających się bokserów. Józef Kolasiński (waga lekka) w 1934 był wicemistrzem Okręgu VII Związku Strzeleckiego. Po tym roku przeszedł do Sokoła i był pewnym dostarczycielem punktów w meczach towarzyskich. Wystartował też w mistrzostwach okręgu. Podobnie jak Władysław Niedzielski (waga półśrednia), który od początku był związany

z Sokołem. Jeszcze długo po wojnie Niedzielski mógł szczycić się największym sukcesem w dziejach wrześcińskiego boksu (walką w meczu Poznań – Berlin z aktualnym mistrzem Europy). Był pewnym punktem Sokoła w meczach i rzadko schodził z ringu pokonany. Wielkim talentem pierwszych lat trzydziestych okrzyknięto Jana Nowaka (waga średnia), „rewelację boksu wrześcińskiego, dysponującego morderczym ciosem z prawej ręki”. Wygrywał walki w efekowny sposób. Na wielkopolskiej arenie jednak nie zaistniał.

Wyróżniającymi się bokserami tamtego okresu byli również: Kazimierz Nowak, Stanisław Staszak, Edward Olbrycht, Siudziński, Karamański, Feliks Karwasiński, Zygmunt Jaskólski, Cyraniak, Józef Witak, Waław Biskup, Sułkowski i Seweryn Jarecki.

Następcy Sokoła

Po zakończeniu wojny władza ludowa nie zgodziła się na reaktywowanie Sokoła. Bokserzy, głównie za sprawą świetnego organizatora Józefa Głowackiego, skupili się w nowo powstałym Kolejowym Klubie Sportowym Września, popularnym Kolejarczy. Zespół trenował Władysław Niedzielski, a kierownikiem sekcji był operatywny Leon Sieradzki. Pierwszy oficjalny mecz, do wyniku którego udało się dotrzeć, KKS Kolejarcz Września rozegrał w marcu 1946 z KKS Kościan. Nasi bokserzy wygrali 10:6, a punkty wywalczyli: Jaskólski II w papierowej (remis),

Kadra bokserów wrześcińskiego Sokoła okresu międzywojennego. W strojach sportowych w pierwszym rzędzie od prawej: Siudziński, Jamry, czwarty z prawej Leon Kluk, szósty Władysław Niedzielski.

Kłęczą od lewej: Józef Kolasiński, Władysław Biskup, Nowak, Zygmunt Jaskólski, szósty od lewej Seweryn Jarecki

Jarecki w koguciej (wygrana), Tasiemski w piórkowej (remis), Witczak w lekkiej (wygrana), Kmiecik w półśredniej II (wygrana przez nokaut). Walczyli także Jaskólski II w piórkowej II i Nowak w półśredniej. Pod koniec tego samego miesiąca KKS Września rozgromił KKS Poznań 14:2 (wygrane Jareckiego, Kucharskiego w piórkowej, Jaskólskiego II, Jaskólskiego III, Kmiecika, Niedzielskiego i Kluka w półciężkiej).

31.11.1946

KKS Września – ZMW Zryw Poznań 9:7
musza: Jaskólski II wygrał z Tomaszewskim
kogucia: Jarecki pokonał Nowakowskiego I
piórkowa: Makowski przegrał z Adamskim
lekka I: Jaskólski I wygrał przez k.o. z Nowakowskim II
lekka II: Witczak wypunktował Piechowiaka
półśrednia I: Witak zremisował z Dudziakiem
półśrednia II: KKS oddał walkower Trzypińskiemu
średnia: Szczepaniak uległ Wolniakowskiemu

12 grudnia 1946 WKK Kolejarz przystąpił pierwszy raz do rozgrywek klasy C. W swojej grupie miał walczyć z: Astrą Krotoszyn, Zrywem Poznań, Ostrowią Ostrów Wlkp. i Zrywem Krotoszyn.

Wrześnianie awansowali, a wykorzystując też reorganizację rozgrywek, jeszcze w latach 40. bokswali w klasie A. Toczyli ligowe pojedynki także w Mogilnie, Gnieźnie, Lesznie i Gorzowie Wlkp.

W maju 1947 Jaskólski i Witak wystartowali w mistrzostwach Wielkopolski. Witak w lekkiej przegrał pierwszą walkę. Jaskólski po wygranych dwóch pojedynkach doszedł do półfinału, gdzie uległ Henrykowi Gorączniakowi z Czarnych Poznań, ale zdobył brązowy medal.

We wrzesińskim boksie w 1948 działało też dwóch płatnych instruktorów: Leonard Więckowski i Stefan Stachowiak. Funkcjonowanie boks w klubie kolejarskim pozwalało na darmowe przejazdy na mecze pociągami. To zmniejszyło koszty działalności sekcji. Do ringu wchodził jeszcze Władysław Niedzielski. Rozpoczęte tuż przed wojną kariery kontynuowali: Józef Witak, Waclaw Biskup, Stanisław Staszak i Seweryn Jarecki oraz Zygmunt, Marian i Sylwester Jaskólscy. Sporo punktów w meczach przyniosili też: Józef Sypniewski, Zenon Nawrocki, Bolesław i Stanisław Śliwczyński.

W 1949 bokserów przejęła Gwardia, a Kolejarz przestał istnieć. Największym osiągnięciem sportowym w tym czasie był tytuł wicemistrza Polski juniorów wywalczony w 1953 w Białymstoku przez Zbigniewa Sypniewskiego. Jego talent odkrył Aleksander Polus, pierwszy polski medalista Bokserskich Mistrzostw Europy z 1937 w Mediolanie, który na początku lat

50. szkoleniowo pomagał wrzesińskiej Gwardii. Sypniewski szybko jednak zrezygnował z uprawiania boks, koncentrując się na innych dyscyplinach, głównie piłce nożnej. W 1954 sekcja została przeniesiona do Stali, a w 1957 bokserzy automatycznie zostali zawodnikami Zjednoczonych. Spore nadzieje trenerzy pokładali w Dolatowskim, który w tym samym roku został mistrzem okręgu juniorów. Zjednoczeni w pierwszych dwunastu miesiącach swojego istnienia rozegrali 14 spotkań, z których 8 wygrali, a 6 przegrali.

Mecze rozgrywano głównie w Odeonie, sali hotelu Pod Białym Orłem i w kinie Sfinks (późniejszy Pionier). Eksperymentalnie, ale też z różnych potrzeb, ustawiano ring w Domu Żołnierza, sali ogólniaka, na stadionie miejskim i w obu parkach. Zjednoczeni walczyli w klasie A, ale posiadali też drużynę rezerwową w klasie B. Klub nie miał ambicji awansu do II ligi, gdyż cały czas brakowało dobrych bokserów w kilku wagach. Września nie była też organizacyjnie i finansowo przygotowana do walki w wyższej lidze. Kierownikiem sekcji był w tym czasie Stefan Matecki. Władysława Niedzielskiego w roli szkoleniowca powołał zastępował Henryk Gorączniak, a przez pewien okres, i z doskoku, bokserów Zjednoczonych trenował związany z Olimpią Poznań Aleksander Polus. Kilkakrotnie Wrześnię odwiedził Feliks Stamm, który chętnie szukał talentów w małych ośrodkach.

Trzon zespołu w owym czasie stanowili: Teodor Koralewski, Ryszard Stawowy, Józef, Tadeusz i Marian Witczakowie, Józef Sypniewski, Edward Pluciński, Marian i Sylwester Frąckowiakowie, Stanisław Staszak, Zbigniew Andrzejewski, Sylwester Witczak, Bronisław Krzyżaniak, Władysław Wywrocki (mistrz okręgu w wadze lekkiej), Edward Nawrocki, Jan Sodkiewicz, Zygmunt Okoniewski, Teofil Czerniejewski.

Kilkoro z wrześnian kontynuowało kariery w innych klubach. Teodor Koralewski w czasie służby wojskowej walczył w barwach pierwszoligowej Gwardii Wrocław. Miał sposobność dwukrotnie skrzyżować rękawice z samym Zbigniewem Pietrzykowskim. Zbigniew Pluciński już w 1958 przeszedł do walczącej w II lidze Olimpii Poznań. Przez kilka lat był liczącym się w kraju bokserem najlżejszych wag. O robieniu kariery można mówić w przypadku nienagannego technicznie Ryszarda Stawowego. W czasie służby wojskowej bokswał w drugoligowym Śląsku Wrocław. W 1961 został dołączony do kadry narodowej. Na powołanie miał zasłużyć doskonałą walką w pojedynku z Leszkiem Drogoszem. Po wojsku powrócił na krótko do Zjednoczonych, by szybko przenieść się do drugoligowych Budowlanych Poznań. W roku 1965 zajmował pierwsze miejsce w rankingu okręgu poznańskiego w wadze lekkopółśredniej. Na wyróżnienie zasłużyli jeszcze: Zygmunt Okoniewski, który trzykrotnie zdobywał mistrzostwo okręgu

pionu gwardyjskiego, oraz Jan Sodkiewicz, który był sparing-partnerem Jerzego Kuleja.

Koniec dzielony na dwa

Pierwsze objawy kryzysu zauważył już urzędnik Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej w sprawozdaniu za rok 1960. Pisał wówczas:

Boks, mający w ubiegłym roku dobry start, przez waśnie wewnętrzne i traktowanie sportu amatorskiego przez niejednego z zawodników jako źródło zarobkowania, czy okazję do „popicia”, zaprzepaścił okazję do wybicia się i uniemożliwił rozwój tej dyscypliny.

Sekcja walczyła wówczas w klasie B, która była nominalnie czwartą ligą.

Prężna swego czasu sekcja została zlikwidowana przed startem do sezonu 1962/1963, choć jeszcze w poprzednim zajęła pierwsze miejsce w klasie A. Oficjalnym powodem były problemy z salą do rozgrywania meczów. Przez pewien okres ostatniego sezonu Zjednoczeni musieli toczyć mecze tylko na wyjazdach. Rozwiązując sekcję, klub obiecywał, że zrobi wszystko, by ją re-

aktywować zaraz po tym, jak sala Odeonu zostanie przywrócona boksowi. Ten warunek nie został jednak spełniony. Próby jej reaktywowania podjęli się w 1979 Zygmunt Okoniewski oraz Mieczysław Kapturski, trener z Poznania. Sekcją kierował Józef Witak, a jej gospodarzem został Edward Nawrocik. Wydawało się, że jest szansa przywrócenia Wrześni tej zasłużonej dla miasta dyscypliny sportu. Klub wychował kilku młodych i ciekawych zawodników. Arkadiusz Hursowicz kontynuował karierę w pierwszoligowej Olimpii Poznań, a Andrzej Kardach zakładał rękawice dla drugoligowej Prosnys Kalisz. Tytuły mistrzów okręgu wywalczyli w wadze koguciej małkut Stanisław Gulczyński i Bogumił Kwiatkowski. Wycofanie się Polskiego Związku Bokserskiego z finansowania sekcji położyło jej kres w połowie lat osiemdziesiątych. Moda na boks do Wrześni już nie powróciła.

11. Kolarstwo

Tour de Pologne i mniejsze imprezy

Pierwszy ślad kolarstwa we Wrześni znajdujemy w sprawozdaniu dyrekcji gimnazjum za rok szkolny 1922/1923. W części dotyczącej szkolnego sportu autor wspomina, że obok istniejącej już sekcji piłkarskiej w szkolnym kółku sportowym czynione są działania, by powołać sekcję lekkoatletyczną i kolarską.

Impuls do rozwoju kolarstwa we Wrześni dała międzynarodowa impreza. 15 września 1928 przez nasze miasto przebiegał VII etap Tour de Pologne Poznań – Łódź (211 km). Kolarze przejechali od strony Poznania i ulicami: Dworcową (obecnie Dąsżyńskiego), Poznańską (Jana Pawła II), Sienkiewicza, Warszawską i szosą warszawską (Słowackiego) podążyli w kierunku Słupcy. Już rok później z okazji Święta 3 Maja rozegrano lokalne zawody z udziałem 10 kolarzy. Dystans nie mógł być długi, skoro pierwszy na mecie Ignacy Lemański pokonał go w równe 18 minut. Trzy sekundy za nim finiszował Stanisław Purol, daleko w tyle był Czesław Kuliński (18:34,7 min), a czwarty linię mety minął Czesław Ładyszewski.

Kolejna informacja o kolarskim wyścigu pochodzi z 1932. W czasie Dni Kultury Fizycznej ścigano się na dystansie 20 km. Równych sobie nie miał Stefan Czyżewski z Marzenina, który dystans pokonał w 35 min. Aż o 20 sekund wyprzedził Stefana Lipońskiego ze Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, trzeci był Edward Klatt, a czwarty Stanisław Skrzypczak z 68 pp.

Pojedynek w Odeonie (1955) Stali Września z Ostrowią Ostrów Wlkp. W ciemnej koszulce walczy Edward Nawrocik

Z tego samego roku pochodzi pierwszy ślad występu naszych kolarzy poza granicami wrzesińskiego powiatu. Na zawodach w Jarząbkowie z okazji 5-lecia tamtejszego Sokoła w wyścigu na 20 km triumfował Szczepan Andrzejewski z Marzenina (59:19,8 min).

Nieprzekraczalny dystans 20 km dla wyścigów organizowanych w naszym mieście świadczy, że kolarstwo miało wymiar amatorski. Poważniej wyglądało to w Gnieźnie. Mistrzostwa tego miasta w 1934 wyznaczono na trasie liczącej 100 km i przebiegającej między innymi przez Wrześnię. We wrześniu tego samego roku Powiatowa Komenda Przystosobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego zorganizowała zawody pod nazwą Szukamy Olimpijczyków. Obok konkurencji lekkoatletycznych był i wyścig kolarski na dystansie 10 km.

Wystartowało 10 zawodników, a zwyciężył członek KSM Bolesław Kulecki (19:53 min). Drugi był żołnierz 68 pp Jan Kluj (20:39 min). Nagrodę za trzecie miejsce odebrał uczeń Szkoły Wieczorowej Marian Lewandowski (21:58 min). Lewandowski nie chciał zejść z roweru – w maju 1935 wystartował w imprezie organizowanej przez Klub Sportowy Cyklistów w Gnieźnie. W wyścigu na 20 km zajął drugie miejsce w czasie 30:12 min. Miesiąc później, reprezentując Victorię, także w Gnieźnie wystartował w wyścigu na 100 km. W grupie drugiej (poza konkursem) został sklasyfikowany na drugiej pozycji (3:30 h). Startujący w tej samej grupie W. Szubert (Victoria) z powodu defektu dotarł do mety na ostatnim miejscu. W całych zawodach zwyciężył kolarz HCP Poznań Kluja (2:49 h)

21 lipca tego samego roku Victoria na stadionie miejskim zorganizowała zawody w kolarstwie dla zawodników z powiatu wrzesińskiego. Składały się one z dwóch konkurencji. Pierwsza polegała na najwolniejszym pokonaniu toru o szerokości 1 metra i długości 60 metrów, druga stanowiła wyścig na 20 km. Kolarze musieli opłacić wpisowe w wysokości 1 zł.

W pierwszej konkurencji wygrał W. Szubert (3:44,5 min), przed reprezentantem Victorii Władysławem Majdeckim (2:12,9 min) i kolarzem KSMM Stanisławem Tyranem (2:07,5 min).

W padającym deszczu wyścig na 20 km wygrał Bolesław Kulecki (KSMM) – 42:55,7 min, drugi był Marian Lewandowski (45:59,4 min), a trzeci uczeń Szkoły Mleczarskiej F. Poklepa (46:13,8 min).

Rok 1935 zapisał się w pamięci kibiców kolarstwa jeszcze dwoma wydarzeniami. Zenon Kłosowicz wraz ze swoim kolegą z Krotoszyna w sierpniu 1935 powrócił z eskapady dookoła Polski. Trasa dzisiaj musi wydać się dość egzotyczna, a wiodła z Wrześni poprzez Gdynię, Wilno, Warszawę, Lublin, Lwów, Zakopane, Kraków, Katowice z powrotem do Wrześni.

Zawód fanom dwóch kółek sprawili uczestnicy Wyścigu Warszawa – Berlin. Zamiast z Jarocina przez Miłosław i Wrześnię

podążyć do Poznania, skrócili etap i dotarli do mety w Poznaniu przez Środę i Kórnik.

3 maja 1936, w Dniu Sportu Powiatowego, kolarze ścigali się na dystansie 40 km. Triumfował Marian Lewandowski, wyprzedzając Ludwika Liperta z Gutowa Wielkiego i Bolesława Kuleckiego. Trzy miesiące później Polski Klub Kolarzy Gniezno urządził na torze wrzesińskiego stadionu wyścigi torowe. W zawodach mieli wystartować najlepsi wielkopolscy sprinterzy. Rywalizować miały także tandemy. Kibice mogli obejrzeć również wyścigi zręcznościowe z jazdą tyłem włącznie.

Ostatnią imprezą przed wybuchem wojny był rozegrany 18 czerwca 1939 w ramach Powiatowego Dnia Sprawności Fizycznej wyścig na 40 km. Do mety jako pierwsza przyjechała trójka kolarzy, z której najszybciej finiszował mieszkaniec Strzałkowa Florian Polerski (69,00 min). Drugi z sekundową stratą był członek Kolejowego Przystosobienia Wojskowego Witold Bączkowski, a trzeci startujący już całą dekadę Bolesław Kulecki.

Królowała szosa

Po zakończeniu wojny miłośnicy rowerów wrócili do rywalizacji. Na szosie nadal pojawiał się Bolesław Kulecki. Nie stronił też od dzielenia się swoją wiedzą – przez lata równolegle piastował funkcję instruktora kolarstwa w Stali, Spójni i Zjednoczonych. Stal i Spójnia zakończyły swoją sportową działalność w momencie połączenia się w 1957 w Zjednoczonych. Sekcja kolarska w tym ostatnim klubie została zlikwidowana bardzo szybko. Już na początku lat sześćdziesiątych kolarzy przejęła Rada Powiatowa LZS i to w jej barwach startowali kolarze. W 1966 rada powołała do życia przy Stokbecie koło LZS, które przygarnęło kolarzy. Instruktorem został Jerzy Ciesielski.

Wyścigi organizowano w czasie Święta Wychowania Fizycznego i Przystosobienia Wojskowego. Ten z 1947 przebiegał na trasie Września – Gozdowo – Węgierki – Września. Czołowym zawodnikiem w latach pięćdziesiątych był posiadacz IV kategorii kolarskiej Ryszard Kostrzewski, którego można zaliczyć do najbardziej wszechstronnych sportowców w historii naszego miasta. Do wyróżniających się kolarzy tamtego okresu bezsprzecznie należeli: Wiktor Wagner, Henryk Bachorz, Aleksander Marciniak i Konrad Rożek. Z czasem zawody kolarskie doczekały się rangi mistrzostw powiatu. W 1958 wyścig przeprowadzono już na dłuższej trasie: Września – Miłosław – Pyzdry – Ciążeń – Słupca – Września.

Mistrzem powiatu w 1962 został Lech Waligórski, który 30-kilometrową trasę pokonał w czasie 41 minut. Rok później mieszkańcy powiatu byli świadkami już poważniejszego wyścigu z okazji 700-lecia Pyzdr. Wygrał Leon Marecki z Warty Poznań, a najlepszym reprezentantem LZS Września był Jerzy

Kamrowski. Wyścigu, w którym wystartowało 25 zawodników z Warty, Stomilu i Lecha Poznań oraz Gwardii Warszawa i Górnika Konin, nie ukończył drugi nasz zawodnik Jan Surdyk. Na starcie nie stawili się wcześniej zgłoszeni: Jerzy Ciesielski, Andrzej Ambroziak, Jerzy Kordus i Henryk Bandosz.

W czasie Dni Wrześni w 1964 rozegrano dwa wyścigi. Amatorzy na rowerach turystycznych ścigali się na trasie 30 km, dumni posiadacze rowerów wyścigowych musieli pokonać trasę 70 km. W tym samym roku na III Spartakiadzie Wielkopolskiej jedynym wrześnianinem był Andrzej Ambroziak (startujący w barwach LZS Poznań). W okolicach Turku, na trasie liczącej 121 km, zajął 9. miejsce (3:28,03 h; zwycięzca osiągnął 3:21,15).

Dwa lata później do IV Spartakiady Wielkopolskiej RP LZS zgłosiła siedmiu kolarzy. Z licencją II wystartowali: Stefan Filipczak, Janusz Stefaniak i Jan Grobelny. Z licencją III walczyli: Lech Antczak, Jerzy Goliwąg, Kazimierz Ruskowiak i Marian Krotochwil. Rok 1966 był przełomowy z powodu startu naszych juniorów w Kaliszu w zawodach przełajowych. Zwyciężył Stefan Filipczak, trzecie miejsce zajął Jan Grobelniak, piąty był Kazimierz Ruskowiak, szósty Lech Antczak, a ósmy Jerzy Goliwąg.

Nie stroniono także od startu na torze żużlowym (bieżni lekkoatletycznej).

W 1966, w czasie Dni Wrześni, na dystansie 2000 m czwarte miejsce zajął Stefan Filipczak (3:11,2 min, przy 3:07,0 min zwycięzcy).

22 października 1967 wrześnińscy kibice mieli okazję zobaczyć gwiazdy polskiego kolarstwa. W zorganizowanym w naszym mieście ulicznym wyścigu triumfował Marian Kegel przed Zenonem Czechowskim (obaj Lech Poznań). Na szóstym miejscu linię mety minął pierwszy z wrześnian Janusz Stefaniak, a dziesiąty był Jan Surdyk. Rywalizowało 27 zawodników, w tym jeszcze Stefan Filipczak (15.) i Jacek Kisieliński (19.).

W 1967 sekcja LZS Stokbet skupiała 20 zawodników. Pod koniec roku sekcję rozwiązano, a co zdolniejsi kolarze znaleźli przystań w LKS Wielkopolska Poznań. Powodem tego kroku były względy oszczędnościowe. Ludowcy chcieli mieć jedną silną drużynę w profesjonalnym klubie, a nie rozdrobnioną po wielu lokalnych kołach.

Na ponad ćwierć wieku kolarstwo zniknęło ze sportowej mapy Wrześni. Odrodziło się dopiero w formie górskiej jeszcze pod koniec ostatniej dekady XX wieku. Prawdziwe sukcesy zaczęło odnosić jednak w nowym tysiącleciu.

Września krainą górali

Początkowo górale rywalizowali na niższym szczeblu. W 1999 w mistrzostwach Polski amatorów Zbigniew Ogrodowicz zajął 27. miejsce w kategorii 35-45 lat. W tym samym roku w Żywcu Radosław Sołtykowski wywalczył tytuł drugiego wicemistrza Polski lekarzy. Zaraz potem tymi samymi śladami poszedł Wojciech Przybylski. Gdy w 2000 otwarto tor w Małpim Gaju,

Kolarstwo torowe w latach 50. rozgrywano na bieżni żużlowej. Trzeci z lewej Ryszard Kostrzewski

kolarze przyspieszyli. Wrzeńska Brygada Kolarska zajęła się profesjonalną organizacją zawodów. We wrześniu 2001 I Cross Kolarzy Górskich MTB wygrał Albert Focht, ale drugi w najbardziej prestiżowej kategorii 21-30 lat był już Radosław Lonka. W grupie 10-12 lat zwyciężył Grzegorz Tomczak. Dla tych dwóch ostatnich naszych zawodników oraz dla Jacka Lonki zawody były początkiem sporej kolarskiej kariery.

Zanim górale całkowicie opanowali wrzeńskie kolarstwo, raz jeszcze do głosu doszli szosowcy, choć w kategorii wzbudzającej bardziej szacunek niż podziw.

W 2002 w Szosowych Mistrzostwach Polski w Jeździe Parami w kategorii +65 lat drugie miejsce przypadło Tadeuszowi Zielińskiemu i Kazimierzowi Słomińskiemu. W 2005, 77 lat po pierwszej wizycie, przez Wrzeńnię przemknął peleton Tour de Pologne. Dwa lata później nasze miasto dostąpiło zaszczytu organizacji startu jednego z etapów 64. TdP.

Szosa okazała się li tylko epizodem. Górale nie chcieli oddać palmy pierwszeństwa. W imprezach ogólnopolskiego zasięgu jeździli starzy wyjadacze: Wojciech Przybylski, Zbigniew Ogrodowicz, Radosław Sołykowski, Małgorzata Gołębiowska, Tadeusz Zieliński, Tomasz Miara, Jacek Maciejewski, Andrzej Filipek, Andrzej Staszak i Tomasz Czarnecki. Odnosili też sukcesy w swoich kategoriach wiekowych.

Na krajowych trasach z dobrej strony pokazywała się też młodzież: Przemysław Filipek, Piotr Jakubowski, Bartosz Losa, Piotr Ratajczak, Mateusz Nogala, Agata Ignaszak, Kamil Buczkowski, Krzysztof Maciejewski, Tomasz Urbanowicz, a chwilę później Piotr Tomczak oraz Eryk Ostrowski. Większość z tej grupy potrafiła zdobyć medale, nierzadko złote, w mistrzostwach Wielkopolski. Agata Ignaszak, jedyna dziewczyna w tym gro-

nie, zakwalifikowała się w 2006 także do finału Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży.

Z górkami pożegnał się Jacek Lonka. W 2004 wystartował jeszcze w Mistrzostwach Europy MTB U-23, gdzie zajął 26. miejsce. W tym samym roku w krajowym czempionacie na szosie ze startu wspólnego kategorii Orlik wywalczył 21. lokatę. Został zauważony przez francuską profesjonalną grupę. W 2006 Jacek Lonka podpisał kontrakt z drużyną drugiej dywizji W.C.A. Artix i jeździł przez jeden sezon z profesjonalistami.

Grzegorz Tomczak rozpoczął bardzo mocno, zdobywając w MTB najpierw brąz (2002), a po roku tytuł mistrza Polski młodzików. Przez kilka następnych lat utrzymywał się w czołówce polskich juniorów. Na najwyższym stopniu podium już jednak nie stanął. W 2005 musiał się zadowolić tytułem wicemistrzowskim w kategorii juniora młodszego. Rok później zdecydował się wystartować w mało znanym crossduathlonie, wywalczając srebro krajowego czempionatu. Problemy zdrowotne zatrzymały dobrze zapowiadającą się karierę.

Spore sukcesy przez całą pierwszą dekadę XXI wieku odnosił Radosław Lonka. Jeździł w grupach sponsorskich niezwiązanych z Wrześnią, ale tutaj trenował. Pierwszy swój medal (srebrny) mistrzostw kraju zdobył w crossduathlonie (jazda rowerem plus bieg) w 2006. W barwach Corratec Team w 2009 i 2010 wywalczył drużynowe medale mistrzostw Polski w MTB. W międzyczasie z powodzeniem startował w imprezach Skandia Maraton. Według własnej oceny swój największy sukces odniósł, zwyciężając górski etap dla amatorów w TdP w 2011. Ostatniego słowa nie powiedzieli także Krzysztof Maciejewski, Przemysław Filipek i Tomasz Urbanowicz. Wiele możemy spodziewać się jeszcze po Eryku Ostrowskim i Bartoszu Zaworskim. Wrzeńskiemu kolarstwu do zmięczenia jeszcze daleko, choć brakuje mu szkoleniowca z prawdziwego zdarzenia.

12. Karate

Już w latach 90. XX stulecia powstały w naszym mieście dwa kluby dwóch różnych federacji: Wrzeński Klub Karate (federacja JKA, a później WUKF) oraz Klub Karate Tradycyjnego Orzeł, który dekadę później stał się UKS-em.

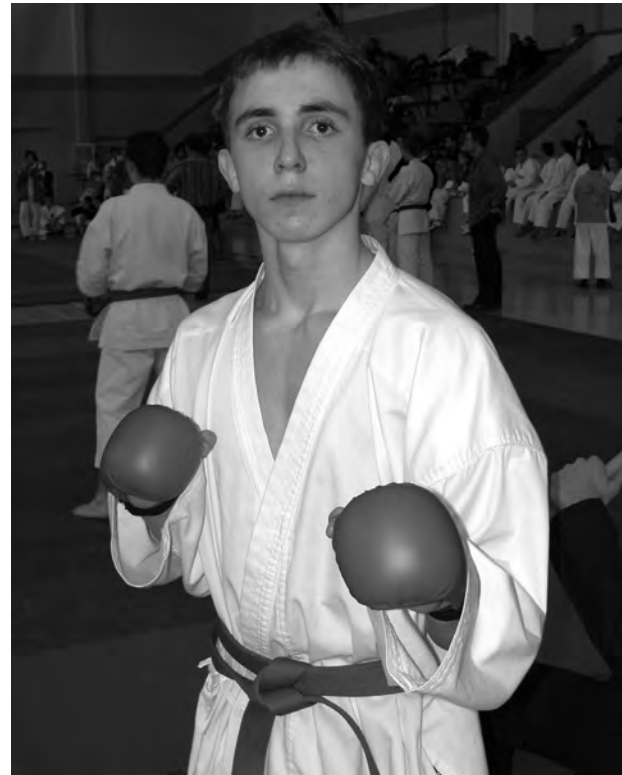
WKK u swego zarania był filią klubu średzkiego, a z sąsiadem zza miedzy wiąże go do dzisiaj osoba trenera Arkadiusza Boro-

Grzegorz Tomczak (z lewej) i Radosław Lonka odnosili największe sukcesy w kolarstwie górskim

wicza. Klub od początku zaczął odnosić spektakularne sukcesy w kategoriach juniorskich. W 1998 na mistrzostwach Europy we Wrocławiu uczeń ZSZ z Wojska Polskiego Grzegorz Sakwa wywalczył srebro. Rok później w barwach Dragona Sroda Wlkp. ten sam zawodnik w drużynie został wicemistrzem Polski seniorów. W 1999 stanął też na drugim stopniu krajowego czempionatu juniorów. W tej samej imprezie brąz w kategorii junierek młodszych zdobyła licealistka Halina Olejniczak. Na tatami w tym okresie pokazywali się młodzi zawodnicy: T. Iskrzycki, Tomasz Jawgiel i A. Chorościan. Największym sukcesem mieszkańca w Sokołowie Sakwy okazały się seniorskie mistrzostwa we Wrocławiu w 2000, na których okazał się najlepszym karateką w kumite w kategorii wagowej poniżej 65 kg. Jeszcze w 2005 nasz karateka był czwartym zawodnikiem kraju. Pałeczkę godnego reprezentowania klubu przejął Mateusz Zarzecki. Swój pierwszy juniorski medal mistrzostw Polski wywalczył w Kaliszu w 2006. Na najwyższym stopniu mistrzostw seniorskich stanął wraz z drużyną w 2007 we Wrocławiu, a indywidualnie w 2010 na tatami w Mikołowie. Szybko przyszedł sukcesy międzynarodowe. W 2007 w Lublianie wraz z drużyną zdobył brąz Mistrzostw Europy Kadetów. Rok później w Belgradzie na Mistrzostwach Europy Juniorów dwukrotnie stał na najwyższym stopniu podium. Dwa krążki przywiózł też z tej samej imprezy rozegranej w 2009 w Constancji. Wielkim sukcesem zakończył się występ Zarzeckiego w Mistrzostwach Europy Seniorów w portugalskim Santarem w 2010. Zawodnik WKK wywalczył dwa brązowe medale: jeden z drużyną i jeden indywidualnie. W mistrzostwach świata seniorów wystąpił dwukrotnie. W 2009 w Odessie nie osiągnął jeszcze znaczącego wyniku. Dwa lata później w Lignano wraz z drużyną, będąc jej najlepszym zawodnikiem, wywalczył srebro i brąz. Rok 2011 pozwolił z dużym optymizmem patrzeć w przyszłość. W październiku Aleksandra Głowacka zdobyła brąz w Mistrzostwach Europy Dzieci w Gyer. W imprezie na Węgrzech z powodzeniem walczyła też Katarzyna Kisiel. Obie dziewczyny w listopadzie w Mikołowie wywalczyły brązowe krążki w mistrzostwach Polski – Ola w kategorii kadetek, Kasia w kategorii młodziczek. Na tych samych zawodach Mateusz Zarzecki obronił tytuł mistrza Polski seniorów. Tym samym zapewnił sobie bilet na seniorskie mistrzostwa Starego Kontynentu, które w 2012 miały odbyć się w Szkocji. Klubem pręźnie zawiadywał prezes Arkadiusz Kaczmarek.

Mateusz Zarzecki, medalista mistrzostw świata seniorów (2011), zdobywał medale mistrzostw Europy już w kategoriach juniorskich

Szeroką pracę, głównie z młodzieżą, prowadził też Uczniowski Klub Karate Tradycyjnego Orzeł. Człowiekiem instytucją – szkolącym zawodników, prowadzącym klub, organizującym zawody i pozyskującym sponsorów – jest trener Mariusz Węglewski. W 1999 Norbert Pacyński został w kumite podwójnym mistrzem Polski dzieci do lat 9. Dwa lata później Wojciech Bigaj, Artur Tomaszewski i Bartosz Kałużny zajęli w drużynie ósme miejsce mistrzostw Polski seniorów. W 2003 WKK Orzeł miał swoich reprezentantów na OOM. We Włocławku wystartowali: Julia Wełnicka, Monika Kapczyńska i Jacek Hildebrandt. Rok później na tej samej imprezie rozegranej w Ożarowie Jakub Dermiogo zajął szóste miejsce. W 2005 ten sam zawodnik w OOM otarł się o medal, plasując się na czwartej pozycji. W tym okresie dobrze na tatami prezentował się Jakub Parchanowicz. Podobnie jak w przypadku WKK, Orzeł ma świetny narybek. W 2011 w Lublinie Oliwia Osuch w kategorii do lat 12 wywalczyła pierwszą lokatę w Pucharze Europy Dzieci w Karate Tradycyjnym.

13. Szachy

Szachiści w kantonie

W odróżnieniu od wielu innych dyscyplin, możemy dokładnie datować powstanie we Wrześni zorganizowanych szachów. „Orędownik Wrzesiński” z 1932 pisał:

Dnia 27 lutego br. zawiązał się we Wrześni klub szachowy. Na zebraniu konstytucyjnym uchwalono odnieść się do władz wojskowych z prośbą o zezwolenie szachistom na rozgrywki szachowe w lokalu kasyna oficerskiego. Pan pułkownik Mazurkiewicz jako dowódca pułku oraz p. major Krogulski jako gospodarz kasyna, w pełni zrozumienia wartości gry szachowej, prośbę potraktował przychylnie. Otwarcie klubu nastąpi dziś, w środę 23 marca, o godz. 19.30, w lokalu klubowym, tj. w kasynie oficerskim.

Niestety, gazeta później nie poświęcała klubowi uwagi. Na jej łamach do wybuchu wojny nie pojawiały się informacje związane z tym sportowym stowarzyszeniem, co może dziwić o tyle, że właśnie w latach trzydziestych XX wieku polskie szachy, szczególnie w wymiarze drużynowym, odnosiły największe sukcesy. Ogólnopolskie gazety nie omieszczały tego zauważać. Sporadycznie „OW” informował o meczach między stowarzyszeniami lub szykowanymi mistrzostwach Wrześni.

Ślady pierwszych rozgrywek między miastami znajdujemy w 1934. Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej z Wrześni zmierzyło się z SMP Środa. W pierwszym wyjazdowym meczu (grano równocześnie także w ping-ponga i koszykówkę) wrześnianie wysoko przegrali przy szachownicach. Miejscem rewanżowego meczu we Wrześni była salka parafialna. Wyniku tego spotkania już nie poznaliśmy.

Nazwiska pierwszych szachistów widnieją dopiero w 1936. 6 grudnia tego roku Rzemieślnicza Drużyna Harcerska odniosła niespodziewane zwycięstwo nad GKS. „OW” pisał wówczas: *Drużyna RZDH jest dopiero co założona, już odniosła zwycięstwo nad tak silną drużyną, jaką jest GKS, która odniosła już niejedyn sukces na terenie Wrześni.*

Mecz rozgrywano na pięciu szachownicach. Zawodnicy grali w parach do dwóch zwycięstw, a zwycięzca dostarczał punkt drużynie.

Rzemieślnicza Drużyna Harcerska – GKS	3:2
Kaczmarek B. – Drzewiecki J.	1:0 (2:0)
Szablowski M. – Kordylewski	1:0 (2:1)
Dembiński F. – Zalewski	1:0 (2:1)
Gaworecki – Jankowski S.	0:1 (1:2)
Olek L. – Ćwiklik	0:1 (0:2)

Doniesienia o sile GKS musiały być cokolwiek przesadzone, skoro jeszcze w tym samym miesiącu 1936 gimnazjaliści prze-

grali mecz z Kolejowym Przystosowaniem Wojskowym Września 9:11. Ostatni wynik, o jakim przed wojną donosił „OW”, nieco odbudował renomę GKS. Uczniowie z Witkowskiej pokonali 4:1 Strzelca Września.

W 1938 GKS Unitas na łamach gazety zapowiadała mistrzostwa Wrześni. Termin przyjmowania zgłoszeń został wydłużony, co może świadczyć, że chętnych do rywalizacji przy szachownicy nie było wielu. Wyników zawodów już nie poznaliśmy.

Ostatnia przedwojenna informacja dotyczy mistrzostw Ogniska Kolejowego Przystosowania Wojskowego Września. Turniej rozegrano w 1939 pod nadzorem szefa KPW Gacy. Zwyciężył Marian Jażdżewski, wyprzedzając w kolejności: Mariana Cichego, Stanisława Dziadka i Franciszka Idziorka.

Niezorganizowani

Po II wnie światowej szachy bardzo długo nie miały we Wrześni ram organizacyjnych. Co prawda zawiązała się grupa szachistów, której nazwy używała Victoria, a później Spójnia, ale nie miała ona charakteru sekcji.

Taka (obok piłkarskiej i tenisa stołowego) powstała chociażby w 1950 w Orzechowie przy powołanej tam do życia Unii.

Wrześniacy miłośnicy królewskiej gry spotykali się przez lata w kawiarni Sportowej na Rynku, w której można było wypożyczyć szachownicę do konsumpcji. 9 października 1949 Spójnia rozegrała mecz z Lechem Gniezno. Wrześnianie, w składzie których występował Marian Jażdżewski (mistrz KPW sprzed wojny, a po wojnie mechanik samochodowy) oraz Józef Muroń (zegarmistrz), ograli rywala 4:2. Co roku rozgrywano mecze z kadrą zawodową jednostki wojskowej. Pojedynek z 1953 zakończył się zwycięstwem Spójni 6:5.

W 1952 funkcjonowała sekcja szachowa w Stali Września. W mistrzostwach Tonsilu zagrało 20 zawodników. W 1957 mistrzostwa powiatu wygrał Witold Daszkiewicz. W tym samym roku w ogólnopowiatowych zawodach w Orzechowie wygrał Andrzej Hoffman z SKS Pogoń przy LO, drugi był Lech Jurkiewicz ze Sparty, a trzeci Stanisław Gabański ze Zryw. W 1958 mistrzem powiatu został Andrzej Felczak ze Sparty Orzechowo. W 1964 równych sobie nie miał Jerzy Komisarek, w 1966 w mistrzostwach triumfował Zygmunt Ostrowski z Pyzdr, a w 1967 Edward Studniarz z Sokolnik.

W 1965 sekcją szachową chwalił się Klub Motorowy Start, ale miała ona jedynie charakter towarzyski. Pod koniec lat pięćdziesiątych grający już w Stelli Gniezno Jan Majewski zaproponował utworzenie sekcji przy Zjednoczonych. Zarząd klubu, z nieprzychylnym inicjatywie Janem Jakubczakiem, nie wyraził jednak zgody na pisemnie złożoną prośbę.

Wrześnianie zaczęli odnosić sukcesy w barwach innych klubów. Jan Majewski został wicemistrzem Polski nauczycieli

(1976), reprezentował też kraj w Mistrzostwach Europy w Szachach Korespondencyjnych. Ten rodzaj gry w szachy w latach siedemdziesiątych stał się wizytówką Wrześni. Tadeusz Jałoszyński w mistrzostwach Polski zajął szóste miejsce, Bogdan Janota był dziewiąty.

Wrzos na firmamencie

Klub szachowy we Wrześni powstał w 1977. Powodem jego powołania były nie sukcesy w rozgrywkach korespondencyjnych, ale rozbudowany system zawodów Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych. Turnieje o Złotą Wieżę gromadziły na starcie wielu szachistów. Do zawodów szczebla gminnego w klubie pod ratuszem przystąpiło w lutym 1977 kilkunastu zawodników. Fakt ten natchnął Jana Majewskiego (w tym momencie zawodnika Orkana Poznań) i Marka Komorowicza (Pocztowiec Poznań) do powołania jesienią 1977 LZS Wrzos Września.

Klub 2 października tego roku przystąpił do rozgrywek klasy A, a pierwszym rywalem został Orkan III Poznań. Grano na ośmiu szachownicach, a w skład drużyny wchodziło: pięciu seniorów, junior starszy, junior młodszy i kobieta. W tym czasie oraz na przestrzeni kilku następnych lat w barwach Wrzosu najczęściej występowali: Jan Majewski, Tadeusz Jałoszyński, Bogdan Janota, Marek Komorowicz, Danuta Suszka (później Komorowicz), Leszek Nowacki, Zbigniew Donaj, Stanisław Nowak,

Zbigniew Przekaza, Marek Stachorski, Waldemar Koniuk, Mirosław Wasilewski, Stefan Malak, Kazimierz Słomiński, Stanisław Taczała, Marek Kowalski, Anna Jałoszyńska, Marzena Cypryńska, Elżbieta Jabłońska, Alfred Bogucki i Bogdan Kokociński.

W 1978 rozegrano pierwsze mistrzostwa klubu, które jednocześnie były mistrzostwami Wrześni. Niespodziewanie zwyciężył junior Leszek Nowacki (10,5 pkt z 11 partii). Drugi był Jan Majewski. Rok później obaj szachiści zamienili się miejscami, a Jan Majewski stracił w turnieju zaledwie pół punktu. Wrzos awansował i przez wiele lat grał w klasie okręgowej (III liga). Największy sukces w kategorii seniorów w szachach bezpośrednich odniósł Jan Majewski, który w 2002 zajął czwarte miejsce w mistrzostwach Wielkopolski.

W 1986 we Wrzosie doszło do rozłamu. Marek Komorowicz i Mirosław Wasilewski utworzyli nowy klub pod nazwą Wrzesiński Ośrodek Kultury Września. Koszty przejazdów na zawody ligowe pokrywał WOK, udostępniał też lokal do gry w obiekcie przy Kościuszki. Klub w pierwszych swoich rozgrywkach w klasie A wyprzedził lokalnego rywala. W 1987 w mistrzostwach Wrześni całe podium wywalczyli szachiści WOK. Zwyciężył Marek Komorowicz przed Waldemarem Koniukiem i Markiem Stachorskim. Nowy twór istniał dwa lata, a kilkoro szachistów szybko powróciło pod skrzydła Wrzosu.

W 1983 w Marzeninie powstał Szkolny Klub Sportowy Iskra (w 1993 Uczniowski Klub Sportowy Iskra otrzymał osobowość

Jan Majewski (z prawej) to cała historia wrzesińskich szachów. Tytuły mistrza miasta zdobywał też Krzysztof Sulkowski (z lewej)

prawną) z wiodącą sekcją szachową. Szybko też zawodnicy zaczęli odnosić sukcesy w kategoriach juniorskich. W 1986 wypożyczona do Lecha Poznań na jeden turniej Marzena Cypryańska zdobyła z zespołem Kolejorza brązowy medal mistrzostw Polski. Regulamin przewidywał dokończenie 25% wyniku juniorów do osiągnięć seniorów. A ponieważ Lech Poznań zdobył też brąz w mistrzostwach kraju seniorów, Marzena Cypryańska miała wkład i w ten sukces. W tym samym roku Iskra wzięła udział w międzynarodowym turnieju w Rybniku. Marzeninianie uplasowali się w połowie turniejowej tabeli, a największym ich sukcesem był remis 4:4 z Belgią.

W latach późniejszych wielu członków klubu wywalczyło awans do finałów juniorskich mistrzostw Polski. Byli wśród nich: Marzena Cypryańska, Elżbieta Jabłońska, Monika Zawadzka, Anna i Marta Kaźmierczak, Małgorzata Szelest, Ilona Drajewska, Jakub Ostwald, Piotr Pawłowski. Medale mistrzostw Wielkopolski zdobywali również: Zbigniew Ziętkowski, Tomasz Zamiara, Jacek Sygreła, Przemysław Cypryański, Hubert Nowacki i Hanna Pawłowska. Na podium mistrzostw okręgu stawali między innymi Piotr Cypryański i Łukasz Kozłowski. Sekcję klubową założył i prowadził Leszek Nowacki (1983-1997). W późniejszych latach szachistów szkolili także: Bożena Nowacka (1991-1994), Paweł Okoniewski (1995-2007) i Grzegorz Kaźmierczak (2007-2011).

W 1992 Iskra zorganizowała w Marzeninie Międzynarodowy Turniej Szachowy Dzieci Wiejskich im. ks. bpa Jerzego Dąbrowskiego. Zawody, przemianowane później na Międzynarodowy Festiwal Szachowy, w roku 2011 miały już 21. edycję. Przez ten czas zgromadziły na starcie ponad 2000 młodych szachistów z Polski, Rosji, Łotwy, Litwy, Białorusi i Francji. Turniej otwierał Prymas Józef Glemp (1992), a wizytowali go między innymi arcymistrzowie Włodzimierz Schmidt i Hanna Ereńska-Radzewska oraz prezes Polskiego Związku Szachowego Janusz Woda. W zawodach grali mistrzowie wielu krajów, w tym Łotyszka Dana Razniece, późniejsza wicemistrzyni Europy.

W 1999 do rozgrywek związkowych został zgłoszony Uczniowski Klub Sportowy Żak Września, trzeci klub naszej gminy z sekcją szachową. W lidze reprezentowali go: Emilia i Agnieszka Podymyskie oraz Jakub Wolski, wcześniejsi (w barwach Polanina Strzałkowo) finaliści mistrzostw Polski w kategorii juniorskich. Finalistami krajowego czempionatu w kategorii przedszkolaków (2008) zostali też mistrz Wielkopolski Aleksander Hyżorek i Hubert Kaczmarek. Medale w mistrzostwach okręgu zdobywali także: Monika i Anna Majka, Norbert Nawrocki, Piotr Iwański, Bartosz Chudziński oraz Jacek Zieliński. Sekcję prowadził Leszek Nowacki.

Iskra, Żak oraz działający w Nekli UKS Płomyk ściśle współpracowały. Zawodnicy tych klubów w pierwszym dziesięcioleciu

XXI wieku wzięli trzykrotnie udział w Szachowych Mistrzostwach Europy Amatorów w czeskich Pardubicach, gromadzących na starcie blisko 2500 zawodników. W drugich dziesiątkach swoich turniejów miejsca zajmowali: Małgorzata Szelest, Paweł Okoniewski, Leszek Nowacki i Bartosz Chudziński.

Korespondencja i koniec lig

Osobny rozdział napisali wrzesińscy szachiści korespondencyjni. W finałach mistrzostw Polski grali: Tadeusz Jałoszyński, Bogdan Janota, Ryszard Kujawski, Jan Majewski i Marek Stachorski. Trzej pierwsi plasowali się w pierwszych dziesiątkach krajowego czempionatu. J. Majewski reprezentował Polskę w międzynarodowych turniejach. Razem z B. Janotą i T. Jałoszyńskim występowali także w reprezentacji Poznania w rozgrywkach I i II ligi korespondencyjnej.

Wrześnianie w finałach MP w Grze Korespondencyjnej

Lata MPS	Imię, nazwisko	Miasto/klub	wynik	M.
1975-1977	Tadeusz Jałoszyński	Września	9 z 17	VI
1975-1977	Bogdan Janota	Września	7,5 z 17	IX
1981-1983	Ryszard Kujawski	Września	11,5 z 16	IV
1982-1984	Jan Majewski	Wrzos	6 z 13	XIII
1987-1989	Jan Majewski	Wrzos	7,5 z 16	XI
1991-1993	Tadeusz Jałoszyński	Wrzos	10 z 16	V
1994-1996	Marek Stachorski	Wrzos	5,5 z 16	XII

Wrzos w pierwszych latach XXI wieku grał w III lidze, choć zdarzył mu się też spadek do klasy okręgowej. Obok starej gwardii sporo do powiedzenia miała ówczesna szachowa młodzież: Krzysztof Zakrzewicz, Krzysztof Sulkowski (oba wielokrotni mistrzowie Wrześni), Jacek Sygreła (także mistrz Wrześni) i Maciej Baranowski. Sekcję w ligowych rozgrywkach wzmocniła mieszkanka Konina Barbara Ryszkiewicz. W 2009 Wrzos zrezygnował z udziału w lidze, a powodem tej decyzji była kurcząca się liczba szachistów gotowa poświęcać czas na wyjazdowe mecze. Iskra rywalizowała w okręgówce. Raz wywalczyła III ligę, ale zrezygnowała z awansu zniechęcona liczbą rund do rozegrania. W 2008 także ten klub wycofał drużynę z rozgrywek ligowych. W 2006 na taki ruch zdecydował się Żak, który pod koniec lat dziewięćdziesiątych awansował z klasy A do okręgówki.

Od 2003 przez kilka lat rozgrywany był Turniej Pamięci Tadeusza Jałoszyńskiego. Na starcie stawali najlepsi zawodnicy

Wielkopolski, mający w swoim CV tytuły mistrzów Polski. Niestety, i te rozgrywki z czasem zostały zaniechane.

W 2010 w Szachowych Mistrzostwach Powiatu Wrzesińskiego (tempo przyspieszone) zwyciężył Leszek Nowacki przed nestorem Janem Majewskim, Pawłem Okoniewskim i Kazimierzem Słomińskim. Rok później w mistrzostwach powiatu w grze błyskawicznej triumfował Jacek Sygrela przed Krzysztofem Zakrzewiczem, Leszkiem Nowackim i Łukaszem Kozłowskim.

W 2011 klubowe życie szachowe ograniczało się do turniejów o mistrzostwo Wrześni, turniejów towarzyskich, rozgrywek szkolnych, festiwalu w Marzeninie i tradycyjnego spotkania Wrzos – SC Geseke.

To ostatnie wydarzenie jest pokłosiem kontaktów zawartych między oboma klubami za sprawą Marka Kowalskiego, byłego zawodnika Wrzosu, który w latach osiemdziesiątych wyemigrował do Niemiec. Co roku szachiści obu klubów spotykają się raz w Polsce, raz w Niemczech, by rozegrać oficjalny mecz, turniej w szachach błyskawicznych i pogwarzyć przy piwie.

14. Brydż sportowy

Początek tej dyscypliny we Wrześni datuje się na wczesne lata sześćdziesiąte. Inaugurujące, ale jeszcze towarzyskie turnieje rozgrywano w hotelu robotniczym przy Daszyńskiego. W 1962 brydżyści przenieśli się do domku klubowego Zjednoczonych przy Kosynierów. Do rozgrywek przystąpili od sezonu 1962/1963.

Pierwszy, historyczny mecz ligowy Zjednoczeni zagrali z drużyną Zakładów Ziemiaczanych Luboń. Klasę B przeszli jak burza i bez straty punktu awansowali do klasy A. W sezonie 1965 druga drużyna grała w klasie B, a pierwsza po jego zakończeniu awansowała do klasy okręgowej. Czołowe pary tego okresu tworzyli: Ryszard i Edward Tomaszewscy, Stefan Malak i Stefan Konieczka oraz Roman Kaczmarek i Zbigniew Kaczmarek. Grę rozpoczęli również: Bogdan Janota, Włodzimierz Michałowski, Leszek Gruszka, Bogdan Kaczmarek oraz Jan i Jerzy Bajkowie.

Mistrzostwa powiatu w 1966

1. Ryszard Tomaszewski	90 pkt
2. Zbigniew Hirszfeld	81 pkt
3. Bogdan Janota	80 pkt
4. Jan Bajka	78 pkt
5. Bogdan Kaczmarek	78 pkt
6. Zdzisław Kubiak	73 pkt
7. Włodzimierz Michałowski	62 pkt
8. Leszek Gruszka	59 pkt

Wystartowało 24 brydżystów

Dysponując silnym składem, Zjednoczeni plasowali się w czołówce rozgrywek, a raz nawet bliscy byli awansu do II ligi. Niestety, przegrali swoją szansę po zaciętej walce z Dębem Ostrów Wlkp. W sezonie 1969/1970 klub dotarł do wojewódzkiego finału Pucharu Polski, w którym uległ jednak Budowlanym Poznań.

Indywidualne sukcesy odnosił Ryszard Tomaszewski, który w 1972 zajął siódme miejsce w mistrzostwach Polski seniorów. W tym okresie, w parze ze Stefanem Malakiem, był członkiem kadry narodowej, co było sporym sukcesem wrzesińskiego brydża.

Na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych Zjednoczeni organizowali turnieje o Puchar Dzieci Wrzesińskich. Życie brydżowe tętniło też w czasie cotygodniowych turniejów w klubie Hades.

Sekcja bez perturbacji przeszła zmianę nazwy klubu. Trudno mówić o zmianie pokoleniowej, faktem jest jednak, że część starszych zawodników stroniła od meczów wyjazdowych, zadowolając się udziałem w turniejach wrzesińskich. W tym okresie przy stoliku poważną rolę zaczął odgrywać Wojciech Zimniak.

W 1993 doszło do krótkotrwałego rozłamu we wrzesińskim brydżowym świątku. Część zawodników została przy Victorii, część – ta związana emocjonalnie i zawodowo z Tonsilem – utworzyła nowy klub pod taką właśnie nazwą. W 1994 Victoria zrezygnowała z prowadzenia sekcji i wszyscy brydżyści grali już w Tonsilu.

W 1999 Tonsil miał dwa zespoły. Pierwszy grał w klasie okręgowej, drugi w klasie A. W okręgówce najczęściej występowali: Ryszard Szamałek – Jan Potęga (obaj odznaczeni brązową odznaką PZBS), Grzegorz Matuszak – Wojciech Zimniak (ten pierwszy także w parze z Henrykiem Zarębskim), Bogdan Janota – Włodzimierz Michałowski. Drugi zespół zazwyczaj reprezentowali: Leszek Karwasiński – Andrzej Stypczyński, Bogdan Kaczmarek – Andrzej Tomczak oraz Mirosław Kapustka – Marek Waraczewski.

Tabela ligi okręgowej, sezon 1999

1. Admira Poznań	313
2. Budowlani Poznań	287
3. Tonsil Września	272
4. Chaos Gniezno	270
5. Chrobry Gniezno	270
6. Żęgrze Poznań	270
7. Wawin Buk	261
8. IOR Poznań	260
9. Halszka Szamotuły	242
10. Atom Poznań	

Tabela klasy A, czołówka sezonu 1999

1. Zetmar Gniezno	215
2. Tonsil II Września	210
3. Swarek Swarzędz	196
4. Hydrobudowa Gniezno	196

Po sezonie 1999 nastąpiła reorganizacja rozgrywek i Tonsil dostąpił szczytu walki o II ligę. Przegrał jednak dwa mecze barażowe z Unią Leszno 5:25 i 6:24.

W 2002 Tonsil I zajął drugie miejsce (na 12 zespołów) w klasie A za Hydrobudową Gniezno i awansował do klasy okręgowej. Druga drużyna w tym samym sezonie wygrała klasę B i awansowała do klasy A. Jednak jesienią 2002 oba zespoły zostały rozwiązane ze względu na brak zainteresowania tytułarnego sponsora. Od 2003 już tylko jedna drużyna grała pod nazwą Wrzesiński Klub Brydża Sportowego.

W sezonie 2005/2006 sekcję sponsorowało Polo. Drużyna grała w klasie okręgowej, po sesji zasadniczej trafiła do grupy spadkowej, ale uratowała ligowy byt. W 2006 nastąpiła reorganizacja rozgrywek. Stworzono jeszcze jedną grupę (już piątą) ligi okręgowej (gnieźnieńską). W 2010 zespół wywalczył awans do III ligi (nominalna IV) i potrafił się w niej utrzymać. Pod koniec roku 2011 WKBS zajął miejsce w środku tabeli III ligi. W tym okresie najbardziej utytułowanym wrzesińskim brydżystą był Bogdan Janota, któremu na podstawie krajowego ran-

kingu związek brydżowy przyznał tytuł mistrza. Grał w parze z Włodzimierzem Michałowskim. Obok nich drużynę reprezentowały jeszcze dwie pary: Ryszard Szamałek – Jerzy Szamałek oraz Leszek Karwasiński – Andrzej Stypczyński.

Wrzesińscy brydżyści startowali także w turniejach okolicznościowych. Od 1999, w styczniu lub lutym każdego roku, we Wrześni rozgrywano Turniej Par o Puchar Burmistrza. Frekwencja była umiarkowana. W zawodach rozgrywanych w restauracji Aleksandra startowało kilkanaście par.

15. Tenis ziemny

Pod patronatem hrabiego

Klub Lawn-Tennisa utworzono we Wrześni 24 sierpnia 1927. Do zebrania założycielskiego w hotelu Bristol doprowadził komitet w składzie: Franciszek Wojterski, Leon Charoński (obaj profesorowie Gimnazjum Państwowego), Bolesław Waniorek i Marian Kaczmarek.

Klub od początku cieszył się poparciem władz. Na pierwszym zebraniu burmistrz Wacław Sołtysiak zobowiązał się do wybudowania kortów na terenie miejskiego stadionu.

Plany były ambitne. Zakładano nawiązanie kontaktów z Klubem Tennisowym w Poznaniu. Miała tego dokonać Komisja Trzech, do której weszli: Kosiatówna, Leon Charoński i Marian Kaczmarek.

Pierwszym prezesem został Franciszek Wojterski, ale już kilkanaście miesięcy później w styczniu 1929 jego miejsce zajął Wiktor Fabian, także gimnazjalny profesor. Korty zgodnie z zapewnieniami burmistrza powstały, ale wielkim mankamentem był brak opłotowania.

W 1931 nastąpiły kolejne zmiany w zarządzie klubu tenisowego. Tym razem w fotelu prezesa zasiadł dyrektor Mikołajczak. W kwietniu 1932 prezes na łamach „Orędownika Wrzesińskiego” stwierdził, że przeszkodą umożliwiającą rozwój klubu jest fatalne usytuowanie kortu. Zapowiedział, że nowy plac do gry powstanie w parku miejskim, a jego otwarcie będzie miało miejsce już w czerwcu. 17 dnia tego miesiąca na nowym obiekcie urządzono festyn klubowy, który w meczu pokazowym uświetnili tenisiści AZS Poznań.

Od początku sporą rolę w klubie odgrywały kobiety. W każdym zarządzie piastowały funkcje sekretarzy i skarbników oraz

Bogdan Janota, posiadacz tytułu mistrza krajowego w brydżu, był też silnym szachistą

ich zastępców. Nie stroniły też od kortu. W pierwszym znanym z rozstrzygnięć turnieju klubowym, rozegranym od 12 do 15 sierpnia 1932, zwyciężyła Irena Deresiewiczówna, pokonując w półfinale M. Kilkowską, a w finale Mikołajczakową. W turnieju mężczyzn triumfował Deresiewicz, który w półfinale uporał się z Janem Makowskim, a w meczu o pierwsze miejsce wygrał z Edmundem Gregorowiczem. Stawką zawodów było wyłonienie reprezentacji klubu na mecze międzymiastowe.

Mistrzostwa Wrześni rozegrano miesiąc później. „OW”, zapowiadając zawody, nie omieszkała przedstawić uczestników:

W rozgrywkach weźmie udział, między innymi doskonałymi graczami, były wicemistrz Polski P. St. Hr. Mycielski i kilku świetnych tenisistów z korpusu 68 pp oraz zespół wybitnych zawodniczek miasta Wrześni.

Czy hrabia był faktycznie wicemistrzem Polski? Wrzesińska gazeta miała tendencje do lekkiej przesady lub zatajania pewnych faktów. Przykładem mogła być jedna z drużyn hokejowych, która awizowana była jako mistrz Bydgoszczy. Już później okazało się, że owszem, była mistrzem, ale zespołów... szkolnych! Przykładając taką miarkę, hrabia mógł być na przykład wicemistrzem kraju arystokratów.

W pierwszych znanych nam mistrzostwach Wrześni Stanisław hr. Mycielski wygrał, pokonując w wielkim finale w trzech wyrównanych setach Edmund Gregorowicza (7:5, 6:4, 7:5). Trzecie miejsce przypadło Władysławowi Ziętkowi po zwycię-

stwie 8:6, 6:0 nad Janem Makowskim. W finale pań Kulińska pokonała w dwóch setach (6:4, 6:3) zawodniczkę występującą pod inicjałami M. K.

Mistrzostwa Wrześni, 22-25.09.1932

Mężczyźni

1. Stanisław hr. Mycielski
2. Edmund Gregorowicz
3. Władysław Ziętek
4. J. Makowski
- 5-8. Por. Łożyński
- 5-8. Reyzner
- 5-8. Ppor. Barciszewski
- 5-8. Sander

Kobiety

1. Kulińska
2. M.K.
- 3-4. Wawrzyniakowa
- 3-4. Opielińska
- 5-6. Mikołajczakowa
- 5-6. H. Jagielska

Równie bogaty w wydarzenia na korcie był rok 1933. Wrzesiński Klub Tenisowy rozegrał mecze z Jarocinem (brak informacji o wyniku), przegrał 3:4 spotkanie z Witkowskim Klubem

Karol Pohl zdobył tytuł tenisowego mistrza Wrześni, mając prawie 50 lat, czym zawstydził konkurentów

Tenisowym. W tym drugim pojedynku Stanisław hr. Mycielski przegrał z Jarosiewiczem 6:4, 3:6, 3:6. Przychylny arystokracie „OW” pisał:

Najładniejsza gra dnia kończy się przegrana p. hrabiego Mycielskiego, grającego w dniu tym z niemalym pechem. Podkreślić należy, że p. Jarosiewicz, kilkakrotny mistrz Gniezna, jest bodajże trzecią raketą Wielkopolski i Pomorza po Warmińskim i Bratkim. P. hr. Mycielski górował jednak technicznie i stylem nad swym przeciwnikiem. Rewanż powiódł się. Wrześnianie wygrali z Witkowem na własnym korcie 5:4. Przy okazji tego meczu doszło do gier pokazowych, w których obok Mycielskiego, W. Makowskiego i Jarosiewicza wystąpił mistrz Bydgoszczy Laszkiewicz i zawodnik Legii Warszawa Salomonowicz.

Gazeta nie podała wyników rozegranych w sierpniu tego roku mistrzostw powiatu. Z zestawienia pierwszej rundy wiemy, że do turnieju zgłosili się najlepsi wrzesińscy tenisiści.

Pojedynek Jarosiewicz – Mycielski nie było końca. W 1934 wrześnianie ograli w Witkowie gospodarzy 4:2, a hrabia rozbił swojego rywala 6:0, 6:1. Punkty dla Wrzesińskiego Klubu Tenisowego przynieśli jeszcze Gregorowicz oraz pary deblowe Ziętek – W. Makowski i Mycielski – Gregorowicz. „OW” w charakterystycznym sobie stylu pisał:

Hr. Mycielski demonstruje grę ekstraklasy (...). Reasumując poziom techniczny poszczególnych gier, stwierdzić trzeba zupełnie widoczny postęp u tenisistów wrzesińskich, co w głównej mierze jest zasługą p. hr. St. Mycielskiego, który sam będąc w niespotykanej dotąd formie, potrafi przez racjonalne treningi podnieść poziom gier u reszty naszych tenisistów.

Tego samego roku WKT zremisował w Gnieźnie 3:3.

Rok później mistrzostwa Wrześni miały charakter otwarty. Swój start zapowiedziało trzech najlepszych gnieźnieńskich tenisistów. Wyników końcowych jednak nie poznaliśmy. Organizatorzy pewni sporego zainteresowania sprzedawali bilety. Trzydniowy kosztował 1,5 zł, jednorazowy był trzykrotnie tańszy, a na niedzielne finały trzeba było wysupłać 1 zł.

Hrabia Mycielski przestał występować na kortach w barwach WKT. Mimo to wrześnianie odnosili sukcesy, jak choćby spektakularna wygrana w Środzie (6:0).

Pogoń Środa – WKT	0:6
Kompf – W. Makowski	1:6, 3:6
Brzeziński – Ziętek	0:6, 1:6
Eilman – J. Makowski	4:6, 6:8
Marcinkowski – Knobloch	2:6, 4:6
Kompf – Ziętek	
Brzeziński – J. Makowski	6:4, 6:2
Kompf – Kilkowska	
Rajkowska – W. Makowski	5:7, 6:8

Obok wcześniej wymienionych, w meczach udział brali: Z. Koniczny, Emil Knobloch, A. Mazur, por. Barciszewski i Rutkowski. Bardzo szybko WKT stracił też swoją drugą raketę. Z Wrześni do Grudziądza wyprowadził się Edmund Gregorowicz. W sezonie 1936/1937 wywalczył tytuł mistrza tego już wówczas 60-tysięcznego miasta, wygrywając w finale z Meissnerem 6:4, 6:3, 6:2.

W 1938 ciężar organizacji zawodów w tenisie ziemnym wziął na siebie GKS Unitas. Klub gościł tenisistów Unii Swarzędz i przeprowadził mistrzostwa Wrześni.

Na dwa tygodnie przed wybuchem wojny WKT zorganizował mistrzostwa klubu. W finale singla mężczyzn Władysław Ziętek pokonał Witolda Hadomka 4:6, 6:4, 10:8. W turnieju kobiet zwyciężyła Elżbieta Kulińska przed Izą Mazurkówną i Janką Kulińską. W deblu kobiet para E. Kulińska – Mazurkówna pokonała duet Uliszewska – Szczepańska. W deblu mężczyzn W. Hadamek i W. Ziętek wygrali z Józefem Gregorowiczem i Robertem Krupą. W sześciodniowych zawodach rozegrano też miksta, w którym triumfowali J. Kulińska i W. Hadamek, pokonując parę J. Gregorowicz i Zofia Krupa.

Rekreacja na kortach

Zdewastowane w czasie wojny korty nie pozwoliły na odrodzenie się dyscypliny tuż po odzyskaniu niepodległości. W dodatku tenis ziemny w okresie międzywojennym był sportem średnich i wyższych klas społecznych, toteż władza ludowa niechętnie patrzyłaby na jakiegokolwiek ruchy przyjaciół z kortu hrabiego Mycielskiego.

Pierwsi odważni znaleźli się dopiero w 1952. Odbudowany w czynie społecznym kort na stadionie miejskim miał nawierzchnię ceglastą. Szybko okazało się, że w tym miejscu miasto planuje postawienie lodowiska. Kort trzeba było przenieść za trybunę główną, na skwer od ulicy Szkolnej. Sekcja tenisowa zawiązała się przy Spójni Września. Większość zawodników legitymowała się przedwojennym stażem, miała więc już swoje lata i sport traktowała mocno rekreacyjnie.

Tenisistami sekcji byli wówczas: Józef Gregorowicz, Władysław Ziętek, Janusz Łosiński, Emil Knobloch, Mieczysław Kapelak, Henryk Gadziński, Danuta Gregorowicz, Maria Łosińska, Zofia Dutkiewicz, Aniela Kulczak-Adamczak, Maria Nowaczkiwicz i Aleksandra Jachimowicz. Zaraz potem do tego grona dołączyli Zbigniew Kamiński i Marian Kowalczyk. Sekcja rozgrywała mecze towarzyskie, wyjeżdżając do Kalisza, Chodzieży, Rawicza i Opalenicy.

Po chwilowym załamaniu życia sekcji – spowodowanym przeniesieniem kortów – odbudowała się ona na początku lat sześćdziesiątych, już w strukturach Zjednoczonych. Jej kierownikiem został Zenon Adamczak, a funkcję grającego trene-

ra objął Zbigniew Kamiński. Klub zasilila spora liczba juniorów. Seniorzy, choć bez powodzenia, brali udział w drużynowych i indywidualnych mistrzostwach okręgu. Barw Zjednoczonych bronili w tym czasie: Stanisław Gutowski, Andrzej Gofron, Mirosław Błaszak, Marian Kowalczyk, Zbigniew Kamiński oraz Aleksandra Gutowska.

Sekcja była prężna, a Poznańskiemu Okręgowemu Związkiowi Tenisa Ziemię zależało na propagowaniu tej dyscypliny sportu. Września otrzymała organizację meczu Poznań – Zielona Góra. Zaszczycu wystąpienia w tej imprezie dostąpił Zbigniew Kamiński. Na korcie zagrał u boku Wiesława Gąsiorka, zawodnika Olimpij Poznań, wielokrotnego mistrza Polski, a później partnera deblowego Wojciecha Fibaka.

Problemy finansowe spowodowały, że sekcja obumierała. Korty za trybuną w tym okresie częściej były wykorzystywane już jako boisko do gier zespołowych – piłki siatkowej i piłki ręcznej. Na wiele lat tenis ziemny umarł we Wrześni. Na nic zdały się wysiłki Ryszarda Andrzejczaka, z którego inicjatywy młodzież szkolna w 1976 wybudowała kort przy Liceum Ogólnokształcącym. Turniej o raketę Fibaka nie potrafił rozruszać życia tenisowego we Wrześni.

Trzecie podejście

Renesans białego sportu rozpoczął się we Wrześni od 1990. Staraniem Zbigniew Kamińskiego, Jana Izdebskiego, Józefa Stanisławskiego, Jerzego Sadowskiego i Sławomira Stróżyka powołano do życia Wrzesińskie Towarzystwo Tenisowe. Sporym nakładem sił i środków wyremontowano dwa korty, a zaraz potem przystąpiono do budowy dwóch nowych. Zwycięzcą pierwszego turnieju rozegranego w lipcu 1991 został Tomasz Izdebski. W 1994 WTT przyjęto w poczet członków Polskiego Związku Tenisowego. Klub organizował turnieje rekreacyjne, nie stronił też od meczów międzymiastowych. Prowadził zajęcia z dziećmi. Na swych kortach gościł też Ryszarda Szurkowskiego i senatora Wojciecha Kruka. Prezesem aż do śmierci w 1998 był Zbigniew Kamiński, nagrodzony rok wcześniej brązową odznaką Zasłużony dla PZT. W 1999 funkcję tę przejął Sławomir Stróżyk. Pierwsze mistrzostwa kobiet i mikstów rozegrano w 1997. Wśród pań zwyciężyła Małgorzata Rozrażewska, w grze mieszanej triumfowali Katarzyna Prętkowska i Józef Stanisławski. Najwięcej tytułów mistrza Wrześni zdobywał Karol Pohl. W lipcu 1999 w mistrzostwach powiatu pokonał Tomasa Goclika 7:6, 3:6, 6:2. Triumfował także w 2011, w wieku 49 lat.

Drugim mistrzem powiatu został Tomasz Goclik, który w 2000 zrewanżował się Pohlowi. W 2001 mistrzem Wrześni został Maciej Jaskólski, pokonując Karola Pohla. Tomasz Goclik obronił tytuł mistrza powiatu.

W tym samym roku WTT pokonało GKT (Gnieźnieński Klub Tenisowy) 6:1. Było to pierwsze zwycięstwo w pojedynkach między oboma klubami, toczonych nieprzerwanie od 1992. W 2002 mistrzem Wrześni został Józef Stanisławski, a w otwartych mistrzostwach powiatu triumfował Michał Biegała.

Rok później pierwszy raz w historii rozegrano mistrzostwa powiatu w hali. W obiekcie przy Słowackiego zwyciężył Marcin Pohl. Na świeżym powietrzu mistrzem Wrześni został Józef Stanisławski. W lipcu tego roku WTT wyjechał do Niemiec, gdzie zagrał swój pierwszy międzynarodowy mecz z Tennisclub Trinum e.V. W tym okresie tytuły mistrzów Wrześni zdobywali także Artur Stróżyk i Piotr Kamiński.

Budowa hali sportowej wymusiła likwidację kortów. Klub na krótki okres zawiesił swoją działalność. Wznowił ją, gdy nowe place do gry powstały na kempingu WOS-R przy Świętokrzyskiej. Zintensyfikowała się praca z młodzieżą, szczególnie najmłodszymi adeptami tenisa. Kierował nią instruktor Piotr Bzowy. Stanowisko prezesa w 2011 piastował Andrzej Kufel.

16. Tenis stołowy

Pierwsza zmianka o tenisie stołowym na terenie Wrześni pochodzi z lutego 1932 roku. W turnieju rozegranym w Gimnazjum Państwowym przy Witkowskiej wystartowały trzy zespoły. Grano równocześnie przy trzech stołach. Zwyciężyła III Gimnazjalna Drużyna Harcerska (26 pkt) przed Hufcem Gimnazjalnym (24 pkt) i Stowarzyszeniem Młodzieży Polskiej (4 pkt). Najlepszym zawodnikiem został okrzyknięty Alfons Kemnitz. Poznaliśmy też składy wszystkich trzech zespołów. Harcerze wystawili do gry: Barciszewskiego, Sobkowiaka, Józefa Szkułdarka, Leona Sobczaka, Śmidowicza, Zygmunta Wojciechowskiego. Hufiec miał do dyspozycji: Alfonsa Kemnitza, Ludwika Libersbacha, A. Dębickiego, Fischera, Lucjana Stankowskiego i Leonarda Kowalewicza. SMP grał w składzie: J. Szymkowski, Bogdan Kaczmarek, Edward Budzyński, Wincenty Przybylski, Kazimierz Poprawa, Stanisław Łąg.

Gimnazjaliści, harcerze i członkowie hufca łączyli siły, występując w barwach reaktywowanego w październiku 1931 GKS-u. Klub w listopadzie wysoko 6:1 ograł SMP, a w grudniu podejmował faworyzowany zespół GKS Jarocin. „Orędownik Wrzesiński” w 1931 pisał: „Nie ma gałęzi sportu, w której by GKS nie przodował na terenie naszego miasta”. Rok później dodawał: „Ping-pong rozwija się na terenie Wrześni, lecz cóż... w dwóch tylko ośrodkach”.

24.11.1931 GKS – SMP
Dworczak – L. Balcerzak

6:1
21:14, 23:11

L. Sobczak – K. Poprawa	21:18, 21:17
A. Kemnitz – B. Kaczmarek	21:12, 21:17
Z. Kasch – W. Przybylski	21:5, 21:6
L. Kowalewicz – J. Przybylski	21:13, 21:19
Z. Wojciechowski – E. Budzyński	17:21, 12:21
A. Dębicki – S. Łąg	15:21, 21:16, 21:12

SMP, mimo że przegrywało na lokalnym podwórku z GKS, tworzyło silną drużynę na tle sąsiadów. Właśnie ten klub rozegrał w 1932 pierwsze wyjazdowe spotkanie w Środzie, gromiąc wysoko gospodarzy.

W 1935 do tenisowych stołów zaczęli dobijać się zawodnicy klubu sportowego Związku Strzeleckiego. Początki były trudne, bo Strzelec przegrał 1:4 z GKS, a zaraz potem dwukrotnie (3:4 i 2:5) z KSMM (dawniej SMP). Jednak już w styczniu 1936 ZS odniósł sukces, zajmując w drużynowych mistrzostwach Wrześni 2. miejsce. Zwyciężyła Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej, ale wygrana była możliwa tylko dlatego, że z niewiadomych przyczyn do rywalizacji nie przystąpił GKS.

Drużynowe mistrzostwa Wrześni (23.01.1936)		
1. KSMM	7	25
2. KS ZS	7	21
3. Kolejowe Przystosobienie Wojskowe	4	12
4. Victoria	2	8
Indywidualne mistrzostwa Wrześni (23.02.1936)		
1. Kazimierz Kaczmarek	12	280:225
2. Mieczysław Synoradzki	10	210:127
3. Stanisław Machnicki	8	183:141
4. Marian Nowak (niest.)	6	153:123
5. Kazimierz Szykuła (KSM)	6	183:160
6. Zbigniew Pawlak (ZS)	6	184:171
7. Leon Balcerzak (KSM)	4	116:95
8. Bogdan Zalewski (GKS)	4	129:115

Miesiąc później do indywidualnych mistrzostw przystąpiło 33 zawodników z: KSM (6), Victorii (4), GKS (5), ZS (7), WKS 68 pp (2) i 9 niestowarzyszonych. Pierwszą nagrodą były dzieła poetyckie Mickiewicza, drugą album fotografii, a trzecią bursztynowa papierośnica. Sędziowali znani bardziej z tenisa ziemnego: Władysław Makowski, Władysław Ziętek i Zygmunt Wojciechowski.

W 1936 swoich sił próbowała też Victoria. Rozegrała kilka w większości przegranych meczów, a najlepszych swoich zawodników miała w osobach Łapińskiego i Dembińskiego. We Wrześni nadal rządzą gimnazjaliści, bijąc rywali w wysokich stosunkach (ze Strzelcem 5:0, z Sokołem 3:2, z KSMM 4:1). Passę GKS przerwała dopiero Rzemieślnicza Drużyna Harcerska wygrywając 3:2 w styczniu 1937. W marcu tego roku GKS po dogrywce z 1. Wrześnią Drużyną Harcerską zdobył tytuł drużynowego mistrza miasta. Trzecie miejsce zajęł Związek Strzelecki, a czwarte Sokół.

1. WDH porażkę zrekompensowała sobie już miesiąc później, wygrywając silnie obsadzony turniej w Gnieźnie. Najpierw ograła OMP I Gniezno 5:0, później w 4:1 zwyciężyła drugą drużynę tego klubu, by w finale pokonać mistrza Gniezna KSM 3:2. Choć nie dysponujemy składem wrześnian w tym turnieju, to 1. WDH najczęściej w meczach wystawiała: Łapińskiego, Woźniaka, Mieczysława Synoradzkiego, Dembińskiego i Szablikowskiego.

Ostatnie przed wojną drużynowe mistrzostwa Wrześni (1939) zakończyły się zwycięstwem Sokola (24 pkt), drugie miejsce zajęła Publiczna Szkoła Doksztalająca (21), a trzecie Kolejowe

Czesław Thamm, gdy zabrakło we Wrześni hokeja na lodzie, zajął się rekreacją i organizowaniem życia tenisowego

Przysposobienie Wojskowe (16). W indywidualnym turnieju triumfował G. Antczak (KSM) przed Kazimierzą Poprawą (So-kół) i K. Napierałą (ZS).

Po wojnie tenis stołowy we Wrześni długo nie nabrał sportowego znaczenia. Co prawda sekcja Stali Września rozegrała w 1952 aż 12 meczów, ale miały one charakter rekreacyjny. Na nic zdał się przykład niedalekiego Orzechowa, z którego tenisiści królowali w powiecie już w latach pięćdziesiątych (Stanisław i Mariusz Stachowiakowie). Tamtejsza sekcja awansowała do III ligi, Aleksander Stachowiak został mistrzem Wielkopolski juniorów (1967-1968), a Krzysztof Stachowiak w 1973 był wicemistrzem województwa seniorów, by dwa lata później zająć 11. miejsce w mistrzostwach Polski i reprezentować pierwszoligową Stal Stocznę Szczecin.

W 1958 w mistrzostwach powiatu triumfował Stanisław Stachowiak. W 1962 mistrzem powiatu w kategorii seniorów został Kazimierz Gradusiak, a w kategorii kobiet J. Wojciechowska. W 1964 w powiecie królowali Kazimierz Olejniczak i Jadwiga Patelka. W 1966 mistrzem został Zenon Suchorski, a rok później Jerzy Paluszak i Maria Szymańska.

W 1965 sekcją tenisa stołowego chwalił się Klub Motorowy Start, ale miała ona charakter jedynie towarzyski.

W tenisa od połowy lat 70. grano w Psarach Polskich, a dekadę później prym w rozgrywkach szkolnych wiodła Chocicza. Dopiero powołanie do życia Wrzesińskiego Klubu Tenisa Stołowego pozwoliło wydzwignąć ten popularny sport na salę rozgrywek związkowych. W 1999 WKTS występował w III lidze okręgowej. Drużyny grały w dwóch grupach ośmiozespołowych, a najlepsza czwórka każdej z nich tworzyła finałową ósemkę. WKTS zajął czwartą pozycję w swojej grupie, a potem zakończył rozgrywki na czwartym miejscu w całej lidze. Prezesem w tym czasie był Henryk Świątnicki, a drużyna najczęściej występowała w składzie: Henryk Piechnik, Paweł Wojciechowski, Henryk Świątnicki, Zdzisław Hejna, Zygmunt Kaźmierczak, Wojciech Izydorek i Mirosław Izydorek.

Tabela tenisa stołowego 1999 – liga wojewódzka

1. San II Poznań	14	26	110:48
2. Rzemieślnik Poznań	14	23	102:60
3. AZS KU UAM Poznań	14	21	103:59
4. WKTS Września	14	13	79:80
5. Start Poznań	14	13	79:80
6. TTS Oborniki	14	12	77:84
7. Budowlani Poznań	14	3	36:108
8. Relaks Śrem	14	1	38:111

Zgodnie z regulaminem awansowały dwa pierwsze zespoły. Jednak przed startem do sezonu 1999/2000 z gry w II lidze zre-

zygnowali Zjednoczeni Trzemeszno. Związek zaproponował grę na drugim froncie trzeciej drużynie AZS Poznań. Akademy zrezygnowali i propozycja została przedstawiona WKTS. Wrześnianie, głównie z powodów finansowych, również nie przyjęli oferty i na przełomie wieków nadal grali w III lidze.

Nie zapomniano także o wyłanianiu mistrzów miasta. W 2001 tytuł ten przypadł w udziale Mirosławowi Piechnikowi, a wśród kobiet szesnastoletniej Katarzynie Czyż z Kaczanowa. Wiosną 2001 drużyna zanotowała spadek i od jesieni występowała w IV lidze. Miała szansę szybkiego powrotu do wyższej klasy rozgrywkowej, ale wiosną 2002 przegrali decydujący mecz i uplasowała się na drugim miejscu za UKS SP2 Oborniki. Skład drużyny praktycznie nie uległ zmianie. Obok wyżej wymienionych o sile gry WKTS stanowił też Mirosław Piechnik. Kierownikiem sekcji był Zbigniew Nawrocki. W sezonie 2002/2003 WKTS zajął 3. miejsce.

Na dwa lata klub zawiesił działalność. Do IV ligi wrócił w 2005 i na inaugurację w mocno odmłodzonym składzie musiał grać derby pojedynk z MCK Miłostaw – zespołem, który jeszcze dwa sezony temu walczył w II lidze. Wrześnianie przegrali 4:14, a przy stołach prezentowali się: Michał Purol, Marek Oli-chwer, Michał Gawlak i Radosław Czerniak. Drużynę prowadził Wojciech Izydorek. W sezonie 2005/2006 WKTS zyskał sponsora w firmie Dekspol. Na niewiele się to zdało.

Od 2007 Września nie miała już reprezentanta w rozgrywkach związkowych, w tenisa bawiono się już tylko rekreacyjnie. Jedną z okazji zmierzenia się z liczną grupą rywali były coroczne turnieje organizowane przez TKKF, upamiętniające swą nazwą powojennego wrzesińskiego tenisistę stołowego Henryka Prusika. Od 2009 łączono ten turniej z mistrzostwami Wrześni.

17. Strzelanie

Pamięci wojen

Dyscyplina ta w okresie dwudziestolecia międzywojennego miała szczególne znaczenie dla państwa polskiego. Pamięć o dopiero co toczonych wojnach i ciągle zagrożenie ze strony sąsiadów kazały przywiązywać do strzelania szczególną wagę. I tak było we Wrześni, gdzie mile widziany był udział w zawodach strzeleckich wszelkiej maści organizacji.

Bractwo Kurkowe powstało we Wrześni w 1854 i zapewne od tego roku organizowało zawody o miano króla. Organizacja miała jednak niemieckie korzenie, a Polacy, przynajmniej w okresie nasilonej germanizacji, stanowili w niej mniejszość. Pierwsze wiarygodne wyniki z zawodów Giełdy Strzeleckiej (tak wymiennie nazywano Bractwo) pochodzą z okresu międzywojennego. W 1920 staraniem prezesa Ludwika Jerzykie-

wicza zorganizowano wśród członków Bractwa zbiórkę srebra i zlecono wykonanie łańcucha królewskiego. Pierwszym królem uwiecznionym na ogniwie łańcucha był Paweł Tonn. Zwycięzcą zawodów maja 1921 został mistrz blacharski Edward Kubale. Tytuł wicekróla w tym samym roku wywalczył sekretarz miejski Walczak. Rycerzem mianowano Stefana Dzieciuchowicza, który „wykazał największą liczbę krągów”. W 1923 królem kurkowym został Maksymilian Trępczyński, wicekrólem Antoni Stein, a rycerzem Paweł Tonn.

W czerwcu 1924 odbyło się święto strzeleckie z okazji „70-letniego jubileuszu tutejszej Giełdy Strzeleckiej”. Pierwszego dnia najlepiej strzelał mistrz stolarski Czesław Kozłowicz, ale nazajutrz wynik pobił Feliks Aleksandrowicz, dyrektor Hurtowni Surowców.

W lipcu 1926 królem został Nikodem Preis, pierwszym rycerzem Józef Łosiński, a drugim Jan Jankowiak. Na tych zawodach poznaliśmy pierwszych zwycięzców w strzelaniu quasi-sportowym („do tarcz premiowych”). Najwięcej punktów uzyskał Stefan Dzieciuchowicz, wyprzedzając porucznika Zygmunta Nowakowskiego i Zygfyda Wolskiego. Ten ostatni zdobył tytuł króla kurkowego w latach 1931 i 1932.

W październiku 1927, w czasie Jesiennego Święta Przynależności Wojskowego, strzelanie zorganizowano na strzelnicy w Podstolicach. Wystartowało 44 zawodników. Pierwszy raz poznaliśmy regulamin zawodów. Zespół składał się z czterech

zawodników. Strzelano na odległość 200 m, oddając cztery strzały leżąc z podparciem oraz cztery kłęcząc z wolnej ręki do tarczy 12-pierścieniowej. Drużynowo zwyciężyło Towarzystwo Powstańców i Wojaków Września (190 pierścieni na 384 możliwości) przed Hufcem Gimnazjalnym (175). Indywidualnie najlepszym strzelcem okazał się Jan Jankowiak (70 na 96), a drugie miejsce zajął Stanisław Budzyński (59).

Od 1932 sporą aktywność zaczął wykazywać Związek Strzelecki – organizacja, która nie stroniła od udziału w innych konkurencjach (piłka nożna, tenis stołowy). Pierwszym kierownikiem zarządu był inspektor Majewski, a jego zastępcą Stanisław hr. Mycielski. Rok później prezesurę powierzono Józefowi Walczakowi. W tym czasie ZS skupiał w powiecie 35 oddziałów, w tym 5 kobiecych i 3 orląt. Oddziały we Wrześni i Orzechowie miały własne orkiestry. W czerwcu 1932 na strzelnicy przykoszarowej odbyły się zawody o mistrzostwo powiatu z broni małokalibrowej (kal. 22). Wiemy, że strzelano z odległości 50 m do tarczy 50x20, w postawach stojąc i kłęcząc, leżąc z wolnej ręki. Oddawano 30 strzałów, a do zdobycia były odznaki strzeleckie klasy III (195 pkt) i klasy II (235 pkt). W strzelaniu drużynowym zwyciężyła Victoria I (727 pkt) przed Victorią II (698) i PW Marzenin (648). W strzelaniu indywidualnym tytuł mistrza powiatu wywalczył Szczepan Stankowski z Victorii (252), wyprzedzając swoich klubowych kolegów Eugeniusza Dąbrowskiego (245) i Józefa Kubiaka (244).

Katarzyna Świtek zawstydziła mężczyzn i pod koniec 2011 przewodziła wrzesińskiej lidze strzeleckiej

W 1933 sensację wzbudziła Maria Sikorzanka, która na zawodach Komendy Powiatu Związku Strzeleckiego zdobyła odznakę strzelecką klasy III brązową. Przy okazji okazała się lepsza niż spora grupa nagrodzonych mężczyzn.

Mistrzostwa powiatu, 1939

Drużynowe męskie

1. Ośrodek Miejski WF	219
2. Zw. Ofic. Rez. Września	199
3. Szkoła Mleczarska	189

Indywidualne męskie

1. Robert Krupa	77
2. Bronisław Hamerski (OMWF)	77
3. Ignacy Kina (Zw. Rez. Psary Polskie)	74

Drużynowe kobiece

1. Koło absolwentek Szkoła Powiatowa	221
2. TG Sokół żeński	200
3. KSMż Wrz	186

Indywidualne kobiece

1. Alicja Kręglewska (Absolw.)	80
2. Maria Grodziska (Absolw.)	79
3. Krystyna Gawetówna (KSMż)	75

Zawodów strzeleckich do dnia wybuchu wojny nie brakowało. Organizowały je: Związek Strzelecki, Bractwo Kurkowe i Ośrodek Miejski Wychowania Fizycznego. W ostatnich przed atakiem Niemców mistrzostwach dużą grupą startowały kobiety.

Pod skrzydłami LPŻ i LOK

O ile przed wojną strzelanie było dyscypliną wręcz użyteczną, o tyle po jej zakończeniu zaczęło nabierać wymiaru sportowego. We Wrześni sekcji stricte sportowej długo nie było. Od 1945 swoją statutową działalność prowadziło Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza, przemianowane w 1950 na Ligę Przyjaciół Żołnierza. Instruktorem tej drugiej był Franciszek Losa, przez dziesiątki lat nierozdzielnie związany ze zmieniającym się stowarzyszeniem. Sekcją strzelecką kierował wówczas Antoni Ciszak. Do najlepszych zawodników tamtego okresu należeli: Zofia Czarczyńska, Maria Górka, Zbigniew Budzyński, Zbigniew Olejniczak, Eugeniusz Gofron i Rudolf Sznek. Przy LPŻ powstał wielosekcyjny Klub Sportów Ogólnowojskowych. I właśnie KSO powołało sekcję strzelecką o charakterze sportowym, która w klubie była wiodącą. W 1957 skupiała 38 członków, sześciu z nich posiadało I klasę sportową, co równało się z powołaniem do kadry wojewódzkiej. Do wyróżniających się zawodników zaliczano: Henryka Olszewskiego, Hilarego Śliwińskiego i juniora Andrzeja Gofrona. KSO występował w II lidze strzeleckiej okręgu zachodniego,

który obejmował Poznań, Zieloną Górę, Łódź i Łódź-miasto. W 1960 I klasę sportową miało już 9 strzelców. Następcą LPŻ została w 1962 Liga Obrony Kraju. W 1966 KS LOK Września zorganizował zawody strzeleckie z okazji Dni Wrześni. Wśród kilku zaproszonych klubów znalazł się WKS Grunwald Poznań, który zdominował rywalizację. Najlepszym spośród wrześnian był Henryk Kurek.

W 1970 na zawodach w Ostrowie Wlkp. wrześnianie zdobyli tytuł drużynowego mistrza Polski w letnich sportach obronnych. Na ten sukces zapracowali głównie: Józef Staszak, Lucyna Iglewska i Kazimierz Lech. W następnych latach w zawodach rangi krajowej występowała już reprezentacja Poznania, w skład której wchodziła wrześnianie. W 1979 drużyna zajęła 1. miejsce, a jej czołowymi zawodnikami byli: Stefan Mikołajczak, Zenon Ziomek, Zenon Waszak i Łucja Nowacka. Reprezentanci wrzesińskiego LOK powtórzyli sukces w 1987 w Wasilkowie. Tytuł mistrza Polski wywalczyli wówczas: Renata Losa, Halina Jasińska, Sylwia Wietecka, Jolanta Myszkiewicz, Małgorzata Stanisławska, Mirosław Chudy, Krzysztof Dąbrowski, Mirosław Roszak, Katarzyna Haenel-Roszak, Dariusz Łojko, Krzysztof Lisowski i Dariusz Owczarzak.

W ostatniej dekadzie XX w. LOK, głównie za sprawą Romana Łapawca, poszedł w kierunku biathlonu letniego i na tej płaszczyźnie święcił triumfy.

Imprezy strzeleckie nadal organizowano przy okazji różnych rocznic, ale miały one już charakter amatorski i rekreacyjny. Wyjątkiem był występ Michała Maciejewskiego w reprezentacji okręgu poznańskiego na mistrzostwach Polski LOK (1995), na których zajął 10. miejsce. Czołowym strzelcem LOK byli też Zdzisław Walczak i Tomasz Giżewski, indywidualny mistrz okręgu.

Nie stroniono od zawodów drużynowych i cyklicznych, jak chociażby Ligi Strzeleckiej, w której startowało po kilkadziesiąt ekip. Właśnie w tej imprezie Paweł Jałoszyński osiągnął wynik 100 punktów na 100 możliwych. Tarcza z tym osiągnięciem nadal wisi na strzelnicy LOK. W 2011 liderem Ligi Strzeleckiej po czterech rundach była Katarzyna Świtek.

18. Pływanie

Koloniści w czepkach

Pierwszy pływacki ślad w „Orędowniku Wrzesińskim” odnajdujemy w 1927. Gazeta opisywała egzamin młodej wrześnianki na tytuł „pływaka-mistrza”:

Przed Komisją Pływacką funkcjonującą przy Magistracie Stołeczno-Miasta Poznania, a złożoną z kierownika łazienek rzeczonych oraz przedstawiciela Wyd. VII przy Mag. Stoł. M.P., odbyła w dniu

14.08.br. p. Jadwiga Porawska, uczennica tutejszej Szkoły Wydziałowej, próbę pływacką. Płynąc przez przeciąg całej godziny w formie przepisowej na Warcie, zdobyła sobie młodzieńca pływacka tytuł „pływaka-mistrza”. Na podstawie pisemnego zaświadczenia ma p. Porawska uprawnienia do pływania w czapce białej z czerwonym otokiem z odznaką P.W. w formie kotwicy-trupie główki. Młodzieńca mistrz niechaj w dziedzinie sportu dojdzie do takiego rozgłosu, jak sława polskiego sportu p. Konopacka.

Przez kolejne pięć lat „OW” nie zajmował się tą dyscypliną sportu, co może świadczyć, że nie cieszyła się ona we Wrześni szczególną popularnością. Sytuacja zmieniła się, gdy Liga Morska i Kolonialna na czele z jej prezesem Stanisławem hr. Mycielskim zorganizowała 26 czerwca 1932 Wielkie Zawody Pływackie. Miejscem imprezy była oczywiście pływalnia miejska na Wrześnicy. Jak zwykle w przypadku LMiK, zawody przeprowadzono z wielką pompą. Skocznię oraz trasę dla pływaków wykonał oddział saperów, a pływalnię udekorowano girlandami, sztandarami oraz orderami LMiK. Imprezę zaszczylił obecnością minister Twardowski. Hymn odegrała orkiestra 68 pp. W zawodach w sześciu konkurencjach wystartowało 80 pływaków. Jak podali organizatorzy, sportowcom przyglądało się blisko 2000 kibiców usytuowanych także na pobliskim nasypie klejowym. Zawody były fotografowane, wystawę można było oglądać w księgarni Prądzińskiego, a zdjęcia nabywać w zakładzie fotograficznym Jesiołowskiego.

Poznaliśmy zwycięzców zawodów, ale czasów „OW” już nie podał. 100 m dowolnym wygrał Eugeniusz Spisak (LMiK) przed Wincentym Przybylskim (SMP) i Michałem Bojką (68 pp).

Na 400 m dowolnym zwyciężył ponownie Eugeniusz Spisak, a trzeci był Wincenty Przybylski. Na 100 m klasycznym drugi czas osiągnął Zdzisław Płocki (niestowarzyszony), tuż za nim finiszował Kazimierz Poprawa (SMP). Spisak najszybszy był także na 100 m grzbietowym, wyprzedzając Kazimierza Poprawę i Bolesława Szymańskiego (niestowarzyszony). Skok wygrał Mieczysław Walczak (LMiK Gimnazjum), drugi był Jan Andryszak (niestowarzyszony), a trzeci Bogdan Krzywiński (niestowarzyszony). Kobiety rozegrały tylko jedną konkurencję. Wyścig na 50 m wygrała Irena Jasiakówna (żeński Sokół) przed Walerią Sotkiewiczówną.

Najlepszym pływakiem zawodów został Eugeniusz Spisak, który otrzymał „srebrny puchar wędrowny”. Organizacja nie była jednak tak perfekcyjna, jaką chcieli widzieć działacze LMiK. Z powodu „trudności technicznych” wielu zawodnikom nie wręczono dyplomów. Mogli je odebrać po kilku dniach w sekretariacie ligi, o czym informował „OW”.

Rok później, w lipcu, organizacja Wielkich Zawodów Pływackich przypadła Związkowi Strzeleckiemu. Liga nie zrezygnowała jednak z imprez na pływalni i ponownie w sierpniu stworzyła widowisko. Wzięli w nim udział również pływacy z Gniezna. Tym razem nagrody wręczała Chłapowska z Bonikowa, córka ambasadora Polski w Paryżu. Sędziował Robert Krupa przy pomocy hrabiego Mycielskiego.

Wyniki najlepszych wrześnian w zawodach LMiK w 1933

400 m dow.: 1. Eugeniusz Spisak 7:29,9 min
100 m klas.: 1. Alfons Reyzner 1:36,4 min
100 m dow.: 2. Eugeniusz Spisak 1:30,5 min;
100 m grzb.: 3. Alfons Reyzner 1:54,0 min
50 dow. kobiet: 2. Waleria Sotkiewiczówna
skoki do wody: 3. Jan Andryszak

Tak szczegółowych relacji z zawodów pływackich nie można już znaleźć we wrzeńskiej gazecie. Powodem mógł być fakt, że Stanisław hr. Mycielski nie angażował się już tak w życie organizacji. Wiadomo, że LMiK organizowała Wielkie Zawody Pływackie w 1936. Nowością było wydłużenie wyścigu pań do 100 metrów i wyznaczenie dystansu 50 metrów dla młodzików.

W sierpniu 1938 w Powidzu zorganizowano zawody z udziałem pływaków z Gniezna, Poznania i Wrześni. Wystartowało 35 zawodników. Wrześnianie zaprezentowali się lepiej niż

Pływacy Sokoła końca lat 30. XX w. Piąty z prawej Sylwester Jaskólski

przyzwoicie. W wyścigu na 100 metrów klasycznym drugie miejsce zajął Alfred Jackiewicz. Dystans 100 metrów dowolnym juniorów najszybciej pokonał Franciszek Nowakowski (1:27,3 min). W wyścigu wpław jeziora trzecie miejsce zajął Tadeusz Walkowski (Sokół). Tego samego miesiąca we Wrześni odbył się kurs pływacki. Na jego zakończenie odbyły się zawody dla 48 zawodników z udziałem drugiej reprezentacji Poznania. Dwoje wrześniaków wygrało swoje konkurencje. Alfred Jackiewicz ze Związku Strzeleckiego pokonał 400 m dowolnym w czasie 7:50,2 min, a Zofia Krajewska (Harcerka Września) na 100 m dowolnym uzyskała wynik 2:24,0 min. Drugie miejsca zajmowali: Franciszek Nowakowski (ZS) na 100 m dowolnym (1:32,7 min), Zofia Bujakiewiczówna (Harcerka Września) na tym samym dystansie (2:24,5 min), Kazimierz Poprawa (Sokół) na 400 m dowolnym (8:16,4 min) i Dionizy Przyborowski (Sokół) na 50 metrów klasycznym do lat 16 (54,7 s). Na kilka dni przed wybuchem wojny rozegrano mistrzostwa Wrześni. „Orędownik Wrzesiński” podał najciekawsze wyniki z tej imprezy.

Mistrzostwa Wrześni, 1939

400 stylem dowolnym

1. Tadeusz Walkowski (KSM) 7:46 min
2. Fryderyk Grzesz (Sokół)
3. Franciszek Nowakowski (ZS)

50 m stylem dowolnym (do 16 lat)

1. Zbigniew Haller 50,5 s

100 m dowolnym

1. Tadeusz Walkowski (KSM) 1:24,3
2. Franciszek Nowakowski (ZS) 1:25,9

100 m klasycznym

1. B. Płocki (Sokół) 1:47,8 min

100 grzbiet

1. Kazimierz Poprawa (Sokół) 1:34,8 min

4x100 m

1. Sokół 5:26,1 min

Niewykorzystana szansa

Wojna w swoim spadku zostawiła nowy sportowy obiekt. Niemcy, rękoma polskich robotników, wybudowali pływalnię z prawdziwego zdarzenia. Olimpijskie wymiary niecki pływackiej przez kilka pierwszych powojennych lat nie inspirowały wrześniaków. Dopiero początek drugiej połowy XX wieku przyniósł zmiany w tej materii.

Do Wrześni ze Spójni Poznań trafił trener Bogdan Górczewski. Wraz ze swoim bratem, który niedługo potem dołączył do szkoleniowego sztabu, stworzył przy Spójni Września bardzo silną pływacką sekcję. Pomogło temu zasilanie basenu wodą

z pobliskiej mleczarni. Ciepło poprodukcyjne z parowego zasilania zakładu kierowano do niecki. Podniesiona temperatura wody pozwalała trenować od początku maja do końca września. W Polsce pozbawionej krytych pływalni był to spory handicap. W dodatku bardzo prężnym kierownikiem sekcji był Stefan Jankowski. Pracownik PZGS był praktycznie jedynym działaczem, ale i tak potrafił sobie poradzić z organizacją obozów w Grodkowie i Osowej Górze.

Podopieczni Górczewskich liczyli się w kraju. Widać ich było na listach rankingowych i pływackich zawodach. Kilka takich imprez zorganizowano także we Wrześni. Największa nie miała co prawda ścisłego związku z sekcją Spójni, ale dodała prestiżu miastu. W 1953 nasz basen gościł zespoły piłki wodnej rozgrywające swoje mistrzostwa Polski.

Największą sławą spośród wrzesińskich pływaków cieszył się Edmund Bartkowiak. Jedno ze źródeł podaje, że przez krótki czas był nawet rekordzistą kraju na 100 metrów stylem klasycznym. Niestety, nie jest to prawdą. Rekordzistą Polski od 1952 do 1958 – a także przez pewien czas i świata – był Marek Petruszewicz; o Bartkowiaku zestawienia PZP nie wspominają. Liczące się wyniki uzyskiwał nasz pływak także w stylu dowolnym. Związek z basenem przeniósł też na życie prywatne – związał się z Haliną Chrzyszcz, skoczkinią do wody i uczestniczką Igrzysk Olimpijskich w Rzymie (1960).

Nieznacznie gorszym żabkarzem okazał się Jerzy Mikołajczak. Styl klasyczny był wizytówką Wrześni, co potwierdził Ryszard Tomaszewski, który według tego samego źródła miał pobić na 100 m rekord kraju juniorów. Tej informacji nie udało się zweryfikować.

Kilku najlepszych wrzesińskich pływaków tego okresu w czasie studiów reprezentowało barwy innych klubów. Stefan Paszkiewicz pływał dla Olimpij Poznań, Teresa Zdanowicz dla Sparty Poznań. Jerzy Mikołajczak trafił do znanego pływackiego klubu Noteć Mątwy. W zawodach okręgu poznańskiego liczył się również Andrzej Kaczmarek.

Sekcja Spójni nie dotrwała do 1957, kiedy to klub zmienił nazwę na Zjednoczeni. Żywot miała krótki, ale intensywny.

Do Spartakiady Wielkopolskiej 1000-lecia w 1963 Powiatowa Rada Wychowania Fizycznego zgłosiła aż dziesięcioro pływaków, ale poziom, jaki reprezentowali był – delikatnie mówiąc – słaby.

Pływanie przez długi okres nie mogło się odrodzić. Pewne symptomy można było zobaczyć w momencie, gdy we Wrześni otwarto kryty basen. Od początku XXI wieku działało kilka komercyjnych grup uczących pływać, przy których powstały namiastki sportowych sekcji. Młodzieżowe grupy brały udział w zawodach, ale miały one charakter towarzyski i nie stały na poziomie, który można nazwać sportowym.

19. Inne sporty

Badminton

Przez kilka lat sekcję badmintonu prowadził przy UKS Iskra Marzenin Grzegorz Kaźmierczak. Dyscyplinę tę we Wrześni próbował promować także radny powiatowy Czesław Kozieński, który w Targowej Górcie wychował kilku ciekawych zawodników. Ostatecznie poza trzema turniejami w salach wrzeńskich szkół więcej w samym mieście się nie wydarzyło. Największym sukcesem Iskry było wywalczenie przez Monikę Wiącek srebra oraz przez mikt Monikę Wiącek – Hubert Nowacki brązu w mistrzostwach makroregionalnych młodzików (Tarnowo Podgórze, 1999)

Beach soccer (piłka nożna plażowa)

W 2006 drużyna pod nazwą Krispol Września wzięła udział w eliminacjach mistrzostw Polski w tej mało popularnej dyscyplinie. W Niechorzu nasi reprezentanci przegrali z Pralnia Klub Szczecin 5:11 i zwyciężyli Magic Kris Max Łódź 5:2, co jednak nie pozwoliło na awans do dalszych gier. Bramki dla wrzeńnian zdobywali: Wojciech Kopaczewski (3), Bartosz Sypniewski (3), Piotr Ziętek, Tomasz Zamiara, Sebastian Bernard i Arkadiusz Obalski.

Biatlon letni

Zdarzało się, że młodzi lekkoatleci szukali swych sił w innych dyscyplinach. Jednym z kierunków, w jakich zmierzali, były sporty obronne. Właśnie w dwuboju letnim – dyscyplinie, która była pokazową na igrzyskach w Atenach, ale ostatecznie nie weszła w poczet sportów olimpijskich – największe sukcesy święcił Dawid Wiącek. Licealista był wielokrotnym mistrzem Polski juniorów, a w Rydze w 1998 roku wywalczył dwa srebrne medale Mistrzostw Europy Juniorów Młodszych w Dwuboju Letnim. Na podium stawał po biegach indywidualnym i drużynowym. Jego najsilniejszą bronią, jak przystało na byłego lekkoatletę Orkana, był bieg. W strzelaniu już tak nie błyszczał. Miał także okazję bezpośrednio rywalizować z Tomaszem Sikorą, mistrzem świata i medalistą olimpijskim w biathlonie zimowym. Trenerem strzelania Dawida Wiącka był Roman Łapawiec, a za trening biegowy odpowiedzialny był Leszek Nowacki. Biatlon letni prowadzony w LOK przez Romana Łapawca największe sukcesy święcił na przełomie wieków.

Dawid Wiącek zdobył w Rydze (1998) dwa medale Mistrzostw Europy Juniorów Młodszych w Biatlonie Letnim

Protoplastą dwuboju letniego był trójbój obronny. W 1988 mistrzem Polski juniorów w tej dyscyplinie został Mirosław Chudy. Rok później ten sam zawodnik wywalczył brązowy medal w kategorii seniorów. Medale w dwuboju letnim na mistrzostwach Polski zdobywała pod koniec XX w. także Anna Borowiecka.

Bilard

Dyscyplina pojawiła się we Wrześni stosunkowo wcześniej. 11 kwietnia 1922 „Orędownik Wrzeński” donosił o rozegranym turnieju w „konkurencji bilardowej”. Mistrzostwa odbyły się w Odeonie, a wszystkich uczestników sfotografował zakład J. Jesiołowski (niestety do zdjęcia, jeżeli jeszcze któraś z odbitek istnieje, nie udało się dotrzeć). Zwyciężył budowniczy Franciszek Kilkowski, drugie miejsce zajął dzierżawca Odeonu J. Fibich, a trzecią nagrodę odebrał Kazimierz Kaliszewski, właściciel fabryki mebli i trumien z Warszawskiej. Kolejne miejsca zajmowali: J. Werwiński, Stanisław Lange, Stanisław Scholtz, L. Kulczak i K. Matuszewski.

Gazeta do samej wojny nie poświęciła już miejsca bilardowi. Także po wojnie uważana za grę wyższych sfer dyscyplina nie zdobyła w Polsce, a tym bardziej we Wrześni, tytułu zwolenników, by funkcjonowała jako sport. Dopiero po 1989 w klubach pojawiło się więcej stołów. W 1995 w Wielkopolskiej Lidze Bi-

lardowej „8” wystartowała drużyna pod nazwą Billa Września. Rywalizowała z The Best Gniezno, Rolex Poznań, Nurt Dana Poznań i Marko Poznań. Grano na czterech stołach, a we wrześnińskiej drużynie najczęściej występowali: Jacek Kąkolewski, Marcin Kaliszewski, Marek Ciesielski i Piotr Kopaczewski. Zawodnicy brali też udział w okręgowych eliminacjach do mistrzostw Polski.

W Poznaniu w październiku 1995 w takim turnieju zwyciężył Rafał Wojciechowski (właściciel wrześnińskiego Klubu Bilardowego Billa, ale zawodnik The Best Gniezno i zawodnik darta), piąte miejsce zajął Marcin Kaliszewski i obaj zakwalifikowali się do dalszych rozgrywek.

Na szersze wody dyscyplina jednak nie wypłynęła.

Crossduathlon

Pierwsze oficjalne mistrzostwa Polski w tej konkurencji (organizatorem był związek triathlonu) rozegrano w 2006. Zawodnicy na zmianę musieli biegać (3x3 km) i jeździć na rowerze (2x10 km). W zawodach wystartowało dwóch wrześnian. Radosław Lonka w kategorii elita wywalczył tytuł wicemistrzowski. Srebrny medal przypadł też w kategorii juniorów Grzegorzowi Tomczakowi.

Dart

W ostatniej dekadzie XX wieku dart zdobył sporą popularność w klubach, głównie młodzieżowych. Poza Wrześnię wyszedł na przełomie tysiącleci. W II lidze okręgowej występowały w sezonie 1999/2000 dwa zespoły Tip Top Września.

Tabela po I rundzie:

1. Helifires Poznań	10	46:34	107:88
2. Tip Top II Września	10	44:36	105:91
3. Rzeźnia Solec	9	44:36	102:95
4. Diabły Poznań	6	40:40	103:100
5. Tip Top I Września	4	34:46	88:110
6. Club 95 Rogoźno	4	32:48	89:110

W czasie rozgrywek prowadzono także klasyfikację indywidualną. Na drugim miejscu uplasował się Maciej Napierała, piąty był Robert Poliwczak, szósty Wojciech Potęga, ósmy Jakub Stypczyński, a dwunasty Rafał Głapiński. I to ci zawodnicy wchodzili w skład dwóch wrześnińskich drużyn.

W kolejnym sezonie (2000) Tip Top I zajął w II lidze szóste miejsce, druga drużyna uplasowała się na trzeciej pozycji. Tym samym ekipa wywalczyła awans do I ligi okręgowej, w której wystartowało 7 zespołów.

Całkiem dobrze wrześnianie prezentowali się w zawodach indywidualnych. W 2000 Maciej Napierała wywalczył w Szczeci-

nie piąte miejsce w Mistrzostwach Polski Juniorów w Darta. Wojciech Potęga był 17, a Jakub Stypczyński 33.

W tym samym roku na Mistrzostwach Wielkopolski Seniorów Robert Draheim uplasował się na 17. miejscu w kategorii mężczyzn, a Joanna Hyżorek została piątą kobietą.

Maciej Napierała robił ciągłe postępy i rok później w Kędzierzynie-Koźlu na mistrzostwach seniorskich w gronie 256 zawodników zajął 9 miejsce. Wystartowali także zawodnicy drużyny Mniej Więcej – Artur Kowalski i Andrzej Kaźmierczak.

Na krajowym podwórku mnożyły się różne federacje darta i trudno było określić faktyczne miejsce wielu naszych zawodników. W Pieckach k. Bydgoszczy rozegrano Drużynowe Mistrzostwa Polski w Darta Polskiej Federacji Sportów Kompaktowych. Do rywalizacji przystąpiło sześć zespołów, a w finale Best Września wygrał z Merlinem Bydgoszcz 7:0. Klub z Wrocławskiej zasilili dwaj silni zawodnicy ze Swarzędza – Rafał Wojciechowski i Rafał Fiszerowicz. W skład zwycięskiej ekipy wchodzili także: Marek Standera, Marek Łatka i Robert Draheim.

Maciej Napierała szedł za ciosem i w Środzie Wlkp. został mistrzem Polski juniorów do lat 21. W tej samej imprezie S. Napierała i Robert Draheim podzielił miejsce 9-13. W lipcu 2001 Napierała wyjechał na mistrzostwa świata juniorów do Lloret de Mar. W Hiszpanii zajął bardzo wysokie czwarte miejsce.

W tym samym miesiącu wrześniński Best organizował Mistrzostwa Polski Seniorów w Darta Federacji Loewen. Zwyciężył Rafał Fiszerowicz przed Rafałem Wojciechowskim, obaj reprezentujący Best Września. Ten pierwszy przez wiele lat był czołowym zawodnikiem kraju. Federacja Loewen nie doszła do większego znaczenia i wyniki tych zawodów nie figurują w oficjalnych zestawieniach POD (Polskiej Organizacji Darta).

Drużyna Tip Top II Września w sezonie 2001 zajęła piąte miejsce (na osiem zespołów) w I lidze wielkopolskiej. Tip Top I zamknął tabelę II ligi. Od 2002 słuch o osiągnięciach wrześnian zaginał. Dart jako dyscyplina sportu nie przebił się w naszym mieście.

Jeździectwo

Pierwsze zawody w jeździectwie zorganizował 14 sierpnia 1921 stacjonujący we Wrześni, a dowodzony przez majora Łęgowskiego 56 pp strzelców wielkopolskich. Wchodziły one w skład Dnia Sportowego, który odbył się na placu ćwiczeń w Białężycach. W czasie wyścigów konnych przeprowadzono trzy konkurencje. W gonitwie płaskiej na 2800 metrów zwyciężył kapitan Ekiert na Jaśku. W gonitwie myśliwskiej równych sobie nie miał porucznik Tomiak na Brygancie. Wyścig z przeszkodami na 1800 metrów wygrał porucznik Nowak na Augiaszu.

Po kilku latach zawody jeździeckie rozgrywano na terenie ćwiczeń wojskowych w Gutowie Małym, a ich organizatorem był już 68 pp. W 1933 konkurencje jeździeckie przeprowadzono w drugi dzień Zielonych Świątek. Rok później wrześnianie oglądali zawodników pod koniec września, a zawody wizytował gen. Zahorski. „OW” zapowiadał „konkurs przez przeszkody dla pań i panów”. W 1935 lipcową imprezę jeździecką 68 pp nazwano Dniem Konia. Obok konkurencji we władaniu bronią zapowiadano „jazdę figurową pojedynczą i w zaprzęgu oraz z przeszkodami”. Zwyciężyła majętność Gutowo Wielkie przed Sokołowem, Jankiem Olkiem z Węgierek i Wincentym Lewandowskim ze Skarboszewa.

Po wojnie stacjonująca we Wrześni jednostka wojskowa nie miała koni, toteż tradycja zawodów jeździeckich i w powożeniu całkowicie zanikła.

Pod koniec lat 50. czołowym polskim pięcioboistą nowoczesnym był Tadeusz Kizierowski. W skład pięcioboju wchodziły skoki przez przeszkody w formie crossu na 4 km (dopiero

później skakano na parkurze). T. Kizierowski trenował skoki w Sokołowie, ale nie miał tam – co rozumiałe – nawet przyzwoitych warunków.

Jeździectwo ponownie ożyło w pod koniec wieku, ale miało charakter rekreacyjny, w zawodach startowała młodzież, a wygrywali zawodnicy spoza powiatu. W 1998 na oczyszczalni ścieków zorganizowano Zawody Konne w Skokach przez Przeszkody. W 2002 miała miejsce już piąta edycja tej imprezy. W lipcu 2011 zawody skoków przez przeszkody rozegrano w Bardzie. W konkurencji LL-70 cm zwyciężył Arkadiusz Dietrich, w L-100 cm najlepszy był Marcin Frankowski, a w P-120 triumfowała Katarzyna Szymańska.

Kajakarstwo

Na początku września 1967, w czasie Dni Wrześni, na dopiero co otwartym zalewie zorganizowano zawody w kajakarstwie. W wyścigu jedynek na 400 m wygrał Włodzimierz Polański, na 800 m dwójek triumfowała osada Włodzimierz Polański – Bolesław Lieske, a na 400 m jedynek-składaków zwyciężył Janusz Nadolny.

Zachowała się jeszcze jedna informacja o zawodach w kajakarstwie. Miały one charakter rekreacyjny, a i sprzęt zapewne był tego typu. 22 lipca 1973 na wrzesińskim zalewie odbyły się wyścigi na dystansie 800 m. Wystartowało 8 zawodników w dwóch seriach na czas. Zwyciężył z olbrzymią przewagą Aleksander Stachowiak (6:09,0 min), a drugi był Roman Głowacki (6:44,0 min).

Kulturystyka

Na inaugurację bokserskiego sezonu 1936/1937 „Orędownik Wrzesiński” zapowiadał mecz lokalnego Sokoła z Sokołem Gniezno. Atrakcją wieczoru miał być „popis prac muskulatury znanego zapaśnika i króla żelaza p. Jamrego, członka miejscowego Sokoła”.

Przez kolejne czterdzieści lat trudno odszukać jakichkolwiek śladów wrzesińskich kulturystów. Dopiero od drugiej połowy lat 70. XX w. przez całą dekadę w świetle jupiterów pokazywali się bracia Łągódkowie. Najpierw muskulaturą czarował Stefan, potem Romulad, a na końcu najmłodszy Ryszard. Występował także Robert Nawrocki. Wszyscy odnosili sukcesy w zawodach krajowych, występowali też w imprezach międzynarodowych. Brakuje jednak materiałów archiwalnych, na które można byłoby się powołać, prezentując wyniki.

Tadeusz Kizierowski (na zdjęciu zmierzający na ważenie) jako jedyny wrześnianin startował w oficjalnej konkurencji jeździeckiej, choć jedynie w ramach pięcioboju nowoczesnego

Od końca lat dziewięćdziesiątych sukcesy w kategoriach masters (starszych zawodników, w nomenklaturze innych dyscyplin – oldbojów) odnosił na krajowych arenach najpierw Jacek Czelusta. Później, jeszcze do końca pierwszej dekady XXI w., wysokimi miejscami w zawodach rangi nawet mistrzostw świata mógł się pochwalić Andrzej Brzeziński.

Łucznictwo

Pierwsze zawody strzelania z łuku zorganizowano we Wrześni w 1947 z okazji Powiatowego Święta WFiPW. Łucznictwo powróciło wraz ze zorganizowaną sekcją przy Technikum Weterynaryjnym w pierwszej połowie lat 70. Czołowymi zawodnikami byli: Tadeusz Kosmala, Jan Bilski, Krzysztof Kosmala, Grzegorz Adamczyk, Przemysław Gabryelewicz. Orędownikiem tego sportu była RP LZS. Przez moment zastanawiano się, czy po likwidacji hokeja nie warto powołać drużyny łuczniczej przy Zjednoczonych.

Pięciobój nowoczesny

Sekcja 5-boju powstała w 1957 w Klubie Sportów Ogólnowojskowych przy Lidze Przyjaciół Żołnierza. Skupiała czterech członków, w tym Tadeusza Kizierowskiego, ósmego florecistę Polski i posiadacza I klasy sportowej. Trzech pozostałych rozpoczęło przygodę z 5-bojem. W 1959 T. Kizierowski zajął 10. miejsce w mistrzostwach Polski seniorów rozegranych w Sie-

rakowie i został powołany do kadry narodowej. W kolejnych dwóch latach (1960-1961), startując już w barwach Lotnika Warszawa, plasował się w krajowych czempionatach (Puławy, Sieraków) w drugiej dziesiątce zawodników. Po odejściu T. Kizierowskiego (służba wojskowa) sekcja nie przetrwała długo.

Piłka ręczna

Początki szczypiorniaka we Wrześni napawały optymizmem. Pierwszy mecz rozegrano już 29 czerwca 1930, zaledwie dwa lata od zarejestrowania w kraju związku piłki ręcznej. W towarzyskim spotkaniu zmierzyły się zespoły Gimnazjum i 68 pp. „Orędownik Wrzesiński”, piórem referenta sportowego 68 pp por. Borkowskiego, pisał:

Gra, szczypiorniakiem zwana, powstała jak wskazuje nazwa, w Szczypiornie, gdzie garstka dzielnych naszych obrońców i budujących Polskę z braku odpowiedniego wyekwipowania, przerobiła piłkę nożną na grę ręczną. W życie wprowadzona została dopiero w ostatnich czasach i cieszy się wielką popularnością i zyskała szerokie prawo obywatelstwa wśród młodzieży. Chcąc poznać zalety i dobre strony tej gry, przybywajcie dnia 29 bm. na stadion 68 pp. W czasie zawodów koncertuje orkiestra wojskowa.

Niestety, nic nie wiemy o innych meczach międzyklubowych w okresie międzywojennym na terenie Wrześni. Jedynie w czasie gimnazjalnego Dnia Sportu Szkolnego, który tradycyjnie przeprowadzano w połowie czerwca każdego roku, rozgrywa-

Romuald Łągódka – mistrz w kulturystyce Berlina Zachodniego na początku lat 80. XX w.

no mecze szczypiorniaka między klasami. We wrześniu 1938 Harcerz Września wybrał się do Strzałkowa na zawody „piłki ręcznej”. Pod tą nazwą kryły się jednak turnieje w piłce koszykowej i siatkowej.

Po wojnie przez krótki czas końca lat czterdziestych rozgrywano mecze piłki ręcznej jedenastoosobowej. Grano na boiskach piłkarskich. Znanie z ustnych przekazów są mecze Victorii z GKS. Na początku lat pięćdziesiątych takie pojedynki były już sporadyczne, choć w kraju ta odmiana szczypiorniaka była nawet popularna. Marian Wilczyński w barwach Śląska Wrocław, w którym występował w latach 1961-1963, zdobył w piłce ręcznej jedenastoosobowej tytuł mistrza Polski!

We Wrześni, w odróżnieniu od Pyzdr, gdzie na przełomie lat 60. i 70. walczyła w III lidze miejscowa Warta, nie utworzono zespołu seniorów. Grano dużo w rozgrywkach szkolnych i ligach juniorskich. Często wykorzystywano boisko z nawierzchnią kortową za główną trybuną stadionu miejskiego. W Zespole Szkół Rolniczych silną ekipę na przełomie lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych zmontował Eugeniusz Paterka. W 1964 Technikum Weterynaryjne wygrało mistrzostwa powiatu, pokonując trzy inne szkolne drużyny: Technikum Energetyczne, Technikum Mleczarskie i Zespół Szkół Zawodowych. W skład ówczesnej drużyny TW wchodził: Józef Wojtyński (bramkarz), Bogusław Bartkowiak, Henryk Ławniczak, Mieczysław Jankowski (najskuteczniejszy strzelec), Roman Fogel, Zbigniew Łuczak i Stanisław Bodjański.

W 1966 rozegrano mecz towarzyski Chrobry Głogów – Reprezentacja Wrześni. Ta druga oparta była na uczniach TW. Wygrała goście 24:11. Rok później drużyna PTW występowała w juniorskiej klasie A, a trenerem był Eugeniusz Paterka. Trzy lata później PKKF postulował otwarcie sekcji szczypiorniaka przy Zjednoczonych. W 1975, w sytuacji gdy Zjednoczeni rozwiązyali już sekcję hokejową, głosy te były jeszcze głośniejsze. Argumentowano, że piłka ręczna cieszy się dużą popularnością wśród młodzieży. Bezskutecznie.

W 1974 w Wielkopolskiej Olimpiadzie Młodzieży reprezentacja Wrześni piętnastolatek, oparta głównie na uczniach Szkoły Podstawowej nr 2, zajęła czwarte miejsce. Najlepszymi zawodnikami tamtej drużyny byli: Jarosław Graczyk, Grzegorz Twardowski i Marek Staniszewski. W końcówce lat osiemdziesiątych sukcesy z piłkarskimi ręcznymi ZSR odnosił też Rafał Brzecki. Na przełomie lat 80. i 90. w lidze wojewódzkiej młodzików grał z drużyną chłopców Szkoły Podstawowej nr 1 Tadeusz Zemło. W Marzeninie Leszek Nowacki doprowadził w 1984 zespół dziewcząt do brązowego medalu mistrzostw województwa w tzw. mini piłce ręcznej.

W ostatniej dekadzie XX wieku niewiele się działo na boiskach do piłki ręcznej.

Podnoszenie ciężarów

W grudniu 1936, w czasie meczu Sokoła Września z Sokółem Gniezno, atrakcją wieczoru był – w opinii „Orędownika Wrzesińskiego” – „popis prac muskularny znanego zapasnika i króla żelaza p. Jamrego, członka miejscowego Sokoła”. Można tylko domniemywać, że określenie „król żelaza” odnosi się do podnoszenia ciężarów, a nie do konkurencji pchnięcia kulą, w której Jamry był przez wiele lat rekordzistą Wrześni. „OW” tej kwestii nigdy nie wyjaśnił. Przez następne ćwierć wieku nie odnajdujemy we Wrześni śladu podnoszenia ciężarów. Dopiero w 1959 powołano do życia przy Zjednoczonych sekcję tej dyscypliny. Także przy RP LZS w tym samym roku istniała podobna. Nie uczestniczyły one jednak w rozgrywkach ligowych, ograniczając się jedynie do meczów towarzyskich.

W 1964 Rada Powiatowa LZS we Wrześni zgłosiła sekcję do rozgrywek okręgowych.

Zawodnicy w tym samym roku wystartowali w powiatowej spartakiadzie. Trzech z nich uzyskało wyniki w trójboju na poziomie II klasy sportowej. W klasie piórkowej (56-60 kg) Jan Bednarek osiągnął 247,5 kg (w rwaniu 72,5 kg, w wyciskaniu 80 kg, w podrzucie 95 kg). W wadze lekkiej (60-67,5 kg) Feliks Błaszak osiągnął 267,5 kg (82,5/80/105), a uprawiający lekką atletykę Mieczysław Czarnecki 260 kg (72,5/82,5/105). Trzech ciężarówców miało na swym koncie wyniki III klasy sportowej: w koguciej (-56 kg) Wojciech Jaworski 195 kg (60/55/80), w piórkowej Karol Stróżewski 187,5 (62,5/55/70) i w lekkociężkiej Janusz Nadolny 255 kg (72,5/82,5/100).

Rok później na pomoście prezentowało się już więcej wrześnian, a i wyniki były lepsze. W trakcie mistrzostw powiatu z gościnnym udziałem zawodników Gniezna i Turku w koguciej wystąpił Krystian Kubala (w trójboju 187,5 kg), w piórkowej Teofil Wysocki, w lekkiej Karol Stróżewski (207,5 kg), Jan Bednarek (240 kg) i Jan Mróz (200 kg), w średniej najlepszy ciężarówce Wrześni Feliks Błaszak (292,5 kg: 95/85/112,5), w półciężkiej Janusz Nadolny (260 kg), a w lekkociężkiej Zygmunt Wichłacz (240 kg)

W 1967 istniały już dwie sekcje: przy LZS Stokbet i LZS Sokółowo, ale wyników w tym roku już nie poznaliśmy.

Szermierka

Historia tej dyscypliny jest stosunkowo długa. Pierwsze jej ślady znajdujemy pod koniec 1931. W grudniu tego roku Powiatowy Komitet Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego wraz z 68 pp, który reprezentował por. Borkowski, zorganizowały zawody o nazwie Pierwszy Krok Szermierczy. W sali gimnazjum dominowali zawodnicy GKS i Victorii. Zawodników podzielono na dwie grupy. Z pierwszej do dalszych walk weszło trzech gimnazjalistów: Kazimierz Gawęcki

i Koehler (po 3 zwycięstwa i 2 porażki) oraz Sobkowiak (4-1). Odpali: Janusz Prądzyński (GKS), Izydorek i Stachowiak (obaj Victoria). Co ciekawe, Stachowiak wycofał się z turnieju po trzech przegranych walkach, twierdząc, że został skrzywdzony przez sędziego. Z drugiej grupy do finału awansowali dwaj szermierze Victorii: Eugeniusz Spisak (3-2) i Ziętarski (4-1) oraz gimnazjalista Wojciechowski (3-2). Start zakończyli: Jaskulski (Victoria), Zygmunt Budzyński i Modrzewski (obaj GKS). Turniej wygrał Sobkowiak (8-2), drugi był Spisak (7-3), trzecie miejsce zajęli Koehler (6-4), a kolejne Ziętarski (6-4), Gawęcki (5-5) i Wojciechowski (3-7).

Redaktor „OW” podpisujący się „Jotka” podjął się oceny poszczególnych zawodników:

Ziętarski, który jest groźny w natarciu, walczy ambitnie, toteż ładny jego sukces (...). Dalej bardzo dobry Spisak, którego praca nóg się podoba, przechodzi zdecydowanie do ataku i ma ładne ciosy. Średnio walczy Wojciechowski, Budzyński i Jaskólski, natomiast bardzo słaby Modrzewski, flegmatyczny i niezdecydowany na planszy (...). Walka bardzo ostra, zawodnicy gorączkują się (...). Spokojnie i pewnie przechodzi do akcji Sobkowiak. Z dużym temperamentem walczy Ziętarski, lecz przepuszcza dużo ładnych swoich poczynając stosowaniem szabli do pchnięć i w ten sposób traci touches na swoją niekorzyść. Znacznie poprawia się Spisak, bardzo ambitny jest groźnym i niebezpiecznym, demonstruje kilka bardzo ładnych uników, walka jego podoba się. Tak samo Koehler pokazuje swoją szkołę; bardzo ładnie przechodzi do ataku, spokojny i zdecydowany w obronie. Sta-

by był Gawęcki, widać już przemęczenie, które usprawiedliwia go ostatnio przebyta choroba. Wojciechowski natomiast dużo pracuje, ale bez wykończenia.

W walkach rozstrzygali: porucznik Kubarski (sędzia główny), porucznik Łożyński, podporucznik Olejniczak oraz sierżant Filipiak. Nagrody wręczał starosta Bronisław Chodakowski. Pierwsza trójka otrzymała żetony, pozostali finaliści zadowolili się dyplomami.

Jeszcze kilkakrotnie „OW” zapowiadał w latach trzydziestych zawody szermiercze, ale obszerniejszych relacji już nie zamieścił. Dyscyplina wchodziła do programu zajęć Hufca Gimnazjalnego. Członkowie tej paramilitarnej organizacji rekrutowali się spośród młodzieży starszych klas gimnazjalnych.

Przez następne dwadzieścia lat o szermierce na wrzesińskim podwórku słuch zaginął.

Sekcję szermierczą powołano dopiero w 1956 w Klubie Sportów Ogólnowojskowych, który działał przy Lidze Przyjaciół Żołnierza. W 1957 ćwiczyło w niej 22 zawodników. Pięciu z nich posiadało II klasę sportową. Klub uczestniczył w rozgrywkach ligowych. Zarówno we florecie, jak i w bagnecie była to III liga okręgowa.

Zachowało się sprawozdanie szermierczych mistrzostw powiatu rozegranych w 1957. We florecie, w którym wystartowało dziewięciu zawodników, wygrał Andrzej Przybylski, drugi był Zdzisław Gizelski, a trzeci Jerzy Brenk. W mało znanej konkurencji bagnet mistrzem został Aleksander Walicki, wice-

Tadeusz Kizierowski (w środku) był w czołówce polskich szermierzy pod koniec lat 50. XX wieku

mistrzem Piotr Binek, a brąz przypadł w udziale Andrzejowi Przybylskiemu.

A. Walicki był powoływany na obozy kadry narodowej Ligi Przyjaciół Żołnierza.

11 lutego tego samego roku został rozegrany mecz szermierczy Września – Poznań. We florecie wygrali goście 11:5, w szabli lepsi okazali się wrześnianie 61:60. W marcu KSO zmierzył się też z Gwardią Poznań.

Największym indywidualnym osiągnięciem klubu było zajęcie w 1957 przez Tadeusza Kizierowskiego ósmego miejsca we florecie w Szermierczych Mistrzostwach Polski. Został on powołany do reprezentacji LPŻ na zawody międzynarodowe.

Sekcja zniknęła z wrzeńskich sal wraz z LPŻ. Powołany w jej miejsce LOK nie był zainteresowany kultywowaniem tradycji. Na początku XXI wieku sukcesy w szermierce na wózkach odnosił niepełnosprawny Mirosław Chudy. Uczestniczył w mistrzostwach Starego Kontynentu oraz zawodach Pucharu Świata w Atlancie, zdobywał medale mistrzostw Polski. Wszystko to w barwach Spartakusa Konin.

Taekwondo

W pierwszej dekadzie XXI wieku młodzież uprawiająca sporty walki miała jeszcze jedną alternatywę. Działalność rozpoczął Uczniowski Klub Sportowy Tiger. Zawodników szkolił trener Robert Zarzecki, a prezesem klubu był Mariusz Kowalczyk.

W 2005 Magdalena Czech wygrała dwie konkurencje (wysok dosiężny i wielokrotne kopnięcie na czas do tarczy) w zawodach dzieci w Poznaniu. W tym samym roku Miranda Szczapińska i Monika Krzyżaniak wywalczyły punkty w Systemie Sportu Młodzieżowego na Międzywojewódzkich Mistrzostwach Młodzików. Najbardziej udany dla Tigera był rok 2007. Najpierw na Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży Tomasz Pachocki był bliski wywalczenia medalu; ostatecznie został sklasyfikowany na czwartym miejscu. Chwilę później w Śremie Tomasz Harema został wicemistrzem Polski seniorów. Na Czech Open Tomasz Pachocki zajął trzecie miejsce, a tuż za podium uplasował się Mateusz Czech. Rok później w finałach Mistrzostw Polski Juniorów dobrze zaprezentowała się Magdalena Raszczyk, zajmując piąte miejsce. Na OOM rozegranej w 2011 Adrian Pruchnik i Emilian Sybilski zajęli 5. miejsca. Duże nadzieje w klubie wiązano też z Janem Mojżeszewiczem. W 2011 trenerem w Tigerze był dojeżdżający z Poznania Robert Knychała.

Wyścigi psów

Tę egzotyczną dyscyplinę wrześnianie mogli oglądać w czerwcu 1933. O sposobie organizacji i nadaniu medialnego rozgłosu imprezie pisaliśmy w rozdziale drugim. W tym miejscu zamieszczamy kilka technicznych informacji o samych zawodach.

Jak zapowiadała Liga Morska i Kolonialna – organizator imprezy – w konkurencjach mogły wystartować wszystkie rasy psów, bez względu na wielkość, „z wyjątkiem psów złośliwych”. Czworonożni zawodnicy mieli do pokonania dystans 100 m (więksi) lub 50 m (mniejsi). Właściciel wystawiający swojego pupila do biegu musiał zapłacić 1 zł za bieg główny i 50 gr za bieg pocieszenia. Zgłoszono 50 psów. Organizatorzy przygotowali pięć otwieranych równocześnie klatek.

„Kurier Poznański” w relacji z zawodów pisał:

Prawie wszystkie psy mimo braku treningu wypadły z klatki równocześnie i biegały prosto do swych właścicieli. Jedynie psy-wilki okazywały pewną niesforność. Właściciele psów zwycięskich otrzymywali nagrody. Impreza ta przysporzyła Lidze Morskiej i Kolonialnej dość znaczące zyski i ogólnie bardzo się podobała. Na czele LMiK stoi p. Stanisław hr. Mycielski, który dla tej organizacji poświęca wiele pracy i trudu.

„Kurier Gnieźnieński” zauważył:

Skutkiem doskonale zorganizowanej reklamy publiczność dopisała. Wyścigi te może nie były wyścigami w pełnym znaczeniu tego słowa, gdyż ten jamnik, wilk czy pospolity kundel zwyciężał, którego właściciel pierwszy przywołał do mety. Psy bowiem zaskoczone niezwykłością sprawy, wybiegły z klatki, nie wiedziały w ogóle czego od nich chce właściciel – po prostu głupiały. Wieczorem tego samego dnia podczas dancingu towarzyskiego w sali Hotelu Francuskiego nastąpiło rozdanie nagród właścicielom zwycięskich psów. Całość należy uważać za udaną, kasa bowiem dopisała, a przecież taki był właściwy cel tej imprezy.

Zapasy

Na inaugurację bokserskiego sezonu 1936/1937 Sokół miał się zmierzyć z Sokołem Gniezno. „OW” głównej atrakcji wieczoru upatrywał w „popisie prac muskulatury znanego zapaśnika i króla żelaza p. Jamrego, członka miejscowego Sokola”. W latach późniejszych słowo „zapasy”, „zapaśnik” w żadnych dostępnych autorowi komunikatach, sprawozdaniach i publikacjach w odniesieniu do Wrześni już nie padło.

Skróty zastosowane w rozdziale IV:

- AG – Automobilklub Głogów
 AWF – Akademia Wychowania Fizycznego
 AZS – Akademicki Związek Sportowy
 B. – Biała (Bielsko-B., B. Podlaska)
 b.d. – brak danych
 ccm – centymetry sześcienne
 cm – centymetry
 CISR – centralne igrzyska szkół rolniczych
 dr. – drużynowy
 el. – eliminacje
 G. – Góra (Zielona G., Jelenia G.)
 Gd. – Gdańsk
 gen. – generał
 GP – Grand Prix
 gr – grosze
 h – godziny
 (h) – hala
 HMPJMł. – halowe mistrzostwa Polski juniorów młodszych
 HMPJ – halowe mistrzostwa Polski juniorów
 HMPS – halowe mistrzostwa Polski seniorów
 HME – halowe mistrzostwa Europy
 HMS – halowe mistrzostwa świata
 hr. – hrabia
 JKA – Japan Karate Association
 indywid. – indywidualny
 jun. – juniorów
 jun. mł. – juniorów młodszych
 IO – igrzyska olimpijskie
 K – kobiety
 K. – Koźle (Kędzierzyn-K.)
 KB – klub biegacza
 kg – kilogram
 kl. – klasa
 km – kilometr
 korespond. – korespondencyjne
 KPS – klub piłki siatkowej
 KPW – Kolejowe Przysposobienie Wojskowe
 KS – klub sportowy
 KSM – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży
 KSMM – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej
 KSMŻ – Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej
 KSO – Klub Sportów Ogólnowojskowych
 LO – Liceum Ogólnokształcące
 LOK – Liga Obrony Kraju
 LKS – Ludowy Klub Sportowy
 LMiK – Liga Morska i Kolonialna
 LPŻ – Liga Przyjaciół Żołnierza
 LUKS – Ludowy Uczniowski Klub Sportowy
 LZS – Ludowy Zespół Sportowy
 m – metry
 M – mężczyźni
 M. – Morska (Krynica M.)
 min – minuty
 mistrz. – mistrzostwa
 mjr. – major
 MKS – Miejski Klub Sportowy
 MKS – międzyszkolny klub sportowy
 mł. – młodszych (juniorów młodszych)
 młodzież. – młodzieżowe
 MMMł. – międzywojewódzkie mistrzostwa młodzików
 MPJ – mistrzostwa Polski juniorów
 MPJMł. – mistrzostwa Polski juniorów młodszych
 MP LZS – Mistrzostwa Polski Ludowych Zespołów Sportowych
 MPMł. – mistrzostwa Polski młodzików
 MPMłodzież. – mistrzostwa Polski młodzieżowców
 MPS – mistrzostwa Polski seniorów
 MPSR – mistrzostwa Polski szkół rolniczych
 MŚJ – mistrzostwa świata juniorów
 MŚJMł. – mistrzostwa świata juniorów młodszych
 MŚS – mistrzostwa świata seniorów
 MWJ – mistrzostwa wojewódzkie juniorów
 MWJMł. – mistrzostwa wojewódzkie juniorów młodszych
 MWMł. – mistrzostwa wojewódzkie młodzików
 MWS – mistrzostwa województwa seniorów
 MWSPG – mistrzostwa województwa szkół ponadgimnazjalnych
 MWŚS – mistrzostwa województwa szkół średnich
 MZKS – międzyzakładowy klub sportowy
 n. – nad
 N. – Nowa
 NRD – Niemiecka Republika Demokratyczna
 OOM – Ogólnopolska Olimpiada Młodzieży
 „OW” – „Orędownik Wrzesiński”
 PE – Puchar Europy
 płk – pułkownik
 por. – porucznik
 PKOL – Polski Komitet Olimpijski
 P-ń – Poznań
 POD – Polska Organizacja Dart
 POZLA – Poznański Okręgowy Związek Lekkiej Atletyki
 pp – pułk piechoty
 PPiP KDL – Puchar Pokoju i Przyjaźni Krajów Demokracji Ludowej
 ppł. – przez płotki
 ppor. – podporucznik

PPW – Pocztove Przysposobienie Wojskowe	ur. – urodzony
PRL – Polska Rzeczpospolita Ludowa	USA – Stany Zjednoczone Ameryki
prz. – przeszkody	W. – Warmiński (Lidzbark W.)
PTM – Państwowe Technikum Mleczarskie we Wrześni	wf. – wychowanie fizyczne
PTW – Państwowe Technikum Weterynaryjne we Wrześni	WKK – Wrzesiński Klub Koszykówki
PZHL – Polski Związek Hokeja na Trawie	WKK – Wrzesiński Klub Karate
PZHT – Polski Związek Hokeja na Trawie	I WKS – Pierwszy Wrzesiński Klub Sportowy
PZLA – Polski Związek Lekkiej Atletyki	WKS – Wojskowy Klub Sportowy (przy 68 pp.)
PZPN – Polski Związek Piłki Nożnej	Wlkp. – Wielkopolski(-a) (Gorzów Wlkp., Środa Wlkp.)
PZPS – Polski Związek Piłki Siatkowej	Wrz. – Września
reorgan. – reorganizacja	WTT – Wrzesińskie Towarzystwo Tenisowe
repr. – reprezentacja/reprezentant	WUKF – World Unitet Karate Federation
RFN – Republika Federalna Niemiec	„WW” – „Wiadomości Wrzesińskie”
R.P. – rekord Polski	W-wa – Warszawa
s – sekundy	WZLA – Wielkopolski Związek Lekkiej Atletyki
s. – system	zł – złote
sen. – seniorów	ZNP – Związek Nauczycielstwa Polskiego
SKS – szkolny klub (koło) sportowy(-e)	ZS – zespół szkół
SMP – Stowarzyszenie Młodych Polaków	ZS – Związek Strzelecki
SP – szkoła podstawowa	ZSG – Zespół Szkół Gminnych (SP nr 3) we Wrześni
t. – turniej	ZSP – Zespół Szkół Politechnicznych we Wrześni
TdP – Tour de Pologne	ZSR – Zespół Szkół Rolniczych we Wrześni
TG – Towarzystwo Gimnastyczne	ZSRR – Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich
TG Sokół ż. – Towarzystwo Gimnastyczne Sokół Żeński	ZSTiO – Zespół Szkół Technicznych i Ogólnokształcących we Wrześni
tow. – towarzyski	ZSZ – Zespół Szkół Zawodowych we Wrześni przy ul. Wojska Polskiego
TW – technikum weterynaryjne	Zw. Ofic. Rez. – Związek Oficerów Rezerwy
UAM – Uniwersytet Adama Mickiewicza	
UKS – uczniowski klub sportowy	

IV. Sportowe biogramy

A

Adamczak Stefan – ur. 1892, zginął w czasie kampanii wrześniowej 1939, w okresie międzywojennym był żołnierzem 68 pp (widnieje w stanie osobowym pułku), który stacjonował we Wrześni. Wszechstronny lekkoatleta, specjalizujący się w skoku o tyczce. Występował w barwach: CWSGiS Poznań, Pentatlonu Poznań, AZS Poznań, AZS Warszawa i Warty Poznań. Reprezentował Polskę na Igrzyskach Olimpijskich w Paryżu (1924), pierwszych IO, na których wystartował nasz kraj. Nie przeszedł eliminacji, skoczył 3,20 m i zajął 15 miejsce, gdy minimum wynosiło 3,66 m. Wieloletni rekordzista Polski w skoku o tyczce, rekord poprawiał dziesięciokrotnie – od 3,23 m (1923) do 3,705 m (1930), dziesięciokrotny mistrz Polski: dziewięciokrotny w skoku o tyczce i raz w dziesięcioboju, dwa srebrne medale MPS w skoku o tyczce, trzy brązowe (dwa w dziesięcioboju i jeden w rzucie dyskiem). Swój najlepszy wynik w skoku o tyczce, będący rekordem Polski, ustanowił w wieku 38 lat. Skakał do 42. roku życia. Wyniki: w skoku o tyczce 3,70 m (1930); w skoku wzwyż 169 cm; w rzucie dyskiem 33,70 m (1924); w dziesięcioboju 4813 pkt, a w nieregulaminowych warunkach 5483 pkt (1925)

Adamczyk Dorota – ur. 1969, mieszkanka Wrześni, uczennica SP nr 2 i ZSR, lekkoatletka, w siedmioboju uzyskała 4023 pkt (1986) – rekord Wrześni w kategoriach od junierek młodszych wzwyż, w skoku w dal 5,52 m (1984) – rekord Wrześni młodziczek, reprezentowała Orkan Września, a od 1985 Orkan Poznań, srebrna medalistka w skoku w dal MPMi. (Bydgoszcz 1984) i brązowa w 205ięciokrotny MPJM. (Rzeszów 1985), dwukrotna złota medalistka (w dal, 100 m ppł.) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Białystok,

1985). Wyniki: w biegu na 100 m 13,1 s (1984); na 200 m 27,09 s (1984); na 100 m ppł. 15,10 s (1986); w skoku w dal 5,52 m (1984), w kuli 10,08 m (1986); w oszczepie 34,60 m (1986); w 205ięciokrotny 4023 pkt (1986)

Adamski Antoni – ur. 1932 w Szczytnikach Duchownych, zm. 2001; hokeista na trawie, absolwent Szkoły Mleczarskiej we Wrześni, w czasie nauki w reprezentacji Polski wystąpił na Igrzyskach Olimpijskich w Helsinkach (1952) i wraz z drużyną zajął 6. miejsce. Także jego trzej bracia (Heliodor – grał w 1955 w Sparcie Września – Jan i Anatol) oraz kuzyn Narcyz byli mistrzami Polski. Grał na pozycji pomocnika w Spójni Gniezno, AZS Szczecin, a w czasie służby wojskowej w OWKS Wrocław i OWKS Poznań; ukończył Politechnikę Szczecińską z tytułem inżyniera elektryka

Andryszak Teodor – zawodnik Sokoła Września, czołowy biegacz Wrześni końca lat 20. XX w.; 3. miejsce w biegu przełajowym na 3000 m (9:33,0 min) zawodów organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (1930), 5. miejsce w biegu przełajowym na 3000 m w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Września 1929), 3. miejsce na 3000 m w biegu z okazji Święta 3 Maja (1928), 3. miejsce w biegu przełajowym na 3000 m zawodów Święta 3 Maja (1927); być może identyczny z Andryszakiem – piłkarzem Sokoła z lat 1936-1939

Andrzejczak Ryszard – ur. 1950, mieszkaniec Wrześni, absolwent SP nr 2 i ZSZ, lekkoatleta, reprezentował MKS Września, a od 1968 roku Orkan Poznań; 3. miejsce w biegu na 3000 m w Ogólnopolskich Halowych Zawodach Juniorów w Czerwieńsku (1968), w 1968 klasyfikowany był w Polsce wśród seniorów na 47. miejscu w biegu na 3000 m (45. był Bronisław Malinowski, z którym przegrał w bezpośrednim biegu w Warszawie

o 0,6 s); złoty medalista w młodzieżowej sztafecie 4x1500 m w Memoriale Janusza Kusocińskiego (Warszawa 1968), rekordzista okręgu w kategorii juniorów (1970) w biegu na 2000 m z przeszkodami (6:13,6 min), mistrz okręgu juniorów w biegu przełajowym na 4000 m (1970), mistrz okręgu juniorów na 2000 m z prz. 6:13,6 min (1970), wicemistrz okręgu seniorów w biegu na 5000 m (1970); od 1975 nauczyciel wychowania fizycznego w LO. Wyniki: w biegu na 800 m 2:02,1 min (1970); na 1000 m 2:34,5 min (1968); na 1500 m 3:56,4 (1970); na 3000 m 8:24,4 min (1969); na 5000 m 15:06,8 min (1970), na 2000 m z prz. 6:13,6 min (1970), na 3000 m z prz. 9:42,4 min (1970)

Anioła Feliks – ur. 1923, zm. 1985; nauczyciel w Publicznej Średniej Szkole Zawodowej (1949), a po zmianie nazwy w Technikum Mechaniczno-Elektrycznym (od 1950); wraz z żoną Haliną prowadził kilka sekcji w Szkolnym Kole Sportowym Zryw, w tym lekkoatletyczną

Antkowiak Rafał – ur. 1984, uczeń SP Miłostaw i ZSR, lekkoatleta, reprezentował Orkan Września (do 1999) i Orkan Poznań; 5. miejsce na 110 m ppł. w MPJM. (Poznań 2001), 4. miejsce na 4x100 m, 6. miejsce na 4x400 m i 9. miejsce na 110 m ppł. w MPJ (Bielsko-Biała 2002). Wyniki: na 100 m 11,23 s (2003), na 200 m 24,17 s (2000) na 300 m 37,05 s (2003), na 110 ppł. (100 cm) 15,30 s (2003), (106 cm) 15,51 s (1. miejsce w tabeli POZLA kategorii seniorów, 2004), w skoku w dal 5,80 m (2000)

B

Bacik Krzysztof – ur. 1953, uczeń PTW (matura 1973), lekkoatleta Orkana Sokółowo, dwukrotny srebrny medalista w biegu na 100 m (10,9 s) i w sztafecie 4x100 m w MPSR (Białystok 1972), srebrny medali-

sta na 100 m w czasie 11,4 s Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Legnica 1971). Wyniki: na 100 m 10,9 s (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); na 200 m 22,8 s (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); w sztafecie 4x100 m razem z Dembińskim, Bartczakiem, Hammerlingiem 42,3 s (rekord okręgu w kategorii juniorów jeszcze w 1977)

Bajka Danuta – ur. 1974, mieszkanka Wrześni, uczennica SP nr 2 i SR, lekkoatletka Orkana Września, a od 1990 Orkana Poznań, zdobyła brązowy medal na 200 m ppł. MWMł. (1989), brązowa medalistka na 100 m ppł. (16,78 s) MP LZS (Poznań 1990). Wyniki: w biegu na 200 m 29,7 s (1989), na 400 m 63,44 s (1990), na 600 m 1:47,89 min (1989); na 100 m ppł. 17,37 s (1990); na 200 m ppł. 32,54 s (1989); na 300 m ppł. 48,66 s (1990); na 400 m ppł. 70,31 s (1990)

Bakoś Tomasz – ur. 1970, mąż Wioletty, trener piłki siatkowej kobiet w Orkanie Września, w tym II-ligowej drużyny (2003-2005); trener siatkówki plażowej w tym klubie – dochował się medalistek i wielu finalistek mistrzostw Polski w kategoriach juniorskich, pracuje wspólnie z żoną Wiolettą

Bakoś Wioletta – patrz: Koperska Wioletta, ur. 1969, żona Tomasza, nauczyciel w ZSR i ZSTiO od roku 1991, trener II klasy w Orkanie Poznań, szkoleniowiec między innymi Rafała Antkowiaka (finalisty MPJ); trener piłki siatkowej kobiet w Orkanie Września, w tym II-ligowej drużyny (2003-2005); trener kadry młodzieżowej Polski w piłce siatkowej plażowej (od 2005); wychowała Martynę Wardak, Ilonę Zielińską i Katarzynę Wawrzyniak – reprezentantki kraju; pracuje wraz z mężem Tomaszem; przez Polski Komitet Olimpijski została wybrana Trenerką Roku 2008

Balcerkiewicz Alfons – ur. 1910, piłkarz i lekkoatleta, zawodnik Victorii Września, zwycięzca trójboju w zawodach z okazji 3 maja (1931); 1. miejsce w biegu przełajowym na 1000 m zawodów Święta

3 Maja (1927); reprezentując Hufiec Gimnazjalny, zajął z drużyną 1. miejsce w pięcioboju w czasie Jesiennego Święta Przy sposobienia Wojskowego (1927); czołowy zawodnik zespołu Victorii początku lat 30., przyczynił się do awansu w 1936, ale był już cieniem zawodnika sprzed kilku laty; grał na pozycji środkowego pomocnika, ksywka „blond maszyna”; urzędnik pocztowy; uczestnik wyprawy jakakolwiek „Przez Polskę do morza” (1933)

Balcerkiewicz Marian – ur. 1912, piłkarz i lekkoatleta, reprezentował Hufiec Gimnazjalny; 2. miejsce na 1000 m w biegu z okazji Święta 3 Maja (1928), 2. miejsce w skoku w dal (4,71 m) w zawodach Rejonowego Święta Sportu Młodzieżowego (1928); zawodnik pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., powołany do reprezentacji Wrześni na mecz z Venetią Ostrów Wlkp. (1934); członek zarządu klubu i członek sądu koleżeńckiego od 1936, w tym samym roku jeszcze jako piłkarz przyczynił się do awansu klubu do klasy B, grał na pozycji lewego łącznika, reprezentował też SMP w lokalnych meczach (1930); czołowy koszykarz GKS (1929); technik budowlany

Banaszak Zbigniew – czołowy wrzesiński piłkarz i hokeista; w obu dyscyplinach rozpoczynał grać w Victorii, a później po jej przekształceniu kolejno w Spójni i Sparcie (1948-1956); po połączeniu się Spójni i Stali reprezentował (od 1957) Zjednoczonych

Banaszszak Bartosz – ur. 1983, uczeń SP Miłosław i ZSR (matura 2003), lekkoatleta i siatkarz, zawodnik Orkana Września do 1998 i Orkana Poznań; 8. miejsce w skoku wzwyż w MPJ w Zielonej Górze (2001), 9. miejsce w skoku wzwyż na MPJ (2002), srebrny medalista w skoku wzwyż (194 cm) MPSR (Stargard Szczeciński 2000); rekord życiowy 206 cm (2002); później siatkarz Progressu Września, w kadrze II-ligowego zespołu (2002-2003)

Banaszszak Marcin – ur. 1975, uczeń SP Miłosław i ZSR, lekkoatleta Orkana Po-

znań; brązowy medalista w skoku wzwyż (186 cm) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Piła 1993) i srebrny w skoku wzwyż (185 cm) CISR (Suwałki 1995), złoty medalista w skoku wzwyż (195 cm) MPSR (Suwałki 1994). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 16,86 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1995), w skoku wzwyż 201 cm (1994)

Banaszczak Tomasz – ur. 1972, uczeń SP Miłosław i ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medalista w skoku wzwyż (183 cm) i brązowy w biegu na 110 m ppł. Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Szczecin 1989), srebrny medalista w skoku wzwyż (180 cm) MP LZS (Poznań 1990). Wyniki: na 110 m ppł. 16,64 s (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszego, 1989), 17,36 s (1990); w skoku wzwyż 185 cm (1989); w trójskoku 12,59 m (1991)

Banaś Tadeusz – ur. po 1947, lekkoatleta Zjednoczonych Września; 12. miejsce w biegu na 3000 m w MPJ (Olsztyn 1967), 12. miejsce w biegu młodzieżowym w Memoriale Janusza Kusocińskiego (Warszawa 1968), złoty medal w biegu na 1500 m (4:11,8 min) w MWJ (Poznań 1968). Wyniki: w biegu na 800 m 2:06,4 min (1968); na 1000 m 2:40,5 min (1968); na 1500 m 4:11,8 min (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1968); na 3000 m 9:04,6 min (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1968)

Bandosz Andrzej – ur. 1951, kolarz, junior Lecha Poznań do 1968, później piłkarz ręczny Warty Pyzdry; w latach 90. tworzył Wrzesińską Ligę Rekreacyjną Piłki Siatkowej; prezes KPS Progress Września (2001-2008), sędzia siatkarski

Barczak Leon – bramkostrzelny piłkarz Sokoła Września w latach 1936-1938; dwie bramki w wygranym 2:0 meczu (1938) z Gromem Poznań, liderem grupy klasy B

Barczyk Ryszard – ur. 1954, uczeń LO (matura 1973); najlepszy sportowiec LO w roku 1972, lekkoatleta Orkana So-

kołowo. Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 17,2 s (1971) (100 cm) 16,1 s (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1971); w skoku w dal 6,32 m (1971); trójskok 13,91 m (1972); w sztafecie 4x100 m razem z B. Kineckim, M. Kaczorem i W. Szpilką 45,7 s (1971)

Baron Bernard – ur. 1929, działacz Szkolnego Związku Sportowego, nauczyciel wychowania fizycznego w SP nr 2, sprawny organizator wielu zawodów szkolnych na przełomie lat 70. i 80.; był kierownikiem nauczycielskiej drużyny koszykówki, która brała udział w mistrzostwach Polski ZNP; autor pracy magisterskiej bronionej w 1981 na AWF Poznań „Międzyszkolowy Klub Sportowy Zjednoczeni Września w latach 1957-1979”

Bartczak Henryk – ur. 1953, mieszkaniec Liskowa, uczeń PTW (matura 1973), lekkoatleta, reprezentował Orkana Sokołowo i Orkan Poznań, późniejszy mąż Aurelii Januchowskiej; złote medale na 110 m ppł. (16,7 s), w skoku w dal (193 cm), w skoku w dal (6,72 m) i w sztafecie 4x100 m w MWMł. (1970), rekordzista okręgu w skoku wzwyż (195 cm) w kategorii młodzików (1970) i w sztafecie 4x100 m w kategorii juniorów (42,3 s – wynik figurował jeszcze w 1977), srebrny medal w trójskoku MPJ (1972), złote medale wzwyż 200 cm (Legnica 1971) i w trójskoku 14,69 m (Siedlce 1973) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych, trzykrotnie złoty medalista w skoku wzwyż i w dal MPSR (Sieraków 1970 i Białystok 1972), srebrny medalista na 200 m ppł. (25,98 s) i brązowy wzwyż (180 cm) MP LZS (Bydgoszcz 1970), reprezentant Polski kategorii juniorów. Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 15,4 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); na 200 m ppł. 25,9 s (1970); w sztafecie 4x100 m (razem z Dembińskim, Bacikiem, Hammerlingiem) 42,3 (1972); w skoku w dal 7,32 m (1973); w skoku wzwyż 204 cm (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); w trójskoku 15,44 m (4. miej-

sce w tabelach POZLA kategorii senior, 1973); w skoku o tyczce 3,10 m (1971); w dziesięcioboju 5761 pkt (1971) (11,4 s, 9,46 m, 190 cm, 6,70 m, 55,3 s, 15,8 s, 26,92, 3,10 m, 43,40 m, 5:37,8 min)

Bartkowiak Edmund – pływak Spójni Września w latach 50., najlepszy zawodnik sekcji; informacje z innych publikacji o jego rekordzie kraju na 100 metrów stylem klasycznym okazały się nieprawdziwe, być może chodziło o rekord Polski stowarzyszenia Spójnia; liczące się wyniki uzyskiwał także w stylu dowolnym; ożenił się z Haliną Chrząszcz, 205ięciokrotno do wody i uczestniczką Igrzysk Olimpijskich w Rzymie (1960)

Baryczka Katarzyna – ur. 1990, uczennica ZS Otoczna i ZSTiO, lekkoatletka Orkana Września (2004-2005) i Orkana Poznań. Wyniki: w biegu na 400 m 64:77 (2004); na 600 m 1:41,66 (2005); na 800 m 2:22,67 min (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2006); na 1000 m 3:04,63 min (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodziczka, 2004); na 1500 m 5:02,41 min (2007); na 3000 m 11:04,81 min (3. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2007); na 1500 m z przeszkodami, 5:24,65 min (2006); na 2000 m z prz. 7:34,06 (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2007)

Bączkowski Edward – ur. 1965, uczeń PTW (matura 1985), lekkoatleta Orkana Sokołowo; złoty medalista w biegu na 100 m (11,64 s) w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Poznań 1981), podwójny brązowy medalista na 100 m (11,2 s) i 200 m (22,6 s) MP LZS (Bydgoszcz 1982), reprezentant Polski w biegu na 4x100 m w Zawodach Przyjaźni (Bydgoszcz 1982). Wyniki: w biegu na 100 m 11,23 s i 10,8 s (1982); na 200 m 22,37 s i 22,0 s (1982); na 400 m 51,4 s (1983); w sztafecie 4x100 m 43,1 s (1984) wraz z Popą, Kałowym, Federowiczem

Becelowski Antoni – ur. 1907, zm. 1985; reemigrant z Francji, wychowanek Schal-

ke 04 Gelsenkirchen, po przeprowadzce do Francji piłkarz ligowego Reims i kilku klubów polonijnych (m. 205i. Rapidu Ostricour), od 1948 trener i zawodnik Victorii, później Spójni, a w 1950 trener i zawodnik Unii Orzechowo, szkolił piłkarzy Sparty, a po fuzji ze Stalą także Zjednoczonych; wykorzystując swoje znajomości, zorganizował w 1957 wyjazd zespołu do Francji na serię spotkań z drużynami polonijnymi; zwolniony z funkcji trenera Zjednoczonych na początku drugiej rundy sezonu 1959, odszedł do Witkowa, gdzie miejscową Vitcovię w sezonie 1964/1965 wprowadził do ligi wojewódzkiej; w drugiej połowie lat 50. był członkiem Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej działającego przy Powiatowej Radzie Narodowej we Wrześni

Begier Zbigniew – ur. 1941, lekkoatleta LZS Września; rekordzista okręgu w kategorii młodzik w pchnięciu kulą (1957). Wyniki: w pchnięciu kulą (5 kg) 12,92 m (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1957); w rzucie dyskiem (1 kg) 37,80 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1957); w rzucie oszczepem (600 g) 51,59 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1957), (800 g) 52,73 m (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1959)

Błaszak Feliks – ciężarowiec, najlepszy w krótkiej historii tej dyscypliny we Wrześni; startował w wagach lekkiej (60-67,5 kg) i średniej w barwach Rady Powiatowej Ludowych Zespołów Sportowych we Wrześni, a trenował w LZS Stokbet; w 1964 w lekkiej osiągnął w trójboju 267,5 kg (82,5 kg wyciskanie, 80 kg rwanie, 105 kg podrzut), a w 1965 w średniej już 292,5 kg (95/85/112,5)

Błaszak Monika – ur. 1982, uczennica SSP 5, a później LO (matura 2001), lekkoatletka Orkana Września; w pchnięciu kulą 9,25 m (8. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodziczka, 1997); później wybijająca się koszykarka MKS Września i klubu gnieźnieńskiego, pierwsza we Wrześni

kobieta-arbiter piłki koszykowej; po mężu Owocka

Bocian Jacek – ur. 1976 w Kaliszu, mieszkaniec Raszew (gm. Żerków), uczeń SP Żerków (obecnie powiat jarociński), uczeń ZSZ we Wrześni w latach 1991-1996; lekkoatleta Orkana Poznań, a później Śląska Wrocław; olimpijczyk z Sydney (2000), złoty medalista mistrzostw świata w sztafecie 4x400 m – 2:58,91 min (Sewila 1999) i brązowy – 2:59,71 min (Edmonton 2001), złoty medalista Halowych Mistrzostw Świata w Meobashi (1999), rekordzista okręgu na 400 m (dane na 1996) seniorów i jun. 19 lat (46,59 s), rekordzista Wrześni na 400 m (46,69 s) od 1995, srebrny medal Europejskich Igrzysk Młodzieży w biegu na 400 m (1992), brązowy medalista HMPJMł. w Spale (1993), 3. miejsce na 300 m – 37,03 s, srebrny medal Międzynarodowego Mityngu Juniorów (Poznań 1993) na 400 m (49,14 s), złoty medal HMPJ (Spała 1994) na 300 m (35,68 s), złoty medal w MPJ w Kielcach (48,86 s), złoty medal HMP (Spała 1995) na 300 m (34,91 s), srebrny medal w biegu na 400 m i brązowy w sztafecie 4x400 m MEJ (Nyiregyhaza 1995), złoty medalista Mityngu Nadziei Olimpijskich (1995) na 400 m 47,36 s, złoty medal w MPJ (Kraków 1995) na 400 m (47,29 s); nie pojechał do Goeteborga na MŚS z powodu kontuzji, podobnie jak na Igrzyska Olimpijskie do Atlanty (1996); rekord na 400 m 46,59 s (1995), na 200 m 22,04 s (1995), na 100 m 11,26 s (1994), sześciokrotny medalista MPJ w latach 1993-1995, w XXV Konkursie im. Karola Hoffmanna (1995) 2. miejsce w kategorii juniorów (73 pkt) za Szymonem Ziółkowskim (74 pkt), Wyniki: w biegu na 100 m 11,69 s (1991); na 200 m 23,76 s (1991), na 300 m 36,58 s (1991)

Bondalski Paweł – ur. 1991, uczeń LO, lekkoatleta Orkana Września (2005-2006) i Orkana Poznań, brat Sławomira i Wojciecha; srebrny medalista MWJ (2009) w sztafecie 4x400 m (3:39,00 min) razem z Wojciechem Bondalskim, Michałem Du-

darem i Przemysławem Bączkiewiczem. Wyniki: w biegu na 100 m 11,57 s (2008); na 200 m 23,03 s (2009); na 300 m 36,05 s (2009); na 400 m 50,71 s (2009); na 400 m ppł. 60,07 s (6. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2008)

Bondalski Sławomir – ur. 1983, uczeń SP Otoczna, lekkoatleta Orkana Września (1998-1999) i Orkana Poznań, brat Pawła i Wojciecha; 4. miejsce na 4x100 m i 6. miejsce na 4x400 m w MPJ (Bielsko-Biała 2002), 12. miejsce na 4x400 m MPJ (Zielona Góra 2001). Wyniki: w biegu na 100 m 11,92 s (2000), na 200 m 24,17 s (2000), na 300 m 36,59 s (2003), na 400 m 52,55 s (2000); na 400 m ppł. 58,13 s (2000)

Bondalski Wojciech – ur. 1990, uczeń ZS Otoczna i ZSTiO, brat Sławomira i Pawła; lekkoatleta Orkana Września (2004-2005) i Orkana Poznań; złoty medalista MWJ (2009) w sztafecie 4x100 m (42,60 s) razem z Radosławem Trojanowiczem, Adamem Koralewskim i Piotrem Jarzyną; srebrny medalista MWJ (2009) w sztafecie 4x400 m (3:39,00 min) razem z Pawłem Bondalskim, Michałem Dudarem i Przemysławem Bączkiewiczem. Wyniki: w biegu na 100 m 11,93 s (2009); na 200 m 23,94 s (2009); na 300 m 37,56 s (2009); na 400 m 53,12 s (2007), na 110 m ppł. 16,29 s (2007), na 300 m ppł. 43,75 (2004), na 400 m ppł. 57,89 s (5. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2007)

Borkowski Antoni – porucznik inowrocławskiej jednostki, we Wrześni kierownik Powiatowego Komitetu Przystosowania Wojskowego, pomagał w prawnych kwestiach organizacji Victorii Września w 1931; współorganizator wielu zawodów dla organizacji z tak zwanego kano-
nu patriotyczno-wojskowego

Borowiński Zbigniew – czołowy wrzesiński piłkarz i hokeista okresu powojennego; w obu dyscyplinach rozpoczął grać w Victorii, a później po jej przekształceniu kolejno w Spójni i Sparcie (1949-1956)

Budzyński Edward – ur. po 1910, jeden z najbardziej wszechstronnych wrześnian

w latach 30. XX w., uczeń szkoły dokształceniowej we Wrześni, zawodnik SMP (1929) i Victorii, 2. miejsce w pchnięciu kulą (10,80 m) w czasie meczu Boże Ciało Poznań – Września (Poznań 1930), 2. miejsce w trójboju w zawodach z okazji Święta 3 Maja (1931), 1. miejsce na 100 m (12,8 s) i 1. miejsce w skoku w dal (5,40 m), 1. miejsce w pchnięciu kulą (9,67 m), 3. miejsce w rzucie oszczepem (32,50 m), 3. miejsce w rzucie dyskiem (29,03 m), 1. miejsce w trójboju w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932); rok wcześniej w tych samych zawodach 2. miejsce w trójboju B (7 pkt) i 3. miejsce w dysku (28,45 m), 2. miejsce w pchnięciu kulą (5 kg) 11,31 m zawodów z okazji Święta 3 Maja (1930), wzwyż 137 cm (1930). Wyniki: 100 m 12,8 s (1932), skok w dal 5,40 (1932), wzwyż 137 cm (1930), rzut dyskiem 29,03 m (1932); pchnięcie kulą (5 kg) 11,31 m (1930), (7,26 kg) 9,67 m (1932); uczestnik zawodów Pierwszy Siermierny Krok (1931), reprezentował SMP w tenisie stołowym (1931), walczył w mistrzostwach Wrześni w boksie, był środkowym napastnikiem Victorii w drużynie hokeja na trawie (1937-1938), uważany za jednego z najlepszych koszykarzy Victorii (1933)

Bulczyńska Jadwiga – ur. 1942, uczennica LO (matura 1960), lekkoatletka LZS Września. Wyniki: w biegu na 60 m 8,6 s (na liście 50 najlepszych wyników dzieci w Polsce, 1956), w skoku w dal 4,32 (1957), w skoku wzwyż 126 cm (1957); także A-klasowa siatkarka Zjednoczonych

Bulczyński Florian – czołowy piłkarz I WKS Września, uczestnik sławnego meczu z 68 pp (1924), lewoskrzydłowy, strzelec bramki w wygranym 2:0 meczu SKP Słupca – I WKS (1926); ostatni raz zagrał w 1934 w towarzyskim meczu oldbojów z pierwszą drużyną Victorii

Bułkowski Szymon – ur. 1982, uczeń SP 5 i LO (matura 2001), lekkoatleta Orkana

Września (1997) i Orkana Poznań (1998-2000); 6. miejsce w skoku wzwyż MPMł. (Poznań 1997), 7. miejsce w skoku wzwyż MPJMł. (Wrocław 1999), 11. miejsce w skoku wzwyż MPJ (Wrocław 2000), 5. miejsce (60 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmana w kategorii młodzików (1997). Wyniki: w skoku wzwyż 207 cm (2000); koszykarz MKS Września (1997) i PWSZ Konin (2002); siatkarz II-ligowego Progressu Września (2003); absolwent AWF Poznań; nauczyciel wychowania fizycznego w SP Bieganowo (od 2006), w której osiągał sukcesy z dziećmi w unihokeju

Budzyński Zbigniew – piłkarz pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., także koszykarz klubowej pierwszej piątki; członek zarządu Victorii, wybrany na nadzwyczajnym zebraniu w 1935

Bzowy Piotr – ur. 1964, prezes LUKS Orkana Września (1997-2011), klubu prowadzącego sekcję lekkiej atletyki i piłki siatkowej dziewcząt; podejmował nieudane próby reaktywowania we Wrześni piłki ręcznej; członek zarządu i trener Wrzesińskiego Towarzystwa Tenisowego (2011); nauczyciel w ZSTiO

C

Chałupka Maciej – ur. 1972, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań; dwukrotnie złoty medalista w skoku w dal i w biegu na 110 m ppł. w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Szczecin 1989), brązowy medalista w biegu na 110 m ppł. (16,47 s) w MP LZS (Warszawa 1989). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 15,89 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1991), na 110 m ppł. (100 cm) 15,74 s (1989); w skoku w dal 6,77 m (1991); w trójskoku 13,53 m (1991)

Chałupniczak Michał – ur. 1978, lekkoatleta, mieszkaniec Wrześni, uczeń SSP 1 i ZSZ w latach 1993-1998, zawodnik Orkana Poznań; rekordzista okręgu poznańskiego (jeszcze w 1996) na 1000 m w kategorii do 16 lat (2:34,98 min), 4. miejsce

w biegu na 1500 m w MPJMł (Kielce 1994) w czasie 4:07,45 min, 3. miejsce w Przełajowych MPJ na 5000 m (Mokre k. Zamościa 1996), 2. miejsce na 5000 m (14:57,93 min) i 3. miejsce na 3000 m (8:30,02 min) MPJ (Bydgoszcz 1996), 2. miejsce (64 pkt) w XXV Konkursie im. Karola Hoffmana w kategorii juniora młodszego (1995). Wyniki: w biegu na 800 m 1:57,40 min (1996); na 1000 m 2:28,50 min (1996); na 1500 m 3:56,29 min (1996); na 3000 m 8:26,14 min (1997); na 5000 m 14:54,00 min (1996)

Charoński Leon – sędzia zawodów lekkoatletycznych w okresie międzywojennym, nauczyciel wychowania fizycznego we wrzesińskim gimnazjum (1927-1931); w tych latach opiekun Gimnazjalnego Klubu Sportowego i czynny członek Wrzesińskiego Klubu Tenisowego

Charzewski Jan – ur. 1947, mieszkaniec Wrześni, lekkoatleta Orkana Poznań; 1. miejsce na 800 m (1:59,9 min) w Spartakiadzie Wojewódzkiej Pracowników PGR (Gołuchów, 1968). Wyniki: w biegu na 800 m 1:55,2 min (1970); na 1500 m 3:56,0 min (8. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1969); na 3000 m 9:00,8 min (1970)

Chojnacki W. (brak danych o imieniu) – ur. 1910, piłkarz Victorii okresu międzywojennego, w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; wielokrotnie wychwalany przez „OW”, bronił na zmianę z Zygmuntem Wojciechowski, stracił miejsce w zespole po przyjeździe (1936) Tadeusza Garbackiego; z zawodu piekarz; przyszedł z Obry Kościan

Chudy Mirosław – ur. 1969, zawodnik sportów obronnych i szermierz na wózkach, mieszkaniec Sokołowa, absolwent ZSZ; mistrz Polski juniorów (1988), brązowy medalista MPS (1989) i złoty DMPS (1988) w sportach obronnych, karierę w tych konkurencjach przerwał wypadek; wielokrotny brązowy medalista MPS w szpadzie i florecie niepełnosprawnych na wózkach, dwukrotny brązowy medali-

sta we florecie i w szpadzie na wózkach Pucharu Świata (Atlanta 2003), 6. miejsce w szpadzie na wózkach Mistrzostw Europy Seniorów (Turyn 2006)

Chołuj Teresa – ur. 1953, lekkoatletka, zawodniczka Zjednoczonych Września do 1970, a od 1971 Orkana Sokołowo. Wyniki: w biegu na 400 m 64,0 s (1970); na 800 m 2:30,6 min (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka, 1971); w sztafecie 4x400 m razem z B. Sawicką, Z. Przybył, D. Jasek 4:23,4 min (1971)

Chudziński Kazimierz – ur. 1952, mieszkaniec Gostynia, uczeń PTW (matura 1971), lekkoatleta, reprezentował Orkana Poznań, a w latach 1973-1976 AZS Wrocław; trzykrotny złoty medalista w skoku w dal i wzwyż Centralnej Spartakiady Szkół Rolniczych (1969 i 1971), srebrny medal w biegu na 110 m pp. (15,8 s) MPSR (Sieraków 1970). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 15,5 s (3. miejsce w tabelach PZLA kategorii junior, 1971); w skoku w dal 7,31 m (1971); w skoku wzwyż 196 cm (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1971), w skoku o tyczce 3,30 m (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971), w 10-boju (1971) 6130 pkt (11,8 s, 12,57 m, 185 cm, 6,67 m, 54,8 s, 16,8 s, 26,58 m, 3,30 m, 46,92 m, 4:42,6 min), 6910 pkt (1975), a w nieregularnych warunkach 7079 pkt (1975)

Ciecińska Agnieszka – ur. 1988, uczennica ZSTiO, lekkoatletka Orkana Poznań; rekordzistka Wrześni w rzucie młotem, srebrny medal w rzucie młotem (33,44 m) MWJMł. (Poznań 2005). Wyniki: w młocie 24,53 (2004), 36,30 m (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2005), w młocie 46,24 m (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka, 2006)

Cieślak Karol – ur. 1950, uczeń PTW (matura 1969), lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medalista Centralnej Spartakiady Szkół Rolniczych w sztafecie 4x100 m (1967) i w biegu na 100 m (1969), dwukrotnie (1968-1969) był finalistą MPS (dwukrotnie 4. miejsca) w sztafecie 4x400 m Or-

kana Poznań (między innymi z Tadeuszem Kulczyckim); brązowy medal MPJ (1967) w biegu 4x400 m, srebrny w tej samej konkurencji (1968) w tym roku razem z T. Kulczyckim; brązowy medalista w biegu na 400 m (51,4 s) MP LZS (Kraków 1967) i na 200 m (22,3 s) MP LZS (Mielec 1969); reprezentant Polski w sztafecie 4x400 m juniorskim meczu Włochy – Polska – Jugosławia (Livorno 1968). Wyniki: w biegu na 100 m 10,7 s (1969), na 200 m 21,8 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1969); na 400 m 49,8 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1968), w sztafecie 4x100 m 44,0 s razem z Baci-kiem, Łabędzkiem, Dembińskim (1970)

Cieślak Konrad Karol – ur. 1946, lekkoatleta Zjednoczonych Września (do 1970) i KB Kosynier Września (od 2009); mieszkaniec Sokołowa; rekordzista pierwszego klubu na długich dystansach (1967-1970). Wyniki: w biegu na 800 m 2:05,0 min (1967); na 1000 m 2:47,0 min (1967); na 1500 m 4:10,0 min (1967); na 3000 m 9:15,0 min (1967); na 5000 m 16:47,0 min (1970); jeszcze w roku 2011 wystartował w Biegu Kosynierów; czołowy piłkarz Orkana Sokołowo od 1969

Cypryańska Marzena – ur. 1971, uczennica SP Marzenin i LO (matura 1990), szachistka Wrzosu Września, Lecha Poznań i Iskry Marzenin; brązowa medalistka w drużynie juniorów Lecha mistrzostw Polski (Łódź 1986); także lekkoatletka, mistrzyni powiatu w biegach przełajowych szkół podstawowych, w biegu na 300 m 48,8 s (1984)

Czarnecki Mieczysław – ur. 1939, mieszkaniec Sokołowa, a później Wrześni, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; mistrz okręgu seniorów (1963) w rzucie oszczepem (58,21 m) i brązowy medalista (1964) w rzucie oszczepem (68,33 m). Wyniki: w rzucie oszczepem 63,33 m (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1962), 64,55 m (1963), 68,33 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior – wynik gorszy od rekor-

du Wielkopolski tylko o 2 metry, 1964), 61,88 m (1965); także ciężarowiec LZS Sokołowo, który w zawodach okręgowych reprezentował Radę Powiatową LZS; w 1964 w wadze lekkiej (60-67,5 kg) osiągnął 260 kg (72,5 kg rwanie, 82,5 kg wyciskanie, 105 kg podrzut), co dało mu II klasę sportową

Czerniak Henryk – ur. 1948, lekkoatleta, mieszkaniec Borzykowa, mąż Elżbiety, zawodnik MKS Września i Zjednoczonych Września (1966-1970); założyciel i zawodnik Maratończyka Kołaczkowo; srebrny medal na 3000 m z przeszkodami w MWS (Poznań 1969), 19. miejsce w Wiosennym Crossie w biegu przełajowym seniorów na 3000 m (Ostrzeszów 1970); późniejszy długodystansowiec amator, rekordzista Wrześni na 100 km. Wyniki: w biegu na 800 m 2:08,1 min (1969); na 1000 m 2:43,8 min (1969); na 1500 m 4:19,0 min (1969); na 3000 m 9:30,0 min (1969); na 5000 m 17:12,0 min (1969); na 1500 m z prz. 4:40,0 min (1968); na 3000 m z prz. 10:40,5 min (1968); na 100 km 7:55,50 h (1984 – 87. wynik w historii Polski); współorganizator Biegu o Złoty Kłos w Kołaczkowie i dwóch edycji Półmaratonu Wrzeńskiego, animator długodystansowego biegania

Czerniak Robert – ur. 1964, piłkarz, wychowanek Victorii, trener II klasy, absolwent AWF Poznań (1988); w zespole seniorów grał od 1980, w 1986 na jeden rok przeszedł do Warty Poznań; w sezonie 1994/1995 objął stanowisko grającego trenera Victorii i osiągnął z zespołem czwarte miejsce w lidze makroregionalnej (nominalnie IV); wiosną 1996 przejął Płomień Nekla, wprowadzając drużynę do klasy okręgowej (sezon 1999/2000), drużynę prowadził po raz drugi w latach 2002-2004 i 2007-2009; w latach 2004-2006 szkolił Victorię II Błękitni Psary Polskie; od sezonu 2011/2012 trener Vitcovii Witkowo

Czyżewski Sebastian – ur. 1981, lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medalista

w sztafecie 4x400 m i brązowy w sztafecie 4x100 m w MPJ (1998), srebrny na 400 m (52,14 s) i brązowy w sztafecie 4x400 m w MPJR (Spała 1998). Wyniki: w biegu na 100 m 12,03 s (1998); na 200 m 23,72 s (1999); na 300 m 36,22 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1998); na 400 m 50,71 s (1999)

Ć

Ćwik Maria – ur. 1946, mieszkanka Sokołowa, lekkoatletka Orkana Poznań; złoty medal w pchnięciu kulą (11,55 m) w Wojewódzkiej Spartakiadzie Pracowników PGR (Gołuchów 1968), złoty medal w pchnięciu kulą (12,38 m) Ogólnopolskiej Spartakiady Pracowników PGR (Gdańsk 1969). Wyniki: pchnięciu kulą 13,57 m (1970); w rzucie dyskiem 39,18 m (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii seniorka, 1971)

D

Daszkiewicz Aleksander – ur. 1939, uczeń PTW (matura 1957), absolwent WSWF Poznań, lekkoatleta LZS Września (1957), Warty Poznań (1958-1959) i AZS Poznań (1960-1964); jeden z najlepszych młodzików Wielkopolski – 12,86 m (1955), złoty medalista MPJ w pchnięciu kulą, reprezentował Polskę w meczach juniorskich, rekordzista okręgu w kategorii juniorów w pchnięciu kulą (1957). Po zakończeniu kariery zawodniczej został trenerem w Lumelu Zielona Góra i Górniku Zabrze. Równocześnie w latach 1966-1986 był nieprzerwanie trenerem kadry narodowej rzutów w różnych kategoriach wiekowych. W 1983 roku Edward Sarul, jego wychowanek, został mistrzem świata w Helsinkach w pchnięciu kulą. Wyniki: w skoku wzwyż 172 cm (16. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1957); w pchnięciu kulą (6 kg) 13,92 m (1957), (7,26 kg) 15,79 m (1964); w dysku (1,5 kg) 41,78 m (1957), (2 kg) 36,17 m (1957);

pracę szkoleniową rozpoczął już w okresie pozawrzesińskim

Dec Arleta – ur. 1974, lekkoatletka Orkana Września (do 1989) i Orkana Poznań; srebrna medalistka w sztafecie 4x100 m i brązowa w biegu na 100 m ppł. (15,46 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Lublin 1991), złota medalistka na 100 m ppł. (16,22 s) MPSR (Piła 1992). Wyniki: w biegu na 200 m 26,62 s (1992), na 400 m 65,7 s (1989); na 100 m ppł. (rozstaw 8,20 m) 15,46 s (1991); na 300 m ppł. 49,48 s (1990)

Deckert Paweł – ur. 1908, zm. 2003, piłkarz i działacz sportowy; karierę rozpoczął w EKAWERZE Września (1922-1924), później był piłkarzem I Wrzesińskiego Klubu Sportowego (1924-1930) i Victorii Września (od 1931). Pierwszy wiceprezes Victorii i kierownik sekcji piłkarskiej (1931-1937), prezes klubu (1933-35); opuścił Wrześnię w 1937, powrócił już w czasie wojny, po jej zakończeniu (1947-1949) pełnił funkcję II wiceprezesa Victorii, od 1951 III wiceprezes Spółni Września; w 1979 był propagatorem powrotu klubu do nazwy Victoria, mimo zaawansowanego wieku pracował w zarządzie do 1990

Dembiński Jerzy – ur. 1953, mieszkaniec Wrześni, później Kostrzyna, uczeń SP nr 3 i PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; złoty medal na 100 m (11,2 s) i złoty medal na 400 m (51,8 s) MPSR (Sieraków 1970), złoty medal na 400 m (49,6 s) MPSR (Stargard Szczeciński 1974), złoty medalista w sztafecie 4x400 m, srebrny na 110 m i 205ięciok na 400 m ppł. (55,6 s) w MP LZS (Bydgoszcz 1970 i Poznań 1971); był rekordzistą okręgu młodzików (1970) na 4x400 m (3:31,4 – wspólnie z Szulcem, Łąbędzkim, Owczarkiem), rekordzistą i mistrzem okręgu (1970) w kategorii młodzików na 200 m (22,5 s) i 400 m (50,7 s), w sztafecie 4x100 m (razem z Bartczakiem, Bacikiem, Hammerlingiem) 42,3 s (rekord okręgu w kategorii 18-19 lat, jeszcze

w 1977). Wyniki: w biegu na 100 m 11,0 s (1970); na 200 m 22,2 s (8. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); na 400 m 47,8 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1973); na 110 m ppł. 16,8 s (1970), na 200 m ppł. 26,7 s (1970), na 400 m ppł. 55,3 s (1972), w sztafecie 4x100 m 44,0 s – razem z Bacikiem, Cieślakiem, Łąbędzkim (1970), w sztafecie 4x400 m 3:31,4 s – razem z Szulcem, Łąbędzkim, S. Pustym (1970)

Dera Edward – ur. 1956, mieszkaniec Wrześni, uczeń PTW (matura 1975), lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medal w biegu na 110 m ppł. (15,6 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Białystok 1975), srebrny medal na 110 m ppł. (16,0 s) MPSR (Stargard Szczeciński 1974), srebrny medal w biegu na 110 m ppł. (15,2 s) MP LZS (Wisła 1974). Wyniki: w biegu na 100 m 11,8 s (1971); na 200 m 23,2 s (1973); na 400 m 54,0 s (1972); na 110 m ppł. 15,0 s (1974), inne źródła 15,1 (1974); na 300 m ppł. 48,6 s, (1971); na 400 m ppł. 56,6 s (1974); w sztafecie 4x100 m razem z R. Wawrzyniakiem, W. Fochtem i J. Chołujem 47,6 s (1971)

Dobroch Ryszard – ur. 1941, uczeń PTW (matura 1960), lekkoatleta, zawodnik drugoligowego LKS Września; złoty medal w rzucie oszczepem (47,63 m) i srebrny w rzucie dyskiem Wojewódzkiej Spartakiady Szkół Rolniczych (Poznań 1959). Wyniki: w pchnięciu kulą (5 kg) 10,88 m (1957), (6 kg) 12,57 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959); w rzucie dyskiem (1 kg) 35,61 m (1957), (1,5 kg) 34,27 m (1958); w rzucie oszczepem (600 g) 46,79 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1957), 52,02 m (9. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1959); w rzucie młotem (6 kg) 36,68 m (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959); w trójboju (100 m – 13,6 s, wżwyż – 136 cm, kula – 10,88 m) 1123 pkt (1957)

Dolata Władysław – ur. 1907, piłkarz Victorii w połowie lat 30., prawy pomocnik,

zdobywca gola w zwycięskim meczu (4:1) z Sokołem w Gnieźnie (1935), w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; pracownik biurowy; zapewne identyczny z zawodnikiem I WKS, uczestnikiem meczu z 68 pp w 1924

Drapikowski Teodor – lekkoatleta GKS Września; 3. miejsce w biegu na 2 km z okazji Święta 3 Maja (Września 1938), 3. miejsce na 1500 m w zawodach powiatowego dnia przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego (Września 1938)

Drobnik Marek – ur. 1958, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo; brązowy medal w pchnięciu kulą (12,93 m) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Białystok 1975). Wyniki: w pchnięciu kulą (6 kg) 12,90 m (1975), (7,26 kg) 12,33 m (1975), (6 kg) 13,60 m (1976); w rzucie dyskiem (2 kg) 35,88 m, (1,5 kg) 39,10 m (1976)

Drzażdżyński Michał – ur. 1981, uczeń SP nr 5 i ZSP w latach 1996-2000, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal na MPMł. (Kraków 1996) w pchnięciu kulą (14,74 m), srebrny medal w pchnięciu kulą w HMPJMł. (Spała 1997), brązowy medal w pchnięciu kulą w MPJMł. (Stargard Szczeciński 1997), srebrny medal w pchnięciu kulą w HMPJMł. (Spała 1998) i brązowy medal w pchnięciu kulą w MPJMł. (Kraków 1998); rekord 14,87 m (7,26 kg), rekordzista Wielkopolski w pchnięciu kulą (6,25 kg) w kat. 17 lat – 16,18 m (1998) i 16 lat – 15,16 m (1997); w Konkursie im. Karola Hoffmanna w 1997 5. miejsce (61 pkt), w 1998 3. miejsce (66 pkt), w 1999 10. miejsce (38 pkt), a w 2000 5. miejsce (48 pkt). Wyniki: w pchnięciu kulą 16,18 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1998), 15,40 m (2000); w rzucie dyskiem (1,5 kg) 48,90 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1998)

Drzewiecki Alfons – organizator wyprawy kajakowej Września – Poznań (1926), przy tej okazji nazywany przez dziennikarza „Orędownika Wrzesińskiego” wszechstronnym sportowcem.

Drzewiecki Józef – piłkarz i koszykarz GKS (1932-1936); występujący na różnych pozycjach, choć najlepszy na obronie hokeista GKS (1934-1937); także szachista GKS, przegrał dwie partie w meczu z Rzemieślniczą Drużyną Harcerską (1936); wybrany do drużyny koszykówki GKS Unitas na turniej do Miłosławia (1938); wiceprezes tego klubu

Drzewiecki Kazimierz – kierownik sekcji hokeja na trawie w Kolejowym Klubie Sportowym Kolejarz Września (1945-1948), wraz z Florianem Wojciechowskim próbował przywrócić Wrześni hokej na trawie, przejmując pierwszoligową sekcję ze Sparty Gnieszno do Sparty Września (1956); członek Powiatowej Rady Wychowania Fizycznego i Przyniesienia Wojakowskiego (1948); sędzia hokejowy

Duczmał Marian, pseudonim Marco – porucznik 68 pp, piłkarz, zawodnik Polonii Leszno; w czasie służby wojskowej grał w Victorii pod koniec lat 30., w 1938 piłkarz Sokoła, prawy łącznik

Dudar Michał – ur. 1990, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; brązowy medalista MWJ (2009) w biegu na 400 m ppł. (58,13 s), srebrny medalista MWJ (2009) w sztafecie 4x400 m (3:39,00 min) razem z Wojciechem Bondalskim, Pawłem Bondalskim i Przemysławem Bączkiewiczem. Wyniki: w biegu na 200 m 23,88 s (2008); na 300 m 37,78 s (10. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2008); na 400 m 53,90 s (2009); na 110 m ppł. (91 cm) 16,69 s (2008); na 300 m ppł. 41,89 s (2006); na 400 m ppł. 57,99 s (2007)

Dudziak Marian – ur. 1941, lekkoatleta Orkana Poznań; w 1963 na MPS w Bydgoszczy zajął 5. miejsce w biegu na 100 m, startując w barwach Orkana Września, choć w sztafecie 4x100 m reprezentował już Orkan Poznań. Prawdopodobnie doszło do pomyłki w oficjalnym komunikacie. Wyniki z 1963 roku: 10,3 s na 100 m, 21,3 s na 200 m i 6,70 m w skoku w dal; olimpijczyk z Tokio i srebrny medalista

tych igrzysk w sztafecie 4x100 m (1964); odznaczony przez Uniwersytet Jagielloński medalem Kalos Kagathos

Durański Wiesław – ur. 1957, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań, brązowy medal w sztafecie 4x100 m (42,9 s) razem z G. Słotałą, E. Derą i W. Tomczakiem w CISR (Białystok 1975). Wyniki: w biegu na 100 m 11,17 s (1977), ręczny pomiar 10,6 s (1977); w skoku w dal 7,10 m (1977); w skoku wwyż 175 cm (1975)

Dzieciuchowicz Seweryn – lekkoatleta i turysta, zawodnik Hufca Gimnazjalnego; zajął z drużyną 1. miejsce w pięcioboju w czasie Jesiennego Święta Przyniesienia Wojskowego (1927); 1. miejsce w skoku wwyż (145 cm) w zawodach Rejonowego Święta Sportu Młodzieżowego (1928); 1. miejsce na 200 m (28,5 s) zawodów Święta Wiosennego PW (1927). Rekordzista Wrześni na 200 m (28,5 s) w latach 1927-1928; uczestnik wyprawy kajakowej „Przez Polskę do morza” (1933)

Dzieciuchowicz Stefan – ur. 1882, zm. 1968; w 1921 wywalczył tytuł rycerza Bractwa Strzeleckiego, w 1924 został wybrany skarbnikiem Bractwa, w 1926 zdobył najwięcej punktów w strzelaniu do tarcz premiowych; prowadził przedsiębiorstwo spedycyjne w okresie międzywojennym, udzielał się też na innych społecznych polach, m.in. w ochotniczej straży pożarnej

Dzierżyński Bronisław – ur. po 1939, lekkoatleta, reprezentował Wrześnię na zawodach międzypowiatowych (po 1957), zawodnik drugoligowego LKS Września. Wyniki: w biegu na 1500 m 4:31,3 min (po 1957); na 3000 m 9:34,8 min (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959); na 400 m ppł. 65,2 s (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959)

E

Ertel Kazimierz – pierwszy społeczny trener Victorii (1934), wrzesiński notariusz

F

Fabiś Tomasz – ur. 1976, uczeń SP Marzenin, w chodzie na 3000 m 20:38,2 min (1990), piłkarz Kosyniera Sokołowo (zadebiutował w 1991), później Pelikana Żydowo, Victorii Września i Błękitnych Psary Polskie. W 1994 był bliski przejścia do wówczas pierwszoligowej Warty Poznań; na przeszkodzie stanęły wysokie żądania finansowe Pelikana

Fedorowicz Grzegorz – ur. 1967, kuzyn Roberta, w latach 1982-1987 uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; rekordzista okręgu poznańskiego (tabele na 1996) w dziesięcioboju w kategorii 17 lat (6275 pkt) i 16 lat (5278 pkt), złoty medalista HMPJ w dwuboju płotkarskim (1986), srebrny medalista w 10-boju w MPJ (1984), złoty medalista w biegu na 110 m ppł. (16,02 s) MPSR (Białystok 1982). Wyniki: w biegu na 100 m 11,21 s (1984); na 200 m 23,4 s (1984); na 400 m 52,84 s (1984); na 110 m ppł. 15,67 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1984), 15,5 s (1986); na 400 m ppł. 56,7 s (1985); w sztafecie 4x100 m 43,1 s (1984) wraz z Popą, Kałowym, Bączkiewiczem; w skoku w dal 6,32 m (1984); w skoku wwyż 170 cm (1984), w skoku o tyczce 4,10 m (1987); w pchnięciu kulą 12,23 m (1984); w rzucie dyskiem 36,54 m (1984); w rzucie oszczepem 58,14 m (1986); w 10-boju 6275 pkt (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1984), 10-bój 5805 pkt (1986)

Fedorowicz Robert – ur. 1974, kuzyn Grzegorza, lekkoatleta, reprezentował Orkan Września do 1989, a później Orkan Poznań; złoty medal MWMł. na 1000 m (1989). Wyniki: w biegu na 300 m 40,0 s (1989); na 1000 m 2:42,4 min (1989); na 1500 m 4:09,01 min (1991); na 2000 m 6:20,36 min (1989); na 2000 m z przeszkodami 6:11,70 min (1. miejsce w tabelach POZLA kat. junior młodszy, 1991)

Fengler Tadeusz – piłkarz, rozpoczął karierę w Stali Września, po fuzji ze

Spartą jeden z najlepszych piłkarzy Zjednoczonych przełomu lat 50. i 60., bramkarz, o miejsce na tej pozycji rywalizował z Jackiem Monarszyńskim; także hokeista, wychowanek Zryw Września, z którym zdobył mistrzostwo Polski klubów szkolnych (Stalinogród 1954), imponował skutecznością w barwach Zjednoczonych w latach 1959-1960, karierę na lodzie zakończył w 1963 wraz z rozwiązaniem sekcji Zjednoczonych

Figas Stanisław – ur. 1946, zm. 2000; czołowy piłkarz (środkowy napastnik) i kapitan Orkana Sokołowo od powstania zespołu w 1971; wieloletni trener i prezes Kosyniera Sokołowo

Filipczak Stefan – ur. 1947, lekkoatleta Zjednoczonych. Wyniki: w biegu na 1500 m 4:18,0 min (1970); na 3000 m 9:03,6 min (1970); na 5000 m 15:58,53 min (1970); znany wrzesiński biegacz długodystansowy, uczestnik wielu edycji Biegu Kosynierów; kolarz reprezentujący Radę Powiatową LZS, a trenujący w LZS Stokbet, zwyciężył w wyścigu przełajowym w Kaliszu w kategorii juniorów (1966), 4. miejsce w wyścigu torowym na 2000 m (3:11,2 przy 3:07,0 zwycięzcy) w zawodach Dni Wrześni (1966), posiadacz licencji II

Fiszer Piotr – ur. 1973, mieszkaniec Wrześni, uczeń SP nr 2, a w latach 1988-1993 uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; rekordzista okręgu poznańskiego (tabela na 1996) w biegu na 110 m ppł. w kategorii do 17 lat (15,08 s – 100 cm) i 16 lat (15,90 s), brązowy medal MPJMł. (Stargard Szczeciński 1990) na 110 m ppł., złoty medalista w biegu na 110 m ppł. Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Lublin 1991) oraz srebrny na 110 m ppł. CISR (Szczecin 1989), złoty medalista na 110 m ppł. (15,53 s) MPSR (Piła 1992); 3. miejsce w konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii juniorów młodszych (66 pkt). Wyniki: w biegu na 100 m 11,74 s (1989); na 200 m 23,95 s (1991); na 110 m ppł. (91 cm) 15,6 s

(1988), (106 cm) 15,79 s (1993), na 200 m ppł. 27,32 s (1988); na 400 m ppł. 84 cm – 57,26 s, 91 cm – 55,22 s (1992)

Fogel Roman – absolwent Technikum Weterynaryjnego (1965), wyróżniająca się koszykarz Zjednoczonych (do 1967) i siatkarz tego klubu, w czasie nauki w TW czołowy piłkarz ręczny i lekkoatleta (182 cm wzwyż); koszykarz drugoligowego AZS Wrocław, a później Piasta Brzeg, drugi trener Stali Brzeg i przez 10 lat prezes Okręgowego Związku Piłki Koszykowej we Wrocławiu; jego syn Patryk był czołowym siatkarzem plażowym Polski w pierwszej dekadzie XXI w.

Fornalik Urszula – ur. 1938, pochodziła z Rawicza, lekkoatletka LZS Rawicz (1957), LKS Września (od 1958); srebrny medal na 100 m (12,9 s) w MP LZS (Chełmno 1959). Wyniki: w biegu na 100 m 12,9 s (1959); w skoku w dal 5,29 m (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii seniorka, 1960)

Frąckowiak Edward – ur. przed 1910, lekkoatleta SMP Gozdowo, 2. miejsce w biegu przełajowym na 3,5 km i 3. miejsce w biegu na 800 m (2:19,4 min) zawodów Święta Młodzieży SMP (Września 1928). Ten wynik był rekordem Wrześni w latach 1928-1930; prawdopodobnie identyczny z Frąckowiakiem, koszykarzem GKS (1929)

Fromm Natalia – ur. 1992, uczennica ZSTiO, lekkoatletka Orkana Poznań; srebrny medal w MWJMł. (2009) w rzucie dyskiem (32,65 m). Wyniki: w rzucie dyskiem 43,33 m (2011), w pchnięciu kulą 11,64 m (2011)

G

Gadzińska Maria – ur. 1954, lekkoatletka Zjednoczonych Września. Wyniki: w biegu na 600 m 1:46,2 min (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodziczka, 1970); na 800 m 2:36,0 min (1970)

Gapich (brak imienia), pseudonim Daimon – podporucznik 68 pp, piłkarz,

występował w Ostrowii i Venetii Ostrów Wlkp., pod koniec lat 30. w czasie służby wojskowej reprezentował Victorię Września; mózg środka pola

Garbacki Tadeusz – ur. 1912, absolwent Gimnazjum Państwowego, lekkoatleta Hufca Gimnazjalnego, zwycięzca drużynowego (wspólnie z J. Prądzyńskim oraz A. Łukomskim) trójboju w Święcie Przy sposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego (Września 1930); piłkarz Victorii okresu międzywojennego, pozyskany z GKS Września w 1936, uważany za najlepszego bramkarza w latach 30., późniejszy zawodnik Obry Kościan; reprezentował GKS w meczach koszykarskich (1932-1933); studiował prawo

Gawęcki Kazimierz – ur. 1915, uczeń Gimnazjum Państwowego (matura 1933), zawodnik GKS Września (1932); rekordzista Wrześni w rzucie dyskiem w 1931 (32,25 m), 1. miejsce w rzucie dyskiem (30,26 m) i 3. miejsce w skoku wzwyż (145 cm) w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932), 1. miejsce w dysku (30,05 m) w zawodach międzygimnazjalnych (Września 1932), 1. miejsce w rzucie dyskiem (29,66 m) Rejonowego Święta Sportu Młodzieżowego (1928); 5. miejsce w zawodach Pierwszego Siermierzczego Kroku (1931); syn Wincentego, rektora Szkoły Powszechnej we Wrześni (1920-1934)

Gibowski Jarosław – ur. 1972, uczeń SP Kaczanowo i ZSR, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; brązowy medal w skoku w dal (6,20 m) MP LZS (Poznań 1987). Wyniki: w biegu na 100 m 12,1 s (1990), na 110 m ppł. 16,62 s (1989); w skoku w dal 6,20 m (1990), w sztafecie 4x100 m z J. Gibowskim, P. Fiszerem, M. Ratajczakiem 48,94 s (1987)

Gierałka Marek – ur. 1963, piłkarz, wychowanek LKS Orkan Sokołowo, w którym grał do 1983, później zawodnik Warty Poznań (1983/1984 i 1985-1987), Grunwaldu

Poznań (1984/1985), drugoligowego Iglopolu Dębica (1987-1989), Wiśłoki Dębica (1989-1991), Piasta Cieszyn (1991/1992), Victorii Września (1992/1993), Kosyniera Sokołowo (1993/1994) i Kasztelanii Dominowo (1996-1998). Szkoleniowiec LZS Dominowo, Orlika Miłośław i Czarnych Czerniejewo (2011)

Giżewski Kazimierz – ur. 1903, zawodnik Sokoła Września; 2. miejsce w biegu ulicznym na 3 km z okazji Święta 3 Maja (Września 1926); uważany za najlepszego piłkarza przełomu lat 20. i 30., uczestnik sławnego meczu I WKS z 68 pp (1924); członek zarządu Victorii, wybrany na nadzwyczajnym zebraniu w 1935, etatowy gospodarz stadionu od 1936, w lokalnych meczach reprezentował też SMP (1930)

Głowacka Aleksandra – ur. 1997, uczennica Gimnazjum nr 2, zawodniczka Wrzesińskiego Klubu Karate; brązowy medal w MPMi. (Mikołów 2010), brązowy medal w MP kadetów (Mikołów 2011), brązowy medal w Mistrzostwach Europy Młodzików (Gyer 2011)

Goclik Jerzy – ur. 1940, mieszkaniec Kalisza, lekkoatleta LKS Września i Orkana Września (1962); dwukrotny srebrny medalista na 1500 m (4:28,9 min) i na 3000 m (9:51,6 min) w MP LZS (1961). Wyniki: w biegu na 1000 m 2:34,7 min (98. miejsce w tabelach PZLA w kategorii senior, 1962), poza tabelami w tym samym roku 2:32,9 min; na 1500 m z prz. 4:28,9 min (1961); 4:23,0 min (60. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1962); na 3000 m z prz. 9:51,6 min (55. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1961)

Golcz Stefan – ur. 1865, zm. 1932; pierwszy sponsor Victorii Września, właściciel między innymi Odeonu (sali widowiskowej) i browaru Victoria przy Warszawskiej, od której klub wziął nazwę; po jego śmierci klub wspomagała jego żona

Gołdyn Ireneusz – ur. 1957, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań; rekordzista ZSR w rzucie dyskiem i pchnięciu kulą, srebrny medalista w pchnięciu kulą

(14,81 m) i rzucie dyskiem (42,28 m) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Białystok 1975) oraz brązowy w dysku CISR (Bydgoszcz 1977), srebrny medalista w rzucie dyskiem (44,80 m) i brązowy w pchnięciu kulą (13,62 m) MPSR (Stargard Szczeciński 1974), trzykrotnie złoty medalista w dysku i kuli (1) MP LZS (Międzyrzecz 1972 i Wisła, 1974), 4. miejsce w rzucie dyskiem (44,58 m) w MPJ (Poznań 1976), 7. miejsce w Konkursie im Karola Hoffmanna w kategorii junior (1974). Wyniki: w rzucie dyskiem (1 kg) 50,42 m (1972), (1,5 kg) 40,00 m, 47,12 m (1974), (2 kg) 47,78 m (1976); w pchnięciu kulą (5 kg) 13,43 m (1972), (6 kg) 14,06 m (1974), (7,26 kg) 14,81 m (1975)

Gościński Marcin – ur. 1989, mieszkaniec Żerkowa, uczeń ZSTiO, lekkoatleta Orkana Poznań; 2. miejsce w skoku wzwyż (180 cm) w HMWlkp.JMi. (2006); zajął 8. miejsce w kategorii juniorów (46 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008). Wyniki: w skoku wzwyż 208 cm (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2008)

Gościński Przemysław – ur. 1979, mieszkaniec Żerkowa, uczeń ZSZ, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medalista w sztafecie 4x400 m w MPJ (1998). Wyniki: w biegu na 300 m 37,17 s (1999); na 400 m 51,14 s (3. miejsce w tabelach WOZLA kategorii junior, 1998); na 110 m ppł. 15,61 s (1997), na 400 m ppł. 55,70 s (1999); w skoku w dal 6,42 m (1998)

Gościński Tomasz – ur. 1981, mieszkaniec Żerkowa, uczeń ZSTiO, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medalista w biegu na 110 m ppł. (15,99 s) CISR (Spała 1999), brązowy w biegu na 110 m ppł. (15,82 s) MPSR (Spała 1998). Wyniki: w biegu na 1000 m 2:52,83 min (1996); na 110 m ppł. 15,82 s (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 1998), 15,99 s (1999); na 400 m ppł. 58,10 s (1999); w skoku wzwyż 180 cm (1996), 180 cm (5. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 1997)

Goździewicz Henryk – ur. 1936, lekkoatleta drugoligowego LKS Września i Orkana Poznań; złoty medal MWS (1965) na 10000 m (35:49,6 min). Wyniki: w biegu na 3000 m 9:32,7 min (1962), na 5000 m 18:14,0 min (po 1957); na 10000 m 33:11,6 (1964), 35:49,6 min (9. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1965), w chodzie na 10 km 1.01:41,6 min (1970) **Graczyk Jarosław** – ur. 1959, hokeista MKS Września (do 1994) i Bogdanki Poznań, z reprezentacją Poznania zdobył brązowy medal Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży (Opole 1974); koszykarz juniorów Zjednoczonych (1975-1976); absolwent AWF Poznań (1983), później nauczyciel wychowania fizycznego w SSP nr 2, SSP nr 5 i Gimnazjum nr 2; trener koszykówki, prowadził drużyny młodzieżowe w MKS, wychował między innymi Łukasza Olejnika, we wrześniu 1991 objął trzecioliigowy zespół Victorii i prowadził go przez dwa lata; w Gimnazjum nr 2 prowadził klasę sportową piłki nożnej chłopców i naturalnie został trenerem tego zespołu występującego w barwach Victorii w rozgrywkach związkowych; w 2010 wprowadził drużynę do ligi wielkopolskiej juniorów młodszych

Grajek Stanisław – ur. 1930, zm. tragicznie w 1975; kartingowiec, w latach 1954-1958 był zawodnikiem zespołu piłki motorowej Automobilkłubu Września, później działał w Klubie Motorowym przy Lidze Przyjaciół Żołnierza, od 1962 był zawodnikiem Motokłubu Zjednoczeni; sam konstruował gokarty; kartingowy wice mistrz Polski seniorów (1965), 7. miejsce w MPS (1969)

Grała Łukasz – ur. 1988, mieszkaniec Bugaju, uczeń SP w Miłośławiu i ZSTiO, lekkoatleta Orkana Poznań (2003-2007) i AZS PWSZ Gorzów Wlkp. (2008-2011); brązowy medalista w biegu na 400 m ppł. i dwukrotnie srebrny medalista w sztafetach 4x100 m i 4x400 m Ogólnopolskich Igrzysk LZS (2006); 6. miejsce w MPS w biegu na 400 m ppł. (Bielsko-Biała 2010),

9. miejsce w MPS (Bydgoszcz 2011). Wyniki: w biegu na 100 m 11,55 s (2009); na 200 m 22,99 s (2009); na 300 m 35,50 s (2009); na 400 m 49,09 s (2009); na 400 m ppł. 54,33 s (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2007), 51,66 s (2010)

Gregorowicz Edmund – tenisista ziemny, członek Wrzesińskiego Klubu Tenisowego, wicemistrz Wrześni w 1932, uczestnik meczów międzyklubowych (1932-1935), druga rakieta klubu, po przeprowadzce do Grudziądza mistrz tego miasta (1936)

Gregorowicz Józef – ur. po 1920, stryj Zbigniewa, zawodnik Sokoła Września; 2. miejsce w skoku wzwyż w zawodach powiatowego dnia przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego (Września 1938), od 1938 kierownik sekcji lekkiej atletyki Gimnazjalnego Klubu Sportowego Unitas, a potem Klubu Sportowego Unitas; kulomiot z przełomu lat 40. i 50. (brak wyników); tenisista ziemny Wrzesińskiego Klubu Tenisowego (1938-1939), wicemistrz klubu w grze deblowej i mikście (1939), tenisista Spójni (1954-1956)

Gregorowicz Zbigniew – ur. 1944, lekkoatleta LZS Września, bratanek Józefa; rekordzista Polski w kategorii dzieci w pchnięciu kulą (1958). Wyniki: w pchnięciu kulą (5 kg) 12,59 m (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1959)

Gręпка Jarosław – ur. 1966, absolwent ZSZ i AWF Poznań, siatkarz trzecioliigowej Victorii (od 1983), wspólnie z Danielem Więckiem trener drugoligowego Progressu Września (2001-2003) oraz trzecioliigowego Krispolu Września (2007/2008), który wprowadził do II ligi (2008); zrezygnował z prowadzenia seniorów wiosną 2009; prowadził juniorów Progressu i młodzików Krispolu, szkoląc ich także w siatkówce plażowej; nauczyciel wychowania fizycznego we wrzesińskich: SP 2, Zespole Szkół Specjalnych i Liceum Ogólnokształcącym (od 1993)

Gruszczyński Andrzej – ur. 1954, uczeń SP Miłostaw, LO (1969-1970) i PTW (absolwent), lekkoatleta Orkana Sokoło-

wo i Orkana Poznań; brązowy medal w skoku wzwyż (193 cm) Spartakiady Młodzieży (Chorzów 1971), złoty medal w skoku wzwyż (201 cm) MPSR (Stargard Szczeciński 1974), srebrny medal wzwyż (189 cm) MP LZS (Międzyrzecz 1972). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 16,0 s (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); w skoku wzwyż 211 cm (1974); w 8-boju 3394 pkt (1971)

Gruszczyński Bogumił – ur. 1959, absolwent SP nr 2, piłkarz, wychowanek Orkana Sokołowo, później zawodnik Warty Poznań (której był kapitanem) i Victorii Września; w sezonie 1995/1996 zastąpił na stanowisku trenera Victorii Jana Stępczaka, w sezonie 1996/1997 zastąpił Stanisława Manickiego; ojciec Jagody – mistrzyni Polski kadetek w siatkówce plażowej (2011)

Grygier Tadeusz – ur. 1949, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medalista MPJ (1967) w sztafecie 4x400 m (3:24,5 min – razem z Karolem Cieślakiem), w biegu na 200 m ppł. 25,4 s (1967); w skoku w dal 6,74 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1967)

Grzegorek Janusz – ur. 1961, lekkoatleta, prezes i aktywny działacz powstałego w 2009 r. klubu Biegacza Kosynier Września; biegacz długodystansowy, organizator imprez masowych. Wyniki: w maratonie 3:11,29 (2006), w biegu na 100 km 8:44.30 h (2007)

Gwiżdż Mieczysław – ur. 1942, piłkarz, wychowanek Dunajca Nowy Sącz, w latach 1957-1959 występował w Sandecji Nowy Sącz, w sezonie 1960 grał w Zjednoczonych, był wyróżniającym się napastnikiem; w 1961 powrócił do Nowego Sącza, skąd rok później trafił do Cracovii; w latach 1963-1965 grał w pierwszoligowej Wiśle Kraków, zdobywając dla niej gole, od 1967 reprezentował przez trzy lata Gwardię Szczytno; w 2002 kandydował na prezydenta Nowego Sącza

Gwiżdż Roksana – ur. 1993, uczennica ZS w Nowym Folwarku, lekkoatletka Orka-

na Września i Orkana Poznań; 4. miejsce w rzucie młotem (42,72 m) w Małym Memoriale Janusza Kusocińskiego (nieoficjalne mistrzostwa Polski młodzików, 2008), 14. miejsce w rzucie młotem (38,13 m) MPJMi. (Kraków 2009). Wyniki: w rzucie młotem (3 kg) 43,19 m (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodziczka, 2008), (4 kg) 45,70 (2011); w rzucie dyskiem (0,75 kg) 25,15 m (10. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodziczka, 2008), dyskiem (1 kg) 30,63 m (2009); w pchnięciu kulą (3 kg) 8,99 m, (4 kg) 8,90 m (2009)

H

Hadada Andrzej – ur. 1986, lekkoatleta Orkana Poznań. Wyniki: w biegu na 300 m 37,82 s (2003), 36,79 s (2004); na 600 m 1:32,79 min (2001); na 110 m ppł. 15,76 s (3. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2003), 18,16 s (2004); na 300 m ppł. 41,35 (2002); na 400 m ppł. 56,66 (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2004)

Haenel (brak danych o imieniu) – zwycięzca biegu na 100 m w 1921 w czasie zawodów sokolich z udziałem zawodników Gniezna, Miłostawia i Wrześni; pierwszy znany z nazwiska wrzesiński lekkoatleta

Hammerling Andrzej – ur. 1954, mieszkaniec Opalenicy, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; złoty medalista MWJ na 200 m ppł. 26,8 s (1971), brązowy medalista na 100 m (11,5 s) MP LZS (Mielec 1969), rekordzista okręgu w kategorii 18-19 lat w sztafecie 4x100 m (razem z Dembińskim, Bacikiem, Bartczakiem) 42,3 s (rekord figurował jeszcze w 1977). Wyniki: w biegu na 100 m 11,1 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1971); na 200 m 22,7 s (1. miejsce w tabelach PZLA kategorii junior młodszy, 1971); na 110 m ppł. 17,3 s (1970); na 200 m ppł. 26,8 s (1971); na 400 m ppł. 54,3 s (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1973); w sztafecie 4x100 m – 42,3 s (1971)

Hampel Hubert – ur. 1996, syn Pawła, uczeń SSP Kaczanowo, lekkoatleta Orkana Września; zdobył w Warszawie złoty medal w skoku wzwyż piątoklasistów w krajowym finale Czwartków Lekkoatletycznych, skacząc 152 cm (2008) i złoty szóstoklasistów rok później (165 cm); zwycięzca międzynarodowych zawodów szóstoklasistów (2009) rezultatem 175 cm (najlepszy wynik w historii 13-latków); zajął 6. miejsce w kategorii dzieci w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008), brązowy medal MPMi. (Mały Memoriał Kosocińskiego, 2011). Wyniki: w skoku wzwyż 193 cm (2011)

Hampel Paweł – ur. 1966, ojciec Huberta, lekkoatleta Orkana Sokołowo w roku 1981. Wyniki: w biegu na 200 m 23,2 s (1984); na 300 m 39,32 s (1981); na 400 m 51,2 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1984); na 110 m ppł. (100 cm) 16,0 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1984); na 400 m ppł. 53,12 s (1985)

Hancpol Edward – ur. po 1930, lekkoatleta, zawodnik drugoligowego LKS Września Borzykowo, mieszkaniec Węgierek. Wyniki: w biegu na 400 m 51,6 s (9. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1960); na 1000 m 2:34,0 min (w setce najlepszych wyników w Polsce w kategorii seniorów, 1959). Ten drugi wynik był rekordem Wrześni w latach 1959-1965

Hawrylak Mariusz – ur. 1969, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; 6. miejsce w MŚJ w Sudbury (1988) na 800 m, złoty medal w biegu na 800 m w OSM (Spała 1986), brązowy medal w sztafecie 4x100 m MPJ (1987), złoty medal na 800 m (1:50,13 min) MPJ (Piła 1988), złoty medal na 800 m (1:51,78 min) w MPMłodzież. (Zielona Góra 1988), srebrny medal na 600 m (1:23,41 min) HMPJ (Spała 1988), złoty medal na 800 m (1:51,86 min) MPMłodzież. (Stargard Szczeciński 1991), brązowy medal na 800 m HMPS (1991), 6. miejsce na 800 m MPS 1:49,87 s (1989), trzykrotny złoty medalista na 800 i 1500 m

MPSR (Poznań 1988 i Zielona Góra 1990). Wyniki: w biegu na 400 m 49,36 s (1988); na 600 m 1:23,41 min (1988 – hala); na 800 m 1:49,18 min (1988), już jako reprezentant ośrodka Orkana w Wirach 1:47,70 min (1991); na 1000 m 2:26,90 min (1988). Rekordzista Wrześni na 800 m (1:49,60 – 1:49,18 min) od roku 1987, na 1000 m (2:26,90 min) w latach 1988-2004

Helman Artur – ur. 1982, uczeń LO (matura 2001), lekkoatleta i siatkarz, reprezentant Orkana Poznań. Wyniki: w skoku wzwyż 180 cm (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1998); później siatkarz drugoligowego Progressu (2001-2003) i drugoligowego Progressu-Krispol (2007/2008)

Hierowski Edward – ur. 1961, mieszkaniec Strzałkowa, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo, Orkana Poznań i AZS Olsztyn, brązowy medalista w skoku w dal i brązowy w sztafecie 4x100 m w MPJMł. (1978), złoty medalista w skoku w dal (7,07 m) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Koszalin 1979) i złoty (7,11 m) CISR (Poznań 1981), złoty medalista w dal (6,91 m) w MP LZS (Poznań 1979), dwukrotnie srebrne medale MP LZS (1977, 1978); w 1977 w tabelach rekordów okręgu rekordzista w skoku w dal (6,95 m) w kategorii 16 lat (1977), choć Szpilka w 1971 (I Spartakiada Młodzieży w Chorzowie) uzyskał 7,01 m; zajął 7. miejsce (55 pkt) w kategorii juniorów młodszych VII Konkursu Młodych Lekkoatletów Wielkopolski (1979). Wyniki: w biegu na 100 m 11,9 s (1975); w skoku w dal 7,47 m (1979)

Hoffmann Beata – ur. 1967, uczennica SP 2 i LO (matura 1986), lekkoatletka Orkana Poznań. Wyniki: w biegu na 100 m 12,6 s (1983); na 200 m 26,34 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka młodsza, 1984), ręczny pomiar 26,0 s (1984); na 300 m 47,63 s (1981); na 400 m 58,08 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka młodsza, 1984). Później nauczycielka wychowania fizycznego w SZS nr 2

I

Iglewski Marcin – ur. 1980, brat Mateusza, absolwent Zespołu Szkół Mieczarskich, siatkarz, wychowanek MKS Września, później zawodnik Tonsilu (1997-2001) i Progressu (2001-2005), po wyjeździe z Wrześni reprezentował Jokera Piła i pierwszoligowego Trefla Gdańsk; powrócił do drugoligowego Progressu w 2009, kapitan drużyny, przyczynił się do zajęcia 1. miejsca w sezonie 2010/2011; także czołowy polski siatkarz plażowy, w 2003 w parze z Wojciechem Plińskim zajął 7. miejsce w mistrzostwach kraju seniorów, rok później w parze z Jakubem Więckiem uplasował się na 9. miejscu; w 2005 w Krynicy Morskiej w parze z Emilem Siewiorkiem osiągnął największy sukces, zdobywając brąz MPS; rok później musieli zadowolić się 4. miejscem

Iglewski Mateusz – ur. 1986, brat Marcina, siatkarz, wychowanek MKS Września, od 1999 zawodnik Jokera Piła, a później drugoligowej Politechniki Poznań, grający na pozycji przyjmującego i libero; w 2007 powrócił do Wrześni, reprezentując KPS Progress i grający w pierwszym zespole Krispolu, przyczynił się do wywalczenia awansu do II ligi (2008) i wywalczenia w niej 1. miejsca (2011); w wieku juniorskim także czołowy siatkarz plażowy, w 2003 w parze z Mateuszem Radojewskim wywalczył brązowy medal Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży, członek kadry Polski juniorów, przegrał jednak miejsce w reprezentacji kraju na mistrzostwa Europy

Ignasiński Józef – czołowy piłkarz EKA-WERY, pierwszego klubu piłkarskiego Wrześni (1922-1924), a później I WKS (1924-1927), uczestnik sławnego meczu z 68 pp (1924); był pracownikiem Komunalnej Kasy Oszczędności i tenorem Lutni. **Lzydorkówna Maria** – zawodniczka Sokoła Września (1929-1931); 1. miejsce w trójboju zawodów organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego

(1931), 1. miejsce w trójboju w zawodach dnia propagandy sprawności fizycznej (Wrzesnia, 1929); 1. miejsce w czwórboju w zawodach okręgowych Sokoła w Gnieźnie (1929); zdobyła wówczas pięć punktów, co oznaczało, że wygrała trzy konkurencje, a w czwartej była druga

J

Jagodziński (brak danych o imieniu) – lekkoatleta Związku Strzeleckiego Wrzesnia (1932); 1. miejsce w biegu na 5000 m (19:12,0 min) zawodów święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (1932); być może identyczny z Jagodzińskim, piłkarzem I WKS, uczestnikiem głośnego meczu z 68 pp (1924)

Jagodziński Ignacy – ur. 1939, mieszkaniec Psar Polskich, zawodnik Orkana Poznań w latach 1962-1964, wcześniej 1958-1961 kolarz Lecha Poznań; 9. miejsce w biegu na 26 km Nowa Huta – Kraków – Nowa Huta (1961); 12.01 h w supermaratonie w Kaliszu (1982), wielokrotny uczestnik Biegu Kazimierzowskiego w Pyzdrach i Biegu Kosynierów, w 1962 roku w Zielonej Górze doszedł na drugim miejscu w Mistrzostwach Polski LZS w chodzie sportowym na 10 km, ale po minięciu mety został zdyskwalifikowany za stosowanie nieprawidłowej techniki. Wyniki z roku 1963: w biegu na 800 m 2:13,0 min; na 1000 m 2:52,0 min; na 1500 m 4:25,7 min; na 3000 m 9:27,2 min; na 5000 m 16:33,6 min; na 10000 m 35:01,0 min; startował w chodzie

Jakubowska Władysława – od 1932 do 1939 roku prezes Żeńskiego Towarzystwa Gimnastycznego Sokół Wrzesnia, które prowadziło sekcję lekkiej atletyki; wybrana na prezesa także w 1946, w 1947 stwierdziła w piśmie do Starostwa Powiatowego we Wrzesni, że stowarzyszenie nie zostało reaktywowane po wojnie

Jakóbczak Roman – ur. 1946, piłkarz, grał na pozycji pomocnika, zasłynął z sil-

nego uderzenia i seryjnie zdobywanych bramek z rzutów wolnych. Wychowanek Zjednoczonych, grał w klubie w latach 1957-1965; w tym roku rozpoczął służbę wojskową w Żaganii, gdzie grał w Czarnych, w sezonie 1966/1967 i przez trzy następne występował w drugoligowym Śląsku Wrocław, w 1969 zadebiutował w pierwszoligowej Pogoni Szczecin, dla której przez dwa lata zdobył 11 goli; od sezonu 1971/1972 chciał przejść do drugoligowego Lecha Poznań, ale Pogoń zawiesiła Jakóbczaka na rok; wiosną 1972 po skróceniu kary wrześnianin zadebiutował w barwach Kolejorza, by pomóc drużynie w awansie do I ligi; w najwyższej klasie rozrywkowej Jakóbczak grał do jesieni 1976, a w 112 meczach zdobył dla Lecha 33 bramki; przez kolejne cztery lata grał w zespołach francuskich (1976/1977 w La Berrichonne de Châteauroux – II liga, 1977/1978 w AS Red Star – III liga, 1978/1979 w FC Rouen – II liga, 1979/1980 w Perpignan FC – III liga). Jesienią 1980 powrócił do Lecha, ale nie rozegrał już w I lidze żadnego meczu; w sumie w I lidze rozegrał 148 meczów, w których zdobył 44 gole; grał w okresie, gdy Polska odnosiła największe sukcesy, a mimo to znalazł miejsce w kadrze; w reprezentacji w latach 1974-1976 rozegrał 5 meczów: towarzyski z Grecją, w którym zdobył bramkę, z Finlandią w eliminacjach mistrzostw Europy, towarzyski z Kanadą (gol), towarzyski ze Stanami Zjednoczonymi i towarzyski z Irlandią; na boisku w koszulce z orzełkiem przebywał 308 minut; dobrze zapowiadający się hokeista, grał w MKS, w 1963 w meczu z Pomorzanie Toruń (9:2) zdobył trzy bramki; do Zjednoczonych nie przeszedł, bo klub rozwiązał sekcję hokeja na lodzie

Jałoszyński Jakub – ur. 1983, mieszkaniec Kawęczyna, uczeń SP Marzenin i ZSZ (Technikum Elektroniczne), lekkoatleta Orkana Wrzesnia (do 1998) i Orkana Poznań; 7. miejsce w biegu na 110 m ppł. (16,04 s) w MPMł. (Kielce 1998), 5.

miejsce w biegu na 110 m ppł. w MPMł. (2003), srebrny medal w biegu sztafetowym 4x100 m (41,83 s) w MPJ (Zielona Góra 2001), rekordzista Wielkopolski juniorów w sztafecie 4x100 m (41,83 s), złoty medal w MMMł. (1988) w biegu na 110 m ppł. i brązowy w sztafecie 4x100 m; 10. miejsce (54 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii młodzików (1998). Wyniki: w biegu na 100 m 12,20 s (1998); na 200 m 25,43 s (1998); na 300 m 37,77 s (2000); na 110 m ppł. (91 cm) 16,04 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1998), (100 cm) 15,37 s (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2002), (106 cm) 15,57 s (2003), na 300 m ppł. 46,14 s (1998); na 400 m ppł. 61,3 s (1999)

Jałoszyński Tadeusz – ur. 1939, zm. 2001; szachista, współzałożyciel Wrzосу Wrzesnia (1977), prezes klubu od połowy lat 90., zawodnik I kategorii; najlepszy wrzesiński szachista korespondencyjny, w XVIII MP w Szachach Korespondencyjnych (1975-1977) zajął 6. miejsce, a w XXXIV MPSzK (1991-1993) był piątym zawodnikiem; już po jego śmierci przez kilka pierwszych lat XXI w. rozgrywany był we Wrzesni turniej jego pamięci; we Wrzosie grał, choć z mniejszym powodzeniem, jego dzieci: Bartosz, Hanna i Alicja

Jamry Stanisław – zawodnik Sokoła Wrzesnia; 1. miejsce w pchnięciu kulą (11,51 m) w Lekkoatletycznych Mistrzostwach Gniezna (1938); 1. miejsca w pchnięciu kulą w zawodach powiatowego dnia przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego (Wrzesnia 1938 i 1936); 1. miejsce w pchnięciu kulą (11,35 m) i 3. miejsce w rzucie dyskiem (30,28 m) w Okręgowych Zawodach Sokoła w Gnieźnie (1935); uprawiał ciężary i kulturystykę, swoją muskulaturę prezentował w czasie przerw w meczach bokserkich Sokoła, po wojnie przeprowadził się do Mogilna, gdzie założył znaną cukiernię

Janicki Feliks – ur. 1910, najmłodszy z trójki braci (Ignacy, Józef), lekkoatleta

i piłkarz Victorii Września (1927-1936); 2. miejsce w skoku wzwyż (145 cm), 2. miejsce w skoku w dal (5,25 m), 3. miejsce w skoku o tyczce (245 cm), 3. miejsce w pchnięciu kulą (8,36 m), 2. miejsce w rzucie dyskiem (29,62 m), 3. miejsce na 110 m ppł. (21,0 s), 2. miejsce w trójboju w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932), 2. miejsce w rzucie dyskiem (25,61 m) i III miejsca w skoku w dal (4,99 m) oraz rzucie oszczepem (30,65 m) w zawodach Święta 3 Maja (1930); 4. miejsce w biegu przełajowym na 1000 m zawodów Święta 3 Maja (1927); piłkarz pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., zdobył gola w wygranym 3:1 meczu z Stellą Gniezno w barażach o klasę B, w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; grał na pozycji lewoskrzydłowego, ale też potrafił wystąpić na każdej innej pozycji; bez zawodu; uważany za jednego z najlepszych koszykarzy Victorii (1933)

Janicki Ignacy – ur. 1909, zm. 1984; brat Feliksa i Józefa, zawodnik Victorii; 3. miejsce na 100 m w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932); piłkarz pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; pomocnik; więzień obozów koncentracyjnych

Janicki Józef – ur. 1907, brat Feliksa i Ignacego, piłkarz Victorii okresu międzywojennego, w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; grywał na każdej pozycji, często rezerwowo; członek zarządu Victorii i członek sądu koleżeńkiego od 1936; z zawodu mechanik-szofer

Janicki Sylwester – wrzesiński działacz piłkarski przełomu lat 20. i 30. XX w.

Janicki Telesfor – działacz piłkarski, wiceprezes Victorii (1936)

Janicki Teofil – działacz I Wrzesińskiego Klubu Sportowego (1924-1930), pierwszy

prezes Victorii (1931-1933)

Jankowiak Mirosław – ur. 1970, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal MPMł. (1985) w pchnięciu kulą, złoty medal (13,00 m) w MP LZS (Poznań 1990). Wyniki: w pchnięciu kulą (5 kg) 11,38 m (2. miejsce w tabelach POZAL kategorii młodzik, 1984), (6 kg) 13,68 m (1989), (7,26 kg) 12,87 m (1991); w rzucie oszczepem (jako Jankowski) 43,64 m (2. miejsce w tabelach POZLA w kategorii młodzik, 1984), 48,36 m (1989)

Janota Bogdan – ur. 1943, brydżysta Zjednoczonych (1963-1979), Victorii (1979-1994), Tonsilu (1994-2002) i WKBS (2002-2011), czołowy zawodnik sekcji z tytułem mistrza krajowego (2011), trzeci brydżysta Wrześni już w roku 1966; także szachista Wrzosu (1977-2011), medalista mistrzostw Wrześni, a w szachach korespondencyjnych dziewiąty zawodnik mistrzostw Polski (1975-1977)

Januchowska Aurelia – ur. 1952, mieszkanka Skoków, uczennica LO Września, lekkoatletka Orkana Poznań, żona Henryka Bartczaka; w 1971 zajęła szóste miejsce (zwyciężył T. Kulczycki) w plebiscycie „Gazety Poznańskiej” na najlepszego sportowca wielkopolskiej wsi w 25-lecie, wyprzedzając A. Kaczora i B. Kobielskiego. W MPJ (Poznań 1971) zwyciężyła na 100 ppł. (14,2 s) i na 200 ppł. (27,7 s), srebrny medal na 80 m ppł. w MPJ (1967), brązowy medal w pięcioboju w MPJ (1969), trzy srebrne medale na 100 m ppł. w MPJ (1970), na 200 m ppł. (1970) i 4x100 m (1970); złote medale na MPJ (1971) na 100 ppł. i 200 ppł., srebrny medal w 5-boju. W MPS zdobyła 3 medale: srebrny na 200 m ppł. (1971), srebrny i brązowy w sztafetach 4x100 m (1970 i 1971); 5. miejsce w MEJ na 100 m ppł. (Paryż 1970), rekordzistka okręgu w kategorii juniorek (1970) na 80 m ppł. 11,4 s (1967), rekordzistka okręgu seniorek (1970) na 100 m ppł. (14,1 s) i na 200 m ppł. (27,5 s), w MPS (1970) 5. miejsce na 200 m ppł. (27,5 s) i 6. miejsce na 100 m ppł. (14,2 s); 4. miej-

sce na 600 m w przełajowych mistrzostwach Polski młodziczek (1967), srebrny medal MPM na 80 m ppł. (1967); jeszcze w 1977 rekordzistka okręgu na 100 m ppł. w kategoriach 18 lat, 19 lat i seniorrek; zwyciężczyni Konkursu im. Karola Hoffmanna w kategorii juniorek (1971). Wyniki: w biegu na 100 m 11,9 s (1971); na 200 m 24,5 s (1970); na 80 m ppł. 11,4 s (1967); na 100 ppł. 13,7 s (1971); na 200 m ppł. 27,4 s (1971), w sztafecie 4x100 m (z D. Łozowicką, B. Bakulin, M. Piczułą) 46,4 s (1971); w skoku w dal 5,68 m (1971); w pchnięciu kulą 9,93 m (1969); w pięcioboju 4258 pkt (1971)

Jasiakówna Irena – lekkoatletka i pływaczka Sokoła Września, zwyciężczyni czwórboju (10 pkt) w Zawodach Okręgowych Sokoła (Gniezno 1933), 3. miejsce w trójboju zawodów organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1931); zwyciężczyni wyścigu na 50 m stylem dowolnym w Wielkich Zawodach Pływackich (1932)

Jasiński Łukasz – ur. 1985, piłkarz, wychowanek Victorii; w II lidze zadebiutował w 2003 w barwach Aluminium Konin, później grał w Obrze Kościan (2005), ekstraklasowej Wiśle Płock (2006), ŁKS Łomża (2007), Kujawiaku Włocławek (2007), Turze Turek (2008), by jesienią 2008 trafić do I-ligowego Zagłębia Lubin; z klubem tym awansował do ekstraklasy w 2009, grał w nim do końca sezonu 2009/2010; w czasie swojej kariery rozegrał w najwyższej klasie rozgrywkowej 20 meczów (7 w Wiśle Płock i 13 w Zagłębiu Lubin); grał na pozycji obrońcy, nie zdobył gola; piłkarz pierwszoligowej Warty Poznań (2010-2011)

Jaskólski Władysław – jeden z najbardziej wszechstronnych wrześnian okresu międzywojennego, piłkarz pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., także koszykarz klubowej pierwszej piątki (1933), uczestnik zawodów Pierwszego Siermierniczego Kroku (1931); bokser Victorii, a potem Sokoła, mistrz Wrześni w wadze

lekkiej (1932); także lekkoatleta, w zawodach okręgowych Sokoła w Gnieźnie (1929) zajął czwarte miejsce w czwórboju **Jażdżewski Zenon** – ur. 1951, mieszkaniec Wrześni, uczeń PTW (matura 1970), lekkoatleta, reprezentant Wrześni (1967), a później zawodnik Orkana Poznań; brązowy medalista MPJ w skoku wzwyż (Wrocław 1969), reprezentant Polski w meczach juniorskich, srebrny medalista Centralnej Spartakiady Szkół Rolniczych w skoku wzwyż (1969), srebrny medal w skoku wzwyż (195 cm) MPSR (Sieraków 1970), srebrny w skoku wzwyż (195 cm) MP LZS (Mielec 1969), brązowy w skoku wzwyż (190 cm) MP LZS (Bydgoszcz 1970); rekordzista okręgu w kategorii juniorów (1970) w skoku wzwyż (196 cm – 1969). Wyniki: w skoku wzwyż 200 cm (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1970); w skoku w dal 6,55 m (1970)

Jerzykiewicz Ludwik – prawdopodobnie pierwszy po I wojnie światowej prezes Bractwa Strzeleckiego; funkcję tę sprawował już przed 1921; w 1924 ustąpił z funkcji i został wybrany honorowym prezesem **Jędro Sławomir** – ur. 1971, uczeń SP Marzenin i ZSZ, medalista Ogólnopolskich Igrzysk LZS, lekkoatleta Orkana Poznań, a od 2009 KB Kosynier Września. Wyniki: w skoku wzwyż 188 cm (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1990); w trójskoku 13,77 m (1989); w maratonie 3:01,59 h (2000)

Jóźwiak Edward – ur. po 1914, zwycięzca biegu na 400 m (62,6 s) pierwszych po wyzwoleniu zawodów lekkoatletycznych we Wrześni (1.05.1945); powojenny bramkarz Victorii, próbujący swoich sił także w piłce nożnej motorowej, od 1949 członek zarządu Victorii; piłkarz, utalentowany junior Victorii ostatnich lat okresu międzywojennego

Juskowiak Bożena – ur. 1942, mieszkanka Węgierek, uczennica LO (matura 1960), wyszła za mąż (1964) za kolegę klubowego Sławomira Pyrę, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; złoty medal

w pchnięciu kulą w Międzywojewódzkiej Spartakiadzie PGR (Tychów, 1961), złoty w pchnięciu kulą (11,96 m) MP LZS (Zielona Góra 1962) i znów w pchnięciu kulą (11,46 m) w MP LZS (Olsztyn 1963). Wyniki: w biegu na 100 m 13,3 s (1966); na 80 m ppł. 13,6 s (1961); w pchnięciu kulą 11,96 m (1962), 11,61 m (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii seniorka – wynik uzyskała już jako Bożena Pyra, 1964); w rzucie dyskiem 34,32 m (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii seniorka, 1962); później już jako Bożena Pyra działaczka zrzeszenia LZS, weszła w skład Plenum VI Krajowego Zjazdu LZS w Warszawie (25.04.1967)

Juškowiak Jerzy – ur. 1939 w Bojanowie, zm. w 1991; jeszcze w 1956 lekkoatleta LZS Rawicz; trenował u Kobielskiego we Wrześni, zawodnik LKS Września (1958-61), a potem Orkana Poznań i Zawiszy Bydgoszcz; wygrał z Marianem Dudziakiem podczas IV Międzywojewódzkiej Spartakiady PGR (1963); uczestnik IO w Rzymie (1960), gdzie sztafeta (razem z M. Foikiem, J. Jarzembowskim i J. Szmitem) w eliminacjach przekroczyła strefę zmian, a była szansa na wysokie miejsce; 30-krotny reprezentant Polski w meczach i.a., w tym 22 razy zwyciężał; czterokrotny laureat plebiscytu na 10 najlepszych sportowców wsi w Polsce (1958 – IV, 1959 – II, 1960 – V, 1963 – III); w 1971 zajął 2. miejsce (za T. Kulczyckim) w plebiscycie „Gazety Poznańskiej” na najlepszego sportowca wielkopolskiej wsi w 25-lecie; mistrz Polski na 100 m (w barwach Orkana Września – prawdopodobnie pomyłka) i brązowy medalista w sztafecie 4x100 m (z Kaczorem i Dudziakiem) w MPS (Bydgoszcz 1963); srebrny medalista w sztafecie 4x100 m (39,5 s) razem z A. Zielińskim, Z. Syką i M. Foikiem) i zdobywca 4-5. miejsca (razem z Niemcem Hebaufem) na 100 m (10,4 s) w MES (Belgrad 1962); złoty medalista MWS (Poznań 1959) na 100 m (11,0 s), wielokrotny reprezentant Polski w meczach

juniorskich, a potem seniorskich (1957-1964); rekordzista Wrześni na 100 m (10,9-10,4) w latach 1957-1968 i na 200 m (21,8-21,5 s) w latach 1958-1966. Wyniki: w biegu na 100 m 10,3 s (1963); na 200 m 21,2 s (1963); na 400 m 49,2 s (1963); w biegu sztafetowym 4x100 m 39,5 s (1962); w skoku w dal 6,48 m (1957)

K

Kaczmarek Agata – ur. 1982, mieszkanka Żerkowa, uczennica ZSR, lekkoatletka Orkana Poznań; podwójna złota medalistka w skoku wzwyż MPSR (Spała 1998 i Stargard Szczeciński 2000), rekordzistka Wrześni w skoku wzwyż w latach 1998-2007. Wyniki: w biegu na 100 m ppł. 16,98 s (1999); na 400 m ppł. 73,19 s (1998); w skoku wzwyż 165 cm (2000)

Kaczmarek Bogdan – ur. przed 1913, lekkoatleta Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej we Wrześni (1929-1932); 1. miejsce w skoku wzwyż (140 cm), 1. miejsce w skoku w dal (5,34 m), 2. miejsce w pchnięciu kulą (10,35 m) i 3. miejsce w rzucie dyskiem w Mistrzostwach XVII. Wrzesińskiego Okręgu SMP (Września 1932). Rok wcześniej w tych samych zawodach zajął 1. miejsca w dysku (28,40 m), w kuli (9,96 m), w oszczepie (38,00 m) i 2. miejsce w skoku w dal (4,70 m); 1. miejsce (poza konkuresem) zajął w rzucie oszczepem (40,54 m) w zawodach święta wiosennej sprawności organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932). Zwyciężył w oszczepie (36,90 m) w meczu SMP Września – SMP Poznań (1930). Wyniki: skok w dal 5,34 m (1972); wzwyż 144,5 cm (1930); kula (5 kg) 10,98 m, (7,26 kg) 10,35 (1932); dysk 28,20 m (1929); oszczep 40,54 m (1932); tenisista stołowy SMP (1931)

Kaczmarek Hanna – ur. 1970, uczennica ZSR, lekkoatletka Orkana Poznań; rekordzistka szkoły w pchnięciu kulą (10,63 m) w latach 1988-2008, brązowa medalistka w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzy-

skach Szkół Rolniczych (Kraków 1987). Wyniki: w biegu na 100 m 13,1 s i 13,35 s (1986); na 100 m ppł. 16,52 s (1987); na 200 m ppł. 31,98 s (1986); w pchnięciu kulą 10,63 s (1988)

Kaczmarek Stanisław – ur. przed 1914, uczeń Gimnazjum Państwowego (matura 1932), lekkoatleta; 2. miejsce w biegu na 3000 m z okazji Jesiennego Święta Przystosobienia Wojskowego (1927), 3. miejsce w biegu przelajowym na 3000 m (9:33,0 min) w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Września 1929), 2. miejsce w rzucie oszczepem (36,90 m) w meczu Boże Ciało Poznań – Września (Poznań, 1930), 4. miejsce na 3000 m w biegu z okazji Święta 3 Maja (1928), 1. miejsce w biegu przelajowym na 3000 m zawodów Święta 3 Maja (1927), w którym pokonał Stefana Stachowiaka; 3. miejsce w biegu ulicznym na 1000 m z okazji Święta 3 Maja (Września, 1926); zamordowany w obozie w Katyniu

Kaczor Adam – ur. 1941, uczestnik IO w Meksyku, lekkoatleta; mieszkał w Wielosiu (koło Międzychodu), na początku trenował sam, w 1959 w barwach Halszki Szamotuły skoczył w dal 6,70 m, po tym wyczynie wstąpił do Orkana i rozpoczął korespondencyjną współpracę z trenerem Kobielskim. W Oliwie ukończył Studium Nauczycielskie. Szczytowa forma przypadła na lata 1966-68. W Estonii pokonał na 100 m sławnego sprintera Indii – Forela. Wystartował na pierwszej zmianie sztafety Polski 4x100 m na PE (Kijów 1967), wyjechał na IO do Meksyku, gdzie dopadła go angina i nie wystartował w sztafecie, a przez niedopatrzenie działaczy także na 200 m. Wynik na 200 m 21,1 s był rekordem okręgu przynajmniej do roku 1974, a na 100 m (10,3 s) współrekordem (z J. Juśkowiakiem i M. Dudziakiem); 5 razy reprezentował Polskę w meczach międzypaństwowych seniorów, w 1971 zajął dziewiąte miejsce (zwycczył T. Kulczycki) w plebiscycie „Gazety Poznańskiej” na najlepszego sportowca wielkopolskiej wsi w 25-leciu. Został srebrnym meda-

listą MPS (1967) na 200 m i w sztafecie 4x100 m, brązowym medalistą MPS w sztafecie 4x100 m w 1963 i 1969, zdobył wicemistrzostwo IV Centralnej Spartakiady na 200 m (21,5 s) i brązowy medal na 200 m – 21,4 s (Chorzów 1967); jeszcze w 1970 mistrz okręgu seniorów na 200 m (21,6 s); rekordzista Wrześni na 100 m (10,3 s) w latach 1968-1987, na 200 m (21,4-21,1 s) w latach 1966-1987. Wyniki: w biegu na 100 m 10,3 s (1968); na 200 m 21,1 s (1968); w skoku w dal 7,37 m (1964). Później trener i działacz Orkana Poznań, Orkana Sokołowo i Orkana Września, Prezes Rady Powiatowej LZS, nauczyciel wychowania fizycznego w PTW, a później, po zmianie nazw, w ZSR i ZSTiO; nauczyciel w PTW, ZSR i ZSTiO od roku 1965, trener I klasy, szkoleniowiec Orkana Poznań, Orkana Sokołowo i Orkana Września od 1965, szkoleniowiec między innymi: Jacka Bociana, Andrzeja Popy, Marzeny Kościelniak, Doroty Adamczyk, Wioletty Bakoń, Jerzego Dembińskiego, Grzegorza Federowicza, Marcina Kulczaka, Mateusza Michalskiego

Kaczor Mieczysław – ur. 1954, uczeń ZSR (w latach 1969-1974), lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; złoty medalista w skoku w dal (7,33 m) i w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Siedlce 1973); złoty medal w skoku w dal (6,97 m) MPSR (Stargard Szczeciński 1974) i złoty w skoku w dal (6,57 m) MP LZS (Szczecinek 1973). Wyniki: w biegu na 100 m 11,0 s (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); na 110 m ppł. 18,3 s (1971); w sztafecie 4x100 m razem z R. Barczykiem, B. Kineckim i W. Szpilką 45,7 s (1971); w skoku w dal 7,66 m (1977); w trójskoku 13,97 m (1972)

Kadecki Zacheusz – ur. po 1900, czołowy zawodnik sekcji lekkoatletycznej Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej (1929-1934) i wrzesińskiego koła Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej (1934-1936); 14. miejsce w Biegu „Kuriera Poznańskiego” (1929) – zwycczył Stanisław Petkie-

wicz przed Januszem Kusocińskim; 2. miejsce w Biegach Narodowych (3.05.1936) na dystansie 3 km (11:35,0 min) – za Marianem Orsztynowiczem, a przed Stanisławem Machnickim; 1. miejsce (poza konkursem) w biegu na 5000 m (19:00,0 min) w zawodach święta wiosennej sprawności organizacji wychowania fizycznego i przystosobienia obronnego (Września 1932); 1. miejsce na 3000 m (przełaje) w mistrzostwach XVII Okręgu Wrzesińskiego SMP (1931); 1. miejsce na 800 m (2:17,2 min) w okręgowych zawodach SMP (1930), 2. miejsce w biegu przelajowym na 3000 m w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Września 1929). Wyniki: w rzucie oszczepem 27,48 m (1931); na 800 m 2:17,2 min (1930); na 3000 m (9:30,0 min); na 5000 m 19:00,0 min (1932), 20:48 min (1934). Rekordzista Wrześni na 800 m (2:17,2 min) w latach 1930-1931

Kaliszewski Władysław – ur. 1886, zm. 1964; sędzia zawodów lekkoatletycznych w okresie międzywojennym, długoletni prezes (do 1935) wrzesińskiego gniazda Towarzystwa Gimnastycznego Sokół, wiceprezes okręgu gnieźnieńskiego; kawaler orderu Virtuti Militari (1921) za udział w powstaniu wielkopolskim

Kałowy Sławomir – ur. 1965, lekkoatleta Orkana Poznań. Wyniki: w biegu na 100 m 11,29 s (1983), 11,0 s (1984); na 200 m 22,79 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1984) i 22,5 s (1984); na 400 m 52,6 s (1983); w sztafecie 4x100 m 43,1 s (1984) wraz z Popą, Federowiczem, Bączkowskim

Kamieniecki Jan – ur. po 1948, lekkoatleta Zjednoczonych Września, w roku 1967 reprezentował Gniezno; złoty medal w biegu na 110 m ppł. (16,3 s) w MWJ (Poznań 1968) i złoty w biegu na 110 m ppł. w MWS (1968); 9. miejsce na 110 m ppł. w MPJ (Olsztyn 1968). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 15,1 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1970); na 200 m ppł. 27,0 s (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1968)

Kamiński Janusz – ur. 1930, zm. 2008; koszykarz GKS, a po maturze Victorii (do 1949), w czasie służby wojskowej reprezentował w koszykówce Warszawski Okręg Wojskowy w mistrzostwach Ludowego Wojska Polskiego (Lublin 1952), później oddany działacz Zjednoczonych; pomysłodawca powrotu do nazwy Victoria (1979)

Kamiński Zbigniew – ur. 1933, zm. 1998; tenisista ziemny Spójni Września (1954-1956) i Zjednoczonych (od 1957), grający trener Zjednoczonych, uczestnik meczu Poznań – Zielona Góra; reaktywował sekcję we Wrzesińskim Towarzystwie Tenisowym (1990) i do śmierci był jego prezesem; nagrodzony w 1997 brązową odznaką Zasłużony dla PZT; czołowy wrzesiński hokeista, grał w Sparcie (1955-1956), a od 1957 reprezentował Zjednoczonych; grywał w lidze wojewódzkiej i międzyokręgowej, w bramce

Kania Andrzej – ur. 1953, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo; srebrny medal w pchnięciu kulą (12,83 m) i brązowy w rzucie dyskiem (38,78 m) MPSR (Sieraków 1970). Wyniki: w rzucie dyskiem (1,5 kg) 39,30 m (1970), (2 kg) 41,30 m (1972); w pchnięciu kulą (6 kg) 12,85 m (1970); w rzucie oszczepem 47,46 m (1970)

Karwasiński Feliks – ur. 1923, zm. 2006; stryj Leszka, bokser Sokoła Września; zadebiutował w barwach klubu 26.12.1936 w meczu z Kolejowym Przystosowaniem Wojskowym Bydgoszcz (10:6); walcząc w wadze piórkowej, zremisował z Zędkowskim; „Orędownik Wrzesiński” w relacji z tego meczu pisał: „Karwasiński, który walczył dziko. Warunki na boksera pierwszorzędne, a prawe zamachowe były bardzo niebezpieczne”; do września 1939 w różnym powodzeniem rozegrał jeszcze kilkanaście walk w barwach swojego klubu; w czasie II wojny światowej walczył w polskich siłach powietrznych w Anglii (był w obsłudze naziemnej); po wojnie wyemigrował do Kanady, gdzie przybrał nazwisko po swojej matce Fisher (nazwi-

ska matki Fischer); zmarł w Vancouver (Kanada)

Karwasiński Leszek – ur. 1957, od lat 80. czołowy brydżysta Victorii, Tonsilu, a potem WKBS; członek zarządu Wrzesińskiego Klubu Koszykówki w latach 90.; w latach 80. sekretarz Zarządu Gminnego Szkolnego Związku Sportowego i członek zarządu wojewódzkiego SZS w Poznaniu; nauczyciel wychowania fizycznego w SP2, w SP Grzybowo i w Liceum Ogólnokształcącym

Kasprzak Natalia – ur. 1991, uczennica Gimnazjum nr 2 i ZSTiO, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; rekordzistka Wielkopolski 15-latek na 600 m z wynikiem 1:35,06 (Siedlce 2006), 4. miejsce na 600 m MPMi. (Siedlce 2006), złoty medal na 600 m na MMMi. (2006), srebrny medal w sztafecie 4x400 m (razem z K. Krawczyk) w MPJMi. (Bydgoszcz 2008), złoty medal w biegach przełajowych MWSPG (2008). Wyniki: w biegu na 300 m 42,23 s (2006); na 400 m 59,03 s (2007); na 600 m 1:35,06 min (2006); na 800 m 2:26,50 min (2005); na 1000 m 3:05,81 min (2004), w sztafecie 4x100 m razem z K. Krawczyk, K. Krawczyk i P. Stępiak 51,70 s (2009)

Kasprzak Sylwia – ur. 1984, uczennica SP Marzenin i ZSTiO, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; wielokrotna uczestniczka mistrzostw Polski w kategorii młodzików, juniorów młodszych i juniorów; brązowy medal w rzucie oszczepem (38,37 m) w MPMi. (Bydgoszcz 1999), 4. miejsce w rzucie oszczepem – stary typ (38,22 m) w MPMi. (Kielce 1998), 5. miejsce w rzucie oszczepem w MPJ (Poznań 2001), srebrna medalistka w rzucie oszczepem (39,79 m) MPSR (Stargard Szczeciński 2000), rekordzistka Wielkopolski do lat 13 w oszczepie (31,52 m) i lat 14 (niewpisany) – 38,22 m; 4. miejsce w Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii dzieci (1997); 3. miejsce w 1998 i 1. miejsce w 1999, w obu przypadkach w kategorii młodziczek. Wyniki: w biegu na

200 m ppł. 38,09 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii dzieci, 1997); w skoku wzwyż 147 cm (1999), w rzucie dyskiem 27,52 m (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodziczka, 1999), w rzucie oszczepem 40,83 m (2000), w pchnięciu kulą (3 kg) 10,10 m (1998)

Każmierczak Emilia – ur. 1973, uczennica SP Marzenin i ZSR, lekkoatletka Orkana Września (1986-1988) i Orkana Poznań (1989-1991); srebrna medalistka MP LZS w skoku wzwyż (150 cm) w kategorii młodziczek (Rzeszów 1988); złota medalistka w skoku w dal (5,41 m) i srebrna na 100 m ppł. (15,97 s) MP LZS (Poznań 1990); srebrna medalistka w skoku w dal (5,19 m) i brązowa w biegu na 100 m ppł. (17,20 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Lublin 1991). Wyniki: w biegu na 100 m ppł. (rozstaw 8,20) 15,97 s, (rozstaw 8,50) 16,36 s (1989); w skoku w dal 5,41 m (6. miejsce w tabelach POZLA w kategorii seniorek, 1990); w skoku wzwyż 150 cm (1988)

Każmierczak Grzegorz – ur. 1956, ojciec Marty, piłkarz Orkana Sokołowo (1969-1981); później działacz Orkana przemianowanego w 1990 na Kosyniera Sokołowo; trener zespołów młodzieżowych (od 1982) i seniorskiego (od 1991), z ramienia Kosyniera organizator dwóch edycji Biegu Kosyniera w latach 2005 i 2006; działacz UKS Iskra Marzenin, współorganizator Międzynarodowego Festiwalu Szachowego w Marzeninie 1992-2011; przewodniczący Rady Powiatu we Wrześni od 2006

Każmierczak Marta – ur. 1985, szachistka, córka Grzegorza, zawodniczka Iskry Marzenin; mistrzyni Wielkopolski i wielokrotna uczestniczka finałów mistrzostw Polski juniorek, w mistrzostwach kraju w szachach błyskawicznych juniorek (1999) zajęła 21. miejsce; powołana na obóz kadry narodowej, uczestniczka Szachowych Mistrzostw Europy Amatorów (Pardubice 2003-2006)

Kemnitz (brak danych o imieniu) – piłkarz GKS (1932-1934), powołany do reprezen-

tacji Wrześni na mecz z Venetią Ostrów Wlkp. (1934); reprezentował GKS w meczach tenisa stołowego, najlepszy tenisista pierwszego znanego nam we Wrześni turnieju (luty 1931)

Kempiński Krystian – ur. 1980, siatkarz, grający na pozycji rozgrywającego, absolwent Zespołu Szkół Mleczarskich, wychowanek MKS Września; później zawodnik Tonsilu Września (1997-2001) i Progressu Września (2001-2011); w tym ostatnim klubie grał w II lidze w latach 2001-2003 i 2008-2011

Kędzia Andrzej – ur. 1961, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo; brązowy medal w sztafecie 4x400 m w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Koszalin 1979). Wyniki: w biegu na 300 m 37,6 s (1980); na 110 m ppł. 16,48 s (1977), 17,5 s (1980); na 400 m ppł. 62,2 s (1977); w skoku w dal 5,83 m (1976)

Kędziora Maria – ur. 1939, lekkoatletka LZS Września i Orkana Września. Wyniki: w pchnięciu kulą 10,32 m (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii seniorka, 1960); w rzucie dyskiem 33,06 m (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii seniorka, 1960)

Kiedrowski Mirosław – ur. 1959, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; brązowy medalista MPJ w sztafecie 4x100 m (42,85 s) na MPJ (1978); brązowy medal na 100 m (10,9 s) i srebrny w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Bydgoszcz 1977); 4. miejsce w sztafecie 4x100 m MPJ (Łódź 1977). Wyniki: w biegu na 100 m 10,6 s (1978); na 200 m 22,4 s (1977); na 400 m 50,7 s (1977)

Kiereta Antoni – ur. 1905, zm. 1986; piłkarz i lekkoatleta, zawodnik SMP Września; 2. miejsce w rzucie dyskiem (22,95 m) okręgowych zawodów Święta Młodzieży SMP (Września 1928); piłkarz EKAWERY, I WKS i Victorii; ostatni mecz zagrał w towarzyskim meczu oldbojów z pierwszym zespołem w 1934; sędziował zawody lekkoatletyczne w okresie mię-

dzwojennym; pracownik magistratu; po wojnie do 1949 piastował społeczne funkcje w Victorii

Kilkowski Jerzy – dobrze zapowiadający się hokeista GKS (1937), reprezentował GKS i Hufiec Gimnazjalny w meczach tenisa stołowego (1936-1937); kierownik sekcji lekkoatletycznej GKS Unitas (1938), wybrany do drużyn piłki koszykowej i piłki siatkowej GKS Unitas na turniej do Miłostawia (1938)

Kizierowski Tadeusz – ur. 1938, hokeista i piłkarz Zrywu Września, ale przede wszystkim szermierz i pięcioboista; we florecie zajął 8. miejsce w mistrzostwach Polski seniorów (1959), później walczył w szabli; trzykrotnie (1959-1961) wystąpił w Mistrzostwach Polski w Pięcioboju Nowoczesnym, w pierwszym czempionacie uplasował się na 10. pozycji i został zakwalifikowany do kadry narodowej, w dwóch pozostałych plasował się w drugiej dziesiątce; reprezentował barwy Klubu Sportów Ogólnowojskowych przy Lidze Przyjaciół Żołnierza we Wrześni (1957-1959), a później Lotnika Warszawa (1959-1961); był aktywnym członkiem sekcji motorowo-turystycznej przy LPŻ; jego kuzynem był Wojciech – ojciec Bartosza Kizierowskiego, jednego z najlepszych zawodników w historii polskiego pływania

Klak Łukasz – ur. 1986, lekkoatleta Orkana Poznań. Wyniki: w skoku w dal 6,77 m (3. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodszy, 2003); w trójskoku 14,33 m (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2004); w rzucie młotem (5kg) 41,31 m (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2002)

Klatkiewicz Włodzimierz – ur. 1949, uczeń PTW (matura 1968), lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych w biegu na 100 m z czasem 11,0 s (Gdańsk-Oliwa 1967). Wyniki: w biegu na 100 m 10,8 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1967); na 200 m ppł. 26,0 s (1967)

Klimczak Ryszard – piłkarz trzecioligowego zespołu Zjednoczonych w pierwszej połowie lat 60., wytrwały działacz Zrzeszenia Ludowych Zespołów Sportowych, wieloletni szef zarządu gminnego w latach 80. i 90., organizator imprez piłkarskich

Kobielski Bernard – ur. 1933, zm. 1995; uczeń LO (matura 1951), lekkoatleta GKS Września, AZS Poznań, LZS Września i Orkana Września; w 1971 zajął 10. miejsce (zwyciężył T. Kulczycki) w plebiscycie „Gazety Poznańskiej” na najlepszego sportowca wielkopolskiej wsi w 25-leciu; 4. miejsce w MPS w 10-boju (Łódź 1955). W czasie kariery zawodniczej we Wrześni legitymował się w latach 1950-1951 wynikami: na 100 m 11,4 s (1951), na 200 m 27,4 s, na 400 m 57,1 s, na 800 m 2:16,8 min, w skoku w dal 6,25 m, wżwyż 167 cm, w rzucie dyskiem (1 kg) 43,90 m; od 1953 reprezentował AZS Poznań. Od 1958 zawodnik LKS Września. Dwukrotnie w barwach AZS Poznań bił klubowy rekord Polski w sztafecie 4x100 m (30.05.1954 – 43,0 s, 6.06.1954 – 42,6 s razem ze Zdobysławem Stawczykiem, Cyryłem Adamskim i Jerzym Solarskim; rekord życiowy na 100 m 10,7 s (1958). Rekordzista Wrześni na 100 m (11,5-10,9 s) w latach 1950-1957, na 200 m (22,6-22,3 s) w latach 1953-1958, na 400 m (57,1-51,2) w latach 1951-1960. Później trener i trener koordynator Orkana Poznań i Orkana Września, a także II trener kadry polskich sprinterów (1968). Wyniki: w biegu na 100 m 10,7 s (20. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1958); na 200 m 22,3 s (1957); na 400 m 51,2 s (1957); na 800 m 2:16,8 s (1950); na 1500 m 4:47,0 s (1955); na 80 m ppł. (h) 9,1 s (1952); na 110 m ppł. 17,9 s (1955); na 400 m ppł. 60,1 s (1955); w skoku w dal 6,86 m (1954); w skoku wżwyż 167 cm (1951); w trójskoku 12,38 m (1953); w skoku o tyczce 3,10 m (1955); w pchnięciu kulą 10,39 m (1954); w rzucie dyskiem (1 kg) 43,90 m (1950), (2 kg) 37,21 m (1956); w rzucie oszcze-

pem 42,80 m (1955); w pięcioboju 3094 pkt (1954); w dziesięcioboju 5050 pkt (1955). Pierwszy szkoleniowiec w LKS Orkan Września, trener i trener koordynator w latach 1954-1978 LKS Orkan Poznań, drugi trener kadry sprinterów na Igrzyska Olimpijskie w Meksyku, szkoleniowiec między innymi: Jerzego Juškowiaka, Stanisława Sobisza, Tadeusza Smolińskiego, Adama Kaczora, Mariana Dudziaka, Tadeusza Kulczyckiego, Aurelii Januchowskiej (wszyscy medaliści MPS lub MPJ); w roku 1946 skarbnik, a w 1947 prezes klubu GKS, założyciel LKS Września i LKS Orkan Września, członek zarządu LKS Orkan Poznań, odznaczony między innymi tytułem Zasłużony Działacz Kultury Fizycznej

Kolasiński Józef – bokser najpierw Związku Strzeleckiego Września, a od 1936 Sokoła Września, jeden z najlepszych wrzesińskich bokserów lat 30. XX wieku, walczył w wadze lekkiej; w 1934 wice mistrz okręgu VII Związku Strzeleckiego, uczestnik mistrzostw okręgu poznańskiego (1939); jedyny reprezentant Wrześni, który zdołał zremisować w meczu z Poznaniem (1935)

Kończyk Rafał – ur. 1981, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medalista w pchnięciu kulą (13,82 m) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Spała 1999), brązowy medalista w rzucie dyskiem (45,52 m) MPSR (Spała 1998) i srebrny w pchnięciu kulą (13,95 m) MPSR (Stargard Szczeciński 2000); w 1998 zajął 9. miejsce (47 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii juniorów młodszych. Wyniki: w rzucie dyskiem (1,5 kg) 47,96 m (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1998), (1,75 kg) 41,34 m (1999); w pchnięciu kulą (5 kg) 11,86 m (1997), (6 kg) 14,22 m (1999)

Konieczka Magdalena – ur. 1984, lekkoatletka Orkana Poznań; złota medalistka MPJMi. w sztafecie 4x100 m (Poznań 2001), srebrny medal na 4x400 m w MPJ (Bielsko-Biała 2002), srebrny medal na 100 m w MWJ (Poznań 2002), 15. miej-

sce w MPJMi. w biegu na 100 m czasem 12,59 s (Poznań 2001). Wyniki: w biegu na 100 m 12,78 s (2000); na 200 m 26,03 s (2000); na 300 m 43,60 s (2000); na 400 m 60,77 s (2000); w sztafecie 4x100 m 50,90 s – razem z D. i R. Marchwiak, Wojtyś (2000); w skoku w dal 5,09 m (2000)

Konieczny Stanisław – ur. 1932 w Bydgoszczy, zmarł w 1991 we Wrześni; hokeista na lodzie; w latach 1948-1952 był zawodnikiem Stali Września, w czasie służby wojskowej (1952-1955) reprezentował Wojskowy Klub Sportowy Lotnik Warszawa, później grał w Stali, Zjednoczonych i Polonii Bydgoszcz (po 1963); w międzyczasie zdobył uprawnienia trenerskie i po reaktywowaniu sekcji hokeja przy Zjednoczonych (1967) objął funkcję szkoleniowca, ale też występował na lodowisku; wprowadził Zjednoczonych do II ligi i grał z nią w tej klasie rozrywkowej przez dwa sezony (1972/1973 i 1973/1974); Polski Związek Hokeja na Lodzie odznaczył go Honorową Odznaką PZHL (1975); także piłkarz Sparty i Zjednoczonych (1955-1962), przez rok (sezon 1965/1966) był trenerem pierwszej drużyny Zjednoczonych

Koperska Wioletta – patrz: Bakoś Wioletta, ur. 1969, uczennica SP 2 i ZSR, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; złoty medal MPMi. na 200 m ppł. (Bydgoszcz 1984), srebrny medal OSM (MPJMi.) na 200 m ppł. (Spała 1986), dwukrotna złota medalistka w biegach na 100 m ppł. i 400 m ppł. w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Kraków 1987), złota medalistka na 100 m ppł. (14,6 s) MPSR (Poznań 1988); wielokrotna złota medalistka MP LZS (1987-1988); późniejsza, już jako Bakoś, trenerka siatkarek drugoligowego Orkana Września i młodzieżowej kadry Polski siatkarek plażowych. Wyniki: w biegu na 100 m 13,58 s i 13,4 s (1984); na 400 m 61,36 s (1985); na 100 m ppł. 15,13 s (1986); na 200 m ppł. 29,48 s (1986); na 400 m ppł. 63,24 s (1988); w dal 5,24 m (1984)

Koralewski Teodor – bokser, zawodnik Zjednoczonych, jeden z najlepszych bokserów Wrześni przełomu lat 50. i 60.; w czasie służby wojskowej walczył w barwach pierwszoligowej Gwardii Wrocław; dwukrotnie skrzyżował rękawice z samym Zbigniewem Pietrzykowskim

Kostrzewski Ryszard – ur. 1935, zm. 2006; uczeń LO (matura 1954), jeden z najwszechstronniejszych sportowców w historii Wrześni, przewodniczący SKS Pogoń Września do 1954, lekkoatleta, zawodnik Spójni Września (1953-1954), LKS Września (1955-1957), Śląska Wrocław (1958-1959) i Orkana Września (1960), uczestnik Lekkoatletycznych Mistrzostw Polski Seniorów (Gdańsk 1959), gdzie nie zajął miejsca w pierwszej szóstce, choć wyrównanie swojego rekordu życiowego dawało brązowy medal; mistrz Śląskiego Okręgu Wojskowego w skoku wzwyż (183 cm) i wicemistrz w skoku o tyczce (3,40 m) (Wrocław 1959); wicemistrz Wojskowych Klubów Sportowych w skoku wzwyż – 175 cm (Bydgoszcz 1958); wielokrotny mistrz powiatu wrzesińskiego w połowie lat 50. w skoku wzwyż oraz medalista w trójskoku i pchnięciu kulą; przez 15 lat (1954-1969) rekordzista Wrześni w skoku wzwyż; uhonorowany Złotą Odznaką Honorową POZLA w uznaniu zasług dla rozwoju Wielkopolskiej Lekkiej Atletyki (2000). Wyniki: w skoku wzwyż 186 cm (28. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1959); skok o tyczce 3,40 m (1959); w trójskoku 12,84 m (1953); w kuli (7,26 kg) 10,17 m (1954); bramkostrzelny hokeista na lodzie Spójni (1954) Sparty (1955-1956) i Zjednoczonych (1957-1963), kolarz szosowy i torowy, siatkarz, koszykarz i piłkarz ręczny; w latach 90. działacz Wrzesińskiego Towarzystwa Tenisowego

Koszarek Łukasz – ur. 1984, koszykarz. Przygodę ze sportem rozpoczął na boisku piłkarskim w drużynie orlików Victorii. Wychowanek MKS Września, w 1999 podjął naukę w Szkole Mistrzostwa Spor-

towego w Warce i reprezentował ją w II lidze, w 2003 przeszedł do ekstraklasowej Polonii Warszawa, z którą w 2004 i 2005 wywalczył brązowe medale mistrzostw Polski; w sezonie 2006/2007 grał w Turowie Zgorzelec, wywalczając wicemistrzostwo kraju; przez kolejne dwa sezony reprezentował Anwil Włocławek. W sezonie 2003/2004 zdobył średnio na mecz 1,6 pkt i miał 0,9 asysty, w sezonie 2004/2005 wskaźniki te wynosiły 11,6 i 4,8, w 2005/2006 12,7 i 5,7, w 2006/2007 7,3 i 1,9, w 2007/2008 10,0 i 4,1, a w najlepszym sezonie 2008/2009 14,0 i 6,1. W 2009 wyjechał do ligi włoskiej, w której występował przez kolejne dwa sezony w Pepsii Caserta, w 2010 z drużyną wywalczył brązowy medal mistrzostw Włoch; w 2011 powrócił do polskiej ekstraklasy i reprezentował Trefla Sopot; w reprezentacji Polski zadebiutował w 2003, w kadrze do końca 2011 rozegrał 92 mecze, grał w finałach mistrzostw Europy (2007, 2009 i 2011); jest rekordzistą pod względem asyst (11) w MES 2007 (mecze Polska – Włochy)

Kościański Arkadiusz – ur. 1983, uczeń SP Pызdry i ZSZ, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal w sztafecie 4x100 m (41,83 s) w MPJ w Zielonej Górze (2001), rekordzista Wielkopolski w sztafecie 4x100 m w kat. 18-19 lat – 41,83 s (Zielona Góra 2001). Wyniki: w biegu na 100 m 10,76 s (z wiatrem, 2002) i 10,88 s (5. miejsce w tabelach WZLA i XIX PZLA kategorii junior, 2002); na 200 m 22,07 s (2001); na 300 m 35,84 s (2002)

Kościelniak Marzena – ur. 1989, uczennica Gimnazjum w Żerkowie i ZSTiO, lekkoatletka UKS Przelaj Żerków i Orkana Poznań; uczestniczka MEJ na 100 m ppł. (2007) i MŚJ (Bydgoszcz 2008), na 100 m ppł. 14,26 s – zajęła 5. miejsce w eliminacjach; rekordzistka Wielkopolski do lat 18 i 19 w biegu na 100 m ppł. z czasem 13,91 s (2007) – z wiatrem 13,89 s (5,8 m/s), do lat 17 z czasem 13,73 s (2006), rekordzistka Wielkopolski do lat 17 na 400 m ppł.

z czasem 61,08 s; złoty medal na 100 m ppł. MPJMł. (2006), złoty medal na 100 m ppł. i srebrny na 400 m MPJ (2007), srebrny medal na 60 m ppł. (8,67 s) HMPJ (Spała 2008), złoty medal na 400 m ppł. (60,19 s) i srebrny na 100 m ppł. (13,74 s, wiatr +2,5 m/s) w MPJ (Toruń 2008); zajęła 2. miejsce w kategorii junierek (72 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008), już po ukończeniu szkoły zajęła 5. miejsce na 100 m ppł. w MPS (Bydgoszcz 2009). Wyniki: w biegu na 100 m 12,37 s (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2006); na 200 m 25,13 s (1. miejsce w tabelach WOZLA kategorii juniorka młodsza, 2006); na 300 m 41,08 s (2005); na 400 m 60,97 s (2005); na 60 m ppł. 8,95 s (2006); na 100 m ppł. 13,73 s (2006), z wiatrem 13,74 s (2008); na 400 m ppł. 60,19 s (2008); w skoku w dal 5,53 m (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2005); późniejsza, już w barwach Olimpii Poznań, mistrzyni Polski na 400 m ppł (2010).

Kowalewicz Leonard – ur. po 1912, absolwent Gimnazjum Państwowego, zawodnik Hufca Gimnazjalnego (1930) i Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej (1932); 1. miejsce na 800 m w Święcie Przystosowania Wojskowego i Wychowania Fizycznego (Września, 1930), rekord Gimnazjum na 400 m (59,2 s) w czasie meczu GKS Września – GKS Gniezno (1931), 1. miejsce na 800 m (2:15,2 min) i 1. miejsce na 3000 m (10:41,0 min) oraz 2. miejsce na 100 m w Mistrzostwach XVII Wrzeńskiego Okręgu SMP (Września 1932); 2. miejsce (poza konkursem) w biegu na 5000 m (19:07,0 min) w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przystosowania wojskowego (Września 1932); rok później w tych samych zawodach na 3000 m zajął 2. miejsce; 1. miejsce na 2,5 km w Biegu Narodowym 3 maja 1931 (8:22 min); tenista stołowy Hufca Gimnazjalnego (1931) **Krajniak Jacek** – ur. po 1936, lekkoatleta LZS Września w kategorii młodzik, rzucał

młotem; od 1966 mąż Alicji Staniszewskiej; gospodarz drugoligowego zespołu LKS Września i LKS Orkan Września; wieloletni spiker w czasie wielu imprez lekkoatletycznych

Krawczyk Karolina – ur. 1991, uczennica Gimnazjum nr 2 i ZSTiO, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań, siostra Klaudii, wnuczka Kazimierza Krawczyka – nauczyciela wychowania fizycznego w ZSZ; złoty medal na 100 m ppł. (15,70 s) i złoty na 300 m ppł. (47,34 s) w MMMł. (2006), 13. miejsce na 100 m ppł. (15,71 s) i 9. miejsce na 300 m ppł. (47,36 s) w MPMł. (Siedlce 2006), rekordzistka Wrześni w sztafecie 4x100 m 49,93 s (2007) wraz ze Stępnikiem, Kościelniakiem, Olichwem; brązowy medal na 200 m (25,99 s) HMPJMł. (Spała 2008), srebrny medal w sztafecie 4x400 m (razem z N. Kasprzak) i 7. miejsce na 200 m (25,81 s, w el. 25,50 s) w MPJMł. (Bydgoszcz 2008); 7. miejsce MPJ na 100 m (12,35 s, w el. 12,32 s) i 4. miejsce na 200 m (25,20 s, w el. 24,89 s ze zbyt silnym wiatrem +2,8 m/s) (Słupsk 2009). Wyniki: w biegu na 100 m 12,22 s – z wiatrem 2,2 m/s – i 12,32 s (2009); na 200 m 24,89 s – z wiatrem 2,8 m/s – i 25,01 s (2009); na 300 m 41,36 s (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2008); na 100 m ppł. 15,70 s (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodziczka, 2006), 15,50 s (2007); na 300 m ppł. 46,04 s (2007); na 400 m ppł. 64,69 s (2007); w sztafecie 4x100 m razem z N. Kasprzak, K. Krawczyk i P. Stępnik 51,70 s (2009); w 2010 na skutek kontuzji zakończyła karierę

Krawczyk Klaudia – ur. 1993, uczennica Gimnazjum nr 2, siostra Karoliny, lekkoatletka i siatkarka, zawodniczka Orkana Września; złota medalistka w sztafecie 4x100 m Licealiady (Poznań 2009). Wyniki: w skoku w dal 4,99 m (2008); w sztafecie 4x100 m z N. Kasprzak, K. Krawczyk i P. Stępnik 51,70 s (2009); siatkarka halowa i plażowa Orkana, finalistka MPJ w siatkówce plażowej (2011)

Krukowski Romuald – ur. 1964, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal w sztafecie 4x400 m, brązowy w biegu na 110 m ppł. w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Poznań 1981), brązowy medal na 400 m ppł. (57,78 s) w MP LZS (Białystok 1981). Wyniki: w biegu na 100 m ppł. 16,62 s (1981); na 400 m ppł. 56,4 s (1982)

Krupa Robert – ur. 1902, zm. 1940; nauczyciel wychowania fizycznego w Gimnazjum Państwowym w latach 1931-1939, opiekun Gimnazjalnego Klubu Sportowego, związkowy arbiter piłki nożnej; sędziował mecz w 1935 między Victorią a 68 pp, w którym został zaatakowany przez jednego z kibiców, interweniowała żandarmeria; prezes GKS Unitas (1938), sędziował mecze w wielu innych dyscyplinach w mistrzostwach miasta; działał w Związku Oficerów Rezerwy, wygrywając zawody strzeleckie o mistrzostwo Wrześni (1938); startował też w mistrzostwach Wrześni w tenisie ziemnym (1932-1939), wicemistrz Wrzesińskiego Klubu Tenisowego w grze deblowej (1939); zamordowany w obozie w Charkowie (1940)

Krystkowiak Stefan – ur. po 1939, lekkoatleta LKS Września (1958-1959) i Orkana Września. Wyniki: w biegu na 100 m 11,1 s (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959), 10,9 s (91. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1962), 10,9 s (1983); na 200 m 23,1 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959); w trójskoku 13,16 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1959)

Krzywdziński Tadeusz – ur. 1923, zm. 2009; absolwent Wydziału Lekarskiego Studium Wychowania Fizycznego w Poznaniu, założyciel Szkolnego Klubu Sportowego Grom przy Publicznej Szkole Zawodowej (1950) z wiodącymi sekcjami hokeja na lodzie i lekkiej atletyki, nauczyciel w tej szkole, trener drużyny hokejowej i piłkarskiej Gromu, Zryw (od 1953), a potem MKS (od 1957); doprowadził Zryw do mistrzostwa Polski drużyn szkol-

nych w hokeju (Stalinogród 1954); organizator wyjazdu piłkarzy Zrywu do Francji (1955) w nagrodę za zajęcie 3. miejsca w mistrzostwach Polski tego stowarzyszenia; od 1956 członek Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej, a od 1961 członek Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, organizator wielu zawodów hokejowych i lekkoatletycznych, sędzia lekkoatletyczny

Krzyżaniak Roman – ur. 1911, zawodnik SMP Września; 3. miejsce w przełajowym biegu na 3000 m w Mistrzostwach XVII Okręgu Wrzesińskiego Stowarzyszenia Młodych Polaków (1931); piłkarz Victorii okresu międzywojennego, w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; filar obrony; reemigrant z Francji

Kubale Edward – ur. 1875, zm. 1938; zastępca prezesa Bractwa Strzeleckiego (wybrany w 1921 i ponownie w 1924); w 1921 zdobył na strzelniczy tytuł króla kurkowego i został jako drugi król (po Pawle Tonnie) uwieczniony na łańcuchu królewskim; mistrz blacharski

Kubalewski Piotr – ur. 1982, mieszkaniec Działynia k. Kłecka, uczeń ZSR w latach 1996-2001, lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medalista MPMł. (Poznań 1997) na 1000 m i srebrny MPMł. (Kraków 1996) na 1000 m (2:38,02 min); srebrny medal w MPJMł. w biegach przełajowych (Strzelce Krajeńskie 1998); złoty medal w sztafecie 4x400 m w MPJMł. (Wrocław 1998); 12. miejsce w sztafecie 4x400 m w MPJ (Zielona Góra 2001); uczestnik MŚJMł. (Bydgoszcz 1999) w biegu na 800 m; dwukrotny złoty medalista w biegu na 400 m i 800 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Spała 1999). Wyniki: w biegu na 400 m 50,34 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1999); na 800 m 1:54,12 min (1999); na 1000 m 2:32,34 min (1999); na 1500 m 4:06,89 min (1998)

Kubiak Joanna – ur. 1984, absolwentka LO (matura 2003), siatkarka Orkana Września, rozgrywająca; walczyła się

do awansu Orkana do II ligi (2003); czołowa siatkarka plażowa Polski pierwszych lat XXI w. – grając z Martyną Wardak, walczyła brąz mistrzostw kraju juniorek młodszych (2001) i srebro w kategorii juniorek (2003); w 2002 zajęła 7. miejsce w mistrzostwach Polski seniorek

Kubiak Tadeusz – jeden z najbardziej wszechstronnych sportowców przedwojennej Wrześni, bramkarz piłkarski i etatowy zawodnik drużyny hokeja na trawie Victorii w końcu lat 30., wyróżniany w sprawozdaniach z meczów; półfinalista mistrzostw Wrześni w boksie (1936) – przegrał w wadze koguciej z późniejszym mistrzem Józefem Witakiem; uczestnik meczu piłkarskiego w Sokotowie Podlaskim w czasie okupacji (1941)

Kulecki Bolesław – ur. 1914, wymieniany także jako Kolecki, kolarz okresu międzywojennego, członek Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej; zwyciężył w wyścigu na 10 km w ramach imprezy Szukamy Olimpijczyków (1934), wygrał wyścig we Wrześni na 20 km (1935), zajął 3. miejsce w wyścigu na 40 km Dnia Sportu Powiatowego (1936) i 3. miejsce w wyścigu na 40 km Powiatowego Dnia Sprawności Fizycznej (1939); startował także po wojnie, w latach 50. piastował funkcję instruktora kolarstwa w Stali, Spójni i Zjednoczonych Września

Kulecki Kazimierz – ur. 1959, bratanek Bolesława, piłkarz, wychowanek Zjednoczonych Września; zadebiutował w pierwszym zespole w 1976, później piłkarz Victorii Września, czołowy zawodnik zespołu w latach 80.; grał na pozycji stopera, zakończył karierę w 1996; piastował funkcję trenera pierwszego zespołu seniorów (1997/1998 i 1998/1999 oraz 2004/2005); w pierwszym sezonie przejął drużynę po Marku Jakubowskim, gdy Victoria przegrała pięć kolejnych meczów; w drugim oddał zespół Henrykowi Miłoszewiczowi, gdy zespół po rundzie jesiennej prowadził w lidze okręgowej; w międzyczasie był trenerem Płomienia

Nekla i Orlika Miłostaw, z którym wywalczył drugie miejsce w klasie okręgowej

Kulczak Edward – ur. 1898, zm. 1975; założyciel i zawodnik EKAWERY (1922), pierwszego klubu piłkarskiego we Wrześni, którego nazwa powstała od jego nazwiska (Edward Kulczak Września); sponsor i starszy drużyny (kapitan), grał najczęściej na pozycji bramkarza, od 1924 działacz I Wrzesińskiego Klubu Sportowego; pierwszy znany z nazwiska sędzia piłkarski we Wrześni; działacz Victorii (od 1931)

Kulczak Marcin – ur. 1982, uczeń ZSTiO, lekkoatleta Orkana Poznań, a później Zawiszy Bydgoszcz, reprezentant Polski w meczu do lat 23 Polska – Czechy w Liberku; brązowy medal w sztafecie 4x400 m, 4. miejsce na 100 m i 7. miejsce na 200 m w MPMłodzież. (Kraków 2002), srebrny medal w sztafecie 4x100 m, 4. miejsce na 100 m (10,85 s) w MPJ (Zielona Góra 2001); srebrny medal na 60 m w HMPJ (Spała 2001); dwukrotny złoty medalista w biegu na 100 m i 200 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Spała 1999); 15. miejsce na 100 m (10,77 s) w MPS (Szczecin 2003); rezerwowo w sztafecie 4x100 m na MŚJ (Kingston 2000); rekordzista Wielkopolski w sztafecie 4x100 m w kat. 18-19 lat – 41,87 s (Zielona Góra 2001); w 2000 zajął 2. miejsce (61 pkt) w XXX Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii juniorów. Wyniki: w biegu na 100 m 10,67 s (2002); na 200 m 21,71 s (2002); na 300 m 36,80 s (2000)

Kulczycki Tadeusz – ur. 1948 w Nekli, uczeń SP Nekla, Technikum Mechanizacji Rolnictwa w Poznaniu, student Akademii Rolniczej, a później AWF Poznań, lekkoatleta Orkana Poznań, uczestnik IO w Monachium w 1972 (5. miejsce w półfinale – 50,19 s); brązowy medal na Uniwersjadzie (Moskwa 1973), uczestnik MES (Ateny 1969), gdzie zajął 7. miejsce z czasem 51,1 s; na ME (Helsinki 1971) zajął 10. miejsce z czasem 50,8 s; uczestnik meczu z Wielką Brytanią i trójmeczem ZSRR – NRD

– Polska (1970); w 1974 miał 23 występy w reprezentacji Polski w meczach I.a i 10-krotnie zwyciężał; reprezentował Kombinat Ogrodniczy PGR Naramowice (1972); pierwszy Polak, który zszedł poniżej 50 s na 400 ppł. (49,8 s – Memoriał Kusocińskiego 1972); rekordzista Wielkopolski juniorów (1968) w 10-boju (6123); rekordzista rekordów Wielkopolski seniorów 200 m ppł. – 24,6 s, 400 pł. – 49,8 s (jeszcze w 1974, ten drugi rekordem Polski), mistrz Polski (400 ppł.) z 1969; w 1970 biegał już 50,3 s (R.P.). W 1971 został najlepszym lekkoatletą zrzeszenia LZS i wygrał plebiscyt na najlepszego sportowca wielkopolskiej wsi 25-lecia. Mistrz Polski na 400 m ppł. w latach 1969, 1971, 1972, srebrny medalista MPS na 400 m ppł. w latach 1970, 1973, 1974, srebrny w sztafecie 4x400 (1967) i brązowy na 400 m ppł. (1967), w 1967 w 10-boju 6127 pkt (rek. okręgu juniorów), wybrany do reprezentacji Polski 75-lecia (1994), rekordzista okręgu w kategorii juniorów (1970) na 400 m (48,0 s – 1967), na 400 m ppł. (51,4 s – 1968) i w dziesięcioboju (6127 pkt – 1968). Wielokrotnie bił rekord okręgu seniorów na 400 m ppł. – pierwszy raz w 1968 (51,7 s), ostatni w 1972 (49,96 s). Rekordy Polski bił od 1970 (50,3 s) do 1972 (49,96 s). Rekordzista Wrześni na 400 m (50,5-47,3 s) w latach 1966-1995. Wyniki: w biegu na 100 m 10,7 s (1972), na 200 m 21,6 s (1972); na 400 m 47,3 s (1972); na 800 m 2:00,9 min (1967); na 110 m ppł. 14,7 s (1971), na 200 m ppł. 24,6 s (1971); na 400 m ppł. 49,8 s (1972); w skoku w dal 6,83 m (1968); skok o tyczce 3,10 (1968); w 10-boju 6127 pkt (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1968)

Kulińska Janka – zawodniczka Wrzesińskiego Klubu Tenisowego (1932-1939), często mylona z Elżbietą Kulińską (mistrzynią klubu w singlu w 1939); mistrzyni Wrześni w singlu (1932), mistrzyni klubu w mikście w parze z Witoldem Hadamiem; 3. miejsce w grze singlowej (1939)

Kuliński Józef – ur. przed 1909, mieszkaniec Wrześni, lekkoatleta i piłkarz; 1. miejsce w dal (4,79 m) i skoku wwyż (128 cm) oraz 2. miejsce na 800 m (2:30,5 min) zawodów Złotu Stowarzyszeń Młodzieżowych (Września 1927); ten ostatni wynik był rekordem Wrześni w latach 1927-1928; piłkarz I Wrzesińskiego Klubu Sportowego (1924-1930), uczestnik sławnego meczu z 68 pp (1924), zdobywca jedynej bramki w przerwany meczu z Unią Swarzędz (1926), w lokalnych meczach reprezentował też SMP (1930); 3. miejsce w zawodach strzeleckich Towarzystwa Powstańców i Wojaków (1933)

Kurzawski Ryszard – ur. 1947, mieszkaniec Ciążenia, w 1954 przeprowadził się do Wrześni, jako młodzik i junior startował w lekkiej atletyce (170 cm wwyż i 15,9 s na 110 m ppł.), w koszykarskiej drużynie Zjednoczonych zadebiutował w 1966, w czasie służby wojskowej grał w drużynie siatkarskiej Grunwaldu Poznań, po powrocie z wojska występował ponownie w Zjednoczonych, a w siatkówkę reprezentował trzeciogigowego Orlika Bugaj; karierę zawodniczą zakończył w 1975; od 1972 prowadził koszykarzy Technikum Weterynaryjnego, od 1976 drużynę juniorów MKS, w latach 1999-2003 trenował WKK w III lidze i doprowadził drużynę do baraży o II ligę

Kwacz Paweł – ur. 1980, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań, srebrny medalista na 110 m ppł. MPSR (Wrocław 1996). Wyniki: w biegu na 400 m 53,43 s (5. miejsce w tabelach POZLA w kategorii juniora, 1998); na 110 m ppł. 17,30 s (1997); na 400 m ppł. 58,65 s (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1998); w skoku wwyż 180 cm (1996), w skoku w dal 6,08 m (1998)

L

Lange Ignacy – lekkoatleta, uczeń Szkoły Mleczarskiej we Wrześni (1939); zwycięz-

ca trzech konkurencji rzutowych w ostatnich lekkoatletycznych mistrzostwach Wrześni. Wyniki: dysk 38,68 m (1939), oszczep 43,73 m (1939), kula 11,85 m (1939); wszystkie one były rekordami miasta do wybuchu wojny

Lewandowski Jan Nepomucen – ur. 1862, zm. 1940; zasłużony działacz Towarzystwa Gimnastycznego Sokół, nagrodzony pamiątkowym dyplomem na obchodach 25-lecia istnienia organizacji w 1921; z zawodu kupiec, tymczasowy burmistrz w 1919

Lewandowski Marian – przedwojenny kolarz, uczeń szkoły wieczorowej, zawodnik Victorii; 3. miejsce w wyścigu na 10 km zawodów Szukamy Olimpijczyków (1934), 2. miejsce w wyścigu na 20 km zorganizowanym w Gnieźnie (1935), 2. miejsce w grupie drugiej (poza konkursem) wyścigu na 100 km organizowanym w Gnieźnie (1935), 2. miejsce w wyścigu na 20 km zawodów zorganizowanych we Wrześni (1935); zwyciężył w wyścigu na 40 km w zawodach Dnia Sportu Powiatowego (1936)

Lewandowski Tadeusz – aktywny działacz Szkolnego Związku Sportowego, nauczyciel w Szkole Podstawowej nr 3, sprawny organizator wielu zawodów szkolnych przełomu lat 60. i 70. XX w.

Liebersbach Ludwik – ur. po 1911, absolwent Gimnazjum Państwowego (matura 1933), zawodnik Hufca Gimnazjalnego; 3. miejsce w konkursie rzutu oszczepem w Świątce Przystosobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego (Wrzesień 1930); reprezentował Hufiec Gimnazjalny w turniejach tenisa stołowego (1931); zginął w czasie II wojny światowej

Lieske Kazimierz – ur. 1912, zm. 1942; uczeń Gimnazjum we Wrześni (matura 1933), lekkoatleta GKS Wrzesień; 1. miejsce w skoku o tyczce (2,90 m), 3. miejsce w skoku w dal (5,11 m) w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przystosobienia wojskowego (Wrzesień 1932),

1. miejsce w skoku o tyczce (2,70 m) w zawodach międzygimnazjalnych (Wrzesień 1932), 3. miejsce w pchnięciu kulą 5 kg (11,31 m) zawodów z okazji Święta 3 Maja (1930), w skoku o tyczce 2,60 m (1931); piłkarz i hokeista na lodzie GKS, w czasie II wojny światowej działał w podziemiu; aresztowany przez hitlerowców, został zamordowany w 1942

Lipoński Stefan – ur. 1911, zm. 1979; lekkoatleta i kolarz Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej (1928-1932); 1. miejsce w biegu przełajowym na 1000 m (3:53,8 min) w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Wrzesień 1929), 1. miejsce na 800 m (2:30 min) i 2. miejsce w oszczepie (27,45 m) Mistrzostw Okręgu SMP (Wrzesień 1929), 1. miejsce na 1000 m w biegu z okazji Święta 3 Maja (1928), 1. miejsce na 400 m (1:01,2 min) zawodów okręgowych Święta Młodzieży SMP (Wrzesień 1928); wynik ten był rekordem Wrześni; kolarz zajął 2. miejsce w wyścigu na 20 km Dni Kultury Fizycznej (1932); ojciec Wojciecha (ur. 1942 w Sosnowcu), znanego czterystumetrowca (46,9 s – rek. życ.), reprezentanta Polski, trzykrotnego medalisty MPS oraz naukowca i profesora wielu uczelni, w tym zagranicznych

Lis Józef – ur. po 1908, mieszkaniec Obłączkowa, lekkoatleta i koszykarz, reprezentował Hufiec Gimnazjalny (1928); 2. miejsce na 3000 m w biegu z okazji Święta 3 Maja (1928), 1. miejsce na 200 m (25,2 s) Rejonowego Święta Sportu Młodzieżowego (Wrzesień, 1928). Rekordzista Wrześni na 200 m (25,2 s) w latach 1928-1953. Inne wyniki: 60 m 8,3 s (1927), skok w dal 4,59 m (1927); reprezentował GKS w meczach piłki koszykowej (1929)

Lisiecki Paweł – ur. 1984, piłkarz, wychowanek Victorii, obrońca; Wrześnię opuścił jesienią 2004 i zadebiutował w trzecioliżowej Obrze Kościan, wiosną 2005 został zawodnikiem drugoligowego Zagłębia Sosnowiec, które reprezentował do jesieni 2006; od tego czasu grał w Mieszku Gniezno (2007), Calisii Kalisz (2007/2008),

Jarocie Jarocin (2008/2009) i Unii Swarzędz (2009-2011)

Lisowski Henryk – ur. po 1937, uczeń LO (matura 1957), lekkoatleta. Wyniki: w biegu na 800 m 2:17,5 min (1955); na 1000 m 2:52,3 min (1955); na 1500 m 4:49,3 min (1955); także koszykarz Spójni, a po zmianie nazwy Zjednoczonych

Lonka Jacek – ur. 1964, 205ięciokrotnie 205205, ojciec Łukasza, brat Waldemara i Krzysztofa (także motocrossowców), wychowanek Motoklubu Zjednoczeni Wrzesień, w którym jeździł w latach 1979; w latach 1980-1983 w Victorii Wrzesień, w czasie służby wojskowej reprezentował Unię Poznań (1984-1985), a później Automobilkлуб Głogów (1986), Wrzoz Wrzesień (1987-1990), Budowlanych Gdańsk (1990-1992), Górnik Czerwionka (1993) i od 1993 raz jeszcze Automobilklub Głogów, w którym jeździ do 2011; pierwszy medal (srebrny) mistrzostw Polski seniorów zdobył w 1982, rok później był już mistrzem kraju w klasie 125 ccm; w następnych latach, z przerwą na służbę wojskową, dołożył kolejnych osiem tytułów (1983, 1986-1993) w klasie 500 ccm i 250 ccm; ostatni raz (17.) na podium mistrzostw Polski stawał w 2006; w mistrzostwach jeździł jeszcze w roku 2010; w 2008 zdobył brązowy medal drużynowych MP, a w kolejnych dwóch latach dwa srebrne krążki tych zawodów; reprezentant Polski w zawodach Pucharu Przyjaźni Krajów Demokracji Ludowej, w których zdobył brązowy medal; także wicemistrz Polski w enduro; trener swojego syna Łukasza (od 2005)

Lonka Jacek – ur. 1983, brat Radosława, kolarz szosowy i MTB, zawodnik JMT i Kaliskiego Towarzystwa Kolarskiego; w 2004 w Mistrzostwach Europy MTB U-23 zajął 26. miejsce, w mistrzostwach Polski na szosie ze startu wspólnego (kategorii Orlik) wywalczył 21. lokatę (2004); w 2006 podpisał kontrakt z francuską drużyną drugiej dywizji W.C.A. Artix i jeździł przez jeden sezon z profesjonalistami

Lonka Łukasz – ur. 1990, syn Jacka, 205ięciokrotnie205205, mieszkaniec Gutowa Wielkiego, zawodnik Automobilklubu Głogów; w mistrzostwach Polski seniorów zadebiutował w 2006, zajmując 8. miejsce, w 2009 zdobył tytuł mistrza Polski seniorów w klasie MX2, w latach 2010-2011 dwa razy z rzędu został czempionem kraju w MX1, w 2006 zdobył srebrny medal w mistrzostwach kraju w kategorii juniorów, po roku został mistrzem w tej kategorii; w 2009 był już trzecim juniorem mistrzostw Europy, a rok 2010 zakończył brązowym medalem w mistrzostwach Europy seniorów, co było największym osiągnięciem w historii polskiego motocrossu; po roku w mistrzostwach Europy strefy zachodniej (silniejszej) plasował się na 16. miejscu; w 2008 zdobył brązowy medal drużynowych MP, a w kolejnych dwóch latach dwa srebrne krążki tych zawodów; przed 2006 uprawiał kolarstwo górskie i przełajowe, w 2005 zajął 5. miejsce w mistrzostwach Wielkopolski w kolarstwie przełajowym w kategorii juniora młodszego i plasował się w pierwszej dziesiątce zawodów Skoda Auto Grand Prix w MTB

Lonka Radosław – ur. 1980, brat Jacka (ur. 1983), absolwent AWF Poznań, trener II klasy w kolarstwie, lekkoatleta Orkana Wielkopolska Poznań, a później kolarz MTB i przełajowy Wrzesińskiej Brygady Kolarskiej i Corratec Team. Wyniki lekkoatletyczne: w biegu na 800 m 2:04,75 min (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1998), na 1500 m 4:15,84 min (1998), na 3000 m 9:28,68 min (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1998), na 2000 m z prz. 6:27,29 min (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1999), późniejszy (2007-2011) czołowy polski kolarz MTB i przełajowiec. Wyniki kolarskie: 4. miejsce w mistrzostwach Wielkopolski juniorów (1999), wicemistrzostwo Polski seniorów w crossduathlonie (Wągrowiec 2006), wicemistrzostwo Polski seniorów w sztafecie MTB (Częstochowa 2009),

mistrzostwo Polski seniorów w sztafecie MTB (Wałbrzych 2010); 5. miejsca w mistrzostwach Polski w kolarstwie przełajowym (2009 i 2010); zwycięzca etapu górskiego amatorów Tour de Pologne (2011)

Lonka Waldemar – ur. 1964, brat Jacka, 205ięciokrotnie205205, zawodnik Motoklubu Victoria Września (1980-1984), Unii Poznań (1984-1986), Wrzосу Września (1986-1990) i Automobilklubu Głogów; w 1983 i 1984 zajmował 6. miejsca w MPS w klasie 125 ccm, w 1989 został wicemistrzem Polski w klasie 500 ccm, rok później powtórzył ten sukces, by w 1992 zostać czempionem kraju w tej klasie; w 1993 zajął 5. miejsce w klasie 250 ccm; w 2008 zdobył brązowy medal drużynowych MP, a w kolejnych dwóch latach dwa srebrne krążki tych zawodów

Losa Martyna – ur. 1992, uczennica Gimnazjum nr 2 i ZSTiO Września, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; złota medalistka MPMł (2007) w pchnięciu kulą, brązowa medalistka HMPJMł (Spała 2008), złoto (13,45 m) w HMPJMł. (Spała 2009) w pchnięciu kulą; 1. miejsce w pchnięciu kulą (12,69 m) i 5. w rzucie dyskiem (40,45 m) w meczu juniorów U-18 Polska – Hiszpania – Włochy (Mediolan 2008); w 2007 rekordzistka Wielkopolski w kuli do lat 14 – 12,92 (3 kg), do lat 15 – 14,47 m (3kg), do lat 16 – 13,71 m (4 kg); w dysku do lat 14 – 32,07 (0,7 kg), dysk (0,75 kg) 40,51 m (1. miejsce w tabelach WOZLA kategorii młodziczek, 2007); złoty medal w pchnięciu kulą (11,00 m) w MWMł (2006); 4. miejsce w kuli (12,23 m) w MPMł. (Siedlce 2006); srebrny medal w pchnięciu kulą (12,99 m) HMPJMł. (Spała 2008); brązowy medal w MPJMł. w pchnięciu kulą (13,39 m) i 4. miejsce w rzucie dyskiem (42,22 m) (Bydgoszcz 2008); 14. miejsce w kuli (13,07 m) w MŚJMł. we włoskim Bressanone (2009); 9. miejsce (14,86 m) w MEJ w Tallinie (2011); złoty medal w pchnięciu kulą (13,80 m) i 4. miejsce w rzucie dyskiem (39,12 m) w MPJMł. (Kraków 2009);

dwukrotna medalistka w kuli i dysku MPJ (2011); zajęła 4. miejsce w kategorii juniorek młodszych (58 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008). Wyniki: w pchnięciu kulą (3 kg) 15,76 m (2008); kula (4 kg) 14,99 m (2011); w rzucie dyskiem (0,75 kg) 40,51 m (2007), dysk (1 kg) 44,34 m (2011); w rzucie młotem 32,05 m (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2008)

Ł

Łabędzka Małgorzata – ur. 1969, uczennica SP Chocicza Wielka i ZSR, lekkoatletka Orkana Poznań; srebrna medalistka w sztafecie 4x100 m w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Białystok 1985). Wyniki: w biegu na 100 m 12,5 s (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodziczka, 1984); na 200 m 26,53 s (1986); na 400 m 63,5 s (1986)

Łabędzki Sławomir – ur. 1953, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Sokołowo; złoty medal w biegu na 200 m MPSR (Sieraków 1970), rekordzista okręgu kategorii młodzików (1970) w sztafecie 4x400 m (3:31,4 min – wspólnie z Dembińskim, Szulcem, Owczarkiem). Wyniki: w biegu na 100 m 11,3 s (1970); na 200 m 24,0 s (1970); na 400 m 52,5 s (1971); na 200 m ppł. 26,1 s (1971); na 400 m ppł. 58,4 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971), w sztafecie 4x100 m 44,0 s – razem z Bacikiem, Cieślakiem, Dembińskim (1970), w sztafecie 4x400 m 3:24,3 min – razem z A. Owczarkiem, K. Załącznym, M. Szulcem (1971)

Łagódka Romuald – ur. 1961, uczeń LO (matura 1979), lekkoatleta; w pchnięciu kulą (6 kg) 13,06 m (1978); w międzyczasie czołowy kulturysta Polski; w latach 80. wyemigrował do Niemiec, gdzie nadal startował

Łapawiec Roman – ur. 1941, zm. 2011; absolwent Studium Nauczycielskiego Wychowania Fizycznego w Oliwie (1963), działacz sportowy, trener sportów obron-

nych, od końca lat 60. XX w. członek Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej, związany od 1982 z Ligą Obrony Kraju funkcjami etatowymi, od 1990 kierownik całej jednostki; organizator wielu imprez strzeleckich, szkoleniowiec młodych strzelców i zawodników dwuboju letniego, trener strzelania między innymi Dawida Wiącka – dwukrotnego wicemistrza Europy kadetów w dwuboju letnim (1998)

Ławniczak Krystyna – ur. 1954, uczennica SP nr 2 i LO (matura 1973), lekkoatletka Orkana Sokołowo. Wyniki: w biegu na 100 m 12,9 s (1970); na 200 m 26,6 s (1970); na 300 m 44,5 s (1970) na 100 pł. 17,1 s (1970); na 200 m ppł. 33,3 s (1970); w sztafecie 4x100 m – razem z E. Szczęśniak, K. Kaczmarek i M. Wiśniewską – 52,8 s (1971); w sztafecie 4x400 m – razem z Z. Przybył, C. Kuleszą, Z. Wesołowską – 4:31,2 min (1971)

Ławniczak Krzysztof – ur. 1961, uczeń SP nr 2 i LO, lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medalista MPMł. w sztafecie 4x200 m (1976), brązowy medalista w sztafecie 4x100 na MPJMł. (1978), w 1977 rekordzista okręgu w kategorii 16 lat (10,9 s); zajął 7. miejsce (50 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna (1977); 5. miejsce (59 pkt) w kategorii juniorów młodszych VII Konkursu Młodych Lekkoatletów Wielkopolski (1978). Wyniki: w biegu na 100 m 10,6 s (1978), elektroniczny pomiar 11,29 s (1978), na 200 m 22,3 s (1978)

Łosiński Janusz – ur. 1917, zm. 1992; czołowy koszykarz GKS (1935), tenisista Wrzesińskiego Klubu Tenisowego (1938-1939) oraz Spójni Września (1954-1956), piłkarz Stali, wieloletni działacz sportowy prezes Stali Września (1956), a później wiceprezes (1957) i prezes (1958-1959 oraz 1960-1971) Zjednoczonych, działał w klubie jeszcze w 1977

Łuczak Zbigniew – ur. 1949, uczeń PTW (matura 1967), lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal na 200 m (22,6 s) i brązowy na 100 m (11,1 s) w Centralnej

Spartakiadzie Szkół Rolniczych (Gdańsk-Oliwa 1967), brązowy medal w biegu na 200 m ppł. (26,1 s) MP LZS (Kraków 1967). Inne wyniki: w biegu na 200 ppł. 26,0 s (1967); także czołowy piłkarz ręczny drużyny szkolnej PTW

Łukaszewska Marta – ur. 1982, siatkarka, leworęczna atakująca, absolwentka SSP nr 3 (1997), po jej ukończeniu kontynuowała naukę w Kaliszu, gdzie występowała w barwach miejscowej Calisii (1999-2004), najpierw w drugim zespole, a później w pierwszym; zawodniczka Skry Bełchatów (2004-2006), ekstraklasowej Stali Mielec (2007-2010) i pierwszoligowej Legionovii Legionowo (2010/2011); w 2000 w parze z Katarzyną Kempieńską wywalczyła mistrzostwo Wrześni w siatkówce plażowej kobiet

Łukomski Aleksander – ur. po 1911, absolwent Gimnazjum Państwowego, lekkoatleta Hufca Gimnazjalnego; zwycięzca konkursu pchnięcia kulą oraz drużynowego trójboju (wspólnie z T. Garbackim oraz J. Prądzyńskim) w Świącie Przyniesienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego (Września 1930); wygrał pchnięcie kulą (12,07 m) w meczu GKS – SMP (1931), poprawił rekord Gimnazjum w pchnięciu kulą (12,98 m – zapewne o wadze 5 kg) w czasie meczu GKS Września – GKS Gniezno (1931); 3. miejsce w pchnięciu kulą w zawodach rocznicowych Venetii Ostrów (1933); piłkarz i obrońca GKS (1932-34), powołany do reprezentacji Wrześni na mecz z Venetią Ostrów Wlkp. i strzelec honorowego gola (1934); reprezentował GKS w meczach piłki koszykowej (1932-1933); zginął w czasie II wojny światowej

Łyskawa Waldemar – ur. 1970, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal na 60 m ppł. (8,52 s) HMPJ (Spała 1989), złote medale na 100 m (10,99 s), 110 m ppł. (15,26 s) i w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Szczecin 1989), srebrne medale na 110 m ppł. (15,41 s) i w sztafecie 4x400 m CISR (Kraków 1987), złoty medal na 110 m ppł. (15,41

s) MPSR (Poznań 1988), złote medale na 110 m ppł. MP LZS (Rzeszów 1988 i Poznań 1990). Wyniki: w biegu na 100 m 10,99 s (1989); na 200 m 23,5 s (1987); na 110 m ppł. (100 cm) 15,26 s (1989), (106 cm) 15,64 s (1990)

M

Machnicki Stanisław – ur. po 1910, przedwojenny biegacz Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży we Wrześni; 3. miejsce na 3 km (11:35,0 min) za Marianem Orsztynowiczem i Zacheuszem Kadeckim w Biegach Narodowych (3.05.1936)

Machyński Marian – lekkoatleta SMP Września (1931) i Victorii Września (1932); 1. miejsce na 800 m (2:25,0 min) i 2. miejsca na 100 m (13,0 s) zawodów święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932); 1. miejsca na 100 m (11,8 s) i na 800 m (2:13,4 min) mistrzostw XVII Okręgu Wrzesińskiego Stowarzyszenia Młodych Polaków (1931), 3. miejsce na 1000 m (4:03,0 min) w zawodach z okazji Święta 3 Maja (1930), 1. miejsce na 60 m (8,0 s) i 400 m (1:02,0 min) oraz 2. miejsce w skoku wzwyż (140 cm) mistrzostw XVII Okręgu Wrzesińskiego Stowarzyszenia Młodych Polaków (1930); rekordzista Wrześni na 100 m (11,8 s) w latach 1931-1950, na 800 m (2:13,4 min) w latach 1931-1953

Macios Krzysztof – ur. 1970, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Września; srebrny medal w rzucie oszczepem (47,84 m) w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Kraków 1987). Wyniki: rzut oszczepem 48,88 m (1987)

Majdecka Angelika – ur. 1995, lekkoatletka, absolwentka SP Lisewo i Gimnazjum w Pyzdrach; uczestniczka Ogólnopolskiego Finału Czwartków Lekkoatletycznych, gdzie zajęła 7. miejsce w biegu na 600 m z czasem 1:46,30 min (Warszawa 2008); 3. miejsce w kategorii dzieci

w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008); 6. miejsce w biegu na 1000 m w MWMł. (2009), 6. miejsce MPJMł. w biegu na 2000 m z przeszkodami. Wyniki: w biegu na 300 m 45,18 s (2010); na 400 m 1:02,88 min (2011), na 600 m 1:40,66 min (2011), na 800 m 2:20,83 min (2011); na 1000 m 3:00,68 min (2011), na 1500 m 4:58,77 min (2011), na 3000 m 11:16,36 min (2011), na 2000 m z prz. 7:17,97 min (2011)

Majewski Jan – ur. 1937, założyciel klubu szachowego Wrzos Września (1977), wcześniej zawodnik klubów gnienieńskich i poznańskiego Orkana, wielokrotny szachowy mistrz Wrześni, czwarty zawodnik mistrzostw Wielkopolski (1982), reprezentant Polski w turniejach korespondencyjnych i dwukrotny uczestnik finałów mistrzostw kraju w tej konkurencji, szachowy wicemistrz Polski nauczycieli (1976), działacz Szkolnego Związku Sportowego, nauczyciel wychowania fizycznego w Szkole Podstawowej nr 1, sprawny organizator wielu zawodów szkolnych i szachowych

Makowski Jan – wszechstronny międzywojenny sportowiec; 1. miejsce w trójboju B (6 pkt) zawodów organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1931); piłkarz i koszykarz GKS (1929-1930), zawodnik pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., zachwycał silnym strzałem; członek zarządu i przewodniczący sądu koleżeńskiego od 1936; grywał rzadko z powodu studiów na wydziale prawa; zawodnik Wrzesińskiego Klubu Tenisowego (1932-1936), wicemistrz klubu (1932), uczestnik meczów międzyklubowych

Makowski Władysław – ur. 1911, czołowy piłkarz GKS (1930), działacz Victorii okresu międzywojennego, przewodniczył nadzwyczajnemu zebraniu klubu w 1935, członek zarządu, prowadził obozy szkoleniowe, sędziował zawody sportowe w wielu dyscyplinach; zawodnik Wrzesińskiego Klubu Tenisowego (1932-1936),

uczestnik wielu meczów międzyklubowych; jeden z najlepszych hokeistów GKS (1934-1936), reprezentował GKS w meczach piłki koszykowej (1932-1935); w 1936 student prawa

Malak Stefan – czołowy brydżysta Zjednoczonych (1962-1978) i Victorii (od 1979), posiadacz tytułu mistrza krajowego; także szachista Wrzosu Września (od 1977) z II kategorią szachową; działacz klubu motorowego Wrzos Września

Maluśki Zbigniew – ur. 1960, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań, brat Jerzego – wielokrotnego reprezentanta Polski w biegach średnich; brązowy medalista w biegu na 1500 m w MPSR (Białystok 1980); zajął 10. miejsce (43,5 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna (1977). Wyniki: w biegu na 800 m 1:54,0 min (1977), na 1000 m 2:32,5 min (1980)

Małek Aleksandra – ur. 1981, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań, uczennica ZSR; 9. miejsce (46,5 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii juniorka młodsza (1998), dwukrotna brązowa medalistka w biegu na 400 m ppł. Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Wrocław 1997 i Spała 1999); 6. miejsce w biegu na 400 m ppł. MPJ (Wrocław 1998). Wyniki: w biegu na 100 m 12,79 s (1998); na 200 26,39 s (1998), na 300 m 41,60 s (3. miejsce w tabelach POZLA juniorek młodszych, 1998); na 400 m 60,19 s (1998), na 400 m ppł. 65,06 s (1998)

Mańkowski Radosław – ur. 1972, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; srebrny medalista MPMł (Poznań 1987) w skoku w dal, podwójny srebrny medalista w skoku w dal i w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Szczecin 1989), złoty medalista w skoku w dal (6,69 m) MPSR (Poznań 1988). Wyniki: w biegu sztafetowym 4x100 m 45,80 s – razem z Fiszerem, Chałupką i Mielcarkiem (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorów, 1990); w skoku w dal 6,93 m (1988), w rzucie oszczepem 36,40 m (1989)

Matan Przemysław – ur. 1978, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medalista w sztafecie 4x400 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Wrocław 1997), brązowy medalista w sztafecie 4x400 m w MP LZS (1996). Wyniki: w biegu na 100 m 11,6 s (1996); na 200 m 23,38 s (1996); na 300 m 36,79 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1997); na 400 m 51,17 s (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1997); na 400 m ppł. 59,99 s (1996)

Matuszak Mateusz – ur. 1986, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medal w pchnięciu kulą (13,40 m) HMWJ (2005), złoty medal MWJ (2005) w pchnięciu kulą (16,73 m). Wyniki: w rzucie dyskiem (1,75 kg) 42,12 m (2005), (2 kg) 41,23 m (2006); w pchnięciu kulą (6 kg) 16,98 m (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2005), (7,26 kg) 15,88 m (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii senior, 2006)

Matuszewska Beata – ur. 1970, uczennica ZSR, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; brązowa medalistka w sztafecie 4x100 m w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Kraków 1987). Wyniki: w biegu na 200 m 27,6 s (1986); na 400 m 64,2 s (1984); na 800 m 2:34,0 min (1986); na 100 m ppł. 15,9 s i 16,32 s (1986), (wys. 84 cm) 15,87 s (1987); na 300 m ppł. 48,17 s (1987); na 400 m ppł. 67,64 s (1986)

Matuszewski Józef – ur. po 1930, lekkoatleta, zawodnik drugoligowego LKS Września. Wyniki: w biegu na 1500 m 4:27,8 min (po 1957); na 3000 m z prz. 10:44,0 min (94. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1959), 10:42,0 (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1960); na 10000 m 35:57,0 min (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1960); późniejszy prezes piłkarskiego klubu Błękitni Psary Polskie (od 1999)

Mazur Andrzej – hokeista, pierwszy bramkarz GKS (1932-36), tenisista ziemny, występował w meczach międzyklubowych (1935); syn Romana, wrzesińskiego adwokata

Mazurkiewicz Hieronim – ur. 1950, lekkoatleta Orkana Poznań; zwyciężył w I Spartakiadzie Młodzieży na 1500 i 3000 m, pokonując m.in. Bronisława Malinowskiego; wielokrotny mistrz Polski juniorów (1969 i 1970) na 1500 i 3000 m. Rekordy: w biegu na 800 m 1:54,0 min (1972), na 1000 m 2:25,2 min (1971), na 1500 m 3:44,0 min (1972), na 3000 m 8:01,2 min (1972), na 5000 m 13:48,4 min (1972) i na 10000 m 30:22,4 min (1971) – dwa ostatnie były rekordami okręgu jeszcze w roku 1974; mieszkał wówczas w Przysieczynie; nauczyciel w ZSR w latach 1981-1988, trener II klasy Orkana Września w latach 1981-1988 i dotąd Orkana Poznań; szkoleniowiec między innymi Mariusza Hawrylaka, finalisty MŚJ; ojciec Wojciecha

Mazurkiewicz Wojciech – ur. 1961, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań, syn Hieronima, brat Jacka; złoty medalista w biegu na 3000 m MP LZS (Poznań 1979). Wyniki: w biegu na 800 m 2:12,7 min (1976); na 1000 m 2:30,0 min (1982); na 1500 m 3:54,4 min (1981); na 2000 m 6:15,2 min (1976); na 3000 m 8:20,1 min (1982); na 5000 m 14:29,6 min (1982); na 10000 m 30,23,0 (1982)

Mąkowski Kazimierz – hokeista, absolwent SP nr 2, wychowanek MKS Września (1963), nazywany „złotym dzieckiem Wrześni”; w sezonie 1965/1966 grał w Opolaninie Opole, w następnym występował w Śląsku Wrocław, a w 1967 powrócił do reaktywowanej sekcji Zjednoczonych; we Wrześni grał do 1974, w tym dwa sezony w II lidze (1972/1973 i 1973/1974); był jednym z najlepszych snajperów drużyny, po rozwiązaniu sekcji hokeja przeniósł się do Dolmelu Wrocław, gdzie występował dwa lata, od 1976 reprezentował barwy Tarpana Poznań i był mu wierny aż do rozwiązania (1983); ukończył studia na Akademii Wychowania Fizycznego w Poznaniu i w latach 80. pełnił funkcję drugiego trenera Tarpana

Mercik Kazimierz – ur. 1890, zm. 1942; sędzia zawodów lekkoatletycznych

w okresie międzywojennym, członek Kurkowego Bractwa Strzeleckiego we Wrześni, organizował Wrzesiński Klub Tenisowy; doktor prawa

Michalski Mateusz – ur. 1987, mieszkaniec Węgierek, uczeń SP w Otocznej, lekkoatleta, zawodnik Startu Poznań (do 2008) i Startu Gorzów (od 2009); uczestnik Paraolimpiady w Pekinie (2008), gdzie zajął 9. miejsce na 100 m i 8. na 200 m; mistrz na 100 m i wicemistrz Europy niepełnosprawnych na 200 m (Rodos 2009), czterokrotny mistrz świata na 100 i 200 m zawodów dwóch federacji (Nowa Zelnadia 2011 i Turcja 2011), wielokrotny mistrz Polski niedowidzących, mistrz Niemiec na 100 i 200 m niedowidzących (2007). Wyniki: w biegu na 100 m 10,87 s (2008, ze zbyt silnym wiatrem), na 200 m 21,91 (2011)

Michałowski Michał – ur. 1973, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medal w biegu na 110 m ppł. (17,06 s) w MP LZS (Poznań 1990). Wyniki: w biegu na 200 m 24,6 s (1991); na 110 m ppł. 17,58 s (1989); na 200 m ppł. 29,8 s (1988); na 400 m ppł. 63,48 s (1991)

Mielcarek Anna – ur. 1978, lekkoatletka Orkana Poznań; brązowy medal na 100 m ppł. (16,34 s) MPSR (Suwałki 1994), srebrny na 100 m ppł. (16,44 s) MPSR (Wrocław 1996), brązowy medal w sztafecie 4x100 m MP LZS (1996); w 1995 w XXV Konkursie im. Karola Hoffmanna zajął 5. miejsce (49 pkt). Wyniki: w biegu na 100 m 13,10 s (1996); na 100 m ppł. 14,85 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junierek młodszych, 1995), (rozstaw 8,50 m) 15,59 s (1996); na 300 m ppł. 48,67 s (1995); w skoku w dal 4,86 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka młodsza, 1995); w skoku wzwyż 145 cm (1995)

Mielcarek Marek – ur. po 1946, lekkoatleta Zjednoczonych Września; 12. miejsce w dziesięcioboju w MPJ (Olsztyn 1967), 4. miejsce w skoku w dal (6,60 m) w MWJ (Poznań 1967). Wyniki: w biegu na 200 m

22,7 s (1968); na 400 m ppł. 56,9 s (1968); w skoku w dal 6,83 m (1968); w trójskoku 13,70 m (1968), w dziesięcioboju 5207 pkt (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1967)

Mierkiewicz Daniel – ur. 1986, lekkoatleta Orkana Poznań, złoty medalista MWMł. w rzucie oszczepem, finalista MPJMł. w oszczepie. Wyniki: rzut oszczepem (700 g) 56,03 m (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2003), (800 g) 52,97 m (2004)

Mierzwa Kazimierz – ur. 1955, uczeń PTW (matura 1975), lekkoatleta Orkana Sokołowo; brązowy medalista w pchnięciu kulą (13,04 m) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Legnica 1971), złoty medal w pchnięciu kulą (15,96 m) MPSR (Białystok 1972). Wyniki: kula (6 kg) 14,10 m (1973), (7,26 kg) 12,62 kg (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); rzut dyskiem (1,5 kg) 41,45 m (1972), (2 kg) 34,48 m (1973); rzut młotem (7,26 kg) 24,70 m (1972)

Mikołajczyk Romuald – ur. 1931, pierwszy prezes LZS Września (1954), od 1957 działacz szczebla wojewódzkiego LZS, od 1956 członek Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej, a od 1961 Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki; organizator wielu zawodów lekkoatletycznych

Mitoszewicz Henryk – ur. 1956, zm. 2003; trener piłkarskiej drużyny Victorii w latach 1999-2001, z którą pukał do III ligi; z Wrześni trafił do Kujawiaka Włocławek; wcześniej piłkarz Zawiszy Bydgoszcz, ŁKS Łódź, Legii Warszawa, Lecha Poznań i francuskiego La Havre; w reprezentacji Polski rozegrał 9 spotkań; pomocnik

Motyl Przemysław – ur. 1972, uczeń SSP nr 1; w roku 1987 czołowy zawodnik swojej szkoły w czwórboju, głównie w skoku w dal; późniejszy siatkarz, trener siatkarskich zespołów kadetek UKS Olimp Września

Mularczyk (brak danych o imieniu) – piłkarz, napastnik Sokoła Września (1937-

1938), zaliczył bardzo dobry występ w bramce w wyjazdowym i zwycięskim meczu z SSS I Swarzędz, broniąc między innymi rzut karny

Mularczyk Stanisław – piłkarz, ksywka Komaj, grał w Zjednoczonych do sezonu 1963/1964; w klubowych annałach zapisał się kapitalną bramką z 40 metrów w samo okienko, jaką zaaplikował Energetykowi w Poznaniu; był to pożegnalny mecz Mularczyka, który odszedł odbywać służbę wojskową, a skończył w drugoligowej Warcie Poznań

Murlik Krzysztof – ur. 1945, czołowy piłkarz LZS Błękitni Psary Polskie, później sekretarz klubu; urzędnik samorządowy, przez ćwierć wieku z ramienia wrzesińskiej gminy organizator Biegu Kosynierów

Muzolf Tadeusz – ur. 1951, lekkoatleta Zjednoczonych Września; w biegu sztafetowym 4x400 m razem z Nowińskim, Pożogą, Szykownym 3:47,4 min (1970); późniejszy kierownik trzecioliigowej drużyny siatkarskiej Tonsilu Września

Mycielski Stanisław – ur. 1897, zm. 1977; hrabia, czołowy tenisista Wrześni; „Orędownik Wrzesiński” podawał, że był wicemistrzem Polski, co wydaje się bardzo wątpliwe; mistrz miasta w 1932 (w finale pokonał Edmunda Gregorowicza 7:5, 6:4, 7:5); później pierwsza rakietą w meczach międzyklubowych; prezes powiatowego oddziału Ligi Morskiej i Kolonialnej, organizator imprez pływackich oraz wyścigów psów, patronował wyprawom kajakowym

N

Napierała Benedykt – ur. 1957, uczeń PTW (matura 1977), lekkoatleta Orkana Sokołowo; złoty medalista w biegu na 110 m ppł. (16,1 s) MPSR (Stargard Szczeciński 1976). Wyniki: w biegu na 200 m 23,9 s (1975); na 110 m ppł. 15,7 s (1977), na 400 m ppł. 57,4 s (1976), w skoku wzwyż 175 cm (1975)

Nawroć Edward – ur. 1933, bokser; reprezentował kolejno trzy wrzesińskie

kluby: Gwardię (1951-1955), Stal (1955-1957) i Zjednoczonych (1957-1960), walczył w wagach: półśredniej, lekkośredniej i średniej; zremisował walkę z Koszałkowskim, reprezentantem kadry Polski B; działacz bokserski, od 1978 przez kilka lat był gospodarzem reaktywowanej sekcji bokserskiej przy Victorii

Niedzielski Władysław – bokser Sokoła Września (1932-1939) i Kolejowego Klubu Sportowego Września (1945-1948), najczęściej walczył w wadze półśredniej; trener KKS (1945-1948), Gwardii Września (1949-1953), Stali Września (1954-1957) i Zjednoczonych (od 1957); jeden z trzech (obok Jana Nowaka i Józefa Kolaśińskiego) najlepszych bokserów wrzesińskich w latach 30. XX w., w styczniu 1939 został powołany do reprezentacji Poznania na mecz z Berlinem, walczył w tym spotkaniu z Nuernbergiem, dwukrotnym mistrzem Europy; mistrz Wrześni z 1938; pewny punkt Sokoła w meczach, rzadko schodził z ringu pokonany, startował w mistrzostwach okręgu poznańskiego (1939); także lekkoatleta – zajął 3. miejsce w biegu na 5000 m (21:24 min) za Orsztynowiczem i Kadeckim w zawodach Szukamy Olimpijczyków (Września 1934)

Nieścierowicz Zbigniew – ur. 1955, mieszkaniec Nowego Tomysła, lekkoatleta Orkana Sokołowo; srebrny medalista w biegu na 800 m (1:56,9 min) w MP LZS kategorii junior (Wisła 1974); w 1977 w tabelach rekordów okręgu był rekordzistą na 1500 m z prz. w kat. 17-19 lat (1972). Wyniki: w biegu na 800 m 1:55,4 min (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); na 1000 m 2:28,2 min (15. miejsce na liście wszechczasów 17-latków jeszcze w 2008, 1972); na 1500 m 3:50,7 min (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); na 3000 m 8:36,6 min (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1973); na 1500 m z prz. 4:17,1 min (rekord Wielkopolski do 2011 w kategoriach 17-, 18-, 19-latków, 1972); na 2000 m z prz. 6:05,4 min (1972);

na 3000 m z prz. 9:26,8 min (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973)

Niżnik Roman – ur. 1965, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medalista w biegu na 5000 m (15:37,95 min) w MP LZS (Zielona Góra 1983). Wyniki: w biegu na 800 m 2:02,4 min (1983); na 1500 m 4:04,65 min (1983); na 3000 m 9:08,4 min (1984); na 5000 m 15:37,95 min (1983); na 3000 m z prz. 9:40,57 min (1982)

Nowacki Hubert – ur. 1986, uczeń ZS Marzenin i LO (matura 2005), syn Leszka, lekkoatleta Orkana Września (1999-2000) i Żaka Września (2001-2003); uczestnik MPMi. w Bielsku-Białej (2001); srebrny medal w rzucie dyskiem i brązowy w rzucie młotem MMMi. (2001). Wyniki: rzut dyskiem (1 kg) 49,01 m (2001), (1,5 kg) 46,99 m (2. miejsce w tabelach WZLA juniorów młodszych, 2003); rzut oszczepem 50,25 m (2001); rzut młotem (5 kg) 36,84 m (2001), pchnięcie kulą (6 kg) 13,21 m (2004); także piłkarz Kosyniera Sokołowo (1997-1998), szachista Iskry Marzenin (1992-1996), dla której zdobył wicemistrzostwo województwa w kategorii juniorów do lat 10 (Poznań 1995); badmintonista Iskry Marzenin – zdobył brąz mistrzostw makroregionalnych w mikście z Moniką Wiącek (Tarnowo Podgórne 1999); nauczyciel wychowania fizycznego w ZS Nekla (2011)

Nowacki Leszek – ur. 1960, uczeń SP 2 i LO (matura 1979), ojciec Huberta, zawodnik Orkana Sokołowo; mistrz powiatu szkół podstawowych w skoku wzwyż (1974). Wyniki: w skoku wzwyż 183 cm (1985); w piłce koszykowej reprezentował Zjednoczonych Września (1976-1979), Śląsk II Wrocław (1980-1981), Victorię Września (1983), a w szachach Wrzos Września (1977-1995), Żaka Września (1997-1998) i Iskry Marzenin (1998-2011); w Szachowych Mistrzostwach Europy Amatorów (Pardubice 2005) wywalczył 12. miejsce; nauczyciel w SP Marzenin w latach 1982-1998, w LO (1995-2011);

trener I.a. II klasy, pracował w Orkanie Poznań (1987-1999), Orkanie Września (1995-1999) i Żaku Września (2002-2004); szkoleniowiec medalistów mistrzostw Polski w Lekkiej atletyce Mariusza Soleckiego i Sylwii Kasprzak; trener medalistki Szachowych Mistrzostw Polski Juniorów Marzeny Cypriańskiej (1986) oraz trener biegów dwukrotnego wicemistrza Europy kadetów w biathlonie letnim Dawida Wiącka (1998). W 1998 w dziesiątkę najlepszych lekkoatletycznych trenerów POZLA za punkty zawodników zdobytych w Konkursie im. Karola Hoffmanna; trenował szachistów Iskry Marzenin (1983-2011) i Żaka Września (1997-2011); współzałożyciel i członek zarządów Żaka i Iskry Marzenin, organizator Międzynarodowego Festiwalu Szachowego w Marzeninie (1992-2011) i Lekkoatletycznych Igrzysk Szkół Wiejskich; dziennikarz sportowy „Wiadomości Wrzesińskich” (1995-2011)

Nowaczyk Jacek – ur. 1987, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; srebrny medal w pchnięciu kulą (14,86 m) w MPM. (Siedlce 2002); rekordzista Wielkopolski w pchnięciu kulą (5 kg) w kat. 15 lat – 15,08 m (2002) i 14 lat – 13,98 m (2001); srebrny medal w pchnięciu kulą (13,49 m) HMWJM. (2005). Wyniki: w rzucie dyskiem 41,02 m (6. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodzik, 2002); w pchnięciu kulą (5 kg) 15,99 m (2003), (6 kg) 14,62 m (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2005), w rzucie młotem (5 kg) 27,50 m (2004)

Nowak Antoni – ur. 1913, uczeń Gimnazjum Państwowego (matura 1931), reprezentował Hufiec Gimnazjalny, zawodnik Sokoła Września (1931) i Victorii Września (1932); 2. miejsce na 400 m (1:06,0 min) zawodów święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932), 3. miejsce na 2,5 km w Biegu Narodowym 3 maja 1931 (8:43 min), 4. miejsce na 1000 m w biegu z okazji Święta 3 Maja (1928); piłkarz Vic-

torii okresu międzywojennego, w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B, obrońca; także koszykarz Victorii (1933)

Nowak Jan – ur. 1910, brat Kazimierza i Józefa – boksera i piłkarza Victorii; jeden z najwszechstronniejszych sportowców dwudziestolecia międzywojennego, napastnik zespołu Victorii z początku lat 30., wslawił się obrażeniem sędziego i czerwoną kartką w meczu z GKS Września w 1932, zdobył gola w wygranym 3:1 meczu (1935) ze Stellą Gniezno w barażach o klasę B; także koszykarz klubowej pierwszej piątki; bokser Sokoła (1932-1938), jeden z lepszych wrześnian, przynoszący punkty Sokołowi w meczach międzyklubowych, mistrz Wrześni w wadze średniej (1932, 1938); 2. miejsce w zawodach strzeleckich z okazji 3 maja (1936), reprezentował Sokół w meczach tenisa stołowego (1936); także lekkoatleta, w zawodach okręgowych Sokoła w Gnieźnie (1929) zajął piąte miejsce w czwórboju; bez zawodu (1936)

Nowak-Lewandowska Barbara – ur. 1957, mieszkanka Zberek (gmina Środa Wlkp.), lekkoatletka Klubu Biegacza Kosznic Września; 9. miejsce (2. w kat +50 lat) w Supermaratonie Kalisia 2009. Wyniki: w maratonie 3:52.00 h (2009); w biegu na 100 km 11:11.01 h (2009)

Nowakowski Franciszek – jeden z najlepszych pływaków Wrześni końca lat 30., członek Związku Strzeleckiego; 1. miejsce w wyścigu juniorów na 100 m stylem dowolnym (1:29,3 min) na jeziorze skorzęcińskim (1938); 2. miejsce w zawodach wrzesińskich na 100 m dowolnym (1938); 2. miejsce na 100 m dowolnym i 3. na 400 m dowolnym w mistrzostwach Wrześni (1939)

O

Ogrodowicz Zbigniew – koszykarz MKS i Zjednoczonych do roku 1978, kolarz amator; jako prezes Wrzesińskiej Brygady Cyklistów, ale przede wszystkim jako

dyrektor Wrzesińskich Obiektów Sportowo-Rekreacyjnych, w latach 2007-2011 organizował Bieg Kosznic, a od 2000 imprezy w kolarstwie górskim; kierownik drużyny koszykarzy WKK, a później prezes klubu (1994-2003)

Okoniewski Zygmunt – bokser, zawodnik Gwardii Września, Stali Września (1954-1957) i Zjednoczonych, trzykrotny mistrz okręgu pionu gwardyjskiego; działacz pięściarski, wraz z Mieczysławem Kapturskim próbował od 1978 reaktywować boks przy Victorii Września

Olejniczak Halina – ur. 1982, zawodniczka Wrzesińskiego Klubu Karate; rozpoczęła treningi w 1994, rok później jej szkoleniowcem został Arkadiusz Borowicz; w OOM (Bogatynia 1999) wywalczyła brązowy medal w kategorii -55 kg (pierwszy w historii wrzesińskich sportów walki zdobyty przez kobietę); w MPJ (Środa Wlkp. 2000) wywalczyła złoto w kata drużynowym i brąz w kumite +60 kg

Olejnik Łukasz – ur. 1979, koszykarz, skrzydłowy (200 cm wzrostu), wychowanek MKS Września, zawodnik WKK Września; w 1997 przeniósł się do drugoligowej Alby Chorzów, po powrocie (1999) grał jeszcze w WKK, później koszykarz pierwszoligowego Zastalu Zielona Góra i drugoligowych MKS Kalisz i Ostrovii Ostrów Wlkp. (2011); także halowy mistrz Wrześni w skoku wzwyż (1997) z rezultatem 191 cm

Olek Wojciech – ur. przed 1909, mieszkaniec Węgieerek; 1. miejsce na 100 m (13,4 s) i 3. w pchnięciu kulą (7,00 m) zawodów Złotu Stowarzyszeń Młodzieżowych (Września 1927); jego brat Jan (SMP) zajął 3. miejsce w Dniu Konia organizowanym w 1935 w Gutowie Małym przez 68 pp oraz wygrał bieg na 3000 m w Jesiennym Święcie Przysposobienia Wojskowego (1927); w relacji z meczu szachowego Rzemieśnicza Drużyna Harcerska – GKS (1936) tę pierwszą reprezentuje Olek L.; Olek grał też w GKS (1935) w koszykówkę; W. Olek prowadził też zebranie Sokoła

w 1924, ale nie mógł to być (ze względu na wiek) Wojciech

Ordan Grzegorz – ur. 1983, uczeń SP Kocłackowo i ZSZ, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; w 1998 6. miejsce (66 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmana kategorii młodzik. Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 20,39 s (1997); w rzucie dyskiem (1 kg) 38,90 m (3. miejsce w tabelach POZLA w kategorii młodzik, 1998), (1,5 kg) 41,28 m (1999), (1,75 kg) 37,25 m (3. miejsce w tabelach WOZLA kategorii junior, 2002); w pchnięciu kulą (5 kg) 14,09 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1998), (6 kg) 16,12 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1999), (7,26 kg) 12,78 m (2002)

Orszynowicz Marian – ur. 1912, zm. 1988; czołowy zawodnik sekcji lekkoatletycznej Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej, przemianowanej w 1934 na Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży, uczestnik wielu biegów ulicznych w latach 30. XX w., zwycięzca Biegów Narodowych na 5 km w czasie Święta Sportu rozegranego we Wrześni 3 maja 1936, 1937 i 1938, w tym pierwszym biegu przed Zacheuszem Kadeckim i Stanisławem Machnickim; 3. miejsce w Biegu Narodowym na 2 km (1934), 2. miejsce w biegu na 1500 m w zawodach Święta Sportu (1936), 2. miejsce w biegu na 800 m i 2. miejsce na 3000 m (10:42,8 min) w Mistrzostwach XVII Wrzesińskiego Okręgu SMP (1932); 1. miejsce w biegu na 1500 m (5:08,0 min) i 3. miejsce na 800 m w święcie wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przygotowania wojskowego (Września 1932); 1. miejsce na 5000 m (19:34 min) w zawodach Szukamy Olimpijczyków (Września 1934)

Osiński Kazimierz – ur. po 1913, lekkoatleta Sokoła Września (1930) i Stowarzyszenia Młodych Polaków (1932), uczeń szkoły wieczorowej we Wrześni, reprezentował Drużynę Harcerską (1929); 1. miejsce na 60 m (7,8 s) i 1. na 400 m

(1:09,0 min) w Mistrzostwach XVII Wrzesińskiego Okręgu SMP grupy młodszej (Września, 1932); 1. miejsce na 400 m (1:05,0 min) w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932); 2. miejsce na 1000 m (3:58,0 min) w zawodach z okazji Święta 3 Maja (1930); 3. miejsce w biegu przelajowym na 1000 m w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Września 1929)

P

Pach Janusz – ur. 1962, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal w rzucie dyskiem (38,76 m) w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Poznań 1981), brązowy medal w rzucie dyskiem (40,78 m) w MP LZS (Białystok 1981). Wyniki: w pchnięciu kulą (7,26 kg) 13,13 m (1983); w rzucie dyskiem (2 kg) 44,02 m (1983)

Pachowiak Wojciech – ur. 1960, absolwent SP 3, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo; srebrny medal w skoku wzwyż Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Bydgoszcz 1977). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. (100 cm) 18,3 s (1976); w skoku wzwyż 190 cm (1977)

Pakułski Tomasz – ur. 1985, lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medal na 5000 m w MPJMł. w Biegach Przelajowych (Kielce 2002), złoty medal na 3000 m w MPJMł. (2002); uczestnik meczów międzypaństwowych juniorów, rekordzista Wielkopolski do lat 16 na 1000 m – 2:32,4 min (2001) i do 17 lat na 3000 m – 8:20,3 (2002); w 2000 zajął 10. miejsce (42 pkt) w XXX Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii młodzika. Inne wyniki: w biegu na 1000 m 2:56,27 min (1999), na 2000 m 6:12,34 min (1999), na 3000 m 8:20,30 min (1. miejsce w tabelach PZLA, 2002), na 2000 m z prz. 5:59,25 (2003)

Paszak Michał – ur. 1991, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal w MWJ

(2009) w biegu na 2000 m z prz. (6:26,95 min). Wyniki: w biegu na 800 m 2:10,83 min (2009); na 1000 m 2:51,03 min (2006); na 1500 m 4:12,94 min (2008); na 2000 m 6:11,23 min (2007), na 3000 m 9:18,40 min (2009); na 5000 m 16:06,25 min (2009); na 2000 m z prz. 6:26,95 min (2009)

Patelka Jadwiga – ur. 1942, jedna z najwszechstronniejszych sportsmenek w historii Wrześni, uczennica LO, lekkoatletka, rekordzistka Polski w kategorii dzieci; w rzucie oszczepem 35,70 m (1958); lekkoatletka drugoligowego Orkana Września i Orkana Poznań. Wyniki: w biegu na 80 m ppł. 17,6 s (po 1957); w sztafecie 4x100 m – razem z I. Jankiewicz, A. Staniszewską i B. Suchorską – 57,5 s (1957); w skoku wzwyż 130 cm (w 50 najlepszych wyników dzieci w Polsce, 1956); w rzucie oszczepem 36,16 m (1963); w pchnięciu kulą 8,84 m (po 1957); w rzucie dyskiem 21,88 m (po 1957); w rzucie piłeczką palantową (80 g) 53,5 m (w 50 najlepszych wyników kategorii dzieci w Polsce, 1956); A-klasowa siatkarka Zjednoczonych; mistrzyni powiatu w tenisie stołowym (1964)

Paterka Eugeniusz – ur. 1933, uczeń LO (matura 1952), lekkoatleta; akademicki mistrz Spartakiady Wyższych Uczelni Poznania w sztafecie 4x100 m – razem z B. Kobielskim, Z. Stawczykiem i Janowskim (1953). Wyniki: w biegu na 100 m 11,4 s (1952 – wyrównał rekord szkoły B. Kobielskiego); na 200 m 25,2 s (1951 – rekordzista szkoły przez dwa lata); na 1000 m 3:00,0 min (1951 – pierwszy udokumentowany wynik i zarazem rekord Wrześni); w sztafecie 4x100 m – razem z Barańskim, Wawrzyniakiem, Kobielskim – 47,9 s (1951 – ówczesny rekord Wrześni); w sztafecie szwedzkiej (400-300-200-100 m) – razem z B. Kobielskim, Z. Kieretą i J. Barańskim – 2:16,1 min (1951). Rekordzista Wrześni na 200 m (25,2 s) w latach 1951-1953, na 1000 m (3:00,0 min) w 1951; nauczyciel w PTW i ZSR w latach 1955-1997; w późniejszych latach dzia-

łacz POZLA; trener II klasy LZS Września w latach 1955-1958, MKS Września w latach 1958-1964, Orkana Poznań, Orkana Września i Orkana Sokołowo w latach 1964-1975; od 1969 szkoleniowiec skoczków wzwyż: Henryka Bartzaka, Andrzeja Gruszczyńskiego, Władysława Tomczaka, Zenona Jażdżewskiego i Janusza Sarnowskiego; w barwach Spójni grywał także w piłkę ręczną jedenastoosobową; odznaczony Złotą Honorową Odznaką POZLA (1985), Srebrną Honorową Odznaką POZLA (1969); od 1956 członek Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej, a od 1961 Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki; od 1962 członek Powiatowego Ośrodka Wychowania Fizycznego; organizator wielu zawodów lekkoatletycznych

Pawlak Jan – ur. 1953, lekkoatleta Orkana Sokołowo; rekordzista okręgu w kategorii młodzików w biegu na 3000 m – 9:15,4 min (1970), mistrz okręgu juniorów na 3000 m – 9:27,8 min (1970). Wyniki: w biegu na 800 m 2:01,5 min (1970); na 1000 m 2:37,9 min (1970); na 1500 m 4:07,8 min (1970); na 3000 m 8:57,8 min (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); na 5000 m 16:39,6 min (1972)

Pawlak Przemysław – ur. 1979, uczeń ZSZ w latach 1994-1999, lekkoatleta Orkana Poznań; 8. miejsce w MPJMł. (Bydgoszcz 1996) w kuli (13,42 m); 9. miejsce (51 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmana kategorii juniorów (1998). Wyniki: w pchnięciu kulą (6,25 kg) 14,28 m (1998), (7,26 kg) 14,00 m (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1999); w rzucie dyskiem (1,5 kg) 38,96 m (5. miejsce w tabelach POZLA, kategorii junior młodszy, 1995), (1,75 kg) 38,81 m (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1998), (2 kg) 33,38 m (1999); nauczyciel w ZSTiO, trener II klasy Orkana Września i Orkana Poznań; trener miotaczy, między innymi medalistki mistrzostw Polski i reprezentantki kraju Martyny Losy

Piasecki Ryszard – hokeista na lodzie, zawodnik Zjednoczonych Września w latach

1971-1974; przez dwa sezony (1972/1973 i 1973/1974) grał z drużyną w II lidze; wcześniej zawodnik Pomorzana Toruń, z którym zdobył brązowy medal mistrzostw kraju (1969); hokeista drugiej reprezentacji Polski, z którą występował na turnieju w Chinach (1966)

Pietrzak Antoni – ur. 1910, piłkarz, zawodnik pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., uważany za jednego z najlepszych w klubie; w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; grał na pozycji napastnika, kapitan drużyny z inklinacjami do ostrej gry; także koszykarz Victorii (1933); z zawodu malarz

Pluciński Zbigniew – bokser, zawodnik Stali Września, a od 1957 Zjednoczonych; w 1958 przeszedł do drugoligowej Olimpii Poznań; przez kilka lat był liczącym się w kraju bokserem najlżejszych wag

Polański Adam – ur. 1981, lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medal w sztafecie 4x100 m w MPJ (1998). Wyniki: w biegu na 100 m 11,74 s (1998); na 200 m 24,03 s (1998); na 400 m 53,50 s (9. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1998)

Popa Andrzej – ur. 1968, uczeń SP Oborniki i ZSR w latach 1983-1988, lekkoatleta Orkana Poznań, a później Olimpii Poznań; rekordzista okręgu poznańskiego (1996) seniorów na 200 m (20,95 s) i 300 m (34,64 s), 19-latków na 100 m (10,44 s) i 200 m (21,08 s), 18-latków na 100 m (10,54 s), 17-latków na 100 m (10,63 s); podwójny srebrny medalista MEJ (Birmingham 1987) na 100 (10,44 s) i 200 m (21,08 s), srebro ze sztafetą 4x100 w MEJ (Cottbus 1985), srebro na 100 m i brąz na 200 m w czasie MPJ (1986); w 1988 w Memoriale Kusocińskiego 6. miejsce na 100 m (10,44 s); brązowy medal MPS (Grudziądz 1988) na 100 m (10,47 s) i srebro na 200 m (21,44 s) – już w barwach Olimpii, złoty medal na 100 m (10,53 s) i 200 m (21,04 s) MPMł. (Zielona Góra 1988), dwa złote medale na 200 m (R.P. – 21,21 s) i 60 m (6,72 s) w HMPS (Zabrze 1989); w HMES (Haga

1989) 6. miejsce na 200 m (21,81, w el. 21,51 s); wielokrotny medalista MPJ (1986 brąz i złoto, 1987 dwa złota) w biegach na 100 i 200 m, dwukrotny złoty medalista na 100 i 200 m MPJMł. (1985), dwukrotny medalista na 60 m w HMPS: brąz (1988) i srebro (1992). W MPS zdobył srebro na 100 m (1987), wielokrotny złoty medalista MP LZS (1983-1986). Rekordzista Wrześni na 100 m (10,44 s) od 1987 roku i na 200 m (21,08 s) od 1987 roku. Inne wyniki: w biegu na 100 m 10,6 s i 10,96 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1984); na 200 m 22,4 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1984); w skoku w dal 6,71 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszych, 1984)

Poprawa Kazimierz – uczeń szkoły wieczorowej (1932), jeden z najwszechstronniejszych sportowców okresu międzywojennego, zawodnik Sokoła Września (1935-1939), lekkoatleta; 3. miejsce w skoku wzwyż w zawodach powiatowego dnia przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego (Września 1938), 5. miejsce w pięcioboju (za Leonardem Siudzińskim) w Okręgowych Zawodach Sokoła w Gnieźnie (1935), w Zawodach XVII Wrzesińskiego Okręgu Stowarzyszenia Młodych Polaków (1932) w grupie B (młodszych) zwyciężył w skoku w dal (5,14 m), w pchnięciu kulą (11,50 – prawdopodobnie 5 kg), w rzucie dyskiem (26,71 m) i w skoku wzwyż (145 cm) oraz zajął 2. miejsce w biegu na 60 m. Rok wcześniej w tych samych zawodach 3. miejsce w dysku (24,12 m). W Świącie Wiosennej Sprawności Fizycznej Organizacji Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego (Września 1932) zwyciężył w skoku wzwyż (150 cm); 2. miejsce w skoku w dal (5,71 m) w zawodach Szukamy Olimpijczyków (Września 1934); piłkarz Sokoła, często wpisujący się na listę strzelców; 2. miejsce w wyścigach na 100 m stylem grzbietowym i 3. na 100 m klasycznym w Wielkich Zawodach

Pływakich (1932), 2. miejsce na 400 m stylem dowolnym zawodów pływakich (1938), mistrz Wrześni na 100 m stylem grzybowym (1939); reprezentował SMP (1931) i Sokół (1936) w meczach tenisa stołowego; uczestnik zawodów strzeleckich, w których zajmował czołowe miejsca

Prądyński Janusz – ur. po 1911, absolwent Gimnazjum Państwowego, syn Andrzeja – wrzesińskiego wydawcy; zawodnik Hufca Gimnazjalnego, lekkoatleta; zwycięzca konkursu rzutu oszczepem i drużynowego (wspólnie z T. Garbackim oraz A. Łukomskim) trójboju w Świącie Przystosobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego (Września 1930); piłkarz GKS (1932); uczestnik zawodów Pierwszego Szermierczego Kroku (1931), w strzelaniu na 50 m w Powiatowym Świącie Przystosobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego w 1930 zajął 2. miejsce (131/150 pkt)

Proch Zyta – ur. 1953, uczennica Technikum Rolniczego w Kaczkach Średnich, lekkoatletka Orkana Sokołowo; złota medalistka w pchnięciu kulą (12,03 m) Ogólnopolskiej Spartakiady Pracowników PGR (Błażejewo 1972). Wyniki: w pchnięciu kulą 12,67 m (1973); w rzucie oszczepem 38,58 m (1972)

Przybylski Wincenty – ur. po 1912, zawodnik Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej (1929-1932), lekkoatleta; zwyciężył na 100 m (11,8 s) w Mistrzostwach XVII Wrzesińskiego Okręgu SMP (1932); rok wcześniej w tych samych zawodach zwyciężył na 60 m (7,9 s); zajął 2. miejsca w skoku w dal (4,90 m), w rzucie dyskiem (24,40 m), w pchnięciu kulą 5 kg (10,83 m); w roku 1929 1. miejsce na 60 m (8,4 s); rekordzista Wrześni na 100 m w latach 1932-1950 (11,8 s); 2. miejsce na 100 m stylem dowolnym w Wielkich Zawodach Pływakich (1932); reprezentował SMP w turniejach tenisa stołowego (1931)

Przybylski Wojciech – piłkarz Zjednoczonych, ale przede wszystkim hokeista na

lodzie; wychowanek MKS Września, czołowy zawodnik i strzelec reaktywowanej w 1967 sekcji hokeja na lodzie Zjednoczonych Września; grał w zespole do jego rozwiązania w 1974; w latach 1991-1993 piastował funkcję prezesa Victorii Września; także kolarz górski, mistrz Polski lekarzy w MTB; występował na lodzie w II-ligowym WTH Krispol jeszcze w 2011

Przybysz Lubomir – ur. 1993, uczeń ZSTiO, lekkoatleta Orkana Września; 8. miejsce w rzucie młotem (49,89 m) w MPMł. (2008), srebrny medalista MWJMł. (2009) w rzucie młotem (46,12 m), 8. miejsce w rzucie młotem (55,22 m) w MPJMł. (Kraków 2009). Wyniki: w rzucie dyskiem (1,5 kg) 41,72 m (2009), (1 kg) 49,89 m (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodzik, 2008) (1,75 kg) 35,72 m (2009); w pchnięciu kulą (4 kg) 12,65 m (6. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodzik, 2008); w rzucie młotem (4 kg) 45,21 m (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii młodzik, 2008), (5 kg) 55,22 m (2009)

Przysiuda Waldemar – ur. 1973, piłkarz, grający na pozycji napastnika, a pod koniec kariery także ostatniego obrońcy, wychowanek Victorii, w której grał do 1993; przez Wartę Śrem wiosną 1994 zadebiutował w pierwszoligowym Lechu Poznań; w sezonie 1995/1996 zagrał w Warcie Poznań, a po roku reprezentował już pierwszoligowego Sokoła Tychy; po krótkich epizodach w Unii Swarzędz i raz jeszcze Warcie Poznań na trzy lata trafił do Huraganu Pobiedziska; wiosną 2001 ponownie grał w Lechu, ale już w drugoligowym zespole; po powrocie do I ligi (2002) Przysiuda reprezentował klub tylko jesienią, wiosną 2003 został zawodnikiem drugoligowej Ceramiki Opoczno; w sezonie 2004/2005 grał w KSZO Ostrowiec Świętokrzyski, a po roku w Unii Janikowo; w sezonie 2006/2007 reprezentował Mieszka Gniezno; do Victorii wrócił jesienią 2007 i grał w drużynie Jana Stępczaka; wiosną 2009 został grającym trenerem Victorii, zwolniony z tej funkcji w listo-

padzie 2011; w czasie kariery piłkarskiej w ekstraklasie rozegrał 44 mecze (w Lechu 33) i zdobył 6 bramek (w Lechu 4)

Pujdak Andrzej – ur. 1959, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań, uczeń SP nr 2 i PTW; brązowy medalista w biegu na 3000 m w MPJ (Łódź 1977), złoty medalista w biegu na 5000 m (14:45,6 min) MP LZS (Poznań 1978), brązowy medalista na 5000 m (15,23,6 min) w MP LZS (Lublin 1977); reprezentant Polski w meczu juniorskim z Rumunią i NRD (1978); rekordzista okręgu do lat 15 (jeszcze w 1977) w biegu na 3000 m czasem 9:33,2 min (1974). Wyniki: na 800 m 1:59,5 min (1977), na 1000 m 2:30,2 min (1978); 3:55,3 min (1978); na 2000 m 6:14,2 min (1974); na 3000 m 8:30,3 min (1978); na 5000 m 14:45,6 min (1978); na 10000 m 30:56,0 (1978); nauczyciel w ZSZ, ZS nr 2, ZSR i ZSTiO; srebrna odznaka PZLA, brązowa odznaka Honorowy Działacz Kultury Fizycznej, wielokrotnie w dziesiątce najlepszych lekkoatletycznych trenerów Wielkopolski, szkoleniowiec wielu medalistów mistrzostw Polski w różnych kategoriach wiekowych: Krzysztofa Warszaka, Michała Chałupniczaka, Michała Drzażdżyńskiego, Piotra Kubalewskiego, Tomasza Szymkowiaka, Dawida Wielgosika, Tomasza Pakulskiego, Jacka Nowaczyka i Cecylii Świerczyńskiej

Purol Włodzimierz – ur. 1943 w Słupcy, uczeń ZSR, nauczyciel wychowania fizycznego w LO (1965-1966), lekkoatleta Orkana Poznań; brązowy medalista w biegu na 800 m – 1:52,5 min (1966); na 1000 m 2:27,5 min (1966), na 1500 m 3:55,6 min (1966); później z powodzeniem prowadził w Strzałkowie zespół dziewcząt w hokeju na trawie. Rekordzista Wrześni na 800 m (1:53,5 – 1:52,5 min) w latach 1965-1987, na 1000 m (2:30,3–2:27,5 min) w latach 1965-1988

Pusty Jan – ur. 1952 w Koninie, lekkoatleta, reprezentował Objezierze; olimpijczyk, przyjeżdżał na konsultacje do trenera Adama Kaczora, a później prowadzony

przed drugiego wrześnianina Bernarda Kobielskiego, w latach 1970-1971 reprezentował LZS Orkan Sokołowo, później LKS Orkan Poznań; wielokrotny reprezentant Polski, uczestnik Igrzysk Olimpijskich w Moskwie (1980) – zajął 5. miejsce z czasem 13,67 s; uczestnik Pucharu Świata (Sofia 1977), rekordzista okręgu i Polski w biegu na 110 m ppł. 13,53 s (Sofia 1977); ośmiokrotny medalista MPS (1975-1982) i sześciokrotny HMPS (1976-1981). Wyniki w barwach Orkana Sokołowo: w biegu na 110 m ppł. 15,3 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); w skoku wzwyż 172 cm (1971); w skoku w dal 6,81 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971); w skoku o tyczce 3,10 m (1971); w dziesięcioboju 6094 pkt (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1971), 6392 pkt, a w nieregulaminowych warunkach 6547 pkt (1972)

Pyra Sławomir – ur. 1936, lekkoatleta Kormorana Mrągowo (1959) i Orkana Poznań, mieszkaniec Węgierek; ożenił się z klubową koleżanką Bożeną Juskowiak. Wynik w trójskoku: 14,66 m (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1963); rezultaty w granicach 14,50 m uzyskiwał rokrocznie do 1968

R

Radziejewski Zenon – ur. 1961, lekkoatleta, zawodnik Klubu Biegacza Kosynier Września; 9. miejsce w Supermaratonie Kalisia 2009. Wyniki: w maratonie 2:58,18 h (2006), w biegu na 100 km 8:50,21 h (2009)

Radzińska Maria – ur. 1949, lekkoatletka Zjednoczonych Września, uczennica Państwowego Technikum Mleczarskiego; 8. miejsce w 5-boju w MPJ (Olsztyn, 1967). Wyniki: w biegu na 100 m 13,8 s (1967); na 80 m ppł. 13,2 s (1968); na 100 m ppł. 16,9 s (1967); w skoku w dal 5,03 m (1968); wzwyż 138 cm (1968)

Ratajczak Jan – ur. 1959, lekkoatleta, pochodził z Międzychodu, uczeń ZSZ przy

Wojska Polskiego, zawodnik Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; złoty medalista MPMł. w sztafecie 4x100 m (1974) i brązowy na 200 m (1974), srebrny w sztafecie 4x100 m na MPJ (1978), złoty medalista na 100 m (11,4 s) MP LZS w kategorii młodzików (Wisła 1974); w 1977 wyrównał rekord Polski juniorów w hali na 60 m (6,5 s); 4. miejsce w Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii młodzik (61 pkt – 1974). Wyniki: w biegu na 100 m 10,6 s (1978); na 200 m 22,5 s (1977)

Ratajczak M. (brak danych o imieniu) – ur. 1909, piłkarz Victorii okresu międzywojennego, w 1936 przyczynił się do awansu klubu do klasy B; lewy pomocnik, był zawodnik Britanii Poznań; handlowiec

Ratajczak Maciej – ur. 1973, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; 4. miejsce w MPMł. w wielobojach i.a. ze skokiem wzwyż (Wrocław 1988); złoty medal w MMMł. wzwyż (Białogard 1988), złoty MWMł. w skoku wzwyż – 175 cm (Poznań 1988). Wyniki: w biegu na 60 m 7,3 s i 7,63 s (1988); na 100 m 11,8 s (1990); w sztafecie 4x100 m – z J. Gibowskim, P. Fiszerem, A. Kasprzakiem – 48,94 s (1987); w skoku wzwyż 180 cm (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1990); w skoku w dal 5,78 m (1988)

Regulski Krzysztof – nauczyciel w SSP Kaczanowo, działacz Szkolnego Związku Sportowego, wielokrotny kierownik reprezentacji Wrześni na krajowy finał Czwartków Lekkoatletycznych; trener młodych lekkoatletów i tenisistów stołowych

Rewers Krzysztof – lekkoatleta, sprinter; w latach 40. XX w. miał biegać 100 m w 10,9 s; najszybszy sprinter tego okresu we Wrześni, mimo że stracił dłoń w czasie okupacji; pseudonim „łapka”; działacz Victorii Września, wieloletni członek zarządu klubu, w latach 1965-1971 wiceprezes sportowy

Rewers Łukasz – ur. 1980, piłkarz, wychowanek Kosyniera Sokołowo, grający

na pozycji napastnika; w 1994 przeszedł do Lecha Poznań, występował w zespołach juniorów (do 1999) i był w szerokiej kadrze pierwszoligowców; wiosną 2000 zadebiutował w Odrze Kościan, jesienią 2001 i wiosną 2003 reprezentował Victorię Września, grał także w Warcie Poznań (III liga), od sezonu 2005/2006 i przez trzy kolejne reprezentował Promień Opalenica, sezon 2009/2010 spędził w TS 1998 Dopiewo

Rewers Marta – ur. 1990, uczennica ZSTiO, lekkoatletka Orkana Poznań; w rzucie oszczepem 34,83 m (3. miejsce w tabelach WZLA kategorii seniorka, 2008); równocześnie siatkarka trzecioliigowego Orkana Września

Rewers Milena – ur. 1987, uczennica ZSTiO, lekkoatletka Orkana Poznań; brązowy medal na 1500 m (4:54,90 min) w MWJ (2005). Wyniki: w biegu na 400 m 59,92 s (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka, 2005), na 800 m 2:17,39 min (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka, 2005), na 1000 m 2:59,99 min (2005); na 1500 m 4:50,05 min (2005)

Reyzner Rajmund – ur. po roku 1912, zawodnik GKS Września; 3. miejsce w skoku wzwyż (150 cm) w zawodach międzygimnazjalnych (Września 1932); zawodnik pierwszej jedenastki Victorii początku lat 30., uważany za jednego z najlepszych piłkarzy tego okresu, środkowy pomocnik; uczestnik mistrzostw powiatu w tenisie ziemnym (1933), czołowy koszykarz GKS (1932-1933); mieszkaniec Bierzglińska; zapewne brat lub syn A. Reyznera, podporucznika rezerwy, zwycięzcy wyścigu pływackiego na 100 m w stylu klasycznym w czasie zawodów Ligi Morskiej i Kolonialnej (1933), rekordzista Wrześni na tym dystansie do 1939 (1:36,4 min)

Rodowska Patrycja – ur. 1992, uczennica Gimnazjum w Orzechowie, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; brązowy medal w skoku wzwyż (158 cm) w MMMł. (2006), srebrny medal w skoku wzwyż (159 cm) MPMł. (Stubi-

ce 2007) i 13. miejsce w skoku wzwyż (155 cm) w MPMł. (2006); 6. miejsce w skoku wzwyż (165 cm) w MPJMł. (Bydgoszcz 2008); przez kilka lat rekordzistka Wrześni w skoku wzwyż – 170 cm (2008); zajęła 7. miejsce w kategorii junierek młodszych (50 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008)

Rogoziński Józef – ur. po 1902, lekkoatleta Sokoła Września, najlepszy zawodnik kategorii 18-21 lat „II Olympjady” organizacji wojskowo-wychowawczych (Września 1924); 1. miejsce w biegu na 100 m (12,2 s) zawodów dnia sprawności fizycznej (1925), 5. miejsce w biegu ulicznym na 3 km z okazji Święta 3 Maja (Września 1926); rekordzista Wrześni (1926-1931) na 100 m (12,2 s)

Rusin Mirosław – ur. 1962, uczeń PTW (matura 1982), lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medalista w biegu na 5000 m w MPJ (1981), złoty medal w biegu na 3000 m (8:25,25 min) w Centralnych Igrzyskach Szkół Rolniczych (Poznań 1981), złoto w biegu na 5000 m (15:15,73 min) i srebro na 3000 m (8:35,67 min) w MP LZS (Białystok 1981); srebrny medal na 5000 m (15:24,73 min) w MP LZS (Poznań 1979). Wyniki: w biegu na 1000 m 2:37,4 min (1980); na 1500 m 3:56,68 min (1981); na 3000 m 8:25,25 min (1981); na 5000 m 14:47,5 min (1981); na 10000 m 34,00,0 min (1982)

Rutkowski Jacek – ur. 1960, uczeń PTW (matura 1980), lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; srebrny medalista w skoku wzwyż (182 cm) MPSR (Stargard Szczeciński 1976). Wyniki: w skoku wzwyż 202 cm (1980); w skoku w dal 6,07 m (1976)

Rybczyński Edward – hokeista na lodzie, wychowanek Zrywu Września, a od 1957 czołowy i bramkostrzelny zawodnik Zjednoczonych Września; występował do 1963; w drugiej połowie lat 60. sędzia hokejowy

Rydzik Jan – nauczyciel wychowania fizycznego w Gimnazjum Państwowym

w latach 1920-1927, opiekun Koła Sportowego i Hufca Gimnazjalnego, które wielokrotnie wystawiały zawodników do zawodów lekkoatletycznych w okresie międzywojennym

Rzepecki Krzysztof – ur. 1960, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; 8. miejsce w trójboju sprinterskim (50 m – 6,32 s, 60 m – 7,40 s, 80 m – 9,55 s) HMPJ (Warszawa 1978). Wyniki: w biegu na 100 m 11,3 s (1976); na 200 m 23,0 s (1977)

S

Sak Kazimierz – ur. 1953, lekkoatleta Zjednoczonych; srebrny medal w biegach przełajowych w MWJMł. (1970). Wyniki: w biegu na 400 m 55,0 s (1970), 800 m 2:04,9 min (1970), na 110 m ppł. (91 cm) 16,4 s (1969), (100 cm) 17,9 s (1970), na 200 m ppł. 27,8 s (1969), na 400 m ppł. 59,9 s (1970)

Sakwa Grzegorz – ur. 1981, mieszkaniec Sokołowa, absolwent ZSZ (matura 2001), karateka, zawodnik Wrzesińskiego Klubu Karate de Shotokan Dragon Września; wicemistrz Europy juniorów (Wrocław 1998), wicemistrz Polski seniorów w drużynie Dragon Środa Wlkp., (Wrocław, 1999); mistrz Polski seniorów (2000); trener karate (2011)

Sędłak Czesław – ur. 1911, piłkarz Victorii w 1935, zdobył gola w wygranym 3:1 meczu ze Stellą Gniezno w barażach o klasę B; grał na pozycji prawoskrzydłowego, uchodził za zawodnika seryjnie marnującego pozycje bramkowe; powołany do reprezentacji Wrześni na mecz z Venetią Ostrów (1932); pomocnik biurowy

Siewert Aleksandra – ur. 1963, mieszkanka Nowego Folwarku, uczennica ZSR Września, a od 1980 ZSR Środa Wlkp., lekkoatletka; rekordzistka Wrześni na 800 m – jej wynik 2:04,60 min był (w 2009) 47. w historii polskiej l.a.; zawodniczka Orkana Poznań, a później Pomorza Starogard Szczeciński; dwukrotna brązowa meda-

listka w biegu na 400 m (59,6 s) i na 800 m (2:21,7 min) MPSR (Białystok 1980), srebrna medalistka na 800 m (2:19,0 min) w MP LZS (Poznań 1979), srebrna medalistka MPJ (Poznań 1982) na 800 m (2:10,34 min). Wyniki: w biegu na 400 m 56,5 s (1987), 56,74 s (1988); na 800 m 2:04,60 min (1988); na 1000 m 3:13,7 min (1980); na 1500 m 4:25,0 min (1982)

Siwert Alfred – ur. 1908, bramkarz piłkarski, w czasie gdy Victoria walczyła w klasie B (1936), grywał jednak częściej w drugim zespole; rzemieślnik; miał być także arbitrem piłkarskim w końcu lat 30.

Siudziński Leonard – jeden z najbardziej wszechstronnych wrześnian dwudziestolecia międzywojennego, zawodnik Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej (1930-1932) oraz Sokoła Września (1933-1938); zwyciężył w skoku w dal (5,26 m) i wzwyż (149 cm) oraz wystartował na 800 m (2:28,5 min) w zawodach okręgowych Towarzystwa Powstańców i Wojaków (Poznań 1929), zwyciężał w skoku w dal, wzwyż i o tyczce w zawodach Powiatowego Dnia Sportu (Września 1938), zwycięzca w skoku w dal (6,01 m) i w skoku wzwyż (160 cm) oraz 2. miejsce w pięcioboju w Okręgowych Zawodach Sokoła (Gniezno 1935), 1. miejsce w dal (6,10 m) i 2. miejsce w wzwyż (160 cm) oraz 3. w pchnięciu kulą (9,32 m) w Okręgowych Zawodach Sokoła (Gniezno 1933), zwyciężył (poza konkursem) w skoku w dal (6,12 m), wzwyż (155 cm) i w kuli (9,72 m) w zawodach święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932), 1. miejsca w skoku w dal, rzucie dyskiem, pchnięciu kulą zawodów z okazji Święta 3 Maja (1930), 1. miejsca wzwyż, w dysku, na 100 m i w dal w Mistrzostwach Okręgu Wrzesińskiego SMP, w 1938 został mistrzem Gniezna w skoku wzwyż (160 cm) i wicemistrzem w skoku w dal. Wyniki: w biegu na 100 m 12,6 s (1930); na 800 m 2:25,6 min (1928); w skoku w dal

6,12 m (1932); w skoku wzwyż 162,5 cm (1930); w pchnięciu kulą (5 kg) 11,78 m (1930), (7,26 kg) 10,74 m (1934); w rzucie dyskiem 26,96 m (1930); wraz z bratem próbował też sił w boksie (1932-1936), reprezentując Sokoła i przynosząc punkty w meczach międzyklubowych; był wyróżniającym się siatkarzem SMP (1933)

Smodlibowski Stanisław – ur. 1870, zm. 1945; zasłużony działacz Towarzystwa Gimnastycznego Sokół, pierwszy naczelnik wrzesińskiego gniazda w 1895, nagrodzony pamiątkowym dyplomem na obchodach 25-lecia istnienia organizacji w 1921; z zawodu bankowiec; wieloletni przewodniczący rady miejskiej

Smolarek Jan – ur. 1906, zm. 1997; działacz piłkarski; członek założyciel Victorii (1931), po wojnie działał w Victorii, Spójni, Sparcie i Zjednoczonych (do 1964), członek Powiatowej Rady Kultury Fizycznej przy Powiatowej Radzie Narodowej we Wrześni (1947-1975), a potem Komisji Wychowania, Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej przy Urzędzie Miasta i Gminy (1976-1983); organizator turniejów piłkarskich o Puchar Jana Smolarka

Smoliński Tadeusz – ur. 1939, mieszkaniec Wrześni, uczeń LO, lekkoatleta LKS Września i Orkana Poznań; złoty medal w sztafecie 4x100 m (wraz z Bąkiem, Sobiszem, Juškowiakiem) w MPJ (Szczecin 1957), złoty medal Mistrzostw Województwa Młodzików na 110 m ppł (1955), brązowy MPJ w sztafecie 4x100 m – razem z Żarkiewiczem, Sobiszem i Juškowiakiem (Olsztyn 1958). Wyniki: w biegu na 100 m 11,4 s (1957); na 200 m 23,1 s (1957); na 110 m ppł. (91 cm) 15,2 s (1957), (106 cm) 16,4 s (80. miejsce w tabelach PZLA kategorii senior, 1959); na 200 m ppł. 26,0 s (1960); na 400 m ppł. 58,4 s (1962); w skoku w dal 6,49 m (1958); w skoku o tyczce 2,40 m (1957); w trójskoku 11,26 m (1955); w rzucie dyskiem (2 kg) 36,05 m (1968); w rzucie młotem 38,96 m (1968); rzut oszczepem (800 g) 36,19 m (1956); trener w latach 1959-1962 (sprint, płotki) w Orkanie Wrze-

śnia, w latach 1963-1965 w MKS Września, 1965-1970 w Zjednoczonych Września; trener między innymi Jana Kamienieckiego, Marka Mielcarka i Ryszarda Wawrzyńska; działacz Orkana Września, drugi prezes LKS Orkan Sokołowo, kierownik i założyciel sekcji lekkoatletycznej MZKS Zjednoczeni Września, prezes i założyciel KS Weteran Września, organizator wielu zawodów lekkoatletycznych

Sobaszekiewicz Barbara – ur. 1960, uczennica ZSR, lekkoatletka Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; srebrna medalistka w rzucie oszczepem (45,42 m) MPJ (Poznań 1978), dwukrotna złota medalistka w rzucie oszczepem Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (1977, 1979), złota medalistka w rzucie oszczepem (44,16 m) MPJR (Białystok 1980), srebrna medalistka w oszczepie (41,82 m) w MP LZS (Lublin, 1978), 5. miejsce w rzucie oszczepem w MPJMł. (Łódź 1977); rekordzistka Wrześni w rzucie oszczepem (stary typ) 48,84 m (1979); zajęła 2. miejsce (59 pkt) w kategorii junierek VII Konkursu Młodych Lekkoatletów Wielkopolski (1978), w kategorii junierek młodszych (1977) uplasowała się na 5. miejscu (55 pkt)

Sobczak Marian – ur. po roku 1917, lekkoatleta, przedwojenny biegacz Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży; 3. miejsce na 2 km (6:25,8 min) w Biegach Narodowych Święta Sportu (3 maja 1937) za Michałem Stróżykiem i Leonem Klukiem, 2. miejsce tych samych zawodów w roku 1936, 2. miejsce w biegu na 1500 m Święta Sportu (Września 1936)

Sobczak Leon – wystartował w mistrzostwach Wrześni w tenisie ziemnym, przegrywając po zaciętym pojedynku w I rundzie ze Stanisławem hr. Mycielskim; reprezentował GKS w meczach tenisa stołowego (1931-1932)

Sobisz Stanisław – ur. 1939, mieszkaniec Wrześni, uczeń LO (matura 1956), lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; złoty medal w MWMł na 300 m 40,9 s (1955), złoty medal w MP SKS (Łódź 1956)

16,1 s na 110 m ppł.; wielokrotny złoty medalista MPJ na 110 m ppł., 200 m ppł. (1957 i 1958) i w sztafecie 4x100 m (wraz z Bąkiem, Smolińskim i Juškowiakiem – MPJ, 1957) oraz brązowy (z Żarkiewiczem, Juškowiakiem, Smolińskim – MPJ, 1958); reprezentant Polski w juniorskich meczach międzypaństwowych (1957-1958) i w jednym seniorskim (NRD – Polska, 1960); złoty medalista MWS (1961) na 100 m ppł. (15,8 s) i 400 m ppł. (55,6 s); rekordzista okręgu w kategorii junior w biegach na 110 m ppł., 200 m ppł. i 400 m ppł. (1957), rekordzista okręgu seniorów (1958) na 200 m ppł. (25,2 s – poprawił rekord Zbigniewa Orywała 25,4 s), rekordzista Wrześni na 400 m (50,8 s) w latach 1960-1966, brązowy medalista MWS (1963) na 110 m ppł (15,6 s), złoty medalista na 110 m ppł. w MP LZS (Chełmno 1959). Wyniki: w biegu na 100 m 11,4 s (1957); na 200 m 23,5 s (1957); na 400 m 50,8 s (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1960); na 60 m ppł. 8,3 s (hala, 1956); na 110 m ppł. (100 cm) 14,2 s (1958), (106 cm) 15,1 s (1963); na 200 m ppł. 25,1 s (1960); na 400 m ppł. 54,6 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1960)

Solecki Mariusz – ur. 1981, uczeń SP nr 5 i LO, lekkoatleta Orkana Poznań, później Juvenii Puszczykowo; srebrny medal w skoku wzwyż w HMPJ (Spała 2000), rekordzista Wrześni w skoku wzwyż – 212 cm (1999); 4. miejsce w skoku wzwyż (186 cm) w MPMł (Kraków 1996), 5. miejsce w skoku wzwyż w MPJMł. (Wrocław 1998); 5. miejsce (49 pkt) w Konkursie im. Karola Hoffmanna w kategorii juniora (1999) i 5. miejsce (48 pkt) w tej samej kategorii (2000). Wyniki: w skoku w dal 6,21 m (1999); w skoku wzwyż 212 cm (1999). Także koszykarz MKS Września (1994-1996)

Spisak Eugeniusz – jeden z najbardziej wszechstronnych sportowców dwudziestolecia międzywojennego, koszykarz GKS (1929), lekkoatleta Victorii Września;

1. miejsce na 110 m ppł. (19,8 s), 2. miejsce na 1500 m (5:09,0 min), 2. miejsce w skoku wzwyż (145 cm), 2. miejsce w skoku o tyczce (250 cm) zawodów święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932). Rok wcześniej w tych samych zawodach 3. miejsce w trójboju B (10 pkt), 2. miejsce na 110 m ppł. (21,7 s), 2. miejsce w skoku o tyczce (260 cm). Wyniki: na 1500 m 5:09,0 min (1932); na 110 m ppł. 21,4 s (1931), 19,8 s (1932); wzwyż 145 cm (1932); skok o tyczce 260 cm (1931), 250 cm (1932); w rzucie oszczepem 33,55 m (1930); pływak – zwycięzca trzech konkurencji (100 m stylem dowolnym, 400 m dowolnym i 100 m grzbietowym) Wielkich Zawodów Pływackich (1932), wygrał też 400 m dowolnym w 1933; bokser – walczył w mistrzostwach Wrześni w 1932; zajął 2. miejsce w zawodach Sermierzczego Pierwszego Kroku (1931); hokeista na trawie Victorii

Spisak Władysław – ur. przed 1913, lekkoatleta SMP Września; 2. miejsce w rzucie oszczepem (33,65 m) w mistrzostwach XVII Okręgu Stowarzyszenia Młodych Polaków (1931). Rok wcześniej w tych samych zawodach 2. miejsca w dysku (22,13 m) i kuli (8,83 m); 2. miejsce w rzucie oszczepem (29,00 m) zawodów okręgowych Święta Młodzieży SMP (Września 1928); bokser, walczył w mistrzostwach Wrześni w 1932

Stachorska Irena – ur. 1935, reprezentowała Grom Września, uczennica Publicznej Średniej Szkoły Zawodowej (1949), a po zmianie nazwy Technikum Mechaniczno-Elektrycznego (1950-1952), lekkoatletka; biegła w sztafecie 4x75 m 45,2 s (1951) z Urszulą Kępską, Felicją Szubą i Aleksandrą Wicińską; zwyciężczyni biegu na 500 m (1:39,0 min) w Biegach Narodowych (1951) rozegranych na stadionie za koszarami; w latach 1952-1953 reprezentowała Kolejarka Poznań

Stachowiak Adam – ur. 1946, mieszkaniec Wrześni, lekkoatleta, w oszczepie

70,40 m (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 12.10.1969 – wynik osiągnięty na zawodach we Wrześni), zawodnik Orkana Poznań; w 1970 wicemistrz okręgu seniorów (67,04 m)

Stachowiak Stefan – ur. 1907, zm. 1976; reprezentował Harcerza Polskiego (1927-1928), piłkarz Victorii Września, ale też koszykarz, biegacz okresu międzywojennego; nagrodzony w 1931 Odznaką Sportową III stopnia razem z piłkarzami i szermierzem Victorii; na terenie Wrześni wygrywał biegi z okazji rocznic, miał na bieżni rywalizować z Józefem Noji; 2. miejsce na 800 m (2:27,0 min) zawodów święta wiosennej sprawności fizycznej organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1932), rok wcześniej w tych samych zawodach 1. miejsce na 800 m (2:24,0 min) i 3. miejsce na 3000 m; 1. miejsce w biegu przełajowym na 3000 m (9:26,4 min) w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Września 1929), 1. miejsce na 800 m (2:19,6 min) w zawodach okręgowych (Września 1928), 2. miejsce w biegu przełajowym na 3000 m zawodów Święta 3 Maja (1927); późniejszy działacz LZS Września i szef Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej we Wrześni; rekordzista Wrześni w biegu na 800 m (2:19,6 min) w 1928 roku; sędziował mecze siatkarskie (1933); koszykarz Victorii (1933); powiatowy inspektor kultury fizycznej (1948), przewodniczący Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej w latach 50., organizator wielu zawodów lekkoatletycznych

Staniszewska Alicja (później Krajniak) – ur. 1941, córka przedwojennego sprintera Mariana Staniszewskiego, uczennica LO, lekkoatletka LKS Września w II lidze, sprinterka; w 1958 2. miejsce w Sopocie w zawodach o utrzymanie się w II lidze (12,9 s); w setce najlepszych wyników w Polsce na 100 i 200 m (1958); brązowy medal w skoku w dal (5,00 m) i srebrny w biegu na 100 m w MP LZS (Chełmno 1959); dwukrotna złota medalistka Mię-

dzywojewódzkiej Spartakiady Pracowników Państwowych Gospodarstw Rolnych (Witnica 1960) na 100 m (13,2 s) i na 200 m (28,0 s); zakończyła karierę w 1964, w 1966 roku wyszła za mąż za Jacka Krajniaka, gospodarza drugoligowej drużyny LKS Września. Wyniki: w biegu na 60 m 8,4 s (1957); na 100 m 12,9 s (84. miejsce w tabelach PZLA kategorii seniorka, 1959); na 200 m 27,5 s (98. miejsce w Polsce, 1959); na 80 m ppł. 14,1 s (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka, 1959); w biegu sztafetowym 4x100 m – razem z I. Jankiewicz, J. Patelką i B. Suchorską – 57,5 s (1957); w trójboju (100 m, wzwyż, kula) 899 pkt (13,6 s, 121 cm, 6,99 m) (6. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka, 1957); w skoku w dal 5,00 m (1959)

Stankowski Jan – lekkoatleta i piłkarz; 1. miejsce na 110 m ppł. (21,6 s) w zawodach organizacji wychowania fizycznego i przysposobienia wojskowego (Września 1931); piłkarz Victorii (1934), powołany do reprezentacji Wrześni na mecz z Venetią Ostrów Wlkp. (1934); 3. miejsce w rzucie oszczepem zawodów Święta Sportu (Września 1936)

Stankowski Lucjan – ur. po 1912, uczeń Gimnazjum we Wrześni (matura 1933), uważany na początku lat trzydziestych za najlepszego lekkoatletę Wrześni; reprezentując GKS w meczu z SMP (1930), wygrał 100 m (12,4 s) i 200 m (27,4 s) i zajął 2. miejsce w skoku w dal (5,45 m), w rewanżu w roku 1931 wygrał w tych trzech konkurencjach (12,2 s, 26,0 s i 5,37 m); reprezentując Hufiec Gimnazjum, zajął 2. miejsce na 110 m ppł. (21,0 s) w zawodach z okazji Święta 3 Maja (1931); piłkarz GKS (1932); tenisista stołowy Hufca Gimnazjalnego (1931)

Stankowski Szczepan – ur. 1904, obrońca Victorii, ale wcześniej piłkarz EKAWERY i I WKS; w 1936 był już rezerwowym w B-klasowej drużynie; bez zawodu

Stawowy Ryszard – bokser, zawodnik Stali Września, a od 1957 Zjednoczonych;

w czasie służby wojskowej boksował w drugoligowym Śląsku Wrocław; w 1961 został dołączony do kadry narodowej, na powołanie miał zasłużyć doskonałą walką w pojedynku z Leszkiem Drogoszem; po wojsku powrócił do Zjednoczonych, by szybko przenieść się do drugoligowych Budowlanych Poznań; w 1965 zajmował pierwsze miejsce w rankingu okręgu poznańskiego w wadze lekkopółśredniej

Stopyra Arkadiusz – ur. 1959, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo; srebrny medalista w pchnięciu kulą (12,74 m) MPSR (Stargard Szczeciński 1976). Wyniki: w rzucie dyskiem (2 kg) 31,48 m (1976), (1,5 kg) 40,36 m (1976); w pchnięciu kulą (6 kg) 12,74 m (1976), (7,26 kg) 12,07 m (1977)

Stróżyk Michał – ur. 1918, przedwojenny lekkoatleta Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży; zwycięzca Biegów Narodowych na 2 km (6:16,3 min) Święta Sportu (3 maja 1936), przed Leonem Klukiem i Marianem Sobczakiem; 3. miejsce w Biegu Narodowym na 5 km (1937)

Struszczyk Gabriel – ur. 1951, uczeń PTW (matura 1970), reprezentant Wrześni (1967), lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal w rzucie oszczepem Centralnej Spartakiady Szkół Rolniczych (Lublin 1969), złoty medal w rzucie oszczepem (59,90 m) MPSR (Sieraków 1970). Wyniki: w rzucie oszczepem (600 g) 48,55 m (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1967), (800 g) 64,20 m (1970)

Stulpa Erwin – ur. 1955, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; brązowy medal MPJ (1972) w chodzie na 10 km, złoty medal MP LZS (Szczecinek 1973) w chodzie na 10 km (48:11,9 min), brązowy MP LZS (Międzyrzecz 1972) w chodzie na 10 km (60,4,0 min), 4. miejsce w MPJMł. w chodzie na 10 km (Chorzów 1971). Wyniki: w biegu na 1500 m 4:15,2 min (1973); na 5 km 25:18,8 min (1971); w chodzie na 10 km 47:26,0 min (1974); w chodzie na 20 km 1:40,12 h (1975)

Sypniewski Zbigniew – wszechstronny sportowiec lat 50. i 60. XX w., bokser Gwardii Września, a od 1954 Stali Września; wicemistrz Polski juniorów (Białystok 1953), piłkarz Zjednoczonych, hokeista Zjednoczonych Września (1957-1963), trener piłkarski zespołów seniorskich Zjednoczonych (sezony 1966/1967 i 1981/1982) oraz szkoleniowiec Kosyniera Sokołowo (lata 70.)

Szamałek Jerzy – ur. 1957, koszykarz MKS (1972-1974), Zjednoczonych (1974-1978) i Victorii (1982-1984), trener trzecioliigowej koszykarskiej drużyny Victorii (sezon 1992/1993), a później WKK (1993-2003), brydżysta – zawodnik Tonsilu, a później WKBS (jeszcze w 2011), działacz, w tym wieloletni prezes zarządu gminnego, a później powiatowego Szkolnego Związku Sportowego, nauczyciel wychowania fizycznego w SSP nr 5, SSP nr 6, ZSTiO; współorganizator wielu zawodów koszykarskich i lekkoatletycznych

Szambelan Dorota – ur. 1980, uczennica ZSR, lekkoatletka Orkana Poznań; złota medalistka w biegu na 400 m (59,76 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Wrocław 1997), złota medalistka w biegu na 400 m (61,36 s) MPSR (Wrocław 1996). Wyniki: w biegu na 100 m 13,4 s (1996); na 200 m 28,13 s (1996), na 400 m 59,76 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorek młodszych, 1997)

Szczepaniak Marian – hokeista, czołowy zawodnik Victorii, Spójni i Sparty (1947-1956), a później Zjednoczonych (1957-1963); reprezentant Polski Zrzeszenia LZS (1953); arbiter hokejowy (od 1964)

Szczęśniak Ewa – ur. 1952, mieszkanka Wrześni, uczennica SP nr 2 i LO (matura 1971), lekkoatletka Orkana Poznań; srebrny medal MPJ w sztafecie 4x100 m (48,9 s) w składzie jak niżej (Chorzów 1970), rekordzistka okręgu w kategorii juniorek (1970) w sztafecie 4x100 m (48,6 s – wspólnie z Januchowską, Łozowiecką, Piczulanką). Wyniki: w biegu na 100 m 12,5 s (1970); na 200 m 26,1 s (1969)

Szelest Małgorzata – ur. 1987, szachistka, zawodniczka Iskry Marzenin (1994-1998 i 2000-2008), Wrzosa Września (1999) i Kościana (od 2008); mistrzyni Wielkopolski juniorek i wielokrotna uczestniczka finałów mistrzostw Polski w kategoriach juniorskich; powołana na obóz kadry Polski; w mistrzostwach kraju juniorów w szachach błyskawicznych (1999) zajęła 23. miejsce

Szewczyk Paweł – ur. 1960, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; złoty medalista MPMł. w biegu na 300 m ppł. (1975), srebrny medalista w sztafecie 4x400 m na MPJ (1976), srebrny medal w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Bydgoszcz 1977) i brązowy w biegu na 110 m ppł. CIRR (Koszalin 1979), złoty medal na 400 m ppł. (59,9 s) w MP LZS (Lublin 1977), złoty na 110 m ppł. (15,7 s) w MP LZS (Poznań 1978), 7. miejsce w trójboju płotkarskim (2x60 m ppł. – 8,89 s i 8,82 s – oraz 300 m ppł. – 38,40 s) HMPJ (Warszawa 1978); w 1977 w tabelach rekordów okręgu był rekordzistą na 110 m ppł. (100 cm) w kat. 17 lat (15,0 s). Wyniki: w biegu na 100 m 11,1 s (1977); na 200 m 23,6 s (1976); na 400 m 52,5 s (1976), na 110 m ppł. (91 cm) 16,5 s (1975), (100 cm) 16,5 s (1976), (106 cm) 15,73 s (1979), pomiar ręczny 15,2 s (1979); na 300 m ppł. 42,38 s (1976); na 400 m ppł. 55,2 s (1978)

Szkudlerak Józef – ur. po 1912, uczeń Gimnazjum we Wrześni (matura 1932); reprezentując Hufiec Gimnazjalny, zajął 1. miejsce na 110 m ppł. (20,8 s) w czasie zawodów z okazji Święta 3 Maja 1931; czołowy piłkarz GKS (1930-1932), bramka w zwycięskim meczu z SMP (1930); tenisista stołowy reprezentujący III Gimnazjalną Drużynę Harcerską (1931)

Szpilka Wiesław – ur. 1955, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań, uczeń PTW; srebrny medal w dal (7,01 m) i 6. miejsce w trójskoku (14,07 m) na I Spartakiadzie Młodzieży w Chorzowie (1971), srebrny medal na II Spartakiadzie

Młodzieży (1972), złoty medal w skoku w dal MPJ (1973), dwa złote medale w skoku w dal (6,96 m) i wzwyż (185 cm) MPSR (Białystok 1972), złoty medal w skoku w dal (7,24 m) w MP LZS (Międzyrzecz 1972); rekordzista okręgu poznańskiego (tabele na 1996 r.) w skoku w dal w kat. do 18 lat (7,61 m); 9. miejsce w skoku w dal w MEJ (Duisburg 1973); zwycięzca Konkursu im. Karola Hoffmanna w kategorii juniorów (1973). Wyniki: w skoku w dal 7,61 m (1973); w trójskoku 12,70 m (1970), 14,63 m (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); w skoku wzwyż 190 cm (1972); w oszczepie 47,20 m (1972); w 8-boju 3930 pkt (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior młodszy, 1971)

Szymański (brak danych o imieniu) – prawdopodobnie syn kamerdynera Mycielskich, zawodnik Victorii Września (1938); 2. miejsce na 100 m i 3. miejsce w skoku o tyczce w zawodach powiatowego dnia przysposobienia wojskowego i wychowania fizycznego (Września 1938)

Szymański Maciej – ur. 1947, mieszkaniec Kłęcka, uczeń Technikum Mechaniczno-Elektrycznego przy Wojska Polskiego, reprezentował MKS Września, a później (1967) lekkoatleta Orkana Poznań. Wyniki: w biegu na 800 m 1:54,4 min (1968); na 1500 m 3:54,4 min (1968); na 3000 m 8:21,3 min (1968); na 5000 m 14:33,8 min (1968); na 10000 m 31:18,0 min (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1968); na 1500 m z prz. 4:18,2 min (1968); na 3000 m z prz. 9:08,3 min (3. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1968)

Szymański Sebastian – ur. 1988, lekkoatleta Orkana Poznań, uczeń ZSTiO; brązowy medal na 60 m ppł. (8,90 s) w HMWJ (2005), srebrny medal na 400 m ppł. (59,59 s) i brązowy medal na 110 m ppł. (15,66 s) MWJmł. Wyniki: w biegu na 300 m 37,71 s (7. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2005); na 60 m ppł. 8,76 s (2006); na 110 m ppł. (91 cm) 15,59 s (5. miejsce w tabelach WZLA kategorii

junior młodszy, 2005), (100 cm) 16,26 s (2006), na 400 m ppł. 55,47 s (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2005)

Szymański Zenon – jeden z dwóch najlepszych (obok Tadeusza Kubiaka) przedwojennych hokeistów na trawie Victorii (1937-1938) oraz Kolejowego Przysposobienia Wojskowego Września (1939), grał na pozycji obrońcy, walnie przyczyniając się do zajmowanych przez wrześnian piętych miejsc w mistrzostwach kraju; także dobry lekkoatleta, zwycięzca biegu na 100 m (12,0 s) i skoku w dal (5,69 m) oraz zdobywca 2. miejsca w oszczepie (bez wyniku, ale powyżej 38,46 m) w zawodach Powiatowego Święta Sportu (1939), w których startował w barwach KPW Września; klub ten reprezentował także na zawodach okręgowych organizacji przysposobienia wojskowego w Ostrowie (1939), gdzie wygrał bieg na 200 m (25,5 s) i był drugi na 100 m (12,5 s)

Szymkowiak Bogdan – ur. 1953, lekkoatleta Orkana Sokołowo; złoty medal w MWJ w biegu na 1500 m z prz. – 4:45,2 min (1970). Wyniki: w biegu na 400 m 53,7 s (1970); na 800 m 2:00,3 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1970); na 1500 m 4:16,2 min (1970); na 3000 m 9:48,0 min (1970); na 1500 m z prz. 4:35,4 min (1970); na 2000 m z prz. 6:43,8 min (1970)

Szymkowiak Tomasz – ur. 1983, lekkoatleta Orkana Września do roku 1998, później zawodnik Orkana Wielkopolska Poznań i od 2008 ponownie Orkana Września; wielokrotny medalista mistrzostw Polski w kategorii młodzików, juniorów, młodzieżowców i seniorów, uczestnik Uniwersjady (2007), Pucharu Europy (2008), Mistrzostw Europy (2006), Mistrzostw Świata (2009) i Igrzysk Olimpijskich (2008), mistrz Polski: juniorów na 2000 m z przeszkodami (Bielsko-Biała 2002), seniorów pięciokrotnie na 3000 m z prz. (2006-2009), dwukrotnie na 10000 m (2010-2011) i raz w przełajach na 4 km

(2011); uczestnik MŚJMł. w Bydgoszczy (1999) na 2000 m z prz. (6:05,99 min – 16. miejsce). W MES 2006 zajął 7. miejsce (8:37,00 min) w biegu eliminacyjnym i nie awansował do finału, a w 2010 uplasował się na 4. miejscu. Zajął 5. miejsce w biegu na 3000 m z prz. (8:37,30 min) w Pucharze Europy Seniorów we francuskim Annecy (2008), przyczyniając się do zajęcia 2. miejsca przez Polskę (mężczyźni); rok później w tej samej imprezie w Neirii (Portugalia) zajął 6. miejsce; 7. lokatę wywalczył w biegu eliminacyjnym IO w Pekinie – i 23. miejsce generalnie (2008); w Mistrzostwach Świata w Berlinie (2009) zajął 7. lokatę w biegu eliminacyjnym, co przełożyło się na 20. miejsce generalnie; rekordzista Wielkopolski na 2000 m z prz. w kategorii 18 i 19 lat – 5:33,1 min (Reims 2001) i 17 lat – 5:47,83 min (Wrocław 2000) oraz na 3000 m z prz. w kategorii seniorów – 8:22,30 min (Belgia 2008) i 19 lat – 8:45,6 min (2002). Wyniki: w biegu na 800 m 1:53,98 min (Poznań 2003); na 1000 m 2:24,91 min (2004); na 1500 m 3:40,79 min (2008); na 2000 m 5:42,49 min (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1998), na 3000 m 8:01,32 min (2009); na 5000 m 13,59,62 min (Kraków 2005); na 10000 m 28:41,90 min (2010); na 2000 m z prz. 5:36,47 min (2003); na 3000 m z prz. 8:18,23 (Paryż 2009)

Ś

Śliwczyński Bolesław – ur. 1928, bokser; brat Stanisława – również boksera – i ojciec Waldemara, hokeisty; występował w Kolejarszu Września (1947-1948), Gwardii Września (1949-1950), a w czasie służby wojskowej w WKS Gorzów Wlkp. (1951); walczył w wadze półciężkiej; po powrocie z wojska zrezygnował z kariery sportowej

Śliwczyński Waldemar – ur. 1958, syn Bolesława, uczeń SP 2 i LO (matura 1977), lekkoatleta Orkana Sokołowo. Wyniki: w pchnięciu kulą (5 kg) 11,07 m (10. miej-

sce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1973), (7,26 kg) 11,93 m (1975), (6 kg) 13,85 m (1976); w międzyczasie piłkarz LZS Wódki oraz hokeista na lodzie MKS Września i Bogdanki Poznań; w tej dyscyplinie zdobył wraz z reprezentacją Wielkopolski brązowy medal Ogólnopolskiej Olimpiady Młodzieży (Opole 1974)

Ślotala Grzegorz – ur. 1957, uczeń PTW (matura 1977), mieszkaniec Pyzdr, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; srebrny medal w sztafecie 4x100 m na MPJ (1973), złoty medal w sztafecie 4x100 m na MPJ (1974) i brązowy w 4x400 m (1974); złoty medalista na 400 m (51,0 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Siedlce 1973), złoty medal na 100 m (11,3 s) MPSR (Stargard Szczeciński 1974); jeszcze w 1977 rekordzista okręgu na 200 m w kategorii do lat 17 (22,2 s) i 400 m do lat 16 (50,8 s). Wyniki: w biegu na 100 m 11,0 s (1975), na 200 m 22,2 s (1974); na 400 m 49,11 s (1976); w skoku w dal 6,48 m (1976)

Śmigielski Przemysław – ur. 1986, uczeń ZSTiO, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; srebrny medal w skoku wzwyż (201 cm) w HMWJ (2005), srebrny medal MWJ (2005) w skoku wzwyż (192 cm). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 15,26 s (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2003); w skoku wzwyż 203 cm (2. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2004); w skoku w dal 6,47 m (6. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2004); w trójskoku 13,68 m (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior, 2004)

Świątkowski Karol – ur. 1932, lekkoatleta, tyczkarz LZS Poznań i LKS Września, który reprezentował w II lidze; na zawodach w Sopocie (1958) decydujących o utrzymaniu się w II lidze wygrał wynikiem 3,60 m; finalista (8. miejsce – 3,70 m) MPS w Warszawie (1954); rekord życiowy 3,95 m (1956); 7. miejsce w plebiscycie na 10 najlepszych sportowców wsi w Polsce (1955)

Świdowski Eugeniusz – czołowy hokeista lodowy GKS (1937) oraz hokeista trawiaty Victorii (1937-1938) i KPW Września (1939); także lekkoatleta, w czasie Powiatowego Dnia Sportu (1939) zajął 3. miejsce na 800 m (2:45 min)

Świerczyńska Cecylia – ur. 1982, mieszkanka Barczyny (gm. Nekla), uczennica ZSR, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań, bliźniaczka Lidii – także lekkoatletki; złoty medal na 2000 m z przeszkodami (6:47,16 min) na MPJ (Zielona Góra 2001), brązowy medal w biegu na 3000 m z prz. w MMP (Biała Podlaska 2003); 6. miejsce na 2000 m z prz. (6:46,52 min) w MEJ (Grosseto, Włochy, 2001); ten wynik jest rekordem Wielkopolski juniorek do 19 lat i był rekordem Polski juniorek; złoty medal w biegu na 1500 m (4:47,28 min) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Spała 1999). Wyniki: na 400 m 65,0 s (2000); na 600 m 1:46,94 min (8. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodziczek, 1997), na 800 m 2:19,28 min (1999); na 1000 m 3:04,18 min (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka młodsza, 1998); na 1500 m 4:39,08 min (2003); na 3000 m 10:14,03 min (1999); na 1500 m z prz. 5:01,29 min (2001); na 2000 m z prz. 6:46,52 min (2001); na 3000 m z prz. 10:32,34 min (1. miejsce w tabelach WZLA kategorii senierek, 2004); w czasie lekkoatletycznej kariery także siatkarka Orkana Września

Świerczyńska Lidia – ur. 1982, mieszkanka Barczyny, uczennica ZSR, bliźniaczka Cecylii, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; 45. miejsce w Przelajowych MPJMł. w biegu na 2000 m (Biała Podlaska 1999); 10. miejsce na 2000 m z prz. w MPJ (Zielona Góra 2001). Wyniki: w biegu na 800 m 2:24,07 s (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka młodsza, 1999); na 1000 m 3:16,76 min (1998); na 1500 m 5:04,33 min (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii juniorka młodsza, 1998); w czasie lekkoatletycznej kariery także siatkarka Orkana Września

T

Thamm Czesław – bramkarz trzecioli-gowej Gwiazdy Bydgoszcz, próbował sił w boksie, w czasie służby wojskowej bramkarz drugoligowego zespołu piłki ręcznej Fali Elbląg; we Wrześni od 1960, w Zjednoczonych nie przebił się do pierwszego składu, szef Rady Kultury Fizycznej w Tonsilu, wieloletni prezes TKKF Września, organizator Biegów Niepodległości i Biegu Osiedlowego, współorganizator Biegów Kosyniera, w latach 1965-1975 działacz Zjednoczonych – wiceprezes m.in. młodzieżowych, a także kierownik drugoligowego zespołu hokeistów Zjednoczonych, w którym grał jego brat Waldemar

Tomaszewski Edward – ur. 1907, zm. 1964; działacz sportowy, przewodniczący Powiatowej Rady Wychowania Fizycznego i Przystosowania Wojskowego (1948), prezes Victorii (1947-1948), a potem Spójni Września, brydżysta, zawodnik Zjednoczonych w latach sześćdziesiątych, grał w parze z synem Ryszardem

Tomaszewski Romuald – pływak Spójni Września (połowa lat 50.), brydżysta, działacz Zjednoczonych, kierownik sekcji hokeja na lodzie, brat Ryszarda

Tomaszewski Ryszard – czołowy pływak Spójni Września (połowa lat 50.), specjalizujący się w stylu klasycznym, czołowy brydżysta Zjednoczonych (1962-1978), a później Victorii, grał w parze z ojcem Edwardem, siódmy brydżysta indywidualnych mistrzostw Polski (1972)

Tomczak Grzegorz – ur. 1990, lekkoatleta Orkana Września; w biegu na 1000 m 3:02,28 min (5. miejsce w tabelach WZLA w kategorii dzieci, 2002); kolarz MTB Techpak Września, brązowy medalista mistrzostw Polski MTB w kategorii młodzik (2002), mistrz Wielkopolski młodzików w kolarstwie przełajowym (2003), czołowy junior kraju w MTB

Tomczak Karolina – ur. 1987, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań;

brązowy medal na 3000 m (11:09,57 min) MWJ (Poznań 2005). Wyniki: w biegu na 800 m 2:25,20 min (2005); na 1000 m 3:09,63 min (7. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2004); na 1500 m 4:59,26 min (5. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorek, 2006); na 3000 m 10:51,36 min (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorek młodszych, 2003); na 1500 z prz. 5:34,83 min (6. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorek, 2006)

Tomczak Stefan – ur. 1955, koszykarz i trener; karierę rozpoczynał w MKS Września (1972), później przez rok grał w Stali Pleszew (1973) i powrócił do Zjednoczonych; w czasie studiów na AWF w Poznaniu reprezentował drugoligową Wartę (1977) i Olimpię (od 1978); od 1980 szkolił grupę młodzieżową w MKS Września; w latach 1982-1986 prowadził drużynę Victorii, wprowadzając zespół do III ligi międzywojewódzkiej; później koncentrował się na pracy z młodzieżą, wychował m.in. Łukasza Koszarka i Dawida Witosę – reprezentantów Polski seniorów; od 2001 dyrektor Gimnazjum nr 2 we Wrześni – szkoła, która pod jego okiem przez cztery lata z rzędu zdobywała miano najbardziej usportowionej w Wielkopolsce

Tomczak Władysław – ur. 1957, uczeń PTW, zawodnik Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; brązowy medalista w 10-boju na MPJ (1976), srebrny medalista w skoku wzwyż (187 cm) i brązowy w sztafecie 4x100 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Białystok 1975); złoty medal w skoku wzwyż (180 cm) MPSR (Stargard Szczeciński 1974), złoty medal wzwyż (190 cm) MP LZS (Wisła 1974). Wyniki: w biegu na 100 m 11,6 s (1975); w sztafecie 4x100 m 42,9 s – razem z G. Ślotałą, W. Durańskim i E. Derą (1975); w skoku w dal 6,47 m (1975); w skoku wzwyż 201 cm (1975); w skoku o tyczce 3,47 m (1974); w trójskoku 14,31 m (1976); w rzucie oszczepem 54,60 m (1975); w 10-boju 6237 pkt (1976)

Toporek Krystyna – ur. 1940, mieszkanka Wrześni, uczennica PTW (matura 1959), lekkoatletka Orkana Poznań; złoty medal MPJ w pchnięciu kulą, srebrny w pchnięciu kulą Wojewódzkiej Spartakiady Szkół Rolniczych (1959); złoty medal w rzucie dyskiem (30,48 m) MP LZS (Września 1958), 1. miejsce w pchnięciu kulą (10,89 m) w Międzywojewódzkiej Spartakiadzie PGR (Witnica, 1960), 1. miejsce w rzucie oszczepem w Międzywojewódzkiej Spartakiadzie PGR (Tychów 1961). Wyniki: w pchnięciu kulą 11,61 m (1965), w rzucie oszczepem 39,27 m (1963); w rzucie dyskiem 34,65 m (1962)

Tuszyński Ryszard – ur. 1946, siatkarz i trener siatkówki; grę rozpoczął w rodzinnym Aleksandrowie Kujawskim, trafił do Wrześni w 1968; przez dwa lata grał w trzecioligowym Orliku Bugaj; prowadził Budowlanych Słupca (1980-1982), w 1982 rozpoczął pracę w reaktywowanej sekcji Victorii, którą rok później wprowadził do ligi międzywojewódzkiej; w międzyczasie trenował zespół juniorski MKS (1972-2001) oparty na uczniach Zespołu Szkół Mleczarskich, w którym był nauczycielem wychowania fizycznego; w 1994 dotarł z drużyną do finału mistrzostw Polski, w których zdobył 8. miejsce; trener Tonisilu Września (1996-2001), który wprowadził do II ligi (2001); później szkoleniowiec juniorów oraz zespołów Wilków Wilczyn i Polanina Strzałkowo; w drugiej połowie lat 70. I wiceprezes TKKF Września

Tutak Roman – ur. 1939, czołowy koszykarz Zjednoczonych grający na pozycji rzucającego obrońcy, rozpoczął karierę w połowie lat 50. jeszcze w barwach Sparty Września, a już w sezonie 1957/1958 był najlepszym strzelcem B-klasowego zespołu Zjednoczonych ze średnią 20,5 pkt na mecz (imponował rzutami z dalekiego dystansu); od 1969 przez kolejne dziesięć sezonów pełnił rolę grającego trenera Zjednoczonych; w sezonie 1972/1973 w lidze wojewódzkiej drużyna zajęła

4. miejsce; jeszcze w połowie lat 70. legitymował się średnią ponad 15 pkt na mecz; karierę zawodniczą oficjalnie zakończył w 1985, obchodząc 30-lecie gry we wrzesińskich klubach

W

Wachel Aleksander – uczeń Gimnazjum Państwowego (matura 1938), lekkoatletka GKS Września; 1. miejsce na 1500 m, 2. w rzucie oszczepem i 3. w trójboju w Świątce Przygotowania Wojskowego i Wychowania Fizycznego (1936); 1. miejsca w biegu na 2 km z okazji Święta 3 Maja (Września 1938 i 1937); czołowy koszykarz GKS (1936); razem z rodziną wyjechał w 1938 do Stanów Zjednoczonych (Withing, Indiana), gdzie wraz z braćmi (Tadeuszem, Bolesławem i Bronisławem) grał w polonijnym FC Olympia Chicago; w sezonie 1941 klub wygrał 9 meczów i 4 przegrał, a Wachlowie należeli do najlepszych w drużynie; w czasie wojny (1941) studiował na Northwestern University Chicago

Wachel Tadeusz – ur. przed 1918 (matura 1936), piłkarz Sokoła Września, czołowy napastnik i jeden z najlepszych piłkarzy klubu, zdobywca pierwszej zwycięskiej bramki dla Sokoła w meczu inauguracyjnym sezon 1937; razem z rodziną wyjechał w 1938 do Stanów Zjednoczonych (Withing, Indiana), gdzie wraz z braćmi (Aleksandrem, Bolesławem i Bronisławem) grał w polonijnym FC Olympia Chicago; Tadeusz był środkowym napastnikiem i zdobył w sezonie 1941 najwięcej bramek; podczas II wojny światowej służył w armii amerykańskiej; po wojnie był aktywnym działaczem polonijnym i prezesem Związku Narodowego Polskiego oraz sekretarzem klubu Biały Orzeł Chicago; odwiedził Wrześnię w latach 70.; zmarł w 1983, został pochowany na cmentarzu w North Hammond, Indiana

Wala Teresa – ur. 1952, pochodziła z Gołańczy, lekkoatletka Orkana Sokołowo,

a później Orkana Poznań; mistrzyni okręgu juniorów (1970) w rzucie dyskiem (35,38 m). Wyniki: w pchnięciu kulą 10,51 m (1971); w rzucie dyskiem 41,48 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii senierek, 1971)

Walkowiak Wojciech – ur. 1978, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; srebrny medal w biegu na 110 m ppł. (16,57 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Suwałki 1995) i srebrny na 110 m ppł. (15,80 s) CISR (Wrocław 1997), brązowy medal na 110 m ppł. (16,35 s) MPSR (Wrocław 1996). Wyniki: w biegu na 100 m 11,73 s (1996); na 110 m ppł. (100 cm) 15,55 s (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1997)

Walkowiak Zofia – ur. 1948, mieszkanka Zasutowa, uczennica LO (matura 1966), lekkoatletka Orkana Poznań, rekordzistka Wrześni w skoku w dal; złoty medal w skoku w dal (5,12 m) w barwach Bieganowa w Wojewódzkiej Spartakiadzie Pracowników PGR (Gołuchów 1966); złoty medal w skoku w dal (5,28 m) i w skoku wzwyż (145 cm) w Ogólnopolskiej Spartakiadzie Pracowników PGR (Gdańsk 1969); aktualna rekordzistka Wrześni w skoku w dal (5,89 m). Wyniki: w biegu na 200 m 26,5 s (1970); na 80 ppł. 11,6 s (1968); na 100 m ppł. 14,8 s (1971), w skoku w dal 5,89 m (1970); w skoku wzwyż 158 cm (1970); w 5-boju 4062 pkt (1970): 15,2 s – 8,66 m – 155 cm – 5,47 m – 26,5 s, 4132 pkt (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii senierek, 1971)

Walkowski Tadeusz – najlepszy pływak Wrześni końca lat 30. XX w., członek Katolickiego Stowarzyszenia Młodzieży; mistrz Wrześni (1939) na 100 m stylem dowolnym (1:24,3 min – rekord Wrześni) oraz na 400 m dowolnym (7:46,0 min); zajęł 3. miejsce w wyścigu „Wpław przez jezioro skorzęcińskie” (1938)

Wardak Martyna – ur. 1984, siatkarka Orkan Września i pierwszoligowego AZS AWF Poznań, atakująca, walnie przyczyniła się do awansu Orkana do II ligi (2003);

przez pierwszą dekadę XXI w. czołowa siatkarka plażowa Polski – grając z Joanną Kubiak, wywalczyła brąz mistrzostw kraju junierek młodszych (2001) i srebro w kategorii junierek (2003), później występowała z innymi partnerkami, w tym z Iloną Zielińską; występy w mistrzostwach Polski senierek rozpoczęła od 4. miejsca w 2003, później wielokrotnie plasowała się w pierwszej ósemce, w tym trzykrotnie zajmowała 4. miejsca; w 2011 PZPS przyznał jej tytuł mistrzyni Polski na podstawie turniejów w całym sezonie; wielokrotnie reprezentowała Polskę na zawodach międzynarodowych, pierwszy raz w Młodzieżowych Mistrzostwach Europy (Brno 2004), gdzie zajęła 18. miejsce

Waszak Krzysztof – ur. 1972, uczeń ZSZ, lekkoatleta Orkana Września, Orkana Poznań i Śląska Wrocław; złoty medal w pchnięciu kulą w MPJM. (Kielce 1989), złoty medal w pchnięciu kulą w HMPJ (Spała 1990) i HMPJ (Spała 1991), złoto w pchnięciu kulą (14,94 m) MPJ (Stargard Szczeciński 1990), złoto w pchnięciu kulą (16,47 m) i brąz w rzucie dyskiem (48,46 m) MPMłodzież. (Stargard Szczeciński 1991); 12. miejsce w pchnięciu kulą (15,61 m) i 15. miejsce w rzucie dyskiem (54,06 m) MEJ w Salonikach (1991); rekord w kuli 16,47 m (7,26 kg); rekordzista Wielkopolski w pchnięciu kulą w kat. 18 lat – 16,04 m (Poznań 1990). Wyniki: w pchnięciu kulą (5 kg) 12,61 m (1987), (6 kg) 11,62 m (1987), (7,26 kg) 16,47 m (1991); w rzucie dyskiem 53,68 m (1994)

Wawrzyniak Katarzyna – ur. 1986, siatkarka halowa, grająca na pozycji libero, wychowanka klasy sportowej SSP nr 3, zawodniczka Orkana Września; przyczyniła się do awansu zespołu do II ligi (2003); także czołowa polska siatkarka plażowa; w kraju pokazała się w 2002, kiedy to w parze z Iloną Zielińską zajęła 5. miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży, w 2003 z tą samą partnerką wywalczyła złoto w OOM i brąz w mistrzostwach Polski junierek; w 2004 zajęły 3. miejsce

w mistrzostwach junierek i 5. w mistrzostwach kraju senierek

Wawrzyniak Monika – ur. 1995, uczennica SP w Czeszewie, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; zdobyła w Warszawie dwa srebrne medale w skoku wzwyż pięto- i szóstoklasistek Ogólnopolskiego Finału Czwartków Lekkoatletycznych (Warszawa 2007 i 2008), skacząc 142 cm (2007) i 155 cm (2008); 6. miejsce w kategorii dzieci w Konkursie im. Karola Hoffmanna (2008); złoty medal MPJM. (Toruń 2011); rekordzistka Wrześni w skoku wzwyż (173 cm)

Węglewski Mariusz – ur. 1969, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; srebrny medalista w sztafecie 4x400 m Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Kraków 1987). Wyniki: w biegu na 100 m 11,7 s (2. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1984); na 200 m 24,6 s (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1984); na 400 m 57,0 s (7. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1984); na 110 m ppł. (100 cm) 16,6 s (1986) i 16,77 s (1987); na 400 m ppł. 58,20 s (1987); później karateka (3 dan) i trener karate w WKK Orzeł

Wiącek Dawid – ur. 1981, uczeń SP Marzenin i LO, lekkoatleta Weterana Września, Orkana Września i Orkana Poznań; 4. miejsce na 1000 m na MMM. (1996). Wyniki: w biegu na 100 m 12,08 s (1996); na 800 m 2:06,21 min (1997); na 1000 m 2:46,27 (1996); na 1500 m 4:17,44 min (1997). W latach 1997-2000 zawodnik LOK Września, wielokrotny mistrz Polski w dwuboju letnim, dwukrotny srebrny medalista MEJM. w dwuboju letnim (Ryga 1998)

Wichłacz Stefan – ur. 1938, piłkarz, pochodził z usportowionej rodziny; bracia Bogdan, Seweryn i Władysław grali w piłkę w Stali i Sparcie; Stefan karierę rozpoczął w Spójni w 1952, później grał w Sparcie i Zjednoczonych (od 1957), z którymi świętował awans do III ligi; w czasie służby wojskowej grał w trze-

cioligowej Polonii Gubin; grał na pozycji lewym skrzydle, później był prawym pomocnikiem; karierę zakończył w 1972; od tego roku był kierownikiem pierwszego zespołu, a w latach 1980-2011 piastował funkcję gospodarza klubu; odznaczony medalem Zasłużony dla Rozwoju Województwa Wielkopolskiego

Wieczerzak Jan – hokeista na lodzie, zawodnik Zjednoczonych w czasie ich gry w II lidze (sezony 1972/1973 i 1973/1974), czołowy strzelec zespołu; wcześniej zawodnik Cybiny Poznań i Pomorzana Toruń, z którym w 1967 zdobył brązowy medal mistrzostw Polski

Wielgosik Dawid – ur. 1986, uczeń SP Miłosław i ZSR; brązowy medal na 2000 m w MPMI. w Bielsku-Białej (2001). Wyniki: w biegu na 800 m 2:00,93 min (2003); na 1000 m 2:37,95 min (7. miejsce w tabelach WZLA kategorii junior młodszy, 2002); na 1500 m 4:07,75 min (7. miejsce w tabelach WZLA junior młodszy, 2002), na 2000 m 5:48,48 min (4. miejsce w tabelach WZLA kategorii jun. młodszy, 2002), na 2000 m z prz. 6:00,23 min (1. miejsce w tabelach WZLA jun. mł., 2003)

Więcek Daniel – ur. 1958, uczeń PTW, ojciec Jakuba, lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; finalista MPJ w 10-boju, srebrny medalista w skoku wzwyż (Białystok 1975) i brązowy (Bydgoszcz 1977) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych. Wyniki: w biegu na 110 m ppł. 16,4 s (1977), w skoku wzwyż 200 cm (1977); w skoku w dal 6,89 m (1977); w trójskoku 11,92 m (1975). Późniejszy siatkarz, zawodnik MKS i trzecioligowej Victorii, w latach 1994-1995 zawodnik i szkoleniowiec w Powidzu, trener i prezes drugoligowego Klubu Piłki Siatkowej Progress (od 2001) oraz członek zarządu Polskiego Związku Piłki Siatkowej (2004); mistrz Polski weteranów w piłce siatkowej plażowej (w parze z Przemysławem Augustyniakiem)

Więcek Jakub – ur. 1979, absolwent LO (matura 1998), siatkarz MKS Września,

Tonsilu (1997-2001) i Progressu Września (2001-2010); przyczynił się do awansu zespołu do II ligi (2001 i 2008), kapitan drużyny (2008/2009), grał na pozycji środkowego, a później atakującego; także czołowy siatkarz plażowy kraju; 9. miejsce w MPS w parze z Marcinem Iglewskim (2004), 7. miejsce w MPS w Piłce Siatkowej Plażowej (2006)

Więckowski Leonard – ur. 1912, zm. 1990; trener, działacz i sędzia lekkoatletyczny, z Wrześnią związał się w 1931, kiedy to otrzymał przydział do 68 pp, tuż przed wojną został referentem sportowym pułku. W 1945 został wojskowym instruktorem przysposobienia obronnego i wychowania fizycznego oraz podjął pracę w LO im. Henryka Sienkiewicza. Miał biegać na średnich dystansach w okresie międzywojennym w barwach 68 pp, w którym był szefem kompanii w stopniu plutonowego (1939); powojenny działacz sportowy, głównie lekkoatletyczny; trener GKS i SKS Pogoń w latach 1949-1953, wychował Bernarda Kobielskiego, który po nim przejął grupę treningową ze Stanisławem Sobiszem; sędzia lekkoatletyczny i organizator zawodów, odznaczony Srebrną Honorową Odznaką PZLA (1959), Odznaką Honorową Zasłużony Sędzia Lekkiej Atletyki (1967), Odznaką Złoty Dysk (1965), Odznaką Srebrny Dysk (1962); od 1956 członek Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej, od 1961 Powiatowego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki, a od 1962 Powiatowego Ośrodka Wychowania Fizycznego

Wilczyński Marian – ur. 1941, zm. 2008; piłkarz, grający na pozycji bramkarza, wychowanek Zjednoczonych Września; w 1958 zadebiutował w barwach wówczas drugoligowego Lecha Poznań, stając się najmłodszym bramkarzem w historii Kolejorza; w 1961 (po rozegraniu 25 meczów w I lidze) przeszedł do Śląska Wrocław, w którym odbywał służbę wojskową; we Wrocławiu z nowym klubem został mistrzem Polski w piłce ręcznej

11-osobowej; w 1962 został powołany do kadry narodowej na mecz Polska – Węgry, zasiadł jednak na ławce rezerwowych; po służbie wojskowej (1963) przeszedł do ŁKS Łódź, w barwach którego rozegrał do 1969 aż 80 meczów w I lidze; karierę piłkarską kończył w Czeladzi, gdzie został też działaczem Czeladzkiego Klubu Sportowego. Został pochowany w Czeladzi

Witak Józef – ur. 1922, zm. 1994; bokser, występujący w wagach piórkowej i półśredniej, debiutował w Sokole w 1938 i już w tym roku zdobył tytuł mistrza Wrześni, wygrywając obie walki przed czasem; po wojnie boksował w Kolejowym Klubie Sportowym (1946-1949), Gwardii Września (1949-1954) i Stali Września (1955-1957); w latach 80. reaktywował sekcję bokserską przy Victorii; także piłkarz Victorii (1945-1947)

Witczak Dariusz – ur. 1971, uczeń ZSR, lekkoatleta Orkana Poznań; złoty medal w biegu na 3000 m (9:08,35 min) MPSR (Poznań 1988), srebrny medal w biegu na 2000 m z prz. (6:03,51 min) MP LZS (Warszawa 1989). Wyniki: w biegu na 800 m 2:00,8 min (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1990); na 1500 m 4:02,55 min; na 3000 m 8:51,04 min; na 2000 m z prz. 6:08,18 min (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1990); na 3000 m z prz. 9:33,07 min (1989)

Wojciechowski Zygmunt – ur. 1914, lekkoatleta GKS Września; 4. miejsce w biegu przełajowym na 1000 m w zawodach z okazji Święta 3 Maja (Września 1929), 1. miejsce na 1000 m (3:53,8 min) w zawodach Święta 3 Maja (Września 1930); wynik ten był rekordem Wrześni w latach 1930-195 ; 3. miejsce na 800 m (2:20,1 min) w międzygimnazjalnych zawodach (Września 1932); reprezentował III Wrzesińską Drużynę Harcerską w turniejach tenisa stołowego (1931); trzeci bramkarz Victorii (1936) w czasie gry w klasie B; technik budowlany (1936)

Wojtyś Karolina – ur. 1985, uczennica SP nr 5 i ZSTiO, lekkoatletka Orkana

Września i Orkana Poznań; 6. miejsce na 400 m ppł. w MPJMł. (Wrocław 2002), uczestniczka MPJMł. (Poznań 2001) na 100 m ppł. i 400 m ppł. Wyniki: w biegu na 100 m 13,74 s (2000); na 200 m 26,47 s (6. miejsce w tabelach WOZLA kategorii juniorka młodsza, 2002), na 300 m 42,11 s (3. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2002); na 400 m 60,06 s (2003); na 100 m ppł. 15,94 s (3. miejsce w tabelach WZLA kategorii juniorka młodsza, 2002); na 300 m ppł. 47,26 s (2000), na 400 m ppł. 63,42 s (3. miejsce w tabelach WZLA i 13. miejsce w tabelach PZLA kategorii juniorka młodsza, 2002); w sztafecie 4x100 m 50,90 s – razem z D. Marchwiak, R. Marchwiak, Konieczką (2000)

Wolnowski Jarosław – ur. 1959, uczeń PTW (matura 1979), lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; złoty medalista w sztafecie 4x100 m w MPJMł. (1976), brązowy medalista w biegu na 100 m (11,2 s) MPSR (Stargard Szczeciński 1976); w 1977 rekordzista okręgu na 100 m w kategorii 17 lat – 10,7 s (1976). Wyniki: w biegu na 100 m 10,7 s (1976); na 200 m 22,0 s (1977)

Wołoszyn Jerzy – ur. 1930, mieszkaniec Wrześni, uczeń Liceum Rolniczo-Spółdzielczego we Wrześni, lekkoatleta LZS Września. Wyniki: w biegu na 1500 m 4:17,2 min (1955); na 3000 m 9:36,4 min (1955); na 5000 m 17:38,6 min (15. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1957); na 3000 m z prz. 10,33,0 min (1955), 11:21,2 min (10. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1957); przewodniczący Rady Powiatowej LZS we Wrześni od roku 1955 do momentu reformy administracyjnej i zniknięcia powiatów w 1975; przez trzy kadencje, do 1987, przewodniczący Wojewódzkiej Komisji Rewizyjnej LZS, a później, do 1996, jej wiceprzewodniczący; wieloletni działacz Orkana Września

Wosińska Dorota – ur. 1984, uczennica SP nr 5 i ZSTiO, lekkoatletka Orkana Września i Orkana Poznań; srebrny medal

w pchnięciu kulą w MPMł. (Bydgoszcz 1999); w 1999 7. miejsce w Konkursie im. Karola Hoffmanna kategorii młodziczka (48 pkt). Wyniki: w biegu na 100 m 13,84 s (2000); w pchnięciu kulą (3 kg) 12,21 m (1. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodziczka, 1999), (4kg) 10,25 m (1999), **Wujec Ewa** – ur. 1956, uczennica Technikum Rolniczego w Kaczkach Średnich, lekkoatletka Orkana Sokołowo (1972); brązowa medalistka w pchnięciu kulą (11,76 m) w MP LZS kategorii juniorka (Wisła 1974). Wyniki: w skoku wzwyż 150 cm (1974); w rzucie oszczepem 52 m (1974); w pchnięciu kulą 12,31 m (1974)

Z

Załęczny Kazimierz – ur. 1953, uczeń PTW, lekkoatleta Orkana Sokołowo; brązowy medal w biegu na 1000 m MPSR (Sieraków 1970). Wyniki: w biegu na 400 m 52,8 s (1970); na 800 m 2:00,5 min (1970); na 1000 m 2:40,7 min (1970); na 1500 m 4:14,2 min (1970); na 3000 m 9:41,0 min (1970); w sztafecie 4x100 m – razem z S. Łabędzkiem, A. Owczarkiem, M. Szulcem – 3:24,3 min (1971)

Zarzecki Mateusz – ur. 1989, uczeń Gimnazjum nr 2 i LO (matura 2008), zawodnik Wrzesińskiego Klubu Karate, wychowanek trenera Arkadiusza Borowicza; uczestnik Mistrzostw Świata Seniorów W.U.K.F. w Odessie (2009), brązowy medalista w kumie drużynowym i srebrny w kumie drużynowym rotation MŚS W.U.K.F. w Lignano (2011); dwukrotnie brązowy medalista w kumie drużynowym i kumie indywidualnym MES W.U.K.F. w Santarem (2010), srebrny medalista w kumie indywidualnym i brązowy w kumie drużynowym MEJ W.U.K.F. w Constancji (2009); dwukrotnie złoty medalista w kumie indywidualnym i drużynowym MEJ J.K.A. w Belgradzie (2008); srebrny medalista w kumie drużynowym MEK J.K.A. w Lublaniu (2007); dwukrotny złoty medalista w kumie indywidualnym MPS w Kara-

te Sportowym (2010-2011); złoty medal w kumie indywidualnym MPJ w Karate Shotokan F.S.K.A. (2010); srebrny medal w kumie indywidualnym Młodzieżowych MP w Karate Fudokan (2010); dwa srebrne medale w kumie indywidualnym i drużynowym w Akademickich MP Karate W.K.F. (2010); srebrny medal w kumie indywidualnym open MPS w Karate Sportowym (2009); brązowy medal w kumie indywidualnym MPS w Karate Sportowym (2009); złoty medal w kumie indywidualnym MPJ Karate Shotokan J.K.A. (2008); złoty medal w kumie drużynowym MPS w karate Shotokan (2007); srebrny medal w kumie indywidualnym MPK w Karate Shotokan (2006); srebrny medal w kumie indywidualnym MPJMł w Karate W.K.F. (2006); złoty medal w kumie indywidualnym Międzywojewódzkich Mistrzostw Młodzików (2005); srebrny medal w kumie indywidualnym MP Dzieci Karate W.K.F. (2002)

Zaworski Marek – ur. 1959, uczeń SP nr 2, a w latach 1974-1979 Technikum Chemicznego w Poznaniu (matura 1979), lekkoatleta Orkana Września i Orkana Poznań; rekordzista okręgu poznańskiego (tabela na 1996) w chodzie na 10 km w kategorii do 17 lat (46:35,6 min – wynik ten przez dwa lata był rekordem Polski juniorów młodszych) i 16 lat (48:24,4 min) oraz na 20 km w kategorii do 19 lat (1:37,31 min) i 18 lat (1:39,33 min); w tabelach rekordów okręgu z 1977 rekordzista na 10 km w kat. 16, 17, 18, 19 lat; na 20 km w kat. 17, 18, 19 lat; brązowy medalista w chodzie na 10 km w MPJMł. (1976), brąz w chodzie na 20 km MPJ (1977) i złoto na 20 km w MPJ (1978); pięciokrotnie reprezentował Polskę w meczach i zawodach międzynarodowych. Wyniki: w chodzie na 5 km 24:03,0 min (1977); na 10 km 43:40,0 min (1982), na 20 km 1:32,09 h (1983); na 50 km 4:33,39 h (1983); w skoku o tyczce 2,60 m (8. miejsce w tabelach POZLA kategorii młodzik, 1973)

Zielińska Ilona – ur. 1986, siatkarka, grająca na pozycji rozgrywającej, wychowan-

ka klasy sportowej SSP nr 3, zawodniczka Orkana Września; przyczyniła się do awansu zespołu do II ligi (2003); później grała też w drugoligowym Sokole Mogilno; także czołowa polska siatkarka plażowa – w kraju pokazała się w 2002, kiedy to w parze z Katarzyną Wawrzyniak zajęła 5. miejsce w Ogólnopolskiej Olimpiadzie Młodzieży; w 2003 z tą samą partnerką wywalczyła złoto w OOM i brąz w mistrzostwach Polski junierek; w 2004 zajęły 3. miejsce w mistrzostwach junierek i 5. w mistrzostwach kraju senierek

Zgoliński Alfons – ur. po 1910, uczeń Gimnazjum we Wrześni (matura 1930); reprezentując Hufiec Gimnazjalny, zajął z drużyną 1. miejsce w pięcioboju i 1. miejsce w rzucie oszczepem (38,00 m) w czasie Jesiennego Święta Przynależności Wojskowego (1927); 1. miejsce w rzucie oszczepem (35,50 m) w zawodach Rejonowego Święta Sportu Młodzieżowego (Września 1928); wybrany najlepszym zawodnikiem imprezy; 2. miejsce w biegu przełajowym na 1000 m zawodów Święta 3 Maja (1927); 1. miejsce w biegu ulicznym na 1000 m z okazji Święta 3 Maja (Września 1926); kierownik sekcji lekkoatletycznej w GKS (1928)

Zieliński Bogdan – ur. 1954, uczeń PTW (matura 1974), lekkoatleta Orkana Sokołowo i Orkana Poznań; srebrny medalista w biegu na 110 m ppł. (16,3 s) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Siedlce 1973), brązowy medalista na 110 m ppł. (16,0 s) MPSR (Stargard Szczeciński 1974). Wyniki: w biegu na 110 m ppł. (106 cm) 16,3 s (7. miejsce tabelach POZLA kategorii junior, 1973), (100 cm) 14,9 s (1973); w skoku w dal 6,44 m (1972); w skoku wzwyż 190 cm (1973)

Zieliński Ludwik – ur. przed 1938, reprezentant Kłęcka i Gniezna, lekkoatleta LKS Września (1958). Wyniki: w biegu na 5000 m 16:09,4 min (w setce wyników PZLA kategorii senior, 1958); na 10000 m 34:22,8 min (5. miejsce w tabelach POZLA kategorii senior, 1960)

Zieliński Mieczysław – ur. po 1909, lekkoatleta SMP Węgierki; 2. miejsce na 800 m (2:24,2 min) mistrzostw XVII Okręgu Wrzeńskiego Stowarzyszenia Młodych Polaków (1930); 1. miejsce w dysku (24,36 m) Mistrzostw Okręgu SMP (Września 1929), 2. miejsce na 60 m (8,3 s) zawodów okręgowych Święta Młodzieży SMP (Września 1928). Inne wyniki: na 60 m 9,0 s (1927)

Ziętek Sylwester – piłkarz I WKS, uczestnik sławnego meczu z 68 pp (1924); ostatni mecz zagrał w 1934 (towarzyskie spotkanie olbojów z pierwszą Victorią)

Ziętek Władysław – tenisista ziemny, członek Wrzeńskiego Klubu Tenisowego, uczestnik wielu meczów międzyklubowych (1932-1939), tenisista Spójni Września (1954-1957); 3. miejsce w mistrzostwach Wrześni w singlu (1932), mistrz WKT w singlu i deblu z 1939 (w parze z Witoldem Hadamkiem)

Ż

Żarkiewicz Edward – ur. 1939, uczeń LO (matura 1957), lekkoatleta LZS Września; złoty medal i rekord okręgu młodzików (49,4 s) w sztafecie 4x100 m na MWMł. (Poznań 1955), brązowy medalista MPJ – razem z Juškowiakiem, Sobiszem i Smolińskim – wynikiem 43,7 s (Olsztyn 1958). Wyniki: w biegu na 100 m 11,9 s (1957); w rzucie oszczepem (800 g) 32,87 m (1956); w skoku wzwyż 160 cm (1955); w skoku w dal 6,10 m (1957); w skoku o tyczce 3,10 m (1964)

Żukowska Iwona – ur. 1986, z d. Balcerzak, mieszkanka Mącznik (gmina Środa Wlkp.), od 2009 zawodniczka Klubu Biegacza Kosynier Września, biegaczka długodystansowa; 1. miejsce w Supermaratonie Kalisia 2009, który był mistrzostwami Polski w biegu na 100 km (nie została mistrzynią kraju, gdyż nie posiadała „sztywnej” karty zawodnika). Wyniki: w maratonie 3:22,00 h (2009), w biegu na 100 km 9:36.46 h (2009)

Żurański Włodzimierz – ur. 1954, uczeń PTW (matura 1974), lekkoatleta Orkana Sokołowo; złoty medalista w sztafecie 4x400 m i srebrny na 800 m (1:56,5 min) Centralnych Igrzysk Szkół Rolniczych (Siedlce 1973), srebrny medalista na 800 m (1:56,0 min) MPSR (Stargard Szczeciński 1974). Wyniki: w biegu na 800 m 1:56,5 min; na 1500 m 3:58,0 min (4. miejsce w tabelach POZLA kategorii junior, 1973); na 3000 m 9:32,8 min (1972)

Żurawski Andrzej – hokeista, zawodnik Zjednoczonych Września w latach 1972-1974, przez dwa sezony aż do rozwiązania sekcji grał z zespołem w II lidze; wcześniej czołowy hokeista kraju, w latach 1961-1967 rozegrał 57 meczów w reprezentacji Polski, był jej kapitanem i zdobył 11 bramek; uczestnik IO w Grenoble (1964) i czterech mistrzostw świata; w latach 60. zawodnik pierwszoligowego Pomorzana Toruń

V. Wrzesiński sport w statystyce

Zestawienia są solą sportu. Prawdziwy kibic może godzinami analizować tabele – bez nich publikacja traci na wartości. Dlatego też wrzesiński sport całego wieku trzeba spróbować zamknąć w rubrykach.

1. Kluby, sekcje, rozgrywki

Kluby i organizacje prowadzące sekcje sportowe

Lp.	Kluby sportowe i stowarzyszenia	Lata działalności	sekcje przewodnie
1.	Bractwo Kurkowe	1854-1939	strzelecka
2.	Towarzystwo Gimnastyczne Sokół	1895-1939	bokserska, piłkarska
3.	Wojskowy Klub Sportowy przy 68 pp.	1922-1939	piłkarska
4.	EKAWEA	1922-1924	piłkarska
5.	KOSMOS	1922	piłkarska
6.	Klub Gimnazjalny Grom	1923-1925	piłkarska, lekkoatletyczna
7.	Stowarzyszenie Młodzieży Stempa	1923	piłkarska
8.	Stowarzyszenie Młodzieży Polskiej	1924-1934	lekkoatletyczna
9.	I Wrzesiński Klub Sportowy	1924-1929	piłkarska
10.	Harcerski Klub Gimnazjalny	1925	lekkoatletyczna
11.	Gimnazjalny Klub Sportowy	1925-1948	piłkarska, hokeja na lodzie
12.	Towarzystwo Powstańców i Wojaków	1927-1939	strzelecka
13.	Hufiec Gimnazjalny	1927-1939	tenisa stołowego, strzelecka
14.	Wrzesiński Klub Tenisowy	1927-1939	tenisa ziemnego
15.	Liga Morska i Kolonialna	1929-1936	pływacka
16.	Harcerz/Harcerka	1930-1939	tenisa stołowego, siatkarska
17.	Victoria	1931-1949	piłkarska, hokeja na trawie
		1979-2011	piłkarska, siatkarska, koszykarska
18.	KS Związku Strzeleckiego Strzelec	1931-1939	strzelecka, bokserska
19.	Wrzesiński Klub Szachowy	1932-??	szachowa
20.	Kolejowe Przystosowanie Wojskowe	1933-1939	hokeja na trawie, strzelecka
21.	Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży	1934-1947	lekkoatletyczna
22.	Związek Inwalidów	1934-1939	strzelecka
23.	Pocztowe Przystosowanie Wojskowe	1936-1939	strzelecka
24.	Gimnazjalny Klub Sportowy Unitas	1938-1939	hokeja na lodzie
25.	Miejski Ośrodek WF	1938-1939	strzelecka
26.	Związek Oficerów Rezerwy	1938-1939	strzelecka
27.	Towarzystwo Przyjaciół Żołnierza	1945-1950	strzelecka
28.	Harcerski Klub Sportowy	1946-1947	lekkoatletyczna

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

29.	Ludowe Zespoły Sportowe	1946-2011	lekkoatletyczna, piłkarska
30.	Kolejowy Klub Sportowy	1946-1948	boksyerska, piłkarska
31.	LZS Psary Polskie	1946-1988	piłkarska
32.	KS Stal Wrzeźnia	1948-1957	piłkarska, hokeja na lodzie
32.	Międzyszkolny Klub Sportowy	1948-2011	siatkarska, koszykarska
33.	KS Unia Wrzeźnia (filia Unii Poznań)	1949-1951	motocyklowa, hokeja na lodzie
34.	Spójnia Wrzeźnia	1949-1954	piłkarska, boksyerska
35.	Gwardia Wrzeźnia	1949-1955	boksyerska, piłkarska
36.	Szkolny Związek Sportowy	1949-2007	lekkoatletyczna, koszykarska
37.	Liga Przyjaciół Żołnierza	1950-1962	strzelecka, motorowa
38.	Automobilklub Wrzeźnia	1950-1957	motorowa
39.	Sparta Wrzeźnia	1954-1957	hokeja na trawie
40.	Zryw Wrzeźnia	1954-1957	hokeja na lodzie
41.	LZS Gutowo Małe	1956	piłkarska
42.	Klub Motorowy przy LPŻ	1957-1961	motocyklowo-sportowa
43.	Klub Sportów Ogólnowojskowych	1957-1961	strzelecka, szermiercza, 5-boju
44.	MKS/MZKS Zjednoczeni Wrzeźnia	1957-1979	piłkarska, hokeja na lodzie
45.	Klub Motorowy Start Wrzeźnia	1958-1967	motorowa
46.	TKKF Wrzeźnia	1958-2011	rekreacyjna
47.	LKS Orkan Wrzeźnia	1960-1964	lekkoatletyczna
		1984-1991	lekkoatletyczna
49.	Liga Obrona Kraju	1962-2011	strzelecka, biathlonu letniego
50.	LZS Stokbet Wrzeźnia	1966-1967	kolarska, podnoszenia ciężarów
51.	LKS Orkan Sokołowo	1969-1984	piłkarska, lekkoatletyczna
52.	LZS Kaczanowo	1971-1973	piłkarska
53.	LZS Gutowo Wielkie	1972-1973	piłkarska
54.	LZS/KS Wrzos Wrzeźnia	1977-2011	szachowa
55.	Wrzesiński Ośrodek Kultury Wrzeźnia	1986-1988	szachowa
56.	Międzyspółdzielczy KS Wrzos	1986-1990	motocrossowa
57.	Wrzesińskie Towarzystwo Tenisowe	1990-2011	tenisa ziemnego
58.	KS Kosynier Sokołowo	1990-2011	piłkarska
59.	Klub Sportowo-Turystyczny Weteran	1993-2000	lekkoatletyczna
60.	Tonsil Wrzeźnia	1994-2002	siatkarska, brydża sportowego
61.	UKS Iskra Marzenin	1995-2011	szachowa
62.	Klub Bilardowy Billa Wrzeźnia	1995-1996	bilardowa
63.	Klub Karate Tradycyjnego Orzeł	1996-2004	karate
64.	Wrzesiński Klub Karate Dragon	1996-1999	karate
65.	Wrzesiński Klub Koszykówki	1997-2004	koszykarska
66.	LUKS Orkan Wrzeźnia	1997-2011	lekkoatletyczna, siatkarska

67.	UKS Żak Września	1997-2011	szachowa, lekkoatletyczna
68.	Wrzesiński Klub Karate Do Shotokan	1999-2004	karate
69.	LKS Błękitni Psary Polskie	1999-2004	piłkarska
70.	Tip Top Września	1999-2001	darta
71.	Wrzesiński Klub Tenisa Stołowego	1999-2006	tenisa stołowego
72.	WTPN w Futsalu Września	2000-2011	futsal
73.	UKS Trójka Marzenin	2000-2011	lekkoatletyczna
74.	KPS Progress Września	2001-2011	siatkarska
75.	UKS Olimp Września	2002-2011	siatkarska, lekkoatletyczna
76.	UKS Tiger Team Września	2002-2011	taekwondo
77.	Wrzesiński Klub Brydża Sportowego	2002-2011	brydża sportowego
78.	UKS Tiger Września	2004-2011	taekwondo
79.	UKS Karate Tradycyjnego Orzeł	2004-2011	karate
80.	Wrzesiński Klub Karate	2005-2011	karate
81.	WTM Motoklub Wrzos OFS Września	2005-2007	motocrossowa
82.	Wrzesińskie Towarzystwo Hokejowe	2006-2011	hokeja na lodzie
83.	Gestamp Września	2006-2008	futsal
84.	Techpak Września	2006-2008	kolarstwo MTB, futsal
85.	Klub Biegacza Kosynier Września	2009-2011	lekkoatletyczna

Klubowe seniorskie sekcje gier zespołowych w rozgrywkach związkowych

sekcja	klub	lata	Najwyższa liga
Piłki nożnej	I Wrzesiński Klub Sportowy	1924-1928	klasa C (IV)
	Victoria Września	1931-1939	klasa B (III)
		1946-1948	klasa B (IV)
		1979-2011	IV liga (IV)
		Sokół Września	1936-1939
	Kolejowy Klub Sportowy Września	1946-1948	klasa C (IV)
	Stal Września	1947-1956	klasa B (V)
	Gwardia Września	1949-1954	klasa C (VI)
	Spójnia Września	1949-1954	klasa B (V)
	Sparta Września	1955-1956	klasa B (V)
	LZS Gutowo Małe	1956	klasa D (VII)
	MKS/MZKS Zjednoczeni Września	1957-1979	III liga (III)
	LZS Psary Polskie	1967-1988	klasa A (V)
	LZS Radomice	1966-1967	klasa C (VII)
	LZS Orkan Sokołowo	1971-1990	klasa okręg. (IV)
	LZS Kaczanowo	1967-1973	klasa C (VII)
	LZS Gutowo Wielkie	1972-1973	klasa C (VII)
	LZS Obłaczkowo	1974-1975	klasa C (VII)
	Kosynier Sokołowo	1990-2008	klasa A (VI)
	LKS Błękitni Psary Polskie	1994-2003	IV liga (IV)
Victoria II Błękitni Psary Polskie	2004-2006	klasa okręgowa (V)	
Piłka koszykowa	Victoria Września	1946-1948	klasa A (IV)
		1979-1992	III liga (III)
	Spójnia Września	1949-1954	klasa A (IV)
	Sparta (sekcja męska) Września (sekcja kobieca)	1954-1956	klasa A (IV)
		1955-1956	klasa A (III)
	MKS Zjednoczeni (sekcja męska) Września (sekcja kobieca)	1957-1979	klasa A (III)
		1957-1961	klasa A (III)
Wrzesiński Klub Koszykówki	1992-2004	III liga (III)	
Piłka siatkowa	MKS Zjednoczeni (sekcja męska) Września (sekcja kobieca)	1960-1964	klasa A (IV)
		1960-1962	klasa A (IV)
	Victoria Września	1983-1994	III liga (III)
	MKS Września	1992-2001	klasa A (IV)
	Tonsil Września	1993-2001	III liga (III)
	ZSR Września (sekcja kobieca)	1998-1999	III liga (III)
	Orkan Września (sekcja kobieca)	1999-2011	II liga (III)
	Progress Września	2001-2011	II liga (III)

hokeja na lodzie	Victoria Września	1946-1948	klasa A (III)
	Unia Września	1949	klasa A (III)
	Spójnia Września	1950-1954	klasa A (III)
	Stal Września	1953	klasa A (III)
	Sparta Września	1955-1956	klasa A (III)
	Zryw Września	1955-1957	klasa A (III)
	MKS/MZKS Zjednoczeni Września	1957-1964	III liga (III)
		1967-1974	II liga (II)
Wrzesińskie Towarzystwo Hokejowe	2006-2011	III liga (III)	
futsalowa	Gestamp Września	2006-2008	II liga (II)
	Techpak Września	2006-2007	III liga (III)
hokeja na trawie	Victoria Września	1937-1938	mistrzostwa Polski
	KPW Września	1939	mistrzostwa Polski
	Kolejowy Klub Sportowy Września	1945-1948	poza mistrzostwami
	Sparta Września	1955	I liga (I)

Seniorskie sekcje sportów indywidualnych w rozgrywkach związkowych

sekcja	klub	lata	Najwyższa liga
lekkoatletyczna	LZS Września	1955-1960	II liga (II)
	LKS Orkan Września	1960-1963	II liga (II)
	MKS Zjednoczeni Września	1965-1971	klasa A (IV)
	LKS Orkan Sokołowo	1969-1972	klasa okręg. (III)
	Weteran Września	1995-2002	poza ligą
	LUKS Orkan Września	2008-2011	poza ligą
	KB Kosynier Września	2009-2011	poza ligą
bokserska	Victoria Września	1932-1935	poza ligą
		1979-1986	poza ligą
	Sokół Września	1932-1939	poza ligą
	Związek Strzelecki Strzelec	1932-1934	poza liga
	Kolejowy Klub Sportowy Września	1946-1949	klasa A (III)
	Gwardia Września	1949-1953	klasa A (III)
	Stal Września	1954-1956	klasa A (III)
MKS Zjednoczeni Września	1957-1962	klasa A (III)	
szachowa	LZS/KS Wrzos Września	1977-2011	III liga (III)
	Wrzesiński Dom Kultury	1986-1988	III liga (III)
	Iskra Marzenin	1997-2011	liga wojew. (III)
	Żak Września	1999-2011	liga okręg. (IV)

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

brydżowa	MKS/MZKS Zjednoczeni Września	1962-1978	liga wojew. (III)
	Victoria Września	1979-1994	klasa okręg. (III)
	Tonsil Września	1994-2003	klasa okręg. (III)
	WKBS Września	2003-2011	III liga (IV)
motorowa	Automobilklub Września	1950-1957	mistrzostwa okręgu
	Wrzesiński Klub Motorowy LPŻ	1957-1962	mistrzostwa okręgu
	Klub Motorowy Start Września	1958-1974	mistrzostwa okręgu
	Klub Motorowy Zjednoczeni	1962-1978	mistrzostwa strefy
	Motoklub Victoria Września	1979-1984	mistrzostwa Polski
	Wrzos Września	1986-1990	mistrzostwa Polski
	WTM Speed-Cross	2003-2005	mistrzostwa strefy
	Motoklub Wrzos OFS Września	2005-2007	mistrzostwa strefy
tenisa stołowego	WKTS Września	1999-2006	liga wojew. (III)
tenisa ziemnego	MKS Zjednoczeni Września	1966-1971	poza ligą
	Wrzesińskie Towarzystwo Tenisowe	1990-2011	poza ligą
karate	WKK Dragon Września	1996-2004	mistrzostwa okręgu
	KKT/UKKT Orzeł Września	1996-2011	mistrzostwa okręgu
	Wrzesiński Klub Karate	2005-2011	mistrzostwa okręgu
kolarska	Stal Września	1952-1957	Puchar Polski
	Spójnia Września	1955-1957	Puchar Polski
	MKS Zjednoczeni Września	1958-1962	mistrzostwa okręgu
	LZS Stokbet Września	1966-1967	mistrzostwa okręgu
	Wrzesińska Brygada Kolarska	2003-2011	mistrzostwa Polski
	Techpak Września	2006-2008	mistrzostwa Polski
pływania	Spójnia Września	1952-1955	mistrzostwa okręgu
szermiercza	Klub Sportów Ogólnowojskowych	1956-1959	III liga (III)
darta	Tip Top	1999-2000	I liga wielkopolska
	Klub Best	2000-2001	mistrzostwa okręgu
bilardowa	Billa Września	1995	liga wielkopolska
strzelecka	Liga Przyjaciół Żołnierza	1957-1959	mistrzostwa okręgu
	Klub Sportów Ogólnowojskowych	1957-1960	II liga (II)
	Liga Obrony Kraju	1961-2011	II liga (II)
podnoszenia ciężarów	Rada Powiatu LZS Września	1964-1965	liga okręg. (II)
	LZS Stokbet Września	1966-1968	liga okręg. (II)
	LZS Sokołowo	1967-1968	liga okręg. (II)
5-boju nowoczesnego	Klub Sportów Ogólnowojskowych	1957-1959	mistrzostwa okręgu
taekwondo	Uczniowski Klub Sportowy Tiger	2006-2011	mistrzostwa okręgu

2. Rekordy

Rekordy lekkoatletyczne Wrześni do 1939

Mężczyźni:

100 m	Marian Machyński	b.d.	SMP Września	11,8 s	1931
	Wincenty Przybylski	b.d.	SMP Września	11,8 s	1932
200 m	Józef Lis	b.d.	Hufiec Gimnazjalny	25,2 s	1928
400 m	Leonard Kowalewicz	b.d.	SMP Września	59,2 s	1931
800 m	Marian Machyński	b.d.	SMP Września	2:13,4 min	1931
1500 m	Walenty Pikulik	b.d.	KSM Września	4:40,5 min	1939
5000 m	Marian Orsztynowicz	1912	KPW Września	17:42,2 min	1939
110 m ppł.	Eugeniusz Spisak	b.d.	Victoria Września	19,8 s	1932
wzwyż	Leonard Siudziński	b.d.	SMP Września	162,5 cm	1930
w dal	Leonard Siudziński	b.d.	SMP Września	6,12 m	1932
tyczka	Kazimierz Lieske	1912	GKS Września	2,90 m	1932
dysk	Ignacy Lange	b.d.	Szkoła Mleczarska Września	38,68 m	1939
kula	Ignacy Lange	b.d.	Szkoła Mleczarska Września	11,85 m	1939
oszczep	Ignacy Lange	b.d.	Szkoła Mleczarska Września	43,73 m	1939
4x100 m	Brak danych	b.d.	Hufiec Gimnazjalny	50,0 s	1931
Konkurencje nieolimpijskie					
1000 m	Zygmunt Wojciechowski	b.d.	Hufiec Gimnazjalny	3:53,8 min	1930
3000 m	Leonard Kowalewicz	b.d.	SMP Września	10:41,0 min	1932

Rekordy lekkoatletyczne Wrześni do 1989

Mężczyźni:

100 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	10,44 s	1987
	Adam Kaczor	1941	Orkan Poznań	10,3 s	1968
200 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	21,08 s	1987
400 m	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	47,3 s	1972
800 m	Mariusz Hawrylak	1969	Orkan Poznań	1:49,18 min	1988
1500 m	Wojciech Mazurkiewicz	1961	Orkan Poznań	3:54,4 min	1981
5000 m	Wojciech Mazurkiewicz	1961	Orkan Poznań	14:29,6 min	1982
10 000 m	Wojciech Mazurkiewicz	1961	Orkan Poznań	30:23,0 min	1982
maraton	Henryk Czerniak	1948	Maratończyk Kołaczkowo	2:38,17	1986
110 m ppł.	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	14,7 s	1971
400 m ppł.	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	49,94 s	1972
3000 m z prz.	Maciej Szymański	1947	Orkan Poznań	9:08,3 min	1968

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

4x100 m	Henryk Bartczak, Jerzy Dembiński, Krzysztof Bacik, Andrzej Hammerling	1953 1953 1953 1954	Orkan Poznań	42,3 s	1971
4x400 m	brak danych o nazwiskach		Juniorzy Orkan Sokołowo	3:24,3 min	1971
w dal	Wiesław Szpilka	1955	Orkan Poznań	7,61 m	1973
wzwyż	Andrzej Gruszczyński	1954	Orkan Poznań	211 cm	1974
trójskok	Henryk Bartczak	1953	Orkan Poznań	15,44 m	1973
tyczka	Grzegorz Federowicz	1968	Orkan Poznań	4,40 m	1987
kula	Ireneusz Gołdyn	1957	Orkan Poznań	14,81 m	1975
dysk	Ireneusz Gołdyn	1857	Orkan Poznań	47,78 m	1976
oszczep	Adam Stachowiak	1945	Orkan Poznań	70,40 m	1969
młot	Tadeusz Smoliński	1939	Zjednoczeni Września	38,96 m	1968
chód 20 km	Marek Zaworski	1959	Orkan Poznań	1:32.09,0 h	1983
chód 50 km	Marek Zaworski	1959	Orkan Poznań	4:33.59,0 h	1983
10-bój	Władysław Tomczak	1957	Orkan Poznań	6237 pkt	1976
konkurencje nieolimpijskie					
60 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	6,80 s	1985
300 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	34,46 s	1986
1000 m	Mariusz Hawrylak	1969	Orkan Poznań	2:26,90 min	1988
3000 m	Wojciech Mazurkiewicz	1961	Orkan Poznań	8:20,1 min	1982
200 m ppł.	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	24,6 s	1971
chód 10 km	Marek Zaworski	1959	Orkan Poznań	43:11,0 min	1984
bieg 100 km	Henryk Czerniak	1948	Maratończyk Kołaczkowo	7:55.50 h	1984

Kobiety:

100 m	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	12,2 s	1968
200 m	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	24,5 s	1970
400 m	Aleksandra Siewert	1963	Pomorze Stargard Szczeciński	56,74 s	1988
800 m	Aleksandra Siewert	1963	Pomorze Stargard Szczeciński	2:04,60 min	1988
1500 m	Aleksandra Siewert	1963	Orkan Poznań	4:25,0 min	1982
maraton	Elżbieta Czerniak	1954	Maratończyk Koł.	3:33.22 h	1988
100 m ppł.	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	14,1 s	1970
400 m ppł.	Wioletta Koperska	1969	Orkan Poznań	1:03,24 min	1988
4x100 m	Anna Jasińska Wioletta Koperska Beata Hoffman Małgorzata Łabędzka	1969 1969 1967 1969	Orkan Poznań	50,30 s	1985

4x400 m	Teresa Chołuj Bożena Sawicka Zofia Przybył Danuta Jasek	1953 1855 1954 1954	Orkan Sokołowo	4:23,4 min	1971
w dal	Zofia Walkowiak	1948	Orkan Poznań	5,89 m	1970
wzwyż	Zofia Walkowiak	1948	Orkan Poznań	158 cm	1971
kula	Maria Ćwik	1946	Orkan Poznań	13,57 m	1970
dysk	Maria Ćwik	1946	Orkan Poznań	39,18 m	1971
oszczep	Barbara Sobaszkwicz	1960	Orkan Poznań	48,84 m	1979
młot	vacat				
7-bój	Dorota Adamczyk	1969	Orkan Poznań	4023 pkt	1986
konkurencje nieolimpijskie					
1000 m	Aleksandra Siewert	1963	Orkan Poznań	3:13,7 min	1980
80 m ppł.	Aurelia Januchowska	1972	Orkan Poznań	11,6 s	1968
200 m ppł.	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	27,4 s	1971

Rekordy lekkoatletyczne Wrześni do 2011

Mężczyźni:

100 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	10,44 s	1987
	Adam Kaczor	1941	Orkan Poznań	10,3 s	1968
200 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	21,08 s	1987
400 m	Jacek Bocian	1976	Orkan Poznań	46,59 s	1995
800 m	Mariusz Hawrylak	1969	Orkan Poznań	1:49,18 min	1988
1500 m	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Września	3:40,79 min	2008
5000 m	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Wielkopolska Poznań	13:59,88 min	2005
10 000 m	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Września	28:41,90 min	2010
maraton	Henryk Czerniak	1948	Maratończyk Kołaczkowo	2:38,17	1986
110 m ppł.	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	14,7 s	1971
400 m ppł.	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	49,94 s	1972
3000 m z prz.	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Września	8:18,23 min	2010
4x100 m	Marcin Kulczak Arkadiusz Kościański Jakub Jałoszyński Witold Wiliński	1982 1983 1983 1983	Orkan Wielkopolska Poznań	41,83 s	2001
4x400 m	brak danych o nazwiskach		Juniorzy Orkan Sokołowo	3:24,3 min	1971
w dal	Wiesław Szpilka	1955	Orkan Poznań	7,61 m	1973
wzwyż	Mariusz Solecki	1981	Orkan Poznań	212 cm	1999
trójskok	Henryk Bartczak	1953	Orkan Poznań	15,44 m	1973
tyczka	Grzegorz Federowicz	1968	Orkan Poznań	4,40 m	1987

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

kula	Krzysztof Waszak	1972	Orkan Poznań	16,47 m	1991
dysk	Krzysztof Waszak	1972	Śląsk Wrocław	53,68 m	1994
oszczep st. typ nowy typ	Adam Stachowiak Daniel Goździewicz	1945 1986	Orkan Poznań Orkan Wielkopolska Poznań	70,40 m 52,97 m	1969 2004
młot	Tadeusz Smoliński	1939	Zjednoczeni Września	38,96 m	1968
chód 20 km	Marek Zaworski	1959	Orkan Poznań	1:32.09,0 h	1983
chód 50 km	Marek Zaworski	1959	Orkan Poznań	4:33.59,0 h	1983
10-bój	Władysław Tomczak	1957	Orkan Poznań	6237 pkt	1976
konkurencje neolimpijskie					
60 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	6,80 s	1985
300 m	Andrzej Popa	1968	Orkan Poznań	34,46 s	1986
1000 m	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Wielkopolska Poznań	2:24,91 min	2004
2000 m	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Wielkopolska Poznań	5:42,49 min	1998
3000 m	Tomasz Szymkowiak	1983	Orkan Września	8:01,39 min	2009
200 m ppł.	Tadeusz Kulczycki	1948	Orkan Poznań	24,6 s	1971
chód 10 km	Marek Zaworski	1959	Orkan Poznań	43:11,0 min	1984
bieg 100 km	Henryk Czerniak	1948	Maratończyk Kołaczkowo	7:55.50 h	1984

Kobiety:

100 m	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	12,2 s	1968
	Karolina Krawczyk	1991	Orkan Wielkopolska Poznań	12,32 s	2009
200 m	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	24,5 s	1970
400 m	Aleksandra Siewert	1963	Pomorze Stargard Szczeciński	56,74 s	1988
800 m	Aleksandra Siewert	1963	Pomorze Stargard Szczeciński	2:04,60 min	1988
1500 m	Aleksandra Siewert	1963	Orkan Poznań	4:25,0 min	1982
5000 m	Cecylia Świerczyńska	1982	Orkan Wielkopolska Poznań	18:10,35 min	2002
10 000 m	vacat			vacat	
100 m ppł.	Marzena Kościelniak	1989	Orkan Wielkopolska Poznań	13,91 s	2007
400 m ppł.	Marzena Kościelniak	1989	Orkan Wielkopolska Poznań	60,19 s	2008
3000 m z prz.	Cecylia Świerczyńska	1982	Orkan Wielkopolska Poznań	10:32,30 min	2004
4x100 m	Paulina Stępiak	1989	Orkan Wielkopolska Poznań	49,93 s	2007
	Marzena Kościelniak,	1989			
	Weronika Olichwer	1989			
	Katarzyna Krawczyk	1991			
4x400 m	Romana Marchwiak	1984	Orkan Wielkopolska Poznań	4:14,21 min	2000
	Cecylia Świerczyńska	1982			
	Lidia Świerczyńska	1982			
	Dorota Konieczka	1984			
w dal	Zofia Walkowiak	1948	Orkan Poznań	5,89 m	1970

wzwyż	Monika Wawrzyniak	1995	Orkan Września	173 cm	2011
trójskok	vacat			vacat	
tyczka	vacat			vacat	
kula	Martyna Losa	1992	Orkan Poznań	14,99 m	2011
dysk	Martyna Losa	1992	Orkan Poznań	44,43 m	2011
oszczep s.typ nowy typ	Barbara Sobaszekiewicz Sylwia Kasprzak	1960 1984	Orkan Poznań Orkan Wielkopolska Poznań	48,84 m 40,83 m	1979 2000
młot	Roksana Gwizdź	1993	Orkan Wielkopolska Poznań	45,70 m	2011
chód 10 km	vacat			vacat	
chód 20 km	vacat			vacat	
7-bój	Dorota Adamczyk	1969	Orkan Poznań	4023 pkt	1986
Konkurencje nieolimpijskie					
300 m	Marzena Kościelniak	1989	Orkan Wielkopolska Poznań	41,08 s	2005
600 m	Natalia Kasprzak	1991	Orkan Wielkopolska Poznań	1:35,06	2006
1000 m	Milena Rewers	1987	Orkan Wielkopolska Poznań	2:59,99 min	2005
3000 m	Cecylia Świerczyńska	1982	Orkan Wielkopolska Poznań	10:14,03 min	1999
80 m ppł.	Aurelia Januchowska	1972	Orkan Poznań	11,6 s	1968
200 m ppł.	Aurelia Januchowska	1952	Orkan Poznań	27,4 s	1971
półmaraton	Elżbieta Czerniak	1954	Maratończyk Kołaczkowo	1:35.24 h	2001
bieg 100 km	Elżbieta Czerniak	1954	Maratończyk Kołaczkowo	9:33.38 h	1992

Rekordy Wrześni w pływaniu do 1939

konkurencja	Imię, nazwisko	klub	wynik	rok
100 m dowolnym M	Tadeusz Walkowski	KSM Września	1:24,3 min	1939
100 m grzbietowym M	Kazimierz Poprawa	Sokół Września	1:34,8 min	1939
100 m klasycznym M	Alfons Reyner	niestowarzyszony	1:36,4 min	1933
400 m dowolnym M	Eugeniusz Spisak	LMiK Września	7:29,9 min	1933
4x100 m dowolnym M	brak składu zespołu	Sokół Września	5:26,1 min	1939
100 m dowolnym K	Zofia Krajewska	Harcerka Września	2:24,0 min	1938

3. Medaliści, finaliści, reprezentanci

Uczestnicy igrzysk olimpijskich i mistrzostw świata seniorów związani z Wrześnią

Miasto	Rok	Związek z Wrześnią	Imię, nazwisko	dyscyplina konkurencja	wynik	miejsce
IO Paryż Francja	1924	Na liście osobowej 68 pp. stacjonującego we Wrześni	Stefan Adamczyk	lekkoatletyka tyczka	3,20 m	XV
IO Helsinki Finlandia	1952	Uczeń Technikum Mleczarskiego we Wrześni	Antoni Adamski	hokej na trawie		VI
IO Rzym Włochy	1960	Zawodnik Orkana Września w latach 1957-61	Jerzy Juškowiak	lekkoatletyka 4x100 m	sztafeta nie ukończyła biegu	
IO Innsbruck Austria	1964	Hokeista Zjednoczonych Września w latach 1971-74	Andrzej Żurawski	hokej na lodzie		IX
IO Tokio Japonia	1964	W 1963 występuje jako zawodnik Orkana Września	Marian Dudziak	100 m	brak	półfinał
				4x100 m	39,3 s	II
IO Mexico Meksyk	1968	Od 1965 związany z Wrześnią miejscem zamieszkania i pracy	Adam Kaczor	lekkoatletyka 4x100 m 200 m	rezerwa rezerwa	
				Marian Dudziak	100 m	brak
			4x100 m		39,2 s	VIII
IO Monachium Niemcy	1972	Urodzony w 1948 w Nekli, gdzie chodził do szkoły	Tadeusz Kulczycki	lekkoatletyka 400 m ppł.	50,19 s	V w ½ finału
MŚ Niemcy	1974	Urodzony we Wrześni, wychow. Zjednoczonych	Roman Jakóbczak	piłka nożna	rezerwa	III
IO Moskwa Rosja	1980	W latach 1970-71 trenował w Orkanie Sokołowo	Jan Pusty	lekkoatletyka 110 m ppł.	13,67 s	V
HMS Maebashi Japonia	1999	Absolwent (1996) Zespołu Szkół Zawodowych	Jacek Bocian	lekkoatletyka 4x400 m	3:03,01 min	II
MŚ Sevilla Hiszpania	1999	Absolwent (1996) Zespołu Szkół Zawodowych	Jacek Bocian	lekkoatletyka 4x400 m	2:58:91 min	I
IO Sydney Australia	2000	Absolwent (1996) Zespołu Szkół Zawodowych	Jacek Bocian	lekkoatletyka 4x400 m	biegał w el.	VII
HMS Lizbona Portugalia	2001	Absolwent (1996) Zespołu Szkół Zawodowych	Jacek Bocian	lekkoatletyka 4x400 m	3:04,47 min	I
IO Pekin Chiny	2008	Urodzony we Wrześni i zawodnik Orkana Września	Tomasz Szymkowiak	lekkoatletyka 3000 m z prz.	8:29,57 min	XXIII
MŚ Odessa Ukraina	2009	Urodzony we Wrześni i zawodnik WKK Września	Mateusz Zarzecki	Karate kumite	indyw.	I runda
MŚ Berlin Niemcy	2009	Urodzony we Wrześni i zawodnik Orkana Września	Tomasz Szymkowiak	lekkoatletyka 3000 m z prz.	8:29,37 min	XX
MŚ Lignano Włochy	2011	Urodzony we Wrześni i zawodnik WKK Września	Mateusz Zarzecki	Karate kumite	drużyna	III
					rotation	II

Uczestnicy mistrzostw Europy seniorów związani z Wrześnią

Miejsce	Rok	Związek z Wrześnią	Imię, nazwisko	dyscyplina konkurencja	wynik	miejsce
Belgrad Jugosławia	1962	Zawodnik Orkana Września w latach 1958-61	Jerzy Juśkowiak	100 m 4x100 m	10,4 s 39,5 s	IV II
Ateny Grecja	1969	Urodzony w 1948 w Nekli, gdzie chodził do szkoły	Tadeusz Kulczycki	lekkoatletyka 400 m ppł.	brak danych	VII
Helsinki Finlandia	1971	Urodzony w 1948 w Nekli, gdzie chodził do szkoły	Tadeusz Kulczycki	lekkoatletyka 400 m ppł.	brak danych	półfinał
Haga (h) Holandia	1989	Absolwent Technikum Weterynaryjnego	Andrzej Popa	Lekkoatletyka 200 m	brak danych	VI
Budapeszt Węgry	1998	Absolwent (1996) Zespołu Szkół Zawodowych	Jacek Bocian	Lekkoatletyka 4x100 m	biegał w półfinale	II
Głogów Polska	2005	Mieszkaniec Gutowa Wlk., zawodnik Zjednoczonych	Jacek Lonka	motocross	biegi elimin.	
Goeteborg Szwecja	2006	Urodzony we Wrześni i zawodnik Orkana Września	Tomasz Szymkowiak	lekkoatletyka 3000 m z prz.	8:37,00 min	XVIII
Hiszpania	2007	Urodzony we Wrześni i zawodnik MKS Września	Łukasz Koszarek	piłka koszykowa	faza grupowa	
Polska	2009	Urodzony we Wrześni i zawodnik MKS Września	Łukasz Koszarek	piłka koszykowa	faza grupowa	
Barcelona Hiszpania	2010	Urodzony we Wrześni i zawodnik Orkana Września	Tomasz Szymkowiak	lekkoatletyka 3000 m z prz.	8:23,37 min	IV
Barcelona Hiszpania	2010	Absolwentka (2008) ZSTiO	Marzena Kościelniak	lekkoatletyka 400 m ppł.	56,52 s	półfinał
system rund	2010	Mieszkaniec Gutowa Wielkiego	Łukasz Lonka	motocross	indyw.	III
Santarem Portugalia	2010	Urodzony we Wrześni i zawodnik WKK Września	Mateusz Zarzecki	karate	indyw. drużyn.	III III
system rund	2010	Urodzony we Wrześni, mieszkaniec Gutowa Wlk.	Łukasz Lonka	motocross	indyw.	III
Litwa	2011	Urodzony we Wrześni i zawodnik MKS Września	Łukasz Koszarek	piłka koszykowa	faza grupowa	IX
system rund	2011	Urodzony we Wrześni, Mieszkaniec Gutowa Wlk.	Łukasz Lonka	motocross	indyw.	XVI
Sevlievo Bułgaria	2011	Urodzony we Wrześni, Mieszkaniec Gutowa Wlk.	Łukasz Lonka	motocross	drużyn.	IX

Finałiści mistrzostw Polski seniorów (miejsca I-VIII)

Rok	Miejscowość	Imię, nazwisko	klub	dyscyplina	konkurencja	miejsce
1954	Rzeszów	Bernard Kobielski	AZS Poznań	lekkoatletyka	5-bój B	VI
1955	Toruń	Bernard Kobielski	AZS Poznań	lekkoatletyka	5-bój	VII
1955	Łódź	Bernard Kobielski	AZS Poznań	lekkoatletyka	10-bój	IV

Historia wrzeńskiego sportu 1911-2011

1957	brak danych	Tadeusz Kizierowski	KSO Września	szermierka	floret	VIII
1959	Gdańsk	Ryszard Kostrzewski	Śląsk Wrocław	lekkoatletyka	wzwyż	VII
1960	Olsztyn	Jerzy Juśkowiak	LZS Września	lekkoatletyka	100 m	IV
1962	system rund	Marian Wilczyński	Śląsk Wrocław	piłka ręczna	11-osobowa	I
1963	Bydgoszcz	Jerzy Juśkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	100 m	I
1963	Bydgoszcz	Marian Dudziak	Orkan Września	lekkoatletyka	100 m	V
1963	Bydgoszcz	Jerzy Juśkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x100 m	III
1963	Bydgoszcz	Adam Kaczor	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x100 m	III
1965	system rund	Stanisław Grajek	Zjednoczeni	karting	indywidualne	II
1966	Poznań	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	VII
1967	Chorzów	Adam Kaczor	Orkan Poznań	lekkoatletyka	100 m	VI
1967	Chorzów	Adam Kaczor	Orkan Poznań	lekkoatletyka	200 m	II
1967	Chorzów	Adam Kaczor	repr. Poznania	lekkoatletyka	4x100 m	II
1967	Chorzów	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	III
1967	Chorzów	Tadeusz Kulczycki	repr. Poznania	lekkoatletyka	4x400 m	II
1968	Zielona Góra	Adam Kaczor	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x100 m	VI
1968	Zielona Góra	Karol Cieślak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x400 m	IV
1968	Zielona Góra	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x400 m	IV
1968	Zielona Góra	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	IV
1969	Kraków	Adam Kaczor	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x100 m	III
1969	Kraków	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	I
1969	Kraków	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x400 m	IV
1969	Kraków	Karol Cieślak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x400 m	IV
1969	system rund	Stanisław Grajek	Zjednoczeni	karting	indywidualne	VII
1970	Warszawa	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	II
1970	Warszawa	Aurelia Januchowska	Orkan Poznań	lekkoatletyka	4x100 m	II
1971	Warszawa	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	I
1972	Warszawa	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	I
1972	system rund	Ryszard Tomaszewski	Zjednoczeni	brydż	indywid.	VII
1973	Warszawa	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	II
1974	Warszawa	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	II
1975	Bydgoszcz	Tadeusz Kulczycki	Orkan Poznań	lekkoatletyka	400 m ppł.	VI
1977	s. korespond.	Tadeusz Jałoszyński	LZS Wrzos Wrz.	szachy	korespond.	VI
1981	system rund	Andrzej Szalbierz	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	II
1981	system rund	Jacek Lonka	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	IV
1982	system rund	Jacek Lonka	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	II
1982	system rund	Andrzej Szalbierz	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	IV
1983	s. korespond.	Ryszard Kujawski	Września	szachy	korespond.	V
1983	system rund	Jacek Lonka	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	I

1983	system rund	Waldemar Lonka	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	VI
1983	system rund	Krzysztof Lonka	Zjednoczeni	motocross	250 ccm	VI
1984	system rund	Jacek Lonka	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	III
1984	system rund	Andrzej Szalbierz	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	IV
1984	system rund	Waldemar Lonka	Zjednoczeni	motocross	125 ccm	VI
1984	system rund	Krzysztof Lonka	Zjednoczeni	motocross	250 ccm	VII
1985	system rund	Jacek Lonka	Unia Poznań	motocross	125 ccm	IV
1986	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	250 ccm	I
1987	system rund	Jacek Lonka	Wrzos Września.	motocross	500 ccm	I
1987	system rund	Andrzej Szalbierz	Wrzos Września	motocross	250 ccm	V
1987	Poznań	Andrzej Popa	Orkan Poznań	lekkoatletyka	100 m	II
1988	Grudziądz	Mariusz Hawrylak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	800 m	V
1988	system rund	Jacek Lonka	Wrzos Września	motocross	500 ccm	I
1988	system rund	Jacek Lonka	Wrzos Września	enduro	250 ccm	II
1989	system rund	Jacek Lonka	Wrzos Września	motocross	500 ccm	I
1989	system rund	Waldemar Lonka	Wrzos Września	motocross	500 ccm	II
1989	system rund	Andrzej Szalbierz	Wrzos Września	motocross	500 ccm	III
1990	system rund	Jacek Lonka	Wrzos Września	motocross	500 ccm	I
1990	system rund	Waldemar Lonka	Wrzos Września	motocross	500 ccm	II
1990	system rund	Andrzej Szalbierz	Wrzos Września	motocross	500 ccm	III
1991	system rund	Jacek Lonka	Budowl. Gdańsk	motocross	500 ccm	I
1992	system rund	Jacek Lonka	Budowl. Gdańsk	motocross	250 ccm	I
1992	system rund	Waldemar Lonka	Budowl. Gdańsk	motocross	500 ccm	I
1992	system rund	Andrzej Szalbierz	Unia Poznań	motocross	500 ccm	II
1993	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	250 ccm	I
1993	system rund	Waldemar Lonka	AP Głogów	motocross	250 ccm	V
1993	system rund	Andrzej Szalbierz	Unia Poznań	motocross	500 ccm	VIII
1993	s. korespond.	Tadeusz Jałoszyński	LZS Wrzos Wrz.	szachy	korespond.	V
1994	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	250 ccm	II
1994	Piła	Krzysztof Waszak	Śląsk Wrocław	lekkoatletyka	dysk	VIII
1995	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	250 ccm	II
1996	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	250 ccm	IV
1997	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	+175 ccm	III
1998	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	+175 ccm	II
1999	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	+175 ccm	IV
1999	Wrocław	Grzegorz Sakwa	Dragon Środa	karate	drużynowo	II
2000	Wrocław	Grzegorz Sakwa	Dragon Środa	karate	kumite ind.	I
2000	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	kl. otwarta	IV
2001	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	kl. otwarta	VIII

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

2001	brak danych	Wojciech Bigaj Artur Tomaszewski Bartosz Kałużny	Wrzesiński Klub Karate Orzeł	karate	kumite drużynowe	VIII
2002	Krynica Morska	Martyna Wardak Joanna Kubiak	Orkan Września	siatkówka plażowa	kobiety	VII
2002	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	kl. otwarta	IV
2002	Szczecin	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	3 000 m z prz.	V
2003	Bielsko-Biała	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	1 500 m	IV
2003	Krynica M.	Martyna Wardak	Orkan Września	siatkówka pl.	kobiety	IV
2003	Niechorze	Marcin Iglewski	Progress Wrz.	siatkówka pl.	mężczyźni	VII
2003	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	kl. otwarta	V
2003	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	III
2004	system ligowy	Łukasz Koszarek	Polonia W-wa	koszykówka	24 pkt	III
2004	Kołobrzeg	Ilona Zielińska Katarzyna Wawrzyniak	Orkan Września	siatkówka plażowa	kobiety	V
2004	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	kl. otwarta	II
2004	Bydgoszcz	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	3 000 m z prz.	V
2005	Biała Podlaska	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	3 000 m z prz.	III
2005	system ligowy	Łukasz Koszarek	Polonia W-wa	koszykówka	382 pkt	III
2005	Elbląg	Grzegorz Sakwa	WKK	karate	-70 kg	IV
2005	Krynica M.	Marcin Iglewski	Września	plażówka	mężczyźni	III
2005	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	kl. otwarta	V
2005	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	125 ccm	VII
2005	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	V
2006	Wągrowiec	Radosław Lonka	Corratec Team	kolarstwo	crossduatlon	II
2006	system ligowy	Łukasz Koszarek	Polonia W-wa	koszykówka	279 pkt	VII
2006	Niechorze	Marcin Iglewski	Września	plażówka	mężczyźni	IV
2006	Niechorze	Jakub Więcek	Września	plażówka	mężczyźni	VII
2006	Sopot	Martyna Wardak Ilona Zielińska	Orkan Września	siatkówka plażówka	kobiety	IV
2006	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	+175 ccm	III
2006	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	125 ccm	VIII
2006	system rund	Łukasz Lonka Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	VI
2006	Wągrowiec	Radosław Lonka	JMT Września	crossduatlon	elita	III
2006	Bydgoszcz	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	3 000 m z prz.	I
2006	Bydgoszcz	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	1 500 m	VI
2007	Poznań	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	3 000 m z prz.	I
2007	Bydgoszcz	Tomasz Szymkowiak	Orkan Poznań	lekkoatletyka	przeł. 10 km	VII
2007	system ligowy	Łukasz Koszarek	Turów Zgorzelec	koszykówka	283 pkt	II
2007	Wrocław	Mateusz Zarzecki	WKK Września	Karate shot.	kumie dr.	I

2007	Gdynia	Martyna Wardak Ilona Zielińska	AZS-AWF P-ń	siatkówka plażowa	kobiety	VII
			Orkan Września			VII
2007	Śrem	Tomasz Haremza	Tiger Września	taekwondo	mężczyźni	II
2007	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	+175 ccm	VI
2007	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	125 ccm	VII
2007	system rund	Łukasz Lonka Jacek Lonka Waldemar Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	V
2008	system ligowy	Łukasz Koszarek	Anwil Włocławek	koszykówka	290 pkt	IV
2008	Sopot	Martyna Wardak Ilona Zielińska	Orkan Września	siatkówka plażowa	kobiety	V
2008	Sopot	Grażyna Urbańska Dorota Konieczka	Orkan Września	siatkówka plażowa	kobiety	VII
2008	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	MX1	VIII
2008	Chełmno	Jacek Lonka Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	zespołowo	III
2008	system rund	Jacek Lonka Łukasz Lonka Waldemar Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	III
2008	Szczecin	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	3000 m z prz.	I
2009	Kędzierzyn-K.	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	10 000 m	IV
2009	Bydgoszcz	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	3000 m z prz.	I
2009	system ligowy	Łukasz Koszarek	Anwil Włocławek	koszykówka	547 pkt	III
2009	Górzycza	Radosław Lonka	Corratec Team	kolarstwo	przełaje	V
2009	Częstochowa	Radosław Lonka	Corratec Team	kolarstwo	sztafetaMTB	II
2009	Śrem	Mateusz Zarzecki	WKK Września	karate	kumite	III
2009	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	MX2	I
2009	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	MX1	IV
2009	system rund	Jacek Lonka	AP Głogów	motocross	MX1	V
2009	Zakopane	Jacek Lonka Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	zespołowo	III
2009	system rund	Jacek Lonka Łukasz Lonka Waldemar Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	II
2010	Szczekociny	Radosław Lonka	Corratec Team	kolarstwo	przełaje	V
2010	Wałbrzych	Radosław Lonka	Corratec Team	kolarstwo	sztafetaMTB	I
2010	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	MX1	I
2010	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	MX2	IV
2010	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	MX1	VI
2010	system rund	Jacek Lonka Łukasz Lonka Waldemar Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	II

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

2010	Giżycko	Martyna Wardak Ilona Zielińska	Orkan Września	siatkówka plażowa	kobiety	IV
2010	Mikołów	Mateusz Zarzecki	WKK Września	karate	kumite	I
2010	Sosnowiec	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	10 000 m	I
2010	Bielsko-Biała	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	3000 m z prz.	I
2010	Bielsko-Biała	Łukasz Grała	PWSZ Gorzów	lekkoatletyka	400 m ppł.	VI
2011	Zamość	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	przełaj 4 km	I
2011	Lidzbark W.	Tomasz Szymkowiak	Orkan Września	lekkoatletyka	10 000 m	I
2011	system rund	Jacek Lonka Łukasz Lonka Waldemar Lonka	AP Głogów	motocross	drużynowo	V
2011	system rund	Łukasz Lonka	AP Głogów	motocross	MX1	I
2011	Mikołów	Mateusz Zarzecki	WKK Września	karate	kumite	I
2011	s. turniejowy	Martyna Wardak	Września	siatkówka	plażowa	I

Medaliści mistrzostw Polski w różnych kategoriach wiekowych
Lekkoatletyka

Rok	Miejsce	Mistrzostwa Polski	Imię, nazwisko (kolejność medali)	klub	Konkurencja	medal
1957	Szczecin	Juniorów	Jerzy Juśkowiak (1)	LZS Września	100 m	złoto
1957	Szczecin	Juniorów	Jerzy Juśkowiak (2)	LZS Września	200 m	złoto
1957	Szczecin	Juniorów	Jerzy Juśkowiak (3)	LZS Września	4x100 m	złoto
1957	Szczecin	Juniorów	Stanisław Sobisz (1)	LZS Września	4x100 m	złoto
1957	Szczecin	Juniorów	Stanisław Sobisz (2)	LZS Września	110 m ppł.	srebro
1957	Szczecin	Juniorów	Stanisław Sobisz (3)	LZS Września	200 m ppł.	srebro
1957	Szczecin	Juniorów	Tadeusz Smoliński (1)	LZS Września	4x100 m	złoto
1957	Szczecin	Juniorów	Mieczysław Bąk (1)	LZS Września	4x100 m	złoto
1958	Olsztyn	Juniorów	Jerzy Juśkowiak (4)	LKS Września	100 m	złoto
1958	Olsztyn	Juniorów	Jerzy Juśkowiak (5)	LKS Września	200 m	złoto
1958	Olsztyn	Juniorów	Jerzy Juśkowiak (6)	LKS Września	4x100 m	brąz
1958	Olsztyn	Juniorów	Stanisław Sobisz (4)	LKS Września	110 m ppł.	złoto
1958	Olsztyn	Juniorów	Stanisław Sobisz (5)	LKS Września	200 m ppł.	złoto
1958	Olsztyn	Juniorów	Stanisław Sobisz (6)	LKS Września	4x100 m	brąz
1958	Olsztyn	Juniorów	Tadeusz Smoliński (2)	LKS Września	4x100 m	brąz
1958	Olsztyn	Juniorów	Edward Żarkiewicz (1)	LKS Września	4x100 m	brąz
1963	Bydgoszcz	Seniorów	Jerzy Juśkowiak (7)	Orkan Wrz.	100 m	złoto
1963	Bydgoszcz	Seniorów	Adam Kaczor (1)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1964	Bydgoszcz	Młodzików	Tadeusz Kulczycki (1)	Orkan Poznań	3x1000 m	złoto
1965	Bydgoszcz	Młodzików	Henryk Bąk (1)	Orkan Poznań	3x1000 m	złoto

1966	Łódź	Juniorów	Tadeusz Kulczycki (2)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
1966	Łódź	Juniorów	Tadeusz Kulczycki (3)	Orkan Poznań	4x400 m	złoto
1967	Chorzów	Seniorów	Adam Kaczor (2)	Orkan Poznań	200 m	srebro
1967	Chorzów	Seniorów	Adam Kaczor (3)	Poznań	4x100 m	srebro
1967	Chorzów	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (4)	Poznań	4x400 m	srebro
1967	Chorzów	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (5)	Orkan Poznań	400 m ppł.	brąz
1967	Olsztyn	Juniorów	Tadeusz Kulczycki (6)	Orkan Poznań	200 m ppł.	złoto
1967	Olsztyn	Juniorów	Tadeusz Kulczycki (7)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
1967	Warszawa	Młodzików	Aurelia Januchowska (1)	Orkan Poznań	80 m ppł.	srebro
1967	Olsztyn	Juniorów	Karol Cieślak (1)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1967	Olsztyn	Juniorów	Tadeusz Grygier (1)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1967	Olsztyn	Juniorów	Henryk Bąk (2)	Orkan Poznań	3x1000 m	srebro
1968	Warszawa	Juniorów	Tadeusz Kulczycki (8)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
1968	Warszawa	Juniorów	Tadeusz Kulczycki (9)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
1968	Warszawa	Juniorów	Karol Cieślak (2)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
1969	Zielona G.	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (10)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
1969	Zielona G.	Seniorów	Adam Kaczor (4)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1969	Wrocław	Juniorów	Zenon Jażdżewski (1)	Orkan Poznań	wzwyż	brąz
1969	Wrocław	Juniorów	Aurelia Januchowska (2)	Orkan Poznań	pięciobój	brąz
1969	Chorzów	Młodzików	Wiesław Szpilka (1)	Orkan Poznań	w dal	srebro
1970	Warszawa	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (11)	Orkan Poznań	400 m ppł.	srebro
1970	Warszawa	Seniorów	Aurelia Januchowska (3)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1970	Chorzów	Juniorów	Aurelia Januchowska (4)	Orkan Poznań	100 m ppł.	srebro
1970	Chorzów	Juniorów	Aurelia Januchowska (5)	Orkan Poznań	200 m ppł.	srebro
1970	Chorzów	Juniorów	Aurelia Januchowska (6)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1970	Chorzów	Juniorów	Ewa Szcześniak (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1971	Warszawa	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (12)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
1971	Chorzów	Juniorów Mł.	Wiesław Szpilka (2)	Orkan Poznań	w dal	srebro
1971	Chorzów	Juniorów Mł.	Andrzej Gruszczyński (1)	Orkan Poznań	wzwyż	brąz
1971	Poznań	Juniorów Mł.	Zbigniew Nieścierowicz (1)	Orkan Sokoł.	przełaje	brąz
1972	Warszawa	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (13)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
1972	Otwock	Juniorów	Wiesław Szpilka (3)	Orkan Poznań	w dal	brąz
1972	Warszawa	Juniorów Mł.	Wiesław Szpilka (4)	Orkan Poznań	w dal	złoto
1972	Otwock	Juniorów	Henryk Bartczak (1)	Orkan Poznań	trójskok	srebro
1972	Otwock	Juniorów	Zbigniew Nieścierowicz (2)	Orkan Sokoł.	2000 m z prz.	brąz
1972	Warszawa	Juniorów Mł.	Zbigniew Nieścierowicz (3)	Orkan Sokoł.	1500 m z prz.	złoto
1972	Warszawa	Juniorów Mł.	Edwin Stulpa (1)	Orkan Poznań	chód 10 km	brąz
1973	Warszawa	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (14)	Orkan Poznań	400 m ppł.	srebro
1973	Wałbrzych	Juniorów	Wiesław Szpilka (5)	Orkan Poznań	w dal	złoto

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

1973	Wałbrzych	Juniorów	Grzegorz Ślotała (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1974	Warszawa	Seniorów	Tadeusz Kulczycki (15)	Orkan Poznań	400 m ppł.	srebro
1974	Poznań	Juniorów	Grzegorz Ślotała (2)	Orkan Poznań	4x100 m	złoty
1974	Poznań	Juniorów	Grzegorz Ślotała (3)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1974	Poznań	Młodzików	Jan Ratajczak (1)	Orkan Sokoł.	200 m	brąz
1974	Poznań	Młodzików	Jan Ratajczak (2)	Orkan Sokoł.	4x100 m	złoto
1975	Wrocław	Młodzików	Paweł Szewczyk (1)	Orkan Sokoł.	300 m ppł.	złoto
1976	Poznań	Juniorów	Jarosław Wolnowski (1)	Orkan Poznań	4x100 m	złoto
1976	Poznań	Juniorów	Jan Ratajczak (3)	Orkan Poznań	4x100 m	złoto
1976	Poznań	Juniorów	Władysław Tomczak (1)	Orkan Poznań	10-bój	brąz
1976	Kartuzy	Juniorów Mł.	Paweł Szewczyk (2)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
1976	Kartuzy	Juniorów Mł.	Roman Wasielak(1)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
1976	Kartuzy	Juniorów Mł.	Marek Zaworski (1)	Orkan Poznań	chód 10 km	brąz
1976	Kartuzy	Młodzików	Krzysztof Ławniczak (1)	Orkan Poznań	4x200 m	złoto
1977	Łódź	Juniorów	Andrzej Pujdak (1)	Orkan Sokoł.	3000 m	brąz
1977	Łódź	Juniorów	Marek Zaworski (2)	Orkan Poznań	chód 20 km	brąz
1977	Łódź	Juniorów Mł.	Roman Wasielak (2)	Orkan Poznań	4x400 m	złoto
1978	Poznań	Juniorów	Marek Zaworski (3)	Orkan Poznań	chód 20 km	złoto
1978	Poznań	Juniorów	Barbara Sobaszekiewicz (1)	Orkan Poznań	oszczep	srebro
1978	Poznań	Juniorów	Jan Ratajczak (4)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1978	Poznań	Juniorów	Mirosław Kiedrowski (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Piotr Mikołajczak (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Piotr Mikołajczak (2)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Piotr Wasielak (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Piotr Wasielak (2)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Edward Hierowski (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Edward Hierowski (2)	Orkan Poznań	w dal	brąz
1978	Wałbrzych	Juniorów Mł.	Krzysztof Ławniczak (2)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
1978	Zabrze	Junior Mł.(h)	Edward Hierowski (3)	Orkan Poznań	w dal	brąz
1981	Białystok	Juniorów	Aleksandra Siewiert (1)	Orkan Poznań	800 m	srebro
1981	Białystok	Juniorów	Mirosław Rusin (1)	Orkan Poznań	5000 m	srebro
1982	Zabrze	Juniorów (h)	Aleksandra Siewiert (2)	Orkan Poznań	800 m	brąz
1982	Poznań	Juniorów	Aleksandra Siewiert (3)	Orkan Poznań	800 m	srebro
1982	Poznań	Juniorów Mł.	Edward Bączkowski (1)	Orkan Poznań	200 m	srebro
1983	Lublin	Młodzików	Andrzej Popa (1)	Orkan Poznań	100 m	złoto
1984	Zabrze	Junior Mł.(h)	Andrzej Popa (2)	Orkan Poznań	2x60 m	srebro
1984	Poznań	Juniorów Mł.	Andrzej Popa (3)	Orkan Poznań	100 m	złoto
1984	Poznań	Juniorów Mł.	Grzegorz Federowicz (1)	Orkan Poznań	10-bój	srebro
1984	Bydgoszcz	Młodzików	Wioletta Koperska (1)	Orkan Wrz.	200 m ppł.	złoto

1984	Bydgoszcz	Młodzików	Dorota Adamczyk (1)	Orkan Wrz.	w dal	srebro
1985	Rzeszów	Juniorów Mł.	Andrzej Popa (5)	Orkan Poznań	100 m	złoto
1985	Rzeszów	Juniorów Mł.	Andrzej Popa (6)	Orkan Poznań	200 m	złoto
1985	Zabrze	JuniorMł. (h)	Andrzej Popa (7)	Orkan Poznań	2x60 m	złoto
1985	Rzeszów	Juniorów Mł	Dorota Adamczyk (2)	Orkan Poznań	siedmiobój	brąz
1985	Rzeszów	Juniorów	Mariusz Hawrylak (1)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1985	Rzeszów	Młodzików	Mirosław Jankowiak (1)	Orkan Wrz.	kula	srebro
1986	Zabrze	Juniorów (h)	Andrzej Popa (8)	Orkan Poznań	2x60 m	złoto
1986	Zabrze	Juniorów (h)	Andrzej Popa (9)	Orkan Poznań	200 m	brąz
1986	Spała	Juniorów	Andrzej Popa (10)	Orkan Poznań	100 m	srebro
1986	Spała	Juniorów	Andrzej Popa (11)	Orkan Poznań	200 m	brąz
1986	Zabrze	Juniorów (h)	Grzegorz Federowicz (2)	Orkan Poznań	2-bój płotk.	złoto
1986	Spała	Juniorów Mł.	Mariusz Hawrylak (2)	Orkan Poznań	800 m	złoto
1986	Spała	Juniorów Mł.	Wioletta Koperska (2)	Orkan Poznań	200 m ppł.	srebro
1987	Bielsko-Biała	Juniorów	Andrzej Popa (14)	Orkan Poznań	100 m	złoto
1987	Bielsko-Biała	Juniorów	Andrzej Popa (15)	Orkan Poznań	200 m	złoto
1987	Bielsko-Biała	Juniorów	Mariusz Hawrylak (3)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1987	Bielsko-Biała	Młodzież.	Andrzej Popa (16)	Orkan Poznań	100 m	srebro
1987	Poznań	Młodzików	Radosław Mańkowski (1)	Orkan Wrz.	w dal	srebro
1988	Zabrze	Seniorów (h)	Andrzej Popa (17)	Orkan Poznań	60 m	brąz
1988	Zabrze	Juniorów (h)	Mariusz Hawrylak (4)	Orkan Poznań	600 m	srebro
1988	Zielona G.	Młodzież.	Mariusz Hawrylak (5)	Orkan Poznań	800 m	złoto
1988	Piła	Juniorów	Mariusz Hawrylak (6)	Orkan Poznań	800 m	złoto
1989	Warszawa	Juniorów Mł.	Krzysztof Waszak (1)	Orkan Poznań	kula	złoto
1989	Spała	Juniorów (h)	Waldemar Łyskawa (1)	Orkan Poznań	60 m ppł.	srebro
1990	Spała	Juniorów (h)	Krzysztof Waszak (2)	Orkan Poznań	kula	złoto
1990	Stargard Sz.	Juniorów	Krzysztof Waszak (3)	Orkan Poznań	kula	złoto
1990	Stargard Sz.	Juniorów Mł.	Piotr Fiszer (1)	Orkan Poznań	110 m ppł.	brąz
1991	Spała	Juniorów (h)	Krzysztof Waszak (4)	Orkan Poznań	kula	srebro
1991	Stargard Sz.	Młodzież.	Krzysztof Waszak (5)	Orkan Poznań	kula	złoto
1991	Stargard Sz.	Młodzież.	Krzysztof Waszak (6)	Orkan Poznań	dysk	brąz
1991	Zabrze	Juniorów	Krzysztof Waszak (7)	Orkan Poznań	kula	złoto
1991	Zabrze	Juniorów	Krzysztof Waszak (8)	Orkan Poznań	dysk	srebro
1992	Białystok	Młodzież.	Krzysztof Waszak (9)	Orkan Poznań	dysk	srebro
1993	Spała	Junior Mł.(h)	Jacek Bocian (1)	Orkan Poznań	300 m	brąz
1993	Warszawa	Juniorów Mł.	Jacek Bocian (2)	Orkan Poznań	400 m	srebro
1993	Bydgoszcz	Młodzież.	Jacek Bocian (3)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1993	Bydgoszcz	Młodzież.	Krzysztof Waszak (10)	Śląsk Wrocław	dysk	brąz
1994	Spała	Juniorów (h)	Jacek Bocian (4)	Orkan Poznań	300 m	złoto

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

1994	Kielce	Juniorów	Jacek Bocian (5)	Orkan Poznań	400 m	złoto
1994	Kielce	Juniorów	Jacek Bocian (6)	Orkan Poznań	4x400 m	złoto
1995	Kraków	Juniorów	Jacek Bocian (9)	Orkan Poznań	400 m	złoto
1995	Kraków	Juniorów	Jacek Bocian (10)	Orkan Poznań	400 m	złoto
1995	Spała	Juniorów (h)	Jacek Bocian (11)	Orkan Poznań	300 m	złoto
1995	Zamość	Juniorów	Michał Chałupniczak (1)	Orkan Poznań	przełaje	brąz
1996	Bydgoszcz	Juniorów	Michał Chałupniczak (2)	Orkan Poznań	5000 m	srebro
1996	Bydgoszcz	Juniorów	Michał Chałupniczak (3)	Orkan Poznań	3000 m	brąz
1996	Kraków	Młodzików	Michał Drzażdżyński (4)	Orkan Poznań	kula	srebro
1997	Spała	Junior Mł.(h)	Michał Drzażdżyński (5)	Orkan Poznań	kula	srebro
1997	Wrocław	Junior Mł.	Michał Drzażdżyński (6)	Orkan Poznań	kula	brąz
1998	Bydgoszcz	Juniorów	Przemysław Gościński (1)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1998	Bydgoszcz	Juniorów	Adam Polański (1)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1998	Bydgoszcz	Juniorów	Piotr Kubalewski (1)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1998	Bydgoszcz	Juniorów	Sebastian Czyżewski (1)	Orkan Poznań	4x400 m	brąz
1998	Spała	Junior Mł.(h)	Michał Drzażdżyński (7)	Orkan Poznań	kula	srebro
1998	Kielce	Młodzików	Tomasz Szymkowiak (1)	Orkan Wrz.	2000 m	srebro
1998	Wrocław	Juniorów Mł.	Piotr Kubalewski (2)	Orkan Poznań	przeł. 3 km	srebro
1999	Zielona G.	Juniorów	Piotr Kubalewski (3)	Orkan Poznań	800 m	srebro
1999	Zielona G.	Juniorów	Adam Polański (2)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1999	Zielona G.	Juniorów	Sebastian Czyżewski (2)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
1999	Zielona G.	Juniorów Mł.	Tomasz Szymkowiak (2)	Orkan Poznań	2000 m z prz.	srebro
1999	Bydgoszcz	Młodzików	Sylwia Kasprzak (1)	Orkan Wrz.	oszczep	brąz
2000	Poznań	Juniorów Mł.	Tomasz Szymkowiak (3)	Orkan Poznań	2000 m z prz.	srebro
2000	Spała	Juniorów (h)	Mariusz Solecki (1)	Orkan Poznań	wzwyż	srebro
2000	Spała	Juniorów (h)	Marcin Kulczak (1)	Orkan Poznań	60 m	srebro
2000	Kraków	Juniorów	Piotr Kubalewski (4)	Orkan Poznań	800 m	srebro
2000	Kraków	Juniorów	Marcin Kulczak (2)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
2001	Bielsko-Biała	Młodzików	Dawid Wielgosik	Orkan Wrz.	2000 m	brąz
2001	Zielona G.	Juniorów	Jakub Jałoszyński (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
2001	Zielona G.	Juniorów	Marcin Kulczak (3)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
2001	Zielona G.	Juniorów	Arkadiusz Kościański (1)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
2001	Zielona G.	Juniorów	Cecylia Świerczyńska (1)	Orkan Poznań	2000 m z prz.	złoto
2001	Zielona G.	Juniorów	Tomasz Szymkowiak (4)	Orkan Poznań	2000 m z prz.	srebro
2001	Zielona G.	Juniorów	Marcin Kulczak (4)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
2001	Poznań	Juniorów Mł.	Magdalena Konieczka (1)	Orkan Poznań	4x100 m	złoto
2002	Poznań	Juniorów	Tomasz Szymkowiak (5)	Orkan Poznań	6 km przeł.	brąz
2002	Bielsko-Biała	Juniorów	Magdalena Konieczka (2)	Orkan Poznań	4x100 m	srebro
2002	Bielsko-Biała	Juniorów	Tomasz Szymkowiak (6)	Orkan Poznań	2000 m z prz.	złoto

2002	Bielsko-Biała	Juniorów	Tomasz Szymkowiak (7)	Orkan Poznań	5000 m	srebro
2002	Bielsko-Biała	Juniorów Mł.	Tomasz Pakulski (1)	Orkan Poznań	3000 m	złoty
2002	Kielce	Juniorów Mł.	Tomasz Pakulski (2)	Orkan Poznań	przeł. 5 km	złoty
2002	Bielsko-Biała	Młodzików	Jacek Nowaczyk (1)	Orkan Wrz.	kula	srebro
2003	Żagań	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (8)	Orkan Poznań	przeł. 6 km	brąz
2003	Międzyzdroje	Juniorów	Tomasz Pakulski (3)	Orkan Poznań	przeł. 6 km	złoto
2003	Bielsko-Biała	Juniorów	Tomasz Pakulski (4)	Orkan Poznań	5000 m	srebro
2003	Bielsko-Biała	Juniorów	Tomasz Pakulski (5)	Orkan Poznań	3000 m	brąz
2003	B. Podlaska	Młodzież.	Jakub Jałoszyński (2)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
2003	B. Podlaska	Młodzież.	Marcin Kulczak (5)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
2003	B. Podlaska	Młodzież.	Arkadiusz Kościelniak (2)	Orkan Poznań	4x100 m	brąz
2003	B. Podlaska	Młodzież.	Cecylia Świerczyńska (2)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	brąz
2003	B. Podlaska	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (9)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	srebro
2004	Poznań	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (10)	Orkan Poznań	10000 m	złoto
2004	Poznań	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (11)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	srebro
2005	B. Podlaska	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (12)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	brąz
2005	Kraków	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (13)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	złoto
2005	Kraków	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (14)	Orkan Poznań	5000 m	srebro
2005	Poznań	Młodzież.	Tomasz Szymkowiak (15)	Orkan Poznań	10 000 m	srebro
2006	Bydgoszcz	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (16)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	złoto
2006	Łódź	Juniorów Mł.	Marzena Kościelniak (1)	Orkan Poznań	100 m ppł.	złoto
2007	Poznań	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (17)	Orkan Poznań	3000 m z prz.	złoto
2007	B. Podlaska	Juniorów	Marzena Kościelniak (2)	Orkan Poznań	100 m ppł.	złoto
2007	B. Podlaska	Juniorów	Marzena Kościelniak (3)	Orkan Poznań	400 m ppł.	srebro
2007	Ślubice	Młodzików	Martyna Losa (1)	Orkan Wrz.	kula	złoto
2007	Ślubice	Młodzików	Patrycja Rodowska (1)	Orkan Wrz.	wzwyż	srebro
2008	Spała	Junior (h)	Marzena Kościelniak (4)	Orkan Poznań	60 m ppł.	srebro
2008	Spała	Junior Mł.(h)	Karolina Krawczyk (1)	Orkan Poznań	200 m	brąz
2008	Spała	Junior Mł.(h)	Martyna Losa (2)	Orkan Poznań	kula	srebro
2008	Bydgoszcz	Juniorów Mł.	Martyna Losa (3)	Orkan Poznań	kula	srebro
2008	Bydgoszcz	Juniorów Mł.	Natalia Kasprzak (1)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
2008	Bydgoszcz	Juniorów Mł.	Karolina Krawczyk (2)	Orkan Poznań	4x400 m	srebro
2008	Toruń	Juniorów	Marzena Kościelniak (5)	Orkan Poznań	400 m ppł.	złoto
2008	Toruń	Juniorów	Marzena Kościelniak (6)	Orkan Poznań	100 m ppł.	srebro
2008	Szczecin	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (18)	Orkan Wrz.	3000 m z prz.	złoto
2009	Spała	Junior Mł.(h)	Martyna Losa (4)	Orkan Poznań	kula	złoto
2009	Kraków	Junior Mł.	Martyna Losa (5)	Orkan Poznań	kula	złoto
2009	Bydgoszcz	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (19)	Orkan Wrz.	3000 m z prz.	złoto
2010	Sosnowiec	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (20)	Orkan Wrz.	10 000 m	złoto

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

2010	Toruń	Młodzików	Monika Wawrzyniak (1)	Orkan Wrz.	wzwyż	brąz
2010	Białystok	Juniorów	Martyna Losa (6)	Orkan Poznań	kula	brąz
2010	Bydgoszcz	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (21)	Orkan Wrz.	3000 m z prz.	złoto
2011	Zabrze	Juniorów (h)	Martyna Losa (7)	Orkan Poznań	kula	brąz
2011	Zamość	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (22)	Orkan Wrz.	4 km przeł.	złoto
2011	Lidzbark W.	Seniorów	Tomasz Szymkowiak (23)	Orkan Wrz.	10 000 m	złoto
2011	Toruń	Juniorów	Martyna Losa (8)	Orkan Poznań	kula	brąz
2011	Toruń	Juniorów	Martyna Losa (9)	Orkan Poznań	dysk	brąz
2011	Płock	Juniorów Mł.	Monika Wawrzyniak (2)	Orkan Poznań	wzwyż	złoto
2011	Kielce	Młodzików	Hubert Hampel	Orkan Wrz.	wzwyż	brąz

Medaliści mistrzostw Polski w różnych kategoriach wiekowych W dyscyplinach innych niż lekka atletyka

Rok	Miejsce	Mistrz. Polski	Imię, nazwisko (kolejność medali)	klub	dyscyplina	medal
1953	Białystok	juniorów	Zbigniew Sypniewski	Gwardia Wrz.	boks	srebro
1962	system rund	seniorów	Marian Wilczyński (1)	Śląsk Wrocław	piłka ręczna	złoto
1965	system rund	seniorów	Stanisław Grajek	Zjednoczeni Wrz.	carting	srebro
1981	system rund	seniorów	Andrzej Szalbierz (1)	Zjednoczeni Wrz.	motocross	srebro
1982	system rund	seniorów	Jacek Lonka (1)	Zjednoczeni Wrz.	motocross	brąz
1983	system rund	seniorów	Jacek Lonka (2)	Zjednoczeni Wrz.	motocross	złoto
1984	system rund	seniorów	Jacek Lonka (3)	Zjednoczeni Wrz.	motocross	brąz
1986	system rund	seniorów	Jacek Lonka (4)	AP Głogów	motocross	złoto
1986	Łódź	juniorów	Marzena Cypryńska	Lech Poznań	szachy	brąz
1987	system rund	seniorów	Jacek Lonka (5)	Wrzos Września	motocross	złoto
1988	system rund	seniorów	Jacek Lonka (6)	Wrzos Września	motocross	złoto
1988	system rund	seniorów	Jacek Lonka (7)	Wrzos Września	enduro	srebro
1989	system rund	seniorów	Jacek Lonka (8)	Wrzos Września	motocross	złoto
1989	system rund	seniorów	Waldemar Lonka (1)	Wrzos Września	motocross	srebro
1989	system rund	seniorów	Andrzej Szalbierz (2)	Wrzos Września	motocross	brąz
1990	system rund	seniorów	Jacek Lonka (9)	Wrzos Września	motocross	złoto
1990	system rund	seniorów	Waldemar Lonka (2)	Wrzos Września	motocross	srebro
1990	system rund	seniorów	Andrzej Szalbierz (3)	Wrzos Września	motocross	brąz
1991	system rund	seniorów	Jacek Lonka (10)	Budowl. Gdańsk	motocross	złoto
1992	system rund	seniorów	Jacek Lonka (11)	Budowl. Gdańsk	motocross	złoto
1992	system rund	seniorów	Waldemar Lonka (3)	Budowl. Gdańsk	motocross	złoto
1992	system rund	seniorów	Andrzej Szalbierz (4)	Unia Poznań	motocross	srebro
1993	system rund	seniorów	Jacek Lonka (12)	Górn. Czerwionka	motocross	złoto

1993	system rund	młodzik	Marcin Pawłowski	Unia Poznań	motocross	srebro
1994	system rund	seniorów	Jacek Lonka (13)	AP Głogów	motocross	srebro
1995	system rund	seniorów	Jacek Lonka (14)	AP Głogów	motocross	srebro
1997	Wrocław	jun. mł.	Grzegorz Sakwa (1)	Dragon Środa	karate	brąz
1997	system rund	seniorów	Jacek Lonka (15)	AP Głogów	motocross	brąz
1998	system rund	seniorów	Jacek Lonka (16)	AP Głogów	motocross	srebro
1999	Wrocław	seniorów	Grzegorz Sakwa (2)	Dragon Środa	karate	srebro
1999	Bogatynia	juniorów	Grzegorz Sakwa (3)	WKK Września	karate	srebro
1999	Bogatynia	jun. mł.	Halina Olejniczak (1)	WKK Września	karate	brąz
2000	Wrocław	seniorów	Grzegorz Sakwa (4)	Dragon Środa	karate	złoto
2000	Środa Wlkp.	jun. mł.	Halina Olejniczka (2)	WKK Września	karate dr.	złoto
2000	Środa Wlkp.	jun. mł.	Halina Olejniczka (3)	WKK Września	karate indyw.	brąz
2000	Środa Wlkp.	juniorów	Grzegorz Sakwa (5)	WKK Września	karate indyw.	srebro
2001	Środa Wlkp.	juniorów	Maciej Napierała (1)	Tip Top Września	dart	złoto
2001	Płotki k. Piły	junior mł.	Martyna Wardak (1) Joanna Kubiak (1)	Orkan Września	siatkówka plażowa	brąz
2002	Solec Kuj.	dzieci	Mateusz Zarzecki (1)	WKK Września	karate	srebro
2002	Kielce	młodzik	Grzegorz Tomczak	Września	kol. MTB	brąz
2003	St. Jabłonki	juniorów	Martyna Wardak (2) Joanna Kubiak (2)	Orkan Września	siatkówka plażowa	srebro
2003	St. Jabłonki	junior mł.	Ilona Zielińska (1) Katarzyna Wawrzyniak	Orkan Września	siatkówka plażowa	brąz
2003	Sopot	junior mł.	Ilona Zielińska (2) Katarzyna Wawrzyniak	Orkan Września	siatkówka plażowa	złoto
2003	Sopot	jun. mł.	Mateusz Iglewski (1)	Joker Piła	siatkówka pl.	brąz
2003	Książ	młodzik	Grzegorz Tomczak (1)	Techpak Wrz.	kol. MTB	złoto
2003	system rund	seniorów	Jacek Lonka (17)	AP Głogów	motocross dr.	brąz
2004	system rund	seniorów	Jacek Lonka (18)	AP Głogów	motocross	srebro
2004	system ligowy	seniorów	Łukasz Koszarek (1)	Polonia W-wa	koszykówka	brąz
2004	Płotki k. Piły	junior mł.	Ilona Zielińska (3) Katarzyna Wawrzyniak	Orkan Września	siatkówka plażowa	brąz
2005	system ligowy	seniorów	Łukasz Koszarek (2)	Polonia W-wa	koszykówka	brąz
2005	Police	junior mł.	Ilona Zielińska (4) Katarzyna Wawrzyniak	Orkan Września	siatkówka plażowa	brąz
2005	Warszawa	jun. mł.	Grzegorz Tomczak (2)	Techpak Wrz.	kol. MTB	srebro
2005	Kryn. Morska	seniorów	Marcin Iglewski	Września	plażówka	brąz
2006	Wągrowiec	seniorów	Radosław Lonka (1)	JMT Września	crossduathlon	srebro
2006	Wągrowiec	juniorów	Grzegorz Tomczak (3)	Techpak Wrz.	crossduathlon	srebro
2006	Kalisz	jun. mł.	Mateusz Zarzecki (2)	WKK Września	karate	srebro
2006	Łódź	jun. mł.	Grażyna Urbańska Magdalena Słomian	Orkan Września	siatkówka plażowa	srebro
2006	Poznań	jun. mł.	Mateusz Zarzecki (3)	WKK Września	karate	srebro

Historia wrzeńskiego sportu 1911-2011

2006	system rund	seniorów	Jacek Lonka (19)	AP Głogów	motocross	brąz
2006	system rund	juniorów	Łukasz Lonka (1)	AP Głogów	motocross	srebro
2007	Wrocław	seniorów	Mateusz Zarzecki (4)	WKK Września	karate druž.	złoto
2007	Śrem	seniorów	Tomasz Haremza	Tiger Września	taekwondo	srebro
2007	system ligowy	seniorów	Łukasz Koszarek (3)	Turów Zgorzelec	koszykówka	srebro
2007	system rund	juniorów	Łukasz Lonka (2)	AP Głogów	motocross	złoto
2007	Toruń	juniorów mł.	Marta Dankowska Sebastian Kurek	UKS KT Orzeł Września	karate enbu mieszane	brąz
2008	Przeźmierowo	juniorów	Mateusz Zarzecki (5)	WKK Września	karate	złoto
2008	system rund	juniorów	Łukasz Lonka (3)	AP Głogów	motocross	srebro
2008	Chełmno	seniorów	Łukasz Lonka (4) Jacek Lonka (20)	AP Głogów	motocross zespołowy	brąz
2008	system rund	seniorów	Łukasz Lonka (5) Jacek Lonka (21) Waldemar Lonka (4)	AP Głogów	motocross drużynowy	brąz
2009	system ligowy	seniorów	Łukasz Koszarek (4)	Anwil Włocławek	koszykówka	brąz
2009	Śrem	seniorów	Mateusz Zarzecki (6)	WKK Września	karate open	srebro
2009	Śrem	seniorów	Mateusz Zarzecki (7)	WKK Września	karate	brąz
2009	Zakopane	seniorów	Łukasz Lonka (6) Jacek Lonka (22)	AP Głogów	motocross zespołowy	brąz
2009	system rund	seniorów	Łukasz Lonka (7) Jacek Lonka (23) Waldemar Lonka (5)	AP Głogów	motocross drużynowy	srebro
2009	system rund	seniorów	Łukasz Lonka (8)	AP Głogów	motocross	złoto
2009	Częstochowa	seniorów	Radosław Lonka (2)	Corratec Team	kolarstwo	srebro
2010	Wałbrzych	seniorów	Radosław Lonka (3)	Corratec Team	kolarstwo	złoto
2010	Kowary	juniorów	Mateusz Zarzecki (8)	WKK Września	karate	złoto
2010	Mikołów	młodzież.	Mateusz Zarzecki (9)	WKK Września	karate	srebro
2010	Mikołów	seniorów	Mateusz Zarzecki (10)	WKK Września	karate	złoto
2010	Mikołów	młodzik	Aleksandra Głowacka	WKK Września	karate	brąz
2010	system rund	seniorów	Łukasz Lonka (9) Jacek Lonka (24) Waldemar Lonka (6)	AP Głogów	motocross drużynowy	srebro
2010	system rund	seniorów	Łukasz Lonka (10)	AP Głogów	motocross	złoto
2011	Radom	jun. mł.	Jagoda Gruszczyńska	SMS Łódź	siatk. plaż.	złoto
2011	system rund	seniorów	Łukasz Lonka (11)	AP Głogów	motocross	złoto
2011	Radom	juniorów mł.	Agata Czerniak Małgorzata Nawrocka	Orkan Września	siatkówka plażowa	srebro
2011	Mikołów	młodzik	Katarzyna Kisiel	WKK Września	karate	brąz
2011	Mikołów	kadetów	Aleksandra Głowacka	WKK Września	karate	brąz
2011	Mikołów	seniorów	Mateusz Zarzecki (11)	WKK Września	karate	złoto
2011	s. turniejów	seniorów	Martyna Wardak	Września	siatk. plaż.	złoto

Medaliści mistrzostw świata i Europy w różnych kategoriach wiekowych

Rok	Miejsce	Mistrzostwa kategoria	Imię, nazwisko	klub	dyscyplina konkurencja	medal
1985	Cottbus NRD	Europy Juniorów	Andrzej Popa (1)	Orkan Poznań	lekkoatletyka 4x100 m	srebro
1987	Birmingham W. Brytania	Europy Juniorów	Andrzej Popa (2)	Orkan Poznań	lekkoatletyka 100 m	srebro
1987	Birmingham W. Brytania	Europy Juniorów	Andrzej Popa (3)	Orkan Poznań	lekkoatletyka 200 m	srebro
1995	Nyiregyhaza Węgry	Europy juniorów	Jacek Bocian (1)	Orkan Poznań	lekkoatletyka 400 m	srebro
1995	Nyiregyhaza Węgry	Europy Juniorów	Jacek Bocian (2)	Orkan Poznań	lekkoatletyka 4x400 m	brąz
1998	Wrocław Polska	Europy Juniorów	Grzegorz Sakwa (1)	WKK Dragon Września	karate indywidualnie	srebro
1998	Ryga Łotwa	Europy Juniorów Mł.	Dawid Wiącek (1)	LOK Września	biathlon letni indywidualnie	srebro
1998	Ryga Łotwa	Europy Juniorów Mł.	Dawid Wiącek (2)	LOK Września	biathlon letni drużynowo	srebro
2007	Skopje Macedonia	Europy kadetów	Mateusz Zarzecki (1)	WKK Września	karate JKA kumite druż.	srebro
2008	Belgrad Serbia	Europy juniorów	Mateusz Zarzecki (2)	WKK Września	karate JKA kumite indyw.	złoto
2008	Belgrad Serbia	Europy juniorów	Mateusz Zarzecki (3)	WKK Września	karate JKA kumite druż.	złoto
2009	Constanta Rumunia	Europy juniorów	Mateusz Zarzecki (4)	WKK Września	karate WUKF kumite indyw.	srebro
2009	Constanta Rumunia	Europy juniorów	Mateusz Zarzecki (5)	WKK Września	karate WUKF kumite druż.	brąz
2009	system rund	Europy juniorów	Łukasz Lonka (1)	AP Głogów	motocross	brąz
2010	Santarem Portugalia	Europy seniorów	Mateusz Zarzecki (6)	WKK Września	karate WUKF kumite indyw.	brąz
2010	Santarem Portugalia	Europy seniorów	Mateusz Zarzecki (7)	WKK Września	karate WUKF kumite druż.	brąz
2010	Europa Wsch. system rund	Europy seniorów	Łukasz Lonka (2)	AP Głogów	motocross	brąz
2011	Lignano Włochy	świata seniorów	Mateusz Zarzecki (8)	WKK Września	karate WUKF rotation	srebro
2011	Lignano Włochy	świata seniorów	Mateusz Zarzecki (9)	WKK Września	karate WUKF kumite druż.	brąz
2011	Gyer Węgry	Europy młodzików	Aleksandra Głowacka (1)	WKK Września	karate WUKF kumite indyw.	brąz

Uczestnicy paraolimpiady, mistrzostw świata i Europy niepełnosprawnych

Rok	Miejsce	Mistrzostwa kategoria	Imię, nazwisko	klub	dyscyplina konkurencja	miejsce
2003	Paryż Francja	ME niepełnosprawnych	Mirosław Chudy	Spartakus Konin	na wózkach fiolet	VI
2003	Paryż Francja	ME niepełnosprawnych	Mirosław Chudy	Spartakus Konin	na wózkach szpada	V
2006	Turyń Włochy	MŚ niepełnosprawnych	Mirosław Chudy	Spartakus Konin	na wózkach szpada	IX
2006	Turyń Włochy	MŚ niepełnosprawnych	Mirosław Chudy	Spartakus Konin	na wózkach fiolet	VII
2008	Pekin Chiny	Paraolimpiada	Mateusz Michalski	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 100 m	IX
2008	Pekin Chiny	Paraolimpiada	Mateusz Michalski	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 200 m	VIII
2010	Rodos Grecja	ME niepełnosprawnych	Mateusz Michalski (1)	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 100 m	I
2010	Rodos Grecja	ME niepełnosprawnych	Mateusz Michalski (2)	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 200 m	II
2011	Christchurch N. Zelandia	MŚ niepełnosprawnych	Mateusz Michalski (3)	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 100 m	I
2011	Christchurch N. Zelandia	MŚ niepełnosprawnych	Mateusz Michalski (4)	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 200 m	I
2011	Antalya Turcja	MŚ niedowidzących	Mateusz Michalski (5)	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 100 m	I
2011	Antalya Turcja	MŚ niedowidzących	Mateusz Michalski (6)	Start Gorzów Wlkp.	lekkoatletyka 200 m	I

Trenerzy wrzeńnian – medalistów mistrzostw Polski

Imię, nazwisko	Rok ur.	dyscyplina	Lata pracy dla Wrześni	złoto	srebro	brąz	razem
Bernard Kobielski	1933	lekkoatletyka	1955-1974	16	14	7	37
Eugeniusz Paterka	1933	lekkoatletyka	1956-1975	0	0	2	2
Adam Kaczor	1941	lekkoatletyka	1966-2009	31	35	26	92
Roman Łapawiec	1941	biatlon letni	1998-2001	4	2	0	6
Hieronim Mazurkiewicz	1950	lekkoatletyka	1981-1988	3	2	3	8
Andrzej Pujdak	1959	lekkoatletyka	1983-2009	10	20	9	39
Leszek Nowacki	1960	lekkoatletyka	1987-2003	0	1	1	3
		biatlon letni	1998-1999	3	1	0	4
		szachy	1982-2011	0	0	1	1
Jacek Lonka	1964	motocross	2006-2011	4	2	0	6
Wioletta Bakoś Tomasz Bakoś	1969 1970	piłka siatkowa plażowa	1997-2011	1	3	4	8

Arkadiusz Borowicz	1969	karate	1996-2011	7	6	7	20
Przemysław Pawlak	1979	lekkoatletyka	2004-2011	3	2	4	9

Trenerzy wrześnian – medalistów mistrzostw Europy i świata

Imię, nazwisko	Rok ur.	dyscyplina	Okres z medalami	złoto	srebro	brąz	razem
Adam Kaczor	1941	lekkoatletyka	1985-2011	5	4	1	10
Roman Łapawiec	1941	biatlon letni	1998	0	2	0	2
Leszek Nowacki	1960	biatlon letni	1998	0	2	0	2
Jacek Lonka	1963	motocross	2009-2010	0	0	2	2
Arkadiusz Borowicz	1969	karate	1999-2011	2	4	5	11

Medale mistrzostw świata, Europy i Polski w kategoriach wiekowych

Lekka atletyka

Mistrzostwa/medale	złote	srebrne	brązowe	razem
Seniorów	12 (0)	6 (0)	6 (1)	24 (1)
Młodzieżowców	4 (0)	6 (0)	6 (1)	16 (1)
Juniorów	36 (3)	37 (10)	27 (6)	100 (19)
Juniorów młodszych / kadetów	16 (5)	18 (4)	11 (2)	45 (11)
Młodzików	7 (1)	8 (3)	5 (2)	20 (6)
Razem	75 (9)	75 (17)	55 (12)	205 (38)

(*) w tym kobiety

Medale zdobywało 52 lekkoatletów i 15 lekkoatletek

Medale mistrzostw świata, Europy i Polski w kategoriach wiekowych

Poza lekką atletyką

Mistrzostwa/medale	złote	srebrne	brązowe	razem
Seniorów	20 (1)	19 (0)	19 (0)	58 (1)
Młodzieżowców	0	1 (0)	0	1 (0)
Juniorów	6 (0)	9 (1)	5 (4)	20 (5)
Juniorów młodszych / kadetów	3 (3)	7 (2)	7 (5)	17 (10)
Młodzików	1 (0)	2 (0)	4 (3)	7 (3)
Razem	30 (4)	38 (3)	35 (12)	103 (19)

(*) w tym kobiety

Medale zdobywało 18 mężczyzn i 14 kobiet

Medale zdobyte przez przedstawicieli poszczególnych dyscyplin

dyscypliny kategorie	Biatlon letni	Motocross	Lekka atletyka	Siatkówka plażowa	Koszykówka	Karate	Kolarstwo
MŚ Seniorów						0-1-1	
ME Seniorów		0-0-1				0-0-2	
MP Seniorów		12-10-8	12-6-6	1-0-1	0-1-3	3-2-1	1-1-0
MŚ Juniorów							
ME Juniorów		0-0-1	0-4-1			2-2-0	
ME Junior. Mł.	0-2-0					0-1-0	
MP Młodzież.			4-6-6			0-1-0	
MP Juniorów	1-1-0	1-2-0	37-33-26	0-1-3		2-2-0	
MP Junior. Mł.	3-1-0		16-18-11	2-2-1		1-2-4	0-1-0
MP Młodzików		0-1-0	7-8-5			0-0-2	1-0-0

Poza powyższymi dyscyplinami wrześnianie zdobyli medale w: piłce ręcznej 11-osobowej (1-0-0), darcie (1-0-0), crossduathlon (0-2-0), cartingu (0-1-0), enduro (0-1-0), szachach (0-0-1) i boksie (0-1-0).

Ranking multimedalistów, uczestników mistrzostw Polski seniorów

Imię, nazwisko	IO, MŚ	ME Seniorów	MP Seniorów	MP Młodzież.	MŚ/E Juniorów	MP Jun./Jun. mł.
Mateusz Zarzecki (18)	0-1-1	0-0-2	3-1-1	0-1-0	2-2-0	2-2-0
Tomasz Szymkowiak (22)	start	start	8-0-1	2-4-1	start	1-4-1
Tadeusz Kulczycki (14)	start	start	3-4-1			5-1-0
Jerzy Juśkowiak (7)	start		1-0-0			5-0-1
Adam Kaczor (4)	udział		0-2-2			
Łukasz Lonka (12)		0-0-1	3-2-2		0-0-1	1-2-0
Jacek Lonka (24)		start	9-7-8			
Łukasz Koszarek (4)		start	0-1-3			
Waldemar Lonka (6)			1-4-1			
Radosław Lonka (3)			1-2-0			
Grzegorz Sakwa (4)			1-1-0		0-1-0	0-2-0
Martyna Wardak (3)			1-0-0		start	0-1-1
Andrzej Szalbierz (4)			0-2-2			
Aurelia Januchowska (5)			0-1-0		start	0-3-1
Andrzej Popa (15)			0-0-1		0-3-0	7-2-2
Jacek Bocian (11)			start	0-0-1	0-1-1	6-1-1
Mariusz Hawrylak (7)			start	1-0-0	start	3-1-2
Krzysztof Waszak (9)			start	0-1-2	start	4-2-0

Cecylia Świerczyńska (3)			start	0 – 0 – 2	start	1 – 0 – 0
Marcin Kulczak (4)			start	0 – 0 – 1	start	0 – 2 – 1
Marzena Kościelniak (6)			start		start	3 – 3 – 0
Stanisław Sobisz (6)			start			3 – 2 – 1
Ilona Zielińska (4)			start			1 – 0 – 3
Katarzyna Wawrzyniak (4)			start			1 – 0 – 3

Reprezentanci Polski w różnych kategoriach wiekowych
Lekka atletyka

Miasto	Rok	Nazwa zawodów	Imię, nazwisko	Konkurencja	wynik	lokata
Krefeld	1957	RFN – Polska (jun.)	Jerzy Juškowiak	4x100 m	41,9 s	II
Katowice	1958	Mecz Czechosłowacja – Rumunia – Polska (jun.)	Jerzy Juškowiak	4x100 m	42,6 s	I
				100 m	10,5 s	I
			Stanisław Sobisz	200 m	21,8 s	I
				110 m ppł.	14,2 s	II
				200 m ppł.	25,6 s	II
Warszawa	1958	Mecz Polska – RFN	Jerzy Juškowiak	4x100 m	40,8 s	II
Poznań	1959	Mecz Polska – NRD (jun.)	Jerzy Juškowiak	100 m	10,7 s	I
				200 m	22,0 s	I
			Stanisław Sobisz	110 m ppł.	16,0 s	II
Kraków	1959	Mecz Polska – Jugostawia (jun.)	Jerzy Juškowiak	100 m	10,5 s	I
				4x100 m	41,5 s	I
Wittenberg	1960	Mecz NRD – Polska	Stanisław Sobisz	400 m ppł.	60,0 s	IV
Rzym	1960	Igrzyska Olimpijskie	Jerzy Juškowiak	4x100 m	dyskwalifikacja	
Warszawa	1961	Mecz Polska – USA	Jerzy Juškowiak	4x100 m	41,0 s	II
Warszawa	1961	Mecz Polska – Anglia	Jerzy Juškowiak	100 m	10,9 s	IV
				4x100 m	58,8 s	II
Ateny	1961	Mecz Grecja – Polska	Jerzy Juškowiak	4x100 m	42,0 s	I
Sosnowiec	1962	Mecz Polska – Grecja	Jerzy Juškowiak	100 m	10,8 s	I
				4x100 m	40,4 s	I
Chicago	1962	Mecz USA – Polska	Jerzy Juškowiak	4x100 m	40,0 s	II
Londyn	1962	Mecz Anglia – Polska	Jerzy Juškowiak	4x100 m	40,1 s	I
Warszawa	1962	Polska – Rosyjska FSRR	Jerzy Juškowiak	100 m	10,3 s	I
Belgrad	1962	Mistrzostwa Europy Seniorów	Jerzy Juškowiak	100 m	10,4 s	IV
				4x100 m	39,5 s	II
Frankfurt n/Menem	1962	Mecz RFN – Polska	Jerzy Juškowiak	100 m	10,5 s	III
				4x100 m	39,8 s	III

Historia wrzeńskiego sportu 1911-2011

Kraków	1963	Mecz Polska – Włochy	Jerzy Juśkowiak	100 m	10,4 s	III
				200 m	21,7 s	IV
				4x100 m	40,0 s	I
Warszawa	1963	Mecz Polska – USA	Jerzy Juśkowiak	100 m	10,6 s	III
Helsinki	1963	Mecz Finlandia – Polska	Jerzy Juśkowiak	100 m	10,5 s	I
				4x100 m	40,7 s	I
Moskwa	1963	Trójmecz RFSRR – NRD – Polska	Jerzy Juśkowiak	100 m	10,4 s	I
				4x100 m	39,9 s	I
Poznań	1964	Mecz Polska – Finlandia	Jerzy Juśkowiak	100 m	10,9 s	I
				4x100 m	42,2 s	II
Piza	1966	Włochy – Francja – Polska (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	54,2 s	II
Poiana Brasov	1966	Rumunia – NRD – Polska (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	54,6 s	III
Chorzów	1967	Polska – ZSRR	Adam Kaczor	4x100 m	39,8 s	I
Szczecin	1967	Polska – Anglia	Adam Kaczor	4x100 m	40,3 s	II
Ostrawa	1967	Półfinał Pucharu Europy	Adam Kaczor	4x100 m	39,6 s	III
Kijów	1967	Puchar Europy	Adam Kaczor	4x100 m	40,4 s	V
Debreczyn	1967	Węgry – Polska (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	53,9 s	I
Kraków	1967	Polska – Francja (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	52,7 s	I
Trzyniec	1967	CSRS – Polska (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	52,6 s	II
Wiesbaden	1967	RFN – Polska (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	52,7 s	II
Jenach	1967	NRD – Polska – Rumunia (jun.)	Tadeusz Kulczycki	400 m	49,4 s	II
				400 m ppł.	53,4 s	I
Zurich	1968	Szwajcaria – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	52,7 s	III
Londyn	1968	Mecz Anglia – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	52,5 s	III
Livorno	1968	Włochy – Polska – Jugosławia (jun.)	Karol Cieślak	4x400 m	3:18,1 min	III
Meksyk	1968	Igrzyska Olimpijskie	Adam Kaczor	4x100 m	rezerwowowy	
Paryż	1969	Mecz Francja – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	51,2 s	I
Chorzów	1969	Polska – ZSRR – NRD	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	51,6 s	II
Ateny	1969	ME Seniorów	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	Brak wyniku	VII
Budapeszt	1969	Zawody Nadziei Olimp.	Zenon Jażdżewski	wzwyż	brak wyniku	III
Olsztyn	1970	Polska – Szwajcaria	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	51,7 s	III
Warszawa	1970	Polska – Anglia	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,3 s	I
Erfurt	1970	NRD – ZSRR – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,8 s	II
Sofia	1970	Bułgaria – Polska (jun.)	Aurelia Januchowska	100 m ppł.	14,9 s	I
Paryż	1970	ME Juniorów	Aurelia Januchowska	100 m ppł.	14,5 s	V
Bratysława	1971	CSRS – Węgry – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,6 s	I
Helsinki	1971	ME Seniorów	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	brak wyniku	½ fin.
Moskwa	1971	ZSRR – NRD – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,2 s	IV

Helsinki	1971	Finlandia – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,6 s	I
Edynburg	1972	W. Brytania – Polska	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,9 s	I
Warszawa	1972	Polska – Francja	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,3 s	II
Nowy Targ	1972	Polska – RFN (jun.)	Henryk Barczak	trójskok	13,78 m	I
Monachium	1972	Igrzyska Olimpijskie	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,19 s	IX
Berlin	1973	Festiwal Młodzieży Demokratycznej	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	51,1 s	II
Moskwa	1973	Uniwersjada	Tadeusz Kulczycki	400 m ppł.	50,5 s	III
Odessa	1973	ZSRR – Polski (jun.)	Wiesław Szpilka	w dal	brak danych	
Brak danych	1973	Polska – RFN (jun.)	Wiesław Szpilka	w dal	brak danych	
Duisburg	1973	ME Juniorów	Wiesław Szpilka	w dal	7,34 m	IX
Poznań	1976	Polska – Szwecja (jun.)	Marek Zaworski	chód 10 km	49:02,8 min	b.d.
Halle	1976	NRD – Rumunia – Polska (jun.)	Marek Zaworski	chód 10 km	47:15,0 min	b.d.
Zielona G.	1976	Zawody Przyjaźni	Marek Zaworski	chód 10 km	47:37,4 min	b.d.
Falkenberg	1977	Szwecja – Polska (jun.)	Marek Zaworski	chód 10 km	48:09,6 min	III
Kartuzy	1977	Polska – Szwecja (jun.)	Marek Zaworski	chód 10 km	48:18,1 min	b.d.
Brak danych	1978	Polska – Rumunia – NRD (jun.)	Andrzej Pujdak	3000 m	brak danych	IV
Bydgoszcz	1982	Zawody Przyjaźni	Edward Bączkiewicz	4x100 m	brak danych	
Cottbus	1985	ME Juniorów	Andrzej Popa	4x100 m	brak danych	II
Birmingham	1987	ME Juniorów	Andrzej Popa	100 m	10,44 s	II
				200 m	21,12 s	II
				4x100 m	brak danych	IV
Sandbury	1988	MŚ Juniorów	Mariusz Hawrylak	800 m	1:49,18 min	V
Saloniki	1991	ME Juniorów	Krzysztof Waszak	kula	15,61 s	XII
				dysk	54,06 m	XV
Nyiegerhaza	1995	ME Juniorów	Jacek Bocian	400 m	46,59 s	II
				4x400 m	brak danych	III
Bydgoszcz	1999	MŚ Juniorów Młodszych	Tomasz Szymkowiak	2000 m z prz.	6:05,99 min	XVI
			Tomasz Pakulski	800 m	1:55,75 min	XIII
Santiago	2000	MŚ Juniorów	Marcin Kulczak	4x100 m	rezerwowy	
Liberec	2001	Polska – Czechy (U 23)	Marcin Kulczak	4x100 m	brak danych	
Grosseto	2001	ME Juniorów	Cecylia Świerczyńska	2000 m z prz.	6:46,52 min	VI
			Marcin Kulczak	4x100 m	rezerwowy	
Rennes	2001	Puchar Europy Juniorów	Marcin Kulczak	100 m	10,79 s	I
			Tomasz Pakulski	3000 m	8:47,54	II
			Tomasz Szymkowiak	2000 m z prz.	5:44,14 min	I
Liberec	2002	Czechy – Polska (U 23)	Tomasz Szymkowiak	2000 m z prz.	brak danych	
Brak danych	2002	Polska – Francja (U 20)	Tomasz Szymkowiak	2000 m z prz.	brak danych	
			Tomasz Pakulski	3000 m	brak danych	

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

Edynburg	2003	ME Juniorów	Tomasz Pakulski	przełaje	nie ukończył biegu	
Kraków	2004	Polska – Czechy (U23)	Cecylia Świerczyńska	3000 m z prz.	10:59,34 min	III
Erfurt	2006	ME Młodzieżowe	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:48,25 min	VII
Paryż	2006	Siedmiomecz	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:25,20 min	III
Goeteborg	2006	ME Seniorów	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:37,00 min	XVIII
Hengelo	2007	ME Juniorek	Marzena Kościelniak	100 m ppł.	14,02 s	X
Bangkok	2007	Uniwersjada	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:35,24 min	V
Mediolan	2008	Włochy – Hiszpania – Polska (U 18)	Martyna Losa	kula	12,49 m	I
				dysk	40,45 m	V
Anncy	2008	Puchar Europy Seniorów	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:37,30 min	V
Bydgoszcz	2008	MŚ Juniorek	Marzena Kościelniak	100 m ppł.	14,26 s	28.
Pekin	2008	Igrzyska Olimpijska	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:29,57 min	XXIII
Neiria	2009	Puchar Europy Seniorów	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:52,71 min	VI
Bressanone	2009	MŚ Juniorów Młodszych	Martyna Losa	kula	13,07 m	XIV
Berlin	2009	MŚ Seniorów	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:29,37 min	XX
Barcelona	2010	ME Seniorów	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:23,37 min	IV
Sztokholm	2011	ME Drużynowe	Tomasz Szymkowiak	3000 m z prz.	8:41,50 min	VII
Tallin	2011	ME Juniorów	Martyna Losa	kula	14,86 m	IX

Poza lekką atletyką

Miasto	Rok	Nazwa zawodów	Imię, nazwisko	konkurencja	wynik	lokata
brak danych	1957	Polska – Austria	Marian Wilczyński	piłka nożna	brak danych	(jun.)
Poznań	1962	Polska – Węgry	Marian Wilczyński	piłka nożna	0:2	rez.
Warszawa	1974	Polska – Grecja	Roman Jakóbczak	piłka nożna	2:0 (tow.)	gol
Warszawa	1974	Polska – Finlandia	Roman Jakóbczak	piłka nożna	3:0 (el.ME)	
Warszawa	1974	Polska – Kanada	Roman Jakóbczak	piłka nożna	2:0 (tow.)	gol
Poznań	1975	Polska – USA	Roman Jakóbczak	piłka nożna	7:0 (tow.)	
Poznań	1976	Polska – Irlandia	Roman Jakóbczak	piłka nożna	0:2 (tow.)	
brak danych	1982	PPiP KDL	Jacek Lonka	motocross	125 ccm	XXIV
brak danych	1984	PPiP KDL	Jacek Lonka	motocross	125 ccm	V
Czechosłow.	1984	mistrzostwa	Jacek Lonka	motocross	250 ccm	XVIII
Lidzbark W.	1985	PPiP KDL	Jacek Lonka	motocross	125 ccm	III
Ryga	1998	ME Kadetów	Dawid Wiącek	biatlon letni	indyw./dr.	II/II
Wrocław	1998	ME Kadetów	Grzegorz Sakwa	karate	indyw.	II
Lloret de Mar	2001	MŚ Juniorów	Maciej Napierała	dart	indyw.	IV
Inowrocław	2002	ME Juniorów (el.)	Łukasz Koszarek	koszykówka	turniej el.	I
Ludwigsburg	2002	ME Juniorów	Łukasz Koszarek	koszykówka	finały	VIII
Wałbrzych	2003	ME Młodzież.	Łukasz Koszarek	koszykówka	turniej el.	III

Brno	2004	ME Młodzież.	Martyna Wardak	siatkówka	plażowa	XVIII
Szwajcaria	2004	ME Juniorów	Łukasz Jasiński	piłka nożna	turniej el.	IV
Rumunia	2004	ME Junior. U16	Bartosz Nowicki	piłka nożna	turniej el.	III
sezon	2004	10 meczów	Łukasz Koszarek	koszykówka		
Książ	2004	ME U23	Jacek Lonka jr.	MTB		XXVI
Głogów	2005	ME Seniorów	Jacek Lonka	motocross	eliminacje	b.d.
St. Jabłonki	2005	World Tour	Marcin Iglewski	plażówka	eliminacje	LVII
Warszawa	2006	World Tour	Martyna Wardak	plażówka	eliminacje	LVII
Warszawa	2006	World Tour	Ilona Zielińska	plażówka	eliminacje	LVII
sezon	2006	14 meczów	Łukasz Koszarek	koszykówka		
Lubljana	2007	ME Kadetów	Mateusz Zarzecki	karate JKA	drużyna	II
sezon	2007	3 mecze	Łukasz Koszarek	koszykówka		
Brno	2007	ME Kadetek	Dorota Konieczka	siatkówka	plażowa	XXII
Belgrad	2008	ME Juniorów	Mateusz Zarzecki	karate JKA	dr./indyw.	I/I
Gdańsk	2008	Turniej satelicki	Martyna Wardak	plażówka	t. główny	IV
Gdańsk	2008	Turniej satelicki	Ilona Zielińska	plażówka	t. główny	IV
sezon	2008	2 mecze	Łukasz Koszarek	koszykówka		
Odessa	2008	MŚ Seniorów	Mateusz Zarzecki	karate JKA	indywid.	I runda
Constanta	2009	ME Juniorów	Mateusz Zarzecki	karate WUKF	dr./indyw.	III/II
system rund	2009	ME Juniorów	Łukasz Lonka	motocross		III
sezon	2009	14 meczów	Łukasz Koszarek	koszykówka		
Santarem	2010	ME Seniorów	Mateusz Zarzecki	karate JKA	dr./indyw.	III/III
sezon	2010	5 meczów	Łukasz Koszarek	koszykówka		
system rund	2010	ME Seniorów	Łukasz Lonka	motocross		III
Shanghai	2010	World GP	Martyna Wardak	plażówka	eliminacje	LVII
Constanta	2010	Turniej satelicki	Martyna Wardak	plażówka	t. główny	XVII
Warna	2010	Challanger	Martyna Wardak	plażówka	t. główny	IX
St. Jabłonki	2010	World Tour	Martyna Wardak	plażówka	eliminacje	XLI
Lignano	2011	MŚ Seniorów	Mateusz Zarzecki	karate JKA	dr./indyw.	II/III
Mysłowice	2011	World Tour	Martyna Wardak	plażówka	t. główny	XXV
Baden	2011	Turniej satelicki	Martyna Wardak	plażówka	t. główny	XIII
Chorwacja	2011	MŚ Juniorów	Paulina Stasiak	plażówka	t. główny	IX
system rund	2011	ME Seniorów	Łukasz Lonka	motocross		XVI
Litwa	2011	ME Seniorów	Łukasz Koszarek	koszykówka	t. główny	IX
Sevlievo	2011	DME Seniorów	Łukasz Lonka	motocross	drużyna	IX
Gyer	2011	ME Młodzików	A. Głowacka	karate	indywid.	III
Gyer	2011	ME Młodzików	Katarzyna Kisiel	karate	indywid.	XX

4. Victoria

Prezesi i trenerzy piłkarscy Victorii (Spójni/Sparty/Zjednoczonych) w latach 1931-2011

sezon	prezes	Trener	liga	miejsce
1931	Teofil Janicki	brak	klasa C (IV liga)	brak danych
1932	Teofil Janicki	brak	klasa C (IV liga)	brak danych
1933	Teofil Janicki	brak	klasa C (IV liga)	II w grupie
1933	Wacław Bacik	brak	klasa C (V liga)	II w grupie
1934	Wacław Bacik	Kazimierz Ertel (społecznie)	klasa C (V liga)	II w grupie
	Paweł Deckert			
1935	Paweł Deckert	Kazimierz Ertel (społecznie)	baraże o klasę B	III w finale
	Tadeusz Nowaczkiwicz		klasa C (V liga)	I w grupie
1936	Tadeusz Nowaczkiwicz	Włodzimierz Ziętek (kierownik)	baraże o klasę B klasa B (IV liga)	II w finale II w grupie
1937	Tadeusz Nowaczkiwicz	Włodzimierz Ziętek	klasa B (IV liga)	V w grupie
1938	Tadeusz Nowaczkiwicz	brak danych	klasa C (V liga)	I w grupie
1939	Tadeusz Nowaczkiwicz	brak danych	baraże o klasę B	awans
1945	Tadeusz Nowaczkiwicz	Franciszek Idziorek (kierownik)	-	-
1946	Tadeusz Nowaczkiwicz	brak danych	klasa C (IV liga)	II lub III
1947	Tadeusz Nowaczkiwicz	brak danych	klasa C (IV liga)	I awans
	Edward Tomaszewski			
1948	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	klasa B (IV liga)	brak danych
1949	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	klasa B (IV liga)	brak danych
1950	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	klasa B (IV liga)	brak danych
1951	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	brak danych	brak danych
1952	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	brak danych	brak danych
1953	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	klasa B (IV liga)	brak danych
1954	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	brak danych	brak danych
1955	Edward Tomaszewski	Antoni Becelewski	klasa A (IV liga)	brak danych
1956	Kazimierz Drzewiecki	Antoni Becelewski	klasa A (IV liga)	spadek
1957	Kazimierz Drzewiecki	Antoni Becelewski	klasa B (V liga)	brak danych
1957	Janusz Łosiński	Antoni Becelewski	klasa B (V liga)	awans
1958	Janusz Łosiński	Antoni Becelewski	klasa A (IV liga)	II awans
1959	Janusz Łosiński	Antoni Becelewski	województwa (III liga)	III
	Jan Śledziejowski	Tadeusz Polka		
1960	Jan Śledziejowski	Jan Włodarczyk	województwa (III liga)	XI
1960/1961	Janusz Łosiński	Tadeusz Kołtuniak	województwa (III liga)	VIII
1961/1962	Janusz Łosiński	Tadeusz Kołtuniak	województwa (III liga)	XV
1962/1963	Janusz Łosiński	Edward Nowicki	województwa (III liga)	III

1963/1964	Janusz Łosiński	Henryk Czapczyk	wojewódzka (III liga)	VI
1964/1965	Janusz Łosiński	Henryk Czapczyk	wojewódzka (III liga)	VIII
1965/1966	Janusz Łosiński	Stanisław Konieczny	wojewódzka (III liga)	X reorganizacja
1966/1967	Janusz Łosiński	Zbigniew Sypniewski	okręgowa (IV liga)	VIII
1967/1968	Janusz Łosiński	Kazimierz Śmiglak	okręgowa (IV liga)	brak danych
1968/1969	Janusz Łosiński	Kazimierz Śmiglak	okręgowa (IV liga)	b.d. spadek
1969/1970	Janusz Łosiński	Kazimierz Śmiglak	klasa A (V liga)	III
1970/1971	Janusz Łosiński	Kazimierz Śmiglak	klasa A (V liga)	II
1971/1972	Karol Mazur	Wojciech Tarakowski	klasa A (V liga)	XII spadek
1972/1973	Karol Mazur	Tadeusz Olejniczak	klasa B (VI liga)	I awans
1973/1974	Andrzej Dzieciuchowicz	Tadeusz Olejniczak	klasa A (V liga)	IV
1974/1975	Andrzej Dzieciuchowicz	Tadeusz Olejniczak	międzypowiatowa (V)	V
1975/1976	Edward Rydz	Tadeusz Olejniczak	klasa A (V liga)	I awans
1976/1977	Edward Rydz	Tadeusz Olejniczak	okręgowa (IV liga)	IX
1977/1978	Edward Rydz	Wł. Jakubowski	okręgowa (IV liga)	XI spadek
1978/1979	Edward Rydz	Tadeusz Olejniczak	klasa A (V liga)	V
1979/1980	Jerzy Wojtaszek	Stanisław Konieczny	klasa A (V liga)	IV
1980/1981	Jerzy Wojtaszek	Stanisław Konieczny	klasa A (V liga)	II
1981/1982	Jerzy Wojtaszek	Zbigniew Sypniewski	klasa A (V liga)	I awans
1982/1983	Jerzy Wojtaszek	Jan Stępczak	okręgowa (IV liga)	VI
1983/1984	Jerzy Wojtaszek	Jan Stępczak	okręgowa (IV liga)	XII
1984/1985	Jerzy Wojtaszek	Stanisław Manicki	okręgowa (IV liga)	V
1985/1986	Jerzy Wojtaszek	Stanisław Manicki	okręgowa (IV liga)	brak danych
1986/1987	Jerzy Wojtaszek	Stanisław Manicki	okręgowa (IV liga)	IV
1987/1988	Jerzy Wojtaszek	Zenon Piechocki	okręgowa (IV liga)	VI
1988/1989	Jerzy Wojtaszek	Zenon Piechocki	okręgowa (IV liga)	III
1989/1990	Jerzy Wojtaszek	Zenon Piechocki	okręgowa (IV liga)	II reorganizacja
1990/1991	Jerzy Wojtaszek	Zenon Piechocki	makroregionalna (IV)	VIII
1991/1992	Wojciech Przybylski	Stanisław Manicki	makroregionalna (IV)	IX
1992/1993	Wojciech Przybylski	Stanisław Manicki	makroregionalna (IV)	V
1993/1994	Ryszard Bromberek	Stanisław Manicki	makroregionalna (IV)	II
1994/1995	Henryk Sokołowski	Robert Czerniak	makroregionalna (IV)	IV
1995/1996	Henryk Sokołowski	Jan Stępczak	makroregionalna (IV)	VIII
		Bogumił Gruszczyński		
		Jerzy Komasa		
1996/1997	Henryk Sokołowski	Stanisław Manicki	makroregionalna (IV)	VIII reorganizacja
		Bogumił Gruszczyński		
1997/1998	Ryszard Zaręba Ryszard Bromberek	Marek Jakubowski	okręgowa (V)	XII
		Kazimierz Kulecki i Roman Kropaczewski		

Historia wrzesińskiego sportu 1911-2011

1998/1999	Ryszard Bromberek	Kazimierz Kulecki	okręgowa (V)	I awans
		Henryk Miłoszewicz		
1999/2000	Ryszard Bromberek	Henryk Miłoszewicz	IV liga	VIII
2000/2001	Ryszard Bromberek	Henryk Miłoszewicz	IV liga	II
2001/2002	Ryszard Bromberek	Eugeniusz Samolczyk	IV liga	II
2002/2003	Ryszard Bromberek	Eugeniusz Samolczyk	IV liga	III
		Damian Łukasik		
2003/2004	Ryszard Bromberek	Aleksander Stachowiak	IV liga	II
		Jacek Krzyżkowiak		
2004/2005	Ryszard Bromberek	Kazimierz Kulecki	IV liga	V
2005/2006	Ryszard Bromberek	Jacek Przybylski	IV liga	VIII
2006/2007	Ryszard Bromberek	Jacek Przybylski	IV liga	IX reorganizacja
	Piotr Kopaczewski	Jan Stępczak		
2007/2008	Piotr Kopaczewski	Jan Stępczak	IV (V liga)	VI
2008/2009	Piotr Kopaczewski	Jan Stępczak	IV (V liga)	XII
		Waldemar Przysiuda		
2009/2010	Piotr Kopaczewski	Waldemar Przysiuda	IV (V liga)	V
2010/2011	Piotr Kopaczewski	Waldemar Przysiuda	IV (V liga)	V
2011/2012	Eugeniusz Nowicki	Waldemar Przysiuda	IV (V liga)	IX (jesień)
		Aleksander Stachowiak		

VI. Sport w obiektywie

Towarzystwo Gimnastyczne Sokół. W mundurze Antoni Kiereta. W garniturze i czapce Maciej Frydrychowicz, pierwszy z lewej w górnym rzędzie Feliks Staszak, drugi z prawej w górnym rzędzie Stefan Staszak

Piłkarze Sokola z drugiej połowy lat 30. XX w. Od lewej stoją: Antoni Nowak, Jan Nowak, czwarty z lewej Cyraniak, szósty i dalej Henryk Buda, Sylwester Jaskólski i Feliks Janicki. Bramkarz Sylwester Morawski

Dwa zespoły gimnazjalnych koszykarzy (1930). W górnym rzędzie „Harczerze”. Od lewej: Z. Chudziak, J. Szkudlarek, prof. L. Charoński, M. Prandke, Cz. Wojciechowski i L. Sobczak. Na dole „Gimnazjum”. Od lewej: NN, J. Prądyński, E. Spisak, E. Śmiodowicz

Piłkarze GKS Września (1932) z kapitanem Władysławem Makowskim. W głębi prof. Robert Krupa

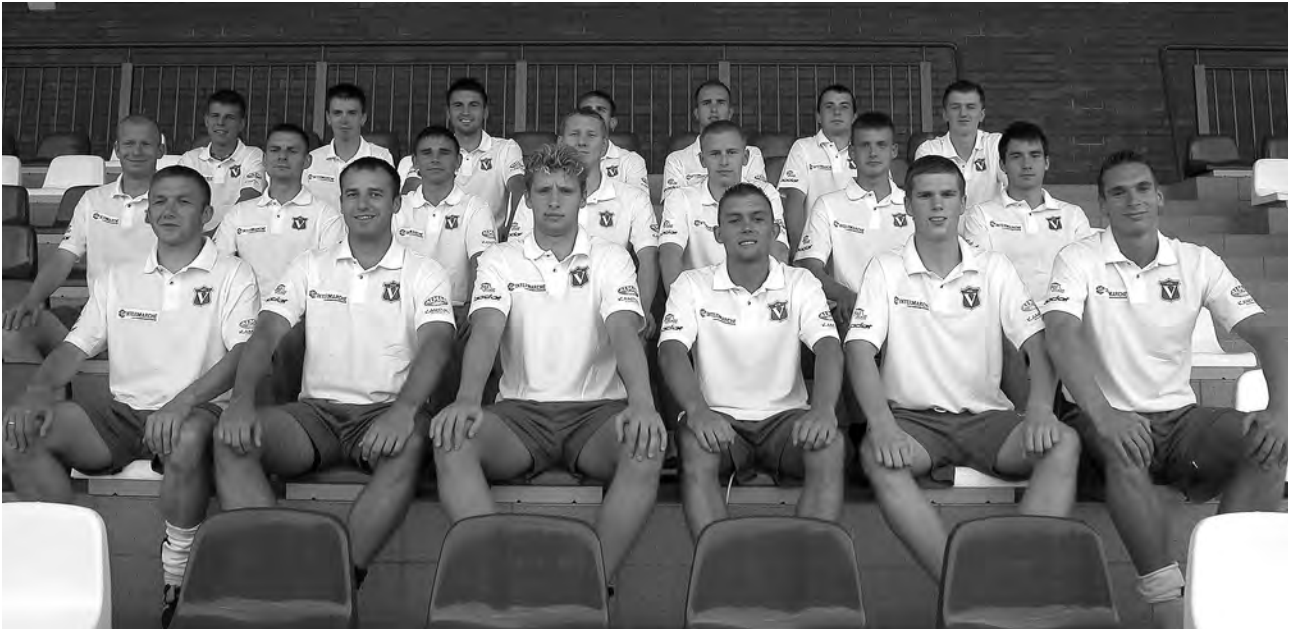
Wielu hokeistów WTH Krispol (2010) pamięta jeszcze czasy wielkich Zjednoczonych

Mecz Zjednoczeni – Unia Szczecin 5:3 (Bogdanka, 1970).
Przy krążku Marian Niewiada

Ryszard Andrzejczak (740) w biegu długim na Stadionie
X-lecia w Warszawie

Piłkarze Victorii na nowych trybunach stadionu miejskiego (2010). Pierwszy z lewej w dolnym rzędzie grający trener Waldemar Przysiuda

Wrzeński start do V etapu 64. Tour de Pologne (2007)

Przez Wrzenię na przełomie lat 60. i 70. często przebiegła trasa Wyścigu Pokoju

Drużyna Victorii (1982). Z lewej trener Zbigniew Sypniewski i kierownik Stefan Wichłacz

Drużyna Kosyniera Sokółowo (2001) z trenerem Grzegorzem Kaźmierczakiem

Roman Jakóbczak (z lewej) na treningu w towarzystwie Grzegorza Łaty (1974)

Koszykarze WKK Massive
Września z trenerami Ryszardem
Kurzawskim (z lewej) i Jerzym
Szamałkiem

Łukasz Koszarek, wychowanek
MKS Września, został etatowym
rozgrywającym reprezentacji
Polski

Siatkarki Orkana Września z drugiej połowy pierwszej dekady XXI w wraz z trenerami Wiolettą i Tomaszem Bakosiami

„Pszczółki” Ilona Zielińska i Katarzyna Wawrzyniak (2004) były rewelacją kilku sezonów siatkówki plażowej

Martyna Wardak (z lewej) została królową, a Jagoda Gruszczyńska królową polskich siatkarskich plaż w 2011. Pierwsza wywalczyła też tytuł mistrzyni kraju senierek, a druga junierek młodszych

Daniel Więcek, najpierw jako zawodnik, później trener, sponsor i działacz rozkręcał wrzesińską siatkówkę od połowy lat 90. XXI w. Trafił też do zarządu Polskiego Związku Piłki Siatkowej

Tomasz Szymkowiak jako zawodnik ULKS Orkan Września wystartował na Igrzyskach Olimpijskich w Pekinie (2008). Do zdjęcia pozuje na tle olimpijskiego stadionu

Młodzi zawodnicy trzech wrzesińskich klubów w pierwszej dekadzie XXI w. kilkakrotnie brali udział w Amatorskich Szachowych Mistrzostwach Europy w Pardubicach (Czechy)

Ojciec i syn nie raz startowali w jednych zawodach. Jacek Lonka (z lewej) w latach 80. przekazał Łukaszowi talent do motocrossu

Karateka Mateusz Zarzecki do końca 2011 zdobył łącznie w mistrzostwach świata i Europy różnych kategorii wiekowych 9 medali

VII. Indeks nazwisk

A

Abramowicz Franciszek 20
 Adamczak Stefan 26, 124, 179
 Adamczak Zenon 60, 107
 Adamczyk Dorota 32, 87, 124, 176, 178, 187
 Adamczyk Grzegorz 118
 Adamczyk Tomasz 54
 Adamska Agnieszka 61
 Adamski Antoni 75, 124, 179
 Adamski Heliodor 75
 Adamski Stanisław 44
 Adryan Marcin 51
 Albrecht Bogdan 90
 Aleksandrowicz Feliks 111
 Ambroziak Andrzej 98
 Andryszak 42
 Andryszak Jan 113
 Andryszak Teodor 124
 Andrzejczak Paweł 49
 Andrzejczak Ryszard 82, 84, 108, 124, 208
 Andrzejewski 92
 Andrzejewski Dariusz 46
 Andrzejewski Jan 20
 Andrzejewski Robert 51
 Andrzejewski Szczepan 20, 97
 Andrzejewski Stanisław 45
 Andrzejewski Teodor 20
 Andrzejewski Zbigniew 95
 Anioła Halina 78
 Anioła Feliks 78, 124
 Antczak G. 110
 Antczak Lech 98
 Antkowiak Michał 67
 Antkowiak Rafał 124
 Armański 70
 Augustyniak Jerzy 56

B

Bachorz Henryk 97
 Bacik Waclaw 203
 Bagrowski Wojciech 70, 71
 Bajcik Krzysztof 124
 Bajer Jakub 55
 Bajerlaun Artur 55

Bajka Danuta 125
 Bajka Jan 104
 Bajka Jerzy 104
 Bajka Urszula 83
 Bakoś Tomasz 35, 61, 125, 195, 212
 Bakoś Wioletta 35, 37, 61, 63, 64, 125, 195, 212
 Balcerkiewicz Alfons 125
 Balcerkiewicz Marian 40, 41, 64, 125
 Balcerzak Leon 108, 109
 Banaszak 92
 Banaszak Zbigniew 30, 43, 44, 70, 71, 125
 Banaszczak Bartosz 125
 Banaszczak Marcin 125
 Banaszczak Tomasz 125
 Banaś Tadeusz 83, 125
 Bandosz Andrzej 55, 125
 Bandosz Henryk 98
 Bandosz Sylwester 77
 Banecki Maciej 56
 Baranowski Grzegorz
 Baranowski Maciej 103
 Barański Jan 78, 79
 Barciszewska 21
 Barciszewski 106, 107, 108
 Barczyk Ryszard 125
 Baron Bernard 126
 Bartczak Henryk 84, 85, 126, 175, 176, 186, 200
 Bartczak Leon 42, 125
 Bartkowiak Bogusław 119
 Bartkowiak Edmund 28, 114, 126
 Bartosik Grzegorz 47
 Bartosik Krzysztof 47
 Baryczka Katarzyna 126
 Basińska Bożena 21
 Baszyński Jarosław 55
 Bauer Jan 56
 Bąboł Władysław 77, 78
 Bączkowski Edward 126, 187, 200
 Bączkowski Witold 97
 Bączkiewicz Marian 90
 Bąk Henryk 185, 186
 Bąk Mieczysław 185
 Becelewski Antonii 28, 43, 44, 126, 203

Bednarek Jan 119
 Bednarek Romuald 53, 60
 Beger Zbigniew 80
 Begier Jan 90
 Begier Zbigniew 126
 Beyga-Gregorowicz Daniela 60
 Bernard Sebastian 51, 115
 Bigaj Wojciech 100, 183
 Bigosiński Ryszard 49
 Bilski Jan 118
 Binek Piotr 121
 Biskup Czesław 27
 Biskup Waclaw 93, 94
 Blachowski Marek 45
 Błaszak Feliks 119, 126
 Błaszak Miron 108
 Błaszak Monika 126
 Błaszczukówna Gertruda 21
 Bocian Jacek 33, 87, 127, 176, 179, 180, 188, 189, 194, 197, 200
 Bodjański Stanisław 119
 Bogucki Alfred 102
 Bojko Michał 113
 Bondalski Paweł 127
 Bondalski Sławomir 127
 Bondalski Wojciech 127
 Bońkowski Paweł 58
 Borecki K. 12
 Borkowski 41, 118
 Borkowski Antoni 127
 Borkowski Robert 50
 Borkowski Tomasz 58
 Borowiak Marek 50
 Borowicz Arkadiusz 99, 196
 Borowiecka Anna 115
 Borowińska Maria 60
 Borowiński Zbigniew 43, 70, 127
 Bortnik Waclaw
 Bosacki Stanisław 90
 Brendel Włodzimierz 71
 Brenk Jerzy 120
 Bromberek Marian 43, 70
 Bromberek Ryszard 35, 50, 204, 205
 Brzeziński Andrzej 118
 Brzęcki Rafał 119

- Buczowski Kamil 99
 Buczowski Patryk 50
 Buda Henryk 42, 206
 Budzyński 73
 Budzyński Edward 65, 73, 92, 108, 109, 127
 Budzyński Mieczysław 74, 75
 Budzyński Stanisław 92, 111
 Budzyński Zbigniew 112, 128
 Budzyński Zygmunt 120
 Bujakiewiczówna Zofia 22, 114
 Bukowski Adrian 51
 Bulczyńska Jadwiga 61, 127
 Bulczyński Florian 39
 Bułkowski Szymon 56, 88, 127
 Burdziński Sławomir 56
 Byliński Jan 53, 54
 Bzowy Piotr 108, 128
- C**
 Camara Douda 48, 49
 Chałupka Maciej 128
 Chałupniczak Artur 47, 50, 51
 Chałupniczak Michał 87, 128, 189
 Chałupniczak Rafał 49
 Charkiewicz Adam 18
 Charoński Leon 13, 18, 64, 77, 105, 128, 207
 Charzewski Jan 82, 84, 128
 Chmiel Krzysztof 47, 61
 Chodakowski Bronisław 120
 Chojnacki W. 128
 Chołuj Teresa 83, 128
 Chorościan A. 100
 Chromiński Andrzej 45
 Chromiński Stanisław 43, 71
 Chromiński Włodzimierz 45
 Chrzan 78
 Chudy Mirosław 112, 115, 121, 128, 195, 207
 Chudziak Zygmunt 26, 65
 Chudziński Bartosz 103
 Chudziński Kazimierz 84, 85, 128
 Cichy Marcin 47,
 Cichy Marek 45, 75
 Cichy Marian 101
 Ciecńska Agnieszka 128
 Cieloszyk Bartosz 56
- Cieloszyk Łukasz 57
 Cierpiszewski Jakub 43, 51
 Cierpiszewski Rafał 67
 Ciesielski Jerzy 97, 98
 Ciesielski Kazimierz 64
 Ciesielski Marek 116
 Cieślak Karol 82, 128, 18, 186, 199
 Cieślewicz Robert 51
 Cieślik Konrad Karol 82, 129
 Ciszak Antoni 26
 Ciszak Eugeniusz 65
 Ciucias Konstanty 44
 Cypryańska Marzena 102, 103, 129, 191
 Cypryański Piotr 103
 Cypryański Przemysław 103
 Cyraniak 92, 93, 94, 206
 Cyraniak Piotr 47
 Czajczyński Krzysztof 46
 Czapczyk Henryk 44, 204
 Czarczyńska Zofia 112
 Czarnecki Mieczysław 31, 80, 82, 119, 129
 Czarnecki Tomasz 99
 Czech Magdalena 121
 Czech Mateusz 121
 Czelusta Jacek 118
 Czerniak 39, 93
 Czerniak Agata 62, 64, 193
 Czerniak Elżbieta 175, 178
 Czerniak Henryk 83, 129, 174, 175, 176, 177
 Czerniak Radosław 110
 Czerniak Robert 47, 129, 204
 Czerniejewski Teodor 95
 Czyż Katarzyna 110
 Czyżewski Sebastian 189
 Czyżewski Stefan 20, 96, 129
 Czyżewski Zbigniew 83
 Czyżniewski Stefan 43
- Ć**
 Ćwik Maria 82, 84, 129, 176
 Ćwiklik 101
- D**
 Dankowska Marta 193
 Darul Bartosz 49
 Daszkiewicz Aleksander 80, 129
- Daszkiewicz Witold 101
 Dąbrowski Krzysztof 112
 Dąbrowski Ryszard 82
 Dec Arleta 100
 Deckert Paweł 15, 24, 41, 130, 203
 Dembiński 109
 Dembiński Franciszek 101
 Dembiński Krzysztof 67
 Dembiński Marek 67
 Dera Edward 130
 Deresiewicz 106
 Deresiewiczówna Irena 22, 106
 Dermiako Jakub 100
 Dębiński Jerzy 84, 130
 Dębicki A. 108, 109
 Dębniak Eugeniusz 45
 Dietrich Arkadiusz 117
 Dobroch Ryszard 80, 130
 Dolata Władysław 39, 130
 Dolatowski 95
 Doliński Mateusz 51
 Domagalski Waldemar 28
 Donaj Zbigniew 102
 Dopierała Marek 66
 Dragon Michał 54
 Drahaimek Robert 116
 Drapikowski Teodor 69, 77, 130
 Drobnik Marek 130
 Drożdżek Ewa 62
 Drożdżek Aneta 62
 Drzażdżyński Michał 87, 130, 189
 Drzewiecki Aleksander 75
 Drzewiecki Alfons 73, 75, 130
 Drzewiecki Józef 69, 101, 131
 Drzewiecki Kazimierz 26, 75, 131, 203
 Duczmał Marian 42, 131
 Dudar Michał 131
 Dudek Kazimierz 54
 Dudkiewicz 39
 Dudziak Marian 82, 131, 179, 181
 Durański Wiesław 31
 Duszyński Mateusz 50
 Duszyński Paweł 46
 Dutkiewicz Zofia 107
 Dworzak 108
 Dworecki Jakub 57
 Dworecki Przemysław 67
 Dworecki Teodor 66

- Dziadek Stanisław 101
 Dzieciuchowicz Andrzej 204
 Dzieciuchowicz Czesław 30, 70
 Dzieciuchowicz Seweryn 131
 Dzieciuchowicz Stefan 111, 131
 Dzierżyński Bronisław 80, 131
 Dziewit Oskar 58
 Dziurkowski Wojciech 59
- E**
- Ekiert 116
 Ertel Kazimierz 203
- F**
- Fabian Wiktor 105
 Fabiś Tomasz 47, 49, 131
 Fedorowicz Grzegorz 32, 87, 131, 174, 176, 187, 188
 Fedorowicz Robert 131
 Felczak Andrzej 101
 Fengler Gerard 47, 51
 Fengler Tadeusz 43, 44, 70, 132
 Fibich J. 115
 Fic Henryk 53, 54
 Fic Przemysław 67
 Figas Bartłomiej 47, 50, 51
 Figas Stanisław 45, 132
 Filipczak Stefan 82, 98, 132
 Filipek Andrzej 99
 Filipek Przemysław 99
 Fischer 108
 Fiszer Piotr 132, 188
 Fiszewicz Rafał 116
 Fogel Roman 66, 119, 132
 Fornalik Urszula 132
 Franiak Zbigniew 45
 Frankowski Marcin 117
 Frąckowiak Edward 20, 132
 Frąckowiak Marian 95
 Frąckowiak Stanisław 64
 Frąckowiak Sylwester 95
 Frąszczak Ewa 69
 Frąszczak Marek 67
 Fromm Natalia 132
 Frydrychowicz Maciej 206
- G**
- Gabański Stanisław 101
 Gabarecki 73, 74
 Gabryelewicz Przemysław 118
 Gaca 101
 Gadzińska Maria 83, 132
 Gadziński Henryk 107
 Gałka B. 69
 Garbacki Tadeusz 24, 41, 65, 132
 Gaublitz 65
 Gawelőwna Krystyna 22, 112
 Gawęcki Kazimierz 119, 120, 132
 Gawlak Michał 110
 Gaworecki 101
 Gaziński Tomasz 56
 Gąsiorek Bolesław 67
 Gibowski Jarosław 132
 Giel Adam 45
 Gielniak Marian 75
 Gierałka Dawid 47
 Gierałka Marek 45, 46, 49, 133
 Gierszewski Bogdan 45
 Gizelski Zdzisław 120
 Giżewski 73
 Giżewski Kazimierz 39, 40, 133
 Giżewski Tomasz 112
 Głapiński Rafał 116
 Głowacka Aleksandra 100, 133, 193, 194, 202
 Głowacki Andrzej 54
 Głowacki Józef 94
 Głowacki Roman 117
 Goclik Dawid 47, 49, 51
 Gocliki Jerzy 133
 Goclik Tomasz 108
 Goclik Wojciech 71
 Godzich 92
 Gofron Andrzej 108, 112
 Gofron Eugeniusz 112
 Golcz Stefan 40, 133
 Goliński Mirosław 49
 Goliwąg Jerzy 98
 Gołdyn Ireneusz 133, 175
 Gołębiowska Małgorzata 99
 Gorączniak Henryk 95
 Gościński Łukasz 133
 Gościński Marcin 133
 Gościński Przemysław 133, 189
 Gościński Tomasz 133
 Gośliński Stefan 43
 Goździaszek Mateusz 50, 51
 Goździewicz Daniel 177
 Goździewicz Henryk 31, 80, 82
 Górczewski Bogdan 28, 114
 Górska Maria 112
 Górski 67
 Graczyk Jan 30, 71
 Graczyk Jarosław 67, 72, 119
 Graczyk Krzysztof 51
 Gradowski Mieczysław 26, 42
 Gradusiak Kazimierz 110
 Grajek Stanisław 30, 90, 133, 181, 191
 Grajkowski 73
 Grala Łukasz 133, 185
 Gregorowicz Danuta 107
 Gregorowicz Edmund 106, 107, 134
 Gregorowicz Józef 66, 69, 78, 107, 134
 Gregorowicz Zbigniew 80, 134
 Gręпка Henryk 66
 Gręпка Jarosław 35, 36, 54, 56, 57, 59, 62
 Gręпка Krzysztof 57, 58
 Grobelniakówna Irena 21
 Grobelny Jan 98
 Groblewski Stefan 90
 Groblewski Wiesław 90
 Grodziska Maria 22, 112
 Grodziski Stanisław 80
 Grodziski Wojciech 80
 Groszkowski Jakub 50
 Gruszczynska Jagoda 64, 193, 213
 Gruszczynski Andrzej 82, 85, 134, 175, 186
 Gruszczynski Bartosz 55, 56
 Gruszczynski Bogumił 45, 46, 47, 51, 134, 204
 Gruszka Leszek 104
 Grygier Tadeusz 82, 134, 186
 Grzegorek Janusz 86, 134
 Grzegorzewska Maria 83
 Grzempka Marian 83
 Grzesz Fryderyk 114
 Grześkiewiczówna Maria 21
 Grześkowiak Alicja 69
 Gulczyński Stanisław 96
 Gut Kamil 50
 Gutowska Aleksandra 108
 Gutowski Stanisław 54, 108
 Guziatek Tomasz 58
 Guzikowski Andrzej 71

Gwiżdż Mieczysław 44, 134
Gwiżdż Roksana 134, 178

H

Hadada Andrzej 134
Hadomek Witold 107
Haenel 76, 134
Haenel Marian (l. 70.) 72
Haenel Marian (l. 50/60) 80
Haenel-Rozzak Katarzyna 112
Haller Marcin 47
Haller Zbigniew 43, 114
Hamerski Bronisław 112
Hammerling Andrzej 84, 134
Hampel Hubert 135, 191
Hampel Paweł 135

Hancpol Edward 80
Haremza Andrzej 45, 46
Haremza Tomasz 121, 184, 193
Hawrylak Mariusz 32, 87, 135, 174, 175, 176, 182, 188, 197, 200
Hedrych Zdzisław 90
Hejna Dominika 61
Hejna Zdzisław 110
Helak Sławomir 67
Helman Artur 56, 135
Hierowski Edward 85, 135, 187
Hildebrandt Jacek 100
Hoffman Andrzej 101
Hoffmann Beata 135, 75
Hoffmann Włodzimierz 14
Hofman Janusz 50
Huelsler 39
Hursowicz Arkadiusz 96
Hylak Radosław 46
Hypki Włodzimierz 46
Hyżorek Aleksander 103
Hyżorek Bolesław 90
Hyżorek Joanna 116

I

Idziak Dariusz 47
Idziak Robert 47
Idzikowski Damian 88
Idziorek Franciszek 101, 203
Iglewska Lucyna 84, 112
Iglewski Marcin 35, 36, 37, 55, 56, 57, 58, 62, 63, 64, 135, 183, 192, 202

Iglewski Mateusz 58, 63, 135, 192
Ignasiński Józef 39, 135
Ignaszak Agata 99
Iskrzycki T. 100
Iwański Piotr 103
Izdebski Jan 108
Izdebski Tomasz 108
Izydorek (l.30.) 120
Izydorek 45
Izydorek Jerzy 45
Izydorek Maciej 49
Izydorek Mirosław 110
Izydorek Wojciech 110
Izydorkówna Maria 21, 77, 136

J

Jabłońska Elżbieta 102, 103
Jabłoński Jarosław 47, 49
Jabłoński Sławomir 49
Jachimowicz Aleksandra 107
Jackowski Marian 68
Jackowski Mateusz 51
Jackowski Robert 34, 67, 68
Jackiewicz Alfred 113, 114
Jadczak Łukasz 55, 62
Jagielska H. 22, 106
Jagielski Zbigniew 90
Jagodziński 39, 136
Jagodziński Ignacy 80, 136
Jagodziński Stanisław 71
Jakóbczak Roman 30, 44, 46, 71, 136, 179, 201, 210
Jakubczak Jan 30, 101
Jakubczak Lech 45
Jakubowska Władysława 21, 136
Jakubowski Kazimierz 76
Jakubowski Marek (p.n.) 47, 204
Jakubowski Marek (p.k.) 67
Jakubowski Piotr 99
Jakubowski Włodzimierz 45, 204
Jałoszyńska Anna 102
Jałoszyńska Józefa
Jałoszyński Jakub 88, 136, 176, 189, 190
Jałoszyński Paweł 112
Jałoszyński Tadeusz 102, 103, 136, 181, 182
Jamry Stanisław 77, 94, 117, 119, 121, 136

Janaszak Marek 51
Janiak Artur 55, 56
Janiak Stanisław 28
Janicki Feliks 41, 65, 137, 206
Janicki Ignacy 26, 41, 137
Janicki Józef 65, 137
Janicki Sylwester 137
Janicki Telesfor 137
Janicki Teofil 40, 41, 37, 203
Janiszewski Arkadiusz 49
Janiszewski Zenon 53
Jankowiak Jan 111
Jankowiak Mirosław 137, 188
Jankowski Mieczysław 119
Jankowski S. 101
Jankowski Stanisław 65
Janota Bogdan 34, 102, 103, 104, 105, 137
Januchowska Aurelia 31, 82, 83, 85, 137, 175, 176, 177, 178, 181, 186, 197, 199
Janusz Marian 43
Jarantowski Karol 45
Jarantowski Stefan 43
Jarecki Serewyn 16, 27, 93, 94
Jarnejczyk Eugeniusz 15
Jarząbek Józef 66
Jarząbek Władysław 43, 65, 66
Jasiakówna Irena 21, 22, 77, 113, 137
Jasińska Halina 112
Jasiński Łukasz 137, 202
Jasiński Tomasz 67, 69
Jaskólski (boks) 92, 93
Jaskólski Maciej 108
Jaskólski Marian 16, 27, 95
Jaskólski Sylwester 95, 113, 206
Jaskólski Władysław 65, 95, 138
Jaskulski 42, 120
Jaskulski Jan 65
Jaskulski Zygmunt 16, 27, 65
Jawgiel Tomasz 100
Jaworski Błażej 47, 49
Jaworski Robert 47
Jaworski Wojciech 19
Jażdżewski Marian 101
Jażdżewski Zenon 31, 82, 85, 138, 186, 199
Jedwabski Jan 66
Jerzykiewicz Ludwik 110, 138

- Jerzykowski 11
 Jeżewski Hilary 90
 Jędraszak Marcin 47, 49
 Jędraszak Michał 7, 49
 Jędro Sławomir 138
 Jędrzejewski Andrzej 72
 Józefczak Adam 37
 Józwiak Edward 17, 26, 43, 73, 74, 77, 90, 138
 Józefczak Adam 58
 Jurkiewicz Lech 101
 Jurkowski Zenon 45
 Juskowiak Bożena 80, 138
 Juškowiak Jerzy 29, 79, 80, 81, 82, 138, 179, 180, 181, 185, 197, 198, 199
- K**
- Kabaciński Józef 75
 Kaczmarek Agata 138
 Kaczmarek Andrzej 43, 44, 114
 Kaczmarek Arkadiusz 100
 Kaczmarek Bogdan (l.30.) 77, 101, 108, 109, 138
 Kaczmarek Bogdan (l.60.) 104
 Kaczmarek Bożena 60
 Kaczmarek Hanna 139
 Kaczmarek Hubert 103
 Kaczmarek Jakub 51
 Kaczmarek Jan 45
 Kaczmarek Jerzy 66
 Kaczmarek Kazimiera
 Kaczmarek Kazimierz 109
 Kaczmarek Krystyna 60
 Kaczmarek Marian 13, 105
 Kaczmarek Roman 104
 Kaczmarek Stanisław 26, 139
 Kaczmarek Stefan 70, 78
 Kaczmarek Zbigniew 104
 Kaczor Adam 31, 33, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 87, 88, 89, 139, 174, 176, 179, 181, 185, 186, 195, 196, 197, 199
 Kaczor Mieczysław 139
 Kaczor Miłosz 49
 Kaczor Robert 49
 Kaczor Sebastian 49
 Kaczorowski Antoni 11
 Kaczyński 92
 Kadecki Zacheusz 76, 77, 139
- Kajewska Ewa 61
 Kaliszewski Marcin 116
 Kaliszewski Kazimierz 115
 Kaliszewski Władysław 11, 18, 77, 39
 Kałowy Sławomir 139
 Kałużny Bartosz 100, 183
 Kamieniecki Jan 31, 83, 139
 Kamiński Janusz 65, 66, 140
 Kamiński Piotr 108
 Kamiński Zbigniew 66, 70, 71, 107, 108
 Kamrowski Jerzy 97
 Kania Andrzej 84, 140
 Kapczyńska Monika 100
 Kapelak Mieczysław 107
 Kapturski Mieczysław 96
 Kapustka Mirosław 104
 Karamański 94
 Kardach Andrzej 96
 Karolak-Chwastek Aleksandra 69
 Karwasiński Feliks 93, 94, 140
 Karwasiński Leszek 67, 104, 105, 140
 Kasch Z. 109
 Kasprowicz Piotr 67
 Kasprowicz Roman 67
 Kasprzak Natalia 140, 178, 190
 Kasprzak Sylwia 88, 140, 178, 189
 Kasprzyk 24, 42
 Kasprzyk Bolesław 43
 Kasprzyk Tomasz 67
 Kaźmierczak Andrzej 46, 116
 Kaźmierczak Anna 103
 Kaźmierczak Emilia 140
 Kaźmierczak Grzegorz 45, 49, 103, 140, 210
 Kaźmierczak Marta 103, 140
 Kaźmierczak Roman 46
 Kaźmierczak Zygmunt 110
 Kąkolewski Jacek 116
 Kempieńska Katarzyna 61, 62
 Kempieński Krystian 35, 55, 56, 57, 58, 62, 141
 Kempiska Urszula 78
 Kemnitz Alfons 41, 108, 109, 141
 Kędzia Andrzej 141
 Kędziora Anna (Hanna) 60, 80
 Kędziora Maria 141
 Kiedrowski Mirosław 85, 141, 187
 Kiereta Antoni 12, 15, 39, 77, 141, 206
- Kilkowska M. 22, 106, 107
 Kilkowski Franciszek 115
 Kilkowski Jerzy 141
 Kina Ignacy 112
 Kisiel Katarzyn 100, 193, 202
 Kisieliński Jacek 98
 Kiwior Robert 58
 Kizierowski Tadeusz 30, 70, 117, 118, 121, 141, 180
 Klak Łukasz 141
 Klatkiewicz Włodzimierz 141
 Klatt Edward 96
 Klechamer Grzegorz 47, 51
 Klijewski Jerzy 66
 Klimczak Jerzy 44
 Klimczak Ryszard 44, 45, 141
 Klimek Grzegorz 57
 Klocek Andrzej 71
 Kluj Jan 97
 Kluk Leon 94, 95
 Kłosowicz Leon 97
 Kłóska Piotr 55
 Kmieciak Jan 16, 93, 94
 Knitter Z. 43
 Knobloch Emil 107
 Knobloch Wiesław 67, 68
 Knociński 93
 Knopp 67
 Knychała Robert 121
 Kobielski Bernard 28, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 141, 180, 195
 Kocik-Nowacka Eugenia 60
 Kocoń Michał 58
 Koehler 120
 Kokociński Bogdan 102
 Kolasiński Józef 94, 142
 Kołczyk Rafał 142
 Kołodziński Paweł 57
 Kołtuniak Tadeusz 44, 203
 Komasa Jerzy 47
 Komisarek Jerzy 101
 Komorowicz Danuta 102
 Komorowicz Marek 102
 Konieczka Dorota 62, 64 184, 202
 Konieczka Magdalena 142, 189
 Konieczka Stefan 104
 Konieczny Stanisław 30, 44, 71, 142, 204
 Konieczny Z. 107

- Koniuk Waldemar 102
 Konkiewicz Sławomir 49
 Kopaczewski Piotr 35, 50, 51, 116, 205
 Kopaczewski Henryk 51
 Kopaczewski Mariusz 51
 Kopaczewski Wojciech 51, 115
 Koperska Wioletta 32, 87, 142, 175, 187
 Kopczyński Jerzy 35, 49
 Kopiński Roman 67
 Koralewski Teodor 95, 142
 Kordus Jerzy 98
 Kordylewski 101
 Kortylewska Małgorzata 61
 Korzyniowski Hilary 31, 83
 Kosiątówna 21, 105
 Kosiński Kazimierz 30, 44, 71
 Kosmala Krzysztof 118
 Kosmala Tadeusz 118
 Kosmala Zofia 80
 Kosmowski 39
 Kosmowski Radosław 55
 Kostrzewski Ryszard 30, 31, 66, 70, 80, 97, 142, 181
 Koszarek Jacek 45
 Koszarek Łukasz 33, 34, 38, 67, 143, 180, 183, 184, 192, 193, 197, 201, 202, 211
 Kościński Arkadiusz 88
 Kościelniak Marzena 37, 88, 143, 177, 178, 180, 190, 197, 201
 Kotecki Tomasz 57, 58
 Kotkiewicz 93
 Kowalczewski Waldemar 51
 Kowalczyk Marian 107, 108
 Kowalczyk Mariusz 121
 Kowalewicz Leonard 76, 108, 109, 143, 174
 Kowalski Artur 116
 Kowalski Marek 102, 104
 Kozielski Leonard 71
 Kozłowicz Czesław 111
 Kozłowski Adam 68
 Kozłowski Łukasz 103, 104
 Kozłowski Zbigniew 66, 67, 68
 Kraczek Edmund 75
 Krajewska Zofia 22, 114, 178
 Krajniak Jacek 143
 Krasoń Bogdan 66
 Krawczuk Łukasz 58
 Krawczyk 39
 Krawczyk Karolina 88, 143, 177, 190
 Krawczyk Kazimierz 54
 Krawczyk Klaudia 144
 Krawczyk Marek 54
 Krawczyński Szymon 50
 Kreślakówna Stefania 21
 Kręglewska Alicja 22, 112
 Krogulski 101
 Kropaczewski Roman 47, 204
 Krotochwil Marian 98
 Królak Alfons 78
 Krukowski Romuald 144
 Krupa Robert 15, 18, 24, 26, 69, 107, 112, 113, 144, 207
 Krupowa-Dadaczyńska Zofia 107
 Krysiński Karol 36, 57, 59
 Krystkowiak Stefan 144
 Kryszak Jan 53, 54
 Krysztofiak-Madaj Barbara 60
 Krzywiński Bogdan 113
 Krzywdziński Tadeusz 30, 65, 69, 70, 78, 144
 Krzyżagórski Ludwik 11
 Krzyżaniak Bronisław 95
 Krzyżaniak Monika 121
 Krzyżaniak Roman 144
 Krzyżkowiak Jacek 47, 48, 205
 Krzyżkowiak Tomasz 47, 50
 Kubacki 39
 Kubala Krystian 119
 Kubale Edward 19, 111, 144
 Kubalewski Piotr 144, 189
 Kubarski 120
 Kubasik Michał 51
 Kubiak Jan 75
 Kubiak Joanna 35, 61, 62, 63, 144, 183, 192
 Kubiak Józef 111
 Kubiak Krzysztof 67, 68
 Kubiak Mieczysław 73
 Kubiak Tadeusz 26, 42, 43, 66, 72, 144
 Kubiakówna 21
 Kucharski 95
 Kucz Maciej 47
 Kuczborska Pelagia 21, 77
 Kufel Andrzej 108
 Kujawski Ryszard 103, 181
 Kukulski Łukasz 55
 Kulczak Halina 60
 Kulczak Edward 12, 14, 39, 145
 Kulczak L. 115
 Kulczak Marcin 88, 145, 176, 189, 190, 197, 200
 Kulczak-Adamczak Aniela 107
 Kulczycki Tadeusz 31, 82, 84, 85, 145, 174, 175, 176, 177, 179, 180, 185, 186, 187, 197, 199, 200
 Kulczyńska 77
 Kulecki Bolesław 9, 97, 144
 Kulecki Kazimierz 34, 46, 47, 49, 144, 204, 205
 Kulińska Elżbieta 22, 107
 Kulińska Janka 107, 145
 Kuliński Czesław 96
 Kuliński Józef 15, 39, 40, 145
 Kurek Henryk 112
 Kurzawski Cezary 67
 Kurzawski Ryszard 34, 54, 66, 67, 68, 145, 211
 Kutkowski Dawid 55
 Kwacz Paweł 145
 Kwapich Daniel 67
 Kwarta Marcin 49
 Kwiatkowska Wanda 60
 Kwiatkowski Bogumił 96
 Kwiatkowski Tadeusz 43
L
 Lange 39
 Lange Ignacy 77, 146, 174
 Lange Stanisław 115
 Laskowska 60, 68
 Laszkiewicz
 Łąg Stanisław 108, 109
 Lebioda Andrzej 45
 Lech Kazimierz 112
 Leciejewski Adrian 51
 Lemański Ignacy 19, 96
 Leśniak 16, 93
 Lewandowski Jan Nepomucen 146
 Lewandowski Józef 46
 Lewandowski Marian 19, 97, 146
 Lewandowski Tadeusz 146
 Lewandowski Wincenty 20, 117
 Liebersbach Ludwik 26, 108, 146

- Lieske 69, 90
 Lieske Bolesław 117
 Lieske Kazimierz 18, 26, 77, 146, 174
 Lipert Ludwik 20, 97
 Lipiński Lech 71
 Lipoński Stefan 96, 146
 Lis Józef 64, 146, 174
 Lisiak Andrzej 90
 Lisiak Kazimierz 90
 Lisiak Michał 90
 Lisiecki Maciej 50
 Lisiecki Marek 49
 Lisiecki Paweł 146
 Lisowski Henryk 66, 80, 146
 Lisowski Krzysztof 112
 Lisowski Tomasz 45, 50, 51
 Lonka Jacek 32, 38, 90, 91, 146, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 191, 192, 193, 195, 196, 197, 201, 202, 215
 Lonka Jacek, s. Krzysztofa 99, 147, 202
 Lonka Krzysztof 90, 91, 182
 Lonka Łukasz 37, 91, 147, 180, 182, 184, 185, 193, 194, 197
 Lonka Radosław 99, 116, 147, 183, 184, 192, 193, 197, 202
 Lonka Waldemar 32, 90, 91, 147, 181, 182, 184, 185, 191, 193, 197
 Losa Bartosz 99
 Losa Franciszek 112
 Losa Martyna 37, 88, 89, 147, 178, 190, 191
 Losa Renata 112
- Ł**
 Łabędzka Małgorzata 147, 175
 Łabędzki Sławomir 147
 Ładyszewski Czesław 96
 Łagódka Romuald 117, 118, 148
 Łagódka Ryszard 117
 Łagódka Stefan 117
 Łaniecki Marian 70
 Łapawiec Roman 34, 71, 112, 115, 148, 195, 196
 Łapiński 109
 Łatko Marek 116
 Ławniczak Henryk 119
 Ławniczaka Krystyna 84
 Ławniczak Krzysztof 85, 148, 187
- Łęgowski 12
 Łojko Dariusz 46, 112
 Łosińska Maria 107
 Łosiński Janusz 31, 43, 65, 69, 83, 107, 148, 203, 204
 Łosiński Józef 111
 Łożyński 106, 120
 Łuczak Norbert 49, 50
 Łuczak Zbigniew 119, 148
 Łukasik Damian 48, 205
 Łukaszewska Marta 62, 148
 Łukomski Aleksander 18, 26, 41, 65, 69, 148
 Łyczko Piotr 57
 Łyskawa Waldemar 148, 188
- M**
 Machnicki Stanisław 109, 148
 Machyński Marian 77, 148, 174
 Machyński Stanisław 77
 Maciejak Paweł 71
 Maciejewski Dariusz 51
 Maciejewski Jacek 99
 Maciejewski Krzysztof 99
 Maciejewski Michał 112
 Macios Krzysztof 149
 Mackiewicz Zdzisław 54
 Mačkowiak Bolesław 80
 Mačkowiak Jerzy 45
 Mačkowiak Sebastian 68
 Mačkowiakówna Zofia 21
 Maik Jan 75
 Majdecka Angelika 149
 Majdecki Władysław 97
 Majewski 111
 Majewski Jan 101, 102, 103, 104, 149
 Majka Anna 103
 Majka Monika 103
 Makowski 95
 Makowski Jan 64, 106, 107, 149
 Makowski Władysław 41, 65, 69, 107, 109, 149, 207
 Malak Stefan 34, 102, 104, 149
 Maluśki Zbigniew 149
 Małek Aleksandra 149
 Manicki Stanisław 46, 47
 Mańkowski Konrad 56
 Mańkowski Radosław 149, 188
- Marciniak Aleksander 97
 Marciniak Dariusz 54
 Marczak Zenon 45
 Matan Przemysław 149
 Matecki Stefan 95
 Matuszak Grzegorz 104
 Matuszak Mateusz 149
 Matuszakówna Wanda 21
 Matuszewska Beata 149
 Matuszewski Józef 49, 80
 Matuszewski K. 115
 Matuszewski Włodzimierz 26, 78
 Matysiak Piotr 47
 Mazur A. 107, 150
 Mazur Andrzej 69
 Mazur Karol 203
 Mazurkiewicz 101
 Mazurkiewicz Hieronim 85, 150, 195
 Mazurkiewicz Wojciech 150, 174, 175
 Mazurkówna Iza 107
 Mąkowski Janusz 71
 Mąkowski Kazimierz 31, 71, 150
 Melewski Jarosław 44
 Mercik Kazimierz 77, 150
 Miara Tomasz 99
 Michalak Bogusław 51
 Michalak Feliks 66
 Michalski Mateusz 37, 89, 150, 195
 Michalski Zdzisław 72, 73
 Michałowski Michał 150
 Michałowski Włodzimierz 104, 105
 Miczuga Marcin 67
 Miczuga Sylwester 90
 Miedzajko Jerzy 66
 Miedzińska 21
 Mielcarek Anna 150
 Mielcarek Marcin 55
 Mielcarek Marek 31, 83, 150
 Mierkiewicz Daniel 150
 Miernik Hieronim 45
 Mierzwa 39
 Mierzwa Kazimierz 150
 Miętus Halina 69
 Miklas Zenon 75
 Mikołajczak 105
 Mikołajczak Jerzy 28, 78, 114
 Mikołajczak Piotr 85, 187
 Mikołajczak Stefan 112

- Mikołajczyk Romuald 78, 150
 Mikołajczakowa 22, 106
 Miłoszewicz Henryk 34, 35, 47, 48, 150, 205
 Misiorna Bogumiła 60
 Misiorny Władysław 30, 70
 Miśkiewicz Marek 45
 Mocek Maciej 66
 Modrzejewski 120
 Mojecki Edward 65
 Mojżeszewicz Jan 121
 Monarcha Justyna 61
 Monarszyński Jacek 44, 66
 Morawski Mieczysław 90
 Morawski Sywester 42, 206
 Morawski Zenon 90
 Morcinek Alfons 69
 Mosiężna Maria 60
 Motyl Przemysław 151
 Mróz Jan 119
 Mularczyk 42, 151
 Mularczyk Kazimierz 43, 65
 Mularczyk Stanisław 44, 151
 Munchenburżanka Aniela 21
 Murlik Krzysztof 45, 86, 151
 Muroń Józef 101
 Musielak-Goździewicz Irena 60
 Musielak Stanisław 90
 Muszyńska Agnieszka 61
 Muzolf Tadeusz 55, 83, 151
 Mycielski Stanisław 13, 14, 8, 106, 107, 111, 113, 121, 151
 Myszkiewicz Jolanta 112
- N**
 Nadolny Jan 80
 Nadolny Janusz 117, 119
 Naglewiczówna Czesława 21
 Najrzał Florian 26, 69
 Najrzał Łukasz 69
 Napierała Benedykt 151
 Napierała K. 110
 Napierała Maciej 67, 116, 192, 201
 Napierała S. 116
 Nawrocik Edward 95, 96, 151
 Nawrocka Magdalena 62, 64, 193
 Nawrocki Eugeniusz 73
 Nawrocki Norbert 103
- Nawrocki Robert 117
 Nawrocki Zbigniew 110
 Nawrocki Zenon 95, 96
 Niedzielski Władysław 16, 17, 20, 28, 93, 94, 95, 151
 Nieścierowicz Zbigniew 151, 186
 Niewiada Marian 71, 208
 Niewiadomski Wiesław 70
 Niewiadomski Władysław 65
 Niewiedziała Konrad 55
 Niżnik Roman 151
 Nogala Mateusz 99
 Nowacka Bożena 103
 Nowacka Łucja 112
 Nowacki Hubert 103, 115, 151
 Nowacki Leszek 67, 102, 103, 104, 115, 119
 Nowackiewicz Maria 107
 Nowackiewicz Tadeusz 203
 Nowaczyk Brunon 30, 70, 71
 Nowaczyk Eugeniusz 44
 Nowaczyk Jacek 152, 190
 Nowaczyk Karol 45
 Nowaczyk Robert 72
 Nowak, porucznik 42, 116
 Nowak 92
 Nowak Antoni 65, 152, 206
 Nowak Jan 16, 65, 94, 152, 206
 Nowak Jordan 50
 Nowak Józef 152
 Nowak Kazimierz 94
 Nowak-Lewandowska Barbara 88
 Nowak Marcin 49
 Nowak Marian 65, 109
 Nowak Stanisław 102
 Nowakowska Maria 83
 Nowakowski Franciszek 113, 114, 152
 Nowakowski Zygmunt 111
 Nowicki Bartosz 202
 Nowicki Eugeniusz 35, 50, 205
 Nowicki Edward 44, 203
 Nowicki Hieronim 43
 Nowicki Zbigniew 45, 47
 Nowiński Zbigniew 83
- O**
 Obalski Arkadiusz 49, 115
 Obst Zbigniew 66
- Ogrodowicz Zbigniew 67, 98, 99, 152
 Okoniewski Jerzy 43
 Okoniewski Paweł 103, 104
 Okoniewski Zygmunt 43, 95, 96, 152
 Okoński Mirosław 35, 49
 Olbrycht Edward 20, 92, 94
 Olejniczak 120
 Olejniczak Bogdan 72
 Olejniczak Halina 34, 100, 152, 192
 Olejniczak Kazimierz 110
 Olejniczak Radosław 47
 Olejniczak Ryszard 71
 Olejniczak Stanisław 71
 Olejniczak Tadeusz 44, 45, 204
 Olejniczak Zbigniew 112
 Olejnik Łukasz 34, 67, 152
 Olejnik Mieczysław 45
 Olek Jan 20, 117
 Olek L. 101
 Olek Wojciech 153
 Olichwer Marek 110
 Olszewski Henryk 112
 Opiełińska 22, 106
 Ordan Grzegorz 153
 Orłowski Jarosław 67
 Orłowski Marek 71
 Orman Krzysztof 58
 Orsztynowicz Marian 76, 77, 153, 174
 Osiński (boks) 93
 Osiński Kazimierz 153
 Ostach Kazimierz 66
 Ostrowski 41
 Ostrowski Eryk 99
 Ostrowski Zygmunt 101
 Ostwald Jakub 103
 Osuch Oliwia 100
 Owczarzak Dariusz 112
 Owczarzak Jerzy 54
 Owczarzak Zygmunt 69
- P**
 Pach Janusz 153
 Pachocki Tomasz 121
 Pachowiak Wojciech 153
 Pacyński Norbert 100
 Pacyński Ryszard 66
 Pakulski Tomasz 27, 153, 190, 200, 201
 Pałasz Dawid 57

- Paluszak Jerzy 110
 Paniaczyk Michał 59
 Paniaczyk Wojciech 59
 Panster Jacek 67
 Panster Wirginia 60
 Parchanowicz Jakub 100
 Parzykont Janusz 66
 Pasek Jacek 47
 Paszak Michał 153
 Paszek Arkadiusz 55
 Paszkiewicz Stefan 114
 Paszkiewicz Władysław 28
 Patelka Jadwiga 60, 80 110, 153
 Paterka Eugeniusz 28, 78, 79, 82, 84, 85, 119, 153, 195
 Pawlaczyk Jacek 54
 Pawlak 69
 Pawlak Jacek 49
 Pawlak Jan 84, 154
 Pawlak Przemysław 88, 89, 154, 196
 Pawlak Stanisława 61
 Pawlak Zbigniew 109
 Pawłowska Hanna 103
 Pawłowska-Szafraniak Janina 60
 Pawłowski Edmund 90
 Pawłowski Jerzy 90
 Pawłowski Maciej 46, 192
 Pawłowski Piotr 103
 Pawłowski Stanisław 30, 70
 Pawłowski Tadeusz 90, 91
 Pecyna Jan 45
 Pecyna Krzysztof 67
 Perkiewicz Radosław 49
 Pędziński Zbigniew 54
 Piasecki Ryszard 71, 154
 Piechnik Henryk 110
 Piechnik Mirosław 46, 110
 Piechocki Zenon 33, 45, 47, 204
 Piechowiak Marcin 67
 Pieczyński Jerzy 44
 Pieczyński Marian 44, 45
 Pięga Marek 49
 Pietrzak Antoni 65, 154
 Pietrzak Piotr 67
 Pikulik Waldemar 77, 174
 Pilak Zenon 53, 54
 Piotrowski Janusz 54
 Pleśnierowicz Sebastian 50
 Plucińska-Zdziabek Bogumiła 60
 Pluciński 11
 Pluciński Edward 95
 Pluciński Zbigniew 95, 154
 Płocki B. 114
 Płocki Zdzisław 113
 Pobóg-Lenartowicz Jacek 55, 56
 Podbrozny Jerzy 35, 49
 Podlasz Jan 75
 Podymska Agnieszka 103
 Podymska Emilia 103
 Pohl Karol 106, 108
 Pohl Marcin 108
 Poinc Witold 56
 Poklepa F. 97
 Polański Adam 154, 189
 Polański Włodzimierz 117
 Poliwczak Robert 116
 Polka Tadeusz 44, 203
 Polus Aleksander 95
 Popa Andrzej 32, 86, 154, 174, 175, 176, 177, 178, 180, 182, 187, 188, 194, 197, 200
 Poprawa Kazimierz 42, 108, 110, 113, 114, 154
 Porawska Jadwiga 22, 112, 113
 Potęga Jan 104
 Potęga Wojciech 116
 Pożoga Andrzej 83
 Prandke 65, 207
 Prądyński Janusz 120, 155, 207
 Prądyński Andrzej 11, 16, 24, 92
 Preis Nikodem 111
 Prętkowska Katarzyna 108
 Prętkowski Krzysztof 45, 47
 Proch Zofia 155
 Pruchniak Adrian 121
 Przekaza Zbigniew 102
 Przyborowski Dionizy 114
 Przybylanka Amanda 21
 Przybylanka Maria 21
 Przybylski Andrzej (szermierz) 120, 121
 Przybylski Andrzej (piłkarz) 47, 49, 51
 Przybylski J. 109
 Przybylski Jacek 50, 205
 Przybylski Wincenty 77, 08, 109, 113, 155, 174
 Przybylski Wojciech 71, 72, 98, 99, 155, 204
 Przybylski Zbigniew 66, 68
 Przybysz Lubomir 155
 Przybysz Michał 49
 Przysioda Waldemar 33, 5, 47, 50, 155, 205, 209
 Przytarski Zbigniew 67
 Psyk Małgorzata 62
 Pudelewicz Włodzimierz 66
 Pudłowski Jacek 55
 Pudłowski Maciej 67
 Pujdak Andrzej 33, 37, 85, 155, 187, 195, 200
 Purol Marian 26, 42
 Purol Michał 110
 Purol Stanisław 96
 Purol Włodzimierz 83, 156
 Purolówna 22
 Pusty Jan 31, 84, 156, 179
 Putz Gerard 47
 Pyra Sławomir 156
R
 Radojewski Adam 55
 Radziejewski Zenon 88, 156
 Radzińska Maria 83, 156
 Radziński Edward 90
 Raj 12
 Rajkowska Sandra 61
 Rakowski Zbigniew 67
 Raszczyk Magdalena 121
 Raszewski Robert 47, 48, 51
 Ratajczak Jan 85, 156, 187
 Ratajczak K. 77
 Ratajczak Natalia 61
 Ratajczak M. 156
 Ratajczak Maciej 156
 Ratajczak Piotr 99
 Ratajczak Wiktor 55
 Ratajski Maciej 50 Rausch L. 71
 Regulski Krzysztof 156
 Reifferówna Włodzimiera 22
 Reselski Józef 44
 Rewers Krzysztof 65, 78, 156
 Rewers Łukasz 47, 156
 Rewers Marta 156
 Rewers Milena 156, 178
 Reyzner Alfons 113, 178
 Reyzner Rajmund 65, 106, 156

- Robakowski Franciszek 65
 Robaszekiewicz Bogdan 66
 Robaszekiewicz Stanisław 78
 Robaszekiewicz Waclaw 28, 65
 Rodowska Patrycja 157, 190
 Rogaliński Roman 43
 Rogoziński Grzegorz 54
 Rogoziński Józef 157
 Roszak Mirosław 112
 Roszyk Tomasz 49, 50, 51
 Rozrażewska Małgorzata 108
 Rożek Konrad 97
 Rupp Wilhelm 26
 Rusin Mirosław 157, 187
 Ruskowiak Kazimierz 98
 Rutecki Piotr 20
 Rutkowski Jacek 157
 Rybczyński Edward 30, 70, 157
 Rybczyński Tomasz
 Rychlewska Barbara 60
 Rychlewski Jan 28
 Rydz Edward 91, 204
 Radzik Jan 18, 157
 Ryszkiewicz Barbara 103
 Rzepecki Krzysztof 157
 Rzepka 45
 Rzeźnik Marian 49
 Rzymyszkiewicz Tomasz 67
- S**
 Sadowski Jerzy 108
 Sak Kazimierz 82, 157
 Sakwa Grzegorz 34, 100, 157, 182, 183, 192, 194, 197, 201
 Salomon Stanisław 77
 Samelak Marek 54
 Samolczyk Eugeniusz 48, 205
 Sander 106
 Sarnowski Henryk 84
 Schneider Gerard 66
 Scholtz Stanisław 115
 Sędłak Czesław 41, 157
 Sieradzki Leon 94
 Sierszuła J. 27
 Sierszuła Stanisław 65, 69
 Siewert Aleksandra 32, 157, 175, 176
 Siewiorek Emil 36, 58
 Sikorski Marek 51
 Sikorzanka Maria 22, 111
 Siuba Krzysztof 46
 Siuba Ryszard 46
 Siudzińska 21, 76
 Siudziński 73, 92, 93, 94
 Siudziński Leonard 52, 77, 157, 174
 Siwert Alfred 157
 Skitek Piotr 50
 Skonieczny Józef 71
 Skowroński 39
 Skrzypczak Stanisław 96
 Skrzypkowiak Zofia 21
 Skup Patryk 37, 58, 59
 Skwierczyński Lech 83
 Sławiński 76
 Słomian Magdalena 62, 192
 Słomiński Kazimierz 99, 102, 104
 Smodlibowski Stanisław 158
 Smolarek Jan 29, 158
 Smolarek Mieczysław 76
 Smoliński Tadeusz 33, 78, 80, 84, 87, 88, 158, 175, 177, 185
 Sobaszekiewicz Barbara 85, 158, 176, 178, 187
 Sobczak Leon 108, 158, 207
 Sobczak Marcin 51
 Sobczak Marian 73, 158
 Sobczakówna G. 21
 Sobisz Stanisław 29, 79, 80, 81, 158, 185, 198
 Sobkowiak 20, 108, 120
 Sodkiewicz Jan 95
 Sokołowski Henryk 204
 Solecki Mariusz 67, 88, 158, 176, 189
 Sołtykowski Radosław 98, 99
 Sołtysiak 69
 Sołtysiak Waclaw 22, 105
 Sommerfeldówna Bożena 21
 Sotkiewiczówna Waleria 22, 113
 Spisak 73
 Spisak Eugeniusz 64, 92, 113, 120, 159, 174, 178, 207
 Spisak Władysław 92, 159
 Spychała Józef 90
 Spychałówna Stanisława 21, 77
 Stachorska Irena 78, 159
 Stachorski Marek 102, 103
 Stachowiak 120
 Stachowiak Adam 159, 175
 Stachowiak Aleksander 50, 51, 110, 117, 205
 Stachowiak Danuta 69
 Stachowiak Józef 52
 Stachowiak Krzysztof 110
 Stachowiak Mariusz 110
 Stachowiak Stanisław 110
 Stachowiak Stefan 26, 52, 65, 69, 76, 77, 95, 158, 176, 177, 187
 Standera Marek 116
 Stanisławska Małgorzata 112
 Stanisławski Cezary 77
 Stanisławski Józef 108
 Staniszevska Alicja 80, 159
 Staniszevski Marek 119
 Staniszevski Roman 30, 70
 Stankiewicz Kazimierz 43
 Stankowski Jan 159
 Stankowski Lucjan 108, 159
 Stankowski Szczepan 14, 39, 41, 111, 160
 Stasiak Bartłomiej 47
 Stasiak Paulina 36, 62, 64, 202
 Staszak 93
 Staszak Andrzej 45, 99
 Staszak Feliks 206
 Staszak Ireneusz 46
 Staszak Józef 112
 Staszak Stanisław 16, 27, 94
 Staszak Stefan 12, 206
 Staszak Zbigniew 46
 Staszewski Bartosz 51
 Stawowy Ryszard 95, 160
 Stefaniak Janusz 98
 Stefaniak Zbigniew 71
 Stefańczyk Janina 82
 Stefański Sławomir 55, 57
 Stein Antoni 111
 Stępczak Jan 47, 50, 204, 205
 Stoiński Krystian 47
 Stopyra Arkadiusz 160
 Stróżyk Artur 108
 Strużyk Michał 160
 Stróżyk Sławomir 108
 Struszczyk Gabriel 160
 Stróżewski Karol 119
 Stryszak Henryk 83
 Strzelczyk Tomasz 47, 51

- Strzyżewski Rafał 67
 Studniarz Edward 101
 Stulpa Erwin 82, 85, 160, 186
 Stypczyński Andrzej 104, 105
 Stypczyński Jakub 116
 Suchorski Zenon 110
 Suleja Józef 76
 Sulkowski Krzysztof 102, 103
 Sull Włodzimierz 66, 69
 Sułkowski 93, 94
 Surażyński Aleksander 54
 Surdyk Jan 97, 98
 Surdyk Piotr 50
 Suszka Danuta 102
 Swędrzyński Ryszard 75
 Sybilski Emilian 121
 Sygreła Jacek 103, 104
 Synoradzki Marian 76
 Synoradzki Mieczysław 109
 Sypniewski Bartosz 50, 51, 115
 Sypniewski Józef 95
 Sypniewski Mieczysław 42
 Sypniewski Zbigniew 28, 30, 31, 32, 43, 44, 45, 46, 70, 71, 95, 160, 191, 204, 210
 Szablikowski 109
 Szablikowski Lech 43, 70
 Szablikowski M. 101
 Szafraniak Jarosław 54
 Szafraniak Marta 62
 Szafraniak Michał 55
 Szafraniak Monika 62
 Szafranski Marek 46
 Szajniak 39
 Szalbierz Andrzej 32, 90, 91, 181, 182, 191, 197
 Szamałek Jerzy 34, 67, 68, 105, 160, 211
 Szamałek Ryszard 104, 105
 Szambelan Dorota 160
 Szambelan Marek 45
 Szczapińska Miranda 121
 Szczepaniak 95
 Szczepaniak Kazimierz 71
 Szczepaniak Marian 69, 70, 71, 160
 Szczepaniak Paweł 55
 Szczepaniak Waldemar 56
 Szczepańska 107
 Szczęśniak Ewa 31, 82, 84, 85, 160, 186
- Szeffler Mariusz 49
 Szelażewicz Andrzej 67
 Szelażewicz Czesława 21
 Szelażewicz Janina 21
 Szelażewicz Maciej 67
 Szelażewicz Stanisław 24, 73, 74, 74
 Szelażewicz Tomasz 67
 Szelest Małgorzata 103, 160
 Szewczyk Paweł 85, 160, 187
 Szkudlarek Józef 108, 161, 207
 Szelecht Karol 57
 Szmytkowska 21, 76
 Szmytkowski J. 108
 Sznek Mariusz 67
 Sznek Rudolf 112
 Szpilka Wiesław 31, 82, 85, 161, 174, 176, 186, 200
 Szuba Felicja 78
 Szuba Krzysztof 67
 Szubert W. 97
 Szulc 12
 Szulc Marek 84
 Szwarc 71
 Szwarc Gerard 49
 Szykowny Dariusz 67
 Szykowny Stanisław 83
 Szykuła Kazimierz 109
 Szymańska 21, 76
 Szymańska Katarzyna 117
 Szymańska Maria 110
 Szymański 69, 161
 Szymański Andrzej 71
 Szymański Bolesław 113
 Szymański Maciej 161, 174
 Szymański Sebastian 161
 Szymański Zenon 73, 74, 77, 161
 Szymczak Jerzy 66
 Szymczak Ludwik 69
 Szymkowiak Bogdan 161
 Szymkowiak Leon 45
 Szymkowiak Tomasz 33, 37, 38, 88, 89, 161, 176, 177, 179, 180, 183, 184, 185, 190, 191, 197, 200, 201, 214
 Szymkowska Irena 83
 Szypulski Ignacy 26
- Ś
- Ślebioda Leszek 49
- Śledziejowski Jan 203
 Śliwczyński Bartosz 51
 Śliwczyński Bolesław 95, 27, 162
 Śliwczyński Stanisław 95
 Śliwczyński Waldemar 72, 162
 Śliwiński Hilary 112
 Śliwiński Witold 70
 Ślotała Grzegorz 85, 162, 187
 Śmidowicz E. 69, 108, 207
 Śmigielski Przemysław 162
 Śmiglak Kazimierz 45, 204
 Śmigórski Mieczysław 75, 90
 Śpiewak 12
 Świątkowski Karol 79, 80, 162
 Świątnicki Henryk 110
 Świdorski 69, 73
 Świdowski Eugeniusz 73, 162
 Świerczyńska Cecylia 37, 88, 162, 177, 178, 189, 190, 197, 200, 201
 Świerczyńska Lidia 88, 162, 177
 Świtek Katarzyna 111, 112
- T
- Tabaka Zygmunt 75
 Tarasek 70
 Tasiemska Izabela 61
 Tasiemski 94
 Terakowski Wojciech 45, 204
 Thamm Czesław 71, 86, 109
 Thamm Waldemar 71
 Tomaszewska Paulina 61
 Tomaszewski Artur 100, 183
 Tomaszewski Edward 26, 43, 104, 162, 203
 Tomaszewski Maciej 67
 Tomaszewski Romuald 162
 Tomaszewski Ryszard 28, 104, 114, 163, 181
 Tomczak Andrzej 104
 Tomczak Grzegorz 99, 116, 163, 192
 Tomczak Karolina
 Tomczak Piotr 99
 Tomczak Stefan 32, 59, 67, 68, 163
 Tomczak Władysław 85, 163, 175, 177, 187
 Tomczak Zdzisław 78
 Tomiak 116
 Tonn Paweł 111

- Topolski David 49
 Toporek Krystyna 80, 163
 Torz 42
 Trepiński Bogdan 43, 44
 Trępczyński Maksymilian 111
 Trzęsicki Józef 76
 Turek Jan 69
 Tuszyński Ryszard 32, 33, 35, 54, 55, 163
 Tutak Roman 31, 66, 67, 68, 163
 Twardowski Grzegorz 45, 119
 Twardowski Piotr 45
 Twardygroś Sławomir 49, 50
 Twórz Edward 42
 Tylczyński Włodzimierz 75
 Tyłski Jacek 47, 51
 Tyran Stanisław 97
- U**
 Uliszewska 107
 Urbaniak Tadeusz 44
 Urbanowicz Tomasz 99
 Urbanowicz Krzysztof 50
 Urbańska Grażyna 62, 64, 184, 192
 Urbańska K. 22
- W**
 Wachel Aleksander 25, 26, 43, 65, 163
 Wachel Bolesław 25, 26, 43
 Wachel Bronisław 25, 26, 43
 Wachel Tadeusz 25, 26, 42, 43, 163
 Wachoński Jarosław 54, 62
 Wagner Wiktor 97
 Wala Teresa 164
 Walczak 111
 Walczak Józef 111
 Walczak Mieczysław 69, 113
 Walczak Zdzisław 112
 Walichtówna Ludgarda 21
 Walicki Aleksander 66, 68, 120, 121
 Walkowiak Patryk 50
 Walkowiak Wojciech 164
 Walkowiak Zofia 31, 82, 84, 164, 176, 177
 Walkowski Grzegorz 55, 56
 Walkowski Tadeusz 114, 178
 Walusz 39
 Waniorek Bolesław 13, 105
 Waniorkówna Wanda 21
 Waraczewski Marek 104
 Wardak Martyna 35, 36, 38, 61, 62, 63, 64, 164, 183, 184, 185, 192, 193, 197, 202, 213
 Wardeński Jan 90
 Wardeński Roman 90
 Warsiński Henryk 54, 66, 68
 Wasielak Piotr 85, 187
 Wasielak Roman 85, 187
 Wasilewski Mirosław 102
 Waszak Jerzy 44
 Waszak Krzysztof (l.a.) 33, 87, 164, 176, 182, 188, 197, 200
 Waszak Krzysztof (p.s.) 54
 Waszak Tomasz 47
 Waszak Zenon 112, 212
 Wawrzyniak Katarzyna 36, 61, 63, 64, 164, 183, 191, 192, 198
 Wawrzyniak Marek 59
 Wawrzyniak Monika 164, 178
 Wawrzyniak Ryszard 31, 83
 Wawrzyniak Zenon 83
 Wawrzyniakowa 106
 Welsandt Jerzy 54
 Wełnicka Julia 100
 Werwiński J. 115
 Węglewski Mariusz 100, 164
 Wiącek Dawid 34, 115, 165, 194, 201
 Wiącek Monika 115
 Wichłacz Bogdan 73
 Wichłacz Henryk 27, 78
 Wichłacz Henryka 60
 Wichłacz Stefan 44, 165, 210
 Wichłacz Władysław 43, 74
 Wichłacz Zygmunt 119
 Wicińska Aleksandra 78
 Wiczerek Jan 71, 165
 Wielgosik Dawid 165, 189
 Wierzbicki 39
 Wietecha Sylwia 112
 Wiącek Agata 35, 61
 Wiącek Daniel 35, 37, 54, 55, 56, 57, 62, 63, 165, 213
 Wiącek Feliks 19
 Wiącek Jakub 35, 36, 55, 56, 57, 58, 63, 64, 165, 183
 Wiącek Justyna 61
 Więckowski Leonard 28, 29, 78, 80, 95, 165
 Wilczyński Marian 30, 43, 119, 165, 181, 191, 201
 Witak Józef 16, 43, 93, 94, 96, 165
 Witasik Magdalena 35, 61
 Witczak 93, 94
 Witczak Dariusz 165
 Witczak Józef 95
 Witczak Marian 95
 Witczak Stanisław 16, 90
 Witczak Sylwester 95
 Witczak Tadeusz 30, 44, 71, 78, 95
 Witkowska Danuta 83
 Witkowski Andrzej 45
 Witos Dawid 35, 67, 68
 Witosławski Mirosław 92
 Witosławski Walerian 92
 Włodarczak Jerzy 45
 Włodarczyk Jan 29, 203
 Włodarczyk Michał 55
 Wojciechowska Felicja 21
 Wojciechowska Helena 60
 Wojciechowska J. 110
 Wojciechowski (l. 30.) 120
 Wojciechowski Czesław 207
 Wojciechowski Florian 75
 Wojciechowski Kazimierz 71
 Wojciechowski Paweł 110
 Wojciechowski Rafał 116
 Wojciechowski Sylwester 43, 73, 74
 Wojciechowski Witold 69
 Wojciechowski Zygmunt 78, 108, 109, 166, 174
 Wojnowski Bartłomiej 58
 Wojtaszek Jerzy 78, 204
 Wojtek Jan 55
 Wojterski Franciszek 13, 105
 Wojtkowiak 39
 Wojtyński Józef 119
 Wojtyś Karolina 166
 Wolnowski Jarosław 85, 166, 187
 Wolski Jakub 103
 Wolski Zygryd 111
 Wołosewicz Zenon 53, 54
 Wołoszyn Jerzy 79, 166
 Wosińska Dorota 166
 Woźniak 53, 92, 109
 Woźniak Bożena 80
 Wójcik Krzysztof 36, 57, 58

- Wróbel Telesfor 53, 54
Wróblewska Zofia 60
Wróblewski Andrzej 66
Wróblewski Jerzy 28, 65, 66
Wróblewski Klemens 43
Wróblewski Zbigniew 67
Wrzałik 41
Wujec Ewa 166
Wyrzykiewicz Damian 51
Wyrzykiewicz Robert 54
Wysocki Artur 67
Wysocki Piotr 67
Wysocki Teofil 119
Wysocki Zdzisław 45
Wywrocki Władysław 95
Wysocki Zdzisław 45
- Z**
Zakrzewicz Krzysztof 103, 104
Zalewski 101
Zalewski Bogdan 109
Załęczny Kazimierz 166
Zamiar Krzysztof 51
Zamiara Tomasz 47, 103, 115
Zaporowski Stefan 78
Zaręba Ryszard 204
Zarzecki Mateusz 38, 100, 166, 179, 180,
83, 184, 185, 192, 193, 194, 197, 202,
215
Zarzecki Robert 121
Zawada Henryk 46
Zawadzka Monika 103
Zawodniak Krystyna 83
Zaworski Bartosz 99
Zaworski Marek 85, 166, 175, 177, 187,
200
Zbierski Eugeniusz 75
Zdanowicz Teresa 114
Zemło Tadeusz 119
Zgoliński Alfons 64, 167
Zielińska Ilona 35, 36, 61, 63, 64, 167,
183, 184, 185, 192, 198, 202, 212
Zieliński Bogdan 167
Zieliński Grzegorz 54
Zieliński Jacek 103
Zieliński Karol 45
Zieliński Ludwik 167
Zieliński Mieczysław 167
- Zieliński Paweł 48, 50
Zieliński Tadeusz 99
Zieliński Waldemar 72
Ziętarski 120
Ziętek Andrzej 43, 44
Ziętek Eugeniusz 28, 65, 66
Ziętek Jan 43
Ziętek Kamil 57
Ziętek Piotr 115
Ziętek Sylwester 39, 167
Ziętek Władysław 106, 107, 109, 167, 203
Ziętkowski Zbigniew 47, 48, 103
Zimniak Wojciech 104
Zimny Michał 67
Zioła Marcin 51
Ziomek Zenon 112
Zychowicz 92
Zytówna M. 21, 22
- Ż**
Żarkiewicz Edward 80, 167, 185
Żukowska Iwona 88, 167
Żurański Włodzimierz 167
Żurawiecki Marek 80
Żurawski Andrzej 71, 167, 179

VIII. Bibliografia

Publikacje:

Baron B.: Międzyzakładowy Klub Sportowy Zjednoczeni Września w latach 1957-1979, AWF Poznań 1981

Donaj P., Stawczyk Z., Szudrowicz M.: Czołowi lekkoatleci województwa poznańskiego w XXX lecie PRL. Poznań 1976

Garczarczyk S.: 50-lecie Wielkopolskiej Lekkiej Atletyki. Poznań 1971

Garczarczyk S., Gluszek M., Mika Z., Wesołowski J.: Ludowe Zespoły Sportowe w województwie poznańskim 1946-1986. Poznań, 1986

Gluszek M., Wesołowski J.: Ludowe Zespoły Sportowe w Wielkopolsce 1946-2006. Poznań 2006

Gluszek Z.: Lekka atletyka w Polsce. Warszawa 1972

Gluszek Z.: Lekkoatletyka. Z królową przez wieki. W: „Igrzyska stare jak świat”. Warszawa 1976

Gluszek Z.: Polscy olimpijczycy. Warszawa 1981

Grabowski R.: Życie i działalność Bernarda Kobielskiego. AWF Poznań, Gorzów Wlkp. 1997

Kamiński Zb.: Dzieje Victorii Września. Historia w odcinkach. „Wiadomości Wrzesińskie” rok 1993

Karwacki A., Kraczek E.: Maszynopis dla celów wewnętrznych PZHL, Poznań 1982

Karwacki A., Kraczek E.: 1995 Rocznik PZHT, Poznań 1995

Karwacki A., Kraczek E.: 80 lat PZHT, 100 lat polskiego hokeja na trawie, Poznań 2006

Kluska Z.: Almanach piłkarstwa konińskiego 1945-2000. Konin 2000

Kulczycki T., Kobiński A., Kawaler T.: Ludowy Klub Sportowy Orkan Wielkopolska 1949-2009, Poznań 2009

Kurzyński H., Pietkiewicz S., Rozum J., Wołejko T.: Historia finałów lekkoatletycznych mistrzostw Polski 1920-2007. Szczecin – Warszawa 2008

Krzyżanowski K.: Lekka Atletyka. Poznań 1978

Makles J.: Wkład zawodników i zawodniczek Ludowych Zespołów Sportowych w rozwoju polskiej lekkiej atletyki w latach 1960-1969. AWF Poznań 1971

Nowacki H.: Historia lekkiej atletyki w powiecie wrzesińskim po roku 1945. PWSZ Leszno, 2008

Nowacki L.: Cykl artykułów o wrzesińskim sporcie w „Wiadomościach Wrzesińskich” w latach 1995-2010

Nowacki L.: Lekkoatletyka powiatu wrzesińskiego. 1920-2010, Września 2010

Paterka E.: Państwowe Technikum Weterynaryjne we Wrześni. Zarys dziejów 1950-2000. Września 2000

Staiczyk: 70 lat Miejskiego Klubu Sportowego Victoria Września 1931-2001. Września 2001

Staiczyk: Cykl artykułów o wrzesińskim sporcie w „Wiadomościach Wrzesińskich” w latach 2003-2007

Staiczyk (red.): Wrzesiński Słownik Biograficzny, Września 2011

Strykowski K.: Organizacja i działalność Sokoła w Wielkopolsce w latach 1918-1939, praca doktorska UAM Poznań

Szamburski R.: Historia wrzesińskich obiektów sportowo-rekreacyjnych do 2008 r. Września 2009

Szamburski R.: Krążek i obręcz. Historia wrzesińskiego hokeja na lodzie i koszykówki, Września 2011

Szamburski R.: Na trawie, szosie i hopkach. Historia wrzesińskiego kolarstwa i sportów motorowych (publikacja w przygotowaniu, 2011)

Śliwczyński W. (red.): Wrzesiński Słownik Biograficzny, Września 2001

Święciechowski B.: Zespół Szkół Zawodowych we Wrześni im. Bohaterów Monte Cassino z dziejów szkoły. Września 1996

Torzewski M.: Września. Historia miast. Września 2006

Torzewski M.: Historia Gimnazjum i Liceum im. Henryka Sienkiewicza we Wrześni w latach 1919-2004. Września 2004

Torzewski M.: Historia Szkoły Podstawowej Nr 1 we Wrześni w latach 1903-2003. Września 2003

Woltmann B.: Lekkoatletyka w Polsce 1919 – 1994. Warszawa 1994

Ziółkowski J.: 75 lat Poznańskiego Okręgowego Związku Lekkiej Atletyki 1921-1996. Poznań 1997

Praca zbiorowa: Encyklopedia (Statystyczna) Polskiej Lekkiej Atletyki. Warszawa 1994

Praca zbiorowa: Lekkoatleta, 1997-2001; Kto jest kim, wyd. IV

Praca zbiorowa: Ludowy Klub Sportowy Orkan Poznań. Lekka atletyka. Poznań 1978

Praca zbiorowa: Ludowy Klub Sportowy Orkan Poznań. 50 lat. Poznań 2000

Praca zbiorowa: Piłka nożna w Wielkopolsce 1921-2001. Poznań 2001

Praca zbiorowa: Poczet polskich olimpijczyków. Warszawa 1985

Praca zbiorowa: Sprawozdanie. Wojewódzki Zjazd Delegatów Zrzeszenia Ludowe Zespoły Sportowe. Poznań 1979

Praca zbiorowa: Sprawozdanie. VII Wojewódzki Zjazd Delegatów Zrzeszenia LZS. Poznań, 1975

Praca zbiorowa: 1979/1983. Sprawozdanie. Rada Wojewódzka Zrzeszenia LZS. Poznań, 1984

Praca zbiorowa: 25 lat Ludowego Klubu Sportowego Orkan. Poznań 1975

Periodyki:

„*Echo Gimnazjalne*” numery z lat 1932 – 1933, Muzeum Regionalne we Wrześni
 „*Gazeta Poznańska*” roczniki 1956 – 1981
 „*Kurier Gnieźnieński*” rocznik 1933
 „*Kurier Poznański*” rocznik 1933
 „*Orędownik Wrzesiński*” roczniki 1920 – 1939
 „*Nowiny Sportowe*” tygodniowy dodatek „*Głosu Wielkopolskiego*”, rocznik 1947
 „*Sportowiec Poznański*” rocznik 1946
 „*Wiadomości Wrzesińskie*” roczniki 1991-2011
 „*Wreschener Stadt- und Kreisblatt*” rocznik 1919

Archiwalia:

50-lecie Ligi Obrony Kraju w rejonie Wrześni – archiwum LOK Września
 Więckowski L., Smoliński T.: Książka rekordów SKS Pogoń Liceum Ogólnokształcące Września. Archiwum Liceum Ogólnokształcącego we Wrześni
 Łapawiec R.: Sprawozdanie z okazji 65-lecia istnienia LOK – archiwum LOK
 Kronika szkoły (1919-1968) – archiwum LO
 Kronika szkolna, cz II. (1927-1933) – archiwum LO
 Kronika Gimnazjum 1933-39 – archiwum LO
 Zeszyt sprawozdań z zebrań GKS Unitas (1938), w zbiorach Roberta Klimczaka
 IV-te Sprawozdanie Dyrekcji Państwowego Gimnazjum Reform.-Klasycznego we Wrześni 1922-23 – Muzeum Regionalne we Wrześni
 Sokół Września, APP o/Gniezno, Starostwo Powiatowe we Wrześni. Lata 1919-1939, sygn. 120
 Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej we Wrześni, APP o/Gniezno, Starostwo Powiatowe we Wrześni. Lata 1919-1939, sygn. 245
 Stowarzyszenia we Wrześni, APP o/Gniezno, Starostwo Powiatowe we Wrześni. Lata 1945-1950, sygn. 68,
 Sprawozdania komitetów wychowania fizycznego, APP o/Gniezno, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej. Lata 1946-1950, sygn. 239-240
 Sprawozdania Komisji Wychowania, Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej, APP o/Gniezno, Rada Narodowo Miasta i Gminy Września. Lata 1975-1988, sygn. 30-32
 Stowarzyszenia we Wrześni, APP o/Gniezno, Prezydium Powiatowej Rady Narodowej Września 1950-1975, sygn. 2108-2135
 Victoria i Gwardia Września, APP o/Gniezno, Starostwo Powiatowe we Wrześni. Lata 1945-50, sygn. 69

Internet:

Strony www. związków sportowych: pzh1.pl, pzht.pl, pzla.pl, pzps.pl, pzpn.pl, pzkosz.pl, polswim.pl, pzm.pl

Strony www. portali sportowych: domtel-sport.pl, jandersport.pl, 90minut.pl, siatka.org, skandiamaraton.pl, pkol.pl, koszykówka.net

Rozmowy z:

Wioletta i Tomaszem Bakosiami, Andrzejem Brzezińskim, Mirosławem Chudym, Henrykiem Czerniakiem, Jarosławem Grepką, Bogdanem Janotą, Władysławem Jarząbkim, Adamem Kaczorem, Antonim Karwackim, Leszkiem Karwasińskim, Henrykiem Kieretą, Tadeuszem Kizierowskim, Mariuszem Kowalczykiem, Alicją Krajniak (Staniszewską), Ryszardem Kurzawskim, Jackiem Lonką, Łukaszem Lonką, Radosławem Lonką, Romanem Łapawcem, Henrykiem Łopatką, Janem Majewskim, Edwardem Nawrocikiem, Romanem Nowaczykiem, Eugeniuszem Paterką, Andrzejem Pujdakiem, Tadeuszem Smolińskim, Tomaszem Szymkowiakiem, Bolesławem Śliwczyńskim, Cecylią Świerczyńską, Czesławem Thammem, Ryszardem Tuszyńskim, Martyną Wardak, Aleksandrą Wicińską, Danielem Więckiem, Jerzym Wołoszynem, Markiem Zaworskim, Iloną Zielińską, Mateuszem Zarzeckim.

Publikacja powstała dzięki pomocy:

Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o.

ul. Miłosławska 8
62-300 Września
tel. 61 436 05 47
www.pwikwrzesnia.pl
e-mail: biuro@pwikwrzesnia.pl

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych

Spółka z o.o.
62-300 Września, ul. Gen. Sikorskiego 38
tel. 61 436 23 59, fax 61 640 12 35

Zakłady:

Gospodarczo-Administracyjny
ul. Gen. Sikorskiego 38
62-300 Września
tel. 61 436 23 59

Oczyszczania Miasta
ul. Gen. Sikorskiego 38
62-300 Września
tel. 61 436 22 18

Usług Pogrzebowych
ul. Miłosławska 5
62-300 Września
tel. 61 437 92 00

Składowisko Odpadów
Bardo
tel. 61 436 18 15

ISBN 978-83-932454-4-4